Berlin Paczka Ferenc.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Berlin. Paczka

Pesti Hirlap. 1925. ápr. 22. 9

Paczka Pesenc festőmiszt meghalt

Róma. Paczka Ferenc.

Magyar Művészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Róma Paczka, Innocent fiok és

Kiss György nobrány ottani tanulmányai.

Budapest. Kiszlag. 1882, IV. 21.

109. n. 4. o. (Sz. és K.)

Róma, Paczka

Pesti Hirlap. 1925. ápr. 22. 9

Paczka Ferenc festőművész meghalt

Velence.Paczka.

Magyar Müvészet 1925.2.sz.34-36.o.
Paczka Ferenc.

Velence. Paczka Ferenc

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jun. 1. 30.
Művészeink Tamelmányuton

Velence. Paszka

Pesti Hirlap. 1885. jun. 1. 3

Mnivészeink Zamelmányuton

Tanger, Paczka Ferenc itt-

festett hêfei

Budapesti Hirlap, 1881, VI. 26-

11. n. h. o. (Sf. ês th.)

JBl

Páris. Paczka

Pesti Hirlap. 1925. ápr. 22. 9

Paczka Forma festőművész meghalt

Páris, Paczka

Pesti Hirlap. 1879. márc. 29.

Paczka Ferenc „Szent Erzsébete".

Páris. Paczka

Pesti Hirlap. 1885. jun. 1.3

Műveszének tanulmányutan

Páris. Paczka Ferenc

Pesti Hirlap. 1885. VII. c. jun. 1. 30

Művészünk tanulmányutón

München, Paszka

Pesti Hirlap. 1925. apr. 22. 9

Paszka Ferenc festőművész meghalt

Madrid.Paczka

Magyar Müvészet 1925.2.sz.34-36.o.
Paczka Ferenc.

London. Parker Forest

Pesti Hirlap. 1885. VII. jun. 1. 30.

Művészeink Tanulmányutan

Érsekujvár Ybl

Paczka Ferenc Raffaello-másol-

ta a templomban /Urunk szinváltozá-

sa/

Budapesti Hirlap,1882,IX.1.

240.sz.3.o.

Jbl

Esztergomi, Paczka Ferencfestő

ott-tartózkodása

Budapesti Hirlap, 1881, X. 5.

110. n. 3. o (Sz. és M.)

Paczka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1884. szept. 13. 3

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat
őszi kiállítása...

Paczka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1885. máj. 10. 9-11

Raló Antal: Festesztünk a kiállitáson

Paczka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1885. jun. 1. 3

Művészeinek tanulmányutan

Paczka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1883. nov. 24. 1

Prém József: Mj kiállítás a Mücsarnokban

Táblak-y. „Emese álma", Paczka

Paczka Ferenc

Pesti Hirlap. 1885. máj. 10. 9-11

Rudó antal: Festuszetünk a kiállitáson

Táblakép. „Falusi bíró elott." Paczka

Pesti Hirlap. 1880. szept. 25. 4.

Magyar művészek az őszi tárlaton

Táblakép. „Lázár feltámasztása"
Paszka

Pesti Hirlap. 1880. szept. 25. 4.

Magyar művészek az őszi tárlaton

Táblakép. „Magdolna". Paszka

Pesti Hilap. 1880. okt. 4. 4.

Kacziány Ödön: Ossi mukiállítás

Táblakép. „Attila és Ildikó nászéj-
szakája" Paczka

Pesti Hirlap. 1884. szept. 13. 3

az Orsz. Magy. Képzőmüvészeti Társulat
ódzé kiállítása...

" Szt.Erzsébet" Paczka festötöl.

Képzömüvészeti Szemle.1879.2.sz.30.l.

Táblakép. „Vén halász Dieppe-ből"
Paszka

Pesti Hirlap. 1880. szept. 25. 4.

Magyar művészek az őszi tárlaton

Táblakép. „Ennere atma", Paszka

Pesti Hirlap. 1883. nov. 24. 1

Prém József: lej kiállítás a
Mincsonerdeban

~~Plastika.~~ ~~Putak [illegible]6~~

Paczka Ferenc festő

Magyar Iparművészet 1901

6. sz. 266. o.
Különféle.

Paszka Ferenc tö

Pesti Hirlap. 1881. jun. 26. 4.

Paszka Ferenc fiatal festö....

Paszka Ferenc fejtő

Budapesti Hirlap. 1882. IV. 1. 3.

Paszka Ferenc fejtőnnivesz....

Packa Ferenc festő

Magyar Művészet, 1926

47-48.o.

A Nemzeti Salon.

Packa Ferenc festő

Budapesti Szemle, 1888.

LIII. 138-151. l. Pasteiner Gyula:
A képzőművészeti Társulat őszi tárlata.

Pacha Ferenc, festő

Müggyűjtő 1928. 2., 45. l.

Packa — fertő"

Müggyűjtő" 1928. 2., 50. l.

Paczka Ferenc festő

Pesti Hirlap, 1882. dec. 11. 12.
Az egyházi festészeti pályázatok

Paszka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1881. nov. 6.

Szemere attila: Öszi mutáslat

Paczka Ferenc Jeftö

Pesti Hirlap. 1881. aug. 18. 3.

Mürzdzi lisek

Táblakép, Harminc ezüst pénz[bl]

Paczka Ferenctől

Budapesti Hirlap, 1881, VI-26

11. z. 4. o. (Sz. és th.)

Tablakép, Szt. László fölnyitja fbl

Szt. István hoporsóját Paczka Ferencről

Budapesti Hírlap, 1881, X. 5

110 n. 3. o. (Sz. és M.)

Jol

Táblakép, Arab nő Paczka

Ferenctől

Budapesti Hírlap, 1881, VI. 26.

11. q. t. o. (Sz. és M.)

Packa Ferenc festő

Budapesti Szemle, 1908.

CXXXIV. 447.–454. l. Erdey Aladár:
Nyitt művészeti morgalmak.

Packa Ferenc festő

Budapesti Szemle 1913/CLIII/ 314-322 l.

D: Téli tájrlatok.

Paczka termo jedo

Budapest. Horlop 1882 V 4.

122 n 2 a. Mollekiet

magyar mürczek hülfsfelön

Perzka Ferenc, festő

Kat. Szemle. 1894. 110. - 119. s.

p.: Képki állitásunk ... etc.

Paczka Ferenc pstō

Budapest i Hvilag, 1882, IV. 21.

109 n. 4.o. (Szabó K.)

Paczka Ferenc, festò

Budapesti Hirlap, 1881, X. S.

110.n. 3.o. (Sz. és M.)

Fol

Paczka Ferenc festő

Magyar Müvészet 1925-369-392.o.
Gérő Odön:Az akt-kiállitás.

Packa Ferenc

festő"

Budapesti Szemle, 1883.

XXXIII. 152.–163. l. Ampelos:

Az ősi műtárlatról.

Paczka Ferenc festő.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. 1. sz. 14. l.
2. sz. 30. l.

1880. 7. sz. 107. l.
11. sz. 155-61. l.

Paszka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 15.

Kaas Ior: Magyar festők

Paszka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. szept. 28. 4.

Magyar művészek az őszi tárlaton

Paszka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. okt. 4.4.

Kasziány Tóth: Ősi mu kiállítás

Paczka (Ferenc) festő

Budapesti Szemle, 1884.

XXXVII. 295.-310. l. Ampelos: az

ősi műtárlatról.

Paczka Ferenc festő

Budapesti Hirlap., 1901, VI. 26.

11. sz. l.o. Berényi László: Egy ma-

gyar festő Marokkóban (Tánca)

Folytatása: VI. 27. 12. sz. l.o.

Jol

Paczka Ferenc festö

Budapesti Hirlap, 1881, Tl. 26

11. sz. tr. o. (Sz. és th.)

M Ű V É S Z E T
VII.évf. 1908.
2.l.

éczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Koponyák. 1876.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VII. 1908.
15. 1.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Von Waldow-Reitzenstein Erzsébet

Olafestmény.

MŰVÉSZET
VII.évf.1908.
14.1.

Péczely
Béla

Paczka Ferenc:

Kosnyirás.

Rézkarc.

M Ű V É S Z E T
VII.évf. 1903.
4.l.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Koldusok. 1876.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VII.évf. 1908.
5.l.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Tánclegenda

Olajfestmény.

Photographische Gesellschaft Berlin
fényképe

M Ű V É S Z E T
VII. évf. 1908.
8. l.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Guggoló asszony.

Olajfestmény.

Haufstängl, München, fényképe.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
9.l.

Péczely
Béla

P á c z k a F e r e n c :

Komámasszony látogatása

Olajfestmény.

Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart,
fényképe.

M Ü V É S Z E T
X.évf.1911.
136.

Péczely

P a c z k a F e r e n c :

Szt.Benedek kisértése

Olajfestmény

Társulati dij,1886.

M Ű V É S Z E T
VII.évf. 1908.
10.l.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Görgey Artur.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
11.l.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Parasztlányok.

Olajfestmény.

M Ú V É S Z E T
VII.évf. 1908.
12.l.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Alvó leány.

Kőrajz.

M Ű V É S Z E T
VII.évf. 1908.
13.1.

Péczely
Béla

P a c z k a F e r e n c :

Utban Emmausz felé.

Olajfestmény.

Paczka Ferenc

Vas. Ujs. 1879. 212. l.

A műcsarnok jelenlegi kiállitását nem látogatják tömegesen, pedig Sziemiradszky és Brozik festményei megérdemelnék. Hanem a folytonosan borult, esős és havazó idő komor szürkesége e szük helyiségekben nem valami csalogató. Közelébb *Paczka* Ferencznek, a Párisban oly gyorsan emelkedő fiatal festőnek magyarországi Szent Erzsébetet ábrázoló s feltünést ébresztett nagy festménye is megérkezik. A tájképek közt van Mészöly Gézától a Balaton vidékének egy részét feltüntető szép festmény; az életképek közt Valentini Jánostól a „Gunyhó előtt", melyet egy müncheni mükereskedő vett meg a müvésztől, s csak rövid időre engedett át a kiállitásra. Brozik „V. László leánykérését" ábrázoló képe is csak április 4-ikeig lesz még látható.

MICHEL ANGELO BOUNAROTTI

Paczka Ferenc

Rickl Gyuláné arcképe festőtől 1936-ban ajándékozás útján került a Déri Múzeumba.

Évkönyv 1936. 64. l.

Nagysagos

L. Kimffy

festőművész úrnak

Paris

rue Bayen 41.

A leányoknál már nehezebb a dolog. Náluk nehezebb a felismerése annak, hogy kinek a gyerekei. Azok az arczok ránczosak és barnák voltak, a mikor én láttam. Ezek az arczok pedig most fehérek és simák. A szemek csillognak. Ejnye, hogy elmúlott az idő!

A mint így járnék-kelnék a falunkban, megmegállva a régi porta előtt, a mely külsőleg mit sem változott, épen olyan, mint gyermekkoromban, — egyszer csak valami ismerős köhögés üti meg a fülemet.

Ejnye, mintha ezt a köhögést én már hallottam volna, ezelőtt régen, régesrégen. Mintha szétrepülnének egyszerre a kárpitok, a melyek a múltat födik. Csupán egy vén köhögésre...

Odanézek, a honnan a köhögést hallom, az Iklódy Miklós portájára. A ház épen olyan, mint régen volt: sárga, öreg, vasablakos, — csak mintha kisebb lett volna. Ejnye, ejnye, ez lett volna az a nagy ház, a melyre gyerekkoromból emlékszem!?

Az ablakon fehér függöny. Akkor is így volt. Csak a karosszék hiányzik az ablak mellől és benne Iklódy Miklós...

Újra hallom a köhögést. A függöny meglebben a szélben. Ott áll a karosszék és benne ül Iklódy Miklós. Megdörzsölöm a szemem és felkiáltok:

— Az ördög játszik velem? Te vagy az, bátyám, Iklódy Miklós?

A SEBÉSZETI PAVILLON.

GYERMEKEK A BETEGSZOBÁBAN.

PACZKA FERENCZ ÉS PACZKA KORNÉLIA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

A mult század hetvenes éveinek közepén jókedvű, örökké vidám fiatalember köszöntött be Zichy Mihály párisi műtermébe. Münchenből jött, hol a Diert és Seitz iskola növendéke volt. Néhány érdekes tanulmány s vázlat bemutatása után Zichy szivesen fogadta tanítványának.

Paczka Ferencz, ki ekkor még csak rózsás szinben látta a világot, nagy ambiczióval, nagy szorgalommal kezdett dolgozni.

A siker nyomon kisérte. Nagyobb képet állított ki a Szalonban, s műtermében a kezdett munkák sora várta a befejezést.

Omne nimium nocet, mondja a latin, s e mondás igazságát néki is kellett tapasztalni. A szakadatlan munka kimerítette s a század nagy betegsége, az idegesség pihenést parancsolt.

Elhagyta a hatalmas Szajna-parti metropolist s hazatért erőt, egészséget gyűjteni.

Úgy vágyott, epekedett, hogy a csöndes falut, az ózondus levegőjű erdőt, vagy az

Az ablak mellől az Iklódy hangja hallatszott. Megismertem, bár kissé gyengébb lett ez a hang. Nagyon kellett figyelnem, hogy megértsem a szót, a mely a feketére aszalódott, összeszáradt arczból hangzott.

— Persze, hogy én vagyok, az ördögbe. A halál itt felejtett, most már örökké itt maradok. Az ördögbe!

Ott ült az ablak mellett és úgy káromkodott, mint húsz esztendővel azelőtt. Furcsán, jóizűen...

— Hát Máli néni?

— Meghalt, az ördögbe!

— Ejnye, aztán mi baja volt?

— Vén volt, az ördögbe!

— Bátyám vénebb.

— Az ördög vén, az ördögbe!

Tovább megyek. A vén ember köhögését még hallom egy darabig. Milyen furcsa, hogy Iklódy uram itt maradt, a halál itt felejtette. Mintha csak a sors tréfálna az emberekkel, — itthagyván egy bizonyos korból egy régi embert, a ki más egyebet már nem tud, mint káromkodni! Lássátok, ilyenek voltak az emberek azelőtt, régen... mondja a történelmi emlék. — Vajjon meddig marad még itt, mint az őrálló katona Pompéjiben ezer esztendő múlva és őrhelyén állva a láva alatt? Ugyanígy Iklódy Miklós egy régen elmúlt korszakra emlékeztetve, a mely korból nem maradt reánk egyéb, mint egy keserves káromkodás.

K. Gy.

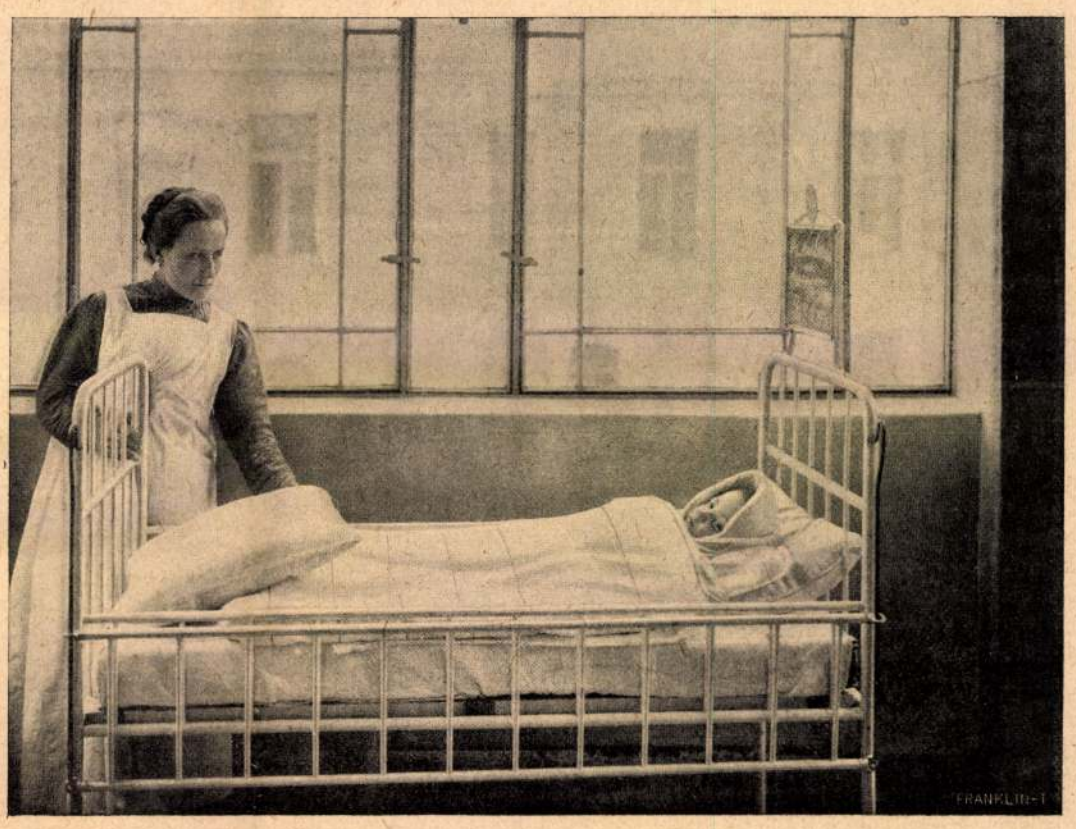

VÉRSZEGÉNY GYERMEK NYITOTT ABLAKNÁL.

A BUDAPESTI ÁLLAMI GYERMEKMENHELY.

TEREFERE.

PACZKA FERENCZ FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

aranykalászt ringató rónát láthassa; hitte, úgy érezte, itthon meggyógyul s ismét teljes erővel nekiláthat a munkának.

Neve itthon is jóhangzásu volt már a művészkörökben. A Műcsarnok egyik téli kiállításán több művével szerepelve, kellő elismerésben részesült.

A «montmartrei hegedűs», «Pablo Sarasate arczképe», «az aszkéta», több tanulmányfej s egy csendélet keltettek méltó feltűnést az Andrássy-úti Műcsarnokban. Simor herczegprimás megismerve a már jónevű s törekvő fiatal művészt, udvarába fogadta s megrendelésekkel látta el.

Csöndes Esztergom városában nyugodtan dolgozva, lassanként visszanyerte erejét, egészségét.

Még egy ideig itthon tartózkodott, dolgozva a fővárosban s Szolnokon, hol a nagy mester Pettenkoffen körül egész kis művész-kolonia tömörült.

Olaszország égalja s műkincsei erősen vonzották s Velenczében, Florenczben megfordulván, Velasquezt tanulmányozni Madridba sietett.

A nyolczvanas évek közepén Rómában telepedett le, s ott festette «Emese álma» s a «Tékozló fiú» czímű nagyobb szabású képeit.

A mult század utolsó tizedének első évében oltár elé vezette Wagner Kornéliát, a jeles művésznőt, kivel azóta boldog házasságban él.

A Paczka-művészpár, mint nevezni szokták, egyike a legérdekesebb s legritkább jelenségeknek a művészet terén. Harmonikus együttműködésben nem egy kiváló alkotás került ki közösen dolgozó ecsetjük alól.

Már Rómában néhány nagyobb dekorativ képet alkottak együttesen.

Bár aránylag kis része van együtt mindannak jelenleg, mit Paczka Ferencz életében alkotott, de végtelenül érdekessé teszik e gyűjteményt pályája kezdetére visszanyuló művei is.

Rendkívül lebilincselő s élvezetes tanulmányt nyújt a műbarátnak e nagyra törő és sokra hivatott művész különböző téren mozgó alkotásainak tanulmányozása.

Legérdekesebbek művészi tekintetben ama művei, hol legközvetlenebbül léphet a természettel összeköttetésbe. Ott, hol minden áttétel (transpositio) nélkül visszaadhatja a látottat, átérzettet s alapos tanulmány kapcsán: közvetlenül felfogottat.

Nagy egyszerű formákat keres s erőteljes, élénk szinekkel (ha tárgya úgy kívánja), bátor, széles ecsetkezeléssel rögzíti vásznain a természet jelenségeit.

Kerülve az üres virtuskodást, markáns, biztos vonásokkal a legszükségesebbeket mondja el s ezáltal is előadásának bizonyos tömörséget kölcsönöz. Őszintén, becsületesen kutatja a természet megjelenésének nagy igazságait s szilárd meggyőződéssel, alapos készültséggel adja vissza azokat.

A rézkarcz s az algrafia kitünő művelőjeként Németországban is igen jó hangzású neve van Paczka Kornéliának.

Úgy kompozicziói, mint rajz-tanulmányai s a szobrászat terén is kifejtett működése erősen fejlett formaérzékről tesznek tanuságot. E nembeli művein meglátszik, mennyire értette meg s érezte át a quatroczento nagy mestereinek alkotásait. A forma-tisztaságra való törekvése, párosulva a vonalak nemes ritmusának felfogásával, sok élvezetet nyujtanak a tanulmányozó műbarátnak.

A festés és szinezés tekintetében is szép eredményt birt felmutatni férje hasznos s beható útmutatása folytán.

A telet Berlinben, s a nyarat a Dunántúl kellemes vidékén, Tolna-Szántón tölti e kiváló művészpár.

E vidék szines népviselete, érdekes typusai s festői tájai, gazdag anyagát nyujtják a műbarátoktól annyira kedvelt alkotásaiknak.

S ha amaz óhajtásunknak adunk kifejezést, hogy mihamarább mint végleg haza telepedetteket üdvözölhessük a jeles művészpárt, azt hiszszük, hogy ezzel számos jóbarátjuknak s tisztelőjüknek kivánságát is tolmácsoltuk.

K—ny O—n.

KIÁRENDÁLT URAK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

XI.

Három esztendeig nem került haza Ér-Tarpára Szentléleki Sándor. Ebből két esztendőt valahol az ecsedi láp vidékén töltött, a Komlódy-uradalom egyik félreeső pusztáján, valami elzüllött ispán mellett. Mikor hazajött, magasra nőtt legény volt, sovány, sápadt, ideges alak. Az ispán, maga is agglegény, vad mulatozásainak czimborájává tette a fiút, a ki szép hangjával valóságos pacsirtája volt az elhagyott tanyának. Két esztendő múlva történt, hogy a szabolcsi urak lejöttek erre a helyre vadászni s a dölyfös Komlódy úgy bánt a szegény rokonnal, hogy ez egy vizes kancsót a fejéhez vágott. Az lett a vége, hogy az inasok dobták ki az úri társaságból. Szentléleki Sándor bement Szatmárra, korhely szinészek közé keveredett és felcsapott komédiásnak. A részeg direktor előtt egy üveg bikszádi viz állott, felkapta, a fiúnak a fejére öntötte s elkeresztelte őt Romvári Ivánnak.

Szentléleki Sándor nem érzett hivatást ehez a pályához, még csak kedve se volt hozzá. Sose fordult meg az eszében, hogy ő egykor szinész legyen. De megtetszett neki a gondtalan, vidám, roszúl táplált, de jószivű társaság, mely esténként a nagy költők lelkével szitta tele magát, mámorosító verseinek hullámain ringatódzott, nappal pedig az élet legsilányabb prózáját taposta. A direktornak megtetszett a szép hangja, a direktorné kijelentette, hogy nagyon csinos fiú, a szinészek *hurrát* ordítottak hozzá s a fölvétel megvolt. Nem kérdezte senki tőle, hogy kastélyban született-e, vagy nádfödeles kunyhóban, az se érdekelt senkit, hogy hány iskolát végzett és miféle diploma van a zsebében, de arról biztositották, hogy ha a többinek lesz mit enni, akkor ő se marad éhen.

Két hónapot töltött ennél a társulatnál. Ez a rövid idő csodálatosan átalakította. Fölfedezte magában a kedvet és a tehetséget erre a megvesztegető és romantikus pályára. Nagy kedvvel tanúlt mindent, a mi idevonatkozott, sokat olvasott és hires szinészek életét tanúlmányozta. Szemlátomást kezdett kinőni társai közűl. A mi kis pénzt keresett, összerakta, mert égető vágy fogta el, hogy a fővárosba mehessen. A harmadik hónapban már volt akkora összeg a zsebében, hogy fölmehetett Budapestre. Meghúzódott e betegesen zajos, csodaszép tivornya-város nagy palotáinak sötét árnyékában, nyomorúságának rejtett és piszkos zugaiban s készült hivatására. Este az operett-szinháznál fújta a kórust, nappal pedig egy szinésziskolában tanúlt. Ez így tartott körülbelül egy esztendeig. Egy esztendő múlva beteg lett, a fiatal szinházi orvos megvizsgálta s úgy odavetőleg, jóindulatúan megjegyezte: *Maga pedig atyafi, jól teszi, ha vidékre megy, mert a tüdeje nincs egészen rendben.*

A szinésziskola egy tűrhető szerződést szerzett neki valamelyik kisebb vidéki szintár-

sulatnál, de mielőtt helyét elfoglalta, elhatározta, hogy otthon tesz egy látogatást. Nem az apja, nem is szülőháza vonzotta, de ébren is, álmában is gyakran megjelent előtte a kukoriczabirodalom királynéja, a napraforgószalon úrnője, az aranyhajú Tündér Ilona. Teljesen felnőtt férfinak érezte magát s szenvedélye is felnőtt keblében, többé nem lehetett féken tartani, rázta a ketreczet. El kell hogy dőljön a sorsa. Elmegy megtudni, hogy Impérfalvi Eszter megtartotta-e igéretét s várakozik-e reá?

Így történt, hogy több mint három esztendő leforgása után Szentléleki Sándor ott állott kertjük végében s az elpusztíthatatlan napraforgókon keresztül nézett be az Impérfalvi-ház felé. Talán életében először történt meg rajta, hogy könnyek tódultak szemébe. Szive tele volt gyermekkori emlékeivel s nem tudta leküzdeni meghatottságát. Az öreg cselédet titkos üzenettel Eszterhez küldte s szivszakadva várta a választ. Fejét lehajtotta a kerítésre. Egyszerre csak ruhasuhogást hall, a sövénybokrok kissé

SZÖGYÉNY-MARICH MARISKA ARCZKÉPE.

kétfelé váltak s a kerítés túlsó oldalán megjelent Eszter.

A leány sokszor mosott-vasalt ruhában volt, gazdag haját egy szinehagyott kendőbe szorította. Arcza piros volt az indulattól. Sándor átnyújtotta kezét a kerítésen és megragadta a leány jobbját.

— Megvártál? — kérdezte majdnem suttogó hangon.

— Meg, — felelt a leány alig hallhatóan. Sándor lassan lehajtotta fejét és megcsókolta a leány kezét. A leány visszahúzta és még jobban elvörösödött. Perczekig csak közömbös dolgokról tudtak beszélgetni. Lassan-lassan belemelegedtek és Sándor elmondta azt az életet, a melyet három év óta folytatott. A leány ámulattal hallotta, hogy színész lett s hogy erről még az apja se tud, a kinek nem is árúlja el. Hiszen mi köze is hozzá? A fiú rajongással nézte a leányt és dicsérte szépségét. A leány viszont aggódva kérdezte a fiút, hogy mi baja lehet, mert olyan sápadt. A fiú ezalatt átbújt a kerítésen s már a napraforgók alatt ültek egymás mellett, mint hajdanában. És a fiú, ha lehetséges, egy árnyalattal még sápadtabb lett, mikor Eszter kezét lázasan megragadva, a leányt magához vonta és mély, rekedt hangon, ott az Isten szabad ege alatt, a régi tündér-álmok édes tanyáján, megkérdezte tőle, hogy szereti-e őt azzal a halálos szenvedélylyel, mely minden más kötelékről megfeledkezik? És a reszkető leány megesküdött neki, hogy szereti. És a halál sápadtsága eltűnt az ifjú arczáról, piros lett az a melegen lüktető vér hullámaitól, s fény lövellt ki elhomályosult szemeiből. És akkor odafordította magához a leány arczát, erősen a szeme közé nézett és így szólt:

EMERENCIA.

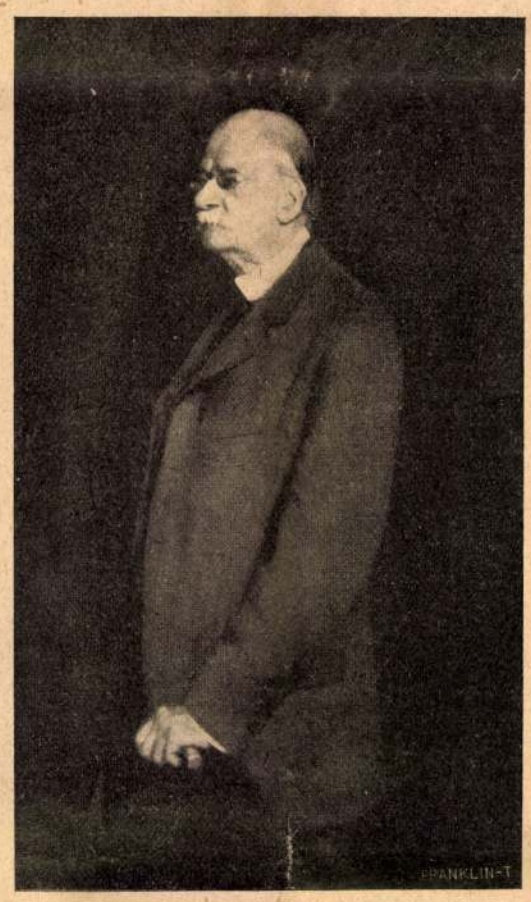

WAGNER ADOLF TANÁR ARCZKÉPE.

Paczka Ferenczné Wagner Kornélia festményeinek kiállításáról.

— Még egyszer eljövök ide, Eszter, de idejövetelemről akkor senki se fog tudni, csak te. Ez az a nap, a mikor Árgirus királyfi eljön Tündér Ilonáért. Velem fogsz akkor jönni, Eszter?

— Veled megyek.

— Elmegyünk és soha többé ide vissza nem térünk. Addig bucsúzzál el mindenkitől, a kit itt szeretsz.

A leány ránézett nagy, álmodozó szemeivel, mintha azt kérdezné, ugyan kit szeretek én ezen a helyen, ha te nem vagy itt?

A legény elolvasta ezt a tekintetet és meg volt vele elégedve. Előre hajolt és megcsókolta a leányt.

És ekkor a leány arcza lett sápadtabb a halálnál, minden vér kifutott belőle.

A végzet fűzte tovább e két vér történetét. A dráma megkezdődött a szüléknél és nehéz, dübörgő léptekkel haladt előre, az ismeretlen, homályos jövő felé.

Körülöttük csend volt. A természet hallgatott és ők némák voltak. Föltekintettek a fényes égre, az ártatlanság fehér bárányfelhői úsztak ott tova és lassan-lassan eltűntek a szemhatár véghetetlen kék oczeánjában.

Szentléleki Sándor elhagyta a szülei házat. És rá három hónapra üres lett az Impérfalvi-ház is, a kis szőke tündér eltűnt. S a vén ember, mint egy harapós kutya, vad tekintettel csatangolt a városban és szaglászta gyermekét.

A két vén ember maga maradt gyűlöletével.

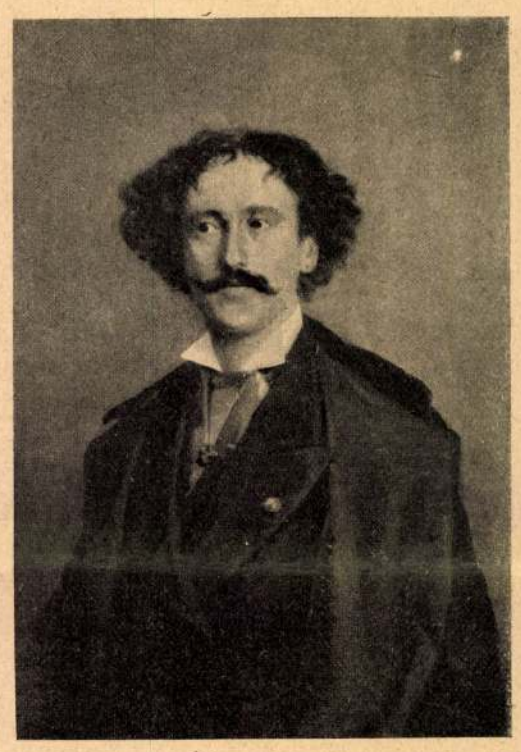

SARASATE PABLO HEGEDŰMŰVÉSZ ARCZKÉPE.

XII.

A két szomorú házban a két fiatal teremtés eltűnése nem sok változást okozott. A két ház eddig is rideg volt és elhagyott. Kerülte mindenki. Eszter nem olyan volt az apai házban, mint egy dalos madár, mely csattogásával fölveri a csendet s vidámságával betölt minden zugot. Eszter olyan volt otthon, mint egy beteg madár, mely meghúzza magát és szárnyaszegetten gubbaszt. Sose hallotta dalolni senki, még gyermekkorában sem. Pedig az ajkról tovaszálló nóták megkönnyítik a lelket. Ha pedig bent maradnak az emberben, megromlanak és megsavanyítják a lelket. Jaj annak, a kinek nem adott dalos természetet a jó Isten!

Azért Impérfalvi, ez a közönséges, kicsinyes, senkit nem szerető ember mégis megérezte a leány hiányát. Sok-sok éjszakán keresztül ébresztették fel kinos álmai, melyek az eltűnt leányra vonatkoztak. S fölülve az ágyban, órákon keresztül bámult maga elé a sötétbe és azon gondolkozott: mit vétethetett ő ennek a szelid, bánatos arczu gyermeknek, hogy itt hagyta a házat, a melyben született és az apját, a kin kívül nincs senkije ezen a világon?

Nem emlékezett rá, hogy valaha goromba lett volna a leányához. Talán egy rosz szót nem szólott hozzá soha. De arra már nem gondolt, hogy jó szót is elfelejtett neki adni. Azt a nyomorúságos házat is kellemessé te-

POROS VASÁRNAP DÉLUTÁN.

hette volna a leány számára egy kis szeretettel, naponként legalább egy csókkal, egy kis simogatással, egy kis érdeklődéssel a leány belső élete, lelki világa iránt. Ilyesmi azonban ennek a vadon felnőtt embernek eszébe se jutott. Dohányhamutól piszkos ruhában, pipától piszkos kezekkel, megsárgult fogakkal és bajuszszal járkált itthon is, a városban is s bárminő ágról szakadt külseje volt is, nem törődött vele senki, nem figyelmeztette senki. A leánya legkevésbbé, a kit már régen elszoktatott attól, hogy az apjával foglalkozzék. A leány eltünésekor aztán, mintha hatalmasan fejbe ütötték volna, fölriadt ebből az állati életből. Kábult fejjel, zavaros szemmel tekintett körül s mint egy alvajáró botorkált végig-végig a lakáson, a leányát keresve. A cseléd állítása szerint még az ágy alá is benézett és a fiókokat is kihuzogatta. Napokon keresztül járt Impérfalvi udvaron, kertben és a városban, egyszer aztán bezárkózott a szobájába s a cseléd beszélte a szomszédoknak, hogy sirni hallotta a tekintetes urat. A harmadik nap vége felé elhagyta a szobáját, valami ezüstkupaku régi pipát pénzzé tett, elment a Tarpához tartozó kis szénsavas fürdőre és ott leitta magát. Ettől kezdve nem foglalkozott a leányával.

Egyszer aztán elkövetkezett az idő, hogy a két ellenség végkép hátat fordított egymásnak. Impérfalvi elment Lucskra, Szentléleki pedig Szentpálra.

Szentlélekit nem viselte meg annyira fia végleges elmaradása. Ő már hozzászokott ahhoz, hogy a fiu ne legyen otthon s egy esztendő mulva most is reménykedni kezdett, hogy a fia majd meglátogatja. De az évek egymás után gördültek tova s a fiu nem mutatkozott. Még csak levelet sem irt. Az öreg magában zsörtölődni kezdett, de szégyellte bevallani, hogy a fiu hallgatása neki roszul esik. A Szentpálra való átköltözködés szórakoztatta őt s azt hitte, hogy a fiát teljesen elfelejtette. Csak mikor a vizsgálóbiró kiszállt Szentpálra s a doktorral együtt a fiát emlegették: akkor rendült meg a vén Szentléleki s hóborította lelkén valósággal egy új kráter nyilt meg, melyen kitört az apai indulatok forró lávája.

A tavasz erejétől megzsendült erdőn keresztül haladva, hurczolta magával a nagy szenvedélyt. Szinte ijedtség fogta el, a mint az erdő sűrűbb, világtalan részein keresztülbotorkált. Lépéseit nagyobb sietségre igazította. Néha majdnem rohant, mintha a sötétségből, eddigi borus életéből menekülne valami verőfényesebb világ felé, hol uj élet vár reá. Néha nekiütődött egy fának, vagy a szeme közé vágódott valami lehajló ág. Ilyenkor összerázkódott, magához tért, megállt, nagyot lélegzett s a kabátja ujját végighúzta verejtékes homlokán. Elgondolkozott. Nem volt tisztában magával. Talán félt egyedül lenni az erdő és az éj homályában? Nevetséges! A vén orvvadász, a ki életének annyi éjszakáját elheverte a harmatos füvön, hallgatva az erdő rejtelmes zúgását és különös kiáltásait, lesve a vadállatok járását, ő félne? Meglassított léptekkel haladt tovább, kinevetve szorongását, melyet ostoba félelemnek tartott. De azután megint belejött a sietésbe s ez így tartott, mig csak ki nem ért az erdőből. Az erdő széléről már látta a várost égő lámpásaival. Szentléleki levette kalapját és nagyot sóhajtott, mintha valami kinos érzéstől szabadult volna meg. Úgy érezte magát, mintha földalatti pinczéből jutott volna ki a szabad levegőre. Leült egy kidöntött fára és megpihent. Előre hajolva, tekintetét a városra szegezte. Nemsokára találkozni fog a fiával . . . a fiával és az unokájával. Körülötte ünnepies csend volt és ünnepi nyugalom szállott az ő lelkébe is. Minden félelem, nyugtalanság, szorongás eltünt belőle. Majdnem boldognak érezte magát... Valami láthatatlan toronyban éjfélt ütött az óra. Szentléleki fölugrott és leszállott a völgybe.

Akkor állott meg ujra, mikor lépései alatt a kis város kövezete kopogott. Ekkor kezdett csak tünődni rajta, hogy a késő éjjeli órákban hol keresse a fiát? Azt mondták róla, hogy szinész, akkor hát a szinháznál találhatja meg. De ily késő éjszakán ott bizonyosan nincs senki és igy okosabb lesz valami éjjeli szállást keresni. Mivel a tavaszi éj hüvössége borzongatta egy kicsit, elhatározta, hogy bemegy valamelyik kávéházba, egy kis pálinkát inni.

A piaczra ért, köröskörül minden csöndes volt és sötét. Csak a Zsarkó-féle kávéház ablakai vetettek fényt az utczára. Szentléleki belépett. Leült egy asztalhoz, szilvóriumot rendelt és körültekintett. A kávéházban két szál pinczér volt, s egy kisasszony ült a kasszában. Az egyik sarokban asztalra borulva aludt egy alak. Szentlélekinek úgy tetszett, hogy az egyik pinczér odament az alvóhoz, fölkeltette s az ujonnan érkezettre figyelmeztette.

Az alvó fölkelt. Különös alak volt, magas és sovány, haja ősz, arcza borotvált. Szemei mélyen ültek üregükben. Arczán viharos élet vagy tán a szenvedések mély barázdát vontak. Szemeit Szentlélekire meresztette, azután ingatag léptekkel feléje indult. Mikor három lépésnyire volt tőle, kinyujtotta két karját, arczán mintha megdöbbenés mutatkozott volna s halkan, de patetikus hangon így szólt hozzá:

— Öreg Lear, mit keressz te itt? Honnan jöttél? Elűztek már gyermekid s hajléktalanul bujdosol? Előtted áll öreg szolgád Kent, vagy hű bolondod, vagy szegény Tamás, a ki fázik.

Szentléleki egy darabig hallgatta, azután türelmetlen mozdulattal odaintette a pinczért s így szólt hozzá:

— Ki ez a bolond?

A pinczér odahajolt és suttogva felelt:

— Nem bolond ez, kérem, hanem szinész. Egy kicsit ivott, mert most van pénze. Már sok emberrel ivott itt, de mind elmentek, ő aztán meghagyta, hogy ha megint jön valaki, keltsem föl. Nem akar ő egyebet, csak urasággal tovább inni. (Folytatása következik.)

JÁSZAI MARI.

PACZKA FERENCZNÉ WAGNER KORNÉLIA FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A HÉTRŐL.

A Lipótvárosi Kaszinónak van egy irodalmi díja, az esztendő legjobb könyvének a jutalmazására. Ezt az irodalmi díjat az idén a Kaszinó *Mikszáth* Kálmánnak ítélte oda. Azt mondja a franczia, hogy: a tisztességes asszonyoknak nincs történetük. Ezekről nincs mit mondani, még megjegyzést se lehet tenni rájuk. Az az ő gyönyörű dicséretük, hogy — hallgatnak róluk. Se fölmagasztalni nem kell, se leszólni nem lehet őket. A mit a franczia példaszó a tisztességes asszonyokról mond, bizonyos mértékben megáll az ilyen irodalmi döntésekről is. Ennek is az a legszebb dicsősége, ha semmiféle megjegyzést nem lehet rá tenni. Dicsérni fölösleges, gáncsolni erkölcsi lehetetlenség. A milyen nyilvánvaló, hogy a Mikszáth Kálmán irói dicsőségén nem kell lendítenie az ilyen elismerésnek, olyan természetes, hogy mégis fölkereste. Nem azért, hogy jutalmazza, kitüntesse vagy — fölfedezze, hanem azért, mert ez így való, így helyes, így igazságos. Bizonyára senkinek se jut az eszébe, hogy ennek a döntésnek a végére egy «miért?»-et tegyen: a minthogy senkitől se kérdi meg azt senki, hogy miért — egészséges? A Lipótvárosi Kaszinó döntésének az a dísze és erkölcse, hogy nem kell és nem is való semmiféle kommentárt, megjegyzést vagy magyarázatot fűzni hozzája.

*

Parlament és sajtó. Berlinben konfliktus támadt a birodalmi gyűlés és a sajtó között. Egy képviselő durva sértést vágott oda az ujságíróknak és minthogy ezeknek a birodalmi gyűlés elnöke nem adott, illetve nem szerzett olyan elégtételt, a milyet kivántak, a parlamenti tudósítók igen radikális elhatározással a legmodernebb fegyverhez nyultak: kimondották a német parlamenttel szemben a sztrájkot. Kivonultak a házból, a melyben őket megtorlatlanul megsértették és a parlament üléséről nem közöltek tudósítást. Nem Berlinben történt az első és egyedüli ilyen összeütközés parlament és sajtó között. Hasonló dolog előfordult már más parlamentek házában, előfordult — bár ennyire el nem mérgesedett — ismételten minálunk is. Egyszer a Bánffy báró házelnöksége idején, a ki a képviselőház folyosójáról akarta kirekeszteni a hirlapirókat, másszor most nemrégiben, a mikor a Ház egyik alelnökével volt összetüzése a parlamenti tudósítóknak. Ezek a konfliktusok elsimultak, a minthogy minden ilyen összeakadásnak el kell simulnia egy minden közhatalmi érdeknél magasabb erkölcsi érdek parancsából. A hol a birálat jogának határai annyira érintkeznek, sőt egymásba nyulnak, mint a parlament és a sajtó munkájánál, ott az ilyen villongások nemcsak megeshetnek, hanem szinte *szükségesek* is. Szükségesek, mert a jognak és a hivatásnak vannak bizonyos területei, a melyek tökéletesen és tételesen soha meg nem állapíthatók, mert tartalmuka-

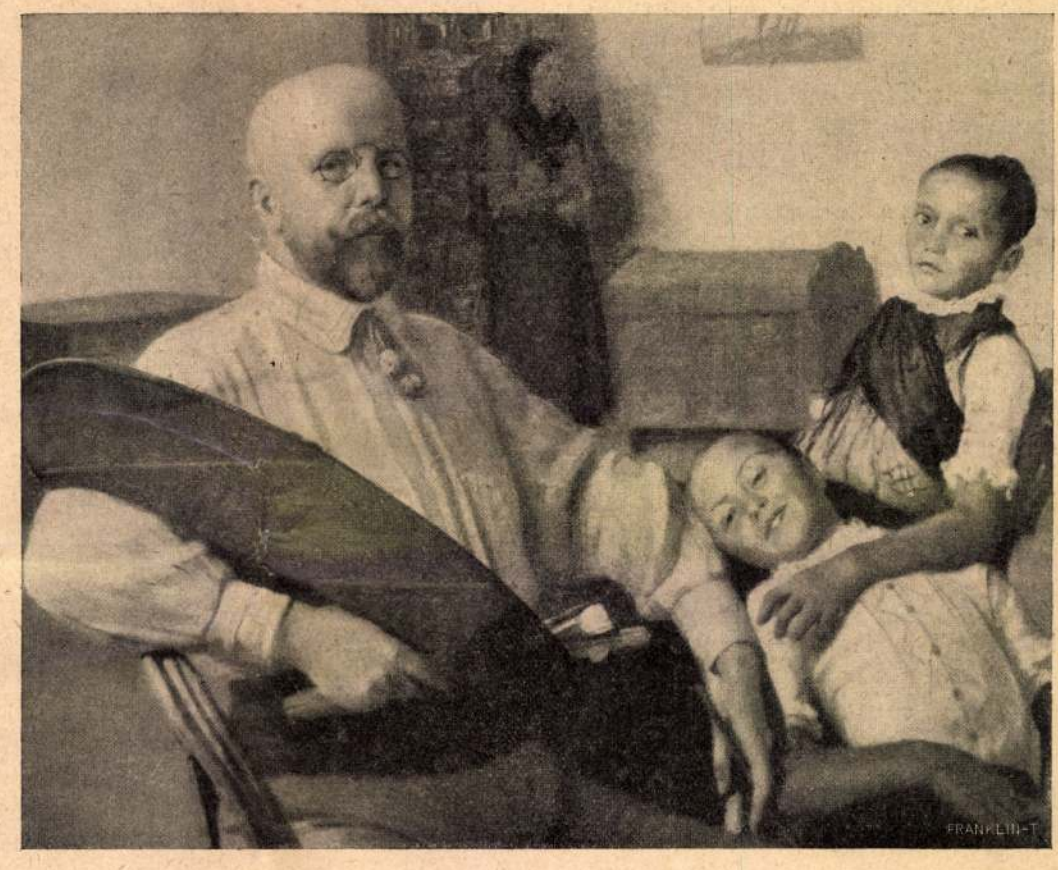

ÖNARCZKÉP PARASZTGYEREKEKKEL.

FONÓ MENYECSKE.

FIATAL MENYECSKE ÉS LEÁNY.

PACZKA FERENCZ FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

és terjedelmüket mindig a korszellem szabályozza: az a magasabb érdek, mely e jogok és hivatások erkölcsét adja. Kell tehát időnként az erőknek bizonyos összemérése, a melynek a helyzet tisztázódása a következése. Más eredményért az ilyen háboruság nem folyhatik: mert ha ezen a ponton túl megy, csak mind a két hadakozó fél pusztulását munkálja. A parlament nem lehet meg a nyilvánosság nélkül. Az a tizenkét német képviselő, a ki az ujságiró-sztrájk első napján letöröltette a nevét a szónokok táblájáról, nem hiuságból tette ezt és ha nem érte be vele, hogy a beszédjét csupán a képviselőtársai hallgassák: igaza volt mindnek. Mert a képviselők nem egymás dolgát vagy a maguk dolgát tárgyalják a parlamentben, hanem az egész országét, nem egymásnak szól tehát, a mit mondanak, hanem az egész országnak. Viszont a sajtó se engedheti meg magának azt, hogy huzamosabb ideig tájékozás nélkül hagyja a nemzetet az egész nemzet dolgainak az intézéséről. Hiszen akkor megvakulna és megsüketülne az ország. Ezért az ilyen konfliktusokból soha se lehet — harmincz éves háború. Ennek a küzdelemnek csak órái, vagy legfölebb napjai lehetnek: a vége pedig mindig békekötés, még pedig olyan, a melyben egyik fél se *győz*, de mind a kettő *nyer*, mert világosabban ismeri meg az indulatok ködétől megtisztult helyzetet.

*

A terhes örökség. Egy ágyrajárókkal zsufolt szegény és szomorú kis szobában, a melyben csak egy vaczok volt az övé, agyonlőtte magát egy boldogtalan, fáradt ember. Viszontagságos volt az élete, tragikus volt a halála a szerencsétlen Tóth Jenőnek, de életének és halálának nem a körülményei adták az érdekességet — temérdek szegény ember, temérdek ágyrajáró és temérdek öngyilkos akad Budapesten — hanem az, hogy ez a szegény bukott ember Tóth Edének, a *Falu rossza* irójának volt a fogadott fia, nevének örököse. A dicsőséggel zománczozott, nagy név gyönyörű örökség, de — terhes örökség. Disz jár vele, de egyben sok nehéz kötelezettség. Segíti a repülésben a nagy ember ivadékát, de ennek — magának is kell, hogy szárnya legyen. Már pedig ez nem jutott valamennyinek. Nagy embernek is született már nagy ember fia, a ki meg tudta őrizni kényes örökségét, mert magában is megvan a képesség, hogy hasonló értékeket szerezzen: de hogy igy legyen, ez nem szabály, bár ha nem is ritka kivétel. A szegény Tóth Jenő bizony nem volt szerencsés. A mi neki a nevelő-apja élete tartalmából jutott, csak — hatás volt és nem eszköze vagy elementuma ennek a hatásnak. Semmi más, csak az az érzés, hogy neki a neve kivételes dísze jogot ád egy bizonyos kivételességre. Mert a képessége nem volt meg rá, hogy többet adjon az életnek, mint más közönséges halandó: a maga *követelésének* a rovatába irta ezt a többet az élettel szemben. Ez pedig veszedelmes érzés olyan lélekben, a melyben a kötelességtudás energiája fogyatékos. Ez az érzés már magában tékozlása olyan erkölcsi értékeknek, a melyekről neki magának van a legkevesebb tájékozottsága. Jaj annak az embernek, a ki cselekedeteinek jogát nem a maga cselekedeteinek erkölcséből meríti és több szabadságot követel magának, mint a mennyiért megküzdött! Ez már a helyes itélet hiányát mutatja, már pedig az élet folytonos itélkezés a körülményeken és a ki roszul itél, magát itéli el. Így itélte el magát a boldogtalan Tóth Jenő előbb a nyomorúság gályájára, azután — halálra. Jobban sajnáljuk, mint a hogyan ő magát sajnálni tudta!

*

Az öreg Elkins. Hogy egy fejedelmi házból való levente beleszeret egy polgári házból való leányba és a hitvesének kivánja, ez mindig regény, de már nem egészen új téma. Az élet az utóbbi időkben különösen szereti ezt a tárgyat és már egész bibliotékát irt össze róla. Nem kell a mesékönyvekben keresni rá a példát, hogy a koronás ágyakban született embereknek is van szivük: ezt az ujságokban is elolvashatjuk. Az abruzzói herczeg regénye még nem is a legizgalmasabb ezek között a

D'ANNUNZIO.

regények között, mert a szép Elkins Katalin, a kivel gyűrűt cserélt, nem holmi kis kóristalány vagy nyelvmesternő, hanem egy igen tekintélyes, igen előkelő és olyan gazdag urnak a gyermeke, a kinek *olyan* koronája nincs ugyan, mint a szerelmes leventének, de annyi koronája van neki. Ha ugyan nem több. De azért a *pénz és rang* e legújabb regénye mégis igen érdekes, mert van benne két alak, mind a kettő egészen új, egészen originális, egészen modern. Nem a két hős, hanem — mint ez a modern regényekben olyan gyakran előfordul — két mellékalak. Az egyik az abruzzói herczeg családi fönhatósága: az olasz király; a másik a leány édasapja, Elkins szenátor. Minden valóságbeli és poétai hagyomány szerint az ellentálló, a tagadó és tiltó energiát az elsőnek, a koronás urnak kellene képviselnie, a másodiknak, a leány apjának boldog beleegyezése magától értetődő. És ime: itt van a regényben az uj és valóban érdekes, modern momentum. Az olasz király, mikor herczegi rokona kitárja előtte a szivét, egy percznyi habozás nélkül kezet nyujt neki, elfogadja a helyzetet és igy szól a leventéhez:

— Ha szereted azt a tisztességes, szép polgárleányt, nekem nincs más kivánságom, mint hogy boldog légy vele!

A kit kapaczitálni, kérlelni kell, a ki ellentáll, az nem a király, hanem a polgár. A leány atyja, Elkins szenátor. Az önérzetes, okos és apai szeretetében aggodalmas öreg polgár, a ki tudja, hogy a korona fénye még nem sugárzik boldogságot és töprengve tépelődik azon, vajjon a mi a leánya lelkén úr lett: valóban a szerelem-e vagy csak ennek a fénynek a kábulata és az idő próbáját követeli a leventétől is: csakugyan a szivét kinálja-e a leányának, vagy csak a koronáját? Az a bölcs király és ez a bölcs apa, nemes készségében az egyik és nemes aggodalmában a másik: mind a kettő igen érdekes, igen szép jelenség és a mennyiben koruk lelke munkál a cselekedeteikben: a kor szelleme bennük gyönyörűen reprezentálódik. Ez a két alak az igazán emelkedett gondolkodás zománczát adja a regénynek, a melyet érdemessé tesz rá, hogy jól végződjék. Nemcsak házassággal, hanem boldog házassággal.

D'ANNUNZIO-LÁZ.

Róma, január végén.

Ez az apró termetű, elképzelhetetlenül kopasz, szőkés rőt szakállú emberke, a mely szakáll arczát faun-szerűvé teszi, ma a világirodalom egyik legnagyobb élő jelese. Bennünket, magyarokat, irói nagy kvalitásain felül újabban még más valami miatt is különösen érdekel. És pedig egy emlékezetes felköszöntő miatt, a melyen — mint d'Annunzio legújabb darabjának, a «Nave»-nak tiszteletére adott banketten — az olasz kormány is képviseltette magát egyik minisztere által és a mely *brindisin* d'Annunzio monarkhiánk ellen kihegyezett politikai élű beszédet mondott az «amaro mare»-ről, a keserű tengerről, a hogyan ő az olaszok számára valóban keserű *Adriát* elnevezte. Ez a *brindisi* bizony nagy port vert fel úgy a politikában, mint a magyar-osztrák monarkhia sajtójában, a mely még most is hadilábon áll e miatt egymással. Ám ez az ujságharcz csak használt az új darabnak, a «Nave»-nak és főleg d'Annunzionak, a ki most igy újból az érdeklődés központjába került.

Rómában és egész Olaszországban most amúgy is valóságos d'Annunzio-láz van. A minap volt legújabb drámájának, «A hajó»-nak bemutató előadása és az ő darabjai még Rómában, az olasz művészetek góczpontjában is oly nagy művészi események, hogy már előzőleg is valóságos d'Annunzio-láz pusztít végig az örök városon. És ez a láz időszaki: visszatér minden újabb d'Annunzio-premiéren. A szimptomái pedig mindig ugyanazok: a római lapok állandóan hasábokat irnak róla, vitatkoznak a nevéről, — az ő igazi neve *Rapagnetta* és a d'Annunzio-név csak többé-kevésbbé önkényesen felvett név — a ruháit leirják, mint valami divatkirály öltözékét, hátaslovairól és inasairól, a czigarettáiról, áttört selyem harisnyáiról, vörös frakkos rókavadászatairól valóságos romantikus történeteket tudnak előadni, a darabjáról tudományos értekezéseket irnak, az élczlapok pedig — a «Signor Publico», «Travasso» és az «Assino» — egész d'Annunzio-számokat adnak ki. Végül még az üzleti kirakatok is mind d'Annunzióval vannak tele. Fényképei, karrikaturái és szobor-torzképei nevetnek az emberre minden kirakatból és minden ablakból.

Plakátok, fényképek, mind-mind őt ünneplik, mert ha minálunk odahaza talán nem szeretik is d'Annunziót, az *embert*, itt mindent megbocsátanak neki a — *művész* kedvéért. Olaszországnak elvitázhatatlanúl ő most a legnagyobb irója és művészete igazi, nagy, nemes művészet és minden ízében — modern. Modern akkor is, a mikor a múltba fordul témáért, mint a «Jorio lányá»-ban, vagy «A hajó»-ban, mert az ő alakjai itt sem jelmezes bábok, de élő vér- és húsemberek; ízig-vérig modern akkor is, a mikor szimbolikus tárgyat választ — a «Glória», «A holt város» — és természetesen legkivált modern, a mikor a modern életet viszi a szinpadra, mint pl. a «Giocondá»-ban, vagy a «Több, mint szerelem»-ben.

Ha az ember hitelt adna a legkülönbözőbb lapok pletykáinak, hát bizony d'Annunzio egyebet se csinálna, mint szellemes aperçukön, tréfás kalandokon és saját szent személyének kulissza-hirein törné a fejét, illetve azoknak a nagy nyilvánosság szárnyára való bocsájtásán. Komoly irodalmi munkásságra egy percznyi ideje sem maradna, ha ezek a hirek igazak volnának. Pedig ez az alacsony kis emberke — a kit a mi humoristáink is, Páris nyomán, reklám-lovagnak tettek meg — valóságos könyvtárat irt már össze. Egyedül regényekben és drámákban negyedszázat, azonfelül pedig novellás kötetei és verseskönyvei is kitesznek vagy egy tuczatot.

Igazi művészlélek, de azért csodálatraméltó kitartás és szorgalom is van benne. Minden esztendőben legalább egy prózai művel és egy drámával lép a nyilvánosság elé. Első darabja a «Citta Morte» volt (A holt város), a melyet Sarah Bernhard számára, francziául irt. A második a «Tavaszreggeli álom», a harmadik az «Őszi alkony álma». Ezeket *Duse* Eleonora játszotta és első előadásai ugyancsak Párisban voltak. Azután sorra következtek: «Pamela», «Gioconda» (ezt S. Deprès Budapesten is játszotta), a «Glória», majd a «Francesca di Rimini» Duseval. A «Jorio lánya» már a nagy összeveszés után került szinre és nem is Duseval, hanem — Gramatica Irmával a czímszerepben. Aztán következett a «Fiaccola sotto il moggio» (Fáklyafény a véka alatt), majd a «Più che l'amore» (Több, mint szerelem), végül a múlt napokban a «Nave» (A hajó).

Elvitázhatatlan költői kvalitásain kívül még egy különös erénye is van d'Annunziónak, a mely legutolsó három drámájában, a *Jorio lánya*, *Fáklyafény a véka alatt* és *A hajó*-ban különösen érvényre jut. E három darab-

MDK

Paczka Ferenc

festő, az isk. v. növ.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 14.1.
Eötvös József gimn. 100 éves fennállása

Paczka Ferenc

Nemzeti Szalonban az Eötvös József reáliskola kiállításán festményeivel szerepelt.

NM. 932. X. 18

MDK

Paczka Ferenc

Gyüjt.Kiáll.Nemzeti Szalon 1908.ápr.

Főv.Képt.

MDK

Paczka Ferenc

Paczka Ferenc müvészeti hagyatéka és Paczkáné Wagner Cornélia müvei.
A katalogusban Unus Walternek a Westermenns Monatshelfte-ben megjelent cikkének forditása a Paczka-párról.
Paczka Ferenc + 1925 ápr.20.
A cikk tele van adatokkal.

Bpest 1927.május.Nemzeti Szalon.

MDK

Paczka Ferenc

Wagner Kornélia néhai férjének müvészetét megközelitő teljességében bemutatja a Nemzeti Szalonban.
A kiáll.-on "Emese asszony álma"c. kompoziciója.
Cséplést ábrázoló képe.

/e.a./ :A Paczka-pár kiállitása.

Ujság 1927 máj.5. 17.o.

Paczka Ferenc és

Cornélia

[gyűjt. kiáll.]

Nemzeti Szalon

1908. ápr.

Töv. képt.

K

Pacska Ferenc

Salacz Gábor: Pacska Ferenc élete és művészete
Művtört Értesítő, 1974. 23 évf. 2 sz. 128-136.

A magyar művészettörténeti irod. bibliográfiája 1974.
Művészettörténeti Értesítő 1977/1.

76. old

MDK

Paczka Ferenc

Magyar parasztleányokat ábrázoló képe a Glaspalast 1914.évi kiallitasan.

Somogyi Miklós: A müncheni nagy nyári kiall.-ok.

Művészet, 1914. 327-332.l.

Bihari Sándor : Csalamádé-gyűjtés.

K Paczka Ferenc
Perlmütter Izsák

sőbb Román, Münchenen, Párison át Nagybányára, természetbeli artisztikus szenzációk után. Ott az erdőben, a buja füvű mezőn szerezte meg a maga stílusát. És volt benne bátorság, hogy makacsul ragaszkodjék a meggyőződéséhez, a mi nagy szó, mert drágán kell megfizetni. Most érkezik el az ő ideje is, későn, de nem elkésve. Ő is azok sorába való, a kik a legfrissebb magyar művészetnek utat törtek. A nálánál fiatalabbaknak mégis könnyebb a dolguk. Például Perlmutter Izsák, a ki jelentékeny tehetség, sohasem talált volna oly gyorsan méltánylásra, ha a talaj nincs előkészítve. Bár fiatal ember, már is magára vonta a műértők figyelmét, a kik szép jövőt jósolnak neki ezidei munkája után. Komoly ember, a kit haza kell plántálni, hogy egészen elfeledje Hollandiát, a mi ma érdekesség nála, holnap azonban magyar dolgokat kérnek majd tőle. Különben az idegen tárgy festésének nem az idegen tárgy előszeretete a feltétlen oka. Lám, Eisenhut Ferenc két évvel ezelőtt felkerekedett, hogy Keleten, a mi fajunk őshazájában művészeti tanulmányokban fáradozzék. Ősmagyarokat keresett, de mivel nem talált feltétlenül hiteles példányokat, hát küldött szines keleti képeket. Hónapokon át Szamarkandban és Bokharában tartózkodott, bejárta a Kaukázust, élt cserkeszek, tatárok és perzsák közt, csatangolt a chefszúr, túz, lezgi s tudj' az ég mi más nevű törzsek közt. Teméntelen vázlat került onnan vissza s néhány nagy kép, az utóbbiakat még etnográfusaink is haszonnal tanulmányozhatják. Eisenhut egészen a Kelet embere, képeit sietve szerzik meg a külföldi lapok, hogy kóstolót adjanak az ezeregyéj meséinek világából. Művészetének gyökerei Münchenbe nyúlnak vissza, a hol sok éven át élt s a hol ma is legalább oly jól ösmerik, mint nálunk.

Van itt még egy ilyen idegenben élő művészünk, a ki szorgalmasan küldi képeit tárlatainkra, maga azonban csak ritka vendég itthon. Paczka Ferencről szólok, az ősrómai és nemsokára ősberlini magyar festőről, a ki ez idén tolnaszántói menyecskékkel lepett meg minket. A menyecskéi jobbak, mint valaha s talán még zamatosabbak, ha Paczka nem kénytelen husz esztendőt a külföldön tölteni. Ebből a külföldi tartózkodásból a legtöbb idő talán Rómára esett, a hol Paczkáék műterme találkozóhelye volt a műértő rómaiaknak s a hol Paczka nagyon megerősödött. A ki 1885-i képére emlékszik, megérti, minő hosszú utat futott meg, míg elért azokhoz a szép tájképekhez, a melyeket tavaly láttunk tőle s ahhoz a néhány erős szinhez, a melylyel ez idén jött. Talán most már alkalmasabbnak véli az időt a hazatérésre: jelentékeny művész lett, a kit megbecsül a magyar közönség.

Erről a megbecsülésről nagyon furcsa históriát tudna mesélni Tölgyessy Arthur, a ki a legutóbbi években két nagy kitüntető érmet is kapott. Elmondom ezt a furcsa históriát itt, nagyon tanulságos és jó, ha a közönség látja, mi mindennek vannak talentumos művészeink — nem is ritkán — kitéve. A dátum 1882. Akkor nevezték a bécsiek az ő első nemzetközi műtárlatukat s természetesen külön helyet adtak a magyar művészeknek

Nagy Zsigmond: Shylock.

Lyka: Téli tárlat 1900-1.

MDK.

Paczka Ferenc: "De szeretnék páva lenni" kép.

Km Társ. 1901/2. téli kiáll.

M.D.K.

Pacska Ferenc, festő

„Ennese álma" c. képével szerepel az Országos Kiállításon.

Budapester Ausstellungs-Zeitung, Bp. 1885.

XI. 8. sz. 327 old.

M.D.E.

Pacha Ferenc, Jozsó

„Ennek álma" c. lépésnek
mérnyel az Gramaticon Kiállí-
láton.

Budapester Ausstellungs-Zeitung, Bp. 1883.

XI. 8. sz. 327 old.

Paczka Ferenc festő M.D.K.

Zichyvel egyidőben tartózkodott Párizsban

Berkovits Ilona: Zichy Mihály .. bp. 1964. 92 -

Paczka hárasp[illegible]

Lásd

Művészet

1908. 1. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

MDK

Paczka Ferenc és Wagner Cornelia

kiállitása N.Szal.

8 Órai Ujs. 1927, V.5., 5.

MDK

Paczka Ferenc és Cornélia,

Önálló gyüjt. kiáll.keretében mutatkozott be.

1908.

A Nemz.Szal.400-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

M.D.K.

Paczka

Pottensteini tájáról elismeréssel ir Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló cikkében. G.H. Breitner egyes képeihez hasonlitja, melyek Hágában kerültek kiállitásra.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

M.D.K.

Paczka Ferenc

"Attila és Ildikó nászéje" c. képét állitotta ki az őszi képtárlaton.
Kenessey Dezső: "Az őszi képtárlat" cimmel ir a kiállitásról, melyet a Képzőművészeti Társulat rendezett.

Magyar Salon, Bp. 1884. dec. 1. II. kötet. 289:292. lap

M.D.K.

Paczka Ferenc

A "Modern festők uj füzete" cimmel az "Irodalom" c. rovat közli, hogy a füzet a külföldi mesterek müvei mellett hozza a magyar müvész egyik alkotását is.

Magyar Salon, Bp. 19o4. aug. hó. 41. kötet
1111. lap

M.D.K.

Paczka

A Mücsarnokban rendezett Nemzetközi Mükiállitáson részt vesz müveivel a müvész. Képzőmüvészet c. rovat hiradása.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. juni. 21. 39. sz. 623. lap

Paczka Ferenc

és Kornélia

vad

Lengyel Géza: Művészpoir. Nyugat. 1908 ápr. 1.

Paczka Cornélia és Ferenc

MDK

gyüjt. kiáll. N.Szal.

Erdey A: Ujabb müvészeti mozgalmak. Budapesti Szemle 1908. CXXXIV. 447-454 l.

MDK

Paczka Ferenc és Cornélia

1892. Róma
/160/ Este van. Olajf. 2500 ft.

Téli Kiállitás 1892/93.

Paczka Ferenc és Cornélia MDK

Este van, repr.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Paczka Ferenc és Cornélia MDK

Este van, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc és Cornélia

gyüjt. kiáll. N.Szal.

Erdey A: Ujabb müvészeti mozgalmak. Budapesti Szemle 19o8. CXXXIV. 447-454 l.

M.D.K.

Paczka Ferenc

"Az elveszett Paradicsom" c. müvét emliti Hevesi Sándor: "Képek, szobrok, rajzok" c. -az ezredéves kiállitásról szóló- beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1896. junius hó. 25. kötet 546-568. lap

M.D.K.

Paczka Ferenc

"Ave Mária" c. festményét hozza a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1897.
28. kötet. 877. lap

M.D.K.

Paczka Ferenc festőművész

Szana Tamás: „Mikszáth Kálmán " cimmel ir az iróról. A tanulmány illusztrálására a művész elkészitette Mikszáth portréját.

Magyar Salon, Bp. 1884. május 1. 65-7o. lap
I. kötet.

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma, of.

Akt-kiáll. 1925. Műcs.

Paczka Ferenc

MDK

Görgey Arthur

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

M.D.K.

Paczka Ferenc

Portréját Kiss József költőről hozza a lap Szana Tamás: "Kiss József" c. tanulmányának illusztrációjaként.

Magyar Salon, Bp. 1884. juni. 1. I. kötet. 159. lap

Paczka Ferenc MDK

Magdolna, olf.

Mücsarnok 1880.okt. 3.
Őszi kiáll.

MDK.

Paczka Ferencz Dante. kép.

Képzőm. Társ. 1899-1900. téli kiáll.

MDK.

Paczka Ferenc: Kosnyirás kép.

KMT 1903/4. téli kiáll.

MDK.

Packa Ferenc: Gyermekarckép. kép.

Képz,. Tás. 1899. tav. nemzetk. kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma

Tékozló fiu

Szent Benedek

GerLonModFest. 112.1.

Paczka Ferenc és Paczka Kornélia MDK

kiáll. N.Szal.

Magyar Müvészet. 1926, 47-48 l.
A Nemzeti Szalon.

MDK

Pacska Kornélia és Paczka Ferenc

kiáll. N.Szal.

Magyar Müvészet. 1926, 47-48 l.
A Nemzeti Szalon.

MDK

w.Paczka Ferenc,festöm.

müveiböl 1927-ben rendeztek emlékkiállitást.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX.kiáll.
1929. febr.

MDK.

Paczka Ferenc: A tékozló fiu kép

1885. orsz. kiáll. Kat. 111 l.

Paczka Ferenc MDK

Kutya képmás, olf.

Miscornok 1885. jun. 1o.

Paczka Ferenc MDK

A tenger, aluminium metszet

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Paczka Ferenc MNK

Pottensteini táj, /Borus délután/, olf.

Műcsarnok 1899/1900 téli kiáll.

Paczka Ferenc

Nemzeti Szalon jubileumi tárlatán paraszlképeivel szerepelt.

PH. 1932. X. 16.

Magyar Müvészet 1925.2.sz.34.o.

Paczka Ferenc:Orvosi vizsgálat
rajz. A Szépmüvészeti Muzeum tul.

Paczka Ferenc és

mincs Paczka Ferencné Wagner Cornelia

Cíd

Művészeti Szalon

(Kolozsvár) 1927. I. évf.

8. ir. (A Paczka művészpár kiállítása a budapesti Nemzeti Szalonban, képekkel)

Esetleg lásd

A füzet megvan a MOB kt-ban.

K Paczka Ferenc

festőmüvész

+ 1925-ben Ester-
gomban (?)

Emlitve

Bék Kom Eszt

90. l.

Szekrény B.

VII Fiók Sáros m.

Mysl. Victor andrásvágéri fa
" " Bártfa

" Demetei Tpma
" Eperies Tpma

" Horvatói fa Tpma
" Komlós Keszteji
" Kozsáni fa
" Krivei fa
" Lapispataki
" Litinyei fa
" Kőszegi
" Miklovai fa

Paczka-Ferenc K

Paczka Ferencné
Wagner Kornélia
emlék ill. koll. kiáll.
Nemzeti halon

Ujság. 1927. máj. 5
(e. a.: A Paczka-pár.)

1112. (Szt. Lucia.

Derékon alólig és kissé
Jobb kezében fedett gotikus ke
nát visel, lehajtott fejét dicsfé
vállaira omlik. Aranyhímzésű
kék, palástja rózsaszínű. A h

Fa, méretei 50 : 32 cm.
1894 július 10-én Antonio Mar
Elszámoltatott 1894 deczember
lásra nézve lásd az 1895 márc
május 10-iki 22919 sz. min. elő
elfogadta az 1900 november 28-i
augusztus 26-iki 373 eln. sz. le

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1906 : III. 120. *A. Vivarini*
1910 : III. 120. *A. Vivarini, dit A*

Jegyzet. L. az 1896-iki l
— Preisliste Nº. 6.

Vet 1894

Paczka Ferencz
és Kornélia

K

Grod
z
K-ny Ö-n. Paczka
Ferencz és Paczka Korné-
lia gyűjteményes kiállí-
tása a Nemzeti Szalonban.
Vas. Ujs. 1908. 245. l.
(Képekkel)
és önarczképével
Ferencz

Paczka Ferenc

Emese álma c. festménye vezetel a húsárnok akt-kiállításán (emlitve)

Magyarság 1925 XII-6.

M.D.K.

Paczka Ferenc és Kornélia

A Nemzeti Szalonban rendeztek kiállitást. mint a lap irja.

Szinház és Élet, Bp. 1908. május 3. VI. évf. 19. sz. 6. lap

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma

Művészet 1918. 21. o.

Paczka Ferenc MDK

Pancratius martyr, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Paczka Ferenc MDK

Emese, Álmos anyjának álma, olf.

Mücsarnok 1883. őszi kiáll. II.

MDK

Paczka Ferenc

Női arckép, of.

Paczka Ferenc MDK

A tékozló fiu, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Emese álma, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Attila és Ildikónak nászéje, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

MDK

Paczki Ferenc

Keve: Az ólomszérűről. Uj Idők, 1900. 6.sz. 138-9.l.

Paczka Ferenc MDK

Jób és barátai, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Paczka Ferenc MDK

Mignon. repr.

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

A tékozló fiu, repr.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Emese álma. repr.

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Paczka Ferenc festőművész

Az elhunyt müvész hagyatékának kiállitása a Nemzeti Szalonban.

K.Gy.: A Nemzeti Szalon kiállitása.

Nemzeti Ujság 1927.máj.5. 11.o.

MDK

Paczka Ferenc

K-ny Ö-n. Paczka Ferenc és Paczka Kornélia gyüjteményes kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Vas.Ujs. 1908. 245.l./Képekkel és Paczka Ferenc önarcképével./

MDK

Paczka Ferenc

Koll.kiáll.Nemzeti Szalon

/e.a./: A Paczka-pár.

Ujság 1927.máj.5.

MDK

Paczka Ferenc

/ A Paczka müvészpár kiállitása a budapesti Nm
Nemzeti Szalonban, képekkel/

Müvészi Szalon /Kolozsvár/ 1927.I.évf.8.sz.
A füzet megvan a MOB kt-ban.

MDK

Paczka Ferenc festőművész

Meghalt 1925-ben Esztergomban /?/

Bék Kom Eszt. 90.1.

MDK

Packa Ferenc

A berlini Keller és Reiner cég meghivása az általuk rendezett kollektiv kiállitásra.

Mücsarnok, 1900. 10.1.

MDK

Paczka Ferenc

Simor hercegprimás udvarába fogadta és megrendelésekkel látta el.Dolgozott a fővárosban s Szolnokon Pettenkoffen mellett.
Velence, Florenz következett, utánna Madridba Velasquezt tanulmányozta.
Rómába ment, s ott festette "Emese álma" s a "Tékozló fiu" c.képeit.
Házasságot kötött Wagner Kornéliával.

K-ny O-n.:Paczka Ferenc és Paczka Kornélia gyüjt.kiáll.a Nemzeti Szalonban.
Vasárnapi Ujság 1908. 55.évf.13.sz. 245-246.o.

MDK

Paczka Ferenc

Münchenből, hol Diert és Seitz isk.növendéke volt Párisba került Zichy Mihály mütermébe. Párizsból betegsége miatt hazatért. Itt a Mücsarnok egyik téli kiáll.-án több müvével szerepelt: "Montmartrei hegedüs", "Pablo Sarasate arcképe", "az aszkéta", több tanulmányfej és egy csendélet.

K-ny O-n.: Paczka Ferenc és Paczka Kornélia gyüjt.kiáll. a Nemzeti Szalonban.

Vasárnapi Ujság 1908. 55.évf.13.sz. 245-246.o.

MDK

Paczka Ferenc

"Vasárnapon" c.képe a Képzőművészeti Társulat Tavaszi Kiállitásáról. Repr. 261.o.

Vasárnapi Ujság 1902. 49.évf. 16.sz.

MDK

Paczka Ferenc

Az "Ut Emmausba" c. bibliai képe.
Szivesen festett csendéleteket, virágokat, gyümölcsöket és szines vázákat is.
1927.-ben a Nemzeti Szalonban kiáll.képei: "Gyermektemetés", "Emaus felé", "Templomjárás", "Fekvő akt", "Fekvő akt szabadban","Két anya", "Kis portré", "Margit", "Emese álma", "Görgey Artur képmása", "dr.Prohászka Ottokár","Dante".

Unus Walter: Paczkáék müvészete.Ford.Ovenden S.

A Mü 1927. I.évf.2.sz. 7-9 o.

MDK

Paczka Ferenc
festményeinek kiállitásáról:
Terefere repr.246.old.
Önarckép parasztgyerekekkel repr.249.old.
Fonó menyecske repr.249.old.
Fiatal menyecske és leány repr.249.old.

Vasárnapi Ujság 1908.55.évf. 13.sz.

MDK

Paczka Ferenc
16 éves korában került a müncheni akadémiára. Strehuber hires rajzoló tanitotta.
1874-ben Párizsba ment, hirnevét az akkori nagy kiáll.-okon alapozta meg.A legtöbb müve ezen időből ismeretlen helyekre szétszóródott, pl. a "Koldusok"-ról fényképek maradtak fenn.
Sarasate Pablo port.-ja.
1881-ben állami ösztöndijjal Velencébe, majd pedig Rómába megy.Itt ismerkedett meg Wagner Kornéliával.

Unus Walter: Paczkáék müvészete.Ford.Ovenden S
A Mü 1927. I.évf. 2.sz. 7-9 o.

MDK

Paczka Ferenc

Később állandó lakhelyét Berlinbe teszi át.Nyaranként hazajön Magyarországra.Paczka Ferenc Tolnamegyében kezdte el festeni ama képeknek hosszu sorát, amelyek a magyar erdőt,falut és embereket ábrázolják.
A bp.Nemzeti Szalonban 1908 tav.gyüjt.kiáll.-on 70 festményét mutatják be.
1878-ban "Halász" c.képe.
Portré képei közül leghiresebb Görgeyről készitett két képe.
Unus Walter: Paczkáék müvészete.Ford.Ovenden S.
A Mü 1927. I.évf.2.sz. 7-9 o.

MDK

Paczka Ferenc

Az orsz.magyar képzőművészeti társulat őszi kiállitásán két egyházi tárgyu festménye: "Magdolna" és "Lázár feltámasztatása".

Cikk: Egyházi festmények.

Egyházmüvészeti Lap 1880. 339.l.

MDK

Paczka Ferenc

"Emese álma"c.kép repr. 79.old.

Évk.Kmt. 1928.

MDK

Packka Ferenc festő

Müvészet 1916. 4.1.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

Balatoni táj.

Mücs. -1897-98 téli kiáll. A kormány vásárlása.
Mücsarnok. 1898. 53.l.

Paczka Ferenc MDK

Dr. Prohászka Ottokár püspök ardképe, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Paczka Ferenc MDK

Falusi menyasszony, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Paczka Ferenc

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Művészet 1918. 49.l.

Paczka Ferenc

MDK

Terefere, repr.

Mücsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Komámasszony látogatása, olf.
Magyar parasztleányok, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc, festőm.

Karthausiak kolostora /Róma környékén./. Olf.

Mücs. -OMKT. Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 30.1.

Paczka Ferenc MDK

Önarckép paraszt gyermekekkel, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Magyar tájkép, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Női akt kutyával, olf.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Távozó ujoncok, olf.

A falu előtt, olf.

Műcsarnok ~~1904~~ 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

A kiállitáson "Emese álma" c. műve.

Gerő Ödön: Az akt kiállitás.

Magy. Művészet, 1925. 376.l.

MDK

Paczka Ferenc

Művei a Műcsarnok tav.kiáll.-án.

Cikk: A király a ...

Vas.Ujs.1901. 48.évf. 296.l.

MDK

Paczka Ferenc

Paczka Ferenc egy képpel volt képviselve a berlini Secessio helyiségében rend. kiállitáson. Megnyilt 1910.febr.5.-én.

Petrovics Elek: Hazai krónika.

Művészet, 1910. 218-222.lap

Paczka Ferenc MDK

Medvézés, olf.

Mücsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Művészet 1917. 61.l.

Paczka Ferenc

Kosnyirás, repr.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Kosnyirás a barnaháti pusztán, rézkarc

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Képek a Műcsarnokból. Vasárnapi Ujság 1900. 50. sz.
833,834.l.

Paczka Ferenc MDK

A templomból jövő fiatal menyecskék, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Paczka Ferenc MDK

Az erdőben, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Paczka Ferenc

Takács-szoba. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9. téli kiáll.kat. 67.l.

MDK

Paczka Ferenc festő

Műcsarnok, 1900/1901. téli kiáll. 60.l.

Paczka Ferenc

Eötvös reáliskola

Nemzeti Szalon kiállításán kompozicióival szerepelt.

M.932.X.16.

Paczka Ferenc MDK

Mignon, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

A tékozló fiu mint disznó pásztor, olf.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

MDK

Paczka Ferenc

A Berlinben elhunyt kiváló magyar zsánerfestőnek hagyatéki kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Magyarság 1927.II.13.

MDK

Paczka Ferenc

1927.V.5.-én a Nemzeti Szalonban tárlatmegnyitás lesz, amelyen Paczka Ferenc festőművész hagyatéka és Paczkáné Wagner Cornélia szobrászművésznő müveiből rendezett gyüjteményes kiáll. kerül bemutatásra.

Pesti Hirlap 1927.V.4.

MDK

Paczka Ferenc festőművész
A Nemzeti Szalon Paczka Ferencnek a Németországban elhunyt festőművésznek hagyatékát hazahozatta külföldről.
A Nemzeti Szalonban rend.kiáll.-on, a művész feleségének Wagner Cornéliának finom grafikája állitja meg a nézőt.

Az Est 1927.V.5.

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalon bemutatja a Berlinben elhunyt Paczka Ferenc hátrahagyott müveit s egyuttal Paczkáné Wagner Cornélia, a müvész feleségének grafikai munkáit.

Paczka müvészpályáján 15 évet olasz földön, Velencében és Rómában töltött, majd itt egybekelve Wagner Cornéliával , Berlinbe tette át lakóhelyét. A Tolna-Szántón töltött időzés Paczka müvészetében élénk magyaros alkotásokban nyilatkozik meg.

Cikk: Paczka Ferenc müvészi hagyatéka./k.k.l./
Pesti Hirlap 1927.V.5.

MDK

Paczka Ferenc
A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson viszontlátjuk a mester "Emese álma"c. hires nagy vásznát és legjobb képmásait: Görgey Arthur port Prohászka Ottokár képmása, és Pablo Sarasate arck. Tolnamegyei népéletképei közül a "Templomjárás", a "Gyermektemetés", a "Körteszüret", a "Bucsuzkodók".
A "Dante" /szines algrafia/, a "Kosnyirás"/rézkarc/s néhány aktja a legérdekesebb.

Cikk: Paczka Ferenc müvészi hagyatéka./k.k.l./
Pesti Hirlap 1927.V.5.

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalon tárlata.
A két éve elhunyt müvész hagyatéka és a Szépm. Muz. és magánosok birtokából kiegészitett képsorozat a maga teljességében mutatja Paczka Ferenc fejlődését és értékes munkásságát.
Párisi tartozkodásából való Sarasate arcképe.

Később Velencében majd Rómában telepedik le.
A nyári hónapokat Magyarországon tölti, itt alkotja legszebb müveit: Cséplés, Gyermektemetés, Körteszüret, Buzaföld, Nyáefás.Görgey-arck., Prohászka-arck.
Magyarság, 1927. V.5.

MDK

Paczka Ferenc

A Paczka-müvészpár gyüjteményes kiállitását ismertették napilapok 1908.márc.25., hetilapok márc.29.

Müvészpár. /Paczka Ferenc és P.Kornélia./ Irta Lengyel Géza.Nyugat.1.évf.7.sz.

Müvészet 1908.215.l.

MDK

Paczka Ferenc

Lengyel Géza: Müvészpár

Nyugat 1908. ápr.1.

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalon koll.kiáll.-án bemutatott nagyobb vásznai a 80-as évek elejéről valók, amikor Rómában élt."Emese álma", Tékozló fiu", "Lázár feltámasztása", "Jób".
Portréi: Sarasate Pablo /Párizsban készült/
Görgey Arthur /Visegrádon készült/

Kézdi: Paczka-kiállitás.

Pesti Hirlap 1908.márc.25. 74.sz.

MDK

Paczka Ferenc festőművész

A Mücsarnok őszi kiállitására a müvész bejelentette "Attila nászéje" c.nagy történelmi festményét.Paczka közel egy évig dolgozott e képen.

Vasárnapi Ujság 1884. 593.l.

MDK

Paczka Ferenc festőművész

A mücsarnok kiáll.-ra a Párizsban élő müvész "Szent Erzsébetet" ábrázoló nagy festménye is megérkezik.

Vasárnapi Ujság 1879. 212.l.

MDK

Paczka Ferenc

"Vizió"c.képe.Repr. 311.o.

A Gyüjtő 1913. 9-10.sz.

MDK

Paczka Ferenc

U.1940.

Vas.Ujs.1908. 245.1.

Patczka Ferenc MDK

Rossz hirek /Salon 1877/

Mücsarnok 1877.nov.8.

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalonban lévő kiáll.-át megtekintették az Oszlóból érkezett norvég ujságirók is

Magyarság 1927.V.12.

PACZKA FERENC

Vasárnapon.

Műcsarnok 1902.tav.nemzetk.kiáll.kat.

PACZKA FERENC

Karthausiak kolostora.

Műcsarnok 1900.tav.kiáll.

PACZKA FERENC

Terefere

Műcsarnok 1904.tav.kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalonban rend.gyüjt.kiáll.

Magyarság 1927.V.6.

PACZKA FERENC

Tört.Képcs: 1922. 18.lap.

PACZKA FERENC

168. Gyermekarckép. /Waldow Reitzenstein Erzsébet Olajf.
169. Szepesi udvar a Tátra tövében. Olajf.
17o. Tavasz. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.kiáll./nemzetk/ kat.
45.oldal

Paczka Ferenc

MDK

Szántói lányok, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Jankovich Béla arcképe, olf.

Mücsarnok 1918-19.évi Téli kiállitás.

Packa Ferenc, festő

XX. 6.

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373-374. l.

Packa Ferenc és felesége Kállósi a M. Sz-ban.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.
1856 - 1925

686. Muskátli. Olf. 8ox67 J.l.b.

Árv. Csarn. 1932. 1.rk.sz. 33.1.

61. sz. márc.

Paczka Ferenc MTK

Csak a neve emlitve "kitünő portraitfestők" közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képszőmüvészet története. Bp. 1906.

78.1.

M. D. K.

PACZKA Ferenc festő

(1856-1925)

„Emese álma"

vizpélepképek

Sokáig dolgozott Rómában, végül

Berlinben telepedett le.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1955

. 1958. 218, 280,

Paczka Ferenc MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1887ó őszi kiáll.
II. sorozat

Paczka Ferenc

MDK

Terefere, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Paczka Ferenc

MDK

Görgey Artur, olf.
Barátocska, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Orvosi vizsgálat, szén

Szent György czéh lo. müv. aukc. 1912. febr. 73
73 l.

Paczka Ferenc MDK

Magdolna, olf.

Szögyén-Marich Manyó ardképe, olf.

Terefere, olf.

Dr. Fabriczy Kornél arcképe, olf.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Kosnyirás a barnaháti pusztán, rézk.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 48.l.

Paczka Ferenc MDK

Női akt, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Mostoha sors. olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Pottensteini táj. (Borús délutan.)Olajfm.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. 24.1.

MDK

Paczka Ferenc

Az erdőben, of.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 46.l.

MDK

Paczka Ferenc

A templomból jövő fiatal menyecskék, of.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 46.l.

MDK

Paczka Ferenc

Dr.Prohászka Ottokar megyés püspök arcképe. Ola

KMT 1910/11. téli kiáll. 57.1.

MDK

Paczka Ferenc

Görgey Arthur arcképe

Szomoru hirek

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.1.

MDK

Paczka Ferenc festő

Revue de Hongrie 1908, I. 373-74 l.

Paczka Ferenc MDK

Bölcső mellett.

Mücsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Paczka Ferenc

Tánclegenda, festm. repr.

KMTárs 1898. tav. kiáll.

pontok és vonalak bemél
mélyedésekbe jutott fes

Paczka F.

Tolna szantor typusok
és viselétük. Repr.

(T) 5. l (irodalná-
bor is

Paczka Ferenc

l. [Egyházm. Lap]

1881. 132. l. 356. l.

pesti IX ker. állampénztárhoz in-
ta

állampénztárt, hogy a müemlé-
kalmazott Mátrai Győző részére
további intézkedésig havi 80
gelt és a müemlékek orsz.
al láttamozott nyugtáira ha-
en ki és tárczám naplójában

eléül:

gató.

Paczka Ferenc

l.

Erödi – Bodnár

192. l.

Bp. 1937., 132—134. l. (1. és 2. kép, XIX. táblán.) — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp. 1938., 35., 43. l. (Képe VIII. t.) — Tarvarent, Guy de: Les énigmes de l'art du moyen age. I. Paris, 1938., 9—12. l. (Képe I. táblán.) — Horváth, Arrigo: Sigismondo re d'Ungheria e l'Italia. Corvina, nuova seria I., 1938., 135. l. — Lepold—Lippay 54. l. (Képe XIV. táblán.) — Dercsényi Dezső: Nagy Lajos kora. Bp. é. n. (1942), 151. és 177. l. (1. és 2. képe LIV. táblán.)

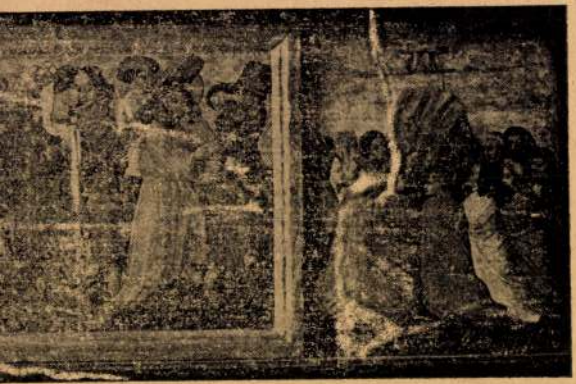

520 körül: Háromosztású predella.

Pacska Ferenc

l.

Szana 1890

160, 164. l.

~~2123. I. Delhaes:~~

2123. A vigadók.

Jobbról, egy faragott lábú asz
koczkás kék korsó van. Az inne
a tulsó pedig, a kit a társasá
karjával a szőke leány derekát
balkezében talpas poharat tart
szodik, haja és szemöldöke bar
tott ujjú kabátja, térdig érő
len szétáll. Mögötte, a háttér
gyelmünket. Hátul az ablakon
látszik.

Fa, méretei 126: 93 cm.
Delhaes István hagy[illegible]tékábó
Átvétetett 1902: I. 12-én

904: IV. 29.

Homályá

Paczka Ferenc

l.

Egyházm. Lap

I. 1880. 339. l.

340 l.

KIADJA :
A MAGYAR VÁROSOK MONOGRAFIÁJA KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, 1938.

Paczka Ferenc

l. Egyházm. Lap
1882. 370. l.

MAGYAR NEMZETI BANK
Pénzforgalmi osztály

147620

Műemlékek orsz.bizottsága
ellátmányszámla,

Budapest
IX.Hőgyes Endre-u.10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Paczka Ferenc

Görgey Artur
archepe
repr.

Jó Br Rá

342. l.

...dapest, VII., Madách-tér

NYOMTATVÁNY

Müemlékek Ors...

.....

Bu...

Hő...

Pacrka Ferenc

l.

Egyházm. Lap
1883. 193. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
808/1914.
~~[illegible]~~
nov. 23

Paczka Ferenc

l.

Miscarnok

1901. 256 l.

Paczka Ferenc

l

Perállsörtképes

1. 413, 457 l

UM

olás

havában befolyt beléptidíjakról.

ven-ti ár lér	Befolyt összeg Pengő	fillér	Jegyzet
0	14	10	
0	15	60	
0	1	60	
:	31	30	
		30	
:		30	
	31	—	

hó 4 én napján.

Kalatovics Ergénia

Paczka Ferenc

festő

l.

Farkas Imre levelei

272. l.

[illegible] feltő irálkodó
osztályok gondosan ügyeltek arra, hogy semm
féle haladó-szellemű gondolat ne szivárogha
son át a határokon. A kor legnagyobb
magyar költője, Petőfi, merte csak elvei
kinyilatkoztatni. Világosan fejtette ki nézeteit,
és forradalmi hangon ostorozta az elnyomó
kat. Igazi megtestesítője volt a harcos
művészetnek. Egyszerűen megírt költeménye
a néphez intézte. Rámutatott az elkeserítő
nyomorra, elmaradottságra, és hirdette
a nép igazát. Tudta, hogy ez a

Paczka Ferenc

l.

Végvári Szolnok

37, 66. l.

we couldn't get ticket. We went
to ~~the~~ an other moor. There
we ~~t~~ get ticket. We saw "The
Sailor Honor". It was a Russi
~~film~~. very good film. When w
~~go~~ went home we met a frie
of mine. At home we spoke
sometimes. Later we ~~g~~ went in
~~our~~ bed and we slept.

Paczka Ferenc

Gerö-Londen

Mod. m. fest.

56. l.

Paczka Franc

l.

Rimp. 178. l.

Paczka Ferenc

Ybl Ervin: Paczka-
kiállítás a Nemzeti
Szalonban. Budapesti
Hírlap. 1927. máj.
5.

[illegible]

k van kérjük Méllóságodat

legalább 5000 koronát ülalványor-

ti összeget Koncz Károly és Tsa

zimre, vagy egyszerűbben

e Bpest VI. Podmaniczky u.

ámatat kérünk, hogy Mélló

erhelyük előre is köszönetet

k kérésünk teljesítéséért

teljes tisztelettel

Koncz Károly és Tsa

Paczka Ferenc

Urod

Keleti 1893

438. C

Sap	Szöveg
	1. áthozat
	2. áthozat
	Folyószámla
	Befizetünk a Forgalmi
	Bank. Rt-nál hb. lej. ma.
	Arú
	Folyószámlának
3.	Veszünk a Forgalmi Bank
	Rt-ra szóló csekk ellen Bá-

Paczka Ferenc

festo

Gentnüanl.

419 l.

lezettsége mellett fizess

naplójában kiadáskép szám

A hivatalos masol

gazgató.

Paczka Ferenc

vrod

Keleti G. cikke

Kel. 1885

IV. k. 4. f. 726, 727. l.

738. l.

N				107					1
O				126					2

Paczka Ferenc

Piros fatyolos nő

Cirpecai

Kálváriastáczió fajaiból, stomfai

VIII. 164.

Paczka Ferenc

MDK

Kutya-képmás, olf.

Műcsarnok 1885. jun.1o.

Paczka Ferenc

Női arckép, olf.

Miscarnok 1885. jan.11.

SIMOR JÁNOS
ESZTERGOMI BIBORNOK-PRIMÁS.
(1813—1891.)

Esztergomból országra szóló gyászhir érkezett. *Simor János*, bibornok-primás, január 23-án reggel nyolczadfél órakor, hajnali 3 órától tartó halálküzdelem után meghalt. Épen huszonnegyedik évét töltötte be a primási széken. 1867 jan. 20-án neveztetett ki Magyarország herczegprimásává.

Az esztergomi érsekség a legnagyobb méltóságok közé tartozott kilenczszáz esztendő óta. A magyar közjog oly rendkivüli kiváltságokkal ruházza föl, minőkkel semmi országban sem bir egyetlen főpap sem. Nemcsak papi, hanem közjogi méltóság is. Az ország zászlósai közt első helyet foglal, a korona tanácsában fontos helye van, s az alkotmány rendeli, hogy az esztergomi primás avassa föl a királyt, ő tegye fejére Szent István koronáját. Az egyházpolitika vezetése is nagy részt az ő kezében van. E nagy hatalomhoz járul a nagy fény és fejedelmi vagyon.

Az elhunyt primás az első volt, a ki felelős kormány alatt viselte méltóságát, a ki alatt az első kapcsoknak kellett megszilárdulni az egyház és a magyar állam élete közt, és a hagyományos szokásokat beleilleszteni a gyakorlati politikai életbe, surlódások, kellemetlenségek nélkül. Simor Jánosnak a késő idők is érdeméül fogják feljegyezni, hogy birt érzékkel, mérséklettel és hazafisággal az átalakulások közepette, s teljes öntudatában volt, hogy méltósága az állam és egyház közti jó viszonyra való vigyázatot teszi kötelességévé. Kisebb eltérések merültek föl a primás és a kormány közt, olykor úgy tetszett, talán élesebbek is (mint a keresztény-zsidó házassági törvényjavaslat, legújabban pedig az elkeresztelések alkalmából), de a mérséklet kiegyenlítette ezeket, s a herczegprimás befolyása soha sem esett a kormány tekintélyének kisebbítésére. Simor tekintélye pedig emelkedett, s a főpapban a hazafit is tisztelte az ország. Épen mert nem egyszer kényes helyzetek alakultak körülte, melyek következményeit ébersége hamar belátta, mindenki óhajtotta, hogy még soká maradjon érseki székében, épen most, mikor az egyházpolitikában ismét mozgalom indult meg.

Betegségének hire csaknem egyszerre terjedt el azzal a vigasztalás nélküli tudósítással, hogy e betegség végzetes, az orvosok fölhagytak a reménynyel. E hó 22-én már halálát várták. Mélyen meghatott mindenkit a szomoru hír, s lemondással vártuk az Esztergomból érkezett további táviratokat. E hó 23-án reggel a fővárosban már mindenki tudta, hogy Magyarország főpapja meghalt.

Az ország legnagyobb méltóságára szegény sorsból emelkedett föl. Apja közönséges mesterember volt Székes-Fehérvárt. Itt született Simor János 1813-ban, itt végezte gymnáziumi tanulmányait. A papi pályára lépvén, Pozsonyban, Nagy-Szombatban tanult, majd a bécsi Pazmanaeumba küldetett. Mint rendkivül szorgalmas ifju vált ki. Az egyházi pályát a fővárosban kezdte, mint terézvárosi káplán. Itt nemcsak képzettsége, hanem jeles szónoki képessége is ráirányozta a figyelmet, s az egyetem theologiai karánál mint tanárt és hitszónokot alkalmazták. Majd Bécsbe vitték, hol a Pazmanaeumban a tanulmányi felügyelői állást bizták rá. Két év mulva plebános lett Bajnán; de négy év mulva Esztergomba hivták theologiai tanárnak, érseki titkári helyettesnek. 1850-ig maradt itt, mikor Bécsbe szólittatott, udvari káplán s a felsőbb theologiai intézet kormányzója lett, majd tanácsosi rangot és fehérvári kanonokságot kapott. Ehhez járult még a széplaki apátság. Thun Leo, osztrák kultuszminiszter alatt a magyar egyházi ügyek referendáriusa volt. Simor gyorsan emelkedett, s egyéni értékét méltányolni tudták. 1857 márczius havában győri püspökké neveztetvén ki, az egyháznagyok közt kezdődött fényes szerepe, melyet bőkezü jótékonysággal kötött össze. Győri püspök korában mondta, hogy: «a püspök vagyona az istené és a szegényeké.» Ezt a jelmondatot követte is. Győri püspöksége alatt már nagy áldozatokat tett, esztergomi primássága alatt pedig átlag minden évben százezer forintot fordított egyházi, iskolai és jótékony czélokra. Tiz évet töltött Bécsben. Mikor Szitovszky herczegprimás halála bekövetkezett, nehéz feladat volt e helyet betölteni, melyet a boldogult primás politikailag is fontossá tett abban a nehéz feladatban, hogy a nemzetet és uralkodóját kibékitse. Akkor épen a kibékülés már ténynyé kezdett válni, s a primási szék betöltését az is sürgőssé tette, hogy a koronázás közeledett.

Az esztergomi érsekségre még nem a magyar kormány nevezte ki Simort. 1867 jan. 20-ikán, mikor a kinevezés megtörtént, magyar miniszterium még nem volt. Szcitovszky 1866 október 19-ikén (szintén pénteken, mint Simor, reggel 7 óra 45 perczkor) halt meg. Az érseki szék tehát csak rövid ideig volt üresen. A Majláth-kormány ezt a kinevezést még maga akarta elintézni, s kevéssel a felelős miniszterium kinevezése előtt Simor kinevezése is megtörtént koronázó primásnak. A koronázás junius 8-ikán ment végbe. Simor életének legnevezetesb eseménye ez. Az első magyar királynak, ki parlamenti alkotmányra teszi le az esküt, kit felelős miniszterek álltak körül, ő illesztette fejére a koronát, gróf Andrássy Gyula miniszterelnökkel. Az érseki széket Simor csak kevéssel a koronázás előtt, 1867 május 16-ikán foglalta el. A történeti igazság kedvéért föl kell jegyezni, hogy az akkori közvélemény mást óhajtott volna a primási székre. Huszonnégy év alatt megmutatta, hogy nem méltatlanra esett a választás.

Közvetlenül a koronázás előtt két nappal kapta meg ő felségétől a Szent-István-rend nagy keresztjét. Rómából is több kitüntetés érte. A bibornoki barettet 1874 január 13-ikán vette át Budán a király kezéből. Rómában többször megfordult. Ott volt 1870-ben a zsinaton is, s a pápai csalhatatlanság kérdésénél a szabadelvű egyháznagyok közt foglalt helyet és nagy hatással emelte föl szavát. Ott volt 1867 jun. 29-ikén is, mikor Péter és Pál apostolok vértanúságának tizennyolcz-százados emlékünnepét ülték. Ekkor történt, hogy a rendezett fényes körmeneten, mely egy egész világot vala képviselendő, a rendező-bizottság nem akarta elismerni a magyar primásnak előjogát, hanem egyszerűen a legfiatalabb érsekek után állapította meg helyét. Simor oly erélyesen szólalt föl irásban a magyar primási méltóság jogai és állása védelmére, hogy a pápa parancsára rögtön megváltoztatták a hivatalos rendet és a magyar primás-érsek a patriárkhák után kapta megillető helyét. IX. Pius utóbb egy kihallgatáson több főpap előtt «erélyes embernek» nevezte Simort és nagyon megdicsérte.

Az esztergomi érsek, mint Magyarországnak herczeg-primása is, országos, egyházi és egyházpolitikai számtalan teendőkkel van elhalmozva, azonkívül nagy megyét, majdnem 500 plébániával 45 esperesi kerületben kormányoz. Ezen nagy gépezettel való müködés először is az egyének személyes ismeretét föltételezi. Az új érsek minden papját önmaga-adta világításában akarta megismerni, azért 1867 október 25-ikén minden egyestől önéletrajzokat kért, hogy míg személyesen lesz tehető, addig is ez úton ismerje meg papjait. Innentul egész napjainkig egymást érték alkalmi vagy időszerű értekezései, rendeletei, tanitásai vagy utasitásai az egyházi élet és tevékenység sokféle ágaiban. Minden évnek megvoltak az ugynevezett «főpapi körlevelek» köteteiben nagy és kis dolgozatai, e főpap egyházi tudományosságának tárházai. Forma, alkalomszerűségen tul emelkedő tartalmasság és erőteljes irály tették becsessé ezen, ma már sok kötetre menő iratait.

Simor fiatal korában is számos theologiai tanulmányt irt. Főmunkája azonban: «A római pápa tévmentességéről szóló ősi hagyományok tanubizonyságai Magyarországban.» (Pest 1871.) Ehez sorakozik nemsokára (1871.) másik e nemű munkája, tisztán főpásztori irat alakjában, melyben ismét, 120 folio levélnyi nagy terjedelemben, ugyanazon tétel régi vallását fejtegeti. Harmadiknak járul e két irathoz végre 1872. évben megjelent nagy főpásztori irata: «A vatikáni egyetemes zsinat két hitczikkelyének magyarázata.»

Az ő pártfogása tette lehetővé, hogy dr. Römer Flóris és Ráth Károly akadémiai tagok szerkesztése mellett oly jeles folyóirat jelenhetett meg, mint a «Győri történelmi és régészeti füzetek.»

Mind győri püspöksége, mind primássága alatt sokat költött egyházmegyéje történelmi becsű műemlékeinek, egyházainak restaurálására. Az esztergomi bazilika építését és diszitését is ő alatta fejezték be. Az esztergomi várfoki Szent-István-kápolna és a hazai épitészet egyik remekének, a Bakocs-kápolnának helyreállítására 50,000 frtot fordított. Egyik szép tehetségű festőnk, Paczka Ferencz is az ő költségén tanult Rómában.

Mit áldozott iskolákra, a nevelésügyre, alig lehetne pontosan fölszámitani. Budapesten, a Józsefvárosban is nagy elemi leányiskolát és óvodát állított.

1875 októberben gazdag és öntudatosan gyűjtött képeiből érseki képtárat alapított és azt elhelyezte az átalakított egyházmegyei könyvtár termeiben s a nagy közönségnek is megnyitotta; később új palotája e czélra épült képtár-osztályába helyezve át.

1879 április 24-ét, mint az uralkodó-pár menyegzőjének 25 éves jubileumát, egyházmegyéjében megünnepeltetni rendelte és ez alkalomból, a koronás király kifejezett szándékához hüen, a szegediek segélyezésére 12,000 forintot adott.

Nevezetes nagy ténye, hogy 1880-ban egyházmegyéjében a népoktatás fejlesztésére 100,000 frtnyi alapitványt tett, és megteremtette az úgynevezett iskolai alapot, melynek 12,000 frtnyi évenkinti kamataiból részint szegényebb fizetésű tanitók segélyeztetnek, részben a szegényebb alapú iskolák külső-belső felszerelése eszközöltetik.

1882 junius 29-én ünnepelte püspökségének negyedszázados jubilumát. Nem volt külfény, nem ünnepély; de még csak a jubilans főpap se volt található sehol! Szerényen visszavonulva eltünt székhelyéről Bajcsra, hogy magányban, áldásos emlékezésben ünnepelhesse a nem közönséges 25-ik évfordulót.

E nagy nap emlékére Székes-Fehérvárott, szülővárosában, alapitandó árvaházra a város közönségének küldött 100,000 frtot. Ugyancsak e nap emlékére, a nagyon szegényesen dotált nagyszombati társas kaptalan állandó segélyezésére, ugyanannak adott 100,000 frtot örök alapitványképen úgy, hogy ennek kamataiból minden egyes kanonoknak évi jövedelme 1000 frttal gyarapodjék.

Negyedszázados püspöksége emlékét még két nevezetes ténynyel örökitette. E nap emlékére készült, de csak 1882 decz. 8-ikán avathatta föl a bazilikában Pázmány emlékszobrát és saját megtakarított pénzéből, az érsekség megterheltetése nélkül, 800,000 forinton elegánsan szerény, de részleteiben igazán méltóságos érseki palotát emeltetett.

Az 1883 év május havában megyei papságát lepte meg atyai gondoskodásának egy uj nagy tényével, a megyei papság nyugdijalapját ujolag 100,000 frttal dotálta, és egyuttal a nyugdijilletékét emelte, rendszerezte.

Arany-miséjét 1886 okt. 28-ikán ismét nagy alapitványokkal tette emlékezetessé. Nyilvános adományainak összege 4—5 millió körül van.

*

Simor erőteljes és egészséges aggastyán volt, ritkán gyöngélkedett, s bizonyára senki sem volt az agg főpap közelében, a ki az utóbbi napokban még elgondolta volna, hogy oly közel áll a halálhoz. De e hó 22-ikén már a legszomorubb hirek érkeztek a bibornok-primás állapotáról. Mint elkerülhetetlent jelenték, hogy az ország főpapjának órái megszámlálvák. A beteg már fölvette az utolsó szentséget. A pápa távirati uton küldte áldását. Az érseki megyében és Esztergom városában imákat rendeltek el az egyháznagy felgyógyulásáért. A királynak, József, Károly Lajos, Frigyes és a többi fő-

A KÉPVISELŐHÁZ KÉT HALOTTJA.

Gróf Csáky László (1820—1891).
Fröhlich Gusztáv (1837—1891).

FRÖHLICH GUSZTÁV.

Országgyűlési arczképcsarnokunkat, melyet e lapok hasábjain megindítottunk és folytatni szándékozunk, előre tervezett sorrendjében megbolygatnunk kényszerít mindnyájunk végzete, a halál, mely legközelebb kettőt szólított ki az élők sorából azok közül, a kiket a politikai közélet terén a legbecsültebb, mindnyájunk tiszteletére érdemes férfiak sorába állítottak érdemeik.

A képviselőháznak e hó 20-án tartott ülésében az elnök megilletődött hangon jelenté Csáky László grófnak és Fröhlich Gusztávnak elhunytát, s a ház megszomorodott szivvel értesült a gyászos tudatásról.

Csáky László gróf politikai küzdelmeinknek ama veterán tagjai közé tartozott, kiknek nyilvános pályája még a negyvenes évek szabadelvű nemzeti nagy mozgalmaiban vette kezdetét s ettől kezdve halála perczéig példányképe volt az igaz hazafiságnak, a legtisztább becsületességnek, tántoríthatatlan szilárd jellemnek, haza- és emberszeretetnek. Fél századon át a közpályán a hazának, s a magánéletben is nem magának, de másoknak élt, s igazán jegyzik föl róla, hogy «arany volt a szíve, aczél volt jelleme».

Bécsben született, 1820 decz. 21-én. Közpályáját azonban már Trencsénmegyében kezdte, melynek négy éven át (1842—1846) volt tiszteletbeli aljegyzője, később főjegyzője. Már ekkor egész lelkével ahhoz a szabadelvű nemzeti irányhoz csatlakozott, melynek újjászületését köszönheti hazánk s mint a főrendiháznak is tagja, itt a kisebbségben levő ellenzék leglelkesebb hívei közé tartozott. A szabadságharcz őt is talpon találta és pedig a legelsők között. Kincseket érő családi ezüstjét, aranyát tette le a haza oltárára s mint Sárosmegye főispánja, 1848 junius havától pedig királyi biztosa, ugyszintén Szepesmegye kormánybiztosa, rendkívüli erélyt fejtett ki, hogy a gondjaira bízott vármegyék megtegyék, a mint meg is tették a haza iránti kötelességüket. Kitartott mindvégig, a világosi katasztrófáig. Ezután menekülni kényszerült, s a diadalmas hatalom halálra ítélte s bitófára szegeztette nevét a Kossuthé, Andrássy Gyuláé s annyi más hazafié mellé.

Mint száműzött leginkább Párisban élt. Édes anyja, született Lassanszky grófnő, a saját birtokai jövedelméből (mert hisz az övét elkobozták) szép összegeket küldött számára. De ő azért szegényül élt a gazdag világvárosban, hogy szegénysorsú bujdosó társait segíthesse.

Ugyancsak édes anyja eszközlé ki számára utóbb a hazatérhetést. Ő visszajött, de teljesen elvonultan élt egész az ideig, mely a jó hazafiak közéleti szereplésének igérkezett újra megnyitni a mezőt. Ott volt az 1861-iki lelkes törvényhozók között s utóbb ismét annak a passiv ellenállási politikának lőn a híve, melyen a provizoriumok minden jogfosztási és beolvasztási kisérlete megtörött.

1865-ben újra képviselő lett, majd 1867-től Nyitramegye alkotmányos főispánja, egész 1876-ig, a mikor régi hű választó kerülete, a varini, választá meg újra képviselőjének. Ettől fogva Csáky László gróf egész az utolsó időkig egyik állandó tipikus alakja volt a képviselőháznak, nagy, tömött fehér szakállával, meggörnyedt termetével s azokkal a szelid kék szemeivel, melyeknek az utóbbi években egyre jobban gyengülő ereje arra kényszeríté, hogy lemondjon a ház alelnöki állásáról, melyre 1887-ben választatott. De megtartotta elnöki állását az összeférhetetlenségi bizottságban s csak pár évvel ez előtt fogadta el elnökségét az országos kertészeti egyesületnek is. A király 1876-ban a Lipótrend középkeresztjével, 1880-ban valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki. Egész életén át nőtlen maradt, s életét úgyszólva egészen a közügyeknek, a művészetek, tudományok pártolásának szentelte. Ő róla beszélik, hogy jövedelmének huszadrészét sem költé önmagára, a többit mind mások segítségére fordította. Pedig nagy jövedelme volt, mert egyike volt az ország legtekintélyesebb vagyonu főurainak. Trencsénben, Szepesben, Borsodban, Abaujban, Zemplénben voltak uradalmai s a mellett részes volt a Csákyak egyebütt fekvő ősi birtokaiban. Övé volt a Szepességen a prakfalusi vasgyár, melyben Magyarországon a legelső emlékszerű szoborművet, a lapunkban is bemutatott bra-

GRÓF CSÁKY LÁSZLÓ.

herczegeknek, a miniszteriumnak kérdezősködéseire több távirati tudósítást adtak föl. Elbucsuzott a káptalan tagjaitól, udvari személyzetétől. Rokonai is körülötte voltak. Az orvosok kimondták, hogy a katasztrófára készen kell lenni. A beteg sokat beszélgetett környezetével, de olykor erőt vett rajta a láz és félre beszélt.

Baja tüdő-vizenyő, melyet meghülés következtében kapott, mikor e hó 18-ikán, vasárnap titkárával, Csernoch kanonokkal, a kertben sokáig sétált. Este már forró láza volt, másnap ágyban kellett maradnia és a betegség gyorsan fejlődött. Épen e hó 20-ikán volt huszonnégy éve, hogy Simor az esztergomi primási székre kineveztetett. Az üdvözléseket már nem fogadhatta. Január 22-ikén oly sulyos lett állapota, hogy az orvosok lemondtak a reményről. Esztergom városában megdöbbenést keltett a primás állapota, s aggódva várták a következményeket. A táviratok mindenfelé elvitték a szomoru tudósításokat, s az egész ország mély részvéttel értesült az egyházfejedelem reménytelen állapotáról, ki főpásztori méltóságát oly tiszteletreméltón, annyi fejedelemi jótékonysággal töltötte be.

Utolsó napjairól még ezeket jelentik:

E hó 21-ikén a láz némileg csökkent, este azonban növekedett, úgy, hogy tíz órakor gyóntató papját hivatták. A primás azonban nem akart gyónni; azt mondta, hogy szombaton gyón, mert akkor lesz nyolcz napja, hogy utolszor gyónt. Az éjjelt a primás nyugtalanul töltötte, nem aludt egy percznyit sem és folyton gyötörte a láz. Hajnali öt órakor hivatták Feichtinger főorvost, a kivel Podraczky katonaorvos sokáig tanácskozott. Elhivatták *Majer* István és *Palásty* Pál püspököket is, a kikkel a primás hosszasabban beszélgetett fontos ügyekről. Megérkezett *Hornig* veszprémi püspök is. *Mayer* nagyprépost, *Maszlaghy* kanonok és *Csernoch* titkár szüntelenül mellette voltak, kikkel a primás folyton, beszélgetett, bár légzési nehézségei voltak. Ajka folyton *imádságokat mormolt*. Breviariumot kivánt olvasni, mert — szerinte — papi kötelesség ezt tenni. E hó 21-ikén a bőjti körlevele nyomtatványait nézte át és örült, hogy a papoknak lesz anyaguk a prédikáczióra. Befejezte gazdatisztjeinek nyugdijszabályzatát, a melyről szintén megelégedéssel beszélt. Egész Esztergom fájdalmas izgatottsággal várta a katasztrófát hirdető harang kongását.

A beteg arra czélozva, hogy a huszonnegyedik primási évforduló alkalmából e hó 22-ikére volt tervezve a diszebéd, tréfás humorral emlegette: «Haragszanak most az esztergomiak rám.» Midőn gyóntatója belépett, ezt jegyezte meg: «Itt a halálmadár!» A beteg figyelme mindenre kiterjedt, ami a szobában történt. Igy midőn szikfű-theát öntöttek a pohárba, a primás figyelmeztette az illetőt: «Kanalat bele, elpattan!»

Az utolsó napon hol eszméleténél volt, hol fantaziált. Este a beteg kevés levest fogyasztott, majd ismételten magához kérette *Hornig* püspököt, kivel behatóan tanácskozott. Humora még most sem hagyta el. Igy midőn *Majer* István nagyprépost belépett hozzá, megjegyezte: «Itt jön az országos István bácsi!»

A haldoklás jan. 23-ikán hajnali 3 órakor kezdődött. A téli nap feljöttekor csukódtak le szemei és még nem volt 8 óra, mikor a bazilika nagy harangja megkondult és hirdette az esztergomiaknak Magyarország primásának halálát.

Hetvennégy elődje közül csakis kettő töltötte be ily hosszu ideig Magyarország herczegprimásának úgy közjogi, mint egyházi tekintetben kiváló méltóságát, Kanizsai János és Széchenyi Dénes.

---

nyiszkói honvédemléket öntötték, természetesen az ő áldozatkészségének is jelentékeny igénybevételével.

Csáky László gróf régóta betegeskedett, de csak a mult augusztusban vált baja aggasztóbbá. A közelebbi hónapokban már ágyban fekvő beteg volt. E hó 19-én reggeli 8 órakor szólítá el a halál, kioltván benne a Csáky nemzetségnek trencséni ágát, melynek ő utolsó férfi sarja volt.

*

Fröhlich Gusztáv, a képviselőház másik halottja, szintén széles körben ismert és tisztelt férfiú vala, kit alapos képzettsége, kedves modora és nemes jelleme a képviselőház legrokonszenvesebb tagjai sorába emelt. 1837-ben Pesten született, s fia volt a ma is élő Fröhlich Frigyesnek, a magyar kereskedők e mintaképének, ki, mint ilyen, már a harminczas-negyvenes években nagy szerepet játszott, részese volt Széchenyi és Kossuth közgazdasági alkotásainak s 1848-ban osztályfőnök volt a Klauzál miniszteriumában, ama kor legkitünőbb embereinek barátságával dicsekedhetett. Fiát, Gusztávot, mérnöknek és gazdának neveltette s végig járatta vele a tekhnikát és Hohenheimban a gazdasági tanfolyamot; sokat utaztatá s midőn tapasztalatokkal gazdagon haza tért, egy minden szükségessel fölszerelt szép gazdaságba állítá.

A képviselőház, melyben az új-aradi kerületet képviselte, 1872 óta számította tagjai közé. 1878-ban kilépett a szabadelvü pártból, melyhez mint a régi Deák-párt hive csatlakozott és pártonkívüli minőségben küzdött a boszniai politika ellen, de legújabban ismét visszatért a szabadelvű párt kebelébe. 1875-ben mint a delegáczió tagja működött, 1878 előtt pedig a zárszámadási bizottságnak volt több ízben előadója.

Nem tartozott az országos hirű férfiak közé, bár a háznak nem sok hasznosabb tagja volt ő nála. Ő neki köszönhető, hogy a hetvenes évek elején az ország hű képet nyerhetett az alkotmányos korszak óta folytatott gazdálkodásról, az ő indítványára és sürgetésére állíttatván össze pénzügyeink alakulásának képe tíz megelőző esztendőről. Általában, ha nem is zajjal, de mindig híven teljesítette képviselői kötelességeit.

Müveltsége, lekötelező modora, megnyerő külseje a képviselői körök egyik legrokonszenvesebb alakjává tette, a mihez független vagyoni állás s boldog családi élet is járulván, valóban a legszerencsésebb emberek egyikének tartathatott.

Az is volt egész az utóbbi évekig, a mikor a sulyos családi csapásoknak egész sora kezdte sujtani.

Két évvel ezelőtt elvesztette szeretett nejét; egy éve, hogy meghalt édes anyja és csak néhány hónap előtt halt meg fia is. E fájdalmas csapásokat ép oly férfiasan viselte el, mint a hogy bámulatos magatartással tűrte a szörnyű kórt, mely benne pusztított: a gégerákot. Négy hónap óta tudta már, hogy kínos betegségére nincsen ír és már megtört testtel járt be tél elején a képviselőházba. Férfias megadással viselte sorsát s még halála előtt két nappal is engedélyt kért a képviselőház elnökétől az ülésekről elmaradhatásra. Az elnök ezt a kérését — e hó 20-án bekövetkezett halála hírével együtt jelentette be a képviselőháznak.

Paczka Ferenc

Erinnerungen an Franz Paczka. Pester Lloyd (Abendblatt), ápr. 29. Írta: Cornelie Paczka szül. Wagner (Berlin).

1925

Franz Paczka †. Pester Lloyd (Morgenblatt), ápr. 22. Írta: E. G.

1925

Magyar Univerzet

1926. 59-bol

a legmagyarabb mesterség virágkoráról, mikor
urak sem átalották szűrben tűntetni magyar-

gyarázója. Ezúttal dús kincsű tulipántos ládá-

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

V. évfolyam | 1899. május 7. | 19. szám

GIROFLÉ és GIROFLA

Regény

Irta AMBRUS ZOLTÁN (Folytatás)

A búcsu-előadás sok zaj és éljenzés között, de kivételesen, minden botrány nélkül folyt le. A Haller-lányoknak nem voltak vetélytársaik; a szokásos tüntetésre és ellen-tüntetésre nem nyilt alkalom.

Hogy Vidovics elárasztotta a szinházat Nizzából hozott virágokkal, azt mindenki természetesnek találta. Az egész közönség meg volt győződve róla, hogy Mira a kedvese Vidovicsnak s azért a virágokat a huszártisztektől kezdve a karzat publikumáig minden néző helyeselte.

Másnap, Sugár Mariska társaságában, kikisérte őket a vasúthoz. Feladta a podgyászukat, megváltotta mérsékelt áru, másodosztályu jegyeiket, beszámolt Lolának a visszajáró pénzzel s mikor beszálltak a kupéba, szerencsés utazást kivánt nekik.

A vonat megindult. Még egyszer köszönt; a lányok és Fröhlichné a zsebkendőikkel integettek Sugár Mariskának. Mira az ajkához emelte a kezét, és Sugár Mariska mosolyogva szólt:

— Ez aligha nekem szól.

És amint arra fordult, álmélkodva látta, hogy Vidovics sápadt és komoly, mint a halál.

— Ejnye, ejnye, ejnye — szólt Sugár Mariska — be komoly lett egyszerre! Így még nem láttam magát!

— Operette-figura vagyok, ugy-e? — kérdezte Vidovics.

Sugár Mariska félig tréfásan, félig komolyan vigasztalta:

— Hagyja el, Feri, megesett ez már okosabb emberekkel is!

Amaz nem felelt.

Gyalog mentek vissza a városba s míg megkerülték a pályaház előtt álldogáló kocsikat, mind a ketten hallgattak. A sétatérhez érve, Sugár Mariska rátekintett a fátyola alól. Úgy hallgatott az most is, mintha az orra vére folynék.

— Helyes kis személy volt, az igaz — merengett Sugár Mariska, olyanforma hangon, ahogy a temetőből hazatérők beszélgetnek az elköltözöttről. Szép, kedves teremtés s ami nem utolsó dolog: jó, derék leány. Hanem azért ne féljen Feri, az efféle gyász nem tart sokáig. Úgy látszik, maga még soha sem volt szerelmes s most azt hiszi, hogy ami nagyon fáj, azt csak sokára heveri ki az ember. Ördögöt!... Olyan ez, mint amikor jól odavágjuk a könyökünket valahová. Az első pilanatban majd kiugrik a szemünk a fájdalomtól s egy perc mulva már elfelejtjük, hogy az előbb megütöttük magunkat. Ma még azt képzeli, hogy mindjárt kiszakad a szíve, pedig dehogy! Ez csak: az ifjuság. Szinte látom magát a jövő szezonban, egy új csillag mellett, aki remélhetőleg más fajtából való lesz. Hála Istennek, tavaszt nem csak egyet ad a bölcs természet; az olyan legényeknek, mint maga, ad tizet, huszat, huszonötöt is.

— Tartok tőle — szólt Vidovics — hogy nekem csak ez az egy volt.

— Akkor hát mért nem veszi el feleségül?

Vidovics előbb egy fejmozdulattal felelt; mintha bosszantotta volna a kérdés. Aztán igyekezett megmagyarázni, amit Sugár Mariska nem értett.

— Mert a gyógyító szer rosszabb volna a betegségnél. Mert kiszámíthatatlan bajoknak rohannék eléje s mertő még drágábban fizetné meg ezt a mulatságot. Mert neki nem adhatnám meg azt a társadalmi helyzetet, amely a feleségemnek dukál. Mert a világrend, elég oktalanul, nem engedi meg, hogy elvegyem. Szóval, az ember nem azt teszi, amit szeretne, hanem azt, amit lehet.

— És ez... nem lehet?...

— Elképzelheti, hogy nem lehet.

— Lássa, már is magához tért! Egy hét mulva

PACZKA FERENC: Gyermekarckép.

túl lesz a krizisen. A jövő szezonban ha szemrevaló soubrette-et kapunk, már elfelejtette az egész históriát.

— Kívánom, hogy jó próféta legyen — felelt Vidovics.

Aztán megint szótlanul haladt a szép asszony mellett. Mariska nem zavarta; hadd álmodozzék arról, ami elmult! De gyakran rápillantott; szinte kiváncsian nézte, mintha csak most ismerné meg igazán. Mariska tapasztalt asszony volt; látott már egyet-mást, s a Berényben lejátszódó események nem igen érdekelték. De két dolgot soha se unnak meg a tapasztalt asszonyok. Az igazi gyémántot és az igazi szerelmest. Ha a másé is.

Furcsa dolog ez. A tapasztalt asszony ilyenkor mosolyogva nézi a lefőzött fiatal embert. »Szegény, ez ki van készítve!« — szól magában, látván, hogy amaz hiába iparkodik megőrizni a contenance-ot, mégis csak lehorgasztja az orrát. Nincs kellemesebb, mint részvéttel nézni a legyőzött ellenséget s a tapasztalt asszony kiveszi részét a női gyöngeség diadalából. Szánakozni mindig jól esik; ez a büszkélkedés legdiszkrétebb formája. De még jobb szánni azt, akit még gyötör az a baj, amelyet mi már megláboltunk. A tapasztalt asszony tudja, hogy az ember nem hal bele a nagy csapásokba, csak az apró nyomoruságokba, mert mindnyájan hasonlítunk Hatto érsekhez, akit az egerek öltek meg. Tudja azt is, hogy egy kis himlő még nem nagy veszedelem. Csak be kell takarni a fiut s rá kell parancsolni, hogy ne vakaróz-zék. A tapasztalt asszony mindamellett újra meg újra elcsudálkozik a természet rendelésén: »Milyen furcsa betegség, Istenem! Milyen furcsa betegség! . . . »Ápolgatja a türelmetlen fickót; ez asszonyi kötelesség. Biztatja, hogy feküdjék szép csöndesen; lám, a másik jól viseli magát, a jövő héten már meg fog gyógyulni. Magában pedig nevet mind a kettőjükön: »Milyen gyerekek! Istenem, milyen gyerekek! . . .« És irigyli, nagyon irigyli őket.

— Hol lesz ma délután? — kérdezte, mikor elbúcsuztak egymástól.

— Kimegyek Szent-Jánosra.

— Ott rá se fognak ismerni magára. Olyan régen nem látták.

Nem mondta el, hogy tegnap is kinn volt, csak azt felelte:

— Ezentúl gyakrabban fognak látni.

Úgy cselekedett, ahogy igérte. Délután kihajtatott s kinn maradt éjszakára is. Odakinn azt hitték, hogy megbolondult. Ez a gyanu nem volt minden alap nélkül való. Olyan különös viseletet tanusított, hogy az ispánjának Vidovics Nácit juttatta eszébe, aki mielőtt Döblingbe került, cukrot vettetett a krumpli-földbe s mezitláb szaladgált a tanyán, azt adván okul, hogy a cipőviselet nem egészséges. A népes Vidovics-családban mindenre találkozott példa.

Feri úr is ilyenforma ötletekkel lepte meg az ispánt. Ahogy leszállt a kocsiról, kijelentette, hogy be akarja járni a gazdaságot. Az ispán épp a méhesben ült s a *Religió*-t olvasta.

— Mit olvas? — kérdezte Feri úr.

— A *Religió*-t.

— Nem hittem volna, hogy ilyen szent ember.

— Nem ájtatosságból teszem, tekintetes úr. Inkább atheista volnék, vagy micsoda. De hát a faluba nem jár egyéb nyomtatott papiros. Ezt is a főtisztelendő úrtól kapom, aki meg akar téríteni.

— No és sikerül a dolog?

— Nem mondhatnám, de így könnyebben elalszik az ember.

— Ön bölcs férfiu, Schmied úr.

Schmied úr erre beszámolt a gazdaságban történtekkel s szomorúan lógatta a fejét, mint káros gazda szokta. Itt is, ott is csak a baj meg a hiábavaló vesződség.

Feri úr végig hallgatta s mindenre csak azt mondta:

— Persze, persze.

Schmied úr azt várta, hogy most már bejárják a tanyát, a földesúr azonban egyszerre mást gondolt.

— Őszintén szólván, kedves Schmied úr, úgy veszem észre, hogy mindez engem egy cseppet se érdekel. Hanem tudja mit, jöjjön be velem az irodába, hűttessünk be egy pár üveg szódavizet, hozassunk valahonnan egy pakli kártyát, s játszszunk máriást.

Schmied úr eleinte azt hitte, hogy Feri úr csufolódik, s ezzel csak azt akarja mondani, hogy a sok kárt a Schmied úr tétlenségének tulajdonítja. De Feri úr nem tréfált; egész komolyan elnyert tőle tizenkét krajcárt. Aztán meghítta vacsorára s éjfélig elbeszélgetett vele a béresekről meg a tanyai lányokról. Schmied úr majd eldült az álmosságtól.

Végre éjféltájban megszabadult. Búcsuzóul azonban elpanaszolta, hogy az egész községben, de különösen a pusztán igen elharapózott a vadházasság s már-már a próbaházasság is nagyon divatossá kezd válni. Úgy találta, hogy a papnak igaza van; ideje volna valamit tenni ebben a dologban.

Feri urat hidegen hagyta, hogy Szent-Jánoson az erkölcs ilyen sulyosan megrövidült.

— Hagyja békében szegényeket — szólt. — Úgyis elég bajuk van.

Schmied úr elment s alig hogy kiért a kastélyból, már aludt. Sejtelme se volt róla, miképpen került az ágyába.

Hajnalban felköltötték, mert ki kellett néznie a majorba. Mikor éppen fel akart ülni a kocsiba, egy legény állított be hozzá, aki a kastélyból jött.

— Tiszteltetni a tekintetes úr a tekintetes urat; szépen kéri, tessék átküldeni egy kicsit az ujságot.

— Micsoda ujságot?

— Amit a méhesben tetszett olvasni.

— Hát már fenn van a tekintetes úr?

— Fenn az. Egész éjszaka kinn sétált a kertben.

— Hm. No hát, fiam, itt az ujság; vigyed.

Feri úr csakugyan ébren töltötte az éjszakát. Mikor magára maradt, elővette kedves regényét, a *Notre coeur*-t, s olvasni kezdett. De André Mariolle esete ez egyszer idegessé tette. Félre tette a könyvet s kiment az orgonák közé. Ott járkált, míg egyszer csak észrevette, hogy virrad. Úgy gondolta, hogy jó lesz lefeküdni. De már nem jött a szemére álom.

MDK

Paczka Ferenc, festőművész

"De szeretnék páva lenni"/Tolna megyei népdal/ Olf.

Észak német leány arcképe. Tanulmány. Olf.

Képzőm.Társ. 1901-2. Téli kiáll. Kat.25.1.

Pacrka Ferenc

l.

III. Postatakp. aukc.

1921. jan - febr.

94. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST IX, HÓGYES ENDRE-UTCA 10
Telefon: 186-556

.....

A Tárcaközi Bizottság javaslata alapjá
juttatta a ..... várn
községben lévő, egykor ....
kastélyt. A kastély a Műemlékek Országos
műemlék szerepel, s ezzel kapcsolatban van

A Földmívelésügyi miniszter 189.100
Közlöny 1946. évi 266. számában) 5. §-ár
részesített a műemlékké nyilvánított épületek és
és megőrzéséről az 1881 : XXXIX., illetőleg a
szerint köteles gondoskodni".

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc

Paczka Heu

l

Va Hö Constgpijt

I. 9.

e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ggodalom és választóim ezreivel való személyes
djek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
sági megélhetést veszélyezteti.
eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
ályért, Hazáért"

Paczka Ferenc

Emese álma c.
képe repr

1885. orsz. Eiáll. Eat.

TÁRGYMUTATÓ.

Paczka Ferenc

ród

Gerő Ödön = Művészek művészekről. Képző-művészet. 1933. 101. l

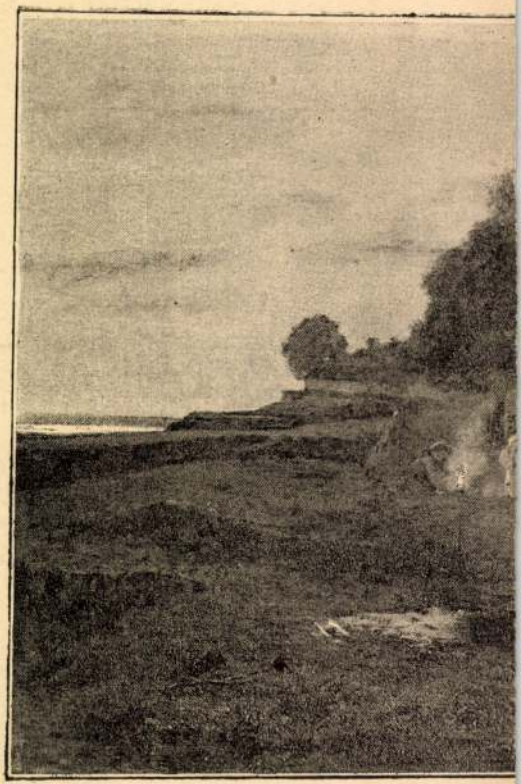

BRUCK MIK

Paczka Ferenc

1. Templombajárás
2. Bölcsö mellett

1932 fův új szerzem kiáll Mücsarnok

MAR -1
12
PEST

Paczka Ferenc

środ

2

Kiß. 154. l.

Paczka Ferenc

Emese álma
c. Eépe
repr..

Erost. (Bpest, é. n)

Paczka Ferenc

Lyka München

8.42.l.

bécsi és budapesti
svéd kir. követ

a Nemzeti Szalon Művészeti
Egyesület elnöke

AXEL EDELSTAM
igazságügyi tanácsos,
a Képzőművészetek Királyi
Akadémiájának elnöke

UGRON GÁBOR
v. b. t. t.
az Irodalmi és Művészeti Tanács
elnöke

MATUSKA PÉTER
stockholmi magyar kir. követ,
meghatalmazott miniszter

vitéz leveldi KOZMA MIKLÓS
ny. miniszter,
a M. T. I. elnökigazgatója

KARAFIÁTH JENŐ
Budapest székesfőváros
főpolgármestere

PRESZLY ELEMÉR
Pest vármegye főispánja,
a Nemzeti Szalon Művészeti
Egyesület társelnöke

Paczka Ferenc

l.

Off München

1905

103. l.

Szőke Jen

lmefestő és vegytisztító

Paczka Ferenc

Perállag III.

1519. l.

1674. **Tizennégy darab különböző selyembro**
XVIII. sz. — VIERZEHN DIVERSE SEIDENBR(

1675. **Antependium,**
hímzés, gyöngyös alapon szines virágminta. XIX. sz.
auf Perlengrund. Mitte XIX. Jahrhundert.

1676. **Selyemsál,**
kék alapon fehér virágdiszitéssel. XIX. sz. k. — SE

1677. **Antependium és három kehelytakaró.**
XIX., illetve XVIII. sz. — ANTEPENDIUM UND D

1678. **Tizenkét stola,**
különféle selyem brokátból. — ZWÖLF STOLEN au

1679. **Antependium,**
selyembrokát, szines virágos indákkal. XVIII. sz. —
XVIII. Jahrhundert.

1680. **Török zászló,**
vörös mintás bársony arany-ezüst hímzéssel. — TÜR

1681. **Takaró,**
fekete vászon alapon, szines laposöltésü selyemhímzés
wand mit bunt gesticktem Dekor in Seide. Südslavis

1682. **Terítő,**
vörös vászon, sárga selyemmel hímzett mértani mus
trischem Muster in Seidenstickerei. Albanesisch.

1683. **Két applique,**
öntött vörösréz, levélalak, sürü virágmustrával. Kas
reichem Blumenornament. Kaschmir.

1684. **Pergamo-szőnyeg,**
kék és fekete alapon piros virágmustra. Kisázsia, XI

Paczka Ferenc

l.

Szépm. Muz. Evk

IX. 275. l.

Kárpátok VII. 223

Nem magyar honosokat nem

* A választói jogosultság az **illető rovatban** egy 1-es szám beírásával jelölendő meg.

Paczka Ferenc

l.

Sörberetö 312. l

~~III.~~

Nagyméltóságú Pénzügyminister Úr.

Ad 2. Hadmentességi díj czímén kirovatott a lefolyt 1896. évben . . . . . 93.153 fr
a megelőző 1895. évben . . . . . 66.391 fr
mutatkozik tehát . . . . . 26.761 fr
emelkedés.

A könyvelés és nyilvántartásra vonatkozólag

Ad 3—4. jelenthetjük, hogy az 1895. évi egyenes adófőkönyvek munkálatait a VI. ker. adószámviteli hivatal kivétel összes számviteli hivatalok befejezték; a VI. kerületi viteli hivatalnál pedig e czélból rendkivüli délutáni

Paczka tecze

1884 Roma

1. Attila és Ildikonak naszeje
Olajf Yoooft

Képes tárgymutató az o. m. képz. művészeti társ. 1884 évi őszi kiállításához. Bpest. 1884.

Paczka Tsenc

1885. Budapest. tud. Akadémia.

~~41~~ ~~102~~ 134

1. A tékozló fin. Olajf. 3000 frt.
2. Emese álma. Olajf. Bischitz Mór tulajdona.
A kép tárgya a magyar ősmondából vem merítve. A turul madár és az Ázsiában sátrak alatt vándorló magyar nomád nép egyik nemes tény sarjának frigyéből volt származandó Álmos, a honfoglaló hős. — Ennek jövendő nagy nemzeti hivatását álomkepben szemléli a bendő anya. — Emesét az ébredés pillanatában, ihletett meglepetés hatása alatt, a menekülő turullal, kívánja feltüntetni a művész
3. Mignon. Olajf. 2500 frt.

Budapesti orsz. állt. kiállítás.
A kép szörnivészeti csoport kép tárgymutatója. B

Paczka Ferenc

l. Gerő Ödön

Lándor Tivadar, és

Londesz Elek: Zichy

Mihály élete, művészete

és alkotásai. Bp. 1903.

4 2. l.

Holdas éjjel a

Részlet a Kisbalatonból.

Paczka Ferenc

359. Paczka Ferenc (magyar festő, 1856–1925): A kis magyarországi Sz. Erzsébet alamizsnálkodása. Vászon, olaj; 200×350 cm.

— 1887 Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887, 239 l.

— 1878 Uj Magyar Sion, IX – 1878, 782 l.

— 1891 Maszlaghy II. 392. Jelezve lent jobbra: Paczka F. 1879.

— 1916 Gerevich: Az Ujság 1916 jul 20, 4. lap.

1928 Gerevich PA, 253 l.

— 1914 Esztergom vármegye Cop. é. n. 176 l.

360. u. az. ~~Arab férfi~~ (Schrif-Sherchani tangeri mór archépe.): Fa, olaj; 24×14 cm.

Gerevich PA, 253 l. { 1 Tizian, ~~1 Liberg~~ } másolat; 1 Simor-archép

Maszlaghy II. 442. szám. Jelezve fent jobbra: Paczka F. Tanger. Vételett a művésztőr

—

361. u. az. ~~Arab leány~~ (Fatma, tangeri mór leány archépe). Fa, olaj; 24×14 cm.

Maszlaghy II. 441. szám. Jelezve fent jobbra: Paczka Ferenc Tanger. Vételett a művésztőr.

—

Paczka Ferenc

l. Keleti-Művészeti dolg

83. l

Papir, rajz- és festőszerek.

SEEFEHLNER J. L.

cs. és kir. udv. szállító BUDAPESTEN IV, váczi-utcza 9. szám

Következő külön árjegyzékek bármelyikét kivánatra ingyen és bérmentve küldi:

A. Iró-, levelezési és irodai szükségletek.
B. Rajz- és vízfestészeti szerek. Építészeti, építői és műszaki kellékek. Minták vízfestéshez (Aquarell).
C. Iskolai-, iró-, rajz- és vízfestő-szerek. Különfélék gyermekek számára. Rajzminták nagy választékban.
D. Olajfestékek és olajfestő-szerek. Minták olajfestéshez.
F. Farsangi és báli czikkek.
H. Szabadalmazott Phönix sokszorosítólapok utasítása és árjegyzéke. Rendes Anilin-eljárás. Sokszorosító tekercspapir.
J. 500 különféle szükségleti, divat- és Fantasie-levélpapir árjegyzéke.

Művészi kivitelü olajszínnyomatú képek, híres művészek eredetiei után, nagy választásban.

Levélbeli megrendelések utánvéttel gyorsan és szilárdan eszközöltetnek.

A Franklin-Társulat kiadásában megjel

megjelent és minden könyvkereskedésben
apható:

ÉSZETEK
'ÉNETE
ŐKTŐL NAPJAINKIG

IRTA

NER GYULA.

a a szövegben. Félbőrbe díszesen kötve 8 frt.

ő részletességgel tárgyalja a művészetek történetét.
ges fejlődésről a történelem előtti korban, ezután
szobrászat és a képirás történetének mozzanatait a
erjedő és 352 ábrázolással ellátott könyv, a mint
ótló. Ezenkivül a könyvnek irodalmi becset köl-
negszakítás nélkül 4 évig tartó külföldi tanulmány-

Pacska Ferenc

Vörös fatyolos nő

Bíró József:

A marosvásárhelyi képtár.

MAGYAR MŰVÉSZET

1937. 177. l.

Arad

Cimpe 1934.

Budapest székesfő

Meghivó f. hó 19.-én d.e. 10 ó.

193

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Szentiv

fe

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi borítékol

Paczka Ibsene i Cornelia

1892. Roma.

K

(160) Este van. Olaft
2500 frt

Tili Kiállítás 1892/93

Paczka Ferenc

Templombajárás, olf.

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyűjteményéből rendezett kiállítás

Paczka Ferenc

Vas. ujs. 1884. 593. l.

K

A műcsarnok őszi kiállitása november 5-én nyilik meg és bezárólag deczember 14-ig tart. A bejelentési határidő október 1-je s a beküldési határidő október 20-ika. — *Paczka* Ferencz Rómában élő festőművész hazánkfia bejelentette az őszi kiállitásra «Attila nászéje» czimü nagy történelmi festményét. A kép Thierry Amadé előadása nyomán készült és azt a jelenetet ábrázolja, midőn Attila palota-tisztjei urok hosszu elmaradásán nyugtalankodva, alvó termébe hatolnak s ott a hatalmas királyt vérében meghalva találják. Paczka közel egy évig dolgozott e képen. — *Bruck* Lajos, Párisban élő festőművészünk legutóbbi erdélyi utja alkalmával egy az ottani népéletet ábrázoló vázlatot készitett, melyet «Kalotaszeg» czimen az őszi tárlaton fog kiállitani.

9 órakor:

Istentiszteletek a római katholikus és protestáns templomokban Agárdon.

10 órakor:

A Balatoni műút mellett elhelyezett szobornál:

1. *Himnusz.* Énekli a közönség.
2. *Ünnepi megnyitó beszéd.* Elmondja *Sigray István* országgyűlési képviselő, a szoborbizottság elnöke.
3. *Gárdonyi vers.* Szavalja: *Kun Magdi.*
4. *Szoboravató ünnepi beszéd.* Elmondja *Simon Lajos* nyug. polg. isk. igazgató, az Országos Gárdonyi Társaság elnöke.
5. *Gárdonyi versek.* Előadja *Kántor Béla* szavalóművész, az Országos Gárdonyi Társaság tagja.
6. A szobrot átveszi: *Dr. Thaisz Andor* tb. főszolgabíró, az Agárdi Üdülőhelyi Bizottság elnöke.
7. A szobor megkoszorúzása.
8. *Szózat.* Énekli a közönség.

Az ünnepség után közös ebéd. Jelentkezés 1939. évi július 31-ig, az Üdülőhelyi Bizottság irodahelyiségében, a hivatalos órák alatt.

Pacska Ferenc

Róna II. 516. l. 517. l.

11260

Trefort Ágoston.

Mellig látható és kissé balrafordult. Hosszú haja, bajusza és körszakálla ősz. Öltözete: csokorra kötött nyakkendő, kivágott mellény és kabát széles hajtókával. Felirata

fölül balra: CP.
alól balra: Trefort minister
jobbra: Paczka Ferenczné.

Algrafia, méretei a vonalkeretnek 16:12.5 cm.

Szn. 154-909
1625-909-1

Paczka Tęcne

1884. Budapest. tud. Akad.

(31) Férfi archép. Olaff
Magánt.
(35.) Trefort Ágoston minister archépe Olaff.
(40). Női archép. Olaff. Magánt.
(59) A tékozló fiú. Tollrajz
(93) Pauler Tivadar igazságügyminister archépe Olaff. A tud. egyetem tulajdona
[redacted]

(99) Női archép. Olaff
Magántul.

Tavaszi kiállítás 1884.

Paczka Tsenc

1881. Budapest.

(205). Sz. Háromság. Pálfaviu. Olaft

Őszi kiállitás 1881. II sorozat

1882. Róma.

(104) Jób és barátai. Olaft.

(256) A zározló fiu mint diszno-pásztor. Olaft.

Őszi kiállitás 1882, II sor.

~~1883. Hunyad Bocina.~~

~~(41)~~

~~Őszi kiállitás 1883. I sor.~~

1883. Budapest. Tud. Akadémia

(125) Pancratius martyr. Olaft. 300 f.

(259) Emese, Almos anyjának álma. Olaft. 3000 frt.

Őszi kiállitás 1883. II sor

Paczka Tsanc

1882. Az egyházi festészete kitűnőt pályadíjak kiszul a 200 fstorat nyerte. A tékozlo fiu c. képével.

A műcsarnokból. Vas. Ujs. 1882. 8/6 l.

Római Köemlékek Magyarországon

II. 74 – 112

Pacika Ferenc

1885 jan.

75

1904. július 2. 318

Felterjesztés: az 1904-iki állami költségvetési törvényjavaslat átmeneti kiadásainak rovatából rendelkezésre álló 6000 korona a pápai ev. ref. főiskola könyvtára céljaira alapbefektetésre hozatik előirányzatba s annak a javaslat törvényerőre emelkedése előtt is előben való elfogadása kéretik (314/1904.)

Paczka Ferenc

Lod

Cornelie Paczka, Kul. Wagner (Berlin) Erinnerungen an Franz Paczka. Pester Lloyd (Abendblatt) 1925 ápr. 29.

Budapest, 1933. junius 15.

csatlakozunk sem szabad, hogy kimaradjon
A mai nyomorúságos időkben
Egyesület a kétfejű torkulunk
Magyarország
Magyarország
tasson közelebb csuklónkhoz. Kétlük, hogy
lapot, hanem azt az összeget, amelyet
támogatására, mélóztassék a mellékelt
Szives áldozatkészségét sok s

Budapest, 1933. június 15-én.

Paenka Ferenc

E. f. Franz Paenka †
Peter Lloyd (Ulrich-
blatt) 1925 ujv. 22

cserkészünk sem szabad, hogy kimarad

A mai nyomorúságos időkbe

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltó Méltóságod Nagyságod-

tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne
lapot, hanem azt az összeget, amelyet
támogatására, méltóztassék a mellékelt

Szíves áldozatkészségét sok s

Budapest, 1933, június 15-én.

Paczka Ferenc

Mária fej. c. olajfestményét megvették a Király budai palotája részére.

Münchet 1915. 186. l.

Pacrka Ferenc

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. II. 34, 165, 288, 376
1926. 47, 60, 180
1927. 33, 240
1928. 64, 398
1929. 358

0 között hódítják meg. Vasútvonalainak hossza 3986 km, kivitelének ¾ része Franciaország-ba irányul. Fővárosa Algier 207.000 l. Nagyobb városa Constantine 73.000 l., Wargla 10.000 l., kikötői: Algier, Oran 146.000 l., Bona 42.000 l., Filippeville 32.000 l.

Algier. Algeria kikötő- és fővárosa, 207.000 l.

Algol. A Perseus csillagképnek egyik csillaga (β Persei), melynek fényessége kb. háromnapi (pontosabban 2,8673 nap) időközökben egy fényességrenddel kisebb lesz, 2·3 magnitudóról 3·5-re száll le. A fényváltozás oka az A. sötét kísérő csillaga, mely az A. körül keringve azt időnként eltakarja. A. után minden olyan fényváltozó csillagot A.-típusúnak nevezünk, melynél a fényváltozást ilyen eltakarás okozza.

Algoritmus, (al-Chwarazmi melléknevű IX. sz.-i perzsa matematikus nevének latinos alakja), a matematikában számítási eljárást jelent. Pl. a közös osztók (kiszámításának) A.-a. Ha az A. nem abszolut pontos, akkor megkívánjuk tőle, hogy általa az eredmény pontossága tetszőlegesen fokozható legyen és hogy minden egyes lépése után tájékoztasson a hibahatárokról. Ilyen A. pl. a gyökvonás tizes számrendszerben.

Algrafia. Oly sokszorosító eljárás, melynek szerszáma aluminium lemez. Erre a rajz v. szöveg a litografiánál tárgyalt eljárások bármelyikével rávihető.

Alguacil, spanyol törvényszéki szolga, poroszló.

Algya-Papp *Sándor* (* 1877). M. k. honvéd altábornagy, honv. államtitkár. A világháborúban a keleti, a balkán, az olasz és a francia hadszíntéren teljesített szolgálatot. 1919 derekától őt éven át József kir. herceg szárnysegéde, majd csoportfőnök, 1927 eleje óta honv. államtitkár.

Algyógyfalu (Geoagiul de jos). Kk., Hu. m. R. Vasas forrásának vizét már a rómaiak használták.

Alhadnagy, a jelenlegi honvédségnél a legmagasabb rangú, rangosztályba nem sorolt, katonaállományú havidíjas altiszt, aki közvetlenül a tiszthelyettes elé sorol.

Alhambra. A mór, azaz arab fejedelmek [illegible] eredeti arab nevén Medi-

Allah, tulajdonképen *al-iláh.* Az Istennek arab neve v. ö. *Elohim* (l. o.).

Allahabad. Britindiai város, 157.229 l.

All-alatti mirigy (glandula submaxillaris). Az állkapocs mögött lévő bemélyedésben, az alsó állcsont szöglete alatt fekvő nyálat elválasztó mirigy, vezetéke a nyelv alatt nyílik.

Állam. Az az emberi társas lét, melyben az együttélés külső rendjét vmely oly önálló (eredeti) tekintély szabja meg, mely a neki alávetett területen s egyénekkel szemben akaratának érvényesítésére, saját erejéként, megfelelő fizikai hatalommal is rendelkezik. Minden Á. jellemzői és elemei: *a)* vmely tekintély, mint önerejéből parancsolni — és fizikailag is kényszeríteni — képes hatalom, *b)* az embereknek vmely összeműködő csoportja, mint nép s mint a tekintély akarat-hatalmának személyi kiterjedése, továbbá *c)* vmely terület, mint a tekintély uralmának térbeli szférája. Ezeknek az elemeknek tényleges változatosságához képest a konkrét Á.-ok többféle típust mutatnak. Így ahhoz mérten, hogy az Á.-ban uralkodó tekintély e jellege egyetlen fizikai személyhez, vagy vmely Á. testülethez kapcsolódik-e, az Á.-ok vagy egyeduralmak (monarchiák), v. köztársaságok. Az Á.-ban élő népnek az együvétartozás tudata és érzülete tekintetében való egységességhez vagy tagoltságához képest az Á.-ok v. nemzeti, v. nemzetiségi Á.-ok. Az Á. elsődleges keletkezésének miként je a tudományban vitás kérdés. Kétségtelen, hogy az Á. nem tisztán természeti képződmény, hanem részben emberi mű is, e vonatkozásban azonban nem kölcsönös egyezmények, hanem hatalmi viszonyok eredője. Az Á. mint a benne élők erkölcsi és anyagi tökéletesedésének oly biztosítéka, mely nélkül e tökéletesedésre az ember képtelen lenne, érték, erkölcsi jó s az emberek számára szükséges és nélkülözhetetlen (L. *Alkotmány. Anarchizmus. Államforma.)*

Államadósságok, l. *Közületi adósságok.*

Államadósságok könyve. Egyes államokban különféle rendeltetéssel vezetett könyvek, amelyekben vagy azok a hitelezők tartatnak névszerint nyilván, akik bemutatóra szóló államadóssági kötvényekre igényt nem tartanak (Poroszország, Szászország, Németbiro-

adósságokra 1920 [illegible]
a békeszerződés é[illegible]
gokra 15 millió P[illegible]
végéig felvett adós[illegible]
kölcsönt, 235 mil[illegible]
álladékára 360 mil[illegible]
és alatt felvett a[illegible]
az ország területve[illegible]
ban azért csökken[illegible]
levő kötvények [illegible]
12.500 K után es[illegible]

Államemlékmű, *(m[illegible]* (1202) Imre magy[illegible]
a pólyák között [illegible]
aranybullán (1222)
váltakozva fehér [illegible]
IV. Béla (1243), [illegible]
koronája pedig Zs[illegible]
kodása óta állandó[illegible]
séből állott elő a m[illegible]
delet alapján kis f[illegible]
középső alakjában [illegible]
kis középpaizzsal,[illegible]
gyelt paizs, alsó é[illegible]
két oldalán lebegő[illegible]
nagy címereket az [illegible]
(3 koronás arany [illegible]
(fehérvörös kockál[illegible]
Erdély (7 toronyb[illegible]
kete sas) jelvényei[illegible]

Államesény. Az [illegible]
államhatalom vm[illegible]
parlament, kormán[illegible]
jogellenes módon [illegible]

Államesőd. Az ál[illegible]
mely mellett az ál[illegible]
nek részben v. eg[illegible]
sen nem is akar) [illegible]
teljes Á. Részleges[illegible]
ságok kamatszolg[illegible]
meg és gyakran k[illegible]
igér az állam. Az fi[illegible]
kolt Á. alakjában [illegible]
adósságok kamatja[illegible]
adó fejében vissza[illegible]
nak kevesebbet ke[illegible]
az Á.-nek a *repudi*[illegible]
rozottan arra az a[illegible]
általában, v. egy[illegible]
[illegible]kat

balra vele szemközt dr. *Bókay* Árpád, a budapesti egyetem dékánja s a kongresszus alelnöke; Löw és Bókay közt dr. *Marschalkó* Tamás, a kolozsvári egyetem bőrgyógyászati tanára; Kuthy mögött balfelé *Smialovszky* Valér, Rajecz-fürdő tulajdonosa, mig a kép többi részein több vidéki fürdőorvost s az orvosi kar több fiatalabb tagját tüntetik föl. A 2-ik emeleti folyosója fölött Madách e sorai olvashatók: «Mondottam ember, küzdj és bizva bizzál»; az első emeleti folyosó fölött Vörösmarty e sorai: «Nincs veszve semmi sors között ki el nem csüggedett»; a földszinti folyosó fölött Kozma Andor e sora: «Ad az Isten orvosságot bőven napsugárban, szabad levegőben».

Darányi miniszter mint a dunamelléki ref. egyházkerület főgondnoka. A dunamelléki egyház új főgondnokának, *Darányi* Ignácz földmívelési miniszternek ünnepélyes beiktatása április 16-ikán ment végbe a budapesti Kalvin-téri templomban.

Megjelentek az ünnepélyen: Szász Károly. Kun Bertalan, Antal Gábor, Kiss Áron püspökök, továbbá Cseh Ervin miniszter, Hegedüs Sándor, gróf Degenfeld József és Lajos, gróf Teleki József, Vécsey Tamás, Szilády Áron egyházkerületi főjegyző, számos esperes és lelkész. Zsoltárének után *Koncz* esperes imádságot mondott, azután fölolvasták az ágostai hitvallású evangélikus egyháznak Szilágyi Dezső elhunyta alkalmából küldött részvétiratát. *Szilády* Áron bejelentette, hogy a főgondnoki állásra Darányi Ignáczot választották meg, a kiért *Baksay* Sándor vezetésével küldöttség ment. *Darányi*, a kit *Szász* Károly püspök üdvözölt, letette a hivatalos esküt, mire *Szilády* Áron köszöntötte egyházi méltóságában. *Darányi* háláját és köszönetét fejezte ki. Minden törekvése az lesz, hogy tisztségének tőle telhetőleg megfeleljen. Megemlékezett azután elődeiről, gróf Lónyay Menyhértről, gróf Tisza Lajosról és főkép Szilágyi Dezsőről. Érzi, hogy Szilágyi Dezső helyét pótolhatni nem fogja, de hogyha mindannyian vállvetve fognak dolgozni s ha Szilágyi szellemében fognak munkálkodni, az egyház nem fog visszaesni. Tisza Kálmán egyetemes főgondnokról is szép szavakban emlékezett. Foglalkozott a küszöbön álló zsinat feladataival, melyeknek legfőbbike az 1848. XX. t.-cz. végrehajtásának kérdése. Végül igéri, hogy az egyházkerület jogai és a kerület törvényadta autonomiája fölött mindenkor őrködni fog. Ova int a felekezeti türelmetlenségtől, mert nincsen ország, a hol a felekezeti egyetértésre oly nagy szükség lenne, mint nálunk. A beköszöntő beszédet nagy tetszéssel fogadták. Miután még *Kun* Bertalan tiszáninneni, *Kiss* Áron tiszántúli és *Antal* Gábor dunántúli püspökök üdvözölték az új főgondnokot, és az ünnepély véget ért. *Darányi* miniszter főgondnoki beiktatása alkalmából tizezer koronás ösztöndíj-alapítványt tett református teologusok számára és ugyancsak 10,000 koronát adományozott egy református felsőbb leánynevelő-intézet létesítésére.

Gróf Széchenyi győri püspök beiktatásának fényes ünnepélyéről készült s mai számunkban közölt fényképek nagy részét *Kárpáti* Manó győri felső-kereskedelmi iskolai tanár ur volt szives beküldeni lapunknak. Ezek közül különösen is föl kell említenünk azt a két sikerült amateur-fényképet, melyet a püspök nővére, *gróf Erdődy Gyuláné* vett föl az ünnepély egy pár jelenetéről.

A lipótvárosi bazilika. A több mint félszázad óta épülő lipótvárosi Szent-István-bazilika közeledik befejezéséhez s remélik, hogy a jövő év aug. 20-ára megnyithatják. A főoltárra a tanács *Benczur* Gyula művésznél 30,000 koronáért egy képet rendelt meg, a mely Szent Istvánt Máriával ábrázolja. A bazilikában 40,000 korona költséggel hatalmas orgonát állítanak. Az orgonára nemzetközi pályázatot akarnak hirdetni.

Horánszky miniszter betegsége. Horánszky Nándor kereskedelmi miniszter nehány nap óta sulyos beteg. E hó 11-ikén a hivatalos ünnepély alatt meghült a templomban s tüdőgyulladásba esett. E hó 17-ikén a beteg állapota válságos volt, de orvosai, dr. *Müller* Kálmán egyetemi tanár és *Dirner* Gusztáv megnyugtatták a mély részvéttel tudakozókat. *Széll* Kálmán miniszterelnök többször is meglátogatta a beteget, a kihez azonban e hó 16-ikán már nem bocsátottak senkit, mert nyugalomra van szüksége. A *király* részéről a kabinetiroda tudakozódott a beteg hogylétéről. E hó 18-ára a beteg állapota javult.

Hegedüs Sándor volt kereskedelmi miniszter már visszatért Olaszországból. Rómában meglátogatta *Prinetti* külügyminisztert, a ki megkérte, hogy

Paczka Ferencz: Vasárnapon.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

tolmácsolja üdvözletét Széll Kálmán miniszterelnöknek.

A Hunyadiak templomának maradványai. *Békés-Csabáról* jelentik, hogy a törökzúgi szőlőkben a tavaszi szőlőmunkák alkalmával egy templom romjaira akadtak. *Karácsonyi* János történettudós nyomozása szerint e helyen a törökvilág előtt a kapuczinusok kéttornyú temploma állt. Később a Corvin-család kegyurasági temploma volt és Frangepán Beatrix, Corvin János özvegye itt van eltemetve. *Szalay* Imre, a nemzeti muzeum igazgatója elhatározta, hogy a törökzugi templom-rom körül ásatásokat rendeztet, míg ráakadhatnak a templom alatt levő sirboltra, a mely sok régi emlékkel lehet tele.

Petőfi utolsó éjjeli szállása. Petőfi utolsó éjszakáját Székely-Kereszturon töltötte a mai Gyárfásféle házban, a mely akkor a Kemények birtokában volt. A ház kisasszonyának emlékkönyvébe is irt ekkor Petőfi. Ez a ház mind ez ideig jeltelenül állott, de most a székely-kereszturi székely-társaság elhatározta, hogy a legrövidebb idő alatt a házat diszes emléktáblával jelöli meg. Minthogy Székely-Kereszturon még más házakat is említenek, mint olyanokat, melyekben az utolsó éjszakáját Petőfi töltötte volna, azért a székely-társaság felkérte a Petőfi-társaságot, hogy kutatást indítson. A székely-társaság azon is buzgólkodik, hogy emléktáblával diszíti azt a házat szintén, melyben *Bem* apó pihent a segesvári csata előtti éjjel.

Zrinyi a költő emléke. Csáktornyán, hol Zrinyi Miklós költő vadászat közben meghalt, szoborral akarják megörökíteni emlékét. A szobor-bizottság elnökévé *Margitai* Lajos képezdei igazgatót, a mozgalom megindítóját választották meg, a védnöki tisztre pedig gróf *Festetich* Jenőt kérik fel. A szoborművet, melynek felállításához a közoktatásügyi miniszter államsegélyt igért, a megye szülöttje, *Szász* Gyula szobrászművész készíti.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Pálffy András lovassági tábornok, a magyar testőrség kapitánya, április 14-én Bécsben meghalt. Katonai pályáját mint fiatal kadét a 9. ulánus-ezredben kezdte. Századosi rangban a boldogúlt Rudolf trónörökös udvarához volt beosztva, majd mint vezérőrnagy főudvarmestere lett Stefánia özvegy trónörökösnének. Ebben a méltóságában érte gróf Pálffyt az a kitüntetés, hogy a magyar királyi testőrség parancsnokává nevezte ki a király. Elhunyta hírére gróf Paar főhadsegéd, a király megbízásából meleg hangú részvétiratot intézett Pálffy gróf özvegyéhez. A német császár is táviratban fejezte ki részvétét. Az e hó 17-iki temetés nagy katonai pompával ment végbe, s megjelent a király és több főherczeg, továbbá Bülow német katonai attasé, a ki Vilmos német császár megbízásából koszorut tett a koporsóra, gr. Goluchovszky külügyminiszter, Kállay közös pénzügyminiszter, Körber osztrák miniszterelnök Velsersheimb, b. Fejérváry és gróf Széchenyi miniszterek, a diplomácziai kar tagjai, a legnagyobb udvari és állami méltóságok. A katonai kiséretet Windischgrätz József herczeg lovassági tábornok, az arciére-testőrség kapitánya vezette. A halottat Pozsonymegyébe, a családi sirboltba szállították.

Assisi Ferencz, Spanyolországnak elfeledett királya, XIII. Alfonz spanyol király nagyatyja, e hó 16-ikán elhunyt Franciaországban, d'epinay-sur-seine-i kastélyában, 80 éves korában. 1846-ban vette nőül Izabella királynőt, a mikor egyúttal királylyá kiáltották. A királyi pár 1868. szept. 30-án a fölkelés következtében elhagyta Spanyolországot és 1870 junius 25-én fia, XII. Alfonz javára lemondott a trónról. Ferencz ex-király törvényesen elvált Izabella ex-királynőtől és 1868 óta leginkább Párisban éltek.

Szipjagin Szergejevics Dimitri orosz belügyminisztert e hó 15-ikén Szent-Péterváron, hivatalos helyiségében lelőtte Malisev nevű kievi egyetemi tanuló. A miniszter, ki 49 éves volt egy óra múlva meghalt. A merénylet politikai boszú műve, mert Malisevet a kievi zavargások alatt elfogták és sulyosan megbüntették. A miniszter temetése április 17-ikén ment végbe s a gyászisteni tiszteleten a czári pár, a trónörökös, az uralkodó család tagjai is megjelentek.

Etrekarcsai Csillag Benő, a m. kir. Kuria nyug. bírája és a Lipót-rend lovagja 82 éves korában meghalt Budapesten. Mint az udvari kamara gyakornoka kezdte hivatali pályáját, 1867-ben az igazságügyi minisztériumba került, majd később a kir. táblához, s végül a Kuriához nevezték ki bíróvá. 1887-ben vonult nyugalomba. Halálát két fián, Csillag Gyula dr. egyetemi tanáron és Csillag Benő fővárosi bizottsági tagon kívül nagy rokonság gyászolja.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Bedő Lajos uj-székelyi unitárius lelkész 92 éves korában. Bedő Albert volt államtitkár édes atyját gyászolja benne. — Kővári Tivadar, a nagyváradi gör. kath. káptalan tagja, a belényesi román gimnázium volt igazgatója, 83 éves, Nagy-Váradon. — Kohányi Ferencz Emil premontrei kanonok, főgimnáziumi tanár, 41 éves korában Kassán. — Kiss Lajos evang. lelkész, 63-ik évében Homok-Bödögén. — Turgyán Illés, éradonyi görög-katolikus lelkész 59 éves korában. — Feigler János nyug. árvaszéki ülnök, ki félszázadon át szolgálta Esztergommegyét. s mint jeles hegedűművész is ismeretes volt, Esztergomban. Márkus József budapesti főpolgármester és Haraszti Hermin a Vígszinház tagja édes atyjukat gyászolják az elhunytban. — Payer Endre, a horpácsi gróf Széchenyi-uradalom főszámvevője, jeles gazda, 73 éves, Horpácson. — Tóth Mór nyug. kir. ügyész, Karczag város diszpolgára, Szolnokon 68 évében. — Meiszner Ernő nyug. miniszteri osztálytanácsos Váczott. — Gál Lajos helyettes pénzügyigazgató, Aradon. — Farnosi Keczely Sándor birtokos vitézségi éremmel kitüntetett régi honvédhadnagy, Szolnok-Doboka megye bizottsági tagja, 78 éves, Szamosujvártt. — Mocsáry Imre andornoki földbirtokos, Mocsáry Lajos volt országgyűlési képviselőnek egyetlen fia, Abbáziában 50 éves

korában. — Veszelei Károly. kinek a lapokban megjelent költeményei szép irói tehetségről tanuskodtak. mellbetegsége miatt fegyverrel vetett véget életének Dombováron. hol nagy részvét mellett temették el. — Mezei Ignácz. a főváros egyik öreg polgára, ki részt vett a szabadságharczban. Mezei Ernő ismert hirlapiró, dr. Mezei Mór volt képviselő, Mezei Sándor bpesti ügyvéd és Mezei Gyula nagykereskedő édesapja, 87 éves korában. Budapesten. — Schäffner Károly fővárosi háztulajdonos, Budapesten. — Szombathy Lajos 58 éves korában Egerben. — Miskolczy Pál ügyvéd. Borsodmegye nyugalmazott aljegyzője, a «Borsod» szerkesztője Miskolczon 51 éves korában. — Szvaty Béla m. kir. főerdész Veszprémben 35 éves korában.

Özv. remetei és pogánvesti Sebastiani Józsefné, szül. Gervay Emilia bárónő. az egykori udvari kanczelláriai titkár neje. jótékony úrnő. 81 éves korában Budapesten. — Maróthy Lászlóné szül. Káldy Ida. orsz. képviselő neje, Győrött. 34 éves korában. — Özv. Hidvéghy Károlyné, szül. Lázár Anna Mária 83 éves korában Szász-Sebesen. — Özv. dr. Lumniczer Károlyné szül. Dorner Emma 73-ik évében Ottevényen. — Id. Bodor Lászlóné. szül. Laffer Róza, kir. táblabíró neje 56 éves korában. Kolozsváron. — Lánczy Gyuláné. szül. Fühlbeck Berta, pénzügyőri felügyelő neje 56 éves korában Brassóban. — Ozv. balogi Balogh Györgyné, sz. Horváth Krisztina 56 éves korában Szabadkán. s a hevesmegyei Szent-Jakab községben temették el. — Irsa Béláné. szül. Podoski de Jounosza Irma, 33 éves korában M.-Szigeten. — Ozv. Tabajdy Sándorné. sz. Onodi Szabó Elvira. 59 éves. Szentesen. — Parthényi Lászlóné, szül. Balogh Mária 45 éves korában Budapesten. — Özv. Balla Jánosné. sz. Temesváry Agnes, 68 éves korában Nagy-Váradon.

Szerkesztői üzenetek.

M. F. *Aquincum* részben kiásott romjait bárki megtekintheti minden időben; a romváros a mai Ó-Budáról vasuton nehány perez alatt elérhető. Aquincum igen nevezetes hely volt a római uralom idejében. lehetett vagy hatvanezer lakosa s mindig nagyszámú katonaság tanyázott benne. Körülbelől a Krisztus utáni IV. században pusztulhatott el. A kiásott részeken szépen felismerhetők az egyes épületek. közfürdők. uteczák. Különösen jó karban maradtak fenn a csatornák. Ráakadtak a Mithras-templomra is. melynek romjai közt a bálványt is megtalálták eredeti helyén. a hol hajdan hívei tisztelték. Ásás közben temérdek érdekes régiséget is találtak. a melyeket az ott épített csinos kis múzeumban helyeztek el.

Juliska *Elbeszélés.* Egyszerű kis történet. megható befejezéssel. Elég ügyesen van írva, de a meséje már ugyancsak elkoptatott.

A kritikuskodókhoz. Dalok a magányból. Gyötrődés. Őszi kép. Az elsőben nincs igaza: megírta Arany János. hogy a versben *néha* kell a rím is. S hogy a többiben rím-ellenes elveit követi. épen nem válik javukra: inkább rímtelen vers. mint ilyen rosz rímek. Egyébiránt tartalmilag is csupa üres, romantikus csengésű szavakat olvasunk. melyek nem sok értelmet takarnak. A «Gyötrődés» czíműnek nem sikerült semmi értelmét kibetűznünk.

SAKKJÁTÉK.

2270. számu feladvány.

A «Stratégie» legujabb nemzetközi feladványtornájában első dijjal kitüntetett feladvány.

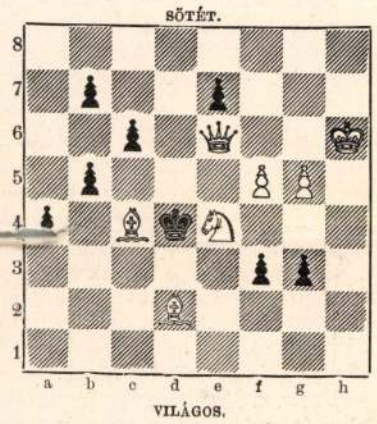

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 12. számában megjelent képtalány megfejtése: *Föl, a hegyre, szüretelni!*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Mindig akadnak emberek a kik mindent félvállról vesznek; elvárják, hogy miként egyéb dolgaiknál, ha valami balul üt ki, ugy könnyebb megbetegedés esetén is, a saját hozzájárulásuk nélkül, fog minden megint jóra fordulni; de hogy miként? Ez nekik mindegy. De ha aztán sulyosabb csapás éri, akkor az ilyen könnyü vérüek egyszerre összeomlanak és a vérmes emberből egyszerre kétségbeesett ember válik. A legtöbb ember ilyen gondolkozásu, azért szivleljék meg, hogy: «Vegyétek oly komolyan az életet, a minő komolynak azt venni kell, és ne kicsinyeljetek semmit!» A ki például mindjárt kisebb betegeskedésnél azonnal az orvosláshoz fog, az ilyent ritkán dönti meg sulyosabb betegség. És éppen a légszervek affektiói, minők légcső-, gégekatarrhus, aszthma, rekedtség, köhögés, vérköpés, tüdőkatarrhus, nehéz lélegzés, szorulás a mellben, igényelnek nagy figyelmet, mert ha ilyesmi elhanyagoltatik, a betegségek legpontosabbika, a tüdővész származhatik belőle. A **«Pectora»** használata eddigelé mindig csodálatos eredménynyel járt.

A ki valódi **Pectora**-t akar, forduljon közvetlenül a **Diána** gyógyszertárhoz, Budapest, Károly-körut 5., mely azt 2 koronás csomagokban küldi meg.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kitünő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgycsö- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatású.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Burmester a világhirü hegedü-müvész húrjait **Reményi Mihály** mühangszerkészitőnél, a m. kir. zene-akadémia szállitójánál szerzi be.

Specialista hegedü-javitásokban, melyek a legmüvésziesebben készittetnek jótállás mellett.

A hangfokozó gerenda feltalálója, mely bármely hegedü vagy gordonkába alkalmazva annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad.

Budapest, VI. kerület, Király-utcza 44/o.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 9482

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde szint ad.

1900 évi Párisi Világkiállitás: **ARANYÉREM**

MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

HARIS, ZEILLINGER és TÁRSA

a «KÉK CSILLAG»-hoz.

Budapest, IV. ker., Váczi-utcza 16. szám.

Finom damaszt asztal-teritékek

előnyös alkalmi árakon.

Nyári mosókelmék legujabb minták nagy választék.

Minták készséggel küldetnek. 9549

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és minden könyvárusnál kapható

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensiv) kertgazdászat foglalatja

Utmutató kalauz

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesitás, honositás és virágos kert haszonnali mivelésére.

A kertészet minden rendü ügybarátainak, legkivált pedig kisföldbirtokosok használatára.

Irta

Farkas Mihály.

(Számos a szöveg közé nyomott metszetekkel.)

Második javitott és bővitett kiadás.

Ára füzve 4 kor.

KIVÁLÓ ERŐSITŐSZER. 9528

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen. könnyen oldódó Albumose készitmény a legkiválóbb

erősitő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által

Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkivül gerjeszti az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben

SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-csapágyas

IDEAL irógép

decimal tabulátorral.

Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország részére:

Feltünést keltő!

HCH. SCHOTT és DONNATH

Wien, III/3. Heumarkt 9.

Budapesti képviselőlég:

SZÉNÁSY BÉLA papiráruháza

IV., Ferencziek-tere 9. 9531

A haj ujra növése!

Nincs többé kopaszság!

Egy említésre méltó szer, mely férfinak, nőnek és gyermeknek egyaránt gyönyörü hajat kölcsönöz. Megakadályozza a hajhullást, meggyógyitja a korpás, varas, pörsenéses fejet és sűrűsiti, hosszura növeszti, valamint nehezzé és selymessé teszi a hajat. A korán megőszült haj festés nélkül visszakapja eredeti szinét. A kopasz fejnél a haj, valamint a szemöldök és szempillák ujranövéséért jótállok.

Amerikában «**Lovacrin**» név alatt egy szert találtak fel, mely tisztán növényekből lesz készitve, nem kell ennek használatától óvakodni, mert még a legfinomabb fejbőrnek sem ártalmas.

Nincs semmi ok arra, hogy önnek és gyermekeinek ritka és csenevész hajnövése legyen. Az egészséges hajra mint vedőre ugy télen mint nyáron szükség van és egészséges hajnövés nélkül ugy a gyermekek, mint a felnőttek folyton ki vannak téve a meghülésnek.

Az anya vagy gyermekek betegsége gyakran paralizálja a hajtőt és évek mulnak, mig a természet ezt a hiányt pótolja. De ki kételkedhetnék ezen csodálatos szer tulajdonságaiban akkor, midőn kezeink között ezer és ezer bizonyító levél van, melyek oly egyénektől erednek, kiknek szavahihetőségéhez kétség nem fér.

A bécsi «Medicinisch-Chirurgisches Centralblatt» orvosi szaklap 1901. decz. 27-én megjelent 52. száma egy feltünést keltő czikket közöl, melyben concrét esetekben mutatja be dr. Kulszycki ismert bécsi orvosnak a **Lovacrin**-nal tett kisérleteit és elért fényes eredményeit. Dr. Kulszycki érdekfeszitő közléseiből világosan kitünik, hogy a **Lovacrin** a legkitünőbb és megbizhatóbb óvszer kopaszság, hajkihullás és korpa ellen.

Nincs mentség többé a korpa, a hajhullás, a kopaszságnak, mint ezt a fenti kép mutatja.

Néhány orvos véleménye:

A «**Lovacrin**» itt hat esetben seborrhöa (korpaképződés) effluavium (hajkihullás)-nál kitünő szolgálatot tett s mindig azon leszek, hogy alkalmas eseteknél megint alkalmazzam. Mindenesetre kérek nekem még 3 üveg Lovacrint küldeni.

Dr. Ladislaw Boruchi, orvos, Lemberg.

Az Ön által beküldött «**Lovacrin**»-nal 4 esetben időnelőtti kopaszságnál, illetőleg beteges hajkihullásnál igen kedvező eredményt értem el, és szivesen gyakorlatilag mindig ajánlani fogom.

Dr. Karos József, orvos, Budapesten.

Felhivásuk folytán a **Lovacrint** többször alkalmaztam és igazmondóan elismerem, hogy az nekem korpaképződésnél és hasonló állapotoknál igen jó szolgálatokat tett, minek folytán azt tovább ajánlani fogom.

Dr. Garner Lajos, orvos, Lébény.

A «**Lovacrin**»-nal mostanáig igen meg vagyok elégedve. Első eset, hogy egy najnövesztőszerhez bizalmam van. Magamon az antiseborrhöás hatást észleltem és előbb kopasz helyeken kis hajnak ujra növését találtam. Hazámban ajánlani fogom.

Dr. Kasimir Schamet, orvos, Lemberg.

Ha az eredmény nem változik, a **Lovacrinnal** nagyon meg vagyok elégedve. A fejbőrt enyhén és erőteljesen tisztitja s a mellett a hajnak szaporodása felismerhető. Az első hatást magamon tapasztaltam és nagyon örültem a csattanós eredménynek.

Dr. Ernst Ferencz, orvos, Tamási.

Az Ön kivánságának szivesen eleget teszek és bizonyitom, hogy a **Lovacrin** nagyon sok seborrhöa (korpaképződés) eseteknél kitünő szolgálatokat tett, nevezetesen kezdő hajkihullásnál.

Dr. Korn Gyula, orvos, Kolozsvár.

Mivel a **Lovacrin** arra szolgál, hogy idősebb személyeknél a korpaképződést, hajkihullást és kopaszságot akadályozzon meg, minden anyának fontos tudnivaló, hogy létezik egy cosmeticum, mely a kis kedvenczeinek remek hajat eredményez.

Egy nagy üveg Lovacrin ára, mely több hóra elegendő, 5 korona, 3 üveg 12 korona, 6 üveg 20 korona. Szállitás postautánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett az európai raktár által: 9544

M. FEITH. WIEN, VII., Mariahilferstrasse No. 38.

Raktár Budapesten

PETROVICS MIKLÓS droguistánál, IV., Bécsi-utcza 2.

Paczka Ferenc

[illegible]

Müszarnok, 1900. 333.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Paczka Ferc

Lwów

M. Kalin 1892. XVI.

141. (archep)

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a mühelyfőn

Paczka Ferenc

Wiad

Közlemyei ch. orsz
m. Egyetem tars.
Bpest 1884 - 74 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Paczka Fran

Szá

Z

Köztemeyer. Anorzh

m. Egyszöm. társ.

Bpest 1882. 58 l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Paczka Fgenor

Medvérés Repr -

Ta 19. l. (Gródek)

Paczka Fr[illegible]

IROD.

Sza ~~[illegible]~~ 430 l

arcrk

P. Aarke & Fen

IROD.

Szent Erzsébet. Ortág
vilag 1880. 355 l.
Rajzol.

Paczka Tesen

IROD.

Ekkort Antal. St.
Erzsébet Kejze. Kejes
Galaidy-Lapok 1879 (80)
253 l. Tepyjol -

Pacrka Ferenc

[illegible]

Egy fiatal Eötvös.
Vas. Ujs. 1876. 251 l.

Paczka Ferenc

Lesd

Laban Ferdinand:

A Paczka művész
pár: Művészet 1908.
1. sz szám:

oko. felh.

Paczka Tsera

wod

Ł E Eejel

Paczka Tsenc

1873.

400 fl

ostatnio

Var. Zip

1873. 433 l

Paczka Ferenc

und

Vas Zsp 1905.

49 f.

Egypt

Paczka Ferenc

Cmd

Sakám. Miért vitkák az új pestésű templomok.

Egri Egyházi. Korlay

1895. 39 l.

Paczka Ferencz

nod

A vesi legedus.
Paczka Ferencz fesz-
nagje. Vas. Ujs. 1879
766 l. Seppel.

Paczka Frenz

viot
12

Vas Zyg 1886.

750 l.

arcieppel

Paczka Ferenc

irod

Magyar mivész a pápá-
mál. Vas Ny 1889. 2.46 l

11545.

Bezerédj Pál.

Térden alólig balrafordultan és szembenézve van ábrázolva. Rövid haja, bajusza és szakálla ősz. Monoklit visel. Jobb kezével kabátját fogja, baljában pedig kampós botot és puha nemez kalapot tart. Jelzése
fölül balra: CORNELIA PACZKA fecit
alól jobbra: Bezerédj Pál 1880-1912 továbbá
ez alatt: Cornelia Paczka fecit 1911.

Kőnyomat, méretei 57.6:40 cm.

Sz.n.126-911
2177-911-2
Át.lelt.6553.

1844. Paczka Ferencz.
Sz. Monoron 1856 julius 31-én.
Karthausiak kolostora.

Róma hegyes vidékének előterét a karthausiak kolostora és bekeritett kertje foglalja el. A kőfalakon, az épülethez vezető út mentén, kis őrtornyok vannak; balról a sarkon és az úton, a szürke falnál, egy-egy őrház áll. A klastrom kapuja előtt feszület és a félkörü keritès mögött cziprusokat és dus lombozatu más fákat veszünk észre. A két négyes sorozatu cziprusfa árnyékát a naptól megvilágitott útra vetik és a füvet sötétzölddé teszi. A közép- és háttér felett köd lebeg. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: Paczka Fer. 900.

L IV.

Vászon, méretei 92.7: 115 cm.
Vétetett 1900: [illegible] 21-én a 29428 sz. leirattal [illegible] 1200 koronán [illegible]
A vétel elszámoltatott 1900: VII. 20-án (230/900). Az elszámolást tudomásul vették 11894 szvsz. [illegible] 1900: VIII. 25-én (456/900.).

L alatt

A St. Louisi kiállitásra kiadatott 1904: II. 3-án (50-904).

29428-900

Pacska Ferenc

festő.

6. Tiziano Vecelli után. - Garm. Reneszánsz Középre zárva

A mester sz. Pieve di Cadoreban 1477-ben. Gyarapodás.
Veneziában 1576 augusztus 27-en. pefit Középre

Ippolito de Medici képe. garm. Cursiv. 2 cic. bekezdve

2 cic. bek.

Csaknem térdig látható és kissé balra fordultan áll. Jobb kezében buzogányt tart, baljával pedig oldalán logó kardját fogja. Kalpagja vörösbarna; haja, szemöldöke, szeme, bajusza és szakálla fekete. Végig begombolt álló gallérú köntöse sötétvörös és derekát csikos öv szoritja. A háttér sötétbarna.

Vászon, méretei 137: 106 cm.
Tiziano Vecelli után 1000 koronáért másolta Paczka Ferencz 1885-ben.
Átvétetett 1885: X. 21-iki 41590 sz. leirat alapján. (58/85)
Eredetije a firenzei Pitti képtárban őriztetik.

Jelzése alól jobbra: „Tizian után Paczka".

6 (1)

904: V. 2

1

Pauska Ferenc

Esztergomi képlap

515. ~~[illegible]~~ Paczka Ferenc (magyar festő; 1856 – 1925): Grent Jeromos. (Ribera-másolat). Vászon, olaj; 100 × 90 cm.

Gerevich PA, 253 l.

Paczka Ferenc

wód
z

Berztajkep

193. l.

Schonen VIII. 110.

Paczka testvérek

"Ave Mária" c. képét birálja Romhányi Sándor: "Mükiállitások" c. kritikájában.

/a beszámoló keresztnevet nem emlit, igy nem lehet tudni, hogy Paczka Ferenc-e a testvérek egyike./

Müvei a Szalonban rendezett tárlaton szerepelnek.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

MDK

Paczka Ferenc

Sz.: A Műcsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19ol. 16.sz. 261.l.

Paczka Ferenc MDK

Szépmüvészeti Muzeum Évk.VII.k. 1935. 176.o.

Paczka Ferenc MDK

festő

Vas. Ujs. 1883. 685.o.

Paczka Ferenc MDK

Görgey Artur tábornok arcképe, repr.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

PACZKA FERENC

Női akt /kutyával/. Olajf.

KMT 1907.tav.kiáll.kat. 26.oldal.

PACZKA FERENC

Békakirály. Olajf.

KMT 1912/13. téli kiáll.kat. 37.oldal.

PACZKA FERENC /1856-1925./

Muskátli. Olajf. 80x67.

Árverési Közlöny 1932. 1.rk.sz. 33.oldal

PACZKA FERENC

Falusi menyasszony. Olajf.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll.kat. 7o.oldal

Paczka Ferenc

MDK

Az idei művészeti évadban... Magyar Művészet, 1925. 288 l.

MDK.

Paczka Ferenc: Béka király. kép.

KMT 1912/13. téli kiáll.

MDK.

Paczka Ferenc: Mignon. kép.

1885. orsz. kiáll. Pest.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

23.1.

Nemzeti Szalon II.aukció.

MDK.

Paczka Ferenc: Vasárnap kép

Műcsarnok 1902. tav. kiáll.

MDK.

Pacz ka Ferenc: Tánczlegenda.kép.

Mücsarnok 1898. Tav.nemzetk.kiáll.

MDK.

Paczka Ferenc: Görgey Arthur tábornok arcképe
kép.

Közlemélyei Az O.M. Képz. Társ. 1894.

MDK.

Paczka Cornélia: Paczka Ferenc kép.

A Mű 1927. I. éf.2.sz. 37. l.

MDK.

Paczka Ferenc: Kosnyirás. Kép.

Képzőm.Társ. 1903/4 téli kiáll. Kat.

Váláštby Kanonok, barát

Pesti Hirlap. 1881. jun. 26. 4.

Paszka Ferenc fiatal festő....

...ka Ferenc, festő

XX. r.

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373-374. l.

Packa Ferenc és felesége kiállítása a nemzeti Szalonban.

Egyházi ruházat, Erzsébet Királyné (Vagy Lajos anyja) tevitője

Katolikus Szemle, 1893.
50.- 63.

Karácsonyi János: Vagy Lajos anyja...

Oltárkép Ybl

Paczka Ferenc Raffaello-másolata az érsekujvári templomban/Urunk Színvál-tozása/.

Budapesti Hirlap,1882,IX.1.
240.sz.3.o.

Táblaképek „Szent Erzsébet" Packa

Pesti Hirlap. 1879. febr. 3. 4.

Művészeti hirek

Táblakép. „Szent Erzsébet," Paczka

Pesti Hirlap. 1879. márc. 9. 4.

Magyar Szent Erzsébet-képén....

Fametszet. Paczka-genrekép

Pesti Hirlap. 1879. márc. 3. 4.

Megjelent a képzőművészeti Szemle....

Fametszet. Archip. Paczka

Pesti Hirlap. 1879. márc. 3. 4.

Megjelent a Rejzőművészeti Szemle....

Táblakép. Transfiguráció. Rafael-
másolat,
Paczka

Budapesti Hirlap. 1882. IX. 1. 3.

Paczka Ferenc festőművész...

Paczka Franc

39. szoba

Sacrka Ferenc másolata Tician után:
Gr. Sebestyén Vászon, olaj, 223 × 76cm.

A művész megrendelésére Rómában készítette.

Maszlagh II. 391 szám.

Jerevich PA 253.

Első emeleti lépcsőház

Sacka Ferenc másolata Rafael után:
Transfiguration. (1882) Vászon, olaj,
360 x 205 cm.

Rendelésre

Madarassy II. 460. szám.

Első emeleti fogadó

Bacska Ferenc másolata Domenichino után: Sz. Jeromos halála, olaj, vászon, 330 × 205 cm.

megrendelés

Marczaghy II. 467. szám.

26. vzoba.

Paczka Ferenc másolata ~~Ribera~~ Domenichino u-
tán: Dr. Jeromos. Vászon, olaj, 120×100
cm.

Rendelére.

Mavzlagy II. 334. szám

Esztergomi primási
Képtár

Paczka Ferenc

Paczka Ferenc

l.

Salacz Gábor:

Görgey Artur
levelei a Paczka
házaspárhoz.
A Bécsi Magyar
Történeti Intézet
évkönyve. I. évf.
Bp. 1931 - 336 -
342. l.

Paczka Ferenc

Kovács László dr

Esztergom. Esztergom
1687. 239. l.

BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT
BUDAPEST, V.
DOROTTYA-U. 10.

Tekintetes
Nagyságos
Méltóságos

Szentiványi Gyógyszertárnak

R Ajánlott
Budapest 4
4785 /1

Budapest

Paczka Ferenc

Grod

Fürsthangos

51. l.

52. l.

Paczka Ferenc

† 1925

U. 4086/b.

Szalacskai római leletek VI. 133.

Paczka Ferenc

1908-ban kollektiv kiállítása volt a Nemzeti Szalonban.

Irod.

Paczka Ferenc és Cornélia kiállítása a Nemzeti Szalonban. Budapest, 1908.

Nagykövesdi románkori feszület

III. 140.

Paczka Ferenc

olajf. a trépinn-
Mirzemuban

Római tábor falmaradványai Aquincumban VI. 108.

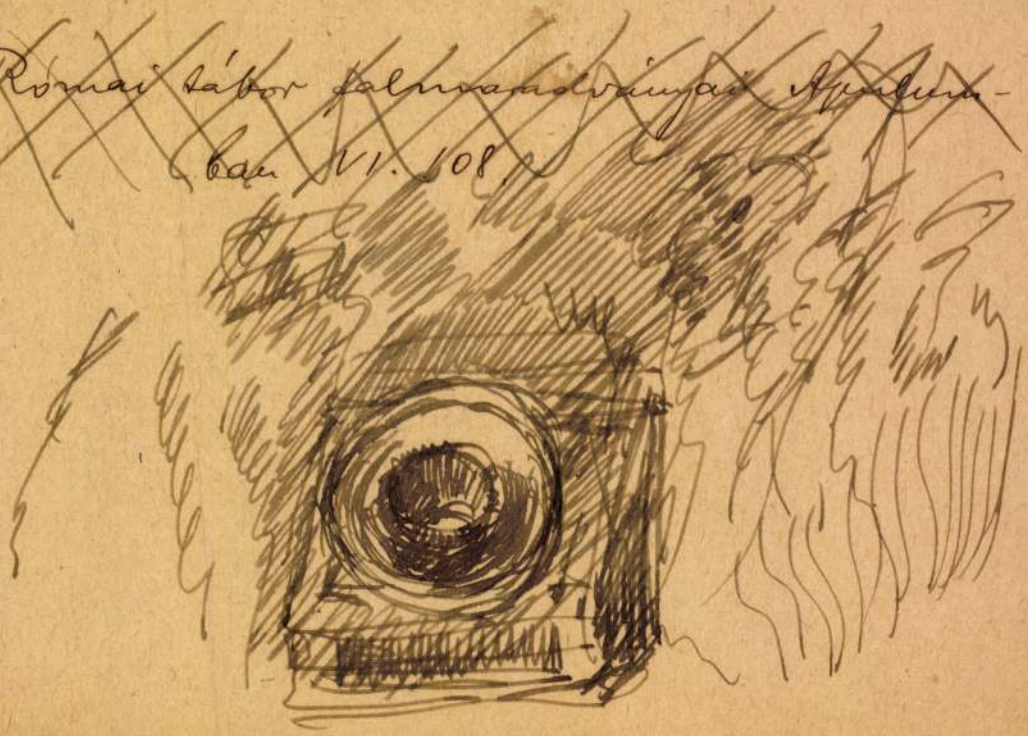

Paczka Ferenc

Mücsarnok

1907. tav. kiáll. 25

1908-9. téli kiáll. 31, 744, 756

1909-10. téli kiáll. 327

1910-11. téli kiáll. 11. 302, 308, 573

1911-12. jub. kiáll. 476, 478, 601

1912-13. téli kiáll. 8, 253

1814. T. Andreae:

Az angyal-vár

A Tiberis tulsó partja
mausoleumát, a mai C
~~pedig~~ szt. Péter templom
~~lőtte lévő~~ az épületek közü
Kötött ki, a melyben ~~egy~~ f
-bibelődő társával besiel
-dik lefelé két ülő és egy
~~van~~ veszteel bevont vitorlákkal és
balra, a fákon innen, a m
négyen képeznek csoportot a
Kedik ki és jobbra a jelen

Vászon, méretei 90·5:
B. Wodianer A ha
Az 1900. st. 12. átv. lo
Zemn. tól a 2122 st. áti
— Lásza 623.

335/900

Paczka Ferenc

feltö 1856 —

wód

Krück II. 339. l.

Fraknói Vilmos II. 186.

Paczka Ferenc

l. 8 Mű

1927. I. n. 45. l.

Hidalgués

Paczka Ferenc

Prohászka Ottokár
arcképe festőtől.
Repr.

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört.
V. k. Bp. é. n. 303. l.

Paczka Ferenc

Görgey Artur arc-
képe
fenitot.
kepr.

Zarándy A. Gáspár

Huba Vére Szemere

Bp. 1910.
50. tábla

DKE VII. 287

Paczka Ferenc

Eltoli, a szt. Istvándij nyeröje 1895.
Lókép fentitől.
Repr.

Zarándy A. Gáspár

Huba vére szemere.
Bp. 1910. 88. tábla

Kudarc, szemere
Miklós agara.
Képe Fentitől
Repr.
u. o. 91. tábla

DMKE Budapesti osztálya
VII. 280.

Paczka Ferenc

Szemere Miklós
mulató társasága
olaff. Repr.

Zarándy A. Gáspár

Huba vére Szemere.
Bp. 1910. 55 tábla

DKE VII. 291.

Paczka Ferenc

vród
z

Din Páris

36 l.

43. l. képpel

~~Aggasztó jel, római VI. 278 – 280~~

NAPLÓ-SZÁM	A BETEGRE VONATKOZÓ JEGYZETEK
	augusztus 31 hétfő

FONTOSABB JEGYZETEK

FONTOSABB JEGYZETEK

dermizálódik!

De menjünk tovább; még néhány példa nem fog ártani. *Tobler* megtömött könyvtárszobát festett, benne az amateur nagyítóval nézi kincseit. Kitünő interieur, de újra kérdem, minek bele az az alak? Mond az valamit? Vagy jobb lett általa az interieur? — De ime, végre valami megkapó! Antonio *Lonza*: „Processio az erdőben". Milyen ünnepélyes, milyen magasztos, naivitásában milyen felemelő és megnyugtató lehet egy ilyen falusi, erdei processio! Oh, miért, hogy Antonio *Lonza* nem tud festeni? Ebből az intim, meleg, közvetlen és egyszerü dologból az ő ecsétje alatt hatásos népszinműi felvonásvég lett. — August *Kühles*: „Utazási kép a régi időkből". Máskép: csendélet kocsival. Ha jól emlékszem, Kubányinak van egy képe: »A megrekedt közigazgatás". Abban legalább humor van, ebben még az sincs. — Fritz *Martin*: »Szerelmi jóslás«. Asszonyok, leányok ülnek az asztal körül és lesik, merre, aszik a tál, vizbe dobott papircsónak. Üres, vihogó genre. Mint a *Schreert* »Szerelmi zsákmány«-a. *Gaisser* három urat pingált, a mint az ügyvédnél tanácskoznak. Régi ügyvéd lehet, mert még ludtoll van az asztalon. Az interieur olyan minuciositással van kipimplizve, hogy tisztára látszik: a festő azt

foltot, amekkora az ecsetjére vett festékből telik, mellé csap ugyanígy egy másodikat, harmadikat, és így tovább, anélkül, hogy a foltokat összevonná; vásznai is rendesen ölesek. Húsz lépésnyiről nézve simulnak csak össze a színei. Ugyanígy dolgozik, ilyen karamani szőnyeg-stilusban, a zseniális *Brangwyn* is, de kisebb ecsettel.

Első látásra imponál az embernek az ecsetkezelés ily vakmerőséggel határos biztossága s például Brangwynt állandóan csudáljuk, mert ő nála folyton más és más, szüntelen élő, evolválódó, művészi becsüekké avatott témák keresésében érvényesülő modor az, ami Lewisnél már négy év óta egyre inkább banálisodó, alélt modorosság. Négy év előtt láttunk tőle egy rengeteg vásznat: göthes szürke ló volt rajta, szántolt föld s néhány fa... Azóta a szürke lóból tehén lett, éppen olyan göthes és ugyanazon színekkel, ugyanolyan modorban lapátolva össze. Aztán megint ló stb. Az idén ugyanaz a ló huzza az ekét, két kis gyerek ül a hátán; esztendőre talán tehén lesz belőle. A kép hátterében piros az ég, nyugszik a nap, — ez azonban nem zsenirozza az előtér színeit, csak olyanok, mint azon képein, melyeknek hátterében nem nyugszik a nap.

Itt lóg az öreg *Harpigny* két tájképe.

Paczka Ferenc

l

Kelp. 98-l.

Miskolczi női ipariskola VIII. 157.

Paczka Ferenc

l. Kelp 107. l.

Végh Adorján földbirtokos VIII. 4.

Paczka Ferenc

wód.

z

Kofsz 1898

240 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

evi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Paczka Fscue

wód

Kopiz 1898

257 l

.....nevü munkás igazoltam

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

a.

Endrényi Imre, Szeged.

Paerka Ilene

Vás 1
2

Nemzeti Szalon Almanach

125.

..... *műhely.*

elyfőnökség!

..... év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

re ..... számú .....

biztam

..... évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Paczka Tsene

laid
z
Ellik 10·1 -

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Paczka Ferenc

ined

Ent-Tosh. 85

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

ry helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Paczka Ferenc

~~[illegible]~~ wód

Egyházmin. Cap

1881. 356. l.

..... *műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

i ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Paczka Teren

wód

Vas Lys 1887

799

II. 2839. Paczka Ferenc, 16 éves, kath., szül. Monoron, Magyarországon, atyja orvos, antik osztály, 1872 nov. 1

Som 182. I.

Koppmayr, Jacob IV. 97, 101,

Paczka Ferenc

lásd

Dante alatt.

dern grafika legelterjedtebb ága, ha reprodukciós célokra ma már ne is használják.A fametszés ma ismé reneszánszát éli;s mi büszkén nevezhetjük magunkénak nemzetközi viszonylatban egyik legkiválóbb, legköltőibb és legfinomabb művelő jét Molnár C.Pál személyében.

A magasnyomás másik,a fametszéssel sok tekintetben rokon ága a linoleummetszés,amely csak néhány tizede szerepel a grafikai művészetek között,de már eddig is szép eredményeket ért el.

Meg kell említenünk még hogy a legelterjedtebb magasnyomó eljárás,a tulajdonképeni könyvnyomtatás,az emberi kultura legnagysz

Pacska Ferenc

festő

† Berlin 1925 ápr. 20.

Révai XX. 739. l.

Kay-Habò è
restauratore
ll'Ufficio dei
onumenti che
ppunto ~~dovrebbe~~
~~pere~~ ~~introdotto~~
~~a Lei avviato~~
a Lei bene avviato.
— Il modo di lavoro
vedremo sul posto.
La stagione sarebbe
indicata forse
anche Lei intra-
prenderà volontieri

Paczka Ferenc

l.

NYOMTATVÁNY

Ernst-Múzeumaukciója

II.

185. l

30.122. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

Paczka Ferenc

wod
2

Uj Magyar Sion

1878. 782. l.

GRUBER JÁNOS

festékgyár, ásványbánya-, iszapoló és ásványörlőművek
építési anyagok és vegyészeti termékek raktára

TELEFON
1-230-33

BUDAPEST, V., KÁLMÁN UCCA 22

TELEFON
1-[illegible]-32

Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottsága

BUDAPEST

IX. Rákos u. 11.

PACZKA I. *Ferenc*, festő, * Monor 1856 júl. 31, † Berlin 1925 ápr. 20. Münchenben és Párizsban tanult, majd Rómában dolgozott, végül Berlinben telepedett le. Eleinte történeti és vallásos tárgyú képeket festett (Emese álma, A tékozló fiú, Szt. Benedek kísértése), majd arcképeket (Görgey) és túladunai színes népéletképeket (Tolnaszántói típusok stb.), a jellegzetest hangsúlyozó realisztikus előadásban.

Le. G II. 256 l

Dárda h. n. VII. 151.

II

Paczka Ferenc

Műcsarnok

1904-5. téli tárl. 7

1905. tav. tárl. 299

1906-7. téli tárl. 232, 235, 236

mond:

ány.

l asszony ~~[illegible]~~ ládán ül és fejét,
ét, a melyet mind két kezével tart. Fejét
jé bő ujjú, szokszyája rövid és lábait fapa-
da jobb sarkán alól „Nagy Zsigm.
Paris."

ei 50·5 : 32·5 cm.
-án a 4924. sz. rendelettel 100 Kán. —
t 1900: XI. 3-án (29/900. 457/900), az
900: XI. 17-én a 14683 szvsz. leirat

Vid. Mur.

MDK

Paczka Ferenc 112.

Nemzetközi modern metszetkiállitás. 1903. ápr.
Országos Képtár

Paczka Ferenc

Műcsarnok

1915. tav. kiáll 170, 190, 313

1916. tav. kiáll 205, 267

1916–17. téli kiáll 30, 89

1918–19. téli kiáll

1925–26. akt kiáll. 9

– ~~hálósuly I. 32.~~

Paczka Ferenc

1921

Lyka Károly: Paczka Ferenc. Új Idők, 1925. máj. 10.

Paczka Fsenc

źród

Petrovics Elek: Magyar festők a berlini Secessióban. Művészet 1910. 218. l.

faragványok.
templom.
, templom.
om.
lom.
t r.-k. templom.

mplom, halottas kápolna.
mploma.
om.
vár romjai.
templom.
stély freskói Bergl J.-től.
n.
n.
m.
om, kastély.

Paczka Ferenc

cród

L. K. Paczka Ferenc.

Magyar Művészet

1925. II. 34.

MDK

Paczka Ferenc

A Guillotine mintájának bemutatása XVI. Lajosnál, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 22.1.

MDK

Paczka Ferenc

Az 1901.évi tav.nemzetk.kiallitasra Berlinből egy magyar jelenetet kuldött, tolna-szántói parocskát "medvézés" közben, ami ott kurizalast jelent.

Lyka Károly: Tavaszi műtárlat.

Uj Idők, 1901. VII. 50, 51.l.

Anm.

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma c.nagy vászna, a Műcsarnok akt-kiall

D.A.: A Műcsarnok akt-kiáll.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.l.

MDK

Paczka Ferenc

A "Céhbeliek". Magyar Művészet 1925. 165.l.

Paczka Ferenc

irod
i

Gerevich Pasteiner

5.l. 10.l.

Bad-Gastein. Hotel Garni Elisabethhof. Elsőrangú szálloda a fürdő közepén, szemben a kaszinóval. A hires gasteini fürdők a házban. Tulajdonos: id. Windischbauer Alajos.

*

Bad-Gastein. Café-Konditorei Sponfeldner. Idegenek találkozóhelye. Magyar Lapok.

*

Bad-Gastein. Grand-Hotel Gasteinerhof. Elsőrangú szálloda, figyelmes kiszolgálás.

*

Bad-Gastein. Grand-Hotel de l'Europe. Elsőrangú hely, az előkelő körök szállodája.

*

Bad-Gastein. Hotel Weismayr. Előkelő szálloda, figyelmes kiszolgálás.

*

Bad-Hall. Bellevue villa és kávéház. A legnagyobb kényelemmel berendezve, a gyógypark közepén. Gyönyörüen berendezett szobák. Kitünő konyha és italok. Tulajdonos: Kleibel Miksa.

*

Bad-Hall. Hotel Budapest. Elsőrangú ház, villanyosvilágítás. Minden kényelem. Tulajdonos Johann Wagner.

*

Bad-Hall. Lovag dr. Gerstel szanatóriuma. Elsőrangú

Berchtesgaden. Klimatik
nyitva. Elsőrangú gyóg
sítással és prospektussal

Déva. Sarkadi Viktor «
szálló, kényelmes, mo
Magyar konyha. Kávéh

Dona Döme és Társa, IV.,
és névjegyek. Papir, irod
tára. Poprádi papirgyár

SING
Singer var
SINGER
Budapest

Fióküzletek az orsz

Paczka Ferenc

Esztprim

334. sz.
391 sz
392 sz.
441. sz
442. sz.
460. sz.
461. sz
465. sz

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Paczka Ferenc

l.

Gerevich Primás

202. l.

10

1289. Vicenzio Foppa:

Müködött 1456 és 1492 közö

Madonna a gyermek Jézussal.

A trónoló SANCTA MARIA MATE

a Megváltó ül egy pátnán. Ez utóbb, a kinek

~~nán, ül~~ ~~Jézus~~ dicsfényében XPS és

kettős gyöngyfüzéren emlék log,

ve játszó SANCTVS GENESIVS hegédüj

SANCT. ROCHVS és S. CHRISTOPHORVS á

mek Jézust látjuk mondatszalaggal

sort olvassuk: Christo visa fori m

~~[illegible]~~ remete szent Antal és szent

só sarkaiban czimerrel diszitett k

Mortis peste quā plantauit ... sid

bē scindūt és alól a padozaton: I

Vászon, méretei 130,5: 166.

Vétetett M. Rocchitól 1894:

Elszámoltatott 1895: VIII.

Az elszámolásra nézve l. az

1894: X. 20-án Szalay I., L

la Gy. a vételhez hozzájárultak.

904: IV. 26.

Paczka Ferenc

l.

Ipolyi kisebb munkái

V. 377. l –

Paczka Ferenc

1.

Gerevich Primás

253.1

Paczka Ferenc

wód
?

Helsztolsó 48 l.

Tü bronzbót VII. 243

Paczka Ferenc

l. Déry 1927

B. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 185418

Paczka Ferenc

l.

Lykaakskiáll

49. l.

II. Lajos.

Egész alak, oszlopokon n
jobbra fordultan áll. Jobb ke
keresztes országalmát tart. Ö
gallérú brokát kabát, köntös
jas rend jelvényét nyaklánczo
szöveg, melynek kezdete: »Ludo
missi tanquam haeres« és befej
bono digna comemoratur«. Jelzé

Fénynyomat, mér.

Szn. 123
950-906

J. Iasenburgh: Icones Regu
(Wiener Hofbibliothek No 8043)

Paczka Teresc

l.

Egzhazm. Lap.

I. 339, 340 l –

Paradise Lane

l.

Gypsum Lap.

I. 339, 3401-

Paczka Ferenc

mill. nag erem

Közlezrkiáll

1266. 1.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Paczka Ferenc

Urząd

Mysk Ernö

78. l.

KUNOSSY, SZILÁGYI ÉS TÁRSA

KÖNYV-, MŰ- ÉS ZENEMŰ-NAGYKERESKEDÉS ÉS KIADÓVALLALAT

BUDAPEST, IV. KER., SEMMELWEIS-UTCZA (UJVILÁG-UTCZA) 14. SZ.

Olaszország Remekei kiadóhivatala. — Magyar Regényirók képes kiadása, Gáspár, a föld körül és a Nagy Magyar Atlasz főképviselősége. Pallas Nagy Lexikona, Nagy Képes Világtörténet, Klasszikus Regénytár, Képes Remekirók Gyüjte- — ménye czimű kiadványok főbizományosai. —

Telefonsz. 79—09.

Az összes irodalmi termékek tartós, diszes bekötésekben igen előnyös részletek mellett. Gyakorlati és egyetemi jogi tankönyvek részletfizetésre.

Zeneművek szabad választás mellett 50, 100 és 200 koronás csoportositásban csekély havi részletfizetésre.

Ajánljuk: társaskörök, casinók, egyesületek és házi könyvtárak berendezését szokatlan csekély részletek mellett.

B 951 *főkönyvi szám.* *Budapest, 190* 6 X/18

Tek. Szentiványi Gyula úr

Holdu 16.

Kultusz. miniszt

10/cm

Van szerencsénk értesiteni, hogy b. rendelését a mai napon elintéztük

Paczka Ferenc

wód

Maszlenzergkept.

334. n. 391. n.

392. n. 441. n. 442. n.

460; 461. n. 465. n.

Paczka Ferenc

Thieme Becker

XXVII. 128/9. l.

Lyka

Paczka Ferenc

wód
i

Kovárymillen

53. 1.

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kíván

MDK

Paczka Ferenc

Görgey, repr.

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek művészete. Pesti Hirlap 1928 évi Kincsesháza 385-391.l.

MDK

Paczka Ferenc

Jászai Mari arcképe, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 31.l.

MDK

Paczka Ferenc

Vasárnap délután. Festette Paczka Ferenc.
Repr.
Bibliai tájkép. Festette Paczka Ferenc.
Repr.

Ger Lon Modfest. 30.lap

MDK

Paczka Ferenc

Modern képtár. Müvészi Ipar. 19o6. 112.1.

Koncz Antal /Orosháza, 1884

MDK

Paczka Ferenc

Az erdőben, olajfm.
A templomból jövő fiatal menyecskék, olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 46.1.

Paczka Ferenc MDK

Emese álma, olf.

Műcsarnok 1925-26 Aktkiállitás

Paczka Ferenc

Takácsszoba, olf.

Miscellanea 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Tolna-szántói tipusok és viseletük, repr.

Lyka K.: Téli tárlat 1900/1901. Bpest 1901.

MDK

Paczka Ferenc

A legszebb magyar képek. A Pesti Hirlap Vasárnapja. 1932. máj. 8. 19. sz.

MDK

Paczka Ferenc

A Mü. 1927. I. 2. sz. 37.1.

Paczka Ferenc MIK

Jankovich Béla arcképe, olf.

Műcsarnok 1918-19. téli kiállítás

Łaczka Ferenc

MDK

Falusi délután, olf.

Miesarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

"De szeretnék páva lenni", repr.

Képzőm. Társ. 1901/1902 téli kiáll.

Paczka Ferenc

l.

Ipolyi kisebb
munkái IV. k.
559. l

MDK

Paczka Ferenc

Paczka két másolata. Ráfael Transfiguratioja s Domenichino sz.Jeromosa. Simor János herceg-primás birtokában Esztergomban.

Az érsek-primási uj palota Esztergomban. Vas.Ujs. 1864. 717.l.

Paczka Ferenc

l

Dénes Jenő

Körösfő Kriesch

Aladár.

Bp. 1939. 28. 1.

1219

1219. Velenc

A XVI. szá

Férfi képe.

Derékon alólig, állva, kiss
zolva. Jobb kezét, melynek kis
mellére tette és leeresztett baljá
Feje elől kopasz; haja, bajusz
kálla ősz; szemöldöke őszbe
zöld. Ingének kézelői látszanak
fekete.

Vászon, méretei 102 : 75 c
Vétetett 1895 július 4-én E. Costanti
Elszámoltatott 1895 augusztus 31-é
lásra nézve lásd az 54347–95 és az
sz. min. előadmányi ívet. — Az el
november 28-iki 4561 (635–900)
373 eln. sz. leirat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-iki laj
N° 31. — Preisliste N° 31.

III

Vá. 1895

Paczka Ferenc

wód
z
Lázármmjövöje
18 l.

szerkesztője abban az időben Purjesz Móric, Purjesz Lajos nagybátyja volt, akinek az örökké jókedvü, mindig pénztelen ősbohém, Irlanda Dezső szállitotta a hireket. Irlanda volt az, aki egy pezsgős éjszaka hajnalán az azóta klasszikussá vált mondást intézte a pénzesebb barátaihoz: „Most már fizessetek, aztán menjünk haza!“ Nagy ujságiró volt már abban az időben Halász Lajos, saját lapja is volt Nagyváradon, de Makóra már csak látogatóba járt haza az édesanyjához és még könyörgésre sem irt makói lapba cikket.

Ha már a bohémeknél tartunk, ne feledkezzünk meg minden mulatozás főkellékéről és hüséges társáról, a cigányról sem. A nem nagy városban öt-hat állandó banda élt meg nagyon szépen a muzsikálásból. Elit-banda kettő volt közöttük, a Purcsi Károlyé, meg a Csámpai Lajosé. Örök rivalizálásban álltak egymással, ha az egyiknek a kisbőgőse volt jobb, a másik nem nyugodott addig, amig egy elsőarngu cimbalmost, vagy klarinétost nem szerzett valahol. A „rangidősebb“ mégis Purcsi volt közöttük, aki nyaranként Herkules-fürdőn aratta le a nagyvilági közönség elismerését és bankóit, de a makóiak jórésze esküdött Csámpaira

Paczka Ferenc

wiąd

Lazár 1899

36. l.

39. l.

Paczka Ferenc

Attila halála,
Rozsnyó városháza
dísztérem

Jul

Paczka Ferenc

l.

Divald 1927

172. l.

005516001

...szemszerűen, ug. 0.7), megbízott
... Dunn) fölösszegű ösztöndíjban részesülve bejárta az

majd a Nouvelle Revue de Hongrie júliusi számába. Ezeken kívül havonta kétszer írt cikket a lembergi Gazetta Poranna nevű napilapba, főleg a magyar kultúrpolitikára és a lengyel-magyar barátságra vonatkozólag. A tanév végén sajtó alatt állott két dolgozata „A missziótudat Lengyelország és Magyarország XVI—XVII. századi történelmében", illetve „Az árelméletek története" címen.

Dr. Nagy Ferenc (1910, Budapest, róm. kat.), klasszika filológiai, különösen antik vallástörténeti tanulmányokat (prof. Alföldi) folytatott. A tanév folyamán jelent meg „A kifejezésmód fensége az antik képzőművészetben" és „Zeneirodalmunk" című cikke a Képzőművészetben (1935. évi 51. k.), illetve a Magyar Könyvbarátok Diáriumában (1935. évi 87. k.). Ezekben, valamint az Egyetemes Philológiai Közlönyben több ismertetése és bírálata jelent meg. A Budapesti Philológiai Társaság 1935 február havi felolvasóülésén „Musica (A görög zeneköltészet megértéséhez)" címen előadást tartott. A művészi kifejezésmód fenségéről (περὶ ὕψους) szóló, a halikarnassosi Dionysiosnak tulajdonítható antik görög irodalomtudományi munka jegyzetes magyar fordítását elvégezte és a Magyar Tudományos Akadémiához elbírálás végett benyujtotta.

Paczkó Ferenc József

l.

Kartonnyomtatott

277. l.

A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Van Marle (szóbelileg): Signorelli.

SIMONE MARTINI (sienai festő, † 1344) KÖVETŐJE

Joachim elhagyja a várost (121. kép)

Fa, tempera, 46×34 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Maszlaghy II., 39. szám. (Bizánci festő.) — Gerevich: Az Újság, 1911. júl. 20, 3. l. (Simone Martini.) — Lepold—Homor 97. l. — Van Marle, II. kötet, Hága 1924., 581. l. (Adrea di Bartolo.) — Gerevich PA, 223. l. (Simone Martini.) — Benesch, Belved. 70. l. (Sassetta.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Lepold—Lippay 55. l.

SIRANI, ELISABETTA (bolognai festőnő, 1638—1665)

Bemutatás a templomban

Vászon, olaj, 145×177 cm.

Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. (Sirani.) — Gerevich: PA, 240. l. (Sirani.)

SODOMA (sienai festő, 1477—1549 körül) KÖVETŐJE

Ker. Szt János

Magdolna

Paczkó Ferenc József

l.

Kertész nyomtatott

255. l.

283. kép. *Miseruha, 1480 körül.*

Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1883., — Lepold Katalógus, 156. sz.

MISERUHA, (283. kép)
szövete aranyalapon helyenkint kétrétegű zöld bársony, gránátalma és ananászdísszel, indákkal. Firenze, XV. század. — Keresztjén baldachinok alatt tűfestésű Ker. Szent János, Szent Tamás, Szent György, Szent Móric (félig elvágva). A keresztszáron Angyali üdvözlet.
Mag. 114 cm.
Velence, 1480 körül.
Régi leltárakban szerepel.

GerevPich A, 199. l. — Csernyánszky 35—36. l. — Lepold—Lippay 41. l. — Lepold Katalógus, 151. sz.

MISERUHA, (284. kép)
fekete bársonyszövete újabb. — Domború keresztjén legallyazott feszületen Krisztus, lábánál koponya.
Mag. 115 cm.
Magyar munka, 1480 körül. — Talán Kutassy prímásé volt. Scitovszky prímás renoválta azóta a nagypénteki szertartásoknál használatos

Gerevich PA, 199. l. — Lepold: Adatok 1. és 12. l. — Csernyánszky 67. l. — Lepold—Lippay 42. l. — Lepold Katalógus 187. sz.

Pacrka pár

lnd

K-ny Ö-n Pacrka Ferenc
és Pacrka Kornélia gyűj-
teményes kiállítása a Nem-
zeti Szalonban. Vas. Ujs
1908. 13 sz

Lengyel Béla. Művészpár.
Nyugat 1908. 404 l

Nelsey, Ladislaus de.
Exposition de M. et
Mme Pacrka. Revue
de Hongrie (1908) I. 373 l

Tóvis. Pacrka Ferenc és
Kornélia. Hét 1908. 13. sz

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Paczka pár

cvd

Räth. I 515. 516.

Paczka Fenner

1884. Kaw. Eiall

31, 35, 39, 59, 93,

99

Gödri Ferenc VI. 312

Paczka Ferenc

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festő-
művészek, Budapest. é.n.

56. l,

Vasárnap délután és
Bibliai tájkép c. képei
repr. 30. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 853.

Paczka Ferenc

ród

Vas. rys. 1887. 799. l.
(A Muzsarnokból.)

Kalocsa, székesegyház

54 – 55

Paczka Ferenc

Środ

=

Schanz Medyjańszky

4. l. 18. l.

Paczka Ferenc

Sz. Monoron 1856. julius 31-ei.

1. Emese álma. „Paczka Roma".
vászon 300 × 206·5. Bischitz
Mór hagyománya 1895-ben. M. N. Múz.
Cat. 124.

Paczka Ferencz f.

Szerzetes-én, mely a párisi szalonban is ki volt állítva, a mysticismus szerencsés kifejezését dicséri Dubosc de Pesquidoux, a fiatal művész nagy előnyeül tünsetvén föl, hogy humort tud vegyítani alkotásaiba.
Képzőművészeti szemle, 1881. 93 l.

F. H. Kaemmerer

festő.

Moderne Kunst. XVI évf. I. f.

1.) Vor der Vorstellung. (Vásári cirkusz)

szem
ésével
zerzet

Paczka Ferenc f.

* (A berlini kiállításról.) A Grosse Internationale Kunstausstellung megnyitása alkalmával élénk feltünést keltett azon kitüntető figyelem, amelyben a császár nevében megjelent dr *Studt* kultuszminiszter a magyar művészek munkáit részesitette, melyeket dr *Kammerer* Ernő, az Országos Képtár igazgatója és *Paczka* Ferenc festőművész együttes működésének sikerült a kiállitás céljaira biztositani. Dr Studt különösen ünnepies formában köszönte meg ugy a magyar kormánynak, mint a résztvevő magyar művészeknek a részvételt és felkérte Paczka Ferencet, hogy ezen köszönetét fejezze ki a magyar közoktatásügyi minisztertől kezdve mindazoknak, akik a siker érdekében közreműködtek. A német közoktatási miniszter figyelme élénk örömet keltett a művészkörökben, mert azt tartják, hogy a pálmát a magyar művészek vitték el. Paczka Ferenc nyert megbizatásáról *Szögyény-Marich* László nagykövetnek jelentést tett, ki meleghangu táviratot intézett dr *Berzeviczy* Albert közoktatásügyi miniszterhez.

1904. V. 3. P. H.

II.

Kötet-	Lap-	Tétel-	Okmány-
szám			

Át[illegible]

Paczka Ferencz

1880. julius.

Paczka F. fiatal festő, ki most Velenczében tartózkodik befejezte Lázár feltámasztását. A művész a nyarat ~~[illegible]~~ Szolnokon fogja tölteni, hol vázlatokat készít.

Hírek a műtermekből. Képzőművészeti Szemle. 1880. 107. l.

Átvitel

Kötet	Lap-	Tétel-	Okmány-					Összesen	
szám					K	f	K	f	K	f
				Átvitel						

Egyetemi nyomda. 1905.

MINDENFÉLE

Színházi élet

Henry Becque darabját, A párisi nőt kifütyülték, mikor először került színre Párisban, a Renaissance-színházban. Mert a közönség akkor még így gondolkozott: Ha anatómiai fölvételeket akarok látni, elmegyek valamely azokkal kereskedő kabinetbe és jól megnézem a csontvázat, a zsigereket, a bordákat, a májat, a vesét és az epét, színházban azonban egy kis szívet, lelket és szellemet követelek a pénzemért. Mivel pedig Becque csak holt tetemet mutat s azt is epébe mártva, nem ismerem őt el poétának.

Tizenöt esztendő mulva, mikor már Becque is csöndes ember lett és nem bántotta többé az epekő, egy nagyon rossz színházi szezónban Jules Claretie, a Theatre Francais igazgatója arra a gondolatra jutott, hogy experimentál vele és föltámasztja halottaiból.

Egy nagyon szép színésznő segítségével sikerült is a holtestet galvanizalni és a csuda látására most már tódultak a párisiak, kiknek idegei ezalatt jobban megacélozódtak a Panama- és a Dreyfusz-pör izgalmaiban. Ezenfelül hizelgett is a nemzeti hiúságuknak, hogy van egy nagy poétájuk, kiről maguk sem tudtak eddig, s hogy azt a Henry Becquet, kinek teljes életében nem volt egyetlen sikere sem, halála után előléptették nagy írónak.

Habár A párisi nő nem lett ezáltal jobb, a kegyelet mégis szép dolog. Csupán azt szeretném tudni, hogy mi közünk nekünk mindezekhez? Kötelességünk-e a franciákat abban segíteni, ha az a bizarr ötletük támad, hogy egy halottat föltámasszanak? Megcselekszik-e majd a mi kedvünkért harminc év mulva, hogy színre hozzák Szászvárosi Levente elő nem adott darabjait?

A Nemzeti Színház vezetősége nagyon szeret experimentálni, ki is nevezte a Várszínházat kisérletező műhelynek olyan hazai darabok számára, melyekben nem bízik egészen. Miért nem adatta hát elő ott Becque darabját is, mely kisérletnek elég szerencsétlen? Mert a témája visszataszító, az alakjai kellemetlenek, a cselekménye nemcsak erkölcstelen, de unalmas is és a dialógja vajmi ritkán árulja el francia eredetét. Még olyan szerep sincs benne, melyet magyar színész vagy színésznő jól eljátszhatna. Ha már minden áron elő akarta adni, várt volna még egy vagy két esztendeig, míg a Magyar Színházat csakugyan megtette Nemzeti Színháznak. A hajdani Háromdob-utcában inkább lett volna helyén ez a szemétben turkáló darab.

S mialatt a Nemzeti Színház megszerezte a párisi klisét, hogy annak nyomán bemutasson egy képet a francia családéletből, a Népszínházban föltámadt néhány estére az igazi gall szellem, Pálmay Ilka vendégszereplése által. A nagy diva, ki Offenbach tradiciójának egyetlen hivatott képviselője mostanában az egész világon, búcsuzni készül a színpadtól. Ő mondja és el kell hinnünk, noha nagyon nehéz dolog elhinni, hogy annyi finomság, esprit és színpadi rátermettség lemondjon önmagáról és arról, hogy a közönséget gyönyörködtesse. Nem is hisszük el neki, bár előlegezzük a végleges búcsuzás minden fájdalmas lelkesedését. Aki olyan könnyen rááll, hogy három búcsufellépését még ujabb hárommal kibővítse az később is hajlik majd az igazgatók szép szavára és az utolsó búcsut megtoldja a legutolsóval, meg a legeslegutolsóval.

Pálmay Ilka legujabb arcképe

Reménykedjünk és higyjünk, hisz olyan nagy szükségünk van erre a hitre, mióta az angol operett győzedelmeskedik a francia fölött és a groteszk irány kiszorítja a finom szatirát. Addig, míg Pálmay Ilka szerepel, nem lehet teljes az angol irány győzelme és erős a remény, hogy Offenbachot nem kell furfanggal, raffineriával és csökönyösséggel ujból föltámasztani, mint Becquet. A jókedvü Offenbachot, ki ha nem is volt vérbeli francia, mégis jobban képviseli a vidám gall szellemet, mint Henry Becque minden epéjével együtt! *T. R.*

Eltolt építészek

Amerikai mintára nálunk is hozzáfogtak a házak eltologatásához. Akkora lett az eltologató kedv, hogy egyes vállalkozók legjobban szeretnék, ha megbíznák őket az egész székes-fővárosnak Kecskemétre való eltolásával. Felsőbb körök némi aggodalommal nézik ezt a túlságosan modern históriát s féltékenyen kötik hosszu copfjukkal a középületeket budapesti rögükhöz, nehogy egy napon odébb álljanak.

Ehelyett a jelzett felsőbb körök sietve tologatják el a magyar építészeket. Azt szeretnék, ha hivatalból valamennyit át lehetne helyezni Közép-Afrikába vagy Szent Ilona-szigetére. Csak egy-kettőt tartanának meg itt, különösen favorizált mestereket, a magyar haza összes épitkezéseit pedig a kormány legszivesebben kiadná a Felner és Helmer cégnek, amelynek jó osztrák érzületében senki sem kételkedik.

A magyar építészek eltolása megkezdődött. Ime bizonyos már, hogy a kormány két hatalmas monumentális palotát, két Nemzeti Színház épületet, az említett osztrák cégre bizta. A magyar építészek zömét kiakolbólították egyéb hazai közpaloták építéséből is. Egyszerüen eltolták őket s kiadták a munkát kézalatt X-nek vagy Y-nak. Ez a pénzügyminiszteri palota esete, amelyet éppenséggel nem titkol a kormány. Most híre jár, hogy egy új igazságügyi palotát is épitenek, de itt is „szakemberre" bizzák a tervelést. Mily jól esnék egy rövidke cáfolat! De félős, hogy innen is eltolják az építészeket. Eltolták őket a főváros egy nagyszabásu épikezésétől is, az artézi fürdő palotáétól. Egyszóval a magyar építészeket szépen sorra eltologatja a kormány és a főváros az Óperencián túlra. Vándoroljanak ki. Nincs rájuk szükség. Vagy legyenek napidijas hivatalnokok, mint egyikmásik magyar művész. Nem kell önálló, a maga lábán járó magyar építészet. Csak külföldi szakemberre van szükség és egy kis copfra. A copf tudvalevőleg erősebb kötél minden len- és kenderfonatnál. S úgy látszik, az intéző köröket csak ez a kötelék füzi a magyar művészethez. *L.*

Paczka Ferenc

Aki öt évvel ezelőtt Rómában járt s magyarok után tudakozódott, azt bizonyára Paczka Ferenchez utasították. Majdnem egy évtizedet töltött ott feleségével, a nagyhirü Kornélia asszonynyal, akinek gyönyörü aluminium-karcolatait minden európai múzeumban láthatni. Paczkáék római műterme találkozó helye volt az örökváros műbarátainak, Róma vidékéről temérdek érdekes impressziót festett a férj és feleség együtt meg külön-külön. Néhány év óta Paczka Berlinbe tette át főhadiszállását. Ott megint csak oly becsülésnek örvend a művészpár, mint Rómában. De a sok külföldi vándorlás közben olykor haza is tekint s egy ilyen exkurzió terméke az a szép tárlati kép, amelyet e számunkban közlünk. Mellette kiadjuk a művész arcképét is: ismerkedjék még vonásaival a közönség, amely eddig az Emese álmát, a Tékozló fiút, egy pár finom tájképet, Görgey tábornok arcképét s most ezeket az érdekes tolnaszántói lányokat ismeri tőle.

Paczka Ferenc

Uj Idők 1901. VII.

Lukács Béla

Január 7-én megrázó tragédiának híre hasította át a főváros levegőjét. A tragédia színhelye az új Ferenc József-híd volt. Szomoru, ködös, zuzmarás délután. Esthomály fekszik már a Gellérten, a vámházon, elevátoron, a Dunán, a hídon ... Egy köpcös, szürke télikabátos úr tér a hídra és révedező szemmel néz szét a főváros ködbevesző képén, melynek homlokán lassan fölcsillognak a lángok sorai ... Lenn titokzatos recsegéssel és morgással úszik a jégtáblák sötét tömege ... Az idősnek látszó úriember szeme a híd pilléreire téved. Ott recseg legjobban a jég. Arcán különös mosoly vonul át. Mert ismerte ő annak a hídnak minden pillérét, minden porcikáját, hiszen néhány éven át az ő kezében futottak össze a hídépítés szálai... Ki hitte volna, hogy egykor ... hogy most...

A parton járó emberek megrezzenve fordulnak a híd felé. Mintha egy nagy, sötét madár csapott volna le a magasból a vízre ... Nem, nem madár, mert ott vergődik egy nagy jégtáblán és gyönge, de szivetrázó emberi hang reszket a part felé:

— Segítség!

Olyan hang, milyet csak a felülkerekedő életösztön ad az ember ajkára. Az a hang, mely a halnivágyó ember kétségbeesett erőfeszítése ellenére tör ki a torkából. De hol a segítség? A part messze van és a jégtáblák már nem zúgnak és morognak, hanem harsognak, bömbölnek körülötte; fülébe ordítják a halált ... Belekapaszkodik a mellette uszó nagy jégtáblába és azzal együtt viszik lefelé, az ismeretlen birodalom felé ... A szürkekabátos férfiu, aki az imént a híd magasán állt (nemrég pedig a közpálya legfényesebb magaslatán), most lent vergődik a dermesztő vízben. Szeme a parton csügg. Talán arra gondol örvendve és remegve, hogy idején megjó számára onnan a segély ... Ám az idő mulik. Semmi föltünőbb nesz a jégtáblák egyhangu zajában ... Mély fáradtság, irtózatos közömbösség lepi meg és valami sötét kendő lebeg arca fölött és borul sűrűbben rája ... A sötétségen át egy kis csónak alakját látja, amint feléje közeledik és zúgó fülébe egy hang hatol:

— Hahó! Itt a segítség!

Ámde, ez a hang őt már nem érdekli. A sötét kendő teljesen ráborul és eltünik a csónak, a Gellért, az Elevátor, az Ég, minden ...

Mikor a csónak, a jégtáblák közt bujkálva, az emberhez ér s a hajósok be akarják emelni, a kormányos fejét rázva mondja:

— Ennek már nem kell segítség! Ez már meghalt.

A holttestet be akarták emelni a kis lélekvesztőbe, de az oly sulyos és köpcös volt, hogy nem lehetett. Kötelet kötöttek hát a derekára, a kötél végét a csónakhoz erősítették és igy vontatták ki a Duna közepéből Magyarország volt kereskedelmi miniszterét, a párisi világkiállitás magyar kormánykép-viselőjét: Lukacs Bélát.

Az egész ország megdöbbenve hallotta ennek a tragédiának a hirét. Mindenki azt kérdezte: miért? Mi üzhette a fényesen megfutott pálya nyugalmas kikötőjéből a jég közzé, a fagyos hullámokba? A felelet az, hogy a rágalom. Az rontotta meg idegeit, az törte meg lelkét, az kergette a halálba.

Erdélyben, Zalatnán született egy martircsaládban. Tehetetlen egyesztendős gyerek volt, mikor a zalatnai magyarság fölött megkondították a halálharangot. Az oláh martalócok legyilkolták az egész magyarságot, öreget és ifjat, asszonyt, gyermeket. Ott vérzett el Lukács Béla apja, anyja és öt testvére. A legkisebbet, Bélát, megmentette saját élete kockáztatásával egy székely dajkaleány. Ha az oláh rabló kezébe kerül az ártatlan fiucska, bizonyára lándzsájára tüzi és úgy hurcolja meg a táborban. Ám, ahova akkor, félszázad előtt, nem ért el az oláh véres lándzsája, oda elért most a rágalom, átütötte szivét, megölte és odafektette késői áldozatnak szülei és testvérei mellé.

A rágalom a párisi világkiállítás kormánybiztosságához fűződik. Névtelen levelek, nyilt és burkolt hirlapi cikkek terjesztették azt a rágalmat. A vizsgálat tisztán kiderítette Lukács Béla ártatlanságát, de a méreg hatott és megbontotta erős testi és lelki szervezetét. Szanatoriumba kellett vonulnia, de amint a tragédia megmutatta, a tudomány már nem tudta föléleszteni azt a megölt lelket.

Fényes pályát futott meg a zalatnai vérfürdő árvája. Szorgalmával és zsenijével a kicsi kezdetből hatalmas és országosan elismert polcra emelkedett. Mint ujságíró, mint iró (ebben a minőségben is bemutatjuk mai számunkban egy húsz év előtt megjelent kötetéből vett elbeszélése révén), mint pénzügyi szakember, mint politikus, majd mint az államvasutak adminisztrátora fényes tehetséget, hatalmas energiát, óriás munkaerőt tanusito t. Fölemelkedett Magyarország kormányrudjához; előbb mint államtitkár, majd néhai Baross Gábor halála után, mint kereskedelmi miniszter. A Wekerlekabinettel ő is lemondott. Végzete a párisi világkiállítás magyar osztályának vezetésére vitte és ez megsemmisitette öregsége nyugalmát, ez festette feketére aranyfényünek igérkező alkonyát.

Keve

—⟡—

Pauli Rikárd

Az új esztendő második napján elhunyt a magyar opera legszebb korszakának egy nevezetes, híres művésze, Pauli Rikárd. Ama fénykornak volt ő egyik legkitünőbb képviselője, nagy énekművész, de azonfölül valóságos faktotum az Operaházban, ha kellett: tenorista, ha kellett: rendező, ha kellett: professzor. Harminchárom éven át énekelt, s nem kevesebb, mint 2546 estén lépett föl. Művész volt a szó legszorosabb értelmében s ha tán hanganyaga nem volt akkora, mint amekkorát a Wágner-drámák óta követelnek egy tenoristától: művészetének csodálatos kicizelált, mesteri volta magasan föléje emelte a rendes énekesnek. Mestere volt a hangalakításának, szuverén úr a hangmodulációk fölött s innen van, hogy a koncerténekes fölülmulta benne a színpad tenoristáját.

Pauli Rikárd

Pauli Rikárd 1835-ben született a Pozsony melletti Rakovicban. Tanárnak készült ugyan, de csodaszép hangja a színpadra vitte. Eleinte Kolozsvárott énekelt, nagy sikerei után 1862-ben szerződtették első lirai tenoristának a budapesti Nemzeti Színházhoz s mikor megnyilt az Opera, Pauli is oda került s legerősebb támasza volt ennek az intézetnek 1890 májusáig, amidőn a közönség hálás ovációi közt jól megérdemlett nyugalomba vonult. Mint tanár is érdemes, gazdag pályára tekinthetett vissza, ő nevelte a fiatalabb magyar énekesnemzedék legjobbjait. Itt is állandó nyomot hagyott működése, amelyért hálára kötelezte művészetünket.

—⟡—

Krisztus. A napokban megírták az ujságok, hogy a londoni British Muzeum megvásárolta a párisi világkiállításon egy magyar művész szobormüvét: a Fadrusz János mintázta Krisztust. Ugyanazt a művet, amelylyel annak idején Fadrusz először föltünt Budapesten s amelyre Párisban megkapta a grand prixt. Látnivaló, hogy a Krisztus-mű hűséges kisérője és osztályosa e kitünő szobrász diadalainak. Vele kezdődött igazi művészi pályafutása, nem csoda, ha egész lelkével szereti ezt a különös gyöngédséggel megmintázott művet, amelynek reprodukcióját ebben a számunkban találja az olvasó.

—⟡—

Téglás Gábor síremléke. Egész fiatal emberről szól ez a szomoru ének. Akinek szép és reményteljes volt az élete. A barátai, ismerősei szerették és sokat tartottak felőle. Irt verseket, apró hangulatokat, amelyek tele vannak szomorusággal, halálsejtelemmel. Egy fiatalember, aki a halálról énekel. És a sejtelme nem hagyta cserben, fiatalon, korán a sírba szállott. Azok, akik ismerték és szerették az ő sajátszerü egyéni muzsáját, azon voltak, hogy emlékezete ne szálljon el vele együtt a feledés homályába. Előbb sajtó alá rendezték a költeményeit, Fehér szegfü címmel. Ennek a címnek is megvan a maga szomoru, poétikus históriája. Szeretett egy leányt a fiatal poéta, egy leányt, akinek fehér szegfü volt a kedvelt virága. És az a leány meghalt és az ifju mindig fehér szegfüt hordott azontúl, amig csak ő is utána ment a szerelmesének...

Bizony megrázó dolog, ha egy reményteljes, tehetséges ifju ember a sírba száll. Amikor még alig élt, nem is ismerte a való életet. Jó ismerősei, barátai, tisztelői érezték Téglás Gábor rövid történetének megrázó voltat. És kegyelettel, szeretettel szép siremléket emeltek porai fölé a kolozsvári temetőben

Paczka Ferencné. szül.

Wagner Kornélia, festő, ~~és~~ grafikus és szobrász, szül. 1864 VIII. 9 Göttingenben. 1880 ~~tél Rómában~~, – ~~18~~95. ~~Berlin~~ Rómában élt, azután férjével együtt Berlinben telepedett le. Főleg a grafikát művelte s a teren saját találmányu technikájával (algrafia) tűnt tel. Szimbolikus tartalmu képeket festett s emlékérmeket is készített.

Művészeti lexikon 823. l.

(3)

1743. Paczka Ferencz.
Sz. Monoron 1856 julius 31-én.
Pottensteini táj.

L. hogy

Az eső után ábrázolt hegyes vidéken a völgyben, ut kanyarodik a háttér felé a hegyeken, mint az ut mentén, a fü zöld. A balra eső hegy oldalán ut és a jobbról emelkedőnek tövében, két lombos fa köti le figyelmünket. Az égbolton fényes felhők látszanak. Jelzése alól jobbra: Paczka F.
1899. 4.

1 egy másik

Vászon, méretei 84.5:120 cm.
Vétetett 1900: I. 20-án a 4924 sz. rendelettel 1200 kor.
Elszámoltatott 1900: IX. 3-án (29/900.457/900).
Az elszámolást tudomásul vették 1900: XII. 17-én a 14683 sz. alatt (689/900).

904: IV. 30.

Paczka Ferencz

emlékkiállítás a Nemzeti Szalonban 1927 május.

irod
2

Paczka Ferenc művészi hagyatéka és Paczkáné Wagner Cornélia művei. Nemzeti Szalon 1927 máj.

4072. Juan Carr

Sz. Avilesben 1614 márczius 2
tember 1

Férfi képe.

Derékig, kissé balrafor
ábrázolva. Vállaira omló hos
bajusza fekete, szeme sötétb
zete: széles gallérú ing és s
a melynek végén medaillon l

Vászon, méretei 69 : 57·5
tett Kleinberger Ferencztől 191
vagyis 9394·60 K-án (2011–9
1912 április 24-iki 37403 sz.

III

Vét. 1911

Paczka Ferenc

Templombajárás, dajf.
Bölcsö mellek, dajf.

TmBp 1932

Paczka Ferenc festő

MDK

1877 Páris

„Egy barát"

„Montmartre-i muzsikus"
(Heckt M. tulajd. Páris)

„Halálfejek"
(St. Germain tulajd. Páris)

„Pabló de Sarasate arcképe"
(Szarvady úr tulajd. Páris)

„Rossz hírek"

„Háztűz mellett"

MDK-A-I-1/812

MDK

Paczka F. festő

Zichy Mihály tanítványa. „Koldurok a templom-csarnokban" c képé magas áron kelt el (külföldön)

MDK-A-I-1/741.

Paczka Cornelia

vészt vett a buffalói graf. kiállitáson 1914.

Birnbaum. 48. l.

király (Gaspar, Menyhart, Boldizsar) neven
kos prépostnak nevét is megőrizte.

Jóval gazdagabb vasajtó került Rudó
Keresztpártjai által alkotott 55 mezejét a
köztük Nagy Lajos struccos címere, szimb
Nagy Lajos uralkodása alatt készült és a
értékes emléke.

Hasonló betűkkel és emblémákkal dís
mert a várbeli ásatások során több töredék
a Borsod Miskolci Múzeumba.

Az architektúra belső kiképzéséhez t
vésett ornamentika, vagy lapos relief díszít.
elő. Hasonló máztalan kerámiából készült a
díszítik, mint a nadabi vár solymárt ábrá
a szombathelyi vár helyén talált és Szent

Ugyanez az anyag szolgáltatta az e
edényeket. Itt a korábbi, sokszor még
becsülésüket azonban jól illusztrálja a Nem
nyakán és talpán aranyozott ezüst díszít.

Az igényesebb lovagi társadalom aszt
tat. Négy lapos csészéből és egy ezüstkócs
szokások és formák szívós továbbélését is b

Paczkáné Wagner

Cornélia

kiáll.

Velencei Salon

1927. máj.

Fővárosi képek.

MDK

Paczka Ferenc

Aradi N: A m. tört.festészet az 1880-as évektől az 1919-es Tanácsköztársaságig. Művtört Dok.Közp. Évk. 1954-55. Bp.1957.

293 l.

Paczka Ferenc

egy képpel szerepelt a 1910 évi
berlini kiállitáson.

81.o.

VBL ERVIN: Meier Graefe véleménye a magyar festők-
ről. Rippl-Rónai levele Szinyei Merse Pálhoz
az 1910. évi berlini kiállitásról.
Művv.Ért. 1969. VIII. évf. 1. sz. 80-82.o.

Tartalom.

I. Az Immaculata-szobor megalapitása 5
II. Az ünneprontás 17
III. A zenés litániák 21
IV. A restaurálások 29
V. Függelék.
Szemelvény az Immaculata-szoborra adakozók lajstromából 43
Adatok az 1757-iki restaurálás költség-

Az Immaculata-szobor leltára 1759-ben.

Specificatio rerum Sacrarum ad Statuam pertinentium.

1. Stola ex materia pretiosiori cum fimbreis argenteis.
1. Rochetum.
1. Pacificale.
2. Indusia pro ministris.
2. Vesticulae Ceruleae pro ministris cum argenteis fimbreis.
1. Item vestis cerulea pro Collectore cum albo indusio.
1 Buxa ex flava lamina.
1. Buxa ex alba lamina.
2. Faces ex cera alba.
2. Faces ex cera flava.

MDK

Paczka Ferenc,

az ifju festö tavaszkor/1879 ill.1880/ visszamegy Párisba. Esztergomban , a primási palotában már jól elöre haladt
"Szent Erzsébet" c. festményével.

Képzömüvészeti Szemle. Vegyes Közlemények. 1879.1.sz
13-16.l.
Hírek a müvészetből.

M.D.K.

Paczka Ferenc

Festőművész "Attila halála" c.hires festménye
Rozsnyon a város közigazgatási otthonának
nagytermében van.

Városok Lapja 1939.XXXIV.évf. 7.szám. 144.oldal
vitéz Alt János:Rozsnyó.

M.D.K.

Paczka Ferenc festő 19 n.

Párizsban Zichyvel barát. kapcsolat-
ban van.

Bende János: Zichy bihály élete s művé-
nete. Bp. 1927 76

MDK

Packa Ferenc

ezüstérem

Wlassics Gy: Párisi kiáll.kitüntetései. Mucs.1900.
526-7 l.

Packa Ferenc

festőművész

Munkáinak kerámiai kivitelezésével /ill. kikisérletezésével / kapcsolatban dolgozott a Zsolnay-gyárban.

48.o.

MIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.

Pécs. 1959.

Lépcsőház

Paczka Ferenc: XIII. Leo archépe. Vászon, olaj, 135 × 100 cm.

Megrendelésre.

Maszlagky II. 465. szám.

Packa Ferenc

Folyosó

Paczka Ferenc: Simor prímás. Zelezve lent jobbra: Paczka Ferenc 1881. Vaszon, olaj, 112 × 75 cm.

Simor rendelte.

Maszlagky II. 116 szám

Gerevich PA, 253 l.

Esztergomi Prímási Palota -

150

MDK

Paczka Ferencz festőmüv.

kiállitási nagy éremmel kitüntetve.

A képzőm. kiáll. kitüntetései. Vasárnapi Ujság, 1885. 32.sz. 52o l.

Paerka Ferenc

1908. gyűjt. Kiáll-

Nemzeti Szalon

Madonna.

67.

MDK

Paczka Ferenc, festő.

Kiss József arcképe; tollr.

OMSZM. - 27. kiáll - 1918 márc. - 19-20. m. rajz. - II. tovoz.

Jegyz.

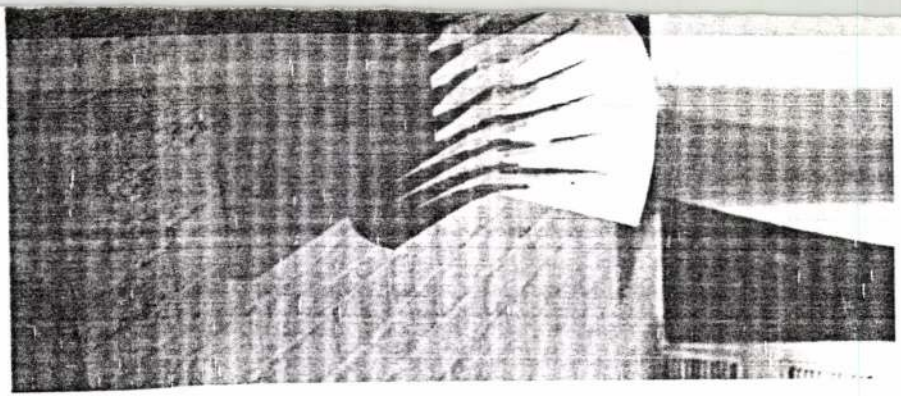

MDK

Paczka Ferenc festő

1892. Subiacobo megy (Rómából) egy nagy kép festésére 1

MÜK-A-I - 1/3052.

Paczka Ferenc

K

1884. Attila nászeje. Thierry Amadé elvadása alapján. Az ötti kiállitásom fogja kiállitani.

A mincsarnok öszi kiállitása. Vas. Nyp 1884. 593 l.

Paczka két másolata: Rafael Transfiguratioja s Domenichino st. Jeromosa Simor János hgprimás birtokaban Esztergomban

Az ősek-primási vypalota Esztergomban. Vas Nyp 1884. 717 l.

M.D.K.

Paczka Ferenc, festő

„Mignon" c. képével is szerepel az Országos Kiállitáson.

Budapester Ausstellungs-Zeitung, Bp. 1885.

XI. 8. sz. 376. old.

gömbön nyugtatja. Öltözete: aranybrokát dolmány és ugyanolyan szövetből való prémes mente. Fején vörös tetejű, tollas kalpag. Oldalán kard és övén arany kulcs. Háttér: jobbról oszlopcsarnok, nehéz sötétzöld függönnyel, balról kilátás a szabadba.

Olajfestmény. Vászon. M. 146—105 cm.
XVII. sz. Ltsz. 12.

22. *Balassa Ferenc tokaji kapitány.* († 1594.)

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló és szemközt néző alak, vörösbarna hajjal, szakállal és bajusszal. Jobb kezében buzogány, balját kardjának markolatán nyugtatja. Arannyal szegett zöld dolmányt és bal karjára húzott vörös mentét visel. Jobbfelől az asztalon világos zöld tetejű tollas kalpagja látható. Zöldesbarna háttér. Alúl a következő felírás: «Franciscvs Balas a Gyarmath Capitanevs Tokaiensis, In | Prælio Contra Tartaros Svb Archidvce Matthia Gloriose Pro | Patria Occvbuit. Anno 1594 Aetatis Svæ . . .»

Olajfestmény. Vászon. M. 117—75 cm.
XVI—XVII. sz. Ltsz. 5.

23. *Báthory István lengyel király.* († 1586.)

Vállig ábrázolva. Félig jobbra fordul és balra néz. Haja, bajusza és szakálla vörösesbarna. Barna prémes mentét és fekete forgóval díszített barna kalpagot visel. Vörösbarna háttér

Olajfestmény. Vászon. M. 41—32·5 cm.
Modern másolat. Ltsz. 888.

24. *Kolonitz I. Siegfried báró, Fraknó és Kismarton kapitánya.* (XVI. sz.)

Mellen alúl ábrázolt, félig balra forduló és szemközt néző alak, fehér parókával és rövid fekete bajusszal. Páncélja felett prémmel szegett fekete köpenyt visel. Fehér gallérja fodrozott. Nyakában, arany láncon érem. Sötétbarna alap.

Olajfestmény. Vászon. M. 65—45 cm.
XVII. sz. Ltsz. 37.

25. *Illésházy István Magyarország nádora.* († 1609.)

Derékig ábrázolt, félig jobbra forduló és szemközt néző alak. Haja, szakálla és bajusza barna. Öltözete: meggyszínű dolmány és köpeny. Barnásszürke háttér. Fent jobbra a következő felírás: «Comes Stephanus Illéshazÿ de Illésháza | Perpetuus a Trenchin Hæreditarius Su- | premus, ac Perpetuus Comes Comitatūm | Trenchiniensis, et Lyptoviensis: | Comes, Palatinus Regni Hungariæ | Sup Mathia II: Judex Cumanorum | & c: S. C. R. A Maiestatis Intimus | Consiliarius Et Per Hungariam | Locum Tenens.»

Olajfestmény. Vászon. M. 84—68·5 cm.
XVII. sz. Ltsz. 162.

26. *Ippolito de Medici magyar díszben.* († 1535.)

Térden felül ábrázolt, félig balra forduló és szemközt néző alak, barna hajjal, szakállal és bajusszal. Öltözete: meggyszínű dolmány, palásttal és ugyanolyan színű tollas kalpag. Jobb kezében tollas buzogányt tart; baljával kardját fogja. Sötétbarna háttér.

Olajfestmény. Vászon. M. 137—106 cm.
Eredetijét festette Tizian (Firenze, Pitti-képtár); másolta *Paczka F.*
Ltsz. 6.

27. *Mária Anna, III. Ferdinand király neje.* († 1616.)

Mellig ábrázolt, félig jobbra forduló alak. Tekintetét balra lefelé irányítja. Fekete ruhát és drágaköves láncot visel. Nyaka körül széles csipkegallér. Vörösesszőke hajában drágaköves fejdísz, fekete structollal. Szürke alap.

Olajfestmény. Vászon. M. 62—48 cm. Régi másolat.
A Nemzeti Múzeumból. Bubics Zsigmond ajándéka. Ltsz. 475.

Tört. Képcs. lajstr. 1907

MDK

Patzka Ferenc

"Rosz hirek" c. tanulmanya a képzőművészetek sugáruti palotajában megnyitott műtárlaton.

Cikk: A műcsarnokból.

Vasárnapi Ujság, 1877. XXIV.évf. 46.sz. 729.l.

MDK

Paczka Ferenc

1884.Attila nászéje.Thierry Ámádé előadása alapján. Az őszi kiállitáson fogják kiállitani.

A Mücsarnok őszi kiállitása.
Vas.Ujs.1884. 593.l.

MDK

Paczka Ferenc

Irod.:

Lauser, Dr Wilhelm: Die Kunst in Oesterreich-Ungarn II. Jahrg. Wien i n. 120, 121.1.

Paczka Ferenc

lásd
2

Siepm. Mur.
Uj szerem. 1920-21.
33. sz.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Paczka Ferenc

Dante,
szines
könyvnat.

Szépm. Muz. graf. o.
78. kiáll. (1941)
A világirodalom
nemzeti képekben

VÖRÖS GÉZA
128 Fátyolos nő olajfestmény mgt.
129 Ablak „ 500.— pengő

KÉPKERETGYÁR

IV., Gerlóczy-u. 5. IV, Károly-körút 28.

Alapittatott: 1880

Paczka Ferenc (1856—1925).
442. CSENDÉLET. Jelezve.
Vászon. 66×55 cm. 200.—

Almássy Teleki II. 1939

Paczka Ferenc

PACZKA FERENC, Rafael után

Transfiguráció

(1882.) Vászon, olaj, 360×205 cm. (Első emeleti fogadó.)

Simor prímás rendelésére készült.

Maszlaghy II., 460. szám.

PACZKA FERENC, Tizian után

Szent Sebestyén

Vászon, olaj, 223×76 cm. (39. szoba.)

Simor prímás rendelésére Rómában festette.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 848. l. — Maszlaghy II., 391. szám. — Gerevich: PA, 253. l. — Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 521. l.

Magyar Nemzeti Galéria

48. VÁGÓ PÁL. A HONKERESŐ MAGYAROK KIEW ELŐTT.

134. Paczka Ferencz. MIGNON.

1885. ősz. kiáll. Sat.

M.D.K.

Paczka Ferenc

"..Ethnográfiai érdekességü képe a szinhatás tisztaságával gyönyörködtet"-irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában a müvészről.

Magyar Salon, Bp. 1901. február hó
982-994. lap

M.D.K.

Paczka

A magyar festészet problémájának megoldásával kapcsolatban fejtegeti Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkének -"A magyar genre"- c. fejezetében, hogy nem a tárgytól függ a magyarság, s a festők közül sokan a magyar tárgyu müveiket is müncheni szinfölfogásban, müncheni szemmel festik. "Packa is sóvárogja, de tulipiros"-irja a müvészről.

Magyar Salon, Bp. 19o1. dec. hó, XXXVI. kötet 242-253. lap

MDK

Packa Ferenc

Pottesteini táj, o.

Emese álma, ó.

Buzaföldek, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
B. 1952.

Paczka Ferenc

Művészeti Közlöny

1932. nov. 4. sz.

Kikiáltási ár pengőben

Paczka Ferenc (1856—1925)

70. GRÓF BATTHYÁNY LAJOS. Olajfestmény, vászon. 158×120. 600

ROZSNYAI JÁNOS FALKÉPE A NAGYSZE

Zs. HERMANN

Paczka Ferenc

festő

Fővárosi Lapok 1896. máj. 12., 1-3. old.
(Szana Tamás: A műcsarnokból.)

Kalmár

Paczka Ferenc

festő

Fővárosi Lapok 1900. ápr. 18., 16. sz.
(h. h.: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Pacska Ferenc
Jenő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 13. old.
(Vajda Ernő: Téli tárlat.)

Kalmár

Paczka Ferenc

Irod

Bodainyi Ödön.

Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről. Budapest, 1907. 107. l. 110. l. 111. l. 115. l

14.553 — K. M. Egyetemi Nyomda Budapest.

Paczka Ferenc

30. **Mikszáth Kálmán arczképe.** Tollrajz. Jelzése: Paczka Ferencz, 1884. 18/I.
A falakon karikaturák és egyéb nyomtatott képek.

Mikszáth - nobe

Dívald Akad. palotája

73. l.

növényszövetkezetei és ezeknek jelentősége a fásítás terén. 8. Az önálló erdészeti növényföldrajzi kutató munkásság fontosabb irányelvei a gyakorlatban. — *Dr. Fehér Dániel* ny. r. tanár.

G) Magántanári előadások.

Válogatott fejezetek a talajbiológiából. (Erdőmérnök-hallgatók számára.) A II. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. vitéz Bokor Rezső* egyetemi magántanár, adjunktus, h. tanár.

Hőátvitel és hőkihasználás ipari tüzelőberendezésekben. (Kohómérnök-hallgatók számára.) Az I. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. Náhoczky Alfonz* egyetemi magántanár, min. műszaki tanácsos.

Válogatott fejezetek a talaj biológiájából. (Erdőmérnök-hallgatók számára.) Az I. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. vitéz Bokor Rezső* egyetemi magántanár, adjunktus, h. tanár.

A szikesek növényszövetkezetei, különös tekintettel fásításukra. (Erdőmérnök-hallgatók számára.) A II. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. Magyar Pál* egyetemi magántanár, m. kir. főerdőmérnök.

A kutató fúrások anyagának és adatainak feldolgozása. (Bányamérnök-hallgatók számára.) A II. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. Schmidt Eligius Róbert* egyetemi magántanár, osztálygeológus.

A hengerművek tervezésének elméleti alapjai. (Kohómérnök-hallgatók számára.) Az I. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. Geleji Sándor* egyetemi magántanár, társ. főmérnök.

Válogatott részletek a hengerművek gépi berendezésének tervezéséből. (Kohómérnök-hallgatók számára.) A II. félévben heti 1 óra előadás. — *Dr. Vargha Kálmán* egyetemi magántanár.

Paczka Ferenc

A tékozló fiú, 255. l.

Szanatszárév

Olasz pestő", XVIII. század: Sz. Zsermon
a pusztában. Réz, olaj, 37 x 32 cm.

Mazzlaghy II. 144. szám.

Paczka Ferenc

vrád

Szana Szárév

254,300.-l

20

B. Csák Móric

Holdtölte 6 ó, 31 p.

Csütörtök

21

Benedek apát

Péntek

22

Gen. Katalin

Nap kelte 6 ó. 0 p. — Nyugta 18 ó. 15 p.

Szombat

23

Viktorián vt.

1935 • 12. hét **Március** III. hó • 31 nap

naptár

Vesadar

V	12	
H	13	E. b.
K	14	Purim
S	15	S. Pur.
C	16	
P	17	
S	18	S. Zav

Paczka Ferenc

Meretlenik P. Lépe
repr.

Szana Lázár
254. l.

P Női archép koponyával

PACZKA FERENC (1856—1925)

A gyermek magyarországi Szt. Erzsébet alamizsnáskodása

Vászon, olaj, 200×350 cm.
Jelezve lent jobbra: Paczka F. 1879.
Új magyar Sion, IX., 1878., 782. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 848—849. l. — Maszlaghy II., 392. szám. — Esztergom vármegye. Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: PA, 253. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Schrif-Sherhani tangeri mór arcképe

Fa, olaj, 24×14 cm.
Jelezve fent jobbra: Paczka F. Tanger.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 442. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Fatma tangeri mór leány arcképe

Fa, olaj, 24×14 cm.
Jelezve fent jobbra: Paczka Ferenc, Tanger.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 441. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Szent Jeromos

(Másolat Ribera képe után.)
Vászon, olaj, 100×90 cm.
Gerevich: PA, 253. l.

Magyarország.

— welche vorläufig in Waggons, Barakken, Sc
waren — wenigstens bessere Notwohnungen
dieser Art. Im Jahre 1923—1924 wurden im
u. s. w.) und in Pestszentlőrinc 2000 Kleinwo
1924—1929 folgende neuen Wohngebäude
häuser in der Márvány-, Visegrádi-, Sziget
Insgesamt erbaute der Staat während diese
und Küche, 741 zu 2, 163 zu 3 und 43 z

3. Staatlich

Laut G. A. 1923 : 34 wurde diese eige
Baukosten eine staatliche Bauanleihe (10 jä
ordentliche Hauszinssteuerfreiheit auf 15—
50 Milliarden Papierkronen. Es wurde auch
bedeutete aber die zweite Aktion, welche de
begonnen hat. Diese Aktion unterstützte di
Bauanleihe (Tilgung auf 16 Jahre, 8% Zinsen)
Pengős verwendet und mit dieser Hilfe ins
zimmer erbaut. Ausserdem schlossen sich a
Anleihe nicht in Anspruch nahmen, sonde
ausserordentlichen Steuer- und Gebührenfre
des Staates ergab im ganzen 2039 Wohnge
und die Nachbarörter 544 Häuser mit 3667

913 Ismeretlen német (?) metsző a XIX. századból.

Pihenő Kecskék. Rk.

K. 1.50

93 m, 153 sz.

Paczka Tsenc

Árverési Csarnok aukció Lat.

37. sz. 1927 márc.

Paczka Ferenc

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képző-
művészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

Paczka Ferenc, festő, szuf.
1856 VII. 31. Monoron, megh.
1925 IV. 20 Berlinben. Münchenben és Párisban végezte tanulmányait; 1878-tól Budapesten, 1882-tól Rómában, 1895-tól Berlinben etc.
Művei: Rossz hírek, Szt. Erzsébet, Tekozló fia (egyházi festeinek díj), Emese álma, Szt. Benedek kiséretére (társulati díj), György Artur arcképe, Bibliai tájkép, Karthauziak kolostora (sok.

(Tolnaszántó tipusok)

Művészeti lexikon 604.

(2)

Paczka Ferencné

koll. Kiáll. 1913.

a Magyar képzőmű-
vésznek Egyesülete
kiállításának Eretében

181

Thomas?

Landseer, Edwin. Landseer rajza után.

Kéményseprök (The sweeps.)

Rk.

149 x 226 mm.

K. 10. –

Városok ritkán dicsekedhetnek manapság olyan kiváló vezetővel, mint amilyen Nürnberg főpolgármestere, dr. Luppe. Mi, magyarok különös tisztelettel gondolhatunk rá a mostanában lezárult nürnbergi magyar képzőművészeti kiállítás kapcsán, melynek sikerében neki jelentős érdemei voltak. Nevét egyébként világszerte ismertté tette a Dürer-kiállítás tavalyi rendezésével, mely Luppe doktor programjának egyik ragyogó ténye volt. Ennek a programnak az a végső célja, hogy Nürnbergnek egykori helyét a német városok művészi életében visszaszerezze és odaállítsa München jelentősége mellé. Emellett Luppe minden újítótörekvése arra is irányul, hogy városának munkásrétegeit is bevonja a művészet élvezői közé. Erre való tekintettel mindent elkövetett, hogy a müncheni múzeumok helyiségeit az esti órákban is nyitvatartsák. Mikor az elmúlt év őszén a német városok vezetői Nürnbergben gyűléseztek, Luppe nagyvonalú programot adott a városi művészetpártolásról. Szerinte az a mecénási tevékenység, melyet egykor a fejedelmek, az egyház és a főnemesség fejtettek ki, a mi időnkben a városok feladatává lett. A művészek támogatásának valamennyi módját felsorolta, de a városszépítő és múzeumpártoló teendők mindegyikére is kiterjeszkedett. Kifejtette ennek népművelő hatását, de egyúttal arra is rámutatott, hogy a községi műpártolás a gazdagabb polgárságra is serkentő.

Leibl kiállítást rendezett Köln városa abból az alkalomból, hogy a német naturalizmus nagy úttörőjének most volt születése nyolcvanadik évfordulója. A rajnamelléki nagyvárosnak egy csöndes utcájában, talán éppen ott, ahol valaha a gyermek Rubens is játszadozott, született Leibl. Hosszú művészi vándorútja, melyet Münchentől Párisig tett meg, ennek a vidám, derűs és mégis nyugodt kedélynek energiáját csak megsokszorozta. Sem táj, sem szenvedély, sem csoport, sem csendéletek — mindez mint festőt nem érdekelte. Egyedül és kizárólag az ember. Ezt festette, »úgy, ahogy a valóságban látom, mert hisz akkor már benne is van a lélek«. Az erős formák, a szilárd test-struktúra, a fejnek széles volumenje, a csontok masszív nehézkessége, ezek érdekelték Leiblt. A legegyszerűbb jelenségek mély átélését képein csak érezni lehet, leírni nem. Hogy az akadémiai hidegségből hamarosan a nagy németalföldiekhez, majd Courbet-hoz tért, az Böcklin és Lenbach kortársát talán kevéssé tette népszerűvé az akkori németek szemében, de annál inkább biztosította értékelését a művészettörténetben. Ma úgy néznek rá, mint a tizenkilencedik századi német léleknek egyik megnyilvánulására és helye ott van e század másik nagy reprezentánsa, Menzel mellett.

Infláció van Berlinben, sőt egész Németországban képekben. Mindenki veszi őket, kapkodják a festményt, rajzot, szobrot. Csak az a baj, hogy — a franciákat. Glaser Curt cikket írt erről a francia-inflációról a »Kunst und Künstler« című folyóiratban s azt mondja, hogy a helyzet katasztrófális. A német festők műveit senki sem vásárolja. Nagynéha egy-egy múzeum vagy városi képtár — ennyi az egész. A képkereskedések száma egyre fogy s ami van, az irtózatos terheket vállal, hogy — franciákat mutasson be Berlinnek. A dolognak a magyarázata, mondja Glaser, igen egyszerű. A párizsi óriási képárfolyamok varázsa ez. Amióta a pénzinfláció megszűnt, azóta megmaradt a műgyüjtés — mint üzlet. Senki sem akarja arannyal fizetni a művészetet. Ellenkezőleg: a művészetből akarnak aranyat csinálni a vásárlók.

Próféta senki sem lehet a saját hazájában. Ezt bizonyítják a német műkereskedelmi viszonyok. A nagy franciaimádat, mellyel a párizsi festők és grafikusok munkáit habzsolják és vásárolják Berlinben, nem jelenti azt, hogy a német festőknek is ne volnának sikereik — külföldön. A párizsi tavaszi tárlaton nagyon szívesen fogadták képeiket. Londonban Kokoschka- és Kolbe-kiállításokat rendeztek, New-Yorkban Liebermannt, Baselban Hofert, Brüsszelben Klee és Sintenis művészetét csodálják meg. És nemcsak erkölcsi, de anyagi sikerek is igazolják, hogy a nagy, egyéni kifejezésre törekvő német művészek mindenfelé megértéssel találkoznak — a saját hazájukat kivéve.

Vénusnak, a milóinak, karjait keresteti Athén városa ott, ahol magát a szobrot megtalálták. Ehhez a kissé késői akcióhoz a görög régiségtudománynak egyik kiváló francia munkása, Michel Etienne, az Institut tagja is hozzászólt. Az ő véleménye röviden az, hogy 1. a karok után folyó kutatás kissé elkésett, 2. mert a karok ott vannak a Louvreban egy üvegszekrényben, egészen közel a szoborhoz. Ezt a véleményt egy Jules Flandrin nevű jeles francia szobrász is helybenhagyta, mire az athéni városi tanács a karokért folyó kutatást néhány évre elhalasztotta.

A MŰGYŰJTŐ HIREI

SZOLNOK ÉS MISKOLC

Mint mindenkor, úgy az új kultúrális költségvetésen is meglátszik, mennyire szívén viseli Klebelsberg miniszter a művészek gondját. Ad, amennyit csak lehet, amennyit a viszonyok és a pénzügyminiszteri kalkuláció engedélyez. Az az 500.000 pengő, amit az új költségvetési évben művészettámogatásra fordítanak, nem sok. Még ha a műemlékekre szánt 100.000 pengőt hozzávesszük, akkor sem. A baj csak az, hogy az ilyen kérdéseket nem kizárólag a miniszteri belátás dönti el, hanem sokszor olyan szempontok is, melyek a politikusok oldaláról merülnek fel. Így tapasztaltuk, hogy a kultusztárca költségvetésének bizottsági tárgyalásán felszólalt egy képviselő és a fenti összegből — a vidéki művésztelepek támogatását kérte. Meg is nevezte, hogy melyekre gondol: Szolnokra és Miskolcra. Bár elvben senki sem ellenezheti a művésztelepek virágzását, aziránt mégis aggályaink vannak, hogy olyan erőszakolt intézményekre, mint amilyen például a miskolci művésztelep, érdemes-e sok pénzt áldozni. Tudvalevő, hogy az utolsó években a vidéki városok époly buzgósággal teremtették meg a tetszetős hangzású »művésztelepek«-et, mint a fürdőpalotákat. Mihelyst a társadalmi szalmaláng kihúnyt, kiderült, hogy ezek életképtelenek s a művészpártolásnak vidéken alig van ma még gyökere. Hogy az állam ezeket a telepeket »szanálja«? Ahelyett már igazán sokkal jobb a kultuszminiszter elgondolása. Ő egyszerűen képeket és szobrokat akar megrendelni a művészeknél. Tekintet nélkül arra, hogy melyik választókerületben van a művésztelepük.

MÓRA FERENC SZÉPASSZONYAI ÉS SPANYOL UTAZÁSA

Megemlékeztünk mi is róla, hogy a szegediek nagynevű múzeumigazgatója, a zamatos elbeszélő, Móra Ferenc milyen érdekes beszámolót tartott az Iparművészeti Múzeumban, a régészek ülésén. Mikor hazaérkezett Szegedre, egy újságíró megintervjuolta a kitünő tudóst, hogy mondja el benyomásait ennek a felolvasásnak külsőségeiről. Móra jóízűen válaszolt, szokott tréfás modorában. Kedves és hálás publikum volt ott, — mondta — mely örömmel tapsol, amikor az előadás megkezdődik és legalább is olyan örömmel tapsol, mikor az előadásnak vége van. Csak éppen az volt a szokatlan, hogy az asztalról hiányzott a szükséges két pohár viz. Ebből Móra megállapította, hogy a pesti régészek nem élnek vízzel. Egyébként nem is hitte volna, hogy a pesti szépasszonyokat annyira érdekelje a régészet. Olyan sokan voltak a felolvasásán, hogy maga is elcsodálkozott. Az előadást követő »szakvacsorán«, amelynek színhelye a a »Víg agglegényhez« volt címezve, három régésszel is megállapodott, hogy ezek lemennek Szegedre. Egy rézkorival, egy bronzkorival meg egy népvándorláskorival. Mert önáluk nem úgy van, mint minálunk, szegény helyen. Náluk specialistája van mindennek. Elmondotta ezután, hogy régészeti ásatásai eredményét egy nagy díszmű számára fogja feldolgozni, legalább is részben. Ez a díszmű az ötvenedik évet jubiláló Országos Régészeti Társaság kiadásában fog megjelenni. Spanyolországi utazásáról emlékezett meg ezután Móra Ferenc, arról az útjáról, melyet a nyárra tervez. Ugyanis már évek óta nem volt szabadságon. Az elmult nyáron épen az elutazása előtt való nap »keveredett bele a kiszombori kubikgödrökbe«, (ez a híres ásatási hely neve). Most azután mégis kimegy, mint »önkéntes kódorgó« Spanyolországba. Három kedves embere társaságában teszi meg az utat. »Ezek vállalták, hogy vigyáznak rám a hosszú úton és vissza is hoznak, hacsak közben meg nem üresedik odakint a diktátori állás és ott nem fognak a spanyolok, mint diktátorságra nagyon alkalmas embert«.

PACZKA-KIÁLLITÁS BERLINBEN

A néhai nagy magyar festőnek, Paczka Ferencnek özvegye mostanában kiállítást rendezett Berlinben a saját grafikai és szobrászati munkáiból, valamint férjének festői hagyatékából. A kiállításnagy nagy sikere volt és a berlini lapok kiemelik, hogy két rokon művészi lélek mily nemesen egészítette ki egymást alkotásaiban.

A KAPOSVÁRI MÚZEUM

A Somogyvármegyei Múzeum gyüjtemények dolgában az ország egyik legjelentősebbje. Már régóta tervezik egy megfelelő épület emelését. Ez a terv most végre megvalósul. Maga Kaposvár városa négyszázezer pengőt és ingyen-telket áldoz erre a célra.

A Műgyűjtő 1929. 5-7.

Paczka Ferenc

Jind
3

Szépm. Muz. graf. o.

45. kiáll. (1922)

114. sz -

A kiállítást rendezték:

BARANSKI E. LÁSZLÓ

HALASI HORVÁTH ISTVÁN

MDK

Paczka Ferenc

A Paczka-müvészpár kiállitását a müszeretö közönség nagy érdeklödéssel látogatja.

Magyarság 1927.V.18.

Paczka Ferenc

150. Paczka Ferenc: Terefere.

Műcsarnok 1904. tav. Tárl.

37. Nagy Sándor: Ave Miriam.

Vas. Ujs. 1901.

Paczka Ferencz: «De szeretnék páva lenni.»

LI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Pacska Ferenc

látni. Az élet itt is csak úgy folyt, mint az
)beni tanyán, a főerdészt egy pillanatra sem
yták magában, de eleségéről bőven gondos-
tak. A főerdész részére a helyzet nem volt
nden regényesség nélkül, mert ő egy perczig
n kételkedett azon, hogy a váltságdíj meg fog
ezni. Csupán az éjjeli érzékeny hidegek ron-
ták el jó kedvét, mert éjjelre a tüzet eloltot-
. Az ötödik vagy hatodik napon a közvetítő
·aszt megjelent a tanyán és a rablókkal félre-
nult, hogy a vele történteket elbeszélje. Ezen
etele, mint később kitünt, a követelt váltság-
nagyságának lealkuvásával állt kapcsolat-
n, mert hát keleten alkuvás nélkül vásár nem
ténik.

De nézzük meg, mi történt az alatt oda lent
őerdész kiszabadítása érdekében. A Bellovára
szaérkezett tolmács külön vonaton Philip-
polisba utazott, hogy főnökének — ki német
ttvaló volt — elrablását a német konzul
lomására hozza. Ezt az esetet Bismarck-
k, a konstantinápolyi német követnek és
·ó Hirschnek is megtáviratozta, erre aztán
magát, hogy a búsás
osztozzék. Erre — á
pénzzé tett ékszerei

Az emberrablás ü
tartani magát Kelete
dig sikerül, roppant
veszedelemmel jár,
csak alkalmilag adjá
lévén ők otthon, falu
emberek.

EGY

★ **Óriási erdőségek** erdő a Labrador és Hu jedése 1700 négyszögr erdős vidék kiterjedé szibériai Urman őserdő pedig 1000 mérföld. A tek az «elveszett lelkel

★ **A philadelfiai ko** várost kisebb-nagyobb szövetkezet tagjai kold

Paczka Ferenc

215. Paczka Ferenc: Medvézés

KMT 1901. tav. nemzeth kiáll.

142. Bunny Rupert C. W. : Blanka és János

Paczka Ferenc
Szalon Ujság 1908. 6. sz.
(Kéz kiállítás.)

Paczka Ferencz kiállításáról: Parasztleányok.

HŐ! ERŐ!
lvilágositást ad:
gáz Részvénytárs.
VI., Andrássy-ut 17. Telefon 26-60.

*

Maria Farina gegenüber dem Alapítva 1709. Vezérképviselet: sterházygasse 39.

*

z. Az idegenek találkozóhelye. bel- és külföldi lapok, figyelmes ., kávés.

*

t. Via Lido 4. Magyarok talál- i sör, jó magyar borok, figyelmes

*

rangú szálloda, modern kénye- inő konyha és italok, figyelmes ak.

*

fiumei czipőkülönlegességek dús yd-szálló-épület.

*

Krőszl János. Ofnoi-ut 9. A Park-Club, a Nemzeti és Országos Kaszinók kárpitosa. A koronás aranyérdemkereszt birtokosa.

*

Lemberg. G. Schneider utóda J. Rollauer kávéház. Idegenek találkozóhelye a város központján. Az összes bel- és külföldi lapok, figyelmes kiszolgálás.

*

Lemberg. Hotel Georges. Elsőrangú szálloda a város központján, több mint 100 elegáns szalon, fényes étterem és kávéház, kitünő konyha, a legjobb bor és pezsgőborok. A házban lift, villanyvilágítás és fürdőszobák. Figyelmes kiszolgálás és kényelemről az igazgatóság gondoskodik.

*

Lemberg. Central kávéház a belvárosban. Összes külföldi lapok. Figyelmes kiszolgálás, a magyarok szórakozó helye. Tulajdonos Bechtloff Vilmos.

*

Lanson Père és Fils Reims. Alapítva 1760. Edward angol király udvari szállítója. Képviselet **Lembergben,** Lelewala 2.

*

Lido-Velencze, klimatikus gyógyhely, Grand Etablissement des Bains, Grand Hotel des Bains, Grand Hotel Lido.

*

Lovrana. Hotel és Pensio. Königsvilla étterem, kávéház magyar és német konyha, jó borok, nagy terrasz, kilátás a tengerre. Tulajdonosnő Herrmann Teréz.

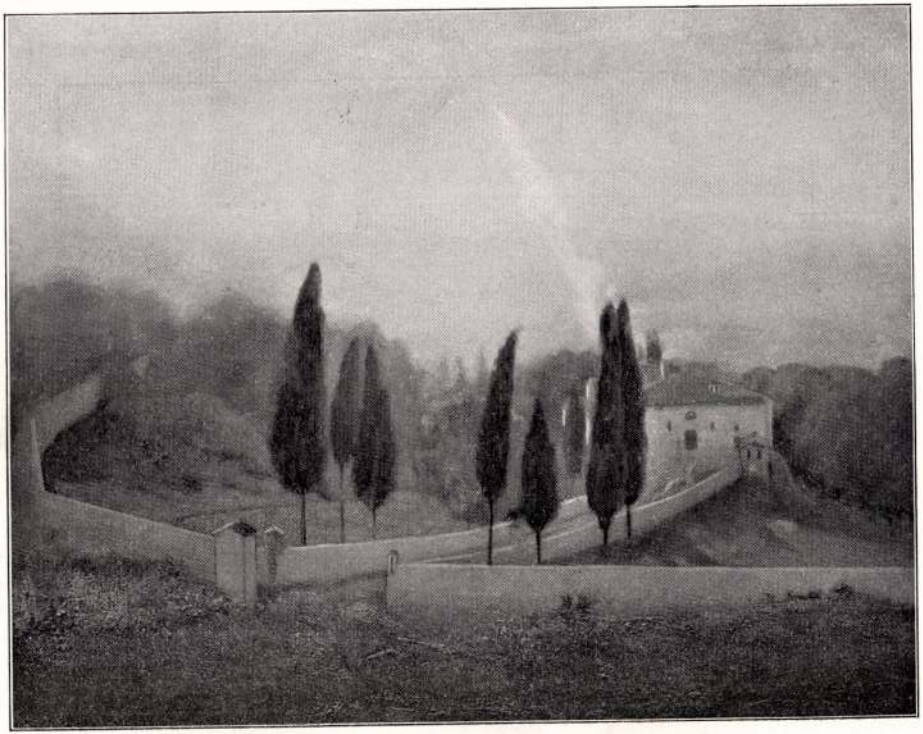

21. Paczka Ferenc: Karthausiak kolostora.

18. Spányi Béla : Részlet a Nyirségből.

MDK

Paczka Ferencz, festö

Munka közben. Repr.

Farkas Zoltán: A Nemz.Szal.öszi kiáll. Bp.1911
Vas,Ujs. 1911 szept. 17. 38 sz. 58 évf. 753.1.

M. D. K.

PACZKA Ferenc festő

Mignon. (Repr.)

Bráh Tárgymut. Bp. 1885. 48., 116 l.

Paczka Ferenc

vál
z
Gerkülföldi

Az elintézés módja

A beadvány tartalma

Paczka Ferenc

wód

Gyerprímási képtárt

Paczka Ferenc

1866 - 1925

írod

Farkas Szolnok

Szépmüvészet
192.228-l

Még a választások előtt, / októbe
Függetlenségi Front négy pártj
kiáltványnak 5. pontja többek
"Megtisztitaniz egész
tól, akik az igazolások ellené
szántszándékkal akadályozzák a
Mindenki tudja, hog
megalakult Tildy-kormány progr
programbeszéde a közös kiáltv
kozások létéréséről "mind a k
közületek életében, elsősorban
A közigazgatás meg
mányprogram. Érthetetlen, hogy
a kormányprogram fölött lefolyt
kormányprogram egyik sarkalatos
stb. /:A lap mellékelve.:/

oO

Paczka Ferenc

A tárlat értékei közé sorolja müveit M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" cimü beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 51. sz. 812. lap

MDK

Paczka Ferenc festő
(Subicco)

25 olan lívát küld Ligeti Antal szeremlékére
1892.

MDK-A-I-1/3065.

MDK

Paczka Ferenc festő

1881. „Magdolna" c képe a KT-nál.

Tiltakozik „Trombitáló barát" c képe kiállítása miatt. (Enterpamból)

MDK-A·I-1/930.

MDK

Paczka Ferenc, 1856-1925.

Csendélet

Almásy-Tel. 3.auk.194o. ápr. 29 l.

MDK

Packa Ferenc, 1856-1925.

Csendélet

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 34 l.

MDK

Paczka Ferenc, Berlin

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Paczka Ferenc fertő

„Erczi parantleány" c képét KT tárlaton

Ferenczy Károly vette meg. 1886.

MDK-A-I-1/1784.

MDK

Paczka Ferenc fertő

„Női kenulmányfő" c képét a KT sorsolása megszerzi.

MDK-A-I-1/1607.

MDK

Paczka Ferenc festő

„Szt Hubert napján" c. képét KT-nek kiállítás

1887.

MDK-A-1-1/1995

MDK.

Paczka Ferenc futó

„Mignon" a képre bécsi kiállitáron 1887.

MDK-A-I-1/1876.

MDK

Paczka Ferenc festő

Münchenben akart kiállítást szervezni társaival együtt. 1885.

MDK-A-1-1/1430.

MDK

Paczka Ferenc, festő.

Vizió.

(l. Masztr. 311. l.)

Szent György Céh M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. ankc. - 323. l. Kat.

MDK

Paczka Ferenc (1856-1925)

A gyermek magyarországi Szt. Erzsébet alamizsnáskodása. Fa. ol.-

Jel.: l. jobbra: Paczka F. 1878.

Schrif-Sherhani tangeri mór arcképe

Fa. ol.

Jel. fent jobbra: Paczka T. Tanger

Magy. Képek, XIX.-XX. sz.: 47, 48. l.

Bibliogr. feltüntetve.

Paczka Ferenc (1856-1925 MDK

Fatma tangeri mór ltány arcképe

Fa, ol. -

Jel. fent j. Paczka Ferenc, Tanger

Szent Jeromos. (Másolat Ribera képe után.)

Vászon, ol.

Magy. Képek, XIX-XX. n. - 48. l.

%

MDK

Paczka Ferenc

Női tanulmányfő, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1889. 4 l.

MDK

Paczka Ferenc, festö

Fabriczy Kornél. Ülö alak.

A Magy. Tud. Akad. képei és szobrai.
Akadémiai Értesitö. 1913. évf. 8 -9.füzet. 537 l.

MDK

Paczka Ferenc

Este van, fes m.

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.

828 1.

MDK

Packa Ferenc

Pottensteini táj

A M.művészet a párisi kiáll.-on. Műcsarnok, 1900. jun. 17. 315 l.

MDK

Paczka Ferenc

Tört.Képes. mütárgyainak lajstroma. Bp. 1907.

24, 194 l.

MDK

Paczka Ferenc

A tenger, ered. alum.metszet

Műcsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

MDK

Paczka Ferenc, sz. 1856.

Anya és gyermeke, of.

A templom előtt, of.

Szalmakazlak, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 22 l.

MDK

Paczka Ferenc, sz. 1856.

Szomoru hirek

Uj szerzemények kiáll. Szépm. Muz. 1918.
11 l.

MDK

Paczka Ferenc

Bölcső mellett, festm.

Falusi lányok, "

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 3.l.

Eötvös József gimn. loo éves fennállása.

M.D.K.

Paczka Ferenc /1856-1925/

354. Bezerédj Pál mellképe. Olajf. 100x80 vászon
Elveszett. /Tolna vm./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. fizet.
22. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Paczka Ferenc, 1856-1925.

Cigánybanda, tanulm. of.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. aukc.

3o 1.

MDK

Paczka Ferenc
festő

metszetei a kiállitáson
(Akadémia, Terey G. rendezése)

÷ Nemzetközi modern metszetkiállitás.

Grafikai Szemle 1903 évf. 5 z 79 l.

M.D.K.

Paczka Ferenc.

Festőművész képe található az esztergomi ker.muzeomban.

Esztergom muzeoma.

Városok Lapja 1948. 4.szám. 57.old.

M.D.K.

Paczka Ferenc /1856-1925/

599. Templombajárás./ Olajf. 95.5x116 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 42. 1.

MDK

Paczka Ferenc 200 frtos dij

A tékozló fiu, festm.

A Műcsarnokból.

VU 1882. XXIX.évf. 51.sz. 816-817 l.

Paczka Ferenc festőművész
~~O ztrák~~-Magyar ~~monarchia~~ művészetének ki-
~~állitása~~ Oroszországban
Mücsarnok, 1899, 4o5 lap

só posta Liptószentmiklós/ kettőezer/2000/ko
ronát elküldeni szivesked jék.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1907. deczember hó

MDK

Paczka Ferenc festő

1877 októberében megbizást kap a Zichy számára készült diszalbum cimlapjának diszitésére. /repr 6.kép/ Zalai Zichy Muzeum tulajdona.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. ~~1x18~~ 1.

MDK

Paczka Ferenc festő

Zichy Mihály 50-ik születésnapjára arcképe meg festésére kéri fel Bencz Lajos a magyar egylet pénztárosa, hogy a portré valóban elkészült-e arról nincs tudomásunk.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 11 l.

Paczka Ferenc, festő MDK

A párizsi magyar egylet elnökének Zichy Mihálynak 50.születésnapjára készült albumának címlapja (1877) (kép) repr. 10.o.
Ugyanez alkalomból megbizást kap Zichy portréjának megfestésére.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban. Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 10. 11. o. 1-14.

Paczka Ferenc

Mlecsarnok. 19ol. 249 l.

Paczka Ferenc

Műcsarnok 19o1. 359 l. /Pálmaágak a Műcsarnokban/

Paczka Ferencz

Mostoha sors

Az 1904-iki téli térlet. 4 l.

MDK

Paczka Ferenc
Tékozló fiu

V-r: A kiállitás vásárlói. VU 1885. XXII. évf. 678 l.

Paczka Ferenc

Jankovich Bélą arcképe, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 8 l.

Paczka Ferenc

Czóbelich V. kiáll

Nemzeti Szalon 1924

Nyár, olaj.

Napsütötte tájék

(Tolnavármegyéből)

Legelőn, olaj.

Nemzeti Szalon

Paczka Ferenc

György Artur arcképe
repr.

Húsvét, a Cékbelick
első könyvel.
[Bp] 1914.

Paczka Ferenc

l. Cehbeliek II. kiad

1918.

Nemzeti Szalon

Paczka Ferenc

művészi hagyatéka

Nemzeti Salon

1927. máj.

Föv. képt.

Paczka Ferencz

a Céhbelieknek e g y i k megalapitója 1925. április hóban Berlinben e l h u n y t. Emlékének a folyó év őszén megrendezendő hagyatéki kiállitás keretében fogunk áldozni, amely alkalommal bemutatjuk özvegyének: Wagner Cornéliának grafikai és szoborgyüjteményét is.

Céhbelieknek VI. kiáll. Szal. Nemzeti Szalon 1926

A Nemzeti Szalon

SZABADISKOLÁJA.

Fej és akt rajzolás és festés.

Tájfestés a szabadban.

Óradij 15000 K. Beiratási dij 50000 K.

Óradij-jegy sorozat elővételnél (legalább 10 jegy) beiratási dij nincs.

Felvételre jelentkezés a délelőtti órákban az irodában.

A virág diszitést Gubicza Dezső műkertész végezte.

Legszebb a tavasz **Abbaziában.**

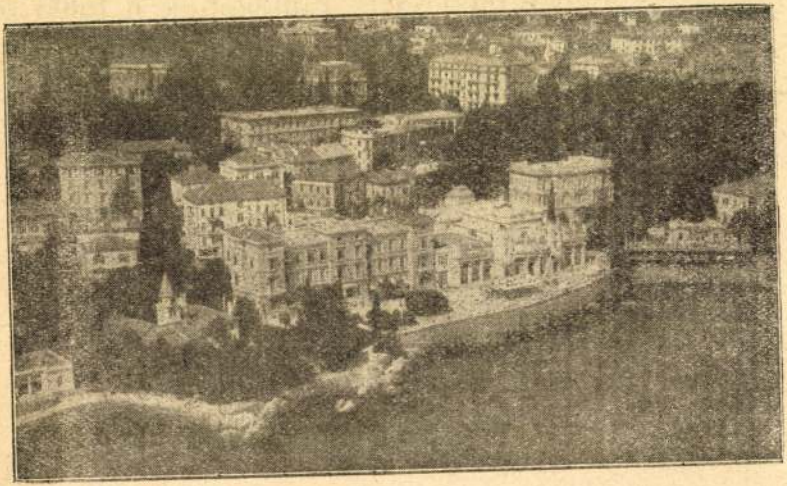

Hotel Quarnero, Hotel Regina,
Villa Amalia, Grandhotel Laurana.

Pensio árak 60 lirától feljebb.

Felvilágositások Budapesten:
V., Arany János ucca 6. Telefon: 3-01.

Paczka Ferenc

Dívald Akad. palotája

74. ~~74~~. l.

32. **Fabriczy Kornél** t. tag, műtörténetíró, az Akadémia egyik legnagyobb alapítójának arczképe (* 1839 † 1910). Olajfestmény. Festette Paczka Ferencz (1856—). Térdkép, nádfonatú karosszékben ülő alak. Jelzése: Paczka Ferencz, 1903. Kifüggesztését elrendelte az 1911. évi nagygyűlés.

gubernatoris), egyetemi c. ny. rk. tanár a Kir. M. Pázmány Péter-Tudományegyetemen, az Országos M. Kir. Gazdasági Szaktanárvizsgáló Bizottság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia filozófiai bizottságának meghívott tagja, a Magyar Filozófiai Társaság választmányi tagja, a Magyar-Német Társaság főtitkára, a berlini Deutsche-Ungarische Gesellschaft tiszteleti tagja, az Országos Szerzői Jogi Szakértő Bizottság tagja, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkári hivatalának vezetője, „A filozófia története", a „Lélektan" és a „Filozófia" című tárgyak meghívott szakelőadója. *V., Arany János-u. 1.*

Végh Zoltán dr., okl. közgazda, közgazdaságtudományi doktor, a spanyol nyelv (1. csoport) meghívott szakelőadója; a Magyar-Amerikai Kereskedelmi Kamara délamerikai szakosztályának igazgatósági tagja, a Budapesti Eucharisztikus Világkongresszus Sajtóirodájának v. spanyol ny. munkatársa, a spanyol kereskedelmi levelezés mh. előadója a Budapesti Kereskedelmi Akadémia keleti tanfolyamán, a „Nemzeti Spanyolország" című folyóirat külső és tiszteletbeli belső munkatársa, „Így tanulok spanyolul" című nyelvkönyv szerzője, ezen könyv spanyol szövegéhez készült pedagógiai (beszéltető) hanglemezek tervezője, emléklapos zászlós, a Magyar Általános Hitelbank titkárságának tisztviselője. *I., Gömbös Gyula-út 9.*

Vér Tibor dr., a „Mechanikai technológia" című tárgy meghívott szakelőadója. (L. 11. pontnál is.)

Paczka Ferenc

Huszonöt év telt el azóta, hogy a müvész megfestette "Emese álmá"-t. A turullal még most is baja van, de Emeséje már tapasztaltabb. A régi képen még "riadtan meglepett volt, most azonban már mosolyogva várja a történendőket"-irja Gerő Ödön: "A Téli Tárlat képei" c. kritikájában, de ezt a festményt sokkal jobbnak tartja a korábbinál.
A Mücsarnok kiállitásán együtt vesznek részt a MIÉNK és a Szövetség tagjai, ami általában helyeslést váltott ki, hogy a festők nem mondtak le arról az előnyről, amit a Mücsarnok kiállitásán való résztvétel jelent számukra.

A HÉT, Bp. 1910. nov. 20. XXI. évf. 47. sz. 758-759 lap.

MDK

Paczka Wagner Kornélia, grafikus

Magyar Iparművészet, 19ol. 267 l. Graf.művészetek...

M.D.K.

Paczka Ferenc

"Tékozló fiu" c. képével kétszáz forintos dijat nyert az egyházi festészetre kitüzött pályázaton.
Irodalom és Müvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. dec. 24.
13. sz. 208. lap

PACZKA FERENC

Tolna-szántói typusok és viseletük.

Műcsarnok 1900/1. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Munkásságán eleinte Munkácsy Mihály hatása érzik. Naturálistának indult és impressionista festő lett. Hosszabb külföldi tartózkodása idejéből származnak érdekes kompozicióí, de ezeknek hatása még nem teljes. Müérzéke és témamegoldásai már itt is sikert biztositanak képeinek, de még hiányt érzünk. Ezt a rést müvészi palettájának szinelési koloritja tölti be későbbi képein, melyeken legnagyobbrészt a magyar vidék és paraszt életét rögziti meg.

K.Gy.: A Nemzeti Szalon kiállitása.

Nemzeti Ujság 1927.V.5.

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalon kiállitásán a külföldi muzeumokban lévő Paczka-alkotások is szerepelnek. 300-at meghaladó festmény ismerteti a Paczka házaspár fejlődését.
A kiállitás egyik érdekessége a Dunántul szép magyar menyecskéiről és leányairól készült képek.
A kiállitás müvészi anyagát Ernst Lajos ig. rend.

Pesti Hirlap 1908. 72.sz.

Paczka Ferenc

Paczka Ferenc. Uj Idők, máj. 10. Írta: Lyka Károly.

1926. 1925.

(Magyar Művészet
1926. 180. l.)

Paczka Ferenc

irod

Elek Artur: Paczká-
ék. Nyugat. 1927.
10. sz.

Paczkách emlékhiátli-
tása alkalmából

MDK

Paczka Ferenc

A Nemzeti Szalon tárlatán a Görgey-arckép, amely a Szépmüvészeti Muzeum tulajdona, nem az eredeti Görgey-kép, csupán másolata. Paczka Ferenc 1887-ben Szemere Miklós megb.festette meg a Görgey-képet, amihez az agg hadvezér visegrádi magányában állt modellt.Szemere 1888-iki képzm.tárlaton kiállitatta.Ez ma is Szemer M.hagyatékában van. Szemere I.tulajdonában.A tárlaton kiáll.arck. Paczka másolata 30 évvel később.
Nemcsak sok portrét, de a társaséletnek sok intim jelenetét festette meg, amely a Nem.Szal. tárlatáról szintén hiányzik."Casinó-kép" 1880. A kép tulajdonosa, Szemere Miklós.

Ujvárossy Fedor: Mi hiányzik a Paczka-kiáll.-ról?

Magyarság 1927.V.13.

MDK

Paczka Ferenc

Öt arcképfestményével ajándékozta meg a Szépmüvészeti Muzeumhoz tartozó Magyar Történelmi Képcsarnokot. A képek egyike sajátkezü ismétlés a müvész Görgey Arturt ábrázoló hires festményének. A többi kép Jászai Marit, özv.Ráth Györgynét, Prohászka Ottokárt és Jankovich Bélát ábrázolja.

Cikk: Adományok a Szépmüvészeti Muzeumnak.

Az Ujság 1925.IV.18.

PACZKA FERENC, Domenichino után

Szent Jeromos

Vászon, olaj, 120×100 cm. (26. szoba.)
Simor prímás rendelésére készült.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 848. l. — Maszlaghy II., 334. szám.

PACZKA FERENC, Domenichino után

Szent Jeromos halála

Vászon, olaj, 330×205 cm. (Első emeleti fogadó.)
Simor prímás rendelésére készült.

Maszlaghy II., 461. szám. — Az esztergomi képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 521. l.

Magyarország

(nem képtári anyag!)

PACZKA FERENC

Simor prímás arcképe

Jelezve lent jobbra: Paczka Ferenc, 1881.
Vászon, olaj, 112×75 cm. (Folyosó.)
Simor prímás rendelte.

Esztergom, I., 1874., 16. szám. — Maszlaghy II., 116. szám. — Gerevich: PA, 253. l.

PACZKA FERENC

XIII. Leo arcképe

Vászon, olaj, 135×100 cm. (Lépcsőház.)
Simor prímás megrendelésére.

Maszlaghy II., 465. szám.

MDK

Paczka Ferenc festő
(Róma)
„Tékozló fiú" c képét (Saxlehner birtokában)
Münchenben akarja kiállítani. 1892.

MDK-A-I-1/3050.

MDK

Paczka Ferenc fertő

„Női tanulmányfő" c. képét KT-vorsoláson

Király Ferencné nyerte. 1889.

MDK-A-1 - 1/2676.

MDK

Packha Ferenc festő

„Fób" c képét KT-kiállitásra küldi 1882.

MDK-A-II-1/1020.

MDK

~~Paska~~ Paczka Ferenc futó

„Emese álma" c képe 1885-ös bpi Országos Kiállitáson

MDK-A-1-1/1455

MDK

Paczka Ferenc fertő

„Tihosló fiú" c képét Kana Tamás megvette. 1884.

MDK-A-1-1/1297

MDK

Paczka Ferenc festő

„Attila és Ildiko nászéje" c képét elvitte

(KT-nek?) 1884.

MDK-A-I-1/1348.

MDK

Packka Ferenc fertő

„Pancratius Mastyr" c képét Grötschel

Imréné vette meg 1884.

MDK-A-I-1/1266.

MDK

Paczka Ferenc festő
„Emese" c. pályamunkája készen van. 1883.

MDK-A-1-1/1165.

MDK

Paczka Ferenc fertő

„Tékozló fiu" c hépét héri Rózsába szállittatni

1883.

MDK-A-I-1/1103.

MDK

Paczka Ferenc, festő.

Tékozló fiú. 1882. A vall. al. 200 ftos egyh. fest. díja

Szent Benedek kísértése. 1886. 400 ftos II. táro. díj.

OMKT-Fánd. kiáll. 1910 szept. 8- dec. 27-ig
Kitüntet. műv. lajstr.-Hornyánszky V.
kny. 67. l.

M.D.K.

Packa Ferenc /1856-1925/

480. Pöttensteini táj. Olajf. 84.5 x 120, vászon.
481. Emese álma. Olajf. 300 x 206.5, vászon.
482. Buzaföldek. Olajf. 67.3 x 45.5, "

/A müvész aláirása: Paczka./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 54. l.

MDK

Packa Ferenc festő

Emese álma. Képmüv. Mag.

repr.: 49.

A magyar akt-kiállítás albuma. Ömeáll.
Lyka - Majovszky - Petrovics Bp. 1926. 49,
162,

MDK

Paczka Ferenc, sz. 1856.
Dante, algrafia

Kaposi J: Dante a magyar művészetben. A Cél.
1910. 1. sz. 15 l.

MDK

Paczka Ferenc. Monor 1856

Emese álma, olaj

ARAD város nyilv. képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyzéke. 5 l.

2009. Paczka Ferencz:

Sz. Monoron 1856 julius 31-én. L jobbra fordult

Medvézés.

Az eszmét e ~~kép~~ ~~olyképen~~ festmény olyképen fejezi ki, hogy egy loczán ~~jobbra fordult~~ ülő leány, ki a felhuzott bal térdére tett kendő ~~jét~~ keresztöltésekkel varrja ki, mosolyogva hallgatja a vele szemben elhelyezkedett szőke parasztlegény udvarláság. A fekete leány ki hajába ~~jét~~ zöld selyemszalagot fontanie, ~~Ingujja~~ nyu inget rövid, hátrakötött kendő rojtos ~~fekete~~ és csikós szoknyát vörös, a pipázó legény: pörge kalapot, bő inget és gatyát hord. Jelzése alol balra: Paczka Ferencz Tolna Szántó 1900.

Vászon, mér. 89.5: 75.3 cm.

Vétetett az 1901: V. 15-én kelt 34044 sz. leirattal 1200 koronán. (247/901.) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (247/901.).

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott a tolna-megyei muzeumnak Szegszárdon. (227/902)

Külön keretet kapott Rossi Ferenczvé 1901: II. 13-án 46.70 Kárt (224/902)

Vid. Muz.

34044-901

2094. Paczka Ferencz. Vid. Muz.

Sz. Monoron 1856 julius 31-én.

De szeretnék páva lenni.

⊥ mjer kifejezést.

A ünnepléjbe öltözött jómódú parasztleány balra fordulta, ül és arczán szépségének tudatá ⊥ Ölében nyugtatott kezeiben kendőt és rozmaringszálat tart. Haja, szemöldöke és szeme fekete. Hajfürtjébe széles rózsás pántlikát font kettős csokorra kötött nyakéke három soros gyöngyfüzér, réklijé a galléron és szegélyen fodros, köténye zöld, rövid szoknyája sötétlila, harisnyája piros, szines czipője kivágott. Mögötte keményre vasalt alsószoknyja látszik. A háttérben balról ajtók vannak. Jelzése alól jobbra: Paczka Ferencz 1901 Tolna Szántó.

Vászon, méretei 157: 122 cm.

Vétetett 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirattal 2400 Kán (682/901).

Az 1902: IX. 27-iki 59519 sz. leirattal (694/902) kiadatott az Erdélyi Ordszágos Muzeum részére. (698/902).

Elszámoltatott 1902: IV. 14-én. (338/902.)

Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. leirat. (592/902.)

Vid. Muz.

92258-901

I és négyszáz ezüst sikluséra átengedett

1597. Paczka Ferencz.
Sz. Monoron 1856 julius 31-én.
Bibliai tájkép (Móz. I. k. 23. r.).

E képen Arbé környékét szemléljük Ábrahám feleségének Sárának temetésével. (Móz. I. k. 23. r.) Az előtérből Het fiainak szántóföldje foglalja el, melynek végén, az elhúzódó vastag fal mögött nyilik a Membrára néző barlang, melyet Efron Ábrahámnak négyszáz ezüst sikluséért engedett át. A falon Efron ül piros palástban és fehér kendővel, mellette pedig Hetnek egy és kissé hátrább két ivadéka van. Jobbról az úton halad a szomorú menet. Elől a pap mutatja a barlangot, utána négyen viszik Sára tetemét és utóljára Ábrahám következik fiaival: Izsákkal és Izmaellal. A háttér dombos vidék a határhoz tartozó fákkal. Az égbolt felhős. Jelzése alól balra: „Paczka Ferencz 1897“.

Vászon méretei 81: 106,5 cm. 900 frtra
Vétetett 1898: I. 12-én a 82406/97 sz. rendelettel (33/98).
Elszámoltatott 1898: III. 6-án (99/98). Az elszámolás elfogadtatott 1898: III. 13-án a 2469 szvsz leirattal (114/98).
Az 1899: X. 14-diki 76633 sz. leirattal a pétervári és moszkvai kiállitásra engedtetett át (573/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900.).

904: IV. 30.

PACZKA FERENC: EMESE ÁLMA.

Egk Műt. 1928.

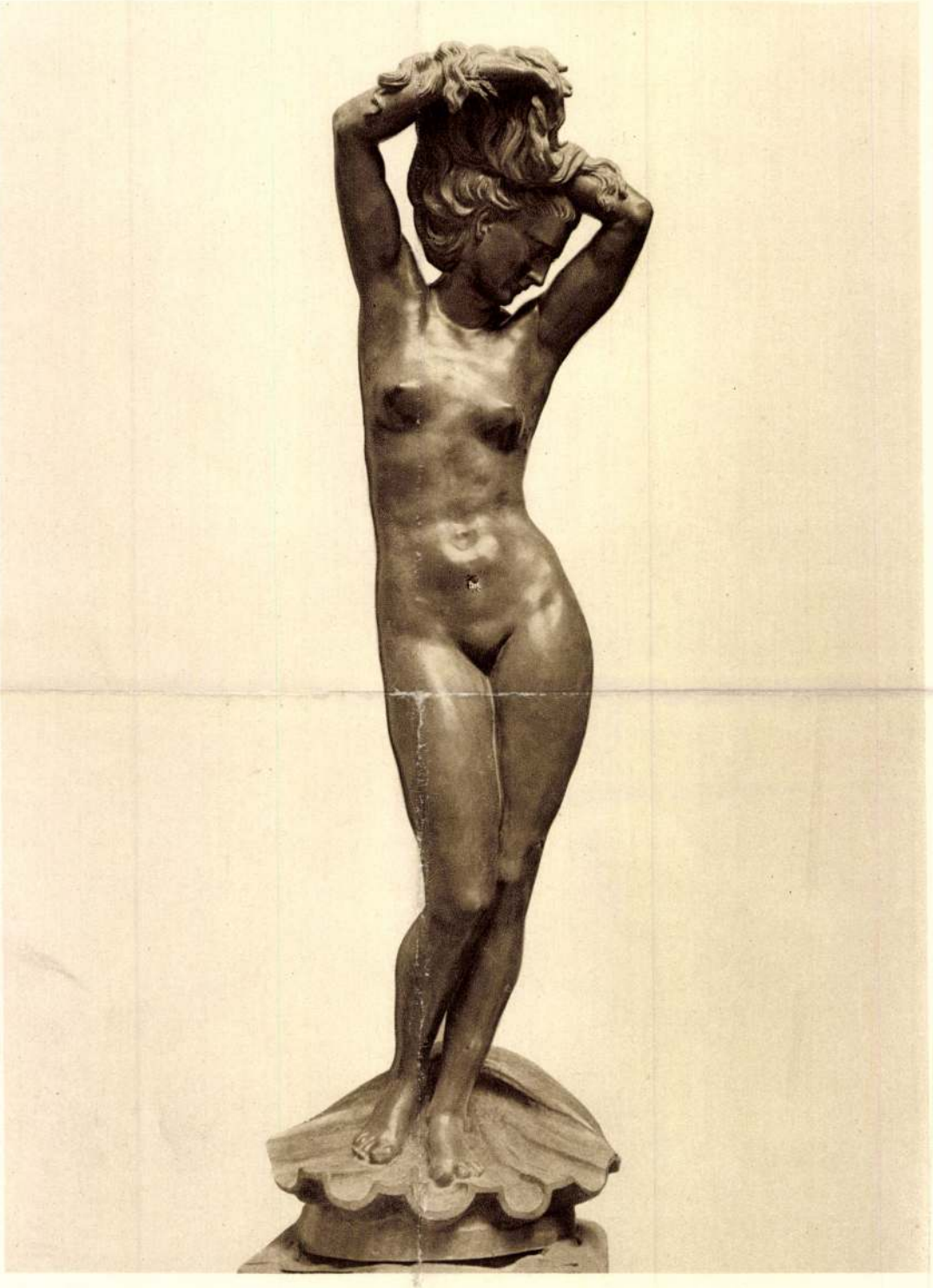

KISFALUDI-STROBL ZSIGMOND: VÉNUSZ SZÜLETÉSE.

239. Paczka Ferencz: Vasárnapon.

212. Vaszary János: Részes aratók.

Paczka Ferenc

MDK

Parasztleányok, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Paczka Ferenc

"Nurciai Benedek" c.művével pályázott a Munkácsy-dijra a Műcsarnok 25 éves jub.kiáll.-án.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 743.l.

MDK

Paczka Ferenc

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

Paczka Ferenc

PACZKA FERENC: SZT BENEDEK KISÉRTÉSE
TÁRSULATI DÍJ 1886.

Szm KT 50–136 l.

ROSKOVICS IGNAC. PIC. PIROS ALBA
TARSULATI DIJ 1885

< Paczka Ferenc >

wód

Lyka Károly:

< >

Uj Idők. 1925.

I. 452. l.

M.D.K.

PACZKA Ferenc Jestő

Emese álma (Repr.)

Boák. Tárgymut. Bp. 1885. 46, 811. 8t.

M. D. K.

PACZKA Ferenc festő

A lékozló fiú. (Repr.)

Book. Tárgymut. Bp. 1885. 45., 111. l.

MDK

Paczka Ferenc

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle,
1927. nov. sz. 309 l.

Pascha Perenc

MDK

Paczka Ferenc

Vörös fátylas nő, festm.

Biró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy.Müvészet, 1938. 177-78 l.

M.D.K.

Pauka Ferenc
festő

Méltatás

Berzeviczy Albert: A tájképfestés a XVII. században. 1931.
Bp. 1910

Paczka Ferenc
festő

M.D.K

Az újabb magyar tájképfestés hive

Benczúr Gyula: A tájképfestés a XVII. században. 206 l.
Bp. 1910

K. D. K.

PACZKA Ferenc festő

„Kosnyírás" (munkácsy-kalát vö. Tépés-csinálók.)

Lásd még Patzka

Vigvári 1958. 262.

MDK

Paczka F.

festő

De szeretnék páva lenni

1924 óta a Ján Múzeumban a Szép-
Művészeti Múzeum letétjeként

Blénessy János: A Ján-Múzeum
ismertetése, Jánberény 1933

39.0

MDK

Paczka Ferenc

Szent Erzsébet-kép

Dr.Dénes Tibor: Árpádházi Szt.Erzsébet magy. ábrázolásainak... Képzőművészet, 1931, 83-88 l.

MDK

Paczka Ferenc

Magyar művészek Oroszországban. Műcsarnok, 1899. 26.sz. 4o5 l.

MDK

Paczka Ferenc

Kacziány G: Gyulay László. Művészet, 1911.
261-265 l.

Esztergom, Főszékesegyház - 2

Bakócz-kápolna: épittette Bakócz Ta
Giuliano da Sangello ismeretlen, fi
rösmárványból. Görög kereszt alapra
chivoltokkal. A kupola belső dobján
szer Bakócz, majd II.Ulászló és Sza
pola 1874/5-ből. Hatüléses vörösmár
tár fehér márványból Andrea Ferrucc
mely a közelben állt, 1823-ban 16oc
helyére.

Szt.István vértanu kápolnája: oltár
czy Istvántól, 1831. - Giuseppe Pis
más márvány siremléke, 1824. - Úrk
dekről, 148o körül, Lippert renovál
Az egyptomi stilü kriptában két an
1823. Csáki Ugrin érsek sírköve, 1
Székely Dénes biboros figurális sí
márvány tumbájának alakos fedele é
sek sírlapja, 1483. - Címeres sírt
szánsz sírköve, 1499. - A Bakócz-k

MDK

Paczka Ferenc

Attila nászéje

Műcs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1884, 46.sz. 741 l.

Veszprém

Temető, Csermák Antal verbun
Székesfehérvárott készült. Ma

(Lebestyén Gábor: Csermák'emléke
290 l – Vajkay Kurél, 1956)

Tacka Ferenc festőművész
Pottensteini táj
Magyar művészet a párizsi kiállitáson
Műcsarnok, Bpest, 1900 junius 17. 315 l.

ÉGY MÚZSA. (205. kép)
rüsszel, 1520—1530 körül, Maître Philippe köre.
agyobb darab töredéke, kb. egyharmada.
yapjú és selyem, 190×104 cm.
z Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi, Biharvármegye, 252. szám. — Radisics Ipolyi, 94. szám. — Gerevich PA, 258. l. — Dutka 43—46. l. (képe 44. l.) — Lázár: Könyvismertetés. MM, XIII., 1937., 64. l. — Lepold—Lippay 58. l.

SZABIN NŐK ELRABLÁSA. (206. kép)
amand, XVI. század.
baloldalon kb. a harmadrésze hiányzik, az edeti bordürt ismét hozzávarták. Analogiája a enzai múzeumban és berlini műkereskedelem-n.
apjú, 329×175 cm.
Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi, Biharvármegye, 342. szám. — Őszi kiállítás, Ipolyi, 126. szám. — Dutka 47—50. l. (Képe 48. l.) — Lepold—Lippay 60. l.

BÁBELI TORONY ÉPÍTÉSE. (207. kép)
isszel, XVI. század, Michiel von Coxie műye. Nagyobb darab töredéke. Rokon darab rakói Wawelben.
apjú és selyem, 182×292 cm.
Ipolyi-gyüjteményből.

M. D. K.

PACZKA Ferenc Jestő

Attila és Ildikó nászége 1884.

Farkas Munkószt. 462,

M. D. K.

PACZKA Ferenc Jesuő

Susrem. 249,

M. D. K.

PACZKA Ferenc pesti

Ernese álma (Kiáre. 1885)

Aradi Történt. 293., 330. l.

Paczka Ferenc

emlékkiállítása 1927.

Nemzeti Szalon 400-ik jubiláris és a Kéve XX. kiállítása 1929. február

Paczka Ferencné

Madonna, algrafia

A XIX-XX. század magyar grafikája 1924. junius Orsz.M.Szépmüv.Muzeum katalogusa 13 lap

Paczka Ferenc

Dante. szines algráfia

A XIX-XX. század nagy mr grafikája. Orsz.M.Szép művészeti Muzeum kiállitása, 1924. junius kata-
logusa 1 lap

Paczka Ferencné, Wagner Cornelia.

Görgei Artur. Alxgráfia

A XIX-XX. század egy ar grafikája. Orsz.M.Szép művészeti Muzeum kiállitása, 1924. junius katalogusa lap

Paczka Ferencné Wagner Cornelia

Adolph Wagner, algráfia.

A XIX-XX. század magy ar grafikája. Orsz.M.Szép művészeti Muzeum kiállitása, 1924. junius katalogusa 5 lap

M.D.K.

Paczka Ferenc
festő

354) Paczka Ferenc
(Tolna vm.)

Egyéb közületektől elvesztett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

22 l.

MDK

Bach

Paczka F.

Karthauziak kolostora, olaj, repr.

Magyarorsz. művészeti csop.-jainak kiv. tárgymutatója. St.-Louisi kiáll. 1904.

42 l.

MDK

Paczka Ferenc

Ungarische Dorfmädchen beim Ofen

Katalog der Ausstellung ung. Maler. Berlin, 1910. 22 l.

Paczka Ferenc
festő

M.D.K.

Testvérek

Bizankció 1957. Budapest.

23 l.

Paczka Ferenc
festő

M.D.K.

Emese álma
olaj

Aradjegyz. I. terem 7 sz. Sl

M.D.K.

PACZKA

Az 1899 -i oroszprszági osztrák - magyar kiállitáson szerepel

Magy or. iparmüv. tk.

Weinerné: Orosz kpcs. 152. l.

MDK

Paczka Ferenc, festőm.

ott festett a művésztelepen, akit inspirált, lekötött Szolnok és szép környéke.

Hyba: Fényes ünnepség keretében nyilt meg a szolnoki művésztelep jubiláris kiállitása. -Szolnok.
Nemzeti Ujság. 1927. szept. 20. 6.1.

MDK

Paczka Ferenc, festö,.

47. A tolnai-szántói nagy gödör. Olf.

MNT 1961. tav.,nemzetk.kiáll. Kat. 23.l.

Paczka Ferenc MDK

Az öreg dobvető

Mücsarnok 19o2.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Paczka Ferenc MDK

Guggoló asszony, olf.

Műcsarnok 1902. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

Tékozló fiu. 1882. - A vallásalap 2oo ft-os egyházfestészeti dija.

Mücs. -OMKT Tavaszi kiállitás. 19oo. Kat. 16.1.

MDK

Paczka Ferenc, festőm.

Szent Benedek kisértése. 1886.- 400 ft-os második társulati dij.

Mücs. -OMKT. 1900. Tavaszi kiállitás. Kat. 17.1.

Paczka Ferenc MDK

Az első áldozáshoz készülő leányka a sabini hegyekből, repr.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Łaczka Ferenc MDK

Jászai Mari arcképe, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 414.l.

Paczka Ferenc MDK

Az első áldozáshoz készülő leányka a sabini hegyekből, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Lorenzina gyermekfő, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Paczka Ferenc

Almák, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Paczka Ferenc MDK

Falusi idill, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Paczka Ferenc MDK

Két anya, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Paczka Ferenc MDK

Női félakt, olf.

Műcsarnok 1916. Tavaszi tárlat

Paczka Ferenc MDK

Cervanai sziklás táj, olf.

Bibliai tájkép, olf.

Műcsarnok 1897. Téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

"Kosnyirás" Olf.

KMT 1903/4 téli kiáll. Kat. 29.1.

MDK

Paczka Ferencz, festöm.
szül 1856. Monor.

178. Az öreg dobverö.

Mücs. - A bp.-i Örvcsszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 2o.l.

Paczka Ferenc MDK

Csecsemőtemetés, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

"Kosnvirás" Olf.

KMT 1903/4 téli kiáll. Kat. 29.1.

Paczka Ferenc MDK

Női fej, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Paczka Ferenc

Csecsemőtemetés, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Paczka Ferenc MDK

Falusi idill, repr.

Miesarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Paczka Ferenc

Özv.Ráth Györgyné arcképe.Olajf.Mgt.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat.48.l.

MDK

Packa Ferenc

Gyermekarckép, repr.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Paczka Ferenc

A király a Mücsarnokban. Vasárnapi Ujság 19ol. 18. sz. 296.l.

MDK

Paczka Ferenc

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Paczka Ferenc

metszeteit bemutatták az orsz.Képtárban

Szines modern...

Magy.Ipmüv.1901,266 l.

Paczka Ferenc MDK

Emese álma, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Paczka Ferenc.

A "Céhbeliek" társaságának alapitó tagjai 1914-be

Bende J: A képzőművészeti egyesületek története.

Paczka Ferenc.

a "Magyar grafikusok egyesülete"-nek tagja.

Benda János.

a Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Paczka Ferenc.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendez müveiből 1908-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat

MDK

Paczka Ferenc

Békakiraly, olajf.

Képzőm.Társ.1912/13.téli kiall.kat.37.l.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

75 éves fennállását jubiláló belvárosi most
Eötvös József reáliskola- képzömüvészeti kiállitá
sán fényes névsor sorakozik fel egykori növendéke
-i révén.

Egy jubiláris kiállitás a Nemzeti Szalonban.
Képzömüvészet. 1932. 206.l.,

MDK

Paczka Fer nc

Bezerédy Pál arcképe, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Paczka Ferenc MDK

Házi ipar, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Paczka Ferenc, festöm. MDK

"Medvézés". Toma-Szántón a nép a legény és leány közti enyelgést, udvarlást "Medvézésnek" nevezi. Olf.

KMT. - 1901. Tavaszi nemzetk.kiáll. Kat.

Paczka Ferenc MDK

Mateoci barát, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Paczka Ferenc

MNK

Tolna-szántói tipusok és viseletük, repr,

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Paczka Ferenc MDK

A tolnaszántói nagy gödör, olf.

Mücsarnok 19o[illegible] tavaszi nemzetközi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Tájkép a toscanai apenini hegységből, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Paczka Ferenc. MDK

A tánclegenda, olf.

Mücsarnok 1897.tavaszi kiáll.

Paczka Ferenc

MDK

Tánclegenda, repr.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Róma. Pacska

Budapesti Hírlap. 1882. IX. 1. 3.

Pacska Ferenc [illegible]...

Érsekujvár. Kat. templom

Budapesti Hetap. 1882. IX. 1. 3.

Paczka Ferenc festőmüvész....

Paczka Ferenc MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Magyar Müvészet 1926. 47.1.

MDK

Paczka Ferenc

A koldusok

Szent Erzsébet

Jób

Paczka Ferenc. Modern magyar festőművészek. 112.l.

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma

Szent Benedek

Paczka Ferenc. Modern magyar festőművészek. 112.l.

MDK

Paczka Ferenc

özv. Ráth Györgyné arcképe, of.

Mücsarnok 1909/1o. téli kiáll. kat. 48.1.

Paczka Ferenc és Cornélia MDK

Ave Maria, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Paczka Ferenc és Cornélia MDK

Tavaszi felhők, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.
1856-1925

Muskátlik. Olf. J.l.b.

Árv.Közl. 1931. 3.fk.32. 65.1.

NDK

Paczka Ferenc

Bezerédi Pál mellképe, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Paczka Ferenc

Templombajárás, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp., 1952.

MDK

Paczka Ferenc

Két aňya

Művészet 1916. 4.l.

MDK

Paczka Ferenc

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 238.1.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

1882. A vallásalap 200 ft-os egyházi festészeti-dija: Tékozló fiu.

1886. 400 ft-os második társulati-dij: Szent Benedek kisértése.

OMKT-Vándorkiállitások. 1910. szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, Sátoraljhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 67.1.

MDK

Paczka Ferenc

"Kosnyirás" c.képe a kiallitáson.

Meller Simon: A téli tárlat.

Budapesti Szemle,1904.jan.sz. 131-136. l.

MDK

Paczka Ferenc

A koldusok

Szent Erzsébet

Jób

GerLonModFest. 112.1.

Paczka Ferenc

Hagyatékának válogatott
kollekciója nézetelni joga
Nemzeti Szalon egyi kiállításán

Magyarság 1927 IX. 15

MDK

Paczka Ferenc

hagyatéki kiáll. az N.Szal.-ban

Kiállitások. Magyar Müvészet 1927. 24o o.

MDK

Paczka Ferenc

kiáll. a müncheni Glaspalastban

Művészet 1907. 269-71 l.

MDK

Paczka Ferenc

Rómában tartózkodik

Magyar művészek külföldön. Budapesti Hirlap, 1882. V.4. 122.sz. 2. Mell.

MDK

packa F. festő

Képzőművészeti Szemle 188o. II. 7.sz. 1o7 l.

lye :----------

MDK

Paczka Ferenc

Képzőművészeti Szemle 1879. 1. sz. 14 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 Ka

MDK

Paczka Ferenc

az alábbi egyesület alelnöke volt

A párisi magyar egyesület. Vas. Ujs. 1876. 460.l.

MDK

Paczka Ferenc

Lyka Károly: Téli tárlat 1900-1901. Bpest 1901
16.1.

Paczka Ferenc MDK

Magdolna, olf.

Mücsarnok 188o. nov.7.

Paczka Ferenc MDK

Dr. Palásthy arcképe, olf.

Mücsarnok 188o. nov.7.

Paczka Ferenc MDK

Trombitáló szerzetes, olf.

Mücsarnok 188o.nov.7.

Paczka Ferenc MDK

Jézus Lázár sirjánál, olf.

Műcsarnok 188o. nov.7.

Paczka Ferenc

MDK

Lázár feltámadása, olf.

Mucsarnok 1880. nov.7.

Paczka Ferenc

Vén halászpár Dieppé-ből, olf.

Micsaznok 188o. nov.7.

Paczka Ferenc

MDK

Lázár feltámadása, olf.

Mücsarnok 188o. okt. 3.
Őszi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

A falusi biró előtt, olf.

Mücsarnok 188o. nov.7.

Paczka Ferenc MDK

Szt. Háromság, pályamü, olf.

Mücsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

Paczka Ferenc

MDK

Csendélet

Mücsarnok 1877.nov.8.

Paczka Ferenc

MDK

Hári tüz mellett

Mücsarnok 1877.nov.8.

Paczka Ferenc MDK

Sarasate Pablo

Mücsarnok 1877.nov.8.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

Krisztus meggyógyitja a bénát. Jel.l.:Paczka.
Vászon. 55x41. Velence.

Ernst Muzeum aukciói. XXXVII. Kat. 38.l.
ev ?.

Paczka Ferenc

MDK

Tanulmány.Nurciai Benedekhez, olf.

Miscarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Paczka Ferenc

MDK

Női tanulmányfej, olf. I-II.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Paczka Ferenc MDK

Szent Benedek kisértése, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Paczka Ferenc MDK

Tanulmány a Szent Benedek cimü képhez, repr.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Paczka Ferenc MDK

Dante, szin.algraphia

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Szent Benedek kisértése,repr.,Társulati dij

SzmKT. 50-155.1.

Paczka Ferenc MDK

Tolna-szántói tipusok és viseletük, olf.

Mücsarnok 1900/1901 téli kiáll.

Paczka Ferenc

NDK

Karthausiak kolostora /Róma környékén/, olf.

Mlcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Dante, repr.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Paczka Ferenc

MDK

Görgei Artur 83 éves korában, olf.

Volt egyszer egy barátocska...olf.

Műcsarnok 1899./1900. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenc /1856-1928/

Zongorázó nő.Olajf. 45x32./Jelzett./
Női tanulmányfej.Olajf. 30x40./Jelzett./

Árverési Közlöny. 93.aukció. 31.1.

MDK

Paczka Ferenc

Gyermekarckép. /Waldow Reitzenstein Erzsébe
Olajf. Magánt.

Szepesi udvar a Tátra tövében.Olajf.500 frt

Tavasz.Olajf. 1100 frt.

Képzőm.Társ. 1899.tavaszi nemzetk.kiáll.
45.1.

Paczka Ferenc MDK

A Guillotine mintájának bemutatása XVI. Lajosnál, olf.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Meretlein, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Görgey Artur arcképe, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Elveszett paradicsom, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Paczka Ferenc

Fiatalok. Olajfm.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.54.l.

MDK

Paczka Ferenc

Fiatalok. Olajfm.

KMT 1912/13. téli kiáll. 54.lap

Paczka Tęcze

Lód

Rimp. 178

Paczka

wod

Magyar festők Párisban

Vas-ny 1878. 303 l

Paczka Ferenc
á Paczka Kornelia

U. 1940

~~Aurignacieni ember~~ ~~IV. 216, 217~~

Paczka F

mod

Szabad Művészet

1908. 7 szám

Paczka Fenc

wód

Mińsarnok, 1901. 147

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta.

Pacrka Fene

ired

The Studio 1901
apr

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Paerka Fsere

good

Cat spec. 3 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Mühelyi minta. -

Pacrka Ferenc

wod

Mod. fest. 1904

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Paczka Ferenc 18.l.

Parlaghy Vilma 48.l.

Pécsy Mihály 38.l.

Perlaszka Domokos 38.l. 39.l.

Pettenkofen Ágost
9.l. 11.l.

Peyer 36.l.

Pichler F.
31.l.

Pichler Johann Peter
32.l. (többször) 35.l.

Prinzhofer August
57.l.

Tóth Kepcs 1922

195/1941.

MDK

Paczka Ferenc

Vasárnap délután, repr.

Bibliai tájkép, repr.

GerLonModfest. 30.1.

Paczka -

kép kerül kalapács alá.

Az Áro. Czarn. aukciójának meglepetései.
N. U. 931. X: 11.

Berlin: Táblakepek
Paczka Ferenc

Mireset VII. évf. 1908. 1-15. l.

Tolnaszántó: Anyjali Üdvözlet
Táblakép.
Paczka Ferenc
Paczka Kornélia

Müvészet VII. évf. 1908. 1–15. l.

Kalocsa: Menekülés Egyiptomba

Táblakép.

Recska Ferenc

Recska Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. l.

~~Gyárfás Jenő~~

Paczka Ferencz

A műcsarnok kiállitását élénken látogatják, s a társaság, mely naponként megfordul ott, bizonyitja, hogy a festészet iránti érdeklődés meglehetősen általános a társadalom legkülönbözőbb részeiben is. Vásárlások szintén történtek. Az idén szintén megjelent a «*Képes tárgymutató*», czimlapját Baditz Ottó rajzolta igen csinos, valamint izléses az egész füzet, melyből harmincz lapot foglalnak el a kiállitás egyes festményeit és néhány szobrát feltüntető rajzok. Ára 80 kr. — A novemberben ujra rendezendő tárlatra *Gyárfás* Jenő, ki a «Tetemre hivás» nagyobb kompozicziója művével oly általános figyelmet gerjesztett és kitüntető dijat is nyert, életképet küldött «A tél öröme» czim alatt, mely egy székelyföldi disznótort tüntet föl; *Paczka* Ferencz pedig Rómában magyar tárgyu történeti festményt végzett be: «Emese álma», és szintén kiállitásra küldi.

Vas. Lyc. 1883. 685. l

12.

10.

1. Renaissance öntött érem, 2—3, 4—5, 7—8 g
érem, 10—11 Roe

miniszternek jelen kelet és ügyszám

tályához intézett rendeletének má-

15450/1938. szám.

III.

A Müemlékek Országos Bizottsága
tek.Elnökségének

B u d a p e s t

IX. Hőgyes Endre u.10.

Folyó évi szeptember hó 19.-én 589 és 590 szám alatt kelt felterjesztéseire tudomás és további eljárás céljából másolatban megküldöm.

Budapest, 1938. november hó 12.

A miniszter rende

dr. lovag Ybl Erv

MDK

Paczka Ferenc,

A sokszorosító művészetből dr.Térey Gábor tanulságos kiállítást rendezett. Metszetek és könyomás után szinezéssel készült lapok.
P.F."Dante" cimü képe.

Színes metszetek kiállitása az országos képtárban
Vas.Ujs. 1961.48.évf. 5s.sz. 813.1.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.
1856-1928

Zongorázó nö'. Olf. Jelz.

Nöi tanulmányfej. " "

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 31.1.

MDK

Paczka Ferenc

Menyasszonysiratás, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.
53.1.

MDK

Paczka Ferenc

Mateoci barát, of.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll. kat. 31.l.

MDK

Paczka Ferenc

Matioci barát, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 31.1.

PACZKA FERENC

SZÁNTÓI LÁNYOK. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9.téli kiáll.kat. 36.oldal

Paczka Ferenc MDK

Kosnyirás, olf.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

Paczka Ferenc MDK

Medvézés, repr.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.

Görgei Artur /83 éves korában./ Olf.

Volt egyszer egy barátocska. .. "

KMTárs. 1899-1900. téli kiállitása. Kat. 25.1.

balra vele szemközt dr. *Bókay* Árpád, a budapesti egyetem dékánja s a kongresszus alelnöke; Löw és Bókay közt dr. *Marschalkó* Tamás, a kolozsvári egyetem bőrgyógyászati tanára; Kuthy mögött balfelé *Smialovszky* Valér, Rajecz-fürdő tulajdonosa, mig a kép többi részein több vidéki fürdőorvost s az orvosi kar több fiatalabb tagját tüntetik föl. A 2-ik emeleti folyosója fölött Madách e sorai olvashatók: «Mondottam ember, küzdj és bizva bizzál»; az első emeleti folyosó fölött Vörösmarty e sorai: «Nincs veszve semmi sors között ki el nem csüggedett»; a földszinti folyosó fölött Kozma Andor e sora: «Ad az Isten orvosságot bőven napsugárban, szabad levegőben».

Darányi miniszter mint a dunamelléki ref. egyházkerület főgondnoka. A dunamelléki egyház új főgondnokának, *Darányi* Ignácz földmívelési miniszternek ünnepélyes beiktatása április 16-ikán ment végbe a budapesti Kalvin-téri templomban.

Megjelentek az ünnepélyen: Szász Károly, Kun Bertalan, Antal Gábor, Kiss Áron püspökök, továbbá Cseh Ervin miniszter, Hegedüs Sándor, gróf Degenfeld József és Lajos, gróf Teleki József, Vécsey Tamás, Szilády Aron egyházkerületi főjegyző, számos esperes és lelkész. Zsoltárének után *Koncz* esperes imádságot mondott, azután fölolvasták az ágostai hitvallású evangélikus egyháznak Szilágyi Dezső elhunyta alkalmából küldött részvétiratát. *Szilády* Áron bejelentette, hogy a főgondnoki állásra Darányi Ignáczot választották meg, a kiért *Baksay* Sándor vezetésével küldöttség ment. *Darányi*, a kit *Szász* Károly püspök üdvözölt, letette a hivatalos esküt, mire *Szilády* Aron köszöntötte egyházi méltóságában. *Darányi* háláját és köszönetét fejezte ki. Minden törekvése az lesz, hogy tisztségének tőle telhetőleg megfeleljen. Megemlékezett azután elődeiről, gróf Lónyay Menyhértről, gróf Tisza Lajosról és főkép Szilágyi Dezsőről. Érzi, hogy Szilágyi Dezső helyét pótolhatni nem fogja, de hogyha mindannyian vállvetve fognak dolgozni s ha Szilágyi szellemében fognak munkálkodni, az egyház nem fog visszaesni. Tisza Kálmán egyetemes főgondnokról is szép szavakban emlékezett. Foglalkozott a küszöbön álló zsinat feladataival, melyeknek legfőbbike az 1848. XX. t.-cz. végrehajtásának kérdése. Végül igéri, hogy az egyházkerület jogai és a kerület törvényadta autonomiája fölött mindenkor őrködni fog. Ova int a felekezeti türelmetlenségtől, mert nincsen ország, a hol a felekezeti egyetértésre oly nagy szükség lenne, mint nálunk. A beköszöntő beszédet nagy tetszéssel fogadták. Miután még *Kun* Bertalan tiszáninneni, *Kiss* Áron tiszántúli és *Antal* Gábor dunántúli püspökök üdvözölték az új főgondnokot, és az ünnepély véget ért. *Darányi* miniszter főgondnoki beiktatása alkalmából tizezer koronás ösztöndíj-alapítványt tett református teologusok számára és ugyancsak 10,000 koronát adományozott egy református felsőbb leánynevelő-intézet létesítésére.

Gróf Széchenyi győri püspök beiktatásának fényes ünnepélyéről készült s mai számunkban közölt fényképek nagy részét *Kárpáti* Manó győri felső-kereskedelmi iskolai tanár ur volt szives beküldeni lapunknak. Ezek közül különösen is föl kell említenünk azt a két sikerült amateur-fényképet, melyet a püspök nővére, *gróf Erdődy Gyuláné* vett föl az ünnepély egy pár jelenetéről.

A lipótvárosi bazilika. A több mint félszázad óta épülő lipótvárosi Szent-István-bazilika közeledik befejezéséhez s remélik, hogy a jövő év aug. 20-ára megnyithatják. A főoltárra a tanács *Benczur* Gyula művésznél 30,000 koronáért egy képet rendelt meg, a mely Szent Istvánt Máriával ábrázolja. A bazilikában 40,000 korona költséggel hatalmas orgonát állítanak. Az orgonára nemzetközi pályázatot akarnak hirdetni.

Horánszky miniszter betegsége. Horánszky Nándor kereskedelmi miniszter nehány nap óta sulyos beteg. E hó 11-ikén a hivatalos ünnepély alatt meghült a templomban s tüdőgyulladásba esett. E hó 17-ikén a beteg állapota válságos volt, de orvosai, dr. *Müller* Kálmán egyetemi tanár és *Dirner* Gusztáv megnyugtatták a mély részvéttel tudakozókat. *Széll* Kálmán miniszterelnök többször is meglátogatta a beteget, a kihez azonban e hó 16-ikán már nem bocsátottak senkit, mert nyugalomra van szüksége. A *király* részéről a kabinetiroda tudakozódott a beteg hogylétéről. E hó 18-ára a beteg állapota javult.

Hegedüs Sándor volt kereskedelmi miniszter már visszatért Olaszországból. Rómában meglátogatta *Prinetti* külügyminisztert, a ki megkérte, hogy

Paczka Ferencz: Vasárnapon.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

tolmácsolja üdvözletét Széll Kálmán miniszterelnöknek.

A Hunyadiak templomának maradványai. *Békés-Csabáról* jelentik, hogy a törökzúgi szőlőkben a tavaszi szőlőmunkák alkalmával egy templom romjaira akadtak. *Karácsonyi* János történettudós nyomozása szerint e helyen a törökvilág előtt a kapuczinusok kéttornyú temploma állt. Később a Corvin-család kegyurasági temploma volt és Frangepán Beatrix, Corvin János özvegye itt van eltemetve. *Szalay* Imre, a nemzeti muzeum igazgatója elhatározta, hogy a törökzugi templom-rom körül ásatásokat rendeztet, míg ráakadhatnak a templom alatt levő sirboltra, a mely sok régi emlékkel lehet tele.

Petőfi utolsó éjjeli szállása. Petőfi utolsó éjszakáját Székely-Kereszturon töltötte a mai Gyárfás-féle házban, a mely akkor a Kemények birtokában volt. A ház kisasszonyának emlékkönyvébe is irt ekkor Petőfi. Ez a ház mind ez ideig jeltelenül állott, de most a székely-kereszturi székely-társaság elhatározta, hogy a legrövidebb idő alatt a házat diszes emléktáblával jelöli meg. Minthogy Székely-Kereszturon még más házakat is említenek, mint olyanokat, melyekben az utolsó éjszakáját Petőfi töltötte volna, azért a székely-társaság felkérte a Petőfi-társaságot, hogy kutatást indítson. A székely-társaság azon is buzgólkodik, hogy emléktáblával diszíti azt a házat szintén, melyben *Bem* apó pihent a segesvári csata előtti éjjel.

Zrinyi a költő emléke. Csáktornyán, hol Zrinyi Miklós költő vadászat közben meghalt, szoborral akarják megörökíteni emlékét. A szobor-bizottság elnökévé *Margitai* Lajos képezdei igazgatót, a mozgalom megindítóját választották meg, a védnöki tisztre pedig gróf *Festetich* Jenőt kérik fel. A szoborművet, melynek felállításához a közoktatásügyi miniszter államsegélyt igért, a megye szülöttje, *Szász* Gyula szobrászművész készíti.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Pálffy András lovassági tábornok, a magyar testőrség kapitánya, április 14-én Bécsben meghalt. Katonai pályáját mint fiatal kadét a 9. ulánus-ezredben kezdte. Századosi rangban a boldogult Rudolf trónörökös udvarához volt beosztva, majd mint vezérőrnagy főudvarmestere lett Stefánia özvegy trónörökösnének. Ebben a méltóságában érte gróf Pálffyt az a kitüntetés, hogy a magyar királyi testőrség parancsnokává nevezte ki a király. Elhunyta hírére gróf Paar főhadsegéd, a király megbízásából meleg hangú részvétiratot intézett Pálffy gróf özvegyéhez. A német császár is táviratban fejezte ki részvétét. Az e hó 17-iki temetés nagy katonai pompával ment végbe, s megjelent a király és több főherczeg, továbbá Bülow német katonai attasé, a ki Vilmos német császár megbizásából koszorut tett a koporsóra, gr. Goluchovszky külügyminiszter, Kállay közös pénzügyminiszter, Körber osztrák miniszterelnök Velsersheimb, b. Fejérváry és gróf Széchenyi miniszterek, a diplomácziai kar tagjai, a legnagyobb udvari és állami méltóságok. A katonai kiséretet Windischgrätz József herczeg lovassági tábornok, az arciére-testőrség kapitánya vezette. A halottat Pozsonymegyébe, a családi sirboltba szállították.

Assisi Ferencz, Spanyolországnak elfeledett királya, XIII. Alfonz spanyol király nagyatyja, e hó 16-ikán elhunyt Franciaországban, d'epinay-sur-seine-i kastélyában, 80 éves korában. 1846-ban vette nőül Izabella királynőt, a mikor egyúttal királylyá kiáltották. A királyi pár 1868. szept. 30-án a fölkelés következtében elhagyta Spanyolországot és 1870 junius 25-én fia, XII. Alfonz javára lemondott a trónról. Ferencz ex-király törvényesen elvált Izabella ex-királynőtől és 1868 óta leginkább Párisban éltek.

Szipjagin Szergejevics Dimitri orosz belügyminisztert e hó 15-ikén Szent-Péterváron, hivatalos helyiségében lelőtte Malisev nevű kievi egyetemi tanuló. A miniszter, ki 49 éves volt egy óra múlva meghalt. A merénylet politikai boszú műve, mert Malisevet a kievi zavargások alatt elfogták és sulyosan megbüntették. A miniszter temetése április 17-ikén ment végbe s a gyászisteni tiszteleten a czári pár, a trónörökös, az uralkodó család tagjai is megjelentek.

Etrekarcsai Csillag Benő, a m. kir. Kuria nyug. bírája és a Lipót-rend lovagja 82 éves korában meghalt Budapesten. Mint az udvari kamara gyakornoka kezdte hivatali pályáját, 1867-ben az igazságügyi minisztériumba került, majd később a kir. táblához, s végül a Kuriához nevezték ki bíróvá. 1887-ben vonult nyugalomba. Halálát két fián, Csillag Gyula dr. egyetemi tanáron és Csillag Benő fővárosi bizottsági tagon kívül nagy rokonság gyászolja.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Bedő Lajos uj-székelyi unitárius lelkész 92 éves korában. Bedő Albert volt államtitkár édes atyját gyászolja benne. — Kővári Tivadar, a nagyváradi gör. kath. káptalan tagja, a belényesi román gimnázium volt igazgatója, 83 éves, Nagy-Váradon. — Kohányi Ferencz Emil premontrei kanonok, főgimnáziumi tanár, 41 éves korában Kassán. — Kiss Lajos evang. lelkész, 63-ik évében Homok-Bödögén. — Turgyán Illés, éradonyi görög-katolikus lelkész 59 éves korában. — Feigler János nyug. árvaszéki ülnök, ki félszázadon át szolgálta Esztergommegyét, s mint jeles hegedűművész is ismeretes volt, Esztergomban. Márkus József budapesti főpolgármester apósát, Haraszti Hermin a Vígszinház tagja édes atyját gyászolja az elhunytban. — Payer Endre, a horpácsi gróf Széchenyi-uradalom főszámvevője, jeles gazda, 73 éves, Horpácson. — Tóth Mór nyug. kir. ügyész, Karczag város diszpolgára, Szolnokon 68 évében. — Meiszner Ernő nyug. miniszteri osztálytanácsos Váczott. — Gál Lajos helyettes pénzügyigazgató, Aradon. — Farnosi Keczely Sándor birtokos vitézségi éremmel kitüntetett régi honvédhadnagy, Szolnok-Doboka megye bizottsági tagja, 78 éves, Szamosujvárt. — Mocsáry Imre andornoki földbirtokos, Mocsáry Lajos volt országgyűlési képviselőnek egyetlen fia, Abbáziában 50 éves

korában. — VESZELEI KÁROLY, kinek a lapokban megjelent költeményei szép irói tehetségről tanuskodtak, mellbetegsége miatt fegyverrel vetett véget életének Dombováron, hol nagy részvét mellett temették el. — MEZEI IGNÁCZ, a főváros egyik öreg polgára, ki részt vett a szabadságharczban, Mezei Ernő ismert hirlapiró, dr. Mezei Mór volt képviselő, Mezei Sándor bpesti ügyvéd és Mezei Gyula nagykereskedő édesapja, 87 éves korában, Budapesten. — SCHÄFFNER KÁROLY fővárosi háztulajdonos, Budapesten. — SZOMBATHY LAJOS 58 éves korában Egerben. — MISKOLCZY PÁL ügyvéd, Borsodmegye nyugalmazott aljegyzője, a «Borsod» szerkesztője Miskolczon 51 éves korában. — SZVATY BÉLA m. kir. főerdész Veszprémben 35 éves korában.

Özv. remetei és pogányesti SEBASTIANI JÓZSEFNÉ, szül. Gervay Emilia bárónő, az egykori udvari kanczellári titkár neje, jótékony úrnő, 81 éves korában Budapesten. — MARÓTHY LÁSZLÓNÉ szül. Káldy Ida, orsz. képviselő neje, Győrött, 34 éves korában. — Özv. HIDVÉGHY KÁROLYNÉ, szül. Lázár Anna Mária 83 éves korában Szász-Sebesen. — Özv. dr. LUMNICZER KÁROLYNÉ szül. Dorner Emma 73-ik évében Ottevényen. — Id. BODOR LÁSZLÓNÉ, szül. Laffer Róza, kir. táblabíró neje 56 éves korában, Kolozsváron. — LÁNCZY GYULÁNÉ, szül. Fühlbeck Berta, pénzügyőri felügyelő neje 56 éves korában Brassóban. — Özv. balogi BALOGH GYÖRGYNÉ, sz. Horváth Krisztina 56 éves korában Szabadkán, s a hevesmegyei Szent-Jakab községben temették el. — IRSA BÉLÁNÉ, szül. Podoski de Jounosza Irma, 33 éves korában M.-Szigeten. — Özv. TABAJDY SÁNDORNÉ, sz. Onodi Szabó Elvira, 59 éves, Szentesen. — PARTHÉNYI LÁSZLÓNÉ, szül. Balogh Mária 45 éves korában Budapesten. — Özv. BALLA JÁNOSNÉ, sz. Temesváry Agnes, 68 éves korában Nagy-Váradon.

Szerkesztői üzenetek.

M. F. *Aquincum* részben kiásott romjait bárki megtekintheti minden időben; a romváros a mai O-Budáról vasuton nehány percz alatt elérhető. Aquincum igen nevezetes hely volt a római uralom idejében, lehetett vagy hatvanezer lakosa s mindig nagyszámú katonaság tanyázott benne. Körülbelől a Krisztus utáni IV. században pusztulhatott el. A kiásott részeken szépen felismerhetők az egyes épületek, közfürdők, utczák. Különösen jó karban maradtak fenn a csatornák. Ráakadtak a Mithras-templomra is, melynek romjai közt a bálványt is megtalálták eredeti helyén, a hol hajdan hívei tisztelték. Ásás közben temérdek érdekes régiséget is találtak, a melyeket az ott épített csinos kis múzeumban helyeztek el.

Juliska. *Elbeszélés.* Egyszerű kis történet, megható befejezéssel. Elég ügyesen van írva, de a meséje már ugyancsak elkoptatott.

A kritikuskodókhoz. Dalok a magányból. Gyötrődés. Őszi kép. Az elsőben nincs igaza; megírta Arany János, hogy a versben *néha* kell a rím is. S hogy a többiben rím-ellenes elveit követi, épen nem válik javukra: inkább rímtelen vers, mint ilyen rosz rímek. Egyébiránt tartalmilag is csupa üres, romantikus csengésű szavakat olvasunk, melyek nem sok értelmet takarnak. A «Gyötrődés» czíműnek nem sikerült semmi értelmét kibetűznünk.

SAKKJÁTÉK.

2270. számu feladvány.

A «Stratégie» legujabb nemzetközi feladványtornájában első dijjal kitüntetett feladvány.

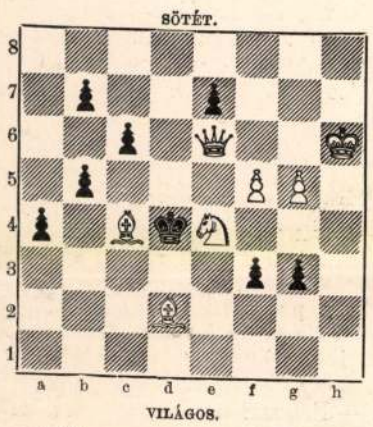

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 12. számában megjelent képtalány megfejtése: *Föl, a hegyre, szüretelni!*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Mindig akadnak emberek a kik mindent félvállról vesznek; elvárják, hogy miként egyéb dolgaiknál, ha valami balul üt ki, ugy könnyebb megbetegedés esetén is, a saját hozzájárulásuk nélkül, fog minden megint jóra fordulni; de hogy miként? Ez nekik mindegy. De ha aztán sulyosabb csapás éri, akkor az ilyen könnyü vérüek egyszerre összeomlanak és a vérmes emberből egyszerre kétségbeesett ember válik. A legtöbb ember ilyen gondolkozásu, azért szivleljék meg, hogy: «Vegyétek oly komolyan az életet, a minő komolynak azt venni kell, és ne kicsinyeljetek semmit!» A ki például mindjárt kisebb betegeskedésnél azonnal az orvosláshoz fog, az ilyent ritkán dönti meg sulyosabb betegség. És éppen a légszervek affektiói, minők légcső-, gégekatarrhus, aszthma, rekedtség, köhögés, vérköpés, tüdőkatarrhus, nehéz lélegzés, szorulás a mellben, igényelnek nagy figyelmet, mert ha ilyesmi elhanyagoltatik, a betegségek legpontosabbika, a tüdővész származhatik belőle. A «**Pectora**» használata eddigelé mindig csodálatos eredménynyel járt.

A ki valódi **Pectora**-t akar, forduljon közvetlenül a **Diána** gyógyszertárhoz, Budapest, Károly-körut 5., mely azt 2 koronás csomagokban küldi meg.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kitünő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatású.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Burmester a világhirü hegedü-művész húrjait **Reményi Mihály** műhangszerkészitőnél, a m. kir. zene-akadémia szállitójánál szerzi be.

Specialista hegedü-javitásokban, melyek a legművésziesebben készittetnek jótállás mellett.

A hangfokozó gerenda feltalálója, mely bármely hegedü vagy gordonkába alkalmazva annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad.

Budapest, VI. kerület, Király-utcza 44/o.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 9482

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Franczia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós egészséges és diszkrét. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde szint ad.

1900 évi Párisi Világkiállitás: **ARANYÉREM**

MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

Kapható Török József gyógyszertárában Budapesten.

HARIS, ZEILLINGER és TÁRSA

a «KÉK CSILLAG»-hoz.

Budapest, IV. ker., Váczi-utcza 16. szám.

Finom damaszt asztal-teritékek

előnyös alkalmi árakon.

Nyári mosókelmék legujabb minták nagy választék.

Minták készséggel küldetnek. 9549

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és minden könyvárusnál kapható

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensiv) kertgazdászat foglalatja

Utmutató kalauz

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesitás, honositás és virágos kert haszonnali mivelésére.

A kertészet minő rendü ügybarátainak, legkivált pedig kisföldbirtokosok használatára.

Irta

Farkas Mihály.

(Számos a szöveg közé nyomott metszetekkel.)

Második javitott és bővitett kiadás.

Ára füzve 4 kor.

KIVÁLÓ ERŐSITŐSZER. 9528

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készitmény a legkiválóbb

erősitő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által

Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkivül gerjeszti az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben

SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-csapágyas

IDEAL irógép

decimal tabulátorral.

Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország részére:

Feltünést keltő!

HCH. SCHOTT és DONNATH

Wien, III/3. Heumarkt 9.

Budapesti képviselőlég:

SZÉNÁSY BÉLA papiráruháza

IV., Ferencziek-tere 9. 9531

A haj ujra növése!

Nincs többé kopaszság!

Egy emlitésre méltó szer, mely férfinak, nőnek és gyermeknek egyaránt gyönyörü hajat kölcsönöz. Megakadályozza a hajhullást, meggyógyitja a korpás, varas, pörsenéses fejet és sürüsiti, hosszura növeszti, valamint nehézzé és selymessé teszi a hajat. A korán megőszült haj festés nélkül visszakapja eredeti színét. A kopasz fejnél a haj, valamint a szemöldök és szempillák ujranövéséért jótállok.

Amerikában «**Lovacrin**» név alatt egy szert találtak fel, mely tisztán növényekből lesz készitve, nem kell ennek használatától óvakodni, mert még a legfinomabb fejbőrnek sem ártalmas.

Nincs semmi ok arra, hogy önnek és gyermekeinek ritka és csenevész hajnövése legyen. Az egészséges hajra mint vedőre ugy télen mint nyáron szükség van és egészséges hajnövés nélkül ugy a gyermekek, mint a felnőttek folyton ki vannak téve a meghülésnek.

Az anya vagy gyermekek betegsége gyakran paralizálja a hajtőt és évek mulnak, mig a természet ezt a hiányt pótolja. De ki ketelkedhetnék ezen csodálatos szer tulajdonságaiban akkor, midőn kezeink között ezer és ezer bizonyító levél van, melyek oly egyénektől erednek, kiknek szavahihetőségéhez kétség nem fér.

A bécsi «Medicinisch-Chirurgisches Centralblatt» orvosi szaklap 1901. decz. 21-én megjelent 52. száma egy feltünést keltő czikket közöl, melyben concrét esetekben mutatja be dr. Kulszycki ismert bécsi orvosnak a **Lovacrin**-nal tett kisérleteit és elért fényes eredményeit. Dr. Kulszycki érdekfeszitő közléseiből világosan kitünik, hogy a **Lovacrin** a legkitünőbb és megbizhatóbb óvszer kopaszság, hajkihullás és korpa ellen.

Nincs mentség többé a korpa, a hajhullás, a kopaszságságnak, mint ezt a fenti kép mutatja.

Néhány orvos véleménye:

A «**Lovacrin**» itt hat esetben seborrhöa (korpaképződés) effluavium (hajkihullás)-nál kitünő szolgálatot tett s mindig azon leszek, hogy alkalmas eseteknél megint alkalmazzam. Mindenesetre kérek nekem még 3 üveg Lovacrint küldeni.

Dr. Ladislaw Boruchi, orvos, Lemberg.

Az Ön által beküldött «**Lovacrin**»-nal 4 esetben időnelőtti kopaszságnál, illetőleg beteges hajkihullásnál igen kedvező eredményt értem el, és szivesen gyakorlatilag mindig ajánlani fogom.

Dr. Karos József, orvos, Budapesten.

Felhivásuk folytán a **Lovacrint** többször alkalmaztam és igazmondóan elismerem, hogy az nekem korpaképződésnél és hasonló állapotoknál igen jó szolgálatokat tett, minek folytán azt tovább ajánlani fogom.

Dr. Garner Lajos, orvos, Lébény.

A «**Lovacrin**»-nal mostanáig igen meg vagyok elégedve. Első eset, hogy egy hajnövesztőszerhez bizalmam van. Magamon az antiseborrhöás hatást észleltem és előbb kopasz helyeken kis hajnak ujra növését találtam. Hazámban ajánlani fogom.

Dr. Kasimir Schamet, orvos, Lemberg.

Ha az eredmény nem változik, a **Lovacrinnal** nagyon meg vagyok elégedve. A fejbőrt enyhén és erőteljesen tisztitja s a mellett a hajnak szaporodása felismerhető. Az első hatást magamon tapasztaltam és nagyon örültem a csattanós eredménynek.

Dr. Ernst Ferencz, orvos, Tamási.

Az Ön kivánságának szivesen eleget teszek és bizonyitom, hogy a **Lovacrin** nagyon sok seborrhöa (korpaképződés) eseteknél kitünő szolgálatokat tett, nevezetesen kezdő hajkihullásnál.

Dr. Korn Gyula, orvos, Kolozsvár.

Mivel a **Lovacrin** arra szolgál, hogy idősebb személyeknél a korpaképződést, hajkihullást és kopaszságot akadályozzon meg, minden anyának fontos tudnivaló, hogy létezik egy cosmeticum, mely a kis kedvenczeinek remek hajat eredményez.

Egy nagy üveg Lovacrin ára, mely több hóra elegendő, 5 korona, 3 üveg 12 korona, 6 üveg 20 korona. Szállitás postautánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett az európai raktár által: 9544

M. FEITH. WIEN, VII., Mariahilferstrasse No. 38.

Raktár Budapesten

PETROVICS MIKLÓS droguistánál, IV., Bécsi-utcza 2.

mDK

Paczka Ferenc és Cornélia,

önálló gyüjt. kiáll.keretében mutatkozott be.

1908.

A Nemz.Szal.400-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

Paczka Ferenc és
Cornélia kiállítása
a Nemzeti Szalonban
1908.

megvan Könyvtárunkban
A művészek életrajzi-
val együtt
dolgozandó fel-

ni.

szigorúan tudományos munka meg-
nértékben támogatni kívánjuk, ezen-
életrajzi adatait a mellékelt íven fel-
t borítékban a szerkesztőség címére

később 1908 évi aug hó 31-ig.
ó semmiféle előfizetési kötelezettséggel
nűvészeti irodalom érdekében is kérve,

áló tisztelettel
8 június hó.

KÉPZŐMŰVÉSZETI
AZGATÓSÁGA

IKTOR, BUDAPEST.

Pacrka Ferenc

és Pacrka Cornélia

1908. nemzeti szalon-

ban rendezett

kiállítási katalógus-

sát lásd

Könyvtárunkban

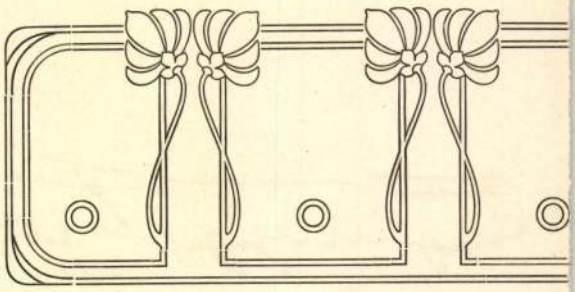

IGEN TISZTELT

Van szerencsénk becses t
JÁNOS dr., a Magyar
történész és SZENTIV
már megirták az első
kont, mely a XII-ik sz
képzőművészeink életrajzát magában
a nagyméltóságú vallás- és közokt

MAGYAR MŰVÉS

Pacska Ferenc

festőművész

Klebelsberg emlékkiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel.
Jászai Mari portraitja

Pesti Hirlap
1933.II-12.

Pacska Ferencné / Wagner Cornélia /

Grafikus

Magyar Művészet, 1927

240.0.
kiállításon.

Paczka Ferencné.

Müvirat.

VI. évf., 1907.

70.

Paczka Ferenc festő (1856-1925),
második műveszi díj

Pesti Hirlap. 1886. dec. 1. 4.

Képzőművészeti jutalmak odaítélése

Paczka Ferenc festő (1856-1925), Kiállítási
nagy érem, orsz. Kiáll.

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. aug. 3. 4 o.

Közlé az orsz. Kiállítás Képzőművészeti
zsűrije által....

Paszka Ferenc festő (1856–1925)

Pesti Hirlap. 1885. III. é. jun. 11. 30.

Minvérzeink tanulmányutra

Paczka Ferenc festő (1856–1925)

Pesti Hirlap. 1885. III. jun. 10. 4/o.

A mücsamokban holmap nejelik meg...

Paczka Ferenc festő (1856-1925)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9-11.

Radó Antal: Festészetünk a kiállitáson

Ybl

Paczka Ferenc festő/1856-1925/

Raffaello-másolata /Urunk szín-
változása/

Budapesti Hirlap,1882,IX.1.
240.sz.3.o.

Paczka Ferenc festő

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc

Paczka Ferenc festő"

Pesti Hirlap. 1879. márc. 29.

Paczka Ferenc „Szent Erzsébete"...

Paczka Ferenc festö

Pesti Hirlap. 1879. febr. 3. 4. és
mérc. 3. 4 dd

Műveszeti hirek

Paczka Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1879. márt. 9. 4.

Magyar Szent Erzsébet-képén....

P a c z k a Ferenc festő

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
141-142.
"Céhbeliek"

Ybl

Paczka Ferenc festő /1856-1925/

Raffaello-másolata /Urunk szín-
változása/

Budapesti Hirlap,1882,IX.1.
240.sz.3.o.

MDK

Paczka Ferenc

Orsz. Képtár. Nemze közi modern metszetkiállitás 1903. ápr. Bp. 1903. 13-15. o.

MDK

Paczka Ferenc, sz. 1856.

Öreg férfi

Szépm. Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1921. jun. 6. l.

M.D.K.

Pacska Ferenc
festő

Jó barátságban volt Gyulai Lászlóval

Daukó Imre: Gyulai László
Művészet, 1962. augusztus — 11 lap

NDK

Vásárlások a Műcsarnok 1963. évi tavaszi nemzetközi kiállításán:

Paczka Ferenc: Kosnyirás a barnaháti pusztán
rézkarc

Művészet 1963. 222.o.

Paczka Ferenc MDK

Rossz hirek

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Paczka Ferenc MDK

Barát

Mücsarnok 1877.nov.8.

Paczka Ferenc MDK

Dr. Palásthy arcképe, olf.

Vén halászpár Dieppe-ből, olf.

Műcsarnok 1880. okt. 3.
Őszi kiáll.

Paczka Ferenc

MDK

A mont_marteri hegedüs

Mücsarnok 1877.nov.8.

MDK

Paczka Ferenc, festöm.
1856- 1925.

691. Menyasszonysiratás. Olf. 91x75 J.f.b.

Árv. Közl. 1933. dec.hó. 4.rk. sz. 68.aukció. 30.l.

MDK

Paczka Ferenc

Emese álma, of.

Akt kiáll. OMKT. Mjics. 1925. dec. 7. 1.

Paczka Ferenc MDK

festő

Lyka: Téli tárlat 1900-1.

MDK

Paczka Ferenc, festőm.

részt vett a párisi kiállitáson.

Párisi kiáll. 1900.

PACZKA FERENC /1856-1925/

349. Csendélet. Jelezve. Vászon 66x55 cm.

Almásy-Teleki aukció III.1940.

PACZKA FERENC

688 Menyasszonysiratás. Olajf. 91x75

Árverési Csarnok aukció kat. 1933.okt. 3.sz. 31.oldal

PACZKA FERENC

311. A tenger. Eredeti aluminium metszet.

Képzőm.Társ. 1898/99.téli kiáll.kat. 38.oldal

PACZKA FERENC

573. Dr.Prohászka Ottokár megyés püspök arcképe.
Olaff.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiáll.kat. 57.oldal

PACZKA FERENC

91. A tékozló fiu. Olajf.
102. Emese álma. Olajf.

1885.orsz.kiáll.kat. 45.oldal.
és 46.

PACZKA FERENC

149. Szőgyény-Marich Manyó arcképe. Olajf.
150. Terefere. /Szántói lányok/ Olajf.
151. Dr.Fabriczy Kornél arcképe. Olajf.

30.

Műcsarnok, 1904. tav.kiáll.kat. 29.oldal

PACZKA FERENC

124. Távozó ujoncok /Tolna Szántó/ Olajf.
125. A falu előtt /Szántó/ oljaf.
145. Magyar tájkép./Somogymegye határa./ Olajf.
146. Magdolna. Olajf.

Műcsarnok 1904.tav.kiáll.kat.29.oldal
és 30.

PACZKA FERENC

56. A tánczlegenda. Olajf.

Műcsarnok 1898.tav.nemzetk.kiáll. 11.oldal
kat.

PACZKA Ferenc

Prokopp János építész
portrégi

- a kép születésének körülményei

Prokopp Mária: Prokopp
János. Esztergom, 1994.
39. p. é ill + kat. 79.

Hírek, 39, 1986, 10. 6-7. ill.

2258. Varga Géza

VARGA Géza szobrászművész kiállítása, Békéscsaba, Békés Megyei Könyvtár, 1986. Bev. Dömötör János. Békéscsaba, 1986 12 p., ill.

2259. Varga Hajdú István

TÜSKÉS Tibor: Varga Hajdú Istvánról. = Tüskés Tibor: Triptichon. Bp., Szépirodalmi, 1986 290-308.

VARGA Hajdú István kiállítása a Megyei Könyvtárban 1986, november 3-23. Békéscsaba, 1986 8 p., ill.

2260. Varga Imre

FÓTI Edit: Igazat mondani minden szoborral. Beszélgetés a Kun Béla-emlékmű felállítása előtt. = Szovjet Irodalom, 1986, 3. 178-182., ill.

(h.é.)[HAJDÚ Éva]: Varga Imre párizsi vendégkönyve. = Magyar Nemzet, 1986. augusztus 16. 9.

HARANGOZÓ Márta: Bűnös, mert nem azonos. Vita köztéri szobrainkról és egy kritikáról. = Esti Hírlap, 1986. december 16. 2.

HARANGOZÓ Márta: Jövőt idéző elmúlt idő. = Budapest, 24, 1986, 11. 10-13. ill.

HARANGOZÓ Márta: Szent István a St. Germain előtt. = Esti Hírlap, 1986. június 17. 2.

HARANGOZÓ Márta: Útközben. = Magyarország, 1986. április 27. 48. ill.

HARANGOZÓ Márta: Varga Imre szobrai Párizsban. = Esti Hírlap, 1986. június 5. 1-2.

kiáll. Wien, Collegium Hungaricum, 1986 **ism.** T.A. [TORONYI Attila]: Die Welt als ein sinnvolles Ganzes. Ausstellung des Bildhauers Imre Varga. = Budapester Rundschau, 1986. április 14. 9.

KOVÁCS István: Varga Imre kiállítása Párizsban. = Népszabadság, 1986. június 6. 7.

KRATOCHWILL Mimi: Személyiségek és kötődések. = Vasárnapi Hírek, 1986. jún. 15. 6.

PACZKA Ferenc

Székely Miklós: Kiállítások. = Napkelet, VI. 1925
84-85.

— Bp. Szépnův. XVII. sz. holland grafika

— Nemeti Szalon. csoportkiáll.: Bardócz Árpád,
Krón Jenő, Baumhan Olga, Győri Aranka,
Marsovszkyné Szinnai Ili, Turán Hacker Mária]

— „Mentor" - Derkovits Gyula

— Paczka Ferenc elhagyt Berlinben

— a Radvánszky bárok tulajdonában lévő Rákóczi portréról

Kiéleződésük - s egyben más in
való, szükséges konfrontációju
Ezért 1991 folyamán szükségesn
jellegének, tartalmi és esztét
tárgyalását, felülvizsgálatát.
a kötetszerkesztőre vonatkozó
Mindezek csak [redacted] széleseb
viták során tisztázhatók. Addi
1991 végéig AKA-támogatás felh
/bibliográfiai, forrás- és fot
illetve archiválását kívánjuk
elvégezni.
Megjegyzendő, hogy e kutatások
Kutatócsoportnál beállt személ
2. A magyarországi művészettör
A témacsoportot a Kutatócsopor
főirány keretében, a Kulturáli
feltárása, nyilvántartása és k
művelte, közvetlen támogatást
műemlékek kistopográfiájának m

PACZKA Ferenc

Mariay Ödön: Müvesseti Szemle. = Naptelet, IX. kat. 1927. 569–572.

Mücsarnok, Belga nüvkat kiáll.
Nemeti Szabán, Paczka Ferenc kaczyatok,
és Packáné Wagner Rozmelia kiáll

gázok, tűzveszélyes folyadékok, a műanyagok éghetősége)

- A robbanás (térrobbanás, porrobbanás, vegyipari reaktorrobbanás, a robbanás okozta kár)
- Gyújtóforrások (mechanikus szikra, nyílt láng, hő- és fénysugárzás, fotokémiai gyújtás, öngyulladás,

Megrendelhető: PYROSTOP KFT: 2225 Ü11

MEGREND

Megrendelem a: Pyrostop Kft-től.....

Tűz- robbanásvédelem c. könyvet.

Ára: 1950 Ft

A megrendelő neve: .....

Címe: .....

Ügyintéző: .....

Átutalásos fizetés esetén egyszámlaszám: .....

Paczka Ferenc (1856-1925)

„17 kis libapásztor" o.v. 130x90 cm

J.l.b.: Paczka 1876

Kikiáltási ár: 15000 Ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Paczka Ferenc (1856-1925)

„Hímző leány" o.v. 67 x 51 cm

J. l. b. Paczka F. Szántó 1900

kitiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 52. Képaukció katalógus Bp. 1980. szeptember

Paczka Ferenc

A Mücsarnok kiállitásáról a lap bemutatja az itt következő müvészek :
Edvi Illés Ödön: "Elnémult csatatér" c. alkotását,
Paczka Ferenc: "Csecsemőtemetés" c. müvét, a kritika szerint: "meghatóan egyszerü, erős müvészettel megfestett kép" /ez a kritika a 307.- oldalon szerepel/
Bruck Miksa: "Maderno Lagodi Garda" c. munkáját.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1915. márc. 21. VII. évf. 12. sz. 265, 271, lapokon.

Pacska Ferenc (Monor, 1856 - Berlin 1925)

„Lányok napsütésben" - o.v. 76 x 92 cm

j. l. l. Pacska Ferenc 1908.

Kikiáltási ár: 70000 Ft

BÁV 55. Képaukció Bp. 1997. szeptember

Paczka Ferenc

A művészet több művet az
állam vásárolta meg.

Kovács Dezső: A művészetek pártfogása és...
Művészet, 1980. május – 46. lap.

Paczka Ferenc, Jestő

L.: Fémyes Adolf

Egyi M.: Pettenkofentől .... 84-87.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1975-nov. XXI/4.

Paczka Ferenc

A kiváló müvésztől sokkal többet vártak, mint alábbi müvei:
„Görgey Arthur arcképéről ki hinné, hogy a siető öreg ur a nagy idők egyik legnagyobb alakját" ábrázolja, -mondja kritikájában Masque "Lira" cimmel, mely "Az ezredik év Szalonja" c. kiállitásról szól.

A 384. lapon ugyancsak Masque ir a müvész "Elveszett Paradicsom"-ában Ádám és Évaról, sajnálattal állapitja meg, hogy minden bizonnyal „megkegyelmez nekik az Ur, ha valamicskével jobb képüek."

A HÉT, Bp. 1896. május 24.
VII. évf. 21. sz. 345-347. lap.

Paczka Ferenc

"De szeretnék páva lenni" c. festményéről irja L.: "A téli tárlat-ról szóló ismertetésében, hogy ez a képe a legjobb, minden eddigi munkája között. Majd kifejti azt a véleményét, hogy a festő, "mintha csak most találná meg önmagát.."

A HÉT, Bp. 19ol. dec. 1. XII. évf.
48. sz. 799. lap.

Paczka Ferenc

Jászai Mari-ját nagy igy kezettel festette meg a müvész, "de a hatalmas asszony különb ecsetre való"-irja X.:"A téli tárlat" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 19o2. dec. 7. XIII. évf. 49. sz. 783-784. lap.

Paczka Ferenc és Paczka Kornélia

Tövis sign.-val "Paczka Ferenc és Kornélia" cimmel, a Müvészet c. rovat közli a kritikát: A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitást a müvészházaspár. Ez Paczka Ferenc életének retrospektiv kiállitása, a több mint egy negyedszázad alatt alkotott munkáit mutatta be a Szalon.
A Németországba kiszármazott Paczka és a német születésü Wagner Kornélia is idejöttek Tolna-Szántóra festői motivumokért.

A HÉT. Bp. 19o8. márc. 29. XIX. évf. 13. sz. 2o7. lap.

Paczka Ferenc

Az első nármi épület emeletének jobb nárnyában látható fiatal festőnk, a az aggodó anya és már-már hétségbeeső fin lelki állapotát meglepő élethűséggel vimetükröző „Rossz hírek" cime festménye

Entergom és vidéke. 1879 (1) 1.n. jun. 1.
Entergom Sékesfehérvárott. Hírek

Paczka Ferenc

Bojtorján: "A tavaszi kiállitásból" c. kritikájában birálja a müvész "Tánc-legenda" c. olajfestményét. "ezt a legendát - a szentről, aki táncolt a Szüz tiszteletére - Anatole France sokkal szebben adta elő" -mondja , de megdicséri a Muzsa arcát és termetének lengeségét.
Müvészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 1898. ápr. 24. IX. évf.
17. sz. 265. lap.

Paczka Ferenc

A lap bemutatja a müvész festményét az őszi tárlatról:"Ave Mária" c.

Repr.

Otthon, Bp. 1898. 2. sz. füzet.
333. lap

Paczka Ferenc

"Konfirmáció".c. festményét hozza a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1898. 5. sz. füzet.
809. lap

PACZKA Ferenc

Egeslaki műtermében

Gábor E
Művtört.Ért. 1990 1-2 25,

M.D.K.

Paczka Ferenc

Két vallásos képét emliti és birálja Murányi Iván: Téli Tárlat c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848. lap után következő mellékletben.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Paczka Ferenc

„Márkus Emília", olaj.

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX század. Budapest, 1966 Katalógus, 35. l.

Paczka Ferenc.

A zolnoki műrésztelep 25. éves fennállásának jubiláris kiállításán néhány képe szerepelt, melyeket a zolnoki telepen festett.

Nemzeti Ujság. 1927. szept. 20.

Tacka Teresa.

A moluski mikrotelep 25. pres. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a moluski telepen [illegible].

Kemeneti Ujsag. 1927. Sept. 20

Paczka

Szerepel a magyar táj és népélet c.
kiállításon a Műcsarnokban

Magyarsóp, 1926, XI. 14.

Paczka Ferencné

Saját arcképe, ered. alum.metszet

Női arckép, " " "

Mücsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

Paczka Łączeczne

Wagner Kornelia

Środ

Buca 49. l. arcz.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

a.

Endrényi Imre, Szeged.

Paczka Ferencné

Wagner Cornélia

festő

l.

Országos Képtár

Modern metszetek

kiállítása III. 1898.

nov. Bp. 7. l.

...YAR KIR. VALLÁS. ÉS KÖZOKTATÁSÜ...

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
279 1925 szám
Érk. 1925 szept 30.

MDK

Paczka Ferencné, Berlin

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

Paczka Ferenczné

1913. máj – jún. Kiáll. MKE
Nemzeti Szalon
Kollektív Kiállítás.

Láncdzsavég, népvándorláskori III. 107, 108

Pavzka Ferencné

Wagner Cornélia

rod

Bende 1916

249. l.

1448

1448. Giov.

Sz. Bondoban 1520 táján. †

Szent Alajos.

Derékon alólig látható pásztorbotot, baljában pedig elől kopasz, haja rövid, bajusza és szakálla leberetvált. Köpenyege csuklyás. A háttérben függöny lóg, mely bal felől hegyes vidékre enged kilátást. Felirata balról az ablaknál három sorban:

Vászon, méretei 80·5 : 71 c
tett 1895 október 23-án 500 lirá
— Elszámoltatott 1900 novembe
molást jóváhagyta az 1901 augu
rozat (464–901).

Kifüggesztésére vonatkozó a

a) Az Orsz. Képtárban. 1
Moroni: Szent Alajos.

b) A Szépművészeti Múzeu
sandro Bonvicino (Moretto da Bres
IV. 131. *A. Bonvicino, dit Moretto*
— 1910: IV. 131. *A. Bonvicino*
Saint (St. Bénoît ?).

Vét. 1895

Pacska Ferencné

Trefort Ágoston arcképe.
Algrafia.
Repr.
Domanovszky Sándor
Magyar művelődéstört.
V. K. Bp. é. n. 350. l.

Paczka Ferencné

Wagner Kornelia

ind

Fürsthangsz

52. l.

Paczka Komedia

Thieme Becker

XXVI. 127/128

Lipka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Paczka Cornelia

wód

z

Lazar 1899

57. l.

3813—3814. Paczka Cornélia.

Sz. Göttingenben 1864 augusztus 9-én.

3813. *Vasárnapi készülődés.*

A készülődést két, lóczán ülő parasztleány mutatja, a kik térdig és teljes arczélben láthatók. Közűlök egy, a ki fülében kékköves függőt hord, társnőjének hajába, a piros tetejébe, virágos szalagot fon. Öltözetük: rövid ujjú hímzett ingváll fodros gallérral, bő szoknya és kötény. Mögöttük balról hengeres kút van lánczon lógó vederrel, míg szemközt deszkaajtó tűnik szemünkbe. A középtérben, jobbról a dombon, libák legelnek. A hegyes háttérben pedig, balról legelő csikó és két alak, középütt pedig majorság bontakozik ki. Ez utóbbi előtt jegenye és több törpe fa díszlik. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »PACZKA CORNÉLIA 1901.«.

Vászon, méretei 62 : 91·3 cm. — Lelt. sz. 3813. — Vétetett az 1908 április 25-iki 47157 sz. engedély szerint 1500 K-án (770–908). — Elszámoltatott 1908 július 5-én (1099–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 szvsz. határozat (911–911).

Jegyzet. A rövid úton történt megkeresésre (1195–910) ideiglenes állami letétül 1910 július 18-án (1202–910) a vallás- és közoktatásügyi miniszterium államtitkári várószobájában nyert elhelyezést. — Az átadást tudomásul vette az 1910 november 30-iki 135844 sz. határozat.

III

516 (3813).
643 (395).

Let.

III : 516.

Vét 1908

Bpest – minist

424. **Díszalbum,** zöld bőrbe kötve, sárgaréz veretekkel, középen a Nemzeti Színház fényképe porcellánon, Radnótfáy Nagy Sámuel intendánsnak ajándékozták a Nemzeti Színház tagjai 1869 január hó 1-én. Benne az akkori tagok fényképei voltak (57×47 cm).

Nemzeti Színház Múzeuma.

425. **Emlény Koesis Irma jutalomjátékára** 1877 január 25. Selyemre nyomtatott vers.

M. Kir. Operaház Emlékgyüjteménye.

426. **Koesis Irma** (1846—1920) három arcképe. Fénykép. A Kapitánykisasszonyból mint Mária királyné, a Gerolsteini nagyhercegnőből és Lohengrinből mint Ortrud.

M. Kir. Operaház Emlékgyüjteménye.

427. **Üdvözlővers** Felekyné Munkácsy Flórához. Kézirat figurális vízfestésű díszítéssel Gyulai Lászlótól.

Dr. Bedő Rudolf.

428. **Színlap** 1872 dec. 1. a Csongor és Tünde első előadásáról Vörösmarty Mihály születésének emlékezetére.

Dr. Bedő Rudolf.

429. **Nemzeti Színházi jelentés** 1882 augusztus 27-i színházvizsgálatról. Nyomtatott blanketta kéziratos kitöltéssel.

Dr. Bedő Rudolf.

430. **Csoportkép.** Fénykép a Nemzeti Színház udvarán, a Lendvay-szobor tövében. Gyenes, Bakó, Festetich Andor gr., Somló Sándor, Latabár Kálmán, Mészáros Lajos, stb. az 1890-es évekből.

Nemzeti Színház Múzeuma.

431. **Csoportkép.** Fénykép a Nemzeti Színház tagjai Paulay Ede igazgatása alatt (1878—1894).

Dr. Tóth László.

432. **Ney Bernát** operaénekes első fizetési íve 1881 szept. 21-én.

M. Kir. Operaház Emlékgyüjteménye.

417. Paulay Erzsi 2 képe, Mészáros Alajos, Tanayné Halmi Margit.
Dr. Tóth László, Tanay Magda.

418. Lánczy Margit és Vaszary Piroska.
Dr. Tóth László és Ha:du László.

V. FÜLKÉBEN. 1867—1884. TERJEDŐ IDŐKÖZ EMLÉKEI.

(419—420. sz.)

419. **Szigligeti Ede** színműíró (1814—1878) mellszobra. Márvány.
Nemzeti Színház.

420. **Jászai Mari** (1850—1926) drámai művésznő arcképe. Olajfestmény Packa Kornéliától.
Nemzeti Színház.

TÁRLÓBAN NYOMTATVÁNY, FÉNYKÉP, KÉZIRAT, DÍSZALBUM.

(421—440. sz.)

421. **Színlap** 1870 március 3. Tóth József (1823—1870) halálának bejelentésével.
Dr. Tóth László.

422. **Báró Orczy Bódog** (1831—1892) nyomtatott, főpróbára való meghívója sajátkezű aláírásával. Pest, 1870 oct. 10.
Dr. Tóth László.

423. **A Nemzeti Színház díszlettárának égése.** Fametszet a Vasárnapi Ujság 1871 szept. 24-i számának első oldalán, keretben.
Hollós Oszkár.

Hollós Nemz. Szính. kiáll.

Packa Ferencné

rod

Amateur: Magyar festőnők. Alkotmány. 1913. jún. 8.

721. n

Paczka Ferencné

írod
a
Az Ujság.
1913 máj. 22.
(e. a.: A Képzőművészek Kiállítása.)

Mária Antónia

Miniatűr, üveg, tempera, 11 × 6·6 cm.
A San Marco-gyüjteményből.
A salzburgi művész egyetlen ismert munkája.
Gerevich PA, 262. l.

FAISTENBERGER, ANTON (osztrák festő, 1663—1708)

Tájkép

Vászon, olaj, 74 × 100 cm.
Jelezve lent balra: Anton Fäustenberg.
Maszlaghy II., 305. szám. — Gerevich PA, 248. l.

FH MONOGRAMMISTA (osztrák festő, XVI. század)

Szárnykép, kétoldalt festve: Előoldal: *Szent Miklós és Szent Ulrik*. Hátoldal: *Az araráthegyi vértanúk*

Fa, tempera, 136·5 × 62 cm.

FLATZ, GEBHARD (német festő, 1800—1881)

Szent József a kis Jézussal

Tondo, vászon, olaj, átm. 80 cm.
Jelezve balra az angyal mellett: Gebhard Flatz, Romae, 1841.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875. 45. szám. — Rényi 23. l. — Maszlaghy II., 208. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 248—249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Mű-

Paczka Ferencné

gyűjt. Kiáll

a Magyar Képzőművésznők Egyesülete V. rendes tárlatának Esteben

Nemzeti Szalon

193-máj.-jun.

könyvtár nuban

1852-ben közzétett „Az első amerikai települők" című sorozatának egyik lapja. — Delteil 25. I. — Tónusos kőnyomat. A harmincas évek óta kísérletek történnek színes lapok előállítására, de kevés művészi eredménnyel. A tónusos nyomás átmenet a színes nyomáshoz.

176. KRIEHUBER, JOSEF (1801—1876.) Adélaida osztrák főhercegnő. — Wurzbach 8. — Delhaes István hagyatéka. — Mivel a színes litográfia egyelőre semmi művészi produktumot létrehozni nem tudott, az arcképlitográfusok levonataikat gyakran aquarellel, miniatürszerűen színezték.

177. TOULOUSE-LAUTREC, HENRI DE (1864—1901). Az „Elles" című sorozat egyik lapja. Színes kőnyomat. — Toulouse-Lautrec mint karrikaturista és plakátrajzoló a színes litografiának egyik főképviselője.

178. Mlle Elsa, másként „A bécsi nő". — Színes kőnyomat.

179. Loie Fuller táncol. — Színes kőnyomat arannyal nyomva. Próbanyomat.

180. RENOIR, FIRMIN AUGUSTE (1841—1919). Fürdő nő. — Színes kőnyomat.

181. TOULOUSE-LAUTREC, HENRI DE (1864—1901). „La Goulue" nevű híres táncosnő a párisi Moulin rouge-ban. — Színes kőnyomat.

182. SIGNAC, PAUL (szül. 1863). A bója. — Színes kőnyomat. A „pointillista" művészek munkáinak sokszorosítására igen szerencsés eszköz a színes kőnyomat. Mert míg a festményeken önkényesnek

látszik a színeknek pontokra való felbontása, a litografiában természetesnek és dekoratívnak s mintegy a technika kényszere alatt keletkezettnek érezzük ezt az eljárást.

183. LUNOIS, ALEXANDRE (szül. 1863). Az Imperialban. — Színes kőnyomat. Lunois sok sikerrel dolgozott azon, hogy kőnyomatain a valóság színeit naturalisztikus módon tudja visszaadni.

ALGRÁFIA.

Az algráfia vagy aluminográfia ugyanúgy készül, mint a kőnyomat, csakhogy a litográfiai kő helyett aluminiumlemezt használnak. Az eljárást Scholz József találta fel Mainzban, 1892-ben.

184. PACZKA FERENCNÉ, WAGNER CORNÉLIA (szül. 1864). Női akt. — Mellette az eredeti aluminiumlemez, melyről a nyomat készült.

Szépm. Muz. graf. o.
52 kiáll. (1925)
Művészi sokszorosító eljárások.

Paczka Ferencné

NAGY KÁROLY erdélyi református püspök köszönetet mond püspökké választása alkalmából küldött üdvözlésért egy paptársának. (1918.) 3.—

NEVY LÁSZLÓ rövid kézirata és autogrammja. 2.—

ODRY ÁRPÁD levele Füredy F. G.--hoz vidéki szereplése ügyében. (1935. VI. 8.) 4.—

— levele Füredy F. G.-hoz a Rádióban tartandó előadások ügyében. (1935. VI. 15.) 6.—

PACZKA FERENCNÉ, WAGNER CORNÉLIA németnyelvű levele Füredy F. Gusztávhoz. (Berlin, 1926. IV. 24.) 4.—

KOVÁCS FERENCZ: Magyarország és Ausztria statisztikája. Tekintettel a többi nevezetesebb európai állam jelentékenyebb életmozzanataira. Debr. és Nyiregyháza, 1869. 12.—

KOVÁTS ANDOR: A debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem kisebbségjogi intézete. Bp., 1941. 4r. 1.—

KÖLTŐK ALBUMA. Jelenkori magyar költők verseiből összeállította Radó Antal. 3. kiadás. 35 magyar festőművész képeivel. Bp. ,é. n. 4r. Vk. 12.—

KÖNIG, THEOPHIL: Historisch-geographischer Hand-Atlas zur alten, mittlern und neuern Geschichte. 5. Aufl. Welfenbüttel, 1857. Fvk. 6.—

(KÖNYVAUKCIÓ.) Verzeichniss einer grossen Sammlung alter und neuer, guter, und brauchbarer Bücher. (5. Dezember 1796.) Wien, 1796. Egyleveles előzetes értesítés néhány tétel felsorolásával. 1.—

KŐRÖSI MIHÁLY: Az új testamentomra mutató tábla. 2. kiadás. Debr., 1773. Kve. 6.—

KŐRÖSY JÓZSEF: Az 1896. évi november hó 15-én tartott népösszeírás eredményei. Bp., 1898. 2.—

—: Pestváros halandósága 1872 és 1873-ban és annak okai. Bp., 1876. 3.—

—: Előleges jelentés az 1870. évi január elsején történt pesti népszámlálás eredményeiről. Pest, 1871. 2.—

—: Az 1872-dik évi pesti építkezések. Bp., 1873.

—: Az 1873 és 1874. évi budapesti építkezések. Bp., 1875. 2.—

Bertók L. debrecen könyvk. 28. sz. könyvárjegyzéke 1944.

s a tole vett osztonzeseket nem tudja szervesen magába

Balassa grófok számára is dolgozott, megbízásukból egy Szent Anna képet és két kisebb szentképet fest.

Budai működését Schoen Arnold deritette fel. A buda-vizivárosi Szent Anna templom, melynek egész festői disze az ő szellemében fogant s a Szent Flórián kápolna őrzik működésének tanubizonyságát. Legutóbb munkásságának nyomait fedezték fel a máriabesnyői templomban is.[233])

Művészetének a főterülete az *egyházi festészet* volt. De jeles művelője volt a *portrénak* is. A gróf Pachta család tagjairól festett csoportképe feltűnést keltett. Elkészítette József főherceg, a későbbi II. József császár arcképét is, amely Fritzsch metszetében maradt reánk. Jeles grafikus volt. Mintegy husz sajátkezüleg metszett lapot ismerünk tőle, melyek — Nagler szerint — *Cornelis Schut* modorára emlékeztetnek. Sokat másolta az idegen mestereket. Mintegy 12 lapot ismerünk, melyeket *Rubens* és *van Dyk* után metszett. Ezenkivül számos toll és tusrajza maradt reánk, különböző osztrák magángyüjteményekben és a bécsi müvészeti akadémia könyvtárában.

Wurzbach értékelése, mely elsőrangu müvészi jelentőséget tulajdonit neki, tulzott. Tehetséges, ügyes művész

Paczka Kornélia

Magyar Művészet

1925. 583. l.

Studio 1925. december

Jarno Jessen Paczka Kornélia szobrászatáról ír és bemutatja atyjának, a jeles egyet. tanárnak, Wagner Adolfnak márvány arcképszobrát. Paczka Kornélia most fejezi be hatalmas kútját

LOM.

T:

. . . . . .

ény megyéből . . . . . .

. . . . . .

. . . . . 10.

. . . . . 11.

. . . . . 13. »

k) . . . . . 14. »

ei. — Numizmatikai kézikönyvek

- Az éremkedvelők Egyesülete . 16. »

. . . . . 24. »

. . . . . 25. »

. . . . . 25. »

27. *Gohl Ödön:* Római pénzek a M. N.
II. Rákóczi Ferenc pénzei és emlékér
28. *Rohde Tivadar — dr. Zimmermann*
29. *Rampacher Pál:* Rákóczi emlékérme
30. *Gohl Ödön:* Emlékérmek Buda 1686
31. *Leszik Andor:* A vidéki múzeumok
32. *Gálocsy Zoltán* és *Kürti Gyula: Ér*
33. *G—n: Különfélék.* Dr. H. Riggauer niumi érmek. — Római érmek. — lambér-érem . . . . . .
34. *Ötvös Gábor: Irodalom* . . . .
35. *Érem- és könyvvásár* . . . . .
36. *Társulati élet* . . . . . .
37. E füzet tartalmának *német* és *franc*
Melléklet: Társulati éremvásár.

Paczka Kornélia

1933 feb-márc

Jászai Mari képmása, a Nemzeti Színház múzeumának tulajd.

Klebelsberg emlékkiáll Műcsarnok

IX.Нбвз

Paczka Cornélia

1908-ban kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalonban.

Irod

Paczka Ferenc és Cornélia kiállítása a Nemzeti Szalonban. Bpest 1908.

Niemandz Vilnos III. 139.

11261

Görgey Arthur.

Mellig látható és kissé jobbrafordult. Feje kopasz; rövid haja, bajusza és körszakálla ősz. Öltözete: lehajtott gallérú ing, kivágott mellény és egyelejű kabát. Jelzése

alól középütt: rajzolta Paczka Ferenczné
balra: Görgei Arthur
Visegrád 1899.

Szines algrafia, méretei a papirosnak 56:44 cm.

Szn. 155-909
1625-909-2

Paczka Kornélia

11182

Ráth Györgyné.

Mellig, kissé jobbrafordult, szembenéz. Fölfelé fésült haját köralakban viseli. Fülbevalója és magas ruhája fekete. Ugyanilyen nyakkendőjét csokorra kötötte. Jelzése fölül a jobb sarokban: PACZKA CORNELIA 1908-17.9

Czeruzarajz, méretei a vonalkeretnek 29.5:23.8 cm.

Szn. 167-908
1592-908-1

Paczka C

3814. *Önarczkép.*

A művésznőt mellig és szembe nézve ábrázolja. Középütt elválasztott és füleit részben takaró haja fekete, szemöldöke és szeme sötétbarna. Rózsaszínű magas ruhája galléros. A háttért a szobának fehérre meszelt fala képezi. A nyitott ablakon át kertre és felhőzött égboltú hegyes vidékre nyílik kilátás, a hol a középtérben épületek bontakoznak ki. Jelzése alól a párkányon: »CORNÉLIA PACZKA 1905.«.

Vászon, méretei 33·3 : 45·5 cm. — Lelt. sz. 3814. — Vétetett az 1908 április 25-iki 47157 sz. engedély szerint 400 K-án (770–908). — Elszámoltatott 1908 július 5-én (1099–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 szvsz. határozat (911–911).

III. 517 (3814)
643 (395).

III : 517.

Vét 1908

2362. Paczka Kornélia.

Sz. Göttingenben 1864 augusztus 9-én.

Tavasz.

Eszméje az appennini hegységek környékén nyer kifejezést, a melyet tavaszi üde zöld szin ural, mig előtérbeli mezőit különböző virágok tarkitják. A derült ég könnyen felhőzött. Jelzése alól balra: Cornelia Paczka. Cavinana Pistoiese.

Vászon, méretei 75.3: 120 cm.
Vétetett az 1903: IV. 23-án kelt 28272- sz. leirattal 2000 Kán. (293-903)
Elszámoltatott 1903: VI. 10-én (382-903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

904: IV. 29.

28272-903

MDK

Paczka Kornélia

Vasárnapi készülődés, festm. repr.

Az iparművészeti karácsonyi kiáll. Vasárnapi Ujság. 1901. 47.sz. 765. l.

MDK

Vásárlások a Mücsarnok 1903. évi tavaszi nemzetközi kiállitásán:

Paczka Kornélia: Tavasz az appennini hegységben. olf.

Müvészet 1903. 222.o.

MDK

Vásárlások a Mücsarnok 1903. évi tavaszi nemzetközi kiállitásán:

Paczka Kornélia: A boldogok hazájában. algráfia
Dr. Meitzen Ágoston tanár arckép
kőrajz

Müvészet 1903. 222.o.

Paczka Kornélia MDK

Szegény lelkek, olf.

Mücsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Paczka Kornélia

Erdei táj, of.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 46.l.

Paczka Kornélia MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Paczka Kornelia

Patakpart, ceruza

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Paczka Kornélia.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1912-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Patzka Kornélia , festöm.

festményei egészitették ki az elsö terem együttesét.

Ybl Ervin: "Gróf Klebelsberg Kunó." Emlékkiállitás a Mücsarnokban. 1933. MIP.1933. 44.l.

Paczka Kornélia MDK

Magdolna, ceruza

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása.

Paczka Kornélia MDK

Fekvő nő, szénrajz

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

Paczka Kornélia MDK

Falusi müteremsarok, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Paczka Kornélia

Erdei táj, olajfm.

KMT 1910/11. téli kiáll. 46.l.

MDK

Paczka Kornélia

Tavasz az Apennini hegységben, of.

Dr. Wagner Frigyes arcképe, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 35.l.

MDK

Paczka Kornélia, graf.

az algráfiatechnikának kitanálója és jeles müvelője. Részt vett az országos képtárban rendezett Modern Metszetek kiállitáson.

L-a.: Modern metszetek kiállitása. Mücsarnok. 1898. nov. 27. 158.l.

MDK

Paczka Kornélia

A Nemzeti Szalon kiállitásán 300-at meghaladó festmény ismerteti a Paczka-házaspár fejlődését.
A kiállitás egyik érdekessége a Dunántul szép magyar menyecskéiről és leányairól készült képek.
A kiállitás müvészi anyagát Ernst Lajos ig. rend.

Pesti Hirlap 1908. 72.sz.

MDK

Paczka Kornélia

A Nemzeti Szalon tárlatán rézkarcai és tollrajzai a legértékesebbek.
Eleinte kisebb skulpturákkal kisérletezik, aztán igen szép mellszobrokat készit. Főmüve az a kuttervezet, amellyel az 1926-os berlini müvészeti kiállitáson teljes elismerést aratott.

/m.j./: Paczka Ferenc és Paczka Kornélia kiáll.
Magyarság 1927.V.5.

MDK

Paczka Kornélia

A rézkars és algrafia kitünő müvelőjeként Német országban is igen jó hangzásu neve van. Ugy kompozicióí, mint rajz-tanulmányai s a szobrászat terén is kifejtett müködése erősen fejlett formaérzékről tesznek tanuságot.

K-ny O-n.: Paczka Ferenc és Paczka Kormélia gyüjt.kiáll.a Nemzeti Szalonban.

Vasárnapi Ujság 1908.55.évf. 13.sz. 245-246.o.

MDK

Paczka Kornélia

K-ny Ö-n. Paczka Ferenc és Paczka Kornélia gyüjteményes kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Vas.Ujs.1908. 245.l. /Képekkel és Paczka Ferenc önarcképével./

MDK

Packa Kornélia

A berlini Keller és Reiner cég meghivása az általuk rendezett kollektiv kiállitásra.

Mücsarnok, 1900. 10.1.

MDK

Paczka Kornélia

Művével gyarapodott a Szépműv.Múz. érem- és plakettgyűjteménye.

Cikk: A Szépműv.Múz.gyarapodása 1925-ben.

Magyar Művészet, 1926. 1.sz. 41.l.

MDK

Paczka Cornélia

Paczka Ferenc, r epr.

A Mü. 1927. I. 2. sz. 37.1.

MDK

Paczka Kornélia

"Szegény lélkek"c.fest.repr.

Vasárnapi Ujság 1905. 281.lap.

Paczka Kornélia MDK

Erdei táj, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Paczka Kornélia

Lengyel Géza: Művészpár

Nyugat 1908.ápr.1.

MDK

Paczka Kornélia

A Paczka-müvészpár gyüjteményes kiállitását ismertették napilapok 1908.márc.25.,hetilapok márc.29.

Müvészpár. /Paczka Ferenc és P.Kornélia./ Irta Lengyel Géza. Nyugat.1.évf.7.sz.

Müvészet 1908.215.1.

MDK

Paczka Kornélia, graf.m.

Az Ernst-Muzeum idényzáró grafikai kiállitása május 13-án nyilt meg. Mintegy 200 kézirajz gyült össze, egy részük külföldi műhelyekből.

P.K. rajzlapjai az élet egyszerübb, szélesebb szemléletét tükrözik.

Lyka Károly: Májusi kiállitások.
Magyar Muzsa. 1920. 11-12.sz, 514.l.

MDK

Paczka Kornélia, graf.m.

Az Ernst-Muzeum idényzáró grafikai kiállitása
május 13-án nyilt meg. Mintegy 2ie kéziraj
gyült össze, egy részük kölföldi műhelyekből.

P.K. rajzlapjai az élet egyserübb, szélesebb
szemléletét tükrözik.

Lyka Károly: Májusi kiállitások.
Magyar Muzsa. 1920. 11-12.sz, 514.l.

Paczka Kornélia MDK

Magyar parasztudvar zivatar után, olf.

Műcsarnok 1905/tavaszi nemzetközi kiáll.

Paczka Kornélia MDK

Varróleány, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Paczka Kornélia, festöm.

Tanulmány. Algráfia.

Árv. Közl. 1937. 4.fk.sz. 3i.l.

MDK

Packa Kornélia, festöm.

Parasztleány a rét elött. Olf.

Illusztr. a 267 l.

A Szent György-Czéh XI. aukciója.
1912. Kat. 26o.l.

MDK

Paczka Kornélia

Tanulmány, algráfia

A párka, algráfia

Árverési Közlöny 1937. okt. rk. sz. 33.1.

Paczka Cornelia MDK

Prof. Wagner, lito

dr. Münsterberg berlini városi tanácsos,lito

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Paczka Cornélia

A boldogok hazájában, eredeti algraphia

Dr. Meitzen Ágoston tanár arcképe, kőrajz

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 48.l.

Paczka Cornélia MDK

Intim szomszédság, olf.
Legény kaszával, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

M.D.K.

Paczka Kornélia

Külföldön élő magyar müvész rajzait kiállitották az Ernszt-muzeumban. A kritika kiemeli müveit.

Rajzok az Ernszt-muzeumban c.
Szinházi Élet. Bp. 192o. május 23-29. IX. évf.
21. sz. 21. lap.

MDK

Paczka Kornélia, festőm.

Tanulmány. Algráfia.

A párka. "

Árv. Csarn. 1937.okt. /Árv.Közl. rk.sz./ 33.1.

Paczka Kornélia MDK

Jászai Mari képmása

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

MDK

Paczka Kornélia

Önarckép, of.

Mücsarnok 1911/12. téli kiáll. 60.l.

MDK

Paczka Kornélia

Magdi, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.
53.1.

MDK

Paczka Kornélia

A Szépmüvészeti Muzeum gyarapodása 1925-ben. Magyar Müvészet 1926. 41.l.

MDK

Paczka Cornélia

Varróleány, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm. Társ.1904.évi tav.kiállitasun Saxlehner Arpád, Bpest.

Művészet, 1904. 279.l.

MDK

Paczka Cornélia

Vasárnapi készülődés, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 44.l. A3/11.

MDK

Paczka Cornélia

Prof.Wagner.Litographia.
dr.Münsterberg berlini városi tanácsos.
Litographia.

Műcsarnok, 1906/7. téli nemzetk.kiáll.
57.lap

Paczka Cornélia MDK

A boldogok hazájában, algraphia

Dr. Meitzen Ágoston tanár arcképe, kőrajz

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Paczka Cornélia MDK

Tavasz az Apennini hegységben, olf.

Dr. Wagner Frigyes arcképe, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Paczka Cornélia született 1864.

16. VITA BEATA.
Algrafia. 47,5×64.

Paczka Cornélia született 1864.

17. NŐI ARCKÉP. Jelzés lent balra: P. C. C. W.
Algrafia. 42×35.

Paczka Cornélia született 1864.

18. PACZKA FERENC ARCKÉPE. Jelzés lent jobbra: Paczka Ferencné.
Ceruzarajz. 30×21.

Paczka Cornélia

Ernst Muzeum aukcioi
XXXIII.
Jaszai Mari hagyatékából

mat. Stuttgart, 1893. 8r. Fvk. Elől *Falk Miksa* sk. ajánló-

n the dark Continent. London, 1887. 8r. Vkts. Exlibrissel.

ongo and the founding of its free state. London, 1886. 8r.
el.

n culture in Upper Hungary. Budapest, 1920. 8r. Makoldy
rihoz.

e Strömungen der Gegenwart. Stuttgart, 1908. 8r. Fvkts.

s, intro several remote regions of the World. Nagy 8r.
adás.) Exlibrissel.

3p. 1876. — Vidámlások. Bp. 1919. — KOZMA ANDOR,
bbi szerző sk. ajánlásával és Jászai aláírásával.

relmes asszonyok. Bpest, 1905. Kis 8r. Selyemkötés. Szerző

ir. — VEÉR IMRE, Balladák. — HORVÁT ÁKOS, Te-
OGI ZSIGMOND, Szántok-vetek. 8r. 4 kötet. A három
l.

régi rímmel. (Szerző sk. ajánlásával.) — DEZSŐ JÓZSEF:

JNKÁI. Összegyüjti és kiadja a Magyar Tud. Akadémia,
III. kötet. II. sorozat 1—2. kötet. Hozzá: Naplói. Kiadta

Paczka Cornelia

l.

-Rimp.- 178. l.-

Paczka Cornelia

Mucharski

1916-17. teh. Kiall 34.

Szamosújvári múzeum III. 180

Paczka Cornelia

1920. maj. koll. rajz kiäll.

Ernst Mur. graf. kiäll. Lat.

Velicogna Rikard VIII·161.

Paczka Cornelia Róna

Paczka Ferencné, Wagner Cornelia
Munkanélk

1893/94. téli kiáll.
1894. tavaszi kiáll.
1894/95. téli kiáll. Berlin.
1898. tav. kiáll.
1898/99. téli kiáll.
1899. tav. kiáll.
1899-1900 téli kiáll
1901-2. téli kiáll. 384
1902. tav. kiáll. 370, 374
1903. tav. kiáll
1904. tav. kiáll. 146.
1905. tav. kiáll. 127, # 300
1906-7. téli kiáll. 437, 672, 673

Alauda József VII. 268.

MVK

Paczka Kornélia
grafikus

aluminium lemezeken előállított grafikus lapjai a M. T. Akadémia kiállításán „feltűnést keltettek"

—: A M. Tud. Akadémia
Grafikai Szemle 1898 évf 12 z 1941.

MDK

Paczka Kornélia
festő, grafikus. zobrász

algráfiai nyomatokkal szerepel
a kiállitáson
(Akadémia, Terey G. rendezése)

— Nemzetközi modern metszetkiállitás.
Grafikai Szemle 1903 évf 5 z 79 l

M.D.K.

Paczka /Wagner/ Kornélia /1864-

946. Psyche tanulmány. Alumin. nyomat. 65x39 papir.
Elveszett. /Fővárosi Képt./

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
66. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDA

Paczka Kornélia

garfikus, bronzérem

Wlassics Gy: Párisi kiállkitüntetései. Mücs.
1900. 3267 l.

Paczka Kornélia

grafikusból

1920. Koll. Eiall. az

Ernst Múzeumban

Petöfi V. 77.

MDK

Paczka Kornélia

Tanulmány, algráf.

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz. 15 l.

MDK

Paczka Kornélia

Anyaság

Ered. aluminográfia.

Szign.: „Paczka Kornélia 14.N.1898"

Szent György Céh, XXIX. műv. graf. aukc. - 1919.
IX. 29. - X. 2. - A Gyűjtő V. éof. 5 sz. - Kül. a. 69. l.

MDK

Paczka Kornélia

Tanulmány, algráfia

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

29 l.

Tacuba Normalia

Tacubaya, Mexico

MDK

Paczka Kornélia

Tanulmány, algráf.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
34 l.

MDK

Paczka Kornélia

A párka, algraf.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 25 l.

Paczka Cornélia, festö. MDK

Vasárnapi készülödés. Of.

Képzömüvészeti Társ. 1901/2. Téli Kiáll. Kat. 44.l.

MD K

Paczka Kornélia, festö.

257. N öi fej. allgrafia .

Nemzeti Sza lon. 1900. Nemzetközi graf. kiáll. Kat. 40. l.

Paczka Cornélia festőművész
Magyar leányka'-
Szépm.Muzeum I.grafikai kiállitása
19o7 február

fekszik a kis Jézus, nagy arany glóriával a feje körül. Mögötte, rózsaszín köpenyben térdel József, jobb kezével égő gyertyát tartva a kis Jézus fölé. A háttérben jászol fölé hajló barna tehén és szürke szamár. Az ablakon át két pásztor tekint az istállóba. Mögöttük mélybenyúló táj. Mária mögött a töredezett falon keresztül, ritkáslombú fa mellett legelésző fehér juhnyáj látható. Az építmény fagerendás teteje előtt három, tekercset tartó kis angyal.

Az iniciáléból kiinduló lapszéldíszítés négyoldalt kereteli a lapot. A csipkézett, stilizált levelekkel díszített indaszárakon naturalisztikus szegfűk, ibolyák, két szürke majom, két madár, egy lepke, díszestollazatú páva s egy kakas. (346. kép.)

1b lap: I iniciálé (57×45 mm) rózsaszín keretben, arany alapon elkopott betű. Zöld és rózsaszín levelekből képzett kis lapszéldíszítés ágazodik el a betűből fekete-fehér mókussal.

2a lap: A iniciálé (46×43 mm) kék keretben, arany alapon zöld betű, belül karminpiros alapon aranyarabeszkes díszítéssel. A lap belső szélét elnyujtott keskeny stilizált levelek díszítik, madárral és katicabogárral.

3a lap: (In die Pentecostes.) *I* iniciálé (67×68 mm) aranykeretben lila betű. A betű belsejében a *Szentlélek megjelenése* látható. Aranydíszítésű zöld talajon, középen, sárga emelvényen ül Mária, imárakulcsolt kézzel. Mellette három-három apostol ül, mögöttük a többi apostol feje látszik. Mária feje fölött az aranysugarakat árasztó fehér galamb. Az apostolok ruhája zöld, fehér, vörös és szürke színű. A kék háttér fehér hálózattal s lila virágokkal díszített. A belső lapszélt nyugodtlevelű indaornamentika díszíti egy lepkével.

3b lap: *I* iniciálé (54×43 mm), rózsaszín keretben egyszerű arany betű. A lap külső szélét

MDK

Paczka-Wágner Kornélia

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle,
1927. nov. sz. 3e9 l.

MDK

Paczka Kornélia

Női tanulmány, algráfia

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 29 l.

MDK

Paczkáné Wagner Kornélia

n: Müterem-hirek. Müvész-Élet, 1932. nov.2.

Paczka Kornélia festőművész
Zsidó festők kiállitása
Haladás, 1949, julius 14

L.G.:

Kiss József portréja

Erk: 1907. október 17-ei

13 szám
1907.

Eredetben.

A
Műemlékek Tekintetes Országos bizottságának

Budapesten

A bentiek értelmében, tisztelettel felterjentem.

Zólyemi várfelügyelőség

Jelen 1907 8/10

Paczka Kornelia

1908. gyűjt. Eiáll.

Nemzeti Szalon

Madonna

62 Bernardino Betti Pinturicchio
sz. Perugiában (?) 1454-ben, † Sienában
1518-ban.

Paczka Kornélia festőnő."

1903-ban: Berlin, Lützowsor 60 ft

A képz. társ. 1903, tavaszi (nemzetk.) kiállításán.

1) Tavasz az Apennini hegységben. Olajf. (253).

2) Dr. Wagner Frigyes arcképe. Olajf. (254)

3) A boldogok hazája. Eredeti algraphia. (534)

4) Dr. Meitzen Ágoston, nemzetgazdász arcképe. Eredeti Kőrajz. (537).

Kiáll. cat.

Berlin: Litografiák és algrafiák

Paczka Kornélia

Művészet VII. évf 1908. 1-15. l.

Paczka Kornélia

Gyenthon Dobrán Közlése

PACZKA KORNÉLIA, Paczka Terencné, Wagner Kornélia 1864 augusztus 9-én született Göttingenben. Bécsben Stauffer-Bern-nél, Münchenben Herterichnél tanult Dekoratív falképei Klingerre emlékeztetnek, szárazok és meg nem győzők. Tájképeket is fest, példa rá a Szépművészeti Muzeumban levő Appenini táj. Legkiválóbb alkotásai női portréi, melyeket többnyire algrafiában, litografiában és rézkarcban eldott meg. A magyar művészettel annyiban vannak kapcsolatai, hogy egy időben nyaranta plenair tájképeket festett Tolna-Szántón. (Irodalom: Georg Gronau: Graphische Künste, XX. évf, Max Lehrs Flap, II. évf, Laban, Művészet 1908.)

Jegyzék

15 db. szelvény.

BUDAPEST 80, MA

Nyomtatvány

Nyg. Dr. Szentivány

Köztük Schiff Andrással, aki az Európai Kamarazenekarral vendégszerepel a fesztiválon, a Zeneakadémián. A dzsesszéneklés híveinek felejthetetlen élményben lehet része a nemrég alakult Niniwe elnevezésű hölgykvartett és a négy Bolyki brother közös koncertjén. Nagy várakozás előzi meg a magyar szaxofonkirály, Dés László Utcazene című albumának bemutatóját a hazai dzsesszélet színe-javából összeállított zenekara koncertjén. Az egyedülálló klarinétvirtuóz hírében álló David Orlowsky együttesével, a Klezmoriummal először lép fel Budapesten. A klezmer jövőjének letéteményeseként számon tartott formáció a legkülönfélébb műfajokkal ötvözi a tradicionális klezmer zenét. A jubileumi koncertek sorában a 60. születésnapját ünneplő Szörényi Levente kétórás koncertjén éppúgy felhangzanak Illés-slágerek, az István a király, az Attila - Isten kardja című rockopera-részletek, mint a szerző oratóriuma, a Fénylő ölednek édes örömében.

Sosztakovics Kisvárosi Lady Machbetje az Operában, Menken - Ashman - Rice A szépség és a szörnyeteg című musicalje az Operettszínházban, EsterházykoncerT a Katona József Színházban : néhány szintén nagy érdeklődésre számot tartó ősbemutató a fesztivál gazdag kínálatából. Ars Polonica címmel amolyan minifesztiválra kerül sor, amely egyaránt érinti a kortárs lengyel irodalom, színház- és képzőművészet, zene területét. Többek között a Teatr ZAR, a Grotowski központ színháza mutatkozik be a budapesti közönségnek.

A kortárs tánc és mozgásszínházi programok kiemelkedő eseménye a Frenák Pál Társulat Apokalipszis - Frisson című produkciója.

A Budapesti Tavaszi Fesztivál táncművészeti kínálata évről évre egy-egy zenei alapmű, mítosz, motívum köré csoportosul. Idén a Bolero-koreográfiák kerülnek fókuszba. Ravel örökifjú műve, az 1928-as keltezésű Bolero, amelyet hajdanán az Orosz Balett vitt világsikerre Rubinstein táncával. A Thália Színház színpadán négy társulat eltérő értelmezése kap helyet. Külföldről a Ballet Biarritz, a Bázeli Balett, valamint a tavalyi fesztiválon a Carmen-parafrázissal már bizonyított litván Anzelika Cholina Társulat. Magyar részről a Szegedi Kortárs Balett szerepel a maga sajátos Bolero-értelmezésével. A Ballet Biarritz a legendás Orosz Balett emléke előtt tisztelegve a gyönyör megszabadító forrásásaként, a szabadság a rabság feletti győzelemként fejezi ki a zenemű forradalmi hangvételű finaléját. Az Anzelika Cholina Társulat kifejezetten a Budapesti Tavaszi Fesztivál felkérésére készítette el a Bolero koreográfiáját. Lorca Bernarda Alba házának egész estés táncjátékával együtt tekinthetjük meg a Ravel-mű litván adaptációját.

Ennyi rangos művész és program jelenléte a legrangosabb nemzetközi fesztiválok listáján, a huszonötödik helyen szereplő Budapesti Tavaszi Fesztiválnak köszönhetően csak erősítheti esélyünket arra, hogy Budapest elnyerje az Európa kulturális fővárosa címet.

Szentgyörgyi Rita

HIRDETÉS

KIÁLLÍTÁS

Blaha Lujza

Színészportrék, *legendák*

Beszédesek a tárgyak. Néha túl sokat is mondanának. Elég egy fénykép, egy régi szék, egy ruhadarab – és élesebben kirajzolódik egy életszakasz. Vagy akár egy egész élet. Mindez különösen izgalmas, ha a múltból előkeveredő személyes holmik közismert, netán rajongott művészek portréját teszik árnyaltabbá.

Nagy Imre

A Bajor Gizi Színészmúzeum új kiállításának darabjai legendás, sokszor méltatlanul elfeledett színházi nagyságok alakját idézik. Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet gyűjteményéből a hajdani időkről „sztoriznak" a féltett relikviák, portrék, levelezések, de sokat tudnak a színlapok, díszlettervek, jelmezek is.

Itt van mindjárt egy vörös bársonnyal kárpitozott, díszesen faragott szalongarnitúra: karosszék, kisszék, kanapé, asztal – Rákosi Szidié volt egykoron. Vendégül látta a színészvilág krémjét, és persze elücsörgött benne néhány jövendőbeli reménység is a híres színiiskolából.

Vagy vegyünk például egy historizáló, pácolt, háromtükrös öltözőasztalt: Szeleczky Zita arcait őrzi. Nagy utat járt be, akárcsak a tulajdonosa. Először egy amerikai lakásban díszelgett átmázolva. Majd sok más berendezési tárgy és szakmai emlék társaságában elkísérte a színésznőt a tengerentúlról egészen szülőházájáig, és egy érdi házban reprodukálta a messze tűnt világot. Ma eredeti külsejében pompázva – a hagyaték nagy részével együtt – a Színháztörténeti Intézet raktárának lakója, s most néhány hónapra felköltözhetett a színészmúzeumba.

Újabb tanúk után kutatva Gajdó Tamás színháztörténész Lukács Margit leckekönyvére hívja fel a figyelmünket. Csupa jó jegy sorakozik benne, vajon miért lett mégis kettéhasítva? Ma már senki nem tudja. A könyvecskéből azonban feketén-fehéren kiderül a nagy titok: a művésznő olyannyira leplezett életkora. Megcsodáljuk még a Szent Johanna-jelmezt és az elegáns estélyi ruhákat, majd észreveszünk egy porcelánfejű babát. Kiderül, Bulla Elmáé volt, úgy szeretgette, pátyolgatta, mintha csak valódi lenne.

Egy-egy festmény, fotó is sokat mondó, Gajdó Tamás most ezeket veszi sorra. A lányos, szelíd tekintetű Bajor Gizi fiatalkori pasztellképe előtt állunk, mely nemrégiben Bécsből került vissza az intézethez. A hírneves fotográfus, Angelo, már egy másik arcát mutatja a színésznőnek

Lukács Margit

NÉMETH JÁNOS és SZIKLAI CORNÉL
Rendkivül nagyszerű előadás. Csak ren
VÁROSI SZINHÁZ.
A SZERELEM VADRÓZSÁI
SZEMÉLYEK:
Kezdete pont ½8 órakor.
Tóth Béla,

– Bajor Gizitől Springer Jankának dedikálva.

Szűz Mária portréja már bővebb magyarázatra szorul. Megtudjuk, Paczka Ferenc modellje, a kor nőideálja, Márkus Emília volt. A „szőke csoda", akit Paulay Ede szerződtetett a Nemzeti Színházhoz, és még Major Tamás is igazgatója volt – úgy hírlik –, mindenkit az ujja köré csavart. Meghódította hát a festőt is, aki a képén egy soha nem játszott szereppel ajándékozta meg.

A leghosszabban talán egy ismeretlen

férfi olajportréja előtt időzünk. Nem tudunk szabadulni az elfeledett nagy színész, a romantikus hősszerelmes történetétől. A képen Nagy Imre, a legelső Ádám, Az ember tragédiája 1883-as ősbemutatójának főszereplője, Jászai Mari partnere. Játszott Rómeót, Csongort, az Aranyemberben Tímár Mihályt, és tragikus hősként alakította saját halálát is: amerikai párbajban végezte, melyben azt beszélték, Kaffkáné Hegyesi Mari színésznő volt a tét. Ő húzta a fekete golyót, megölte hát magát. Szerepkörét később tanítványa, Beregi Oszkár vette át, aki kultikus tárgyként őrizte öltözőjében egykori mestere fésűjét, hajkefféjét.

Tolnay Klári, Gellért Endre

A hírneves írók kéziratai közt felfigyelünk néhány Márai-relikviára is. Turányi Alajos színész hagyatékából maradtak fenn, emléket állítva a Kaland színielőadásainak. A nagy sikerű darab 1940 októberétől háromszázötvenegyszer került színpadra. A bemutató alkalmával a szerző valamennyi szereplőnek dedikált könyvet ajándékozott. Íme az egyik példány egy levél kíséretében, továbbá egy meghívó, mely azt tanúsítja: a 100. előadást – 1941. január 16-án – bankettel ünnepelték.

A „Régiségek, újdonságok" című kiállítás március 18-tól június 19-ig látható a Bajor Gizi Színészmúzeumban.

A jelenhez közeledve beleolvasunk Pécsi Sándor kézírásos naplójába. „Hogy mennyire kezdő vagyok, mindég akkor érzem, amikor egy új darabhoz, új szerephez kezdek hozzá. Vak sötétségben kutatok, keresek a pálya elején, s ha két szeretetre méltó vezetőm nem mutatná az utat, amerre menjek, bizony mélybe zuhannék." A két „útmutató" művész Várkonyi Zoltán és Apáthi Imre volt.

Két jelmez maradt utunk végére, Molière: Az úrhatnám polgár és Bulgakov: Álszentek összeesküvése c. darabjából. Szomorúan vesszük tudomásul, Bubik István színpadi öltözékei is örökre bevonultak a múzeumi tárgyak birodalmába.

Radványi Dorottya

HIRDETÉS

A klónok háborúja rajzfilmen

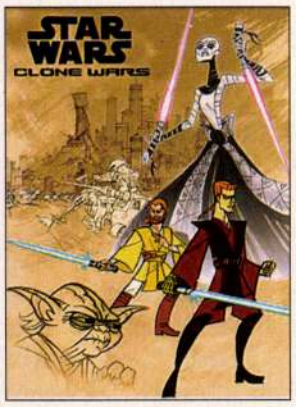

Londoni beszélgetés Genndy Tartakovskyval, az animáció univerzális tehetségével

Genndy Tartakovsky bravúrosan állta a – CNN–TCM–Cartoon Network londoni székházába éppen a 35. születésnapjára, január 17-re szervezett – futószalag-szerű beszélgetéseket a nemzetközi médiával, köztük a Népszabadság tudósítójával. A kölyök arcú, jól megtermett animációs géniusz nyájassága mögött talán az a kevésbé ismert tény is rejtőzhet, hogy felesége – egyben két gyermekének, egy hároméves kisfiúnak és egy 15 hónapos kislánynak az édesanyja – magyar származású, még ha gyengén beszéli is a nyelvet. Nagyapja Stern Béla atléta volt.

A találkozó apropója a Csillagok háborúja – A klónok háborúja című sorozat második felvonásának közelgő bemutatója a Cartoon Network csatornán. Röviddel – túlzás nélkül nagy izgalommal – a várt március 26-i premier után a hazai nézők is láthatják a magyar testvércsatornán az öt, egyenként tizenkét perces, szinkronizált epizódot. Nem mintha az igazi Star Wars-fanatikusok nem tudnák, de Tartakovsky elmondta; az új sorozat a George Lucas-féle Csillagok háborúja-trilógia utolsó felvonása nyitányának tekinthető, hiszen csak hetekkel előzi meg annak bemutatóját. Egyben intermezzo is: ott folytatódik, ahol a 2003-as, húszrészes, ám rövid, két-három perces szösszenetekből álló sorozat befejeződött, és ha az Epizód III: A Sith bosszúja nyitó stáblistáját kivágnák, a rajz- és a játékfilm „varratmentesen" szövődne egymásba. Éppen a Lucasfilm stúdió, sőt személyesen a Mester kérte fel a feladattól vonakodó Tartakovskyt a Klónok háborúja „repetájára". „Ellenállhatatlanul izgalmasnak tartottam a kihívást, ha már George ragaszkodott hozzá és bizalmát helyezte belém, mert ezzel a Star Wars-mitológia részesének tekinthetem magam". A rajzfilmsorozat nemcsak lerövidíti a trilógia második és harmadik részének bemutatása közötti kétévi várakozást, hanem a márkanév életben tartásával segít a kereskedelmi tevékenység, a játékszerek, video- és DVD-felvételek eladásának fellendítésében is. A feladat lenyűgöző, a Cartoon Network csak az Egyesült Államokban 82 millió háztartáshoz jut el. Genndy szerint George Lucast saját gyerekei vezették el hozzá, akik nagyon kedvelték a Szamuráj Jack-sorozatot. Ő maga már kisgyerekként fanatikus rajongója volt a Csillagok háborújának, ami csak vonzóbbá tette a feladatot. „A Star Wars a sci-fi, az űrhajózás, az akciófilm minden kedvelője számára példa-

Paczka Ferencz, festő; szül. 1856 julius 31-ei Monoron.

Tacska Ferenc, festőművész (1856–1925).

Alig van jelesebb tagja az új festőnemzedéknek, ki egy-egy nyarat Szolnokon ne töltötte volna. Ferenczy, Tacska is felkeresték Szolnokot.

Kaposvári Gyula: Emlékezés Deák Elmer Lajosra.
Szolnok Megyei Néplap, 1984. jan. 24.

MDK

Paczka Ferenc

"Falusi idill" c.kép repr.

Képzőmüv.Társ. 1916/17. téli kiáll.kat.

Paczka Ferenc (1856-1925)

Templombajárás.
Olj f. 95.5x116 vászon. Ltsz:1665. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Packka Ferenc

U. 4086.

† Berlinben 1925. ápr.

Magyarság. 1925.
ápr. 22. (P. meghalt.)

) balra. Középütt elválasztott gyöndör
nlanak, ~~[illegible]~~ szemöldöke s szeme
etvált. Jobb kezében parancsnoki botját
sisakján pihenteti. Körülcsavart nyak-
ri láthatók. Aranydiszü vértje felett veres
ordja, oldalán kard lóg s kermelines vörös
áttér sik videk, hol lovasok csatáromak.

tei 101:84 cm.

állitásra engedtetett át (39/96) Lorman
416/96)

s Dreifsöl 20 fton (163/90) — A vételár kifizettetett) s

Paczka Ferenc

Tohuaszántói típusok
és visdetük. e. Egje
repr.
Lyka K. Tóli tárlat
1900–1901.
Bpest 1901. 5 cl.

TÉLI T

Paczka Ferencz: Az első áldozatra készülő leányka a sabini hegyekből.

Paczka Ferenc

Vas. Ujs. 1894. 821. P.

— «Holnap a paphoz megyünk!»

— «Jól van. Az útravaló majd készen lesz»; — válaszolt Elza, a ki nem is sejtette, mire czéloz e beszéd.

— «Mi együtt megyünk!»

Elza körültekintett és — mivel senki sem volt közelében, csodálkozva mondá:

— «Mi együtt? Miért?»

— «Hirdetési levelet venni!»

— «Kinek?»

— «Nekem és neked!»

— «Ön vehet magának hirdetési levelet, de

dott le tervéről
próbálta még t
Elgondolhatjuk,
körülmények k
hézzé, kínossá é

Egyszer Erik
halom ezüstrub
csábító fenye és
leányt. De ekkor
tozott és indula
hogy fölmondja
keresi meg a k

25-26 kp

72-73

72 kocc

(3)

sodik hetedében az iffiu legényeknek és leányoknak, az harmadik hetedében az férfiaknak és aszonyoknak, negyedik hetedében vén embereknek használ. De mind reggel, mint napkelet előtt tiszta üdőben kellene őket szedni.“

Az időjóslás nehéz tudományára is kiterjeszkedvén, ezt irja: „Aminémü üdő lészen üszögös sz. Péter nap előtt való étszakán, olylyan lészen azután negyvennapig, és ha Sz.-Péter estin-való étszakán meg nem fagy, azután ne félly a fagytul. Hasonlóképen történik Sz. Mátyás napján és estin“. Ha a kakuk elébb szól, minek előtte a szőlővenyige kifakad, jó esztendőnek jele és sok bornak. Május hóval sehogysem rokonszenvez, ha ilyenkor gyakran mennydörög, mert ez sovány esztendőt jelent. A deákokat pedig utasitja, hogy „ebben az holnapban vonnyanak a ludakból irnia való pennákat. Ebben az holnapban Pünkösd után a fecske-fiakbul, minekelőtte kirepülnek a fészekből és az földet érjék, ki köll venni az követ, a ki bennök terem, eggyik vörös, másik fejér; igen jó az szemfájás ellen és ha mi esik az ember szemében, azt ki vonsza, ha belé bocsáttyák.“ Arról azonban egy szó emlitést sem tesz, ha vajjon ő tisztelendősége látta-e avagy használta-e ezen köveket? A május hóban fogott kakukot tollastul együtt porrá kell törni; ez a legjobb szer mindenféle hideglelés ellen.

Megjegyzendő, hogy a tudós páter ez orvosi tanácsokat mind csak közbeszurva emlegeti a gazdászati utasitások mellett. Alig van olyan gabona, vetemény vagy fa, melynek termeléséről, vetéséről illetőleg ültetéséről biztos értesülést ne nyerhetnénk tőle. A hernyók ellen nemcsak ajánlja, hogy „a fa tőkéjét szurokkal avagy szekérkenőcscsel kend meg, legjobb, ha a selyemszálat fa-olaiba mártod és aval kötöd által, de ennyhányszor tselekegyed.“ Julius hóban figyelmezteti a gazdát, hogy a malaczokat: „az uy len“ közé ne bocsássák, mert esznek belőle és bizonyosan „meghalnak tűle“. Jaj neked, ha Sz.-Iván nap előtt bagoly-fiakat találsz, mert savanyu borra számithatsz. A szélre is kiterjeszti figyelmét a tudós szerző s a mi a mai tudós világnak nem sikerült, azt ő igen elmésen fejti meg. „A szélre is rá vigyázzunk. Sz.Mihálynapján reggel hat órától fogva estve hat óráig tulajdonitván rendszerint minden órát minden holnapnak, esztendő által és valami némű szil fúj azon órában, ollyan szél fúj az tulajdonittatott holnapban is; ugymint reggel hat órától fogva hétig tulajdonittatik Januariusnak, hét órától fogva nyolczig Februariusnak es igy rendel.“

„Szükség a gazdának tudni, ha hosszu avagy rövid tél lészen; mert ha eszébe veszi, hogy hosszu tél lészen: bővebben köll az magot vetni, mivel az hosszu télben sok kivész a földből, ha rövid, ritkábban. Eszt pedig eszébe veheti abból, ha az hét csillag, kiket a Deákok Plejadesnek hínak, az Magyarok Fiastyuknak, Oktobernek végén, minek-előtte elenyésznek, eső esik, bőv esztendő lészen, ha pedig akkor, mikor lemennek, együtt esik az eső, középszeréntvaló esztendő lészen, nem igen idején, nem igen későn. Ha pedig akkor kezd esni, minek utána az fiastyuk lement, hosszu telet várhatni.

Legjobban meg van akadva a karácsonynyal. „Ha Karácsony étszakán éjfél előtt vagy utánna sötét és homályos az üdő: magtalan esztendőt jelent; ha az étszaka szép, tiszta, bőv és tenyésző esztendő lészen; jól kell rá vigyázni, ha Szt.-István napján szél vagyon, kevés bor lesz. A kinek azért bora van, el ne adja, mert nagy ára lesz. „Némellyek azt tartyák — irja — hogyha két utolsó napján deczembernek épületre való fát vágnak, az meg nem rothad, szú nem terem benne.“

Érdekesen fejezi be Lippay a maga gazdászati Kalendáriumát: „Ne tekincsik az én együgyüségemet, se ne dorgállyák sovány magyarságomat, hanem inkább fontollyák meg Nemzetségemhez való jó akaratomat, a ki meg nem áll, mig vékony erőm engedi. Mert látom, hogy az magyaroknál nagy fogyatkozások vannak az efféle oktató Magyar könyvekből, nem is tudom, hogy valaki derekassan irt volna errül az matériárul.“ Ekkor vezeti át az olvasót az esztergomi érsek pozsonyi kertjébe „kinek mását a mi üdőnkben romlott országunkban még nem láttuk“.

Szándékosan szemeltük ki kalendáriumából a fentidézett helyeket, mert ezek terjesztik elé hiven az akkori idők fölfogását. Ha e naptárban annyi babonára találunk, annál nagyobb elismeréssel kell kiemelnünk a még ezután megjelent három munkát, melyek már nem az időjóst, de a gyakorlott kertészt mutatják be. Itt is megesik azonban, hogy mihelyt az orvosi tudományba vág át s egyik vagy másik növényét ajánlgatja, korának előitéleteitől nem lehet mentt.

(Folyt. köv.) *K. T. K.*

A VÉN HEGEDÜS. — PACZKA FERENCZ FESTMÉNYE UTÁN.

„A vén hegedűs.“

(*Paczka* Ferencz festménye.)

A fiatalabb festők egyikének művét mutatjuk be, olyan festmény másolatát, melyet Párisban is kész elismeréssel fogadtak, más egyéb festményekkel együtt, melyek alá *Paczka* Ferencz neve volt irva. Mi sem most irjuk ki nevét először e lap hasábjain. Már korábban a dicséret nyilatkozatai érkeztek Párisból egy fiatal magyar festőről, ki a herczeg-primás műszerető gondosságából folytatja ott tanulmányait, s képei élénk benyomást tettek. Igy emlegették mindjárt kezdetben a „Koldusok a templom előtt“ czimű képét, melyen az alakok változatos és kifejező csoportja nem közönséges művészi érzékkel és alakitó képességgel volt feltüntetve.

A műcsarnok megnyiltakor a fiatal művész itthon is bemutatta magát Három művére emlékezhetünk vissza ez időből. Az egyik ugynevezett „csendélet“ volt, koponyával, feszülettel és komor tárgyakkal. Másik „Rossz hirek“ név alatt bánatos férfit tüntetett föl, ki fölbontott levelet tartott kezében, s a levél tartalmának lesujtó hatása tükrözött vissza arczán. A harmadik genrekép volt a vén hegedűs, a leggondosabban kidolgozott műve mind a három közt. Párisban festette, alakja is onnan való: egy utczai hegedűs, ki a járó-kelők könyörületességét hegedű-szóval vivja egész nap. Vézna öreg ember, összevissza barázdált arczczal, ősz hajjal és szakállal. Az aggság tehetetlenségének jellegzetes alakja, kit az idő nemcsak testileg megviselt, hanem megkoptatott külsőleg is. Aztán van benne bizonyos kedélyes rezignáczió, a mint egyetlen fegyverének végzetes megcsordulását vizs-

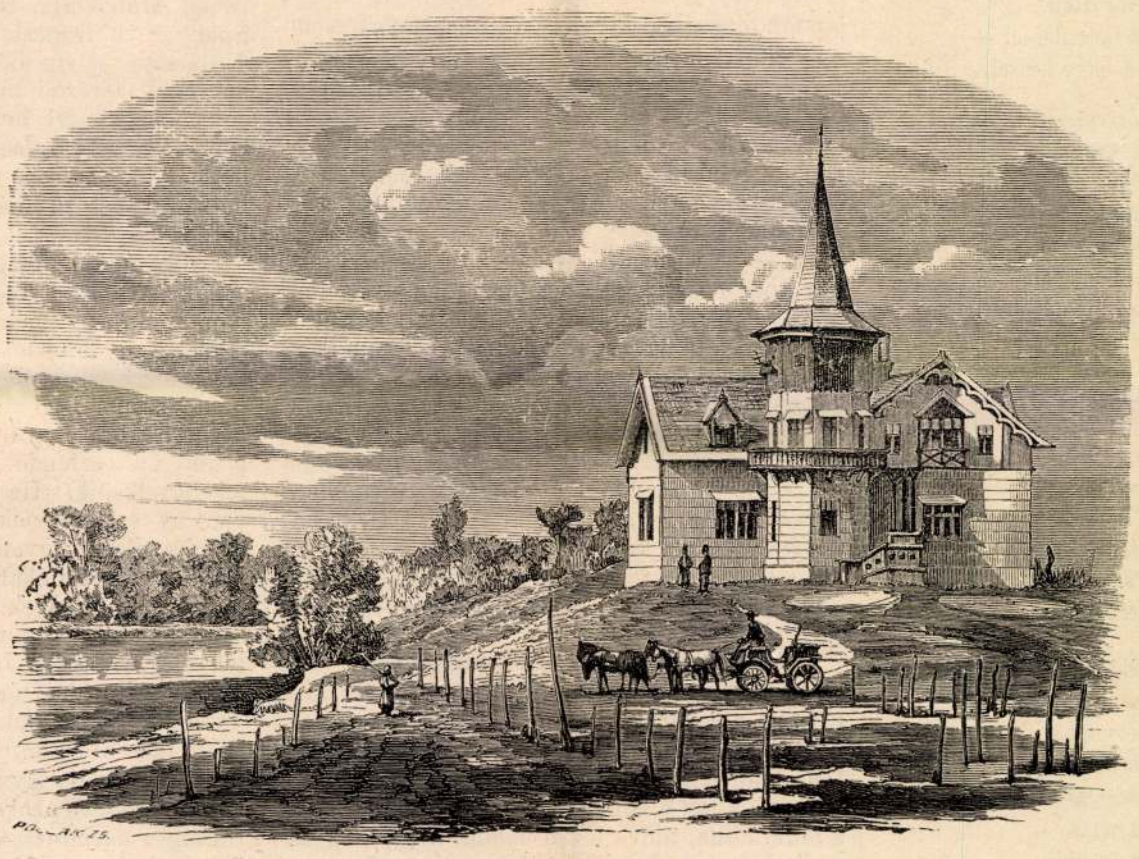

GRÓF ANDRÁSSY GYULA VADÁSZLAKA TISZADOBON.

Piroska szivét is szaporán döbbenték
Ura dicsekvési: ki a mai vendég;
Vére-hagyott ajkát emelé tiltóra:
De a beszéd elhal, nem veheti szóra.
Egész nap az Istent mind csak azon kérte,
Hogy Toldi ne jőjön (hisz' úgy sem igérte):
S egész nap a szívét mind csak azon kapta,
Hogy, ha felé sem jön, megreped miatta!

Az az egy pillantás, amaz első édes,
Marczangló, iszonyú, de gyönyörűséges,
Repeső, örvendő, bánatos és bánó,
Felelő és kérdő, viszont szemrehányó;
Tilos, ámbár büszke egy isteni jogra,
Kárhozat', üdvösség' mennye, sötét pokla,
Kétségbe-esés, hol odavész test, lélek:
Az az egy pillantás ezt érzeti vélek!

Elmult valahára, az az egy pillantás:
Észre se' vőn semmit a kenyeres-pajtás,
Kinek a boldogság mind nyelvire tódul,
Se hallva se látva sok fecsegő szótul.
Volt idejök lassan maguk' összeszedni,
Lassan a beszédnek közzé elegyedni:
„Így, az idő, termés" — „úgy, a lovak, harczok —"
A mi belül forrong, elfödheti arczok.

Étel-ital közben Miklós szive zsendül
Vérmes egészségtől. bortul, szerelemtül;
Iszik az új párért, hogy ihassék *érte*:
Nem bánja, ha Lőrincz oda van is értve.
S mikor a szép asszony, poharát elvéve,
Márt nevető rózsát aranyos fényébe:
Megfeledé szinte hosszu örök búját,
Élvezi mit a percz öntudatlanúl ád.

Asztal utóján már kedvökre lakoznak;
S ím, erdei süldőt, büszke vadat hoznak,
Mint eleven, nyujtó deszkára hasalva,
Bőre piros pánczél, szájában egy alma.
Tar nekigyürkőzött a gazdai késsel,
Esett neki visszán szelnie bal kézzel:
„Addsza!" kiált Toldi, s elkapta nevetve;
Elereszté Lőrincz, sanda szemet vetve.

Akkor — nem tudom én mely csintalan ördög,
A kis bor-e, melyben ajaka megfördött,
Vagy az érzés, a már eltemetett, régi,
Súgta Piroskának, hogy ezt mondja néki:
„Édes uram, mért is tetteti kegyelmed,
Kiméli a *jobbot* a *bal* keze mellett?
Tudom én, jól láttam, mire képes jobbja:
Hát a *viadalkor*, az utolsó kopja? . . . ."

Lobbot vete Lőrincz nagy-hirtelen erre,
Képe vörösebb lett mint a malacz bőre,
Bal keze meglódult akaratja ellen
S visszacsapá a szót, az eredő helyen.
Vért — a mitől ajka majd szinte kicsattan,
Vért foga a nőnek serkeszte legottan;
Rámered egy perczig sáppadt meredéssel —
S nézi vadul Lőrincz Toldit a nagy késsel.

De hamar — mint döbbent őze vadon tájnak,
Iszonyát felfogván az ijesztő tárgynak,
Visszagurul mintegy teste körül, s száguld,
Tüske, bozót, sűrű neki jó országút —
Iramodék Lőrincz egy közel ajtóba,
Mely sehová sem visz, csak a benyilóba,
Honnan egyéb út-mód sincsen menekedni:
Ablakon útczára kelle magát vetni.

S mint szeme a prédán megáll fenevadnak,
Vesztegel egy kissé, czimpái dagadnak;
De futni ha látja, önkénytelen üldi:
Csörtet amaz után rettenetes Toldi.
Eléje Piroska könyörögve lebben,
Esdekel uráért szép neje legszebben,
Kezére omolva, mély fekete szemmel
Néz rá föl, ijedten, kérve, szerelemmel,

Látja ölén Miklós a szép szelid arczot:
Haragja szivéből nyomon elviharzott,
S mint fekete felleg a lemenő naptól,
Egyszerre pirossá hajnalodék attól.
Kebeléhez vonja rejtező orczáját,
Szoritja, öleli tilos mennyországát,
S lehajolván sűrű, önfeledett csókra,
Közben susogását így tördeli szókra:

„Jer!" — hévvel, erővel zúditja lehellve:
„Jer velem — elviszlek — paripám nyergelve —
Oda hol még szellő — nap fénye se leljen —
Megvédlek egy ország — mind a világ ellen!"
Piroska e szónál vette magát észre,
Mint gyönge bogár, mely keveredett mézbe;
Kibontakozott és rebegi esdőleg:
„*Becsületét* védd meg, oh lovag egy nőnek!"

Ott remeg a szép nő, — nem üvölt, nem jajg at,
Segély-kiáltásra nem nyit zajos ajkat,
Reszket, halovány mint a liliom szirma:
Jól érzi, hogy ellent állani nem birna.
Ám Toldin erőt vesz keserű józanság,
Az előtte verdő nemes ártatlanság,
Ki lovagnak hívja . . . . mintegy *maga* ellen!
Becsületének hogy védelmire keljen.

Most látja először — *igazán* most tűne
A bajnok elé rút, rettenetes bűne,
Mire csak gondolni borzalom, utálság:
Egy szerető szívet hogy tört meg az álság.
Törjék hát! . . . riadá — az övé is törjék:
Élve, pokol minden kínjai gyötörjék!
Nagy keserű búgás leve búcsuzása,
S ment, hogy soha többé Piroskát ne lássa.

Magyar kertészet két századdal ezelőtt.

A multak kutatói eddig többnyire a politikai történelmi adatok gazdag tárházát keresték föl. Egy-egy fölfedezett okiratot a tudósok örömmel üdvözöltek, összegyüjték, kiadták a porlepte, bemohosodott, elsárgult leveleket, s a sajtó megmenté azokat a végenyészettől. Ez okmányok segélyével aztán bepillanthatunk a mult századok politikai életébe; megismerkedhetünk a nagyobb fontosságu eseményekkel, a korszellemmel, erkölcsi elvekkel, egyes szokásokkal stb. Azonban keveset olvashattunk még idáig a mult századok népeinek mindennapi közönséges életéről. Az u. n. gyakorlati tér sokkal ismeretlenebb. Aránylag kevés, a mit pl. a régiek gazdászati s különösen kertészeti állapotáról tudunk, nemcsak az adatok hézagos volta miatt, de főleg azért is, mert erre nem fektettek történetbuváraink valami nagy sulyt. Én a mult napokban Debreczenben járván, Simonffy Imre polgármester ur szivességéből egy érdekes régiséget szemlélhettem meg. A kertészeti egylet könyvtárában egy kétszáztizennyolcz éves kertészeti művet. Megvan-e több helyen e kétszázados munka, nem tudom; de legyen bár meg egyes könyvtárakban, hiszem, hogy nem czéltalan föladatra vállalkoztam, midőn elhatárzám, miszerint e ritkaságot lapunk olvasóival közelebbről megösmertessem.

1662-ben Zombori Lippay György volt az esztergomi érsek, kinek Pozsonyban terjedelmes birtokát, szép virágos és gyümölcsös kertjét testvére Lippay János jezsuita gondozta. Ez a Lippay János a maga idejében a mezőgazdaság és kertészet terén igazi tudományosan képezett szakember lehetett; a mi pedig magyarságát illeti, az első irodalmi férfiak közé tartozhatott, ugy hogy négy kötetre menő munkája nemcsak mint gyakorlati irányadó utasitás, de mint nyelvemlék is figyelmet érdemel. Első munkája, mely 1662-ben jelent meg, Nagy-Szombatban került ki sajtó alól „Akadémiai betükkel Schneckérius Menyhárt Venceszló által". A mű teljes czime: „*Calendárium Oeconomicum perpetuum (gazdászati örök naptár) azaz Esztergomi Érsek urunk ő Nagyságának Posoni gondviselőjének majorsárul irt laistroma, minden esztendőre, kibül minden majorgazda hórul hóra egész esztendőn által mit munkálottasson az Majorság körül, megtudhattya.*"

Melegen irt ajánlólevelének nehány sora csakugyan megérdemli, hogy megemlitsük: „Én is azért a kertrűl és Majorságokról elmémnek, kisded gyümölcsöcskéjével máshova nem térhettem, hanem Nagyságod méltóságos sugár-szárnya alá, a hol e könyvecském napot mind venne s mind látna, tudva lévén nálam, hogy Nagyságodnak is tulaidona az, a mi az Napnak: hogy nemcsak a földnek gyomrában aranyat, ezüstöt, a tengerbe gyöngyöket nemzen: hanem a földnek csekély párácskáit is fölemellye és a szemfént kerülő porocskákat is láthatóvá tegye. Ugy ennek a Kalendáriumnak is akkor lészen böcsüje és tekénteti, fényessége és haszna, a mikor az Nagyságod fejedelmi neve szolgál reá". Aztán, mielőtt tárgyára térne át, a kegyes olvasóhoz is van szava, mentegetve magát, hogy mi buzditotta őt a siralmas viszonyok között is arra, hogy a gazdászat s kertészet emelésére fogjon tollat. „Noha talám csudálkoznak sokan, hogy mostani üdőben ollyan Kalendáriummal merek a Nemes Magyar Nemzet eleiben járulni: Kiben a gazdaságnak munkájára, kerti virágoknak, veteményeknek, bajmolódására, szántásnak, vetésnek foglalatosságira inditanám, és kézen vezérleném őtet . . . most az szántóvasakbul kardokat csinálnak és a kaszákbul dárdákat. Hadgya el inkább ki-ki mind az ekeszarvát és nyullyon az kardnak markolattyához; nem láttyuk é minden-nap és fülünkel hallyuk, hogy a megdühödött Pogány ellenség, fejünk felett forgattya éles fegyverét. Országunkat porrá, hamvvá teszi, lakosit pedig kit kegyetlenül levág, kit iszonyu rabságban viszen? Azért a bölcs mondása szerént siralomban az ének alkalmatlan beszéd, holott a Majorság és az ahoz tartozandó munka nem fegyver-csattagást, se puska-ropogást kéván, hanem békeséges üdőt. De ha mélyebben megfontollyuk a dolgot, föltalállyuk, hogy mostani üdőre való az Gazdasághoz tartozandó tudomány. Mert a minthogy nem akkor szokták a szablyát ékesiteni és a puskát tisztogatni, mikor az ellenség szemünk előtt forog, hanem békéségnek idején köll a hadhoz készülnünk, ha azt akarjuk, hogy ellenségünkön győzedelmet vehessünk. Ugy minékünk is, mikor országunk megromlott: akkor köll a Gazdaságot megtanulnunk, hogy azután rendesebben éppithessünk, módosabban elvadult kerteinket csinosithassuk, barmainkat szaporithassuk és mindenféle majorságbeli állatokat szörözhessünk és nevelhessünk. Mert noha téjjel mézzel folyó Országunknak mondgyuk is a mi szegény hazánkat, de ha ahoz kezünk szennyét nem kennyük, ábrázatunk veritékével nem sírozzuk: kevés üdő mulva annyi bogácskóró növi el, annyi bojtorján fogja bé, hogy teletszaka annyi kórót talál az ember, kivel ha más fája nem is volt, elég kemenczét fűthetne."

Megemliti, hogy ő régibb szerzők adatait és saját tapasztalatait foglalta egybe „hazája iránti szeretetből", mert még magyar nyelven ilyen munka nem létezett. Majd egy pillantást vetve a magyarországi siralmas gazdászati viszonyokra, igy sóhajt föl vigasztalódva: „Noha illyen romlott állapottyában is nem kévánna a szegény Magyar, a ki igaz Magyar vérből származott, más dícséretes és nemzetes országokat. Ámbár fen-héjazna a Spanyor Spanyor-Országban, dicsekednik a Franczia Francziában, kalmárkodnik az Olasz Olaszországban, kereskednik a Német Németországban és kiki mind maga országában uralkodnik. Nem kévánná az Magyar a Spanyor se franczia bort, se malosát se vin' d'Alicante, se vin di Canaea, csak jó kanna tokai, mádi, tarczali, tállyai, zombori, liszkai, soproni, sz.-györgyi bort kaphatna. Dícsekednik Olaszország az ő Lacrímájában, csak könyvezhetne a Magyar a jó asszú szőlő borában és juthatna a Régi Hazájához s abban békével lakhatnék".

Igy ömleng s ábrándozik a jó barát, mig aztán egyenkint fölveszi a hónapokat s a hónapok mindegyik napjára ellátja a gazdát utasitással. Nagyon természetes, hogy ez utmutatások közül nagyon sok magán viseli a kor jellegét. Igy p. o. január 1-ső napjára ezt jósolja a többek között: „Ha a nap tisztán és világossan fényeskedik uy esztendő napján, az esztendő hallal bővelkedik. Ha pedig szeles étszaka lévén uy esztendőnek első napjára viradóra, örömest Pestis következik." Az év minden napjára kitűzött munkarendszerben találunk olyan utasitásokat, melyek maiglan is divatban vannak s uralkodók köznépünknél, századok szentesitették meg s Lippay János nem merte vagy nem akarta kitörölni örök Kalendáriumából, sőt Theophrastus utmutatását is megemlitvén, jan. 28-át tűzi ki az orvosságnak való füvek és gyökerek szedésére, igy irván: „a ki füveket akar szedni, szedgye azokat a hónak huszadik napjától fogva harminczadik napjáig . . . a mely füveket az hólnapnak első hét napjában szednek, azok csak a gyermekeknek használnak, az má-

*

Hidoo

Februári meleg este volt: színekkel, illattal teli floridai tavasz.

Künn ültünk a szálló terrasszán, a színes függő lámpa alatt, melyet nagy, merész lepkék röpködtek körül. És hallgattuk a csöndet, melybe olykor egy-egy távoli bömbölés, a prairie távoli vadjainak hangja, félelmetes módon beleszólalt. Jacksonville hosszu házsorai — a kicsiny szerecsen faházak végtelen sokadalma — fantasztikus árnyakként rajzolódtak a narancsfák közé. E házak lapos tetején kisértetekhez hasonló alakok mozgolódtak: fehér burnuszaikba burkolt szerecsen lakosok, akik éppen fekhelyeiket vetették meg fenn a magasban. A meleg szél, mely a magas fütenger felől fútt, távoli mandolinhangokat hozott felénk: a kikötői csapszékek tompa, szaggatott tivornyahangjait.

A terrássz hátterében, egy kerek asztal körül, a társaság néhány férfitagja — a férjek — pókerjátszmába voltak elmerülve. Mi többiek, az asszonyokkal tarkított legénycsapat, hideg gyümölcsitalok mellett beszélgettünk.

— Én sohasem tudtam meg, mi a szerelem? — mondta egy élemedett agglegény, Mister Corbet, aki Kansas-Cityből jött közénk örök tavaszt látni. — Mikor első vallomásomat tettem, hölgyem az arcomba nevetett. Később, húszéves koromban, mégis közel jártam az ihlet költészetéhez: bájos, ifju asszony volt a barátnőm akkor. Egy este azonban, váratlan időben, haza toppant a férj s én tizenkét órán keresztül egy ruhaszekrényben voltam kénytelen meghuzódni . . . Ez végképpen kijózanított. Sohasem bocsátkoztam többé kalandokba!

Az asszonyok fölkacagtak s most egyszerre valamennyien kalandokat készültek elmondani, amolyan veszélyekkel teli, érdekes eseteket, aminők mindenki multjában találhatók.

Webb asszony, egy szépséges new-yorki hölgy, a következőket mesélte:

— Maga a szerelem sohasem érdekelt, de szükségét érzem annak, hogy valaki állandóan szeressen; hogy valaki, bárki legyen is, szüntelenül reám gondoljon, vágyakozzék utánam, a nap minden szakában. Különösen az ismeretlen imádók faját kedvelem, azokat az érdekes lényeket, akikkel egyszer összehozott a véletlen és azután elválasztott ismét, anélkül, hogy valaha csak egy szót is válthatunk volna. Emlékszem egy ily regényre, melyet leánykoromban éltem át: halálosan szerelmesnek hittem egy férfit, akiről később megtudtam aztán, hogy — nem is emlékezett arra, vajjon látott-e valaha? . . .

Legeredetibb kalandom azonban Floridához fűződik.

Két év előtt Palm Beachben töltöttük a telet s az „Inn" szállóban laktunk. Férjem, nagybetegen, orvosok tanácsára jött a Dél e pontjára, hol senkit sem ismerünk. Egyedül érkeztünk és egyedül tettük kirándulásainkat, kétségbeejtő unalomtól gyötörve, ami csaknem búskomorrá tett.

Egy este, a kerti étterem egyik asztalánál ülve, sajátságos, intenziv tekintet szegződött rám, mintha megigézni akarna. Szerecsen pincérünk volt, aki valóságos önkivületben, mereven előttem állott s néhány percig képtelen volt férjem rendeleteit megérteni.

Nagy, öt lábnál is magasabb, szélesvállu fickó volt, rút arccal, égő tekintettel és sűrű gyapjuhajjal: tökéletes floridai tipus.

Meglepődéssel néztem föl reá, mire ő hirtelen összerezzent s vad arckifejezésén állatias alázatosság vonult keresztül. Kimondhatatlan nevetési inger fogott el s a csábitás vágya, a mi asszonyi lelkünk ez ösztönszerü vonása, egyszerre föltámadt bennem.

Félhalkan, mintha parancsot készülnék adni, mindazonáltal mosolyogva, megszólítottam őt.

— Pincér . . . Hogy is hívják önt?

A fickó szótlan meglepődéssel reám emelte tekintetét, aztán száraz hangon s hirtelen bosszuséggal válaszolt:

A Műcsarnok téli tárlata — TOLNA-SZÁNTÓI LEÁNYOK — Festette Paczka Ferenc

— Hidoo!

És gyors mozdulattal megfordult, hogy parancsaink teljesítésére a konyhába siessen.

E naptól fogva az a nagy darab fekete ember árnyékomnak szegődött. Ha reggel ablakomból a kertre néztem, az ő alakját láttam a bokrok mögül előbukkanni, amint fehér egyenruhájában az étterem asztalai között ablakomat leste, s ha esténkint férjemmel a tengerpart hosszában sétára indultunk: lassu léptekkel, messze mögöttünk, az ő silhouetteje követett. Legérdekesebb volt azonban, ha olykor idegen pincér asztalához készültünk ebédhez ülni: két perc multán nagy sietve ott termett mellettünk a nagy Hidoo s halk, heves vitatkozással megvásárolta társát a cserére, aztán szélesre lapuló túlboldog arccal tette férjem elé az étlapot. Csakhamar az összes pincérek be voltak avatva Hidoo mélységes titkába, mely előtt a többi szerecsen sorsosa készséggel meghajolt.

A dolog nagyon mulatságos volt; azt látni, amint vad szenvedélytől égve s az őrületig merész vágyak álmaitól ösztönözve, az elérhetetlenért küzd. Ez a nagy darab ember gyermekként reszketett, mikor étkeinket fölszolgálta s a megvert állat alázatosságával leste apró jutalmát: egy-egy futó mosolyt, egy-egy szót ajkaimról. Szemei, azok a fényes, fekete szemek, parázsként ragyogtak fekete arcában . . . néha valóban félelem fogott el, hogy egyszer csak reám tör és — és — megöl egy öleléssel.

Hidoo azonban napról-napra fogyott. Oly észrevehető módon pusztított benne az olthatatlan láng s egy hét után már oly sovány volt, hogy alig tudott a lábain megállani. A néma szenvedély e küzdelmei csakUj Idők 1901. VII.

nem engem is elragadtak; boldog, határozottan megelégedett voltam: hiúságomat csábitották el. Csak olykor tűnt föl előttem minden igen nevetséges színben, amikor rút fekete arcába néztem. Nagyon rút volt; óh, sohasem lettem volna képes bármit is megengedni neki, higyjék el! higyjék el! . . .

Férjem mitsem vett észre. Nagy nyugalommal szelte roastbeefjét, mialatt én komoly, közönyt tettető arccal, loppal imádóm tekintetébe néztem. A kerti étterem asztalait zsúfolásig töltötte meg a víg fürdővendégek sokasága, a pizáng-bokrok középpontján édes melódiákat játszott a művészi zenekar, melyhez a tenger örök morajlása zúgta a halk kiséretet.

II.

Két hét mult el minden változás nélkül.

Hidoo mélységes szerelme, alázatos és tiszteletteljes szerelme, egy árnyalatot sem veszitett erejéből.

Egy napon asztalunkon feledtem egyik keztyűmet. Már a kijárathoz értünk, mikor észrevettem s visszafordultam. Abban a pillanatban rejtette azt zsebébe titkos szerelmesem, a zsákmányára csapó ragadozó diadalmas örömmámorával . . . Én elfordultam, mintha semmit sem láttam volna.

Ettől fogva nagy változás állott be állapotán. Már másnap észrevettem, hogy a szokottnál is rendesebb, gondozottabb a külsője. Gallérja hófehérséggel tündöklött fekete nyakán, kabátjáról eltűntek a pecsétek és új, fénymázas cipő ragyogott a lábán. A következő napon pedig kábító mennyiségü illatszer terjedt körülötte: ibolyaparfum, aminőt én szoktam használni. Oly intenziv illatot terjesztett maga körül, hogy mindenki utána fordult, ha az asztalok körül foglalatoskodott.

Ezzel az átváltozott külsővel pedig azt hitte hogy immár úrrá lett. Komoly, szinte disztingvált arcot öltött s bizonyos előkelőséggel helyezte a tányérokat az asztalunkra. Többi sorsosaival lenéző fenséggel bánt s szinte sértésnek vette, ha egy másik pincér hozzá fordult sótartóért. Csak olyankor esett ki szertartásos szerepéből, ha apró ügyetlenkedéseért összeszidta az uram. Ilyenkor kiegyenesedett és kihívó magatartással komolyságot öltött, mintha valóban — vetélytársával állott volna szemközt. Egyetlen tekintetemre azonban meghunyászkodott s ismét alázattal, a megfenyített eb alázatosságával, szegezte reám nagy, égő szemeit. A borravalókat pedig meg sem köszönte többé, úgy tett, mintha nem vette volna észre az asztalon, csak mikor már távozóban voltunk, rejtette lopva, szégyenkezve, de mégis kapzsisággal kabátja zsebébe.

Fürdőzésünk a végéhez közeledett.

Férjem egy este igy szólt hozzám:

— A hét végével utazunk.

Egy tányér nagy csörömpöléssel hullott a gránitra Hidoo nagy ijedtséggel, reszketve fogott a cserepek összeszedéséhez. Ez este nagyon szomoru volt az arca, amikor kis idő mulva újra asztalunk mellé állott, vonásain vonagló remegéssel küzdött az akarat a könyek áradata ellen.

A hátralévő napok kellemes eltöltésére ismeretséget kötöttünk egy kisebb társasággal, amelylyel együtt szórakoztunk és étkeztünk. Állandó szomszédom asztalunknál egy new-yorki gyáros lett, aki elhalmozott udvariassággal. Meggondolatlan szivességgel fogadtam hizelgéseit, mikor egy este váratlan dolog megrémitett. Hidoo, a szegény, cserben hagyott szerelmes, szilaj vadsággal, mit sem törődve szolgai kötelességével, ránk meredve, előttem termett, az ugrásra készülő vadállat mozdulatával.

A félelem megriasztott s éles sikoltással húzódtam férjemhez, aki mellettem ült és hölgyét mulatta. De ebben a pillanatban támadóm visszahökölt s szégyenkezve, remegve elosont. A társaság, mely semmit sem vett észre, csakhamar kacajra fakadt megnyugtató szavaim hallatára.

Néhány perccel később azonban hirtelen hangos zaj, dulakodás lármája hallatszott a konyha felől, melyet nagy sietve igyekeztek elfojtani.

— Valami történhetett! — kiáltott fel egy úr asztalunk mellett.

A mellettem ülő new-yorki gyáros pedig hirtelen a karomat ragadta meg.

— Asszonyom, — kiáltotta, — mi történt önnel? ! Hamar vizet !

Képtelen voltam egy szót is szólani, valami érthetetlen dolog — a veszedelemnek delejes előérzete — megfosztott minden erőmtől. Nagyon sápadt lehettem, mert valamennyien mellettem termettek; férjem kétségbeesett ijedelemmel szorított karjai közé. Ma sem értem, mi volt mindaz? Egy névtelen fájdalom, melyet sem megérteni, sem kifejezni nem tudtam, — egy fájdalom, melyet inkább sejtettem s mely a képzelet hallucinációja lehetett, összetört s beteggé tett. Teljesen aléltan vittek lakásunkra, ahol csak órák múltán tértem eszméletre, még szüntelenül annak a lehangoló, érthetetlen valaminek a hatásában, melyet sohasem tudtam magamnak megmagyarázni.

Másnap — korán délelőtt — hirtelen és búcsu nélkül Északra utaztunk. Senki sem kisért az állomáshoz s ez a távozás valóságos szökésnek tetszett előttem. Csak künn, messze a városon túl, véltem látni valakit, aki fuldokló sietséggel, emberfölötti erővel tört utat magának vonatunk felé, mintha azt elérni igyekezett volna. Csakhamar azonban eltünt a dudvák között s nem volt többé sehol sem látható . . .

*

Webb asszony elhallgatott s mi — különösen az asszonyok — csodálkozással néztünk arcába.

A következő pillanatban fölpattant a kártyaasztal mellől a férfi s hirtelen előttünk állott. Ideges hangon, csaknem kiáltva, ezeket mondta:

— Az a fickó, az a szerecsen gazember volt! . . . És . . . és . . . az hipnózis volt . . . Ő meg akarta ölni önt és azután önmagát . . . Ennek a zaját hallotta ön akkor a konyha felől . . . ezt akadályozták meg ott . . . amint egy késsel kirontani készült . . .

A férfi hirtelen lecsendesült, aztán halkan, szinte esdekelve súgta: — Sohasem akartam ezt szóba hozni köztünk. Ön kényszerített erre most . . . Bocsáss meg, Lucy! bocsáss meg! Tudom, hogy soha mást nem szerettél, csak engem! És én akkor csak az eszemet vesztettem el, mikor téged betegnek láttalak. Nagyon, de nagyon beteg voltál . . .

Nagy könyek hullottak pilláiról s hevesen szorongatta asszonya kezét. A nő halkan, félve kérdezte: —

— És mi történt azután? Mond el: mindent akarok tudni!

— Megöltem őt . . . Akkor éjjel, amidőn a szállóban hozzád készült belopózni . . . Önvédelemből tettem és a bíróság igazat adott nekem.

VIRTER FERENC

Pavlka Ferenc

Egy magyar utópia

Milyen lesz a jövő? Az emberek nyájai minő formában simulnak egymáshoz, mik lesznek ideáljaik s minő keretben valósítják meg azokat? Néhány kérdés mindössze, de feleletül rá összeállíthatnánk sok ezer kötetre menő könyvtárt: rengeteg sok ember töri ezen a problemán a fejét, feldolgozták a tárgyát regény, epikai költemény, elbeszélés, gazdasági és etikai tanulmány formájában. Se szeri, se száma az e században megírt utópiáknak; nem csoda, hisz ez a század a szociális átalakítások véres jegyében született meg s a gazdasági és államtudományi uj teoriák sohasem voltak oly szaporák, mint ebben az imént elmult száz esztendőben. Bellamy visszapillantását, Wells fantasztikus regényét, Madách falanszter-jelenetét ismerik az idevágó belletrisztikus munkák közül a legszélesebb körökben, de a publicisztika szaporán veti fel a hasonló dolgozatok egész sorát: mind azzal foglalkozik, hogy milyenné kellene formálni a társadalmat, hogy emberségesebbé váljék?

Bármint tiszteljük is ezeknek az államtudományi értekezéseknek logikáját, készültségét és legfőképp a bennünk megnyilatkozó bizarr, ragyogó fantáziát, mégis be kell vallanunk, hogy éppen ezen a téren messzi mögötte állunk a teknikai haladásnak.

Mérnökeink kétségkivül összehasonlíthatatlanul meszszibb rohantak előre, mint az államtudomány kialakítói. És talán ez ad magyarázatot arra a jelenségre, hogy a legtöbb modern utópia-iró vakon bízik a teknika még szédítőbb haladásában és szinte kizárólag a még föl nem talált, csak óhajtott teknikai vívmányokra alapítja a jövendő emberi társadalmat. Bellamy és Wells világában repülőgépeken járnak-kelnek az emberek, van centrális fűtés, központi ételszállítás, centrális gondolatközlés és sok más efféle. Egy hatszáz oldalas kötet fekszik előttünk, amely ugyanezekkel a problemákkal foglalkozik, de jótékonyan elter ebben a pontban az imént idézett fantasztikus művektől. Nem alapítja teoriája épületét teknikai csodákra, hanem nagyon is számol az emberi gyarlósággal és nem vezet minket átmenet nélkül egy már kész fegyverzetben álló új világba, amelyben minden jelenség idegen és megmagyarázhatatlan előttünk, hanem megrajzolja az összes átmeneteket, amelyek után végre társadalmunk elérkezhetik azokhoz a tiszta célokhoz, amelyekben a szerző az emberiség boldogulását virulni látja.

A szerző magyar ember: Révai Sámuel, — nagy munkájának a címe pedig: A társadalmi jólét föltételei.

A könyv minden ízében oknyomozó. Hogy megtalálja a mai társadalom hibáit, visszamegy a társadalom kialakulásáig, mindig keresve azt az akhilles-sarkot, amelyen az élet folyton folyvást megsebzi a társadalomtestet. Révainak véleménye az, hogy minden bajunk oka: — a magánvagyon. S ezzel jellemeztük a nagy munka alaphangját. Révai kommunista. Mint ilyen bírálja a mostani állapotokat s mint ilyen ad egy társadalomjavító tervet, sőt ennél többet: egy oly állam kidolgozott rendszerét, amelytől ő az emberiség megtisztult fejlődését, boldogságát, jólétét várja. A könyv ezek szerint két részre oszlik: egy polémikus és egy akadémikus részre; az előbbiben föltárja Révai az eddigi társadalmi rendszerek hiányait, az utóbbiban megismertet az új rendszerrel és azokkal az átmeneti intézkedésekkel, amelyek lépcsőfokai volnának a mától a messzi jövőbe vezető fejlődésnek. Filantropiájában azonban bizonyára jobbaknak tartja az embereket, mint amilyenek azok a valóságban. Joggal elszörnyüködik például azokon a gyalázatos megvesztegetéseken, amelyek a modern népképviseleti rendszerhez tapadnak. Mi azt hisszük, hogy a magánvagyon és a pénz eltörlése után is megmarad a korrumpálásra való hajlam: nem pénzzel fognak majd megvesztegetni és sápot osztogatni, hanem a Révai által fölállított új

— Ott vannak!

Egy alacsony parton néhány fekete pont mozgott. A messziségből túzokfalkának is nézhette volna az ember.

— Rojtos kopjájuk van, besenyők! — mondta a várnagy, aki a félszemével annyit látott, mint kettővel a hiúz.

Vak Becs ámulva látta, hogy az ispán lehunyt szemmel ül a lován . . .

— Előre! — hörögte Csanád.

A besenyők jó ideig meg se mozdultak a dombon. Pedig mindössze csak tizen-tizenketten lehettek. Mikor a báránykák már csak néhány nyíllövésnyire voltak tőlük, végre fölcihelődtek. De még akkor is kézről-kézre adták a kulacsot és igazgatták a kantárszárat. Egyikük, egy hosszu kamasz, aki tarka paripán ült, tölcsért csinált a két tenyeréből és eléjük kurjantott az üldözőknek:

— Lassódj, Becs báty, holnapra is kell a ló!

A társai nyerítő kacagással fogadták ezt a mondást. Ekkor aztán egyikük éles füttyentést hallatott, a mire valamennyien a lovuk sörénye fölé hajolva, nyílsebesen, mint a fecskeraj, tova repültek a síkságon.

— Soha sem érjük utól őket! — mormogta a várnagy elkeseredten.

A besenyők el-eltünedeztek a dombok mögött, majd újból fölbukkantak üldözőik szeme előtt. Néha meg is szaporodott a számuk. Most vagy harmincan vágtattak egy sorban, nagyokat kurjongatva és a kopjájukat a fejük fölött pörgetve. Egyikük hanyatt feküdt a vágtató lován, a másik pedig fölállott a nyeregben. Ingerkedtek az üldözőikkel.

Vak Becs egyszerre nagyot káromkodott. Hát nem elcsalták a kocsicsapásról?

A portyázó mihasznákat üldözve, letértek a derékhad nyomáról. A várnagy irányt változtatott és megint délfelé vezette legényeit. A besenyő csapat rögtön visszafordult és most már nyomon követte a báránykákat, mint a szúnyograj a réten járó embert. Jobb kéz felől is fölbukkant néhány rojtos kopja és a besenyők, pihent lovaikban bizakodva, most már alig egy-két nyíllövésnyire rajzottak a testőrök körül. Egy-egy fiatal suhanc, aki, sehogy sem fért a bőrébe, közelebb is terelte a paripáját és trágár szavakat ordítozva robogott el mellettük.

— Most már tudom, hogy hová veszi magát a a pusztai asszony, — mondta a várnagy, — a kevei homokba!

— Előre! — mormogta Csanád.

Már alkonyodni kezdett, mikor végül fölfedezték a besenyő derékhadat a puszta láthatárán. A várnagy jelentést tett Csanádnak, az ispán sarkantyúba kapta fáradt lovát és kivágtatott a sorból. A legényei csodálkozva néztek utána . . . A paripája nagy kört hasított a gyöpön, majd Marosvár felé fordult . . . Az ispán megingott nyergében s a ló nyakára dőlt . . . Néhányan utána vágtattak és éppen jókor érkeztek, hogy karjukkal fölfogják a nyergéből lesikló nagyurat.

Az óriás ott feküdt az elperzselt gyöpön, lecsukott szemmel, sötétkék arccal, félelmetesen hörögve . . .

— A sűrű vérével birkózik, — suttogták a legények.

— Uram, Csanád uram! — kiáltotta Vak Becs.

A nap már akkor lehunyófélben volt. Az égboltozat vérvörös volt, a puszta is, mintha minden nádszálat vízbe mártottak volna. Teljes szélcsend volt, fűszál sem mozdult. A távolból a száguldozó besenyő lovak dobogása és sűrű tülkölés hallatszott.

Taszilló pap letérdepelt Csanád mellé és fenhangon kezdte mondani a haldoklók fohászát:

— Proficisce anima christiana . . .

Csanád ekkor kinyitotta megint a szemét. Nem tudta, hogy hol van és semmit sem értett abból, ami körülötte történik. Szomoruan, tépelődve és kérdőleg bámult a piros égre, közbe pedig egyre ismételgette azt a szót, amely most megoldhatatlan rejtélyként nehezedett a lelkére.

— A pusztai asszony! A pusztai asszony!

A pap feje fölött besenyő nyilvessző süvöltött el. Ekkor megszólalt Vak Becs harsány hangja:

— Közbe, legények! Védjük meg urunk holttestét!

VI.

Vasárnapra virradt.

Marosvárott — amely helyet ujabban István király akaratából Csanád várának kezdték nevezni — délben mitsem tudtak még a besenyők ellen kivonult őrség sorsáról.

A vizikapu előtt és benn a várban jókora sürgésforgás uralkodott. A püspöki székváros ilyenkor megtelt a keresztvízre áhítozókkal, akiket a papok és az ispán emberei hosszu rajokban vezettek a székesegyházba.

Ujabban különösen megszaporodott az ifju keresztyének száma, ami óta híre járt, hogy Csanád ispán ki akarja verni földbirtokukból az összes óhitü nemzetségeket.

A férfiemberek lovascsapatokba verődve jöttek. Tányéros kerekü szekerek szállították a fehérnépet. Tízen is megültek az árnyékvető tarka ponyva alatt, barnapiros arcu, rikító ruháju asszonyok, virágpártás leányok és fényes szemü apróságok. A szekerek mellett hosszu libasorban baktatott a bocskoros szolganép, botjával az út szélét döfködve.

Aki nem fért be mindjárt a székesegyház keresztelő kápolnájába, főleg a különben is türelmes természetü szegénység, addig is, míg rákerült a keresztelkedés sora, megtelepedett a Maros partján, a vízikapu előtt. Az izmaeliták ott ilyenkor vásárt tartottak. Kést és tüzelőszerszámot ajánlgattak az embereknek, az asszonynépnek meg üveggyöngyöt és ezüstkösöntyüt.

A rév alatt két királyi sóhajó vesztegelt. A sókockával megrakott nagy faalkotmányok Erdélyből jöttek és a Duna felé igyekezve, vasárnapi pihenőt tartottak a vár tövében. (Egy ilyen hajó volt egykor oka Ajtony vezér bukásának; a görög sógorságban bizakodó nagyúr megvámoltatta István király sóját és Csanád úr Gátony Ajtony vérével mosta le a királyi jogon ejtett gyalázatot.)

A várbeli emberek egyébként nem szívesen társalogtak a királyi hajósnéppel. Bár nagy kiváltságosságot élveztek, mégis gyanakodó szemmel nézte őket a szentegyház; miként az erdélyiek általában, hit dolgában ők is kétkulacsos emberek hírében állottak. Azt is beszélték róluk, hogy hajóikon gyakran rejtőznek az erdélyi pogány urak fürkészői.

(Folyt. köv.)

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

V. évfolyam | 1899. május 7. | 32. szám

GIROFLÉ és GIROFLA

Regény

Irta AMBRUS ZOLTÁN (Folytatás)

A búcsu-előadás sok zaj és éljenzés között, de kivételesen, minden botrány nélkül folyt le. A Haller-lányoknak nem voltak vetélytársaik; a szokásos tüntetésre és ellen-tüntetésre nem nyilt alkalom.

Hogy Vidovics elárasztotta a szinházat Nizzából hozott virágokkal, azt mindenki természetesnek találta. Az egész közönség meg volt győződve róla, hogy Mira a kedvese Vidovicsnak s azért a virágokat a huszártisztektől kezdve a karzat publikumáig minden néző helyeselte.

Másnap, Sugár Mariska társaságában, kikisérte őket a vasúthoz. Feladta a podgyászukat, megváltotta mérsékelt áru, másodosztályu jegyeiket, beszámolt Lolának a visszajáró pénzzel s mikor beszálltak a kupéba, szerencsés utazást kivánt nekik.

A vonat megindult. Még egyszer köszönt; a lányok és Fröhlichné a zsebkendőikkel integettek Sugár Mariskának. Mira az ajkához emelte a kezét, és Sugár Mariska mosolyogva szólt:

— Ez aligha nekem szól.

És amint arra fordult, álmélkodva látta, hogy Vidovics sápadt és komoly, mint a halál.

— Ejnye, ejnye, ejnye — szólt Sugár Mariska — be komoly lett egyszerre! Így még nem láttam magát!

— Operette-figura vagyok, ugy-e? — kérdezte Vidovics.

Sugár Mariska félig tréfásan, félig komolyan vigasztalta:

— Hagyja el, Feri, megesett ez már okosabb emberekkel is!

Amaz nem felelt.

Gyalog mentek vissza a városba s míg megkerülték a pályaház előtt álldogáló kocsikat, mind a ketten hallgattak. A sétatérhez érve, Sugár Mariska rátekintett a fátyola alól. Úgy hallgatott az most is, mintha az orra vére folynék.

— Helyes kis személy volt, az igaz — merengett Sugár Mariska, olyanforma hangon, ahogy a temetőből hazatérők beszélgetnek az elköltözöttről. Szép, kedves teremtés s ami nem utolsó dolog: jó, derék leány. Hanem azért ne féljen Feri, az efféle gyász nem tart sokáig. Úgy látszik, maga még soha sem volt szerelmes s most azt hiszi, hogy ami nagyon fáj, azt csak sokára heveri ki az ember. Ördögöt!... Olyan ez, mint amikor jól odavágjuk a könyökünket valahová. Az első pilanatban majd kiugrik a szemünk a fájdalomtól s egy perc mulva már elfelejtjük, hogy az előbb megütöttük magunkat. Ma még azt képzeli, hogy mindjárt kiszakad a szíve, pedig dehogy! Ez csak: az ifjuság. Szinte látom magát a jövő szezonban, egy új csillag mellett, aki remélhetőleg más fajtából való lesz. Hála Istennek, tavaszt nem csak egyet ad a bölcs természet; az olyan legényeknek, mint maga, ad tizet, huszat, huszonötöt is.

— Tartok tőle — szólt Vidovics — hogy nekem csak ez az egy volt.

— Akkor hát mért nem veszi el feleségül?

Vidovics előbb egy fejmozdulattal felelt; mintha bosszantotta volna a kérdés. Aztán igyekezett megmagyarázni, amit Sugár Mariska nem értett.

— Mert a gyógyító szer rosszabb volna a betegségnél. Mert kiszámíthatatlan bajoknak rohannék eléje s mertő még drágábban fizetné meg ezt a mulatságot. Mert neki nem adhatnám meg azt a társadalmi helyzetet, amely a feleségemnek dukál. Mert a világrend, elég oktalanul, nem engedi meg, hogy elvegyem. Szóval, az ember nem azt teszi, amit szeretne, hanem azt, amit lehet.

— És ez ... nem lehet?...

— Elképzelheti, hogy nem lehet.

— Lássa, már is magához tért! Egy hét mulva

PACZKA FERENC: Gyermekarckép.

túl lesz a krizisen. A jövő szezonban ha szemrevaló soubrette-et kapunk, már elfelejtette az egész históriát.

— Kívánom, hogy jó próféta legyen — felelt Vidovics.

Aztán megint szótlanul haladt a szép asszony mellett. Mariska nem zavarta; hadd álmodozzék arról, ami elmult! De gyakran rápillantott; szinte kiváncsian nézte, mintha csak most ismerné meg igazán. Mariska tapasztalt asszony volt; látott már egyet-mást, s a Berényben lejátszódó események nem igen érdekelték. De két dolgot soha se unnak meg a tapasztalt asszonyok. Az igazi gyémántot és az igazi szerelmest. Ha a másé is.

Furcsa dolog ez. A tapasztalt asszony ilyenkor mosolyogva nézi a lefőzött fiatal embert. »Szegény, ez ki van készítve!« — szól magában, látván, hogy amaz hiába iparkodik megőrizni a contenance-ot, mégis csak lehorgasztja az orrát. Nincs kellemesebb, mint részvéttel nézni a legyőzött ellenséget s a tapasztalt asszony kiveszi részét a női gyöngeség diadalából. Szánakozni mindig jól esik; ez a büszkélkedés legdiszkrétebb formája. De még jobb szánni azt, akit még gyötör az a baj, amelyet mi már meglábóltunk. A tapasztalt asszony tudja, hogy az ember nem hal bele a nagy csapásokba, csak az apró nyomoruságokba, mert mindnyájan hasonlítunk Hatto érsekhez, akit az egerek öltek meg. Tudja azt is, hogy egy kis himlő még nem nagy veszedelem. Csak be kell takarni a fiut s rá kell parancsolni, hogy ne vakaródzzék. A tapasztalt asszony mindamellett újra meg újra elcsudálkozik a természet rendelésén: »Milyen furcsa betegség, Istenem! Milyen furcsa betegség! . . . »Ápolgatja a türelmetlen fickót; ez asszonyi kötelesség. Biztatja, hogy feküdjék szép csöndesen; lám, a másik jól viseli magát, a jövő héten már meg fog gyógyulni. Magában pedig nevet mind a kettőjükön: »Milyen gyerekek! Istenem, milyen gyerekek! . . .« És irigyli, nagyon irigyli őket.

— Hol lesz ma délután? — kérdezte, mikor elbúcsuztak egymástól.

— Kimegyek Szent-Jánosra.

— Ott rá se fognak ismerni magára. Olyan régen nem látták.

Nem mondta el, hogy tegnap is kinn volt, csak azt felelte:

— Ezentúl gyakrabban fognak látni.

Úgy cselekedett, ahogy igérte. Délután kihajtatott s kinn maradt éjszakára is. Odakinn azt hitték, hogy megbolondult. Ez a gyanu nem volt minden alap nélkül való. Olyan különös viseletet tanusított, hogy az ispánjának Vidovics Nácit juttatta eszébe, aki mielőtt Döblingbe került, cukrot vettetett a krumpliföldbe s mezitláb szaladgált a tanyán, azt adván okul, hogy a cipőviselet nem egészséges. A népes Vidovics-családban mindenre találkozott példa.

Feri úr is ilyenforma ötletekkel lepte meg az ispánt. Ahogy leszállt a kocsiról, kijelentette, hogy be akarja járni a gazdaságot. Az ispán épp a méhesben ült s a *Religió*-t olvasta.

— Mit olvas? — kérdezte Feri úr.

— A *Religió*-t.

— Nem hittem volna, hogy ilyen szent ember.

— Nem ájtatosságból teszem, tekintetes úr. Inkább atheista volnék, vagy micsoda. De hát a faluba nem jár egyéb nyomtatott papiros. Ezt is a főtisztelendő úrtól kapom, aki meg akar téríteni.

— No és sikerül a dolog?

— Nem mondhatnám, de így könnyebben elalszik az ember.

— Ön bölcs férfiu, Schmied úr.

Schmied úr erre beszámolt a gazdaságban történtekkel s szomorúan lógatta a fejét, mint káros gazda szokta. Itt is, ott is csak a baj meg a hiábavaló vesződség.

Feri úr végig hallgatta s mindenre csak azt mondta:

— Persze, persze.

Schmied úr azt várta, hogy most már bejárják a tanyát, a földesúr azonban egyszerre mást gondolt.

— Őszintén szólván, kedves Schmied úr, úgy veszem észre, hogy mindez engem egy cseppet se érdekel. Hanem tudja mit, jöjjön be velem az irodába, hűttessünk be egy pár üveg szódavizet, hozassunk valahonnan egy pakli kártyát, s játszszunk máriást.

Schmied úr eleinte azt hitte, hogy Feri úr csufolódik, s ezzel csak azt akarja mondani, hogy a sok kárt a Schmied úr tétlenségének tulajdonítja. De Feri úr nem tréfált; egész komolyan elnyert tőle tizenkét krajcárt. Aztán meghítta vacsorára s éjfélig elbeszélgetett vele a béresekről meg a tanyai lányokról. Schmied úr majd eldült az álmosságtól.

Végre éjféltájban megszabadult. Búcsuzóul azonban elpanaszolta, hogy az egész községben, de különösen a pusztán igen elharapózott a vadházasság s már-már a próbaházasság is nagyon divatossá kezd válni. Úgy találta, hogy a papnak igaza van; ideje volna valamit tenni ebben a dologban.

Feri urat hidegen hagyta, hogy Szent-Jánoson az erkölcs ilyen sulyosan megrövidült.

— Hagyja békében szegényeket — szólt. — Úgyis elég bajuk van.

Schmied úr elment s alig hogy kiért a kastélyból, már aludt. Sejtelme se volt róla, miképpen került az ágyába.

Hajnalban felköltötték, mert ki kellett néznie a majorba. Mikor éppen fel akart ülni a kocsiba, egy legény állított be hozzá, aki a kastélyból jött.

— Tiszteltetni a tekintetes úr a tekintetes urat; szépen kéri, tessék átküldeni egy kicsit az ujságot.

— Micsoda ujságot?

— Amit a méhesben tetszett olvasni.

— Hát már fenn van a tekintetes úr?

— Fenn az. Egész éjszaka kinn sétált a kertben.

— Hm. No hát, fiam, itt az ujság; vigyed.

Feri úr csakugyan ébren töltötte az éjszakát. Mikor magára maradt, elővette kedves regényét, a *Notre coeur*-t, s olvasni kezdett. De André Mariolle esete ez egyszer idegessé tette. Félre tette a könyvet s kiment az orgonák közé. Ott járkált, míg egyszer csak észrevette, hogy virrad. Úgy gondolta, hogy jó lesz lefeküdni. De már nem jött a szemére álom.

dette. A műkritika nem lesz egyéb, mint annak az élménynek a kifejezése, melyet a kritikus lelkében, képzeletében, a műalkatások előtt él át. A művész a maga ideálját képzeletében teremti meg, képzelete strukturájától függ tehát ideálja. Hogy azonban ez a struktura két alaptipusra vezethető vissza, mely két állásfoglalást ir elő a természettel szemben, s ez a kétféle művészet kialakulását szüli, — még nem fogta föl. Pedig ez a kétféle képzeletstruktura a kritikai élményt is befolyásolja. Innét a műkritikai irányok kettősége. Az abstrakt-ideális művészet épenúgy megtalálja a maga kritikusát, mint a konkrét-reálista. A műkritika művészi jellegét ez azonban nem befolyásolja. Mindenik forma művészetté válhat. Diderotnál azzá vált. A művészi alkotást lelkében újjáteremtette, a műalkotásból kiolvasva a művész lélekképét, s ezt a benyomást kifejezte az előadás csudás közvetlenségével. Alapjában konkrét-reálista volt, — csak az esze tolta az abstrakt-ideálismus felé, melyet igazán nem érzett át soha, s intuitiv együttérzései csak La Tournál, Greuzenél és Chardinnél ragyognak teljes fényükben. Vernet-ből, e felemás művészetből, annak reális vonásait emelte ki, — ezekért rajongott. De az ő igazi művésze Millet és Courbet lett volna, — akiknek formája megkövetelte a való élethez fordulást, melylyel egybeesett. Diderot tudta, hogy a művészetben lényeges a forma, s a tárgy a formához alakul, — akármit beszél is a klerikálismusában elfogult Brunetière, aki pápább a pápánál és a teknikai tudást hangsúlyozza, mint egyedül jogos kritikai szempontot, — csakhogy a racionalista enciklopédistát kikezdhesse. Kérdem: mily jogon írt ő — a legprózaibb lélek, a liráról, noha soha életében egyetlen verset sem követett el? Nem, — ez nem kritérium. Diderot a teknika megítélését átutalja a művészekhez. Ezt is lehet kritizálni. De a forma nemcsak teknika; — abból alakul ki a művészi ábrázolás szelleme is, s a szellem megítéléséhez való jogát elvitatni nem engedi. Körülötte mindenki egy új művészetet követelt, mert a rokoko fonnyadt virágait únták. Hogy milyen lesz az az új, — kutatta Diderot is. Klasszicista? Legyen. A fődolog, hogy művészet legyen.

Ime idáig jutott a XVIII. század végével a műkritika, kialakult formája, kijelölte feladatát s hatása általános. Goethe rajongó híve lett Diderotnak. Erre a közönségre büszke lehet.

III.

Mire tanít ez a fejlődés?

Arra, hogy a műkritika igazi feladata megérteni a kor művészetét, azt, amely fejlődése csúcsára ért épp úgy, mint a homályban önmagával viaskodót, előkészíteni a közönséget az új művészet befogadására, — feladata, — hogy Proudhon szavaival éljek: qu'on applique à un art nouveau une critique nouvelle.[1]

S ezt a feladatát a francia kritika kezdettől fogva felismerte.

Dresdner könyvének második kötete a XIX. század kritikájának történetét igéri, hogy aztán egy harmadik kötetben a kritika elméletét adja.

Kár volna, ha elmellőzné a XVIII. sz. német, angol és olasz kritikát, ha túlságosan összeszorítaná a fogalmat a kiállítás-kritikára, mert hiszen Winckelmann — főleg kisebb irataiban[2] — a maga kora barok-művészetét szembeállította a göröggel, erősen befolyt az antikizáló művészet kialakulására; Reynolds akadémiai beszédei is műkritikák; Hogarth műelmélete, Heinse levelei stb. mind nem mellőzhetők el. Lessingről nem is beszélve.

Mindez kifejlesztette a műkritikát, mely a XIX. században nem sejtett virágzásra emelkedett. Majd minden jeles kritikus foglalkozott véle, (talán csak Sainte-Beuve és Gyulai a kivétel). Dresdner feladata lesz demonstrálni, hogy a kritika előkészitője, magyarázója, segítő társa volt minden új forma-keresésnek. A klasziciáló irányt az abstrakt-ideálizáló Hegel-iskola esztetikusai igazolták. Vischer és társai. Reakció támad ellene mihamar. Előbb Franciaországban, konkrét reálista kritikus Kératry művében: Du Beau dans les arts d'imitation (1822), mely előkészít a romantikus művészetre,[3] majd a Schlegel testvéreknek a német romantikus filozófián alapuló kritikáiban, mely Franciaországban visszhangra lel Baudelaire, Véron, Gautier művészeti kritikáiban. Ez a kritika harcol Delacroix-ért és támadja Ingrest, melynek sok a híve, nevezetesen De Quincy, Blanc, Jal és ilykép oly élénk szellemi élet fejlődik ki, mely a század első felében a politikai forradalmak izgalmait is túlkiabálja.

[1] Proudhon: Du Principe de l'Art. 198. l.

[2] Winckelmann: Ausgewählte Schriften. Insel-Bücherei. No. 130. L. főleg cikkét a belvederei torzóról.

[3] Canat: La renaissance de la Grèce antique, 128. l.

MAGYAR PARASZTLEÁNYOK PACZKA FERENC FESTMÉNYE

A SÁROSI MŰVÉSZ-SORSJÁTÉK KIÁLLÍTÁSÁBÓL

— de nem mindenkié és csak négyszemközt. Minthogy azonban a tiltakozás nem használt, az új kiállítás újra egész röpiraterdőt teremtett, a művészek sztrájkba léptek és 1749-ben nem állítottak ki. Mihamar rájöttek azonban, hogy ezzel csak maguknak ártanak és kimondták, hogy újra kiállítanak, de csak minden második évben. Hogy minden évben tűrjék a kritikát — nem bírták ki.

A helyzet tehát így alakult: A szalonokat kritizálhatta, aki akarta, 1757-től kezdve a lapokban, a kéziratban terjesztett irodalmi levelezésekben, s persze röpiratokban is. A művészek ez ellen soha meg nem szüntek protestálni. Egyik képviselőjük, Cochin fáradhatatlan volt a polemiában, de nem ért célt, a közönség a kritika pártjára állott. És ez eldöntötte sorsát. Annál is inkább, mert megjelent a representativ man, — Diderot, aki ugyan a hatvanas évek szalonjait kritizálta Grimm irodalmi levelezésében, s kéziratban igen elterjedt, kézről-kézre járt, az összes európai udvarokba is eljutott, — azonban nyomtatásban csak 1795-ben jelent meg, s megállapította a zsáner végleges formáját.

A kor kritikája előkészítette a klasszicizáló iskolát, a «szép ideál» jelszóval, ennek ugyan már Vasari az előfutára, de Winckelmann (1755) és Mengs, Caylus és Lessing az elmélet főbb kiépítői. Az irány művészete Mengs és Vien kezdeményezéséből Vernet-n át David és Jungresben csucsosodik ki. Diderot az akadémiai receptekkel szemben a természetet hangoztatja, neki az antik csak arra jó, hogy megtanítson: természetet látni. Ez jellemzi kritikai állásfoglalását. Egyrészt megérzi az ellanyhuló rokoko természetellenességeit, felösmeri La Tour és Chordin eredeti látását, másrészt vágyódik a klasszicismus után, s meg kell elégednie Vernet stilizált tájképeivel, mert úgy David, mint Ingres csak eljövendő.[1] Diderot művészek közé ment, műhelyükben kereste fel és munka közben figyelte meg őket, s mihamar rájött arra, hogy a művészet problemája a természetből kiszakított ideál kialakítása. A teremtő alkotás lélektanából kell kiindulni a műkritikának, — hir-

[1] Diderot műkritikáinak ragyogó jellemzését l. Alexander: Diderot-tanulmányok, 220. l.

Művészet 1915

Paczka Ferencz: Tolna-szántói tipusok és viseletük.

KRÜGER PARTRASZÁLLÁSA MARSEILLEBEN.

pontból tekinti a mozgalmat s ezért megigéri, hogy

A Petőfi-társaság deczember 9-iki ülésén, *Bartók* Lajos elnöklete alatt, az első felolvasást *Hatala*

Berkes Béla muzsikál... Paczka Ferenc festménye a Nemzeti Kaszinóban. A primás előtt Teleki József gróf táncol, elől a karosszékben, Szemere Miklós ül, tőle jobbra Károlyi László gróf, mellette Andrássy Tivadar gróf, mögötte Keglevich Gyula gróf

Beszélgetés a királyok cigányprimásával

az 1910-ben megtartott utolsó udvari bálról, Rudolf trónörökös hat éjszakán át tartó mulatozásáról, a Boka-kesergőről, amit Sándor cár sírva hallgatott végig, a híres görgényi vadászatról és más udvari ünnepélyekről, ahol magyar nóta hangzott.

A messzi, boldog békeévek divatos magyar muzsikusa: Berkes Béla, kinevezett udvari cigányprimás, most töltötte be 70-ik életévét. Fél évszázaddal ezelőtt indult el útjára, hóna alatt hegedűjével a halkszavú cigányfiú és rövidesen megérkezett meseországba. Uralkodók, fejedelemasszonyok, királyi hercegek, kecses dámák és híres nagy urak hallgatták évtizedeken keresztül egész Európában a naturalista művész játékát. Nyűtt nyirettyűje alól a legszebb hangok csendültek fel és amerre megfordult, mindenütt megbecsülést szerzett a magyar névnek.

Munkatársunk felkereste az öreg művészt, a királyok cigányát és megkérte, mondana el néhány jelentékenyebb esetet udvari szerepléseiből.

— 1887-ben — mondotta Berkes Béla — Viktória angol királynő jubileumát ünnepelte egész Britannia. Ezúttal tizenötödször kaptam meghívást az angol udvarhoz. Ezen a csodálatos és minden fantáziát túlszárnyaló ünnepségen, úgyszólván a világ valamennyi országa képviseltette magát. Az ebédeken és a bálokon a királyok, trónörökösök, hercegek, keleti fejedelmek csak a magyar cigányt hallgatták. A walesi herceg, Rudolf trónörökös, II. Vilmos német trónörökös, Umberto, egy csoportban álltak és a mi játékunkat figyelték. Edward angol trónörökösnek láthatólag jól esett, hogy magas vendégei különös figyelmükkel tüntettek ki bennünket.

A walesi herceg megkérdezte Rudolf trónörököst:

— Ismered ezt a muzsikust? Ez az én primásom.

— Hogyne ismerném — válaszolta Rudolf trónörökös — hiszen nekem is állandóan játszik.

— Mi volt a trónörökös nótája?

— „Édesanyám is volt nékem"... kezdetű népdal.

— Más nótákat nem kedvelt különösebben?

— Dehogy nem. Gyakran kellett játszanunk ezt a dalt:

„Mikor mentem Csongrád felé,
Megnyílt az ég három felé.
Ragyogtak rám a csillagok,
Mert tudták, hogy árva vagyok..."

— Ezt a nótát néha húszszor is el kellett muzsikálnunk annak a feledhetetlenül drága, szép embernek...

Boka-kesergő a cári palotában.

— Szerénytelenség nélkül mondhatom, már Európa valamennyi udvaránál megfordultam, amikor 1892-ben Pétervárra, Sándor cárhoz kaptam meghívást. Az orosz udvar távirati értesítése nem lepett meg, mert a jókedvű, hatalmas uralkodó mindig mondotta, hogy elvisz engem Pétervárra. Sándor cárnak első alkalommal Párisban játszottam és akkor nagyon megkedvelte a cigánymuzsikát. Tudtam én orosz dalokat is, amelyeket olyan piano, szívből jövő szordinóval játszottam, ahogy azt csak az oroszok tudják. A mi dalaink nagyrészben hasonlítanak az orosz nótákhoz.

— Tizenöttagú zenekaromat udvari hintók várták a pétervári állomáson. Engem egyedül ültettek egy álomszerű fogatba és utánam jött a banda. Bezárta a nagy sort az udvari személyzet.

— Sándor cárnál igen nagy vendégsereg gyült össze. A vacsora alatt csak komoly számokat játszottunk. Később megváltozott a hangulat. *Sándor cár szerette a nemes, finom italokat.* Egészen közel kellett menni a cárhoz és úgy kellett játszani. Erre szokták mondani: a fülébe muzsikáltat. *Hát mi tagadás, a cár a fülébe húzatott.* Vidám volt, közvetlen és derűs. *Órákig kellett muzsikálni.* Egyszer eljátszottam Sándor cárnak a *Boka-kesergőt, amitől annyira meghatódott, hogy sírvafakadt.*

Az utolsó udvari bál.

— Nagyon parádés volt 1910-ben az utolsó udvari bál, amelyet a Szent István-teremben tartottak meg. Az európai uralkodóházak tagjai mind ott voltak a díszes estélyen, melynél gyönyörűbbet még sohasem láttam. Montenuovo főudvarmester előzetes utasításai szerint történt minden, majd Nepalek gróf szertartásmester vette át a dirigálást. Nepalek gróf maga is kitűnő zenész volt és figyelmeztetett, hogy a taktusra a táncnál nagyon vigyázzunk, mert Őfelsége, Ferenc József király figyelemmel kíséri a zenét. Úgy is volt. *Királyunk lábával verte a taktust* és szünet közben meg is dícsérték a zenekart.

— Az udvari bál pontban 9 órakor kezdődött. Apponyi Lajos gróf udvarnagy jelt adott és bevonult az udvar. Öt perc mulva a gróf úr levegőbe emelte szép, fekete botját és mi rázendítettünk a megnyitó csárdásra:

— „Vékony deszka kerítés."

— Mindig ezzel a nótával kezdtünk az udvari bálon. Majd keringőt, polkát kellett muzsikálnunk. Aztán következett a cotillon és ismét csárdás. A befejezés egy polka volt.

— Őfelsége a legutolsó udvari bálon igen jól érezte magát. Károly király akkor

Uj Idők 1932, XXXVIII. 37. sz.

még sárgaparolis hadnagy volt és *ott táncolt előttem.* A bál pontban 12 órakor ért véget. A várból a Nemzeti Kaszinóba mentünk és ott folytatódott az igazi mulatság.

Rudolf trónörökössel a görgényi vadászaton.

— Rudolf trónörökössel, akinek Budapesten és Bécsen kívül más udvari alkalmakkor is igen sokat muzsikáltam, utoljára 1889-ben a görgényi vadászaton voltam együtt. *Hat éjszaka muzsikáltam a jókedvű, mulatós fenséges úrnak.* A görgényi vadászat egy hétig tartott. A fejedelmek itt medvére vadásztak. Jelen voltak többek közt Rudolf trónörökösön kívül Edward walesi herceg, Vilmos trónörökös, Ottó, Frigyes főhercegek, Don Miguel Braganza, Károlyi István gróf, Aczél Béla báró, Teleky gróf, Kemény báró és az erdélyi mágnások. Vadászat után a kastélyban vacsora volt. Már éjfélre járt az idő, a vendégek lassan eltávoztak, amikor Rudolf trónörökös alig észrevehetően hozzámlépett, meghúzta a kabátomat és halkan ezeket mondotta:

— Berkes, most maga tűnjön el. Menjen be a zenekarral együtt egy szobába. Én is elmegyek. Mikor a vendégek mind eltávoztak, négy emberrel jöjjön vissza.

— Úgy is történt. Alig pár perc eltelte után egy udvari lakáj kopogtatott a szoba ajtaján és visszavezetett a trónörököshöz, aki a braganzai hercceggel ült kettesben. *A két fenség terítetlen, csupasz asztal mellett ült.* Francia borok voltak az asztalon és csöndesen iddogáltak. Nekünk egész *kivilágos virradatig muzsikálni kellett különféle magyar és bécsi nótákat.* A fenségek szépen énekeltek. Rudolf trónörökös egyszer észrevette, hogy a zenészeim nem isznak, odaszólt hozzám:

— Miért nem isznak?

— Fenséges uram, — mondottam alázatosan — nincs dugóhúzó és nem tudjuk az üvegeket kinyitni.

— A trónörökös rögtön felállott az asztal mellől, kiment és *dugóhúzót hozott be. Az üvegeket sajátkezűleg húzta ki.*

— Hat napig tartott a görgényi vadászat és *én hat éjszaka egész reggelig játszottam a trónörökösnek.* Szászrégentől Kocsárdig még a szalónkocsiban is játszani kellett a fenségeknek.

— Szép emlékek ezek... Álom... Elmult...

Az Uj Idők második receptpályázata

Olcsó, ízletes ételek

245. **Orosz puding.**

(Nyolc személyre.) Nyolc deka vajat 12 deka porcukorral habosra keverünk, hozzá adunk nyolc tojássárgát, 12 deka reszelt fehérmandulát, hat borda melegített csokoládét, hat deka lisztet és nyolc tojás habját. Kikent és lisztezett formában 40 percig gőzöljük. Melléje cukrozott tejszínhabot adunk.

VAS RÓZSA

246. **Kávépuding.**

12 dkg vajat lábasban felolvasztunk, annyi lisztet adunk hozzá, hogy olyan legyen, mint a rántás. Keveset pirítjuk, hideg tejjel felereszti jük s ízlés szerint feketekávéval, folytonos keverés mellett péppé főzzük, kihűtjük, hat tojás-sárgáját három evőkanál cukorral habosra keverünk és a pépet hozzáadjuk, valamint a hat tojás habját. Vajjal kikent, kristálycukorral kihintett formába téve egy óráig gőzben főzzük.

ROLKÓ REZSŐNÉ

247. **Ribizlicsemege.**

Válogassuk ki a legszebb nagyszemű ribizlifürtöket, aztán mártsuk be egyenként a következő keverékbe: fél pohár vizet, két tojás felvert habjával elkeverünk, előbb ebbe, majd finom porcukorba mártjuk a ribizlifürtöt, megforgatjuk s a napon megszárítjuk. Mindegyik szem olyan, mintha jéggel volna bevonva.

SZÁNTÓ GIZELLA

A szerkesztő üzenetei

Csak olyan levelekre válaszolunk, amelyeknek írói pontos címüket is közlik velünk és levelükhöz válaszbélyeget mellékelnek

K. R. 6496. Gyönyörű leveléből idézzük a következő sorokat: „Bocsásson meg, ha levelemet én is, aki pedig nem vagyok úrinő, sem születésemnél, sem pedig nevelésemnél fogva, úgy küldöm Önnek, mint egy igaz barátnak, akinek nagyon sokat köszönhetek. Szeretném, ha úgy venné levelem, mint egy igaz, nagy, forró, hálás köszönetet, amivel, úgy érzem, régóta adósa vagyok Önnek. Idestova hét éve, hogy megismertem az Uj Időket. Tizenötéves voltam akkor és már másféléve dolgoztam erősen, hogy ne kerüljek pénzbe szegény szüleimnek. A főnöknőmnek járt ez a kedves lap és én, a legkisebb tanonc, könyörögtem, hogy legalább egy estére adja kölcsön nekem. És bizony sokszor megtörtént, hogy kapuzárásig az utcai lámpa alatt, utána pedig a lépesőházat megvilágító lámpa fényénél olvastam mohón ezt a drága, úrinővójú, szép lapot. Ó, nagyon sokszor szerettem volna írni... kérni, hogy a lejárt számokat legalább kölcsön megkaphassam, de nem mertem. Nagyon nehéz éveket küzdöttem át, dolgoztam és a lehetőség szerint műveltem magam. Szégyen bevallani, hogy sohasem tudtam annyi pénzt megtakarítani, hogy megvegyem a lapot, mert hol az egyik, hol a másik testvérkém betegedett meg, vagy házbérre, kosztra, fűtésre kellett a pénz. De a lap mintegy készakarva kísért, mert mindig kezembe akadt egyik-másik száma. Ó, mennyi könnyet ejtettem a lapjaira, mikor az üzeneteket olvastam! Mert bármennyire tetszettek a novellák, regények és egyéb rovatai a lapnak, legjobban az üzeneteket szerettem. Hányszor merítettem reményt belőlük, ha csüggedt, ha fáradt, ha elkeseredett voltam. Nem éreztem, hogy éhes vagyok, hogy fázom, hogy lyukas a cipőm talpa. Úgy kísért ez a lap, mint egy őrzőangyal, mint egy drága jó anya. Tanított, védett, óvott az élet mocsarától, amelyet pedig, bátran bevallom, hisz túl vagyok rajta, e lap nélkül nem kerülhettem volna el. Azután jött idő, hogy megvehettem az Uj Időket. Később pedig előfizetője voltam, tíz hónapig. Oly boldog voltam. És akkor — elveszítettem az állásomat és mindenről le kellett mondanom. Ó, nem sirattam én, se a Nemzeti bérletét, se a sport- és társasklubok tagságait, se a mozgószínházat, se a kölcsönkönyvtárdíjakat, amitől mindtől meg kellett válnom. Csak az Uj Időket sirattam. Úgy sírtam, mint akivel nagy, nagy igazságtalanság történt. Most olyan állásom van, — ápolónő vagyok egy fővárosi szanatóriumban, — amely abba a kellemes helyzetbe juttatott, hogy ismét előfizetője lehetek az én kedvenc lapomnak... Szeretném, ha a Szerkesztő Úr küldene egypár meleg szót, hogy lássam: nem csalódtam akkor, amikor az Uj Idők útján neveltem magam az életre.“ Levelével ünnepnapot szerzett nekünk. Ünnepi öröm, ünnepi meghatottság költözött szívünkbe, mialatt sorait olvastuk. Az, hogy valaki úrinő-e, vagy sem, nem a származásától, de még, amint látszik, a nevelésétől sem függ. Aki lélekben ilyen előkelő, amilyen Ön, az úrinő, ha kunyhóban született is és ha műhelyekben küzdötte is végig gyermekkorát. Stílusa, helyesírása teljesen hibátlan: láthatja, hogy fogalmazásán egyetlen szót sem változtattunk. Boldogok leszünk, ha máskor is ír. Mély tisztelettel csókoljuk a kezét. Kérdéseire a kiadóhivatal levélben felelt.

EMMIKE. 6667. Meglehet, hogy a leányokban van a hiba, de az is lehet, hogy Maga nagyon szigorúan ítéli meg őket. Nehezen tudjuk elhinni, hogy Maga az egyetlen kivétel közöttük. Bizonyára lesz ott több kedves, helyesgondolkozású, szerény, komoly kisleány is. De persze, ha fölényeskedik és észrevehetően kimutatja, hogy különbnek érzi magát náluknál, akkor nem várhattja, hogy barátsággal fogadják. Ők még, Magával együtt, Emmike, félig gyermekek és a gyermekek ösztönszerüen idegenkednek a példásviseletü, „stréber“ született jótanulótól. Tizenhatéves kislányoktól nem lehet azt kívánni, hogy sohase beszéljenek „fiúkról“ meg ruhákról. Az a hibás, aki azt kívánja tőlünk, hogy mindig csak könyvekről beszéljenek. Hogy ők hogyan viselkednek a fiúkkal szemben, annak megbírálása szintén nem a Maga feladata. Bízza ezt az Édesanyjukra. Ha rendreutasítja őket, akkor egészen meg fogják gyűlölni. Arról, igaz, nem tehet, hogy alaptermészete komoly. De nagyon téved, ha azt hiszi, hogy egy komoly leánynak nem szabad mosolyogni. Komolynak mi azt az embert tartjuk, akinek életfelfogása helyes és akinek gondolkozása nem léha. Az ilyen komolysággal szépen megfér a maga helyén és a maga idejében nemcsak a mosolygás, de még a nevetés, sőt a széles jókedv is. Aki vídám társaságban komoly arccal ül, a világért el nem mosolyodnék és rontja a többiek jóhangulatát, az nem komoly, hanem barátságtalan, ridegszívü ember. Abból, amit ír, úgy látjuk, hogy az Édesanyjának van igaza. Egyáltalán, kedves Emmike, jegyezze meg, hogy tizenhatéves kisleányokkal szemben mindig az Édesanyáknak van igazuk. Azon kezdjük, hogy egy ilyen kisleánynak nem is szabad „hevesen“ vitatkozni a mamájával. Senki sem kívánja Magától azt, hogy „tetessen“. A mosolygás, amellyel a vídám pajtások csacsiságait hallgatja, még nem tettetés.

Női testkultura, helyi fogyasztás, testmassage, parafincsomagolás,
torna, a test arányositása (proportionálása). Fénykezelés a legmodernebb alapon.
Schadek Antalné kozmetikai műtermében IV., Váci-utca 9 félem. 3. (Corso mozi-ház) Aut. 875—16

Paczka Ferenc

Magyar művész a pápánál. *Paczka* Ferencz festőművész, a ki ez idő szerint Rómában időzik, abban a kitüntető szerencsében részesült, hogy ő szentsége megbizta a saját arczképe elkészítésével. A pápa már több izben ült is a magyar festőművész előtt.

Vas. Lap

1889. 246 l.

MDK

Paczka Ferencné 113-114

Nemzetközi modern metszetkiállitás 1903.ápr.
Országos Képtár

MDK

Paczka Ferencné

Orsz.Képtár Nemzetközi modern metszetkiállitás
1903. ápr. Bp. 1903. 13-15.o.

Paczka Ferencné MDK

Gloria és szerelem. Gloria és gond. 33.5x24.5cm.

Magyar Studio II. aukció 1923. 58.o.

MDK

Paczka Ferenché, 1906 évi milánói nemzetk. kiáll. nagy dij

Kitüntetések. Müvészet. 1907. 70 l.

MDK

Paczka Perencné /Wagner Kornélia/

grafikus

Magyar Iparmüvészet 1897-98. 359.1.

MDK

Packa Ferencné · Wagner Cornélia

Packa Ferenc és felesége kiáll. a N.Szal.-ban.

Revue de Hongrie, 1908, I. 373-374 l.

MDK

Paczka Ferencné Wagner Kornélia

Koll.kiáll. Nemzeti Szalon.

/e.a./: A Paczka-pár.

Ujság 1927.máj.5.

MDK

Paczka Ferencné Wagner Kornélia

festményeinek kiállitásáról:

Emerencia, repr.247.old.

Szögyény-Marich Mariska arck. repr.247.old.

Sarasate Pablo hegedümüvész arck. repr.247.old.

Wagner Adolf tanár arck.repr.247.old.

Poros vasárnap délután, repr. 248.old.

Jászai Mari, repr.248.old.

Vasárnapi Ujság 1908. 55.évf. 13.sz.

MDK

Paczka Ferencné

Paczka Ferenc müvészeti hagyatéka és Paczkáné Wagner Cornélia müvei.
A katalogusban Unus Walternek a Westermenns Monatshelfte-ben megjelent cikkének forditása a Paczka-párról.
A cikk tele van adatokkal.

Bpest 1927.május.Nemzeti Szalon.

MDK

Paczkáné Wagner Cornélia

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson elsősorban Jászai Mari olajfestésü ülőképmása válik ki. A müvésznő körerajzolt képmásai: /Prof.Meitzen, Sarah Beer, Wagner Adolf./Revertera gr.rajzolt rézkarca, s néhány algrafia-képmása. Női aktjai közül "Éva", néhány fiatal lány leány-akt, a keleti táncosnők. Végül egész sereg mesteri tájképrajza és tanulmánya.

Cikk: Paczka Ferenc müvészi hagyatéka/k.k.l./

Pesti Hirlap 1927.V.5.

PACZKA FERENCNÉ szül.WAGNER KORNÉLIA

620. Glória és gond. Eredeti áluminium metszet
621. Gloria és szerelem. " " "
622. Packa Margit arcképe." " "

Műcsarnok 1898.tav.nemzetk.kiáll.kat.
29.oldal

MDK

Paczkáné Wágner Cornélia

A Nemzeti Szalonban rend.gyüjt.kiáll.

Magyarság 1927.V.6.

PACZKA FERENCNÉ szül;WAGNER KORNÉLIA

623. Anya gyermekével. Eredeti aluminium metsz.
624. Fiatal psyche. " " "
625. Éva " " "

Műcsarnok 1898.tav.nemzetk.kiáll.kat.
29.oldal

PACZKA FERENCNÉ szül.WAGNER KORNÉLIA

626. Felfelé /női akt/.Eredeti aluminium metsz.
627 Olasz nő /profil/ " " "
628. Gróf Maltzan Adrienne arcképe "

Műcsarnok 1898.tav.nemzetk.kiáll.kat.
29.oldal

PACZKA FERENCNÉ szül.WAGNER CORNÉLIA

411. Isztriai leány. Dombornyomat.
412. Dr.Hermanné,szül Passini Mária arcképe. Eredeti algraphia.
413. Isztriai leány. "
414. Kammerer Ernő orsz.gy.képviselő arcképe. "
415. Görgei Arthur "
416. Dante. Ered.szin.algraphia.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll.kat. 41.oldal

PACZKA FERENCNÉ szül.WAGNER KORNÉLIA

629. Női akt /hátulról/ Eredeti aluminium metszet.
630. Plaquette " " "
631. A Kiméletlen és a Halál. " "

Műcsarnok 1898.tav.nemzetk.kiáll.kat.
29.oldal

PACZKA FERENCNÉ szül.WAGNER CORNÉLIA

312. Férfi arckép. Eredeti aluminium metszet.
313. A művésznő saját arcképe. "
314. Női arckép. "
315. Női akt. "
316. Gyermek arckép. "

Képzőm.Társ. 1898/99.téli kiáll.kat. 38.oldal

PACZKA FERENCNÉ

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről. I.kiadás. Bp.1904. 14.15.1.

MDK

Paczka Ferencné,graf.

A leány és a fantázia. Eredeti rézkarc.
A halál és a tehetetlen. " aluminographia.
Vita beata " " "

KMTárs. 1899. Tavaszi nemzetk.kiáll. Kat. 6c.l.

MDK

Packa Ferencné Wagner Cornélia festő

Tolna-Szántó vidéki tájak

Revue de Hongrie 1908, I. 373-74 l.

Paczka Ferencné.

a "Magyar grafikusok egyesülete-"nek tagja.

Benda János.

a Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Paczka Ferencné MDK

Női arckép, rézkarc

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Paczka Ferenczné

A Művésznő Arcképe. Repr.

Műcsarnok, 1898/99. téli kiall.

Paczka Ferencné,Wagner Cornélia MDK

Férfiarckép, aluminium metszet

A müvésznő saját arcképe, aluminium metszet

Női arckép, aluminium metszet

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Paczka Ferencné, Wagner Cornelia MDK

Isztriai lány, dombornyomat I-II.

Dr. Hermanné, Passini Mária arcképe, algraphia

Kammerer Ernő orsz.képviselő arcképe, algraphia

Görgei Artur, algraphia

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Paczka Ferencné, Wagner Cornélia MDK

Női akt, aluminium metszet

Gyermekarckép, aluminium metszet

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Paczka Ferencné MDK

A művésznő arcképe, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Paczka Ferencné, Wagner Kornélia MDK

Gróf Maltzan Adrienne arcképe, aluminium metszet

Női akt aluminium metszet

Plaquette, aluminium metszet

A Kiméletlen és a Halál, aluminium metszet

Mücsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Paczka Ferencné

MDK

Plaquette, repr.

Miccsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Packa Ferencné, festőn. MDK

alig lehet élesebb különbséget találni, mint Pacz
ka Ferencné és Kaczián Ödön művészete között. /Bár
olykor nagyon hasonló természet előkép után indul-
tak./

P.F.-né műve a mindentudó rajzon épül föl, Kaczi-
ány soha nem akar ily hajszálpontosan rajzolni.
Kinél minden megtört és homályos és elmosódott
formák fantasztikus kapcsolódása.

Lyka Károly: A Téli műtárlat. -
Uj Idők. 1921. VII. 48. sz. 470. l.

Paczka Ferencné, Wagner Kornélia MDK

Fiatal Psyche, aluminium metszet

Éva, aluminium metszet

Felfelé /Női akt/ aluminium metszet

Olasz nő, aluminium metszet

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Paczka Ferencné, Wagner Kornélia MDK

Glória és gond, aluminium metszet

Gloria és szerelem, aluminium metszet

Packa Margit arcképe, aluminium metszet

Anya gyermekével, aluminium metszet

Mücsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Paczka Ferencné, Wagner Cornélia MDK

A tenger, ered. aluminium metszet
Férfi arckép, " "
A müvésznő saját arcképe "
Arckép "

Mücsarnok 1898/99. téli kiállitás.

Paczka Ferencné, Wagner Cornélia MDK

Női akt, eredeti aluminium metszet
Gyermek arckép, " "

Műcsarnok 1898/99. téli kiállitás.

MDK

Paczka Ferencné,

önálló gyüjt. kiáll. keretében mutatkozott be.

1913

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-a.
1929. febr.

MDK.

Paczka Ferencné: A Művésznő Arcképe. kép.

KMT . 1898. téli kiáll.

MDK.

Paczka Ferenczné: A leány és a fantázia.

kép.

Képzőm.Társ, 1899.tav.Nemzetk. kiáll.

Paczka Ferencné
(Berlin)
festőnő és graphika.

K. T. 301/1898.
1898. márc. 28.

Graphika.
Paczka Ferencné gra-
phikai munkái.

K. T. 323/1898.
1898. apr. 4.

Festészet.
„Gyermekarckép" c.
kép.
(Paczka Ferencné-töl).

Kr. T. 907/1898.
1898. dec. 22.

Paczka Ferenc festő,
(Berlin).

K. T. 301/1898.
1898. márc. 28.

Paczka Ferenc festő,
(Berlin).

K. V. 1122/1897.
1897. jul. 11.

Paczka Ferenc festo;
(Berlin).

K. V. 669/1899.

1899. nov. 29.

Paczka Ferencné,
Jestőnő.

K. T. 907/1898.
1898. dec. 22.

Pavrka

P. 2. *Ferencné.* l. *Wagner Kornélia.*

Dárdai lelet VII. 151

Paczka Kornélia

festő és szobrász

szül. 1864 aug. 9.

Göttingen.

wód

Krück II. 339. l.

Ferenczi Zoltán II. 186.

Paczka Kornélia, festőnő; szül. 1864 augusztus 9-én Göttingenben.

Pacrka Cornelia

Mücsarnok Berlin

1909. graf. nemzetk. kiáll. 121, 143, 152

1910–11. téli kiáll. 291

1911–12. jub. kiáll. 451, 789

Asztal mahagoni fából 1845-ből IV. 153;
rokokó stilű X. 140, szigetközi VIII. 148. —
i kiszlet czüstből I. 209. — ka, rokokó női
XVIII. sz. VI. 157. — kendők, sümegvidéki
VI. 148. — lámpa, régi VIII. 130.

Paczka tęczowe

tobb/ aluminium (metszetei)
és algrafiája
a Szép. Muz. graf.
gyűjt.

Stahremberg TV. 101.

Paczka Fgenerné

laid

v

Rimp. 178. 1.

Paczka Kornelia

DE PROFUNDIS
PACZKA KORNÉLIA RÉZKARCA

Művészet

1902. 2. 17.

1039 HUNT, C. (XVIII. század vége XIX. század eleje): Vadászjelenetek, Alken rajza után. — 3 darab színezett aquatinta. Magasságuk 22, szélességük 32·5 cm.

1040 — (1800 körül): Vadászjelenet. Alken után. Az előbbi sorozat egyik darabja. — Színezett aquatinta. Magassága 21·5, szélessége 32·5 cm.

1041 ISMERETLEN MŰVÉSZ (XVIII. század): Alvó Venus. — Pontozó modor. Magassága 14·5, szélessége 20·5 cm.

1042 — (XIX. század): Női arckép. — Könyomat. Magassága 40, szélessége 30·5 cm.

1043 — (XIX. század): A rózsás kalap. — Színezett acélmetszet. Magassága 10·5, szélessége 7 cm.

1044 KININGER, VINCENZ GEORG (1767—1851): Achilles Patrokles megboszszulásán töprengve. H. Füger festménye után. — Mezzotinto. 76×55 cm.

1045 KÜSELL, MELCHIOR (1622—1683): Mercurius kútja a Medici-kertben. W. Baur után — Rézkarc. 16·2 × 19·8 cm.

1046 LANGER, KARL H. THEODOR (1819—1895): Ábrahám áldozata, Jákob létrája stb. Rafael után. — Rézmetszet. 77 × 100 cm.

1047 LANZEDELLY, CARL (IX. század): Ausztria illusztrált politikai térképe. Könyomat. Magassága 29, szélessége 43·3 cm.

1048 LASSALLE, ÉMILE (szül. 1813): A kis öleb. — Színezett könyomat két krétával. Magassága 59, szélessége 44·5 cm.

1049 — Erdei rózsák. Brochart után. — Színezett könyomat két krétával. Magassága 59, szélessége 44·5 cm.

1050 MEYER, JOHANN (1655—1712): Csatajelenet. H. Westmüller után. — Rézkarc. Magassága 13·7, szélessége 23·2 cm.

1051 MOREAU, JEAN MICHEL LE JEUNE (1741—1814) rajza után: Illusztrációk Rousseau műveihez. — Rézre metszették: Delaunay le Jeune és le Nure.

1052 NÉMET MŰVÉSZ (XVIII. század): A váltóhíd Párisban a S. Jacques-torony környékén. — Színezett rézkarc és rézmetszet. 30×40 cm.

1053 NÉMET MŰVÉSZ (XIX. század): 1. A szakadék. — Színezett könyomat. 22·5×28·5 cm.

1054 — 2. A szappanbuborék. — Színezett könyomat. 29×22 cm.

1055 — 3. A pezsgő. Színezett könyomat. 22·5×28·5 cm.

1056 OLASZ MŰVÉSZ (XIX. század): Velencei látképek. — Két darab színezett könyomat. Magassága 27, szélessége 40 cm.

1057 OSZTRÁK MŰVÉSZ (1800 körül): I. Ferenc király és neje. — Két darab pontozó modorban készült metszet. Magassága 29, szélessége 15·6 cm.

1058 PACZKA FERENCNÉ (szül. 1864): Gloria és szerelem. Gloria és gond. — Két algraphia. Magassága 33·5, szélessége 24·5 cm.

1059 — Kis leány képe. — Algraphia. Magassága 50, szélessége 24·5 cm.

1060 — Paczka Margit. — Algraphia. Magassága 42, szélessége 27·2 cm.

1061 — Görgei Arthur arcképe. — Algraphia. Magassága 44, szélessége 34 cm.

1062 — Vita beata. — Algraphia. Magassága 47, szélessége 64·2 cm.

1018 ZICHY MIHÁLY (1827—1906): Tanulmányfej. — Ceruzarajz. Magassága 14, szélessége 12 cm. — Jelezve alul jobbra: Zichy 1844.

1019 BARABÁS MIKLÓS (1810—1898): Dobsa Lajos. — Könyomat. Magassága 33, szélessége 24 cm.

1020 — Flóra. — Színezett könyomat. Magassága 34, szélessége 24 cm.

1021 — Ernst Josefa Kaiser, Recha szerepében. — Színezett könyomat. Magassága 47, szélessége 32 cm.

1022 BARANSKI J. LÁSZLÓ (XX. század): A jelmezbál előtt. — Rézkarc. Magassága 27, szélessége 19·5 cm. — Jelezve fölül balra: JB.

1023 BAYROS, FRANÇOIS MARQUIS DE (szül. 1866): Ex libris. — Rézkarc. Magassága 14, szélessége 12 cm.

1024 BÉCSI MŰVÉSZ (XIX század): Schönbrunni részlet. — Színezett rézkarc. Magassága 29, szélessége 40 cm.

1025 BELLANGER-ADHÉMAR, PAUL (kiállít 1895 óta): Havas folyópart. — Színes rézkarc és aquatinta. Magassága 39·5, szélessége 50 cm.

1026 BOLSWERT, SCHELTE A (1581—1650): Az egyház diadala. — Rubens festménye után. Rézmetszet. Magassága 63·5, szélessége 103·5 cm.

1027 BOROWSKY, J. G. (osztrák XVIII. sz. második fele): Szent Genovéva. — Színezett pontozó modor. Magassága 26, szélessége 18 cm.

1028 CHABANIAN, ARSÈNE (újkori francia, kiállít 1894 óta): Halászó asszonyok a tengeren. — Színes rézkarc. Magassága 50, szélessége 59 cm.

1029 — Hullámzó tenger. — Színes rézkarc. Magassága 48, szélessége 65·5 cm.

1030 CHODOWIECKI, DANIEL (1726—1801): Illusztrációk korabeli munkákhoz. — Rézkarc és rézmetszet. Magassága 9·7, szélessége 5·8 cm.

1031 DAUMIER, HONORÉ (1810—1879): Le a függönnyel, a komédiának vége. (Karikatúra Lajos Fülöp francia királyra.) — Könyomat. Magassága 20, szélessége 27·3 cm. — Jelezve: H.—D. 271.

1032 DELÂTRE EUGÈNE (szül. 1864): Havas táj. — Színes rézkarc. Magassága 39, szélessége 63·5 cm.

1033 DESCOURTIS, CHARLES (1753—1820): Róma környéke. De Machy festménye után. — Két darab színes aquatinta.

1034 DUTHÉ, J. (francia, működött 1800—1840 körül): A 12 éves Jézus a templomban. Blaisot után. — Színezett pontozó modor.

1035 FORSTER, FRANÇOIS (1790—1872): Tizian szerelme. Tizian után. — Rézmetszet. Magassága 39, szélessége 27 cm.

1036 FRYE, THOMAS (1710—1762): Turbános férfi képe. — Mezzotinto. Magassága 50, szélessége 35 cm.

1037 — Könyvre támaszkodó ifjú. — Mezzotinto. Magassága 50, szélessége 35 cm.

1038 GRIMM VINCE (1810—1872): Divatképek 1828—1843. — Könyomat. Magassága 48·5, szélessége 32 cm.

Paczka Ferenc
fest"

1856 - 1928. Sokáig dolgozott Rómában, végül Berlinben telepedett le. „Emese álma" c. komp.

A magyarországi műv. tört. I. 450.
Corvina 1970.

Paczka Ferenc
festő

1856 - 1925 „Ennese álma", népéletképek.

A magyarországi műv. tört. I. 421.
Corvina 1970.

Paczka Tęczyńska

wód

Kofsz 1898

265. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Paczka Tęczyńska
Wagner Kornelia

Jestonio

Zul. 1864 aug -9-

U. 11-

v. Szépművészeti Múzeum

Szám.

választói jogosultsággal bíró tisztviselői. 191

Lakás		Aláírás	Jegyzet
ucza, út	sz.		

UT ÉRIGER SA FOLIE EN SAGESSE. »

548. LEEMPOELS JEF. «CHACUN VEU

Paczkáné

Wagner Cornélia

Koll. kiáll. Nemzeti Szalon

1927 május

irod

2

Lásd Paczka Ferenc

alatt

4071. Ju

Működött a

A gyermek Jézus i

Az előtérben fejjel b
Jézus, ki alá fehér lepelt
szőke hajú Madonna térd
dett tehén, az előrehajolt
szamár és egy támaszkod
kezében báránykát tart.
fátyolkendő, meggyszínű
Józsefnek: zöld felöltő és p
ujjú ing és vállon átkötött
oszlopokon nyugvó épület
hegyes vidékre nyilik kilát
innen, nyájaikat őrző pász
felhők közt megjelent ang
hirdeti.

Vászon, méretei 134:
tett 1911 deczember 20-án
vagyis 5885·52 K-án (208
ruár 22-én (5–912). — Elszám
912). — A vételre nézve lás
leiratot (969–912).

III.

Vét.

1911

Pacska Ferencné

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. II. 76, 583
1926. 41.
1927. 240

lik a történetti módi-
olasz kritikában. Ma-
n Wilmestől. (Budapest,

y Charles (1793—1879).
Nevét a Ricardo és
udósok tették híressé.
t egyik előharcosa volt.
l. Ithavanyjáitól.
(1605—1674). Olasz
és az oratóriumon egyik
eszője.
vészcsalád; tagjai fes-
ikánt stukkátorok. —
Freskófestő. — Carlo
). Császári építőmester
int épült a kismartoni
– A család több leszár-
sz és stukkátor huzamo-

(1545—1568). Spanyol
Közéli rokonok húzás-
Ünállóság; szeszélyes
ja elzárkóztatta; börtönben
788—1855)) IV. Károly
k fia, kit VIII. Ferdi-
nőkösödésből, amiatt ismé-
sok törtek ki Spanyol-
ld, hogy VIII. F. hánya-
-t illetőleg utódnál jut-
III. (1808—1861)) III.
1887.)) IIII. fia. — W.
, egyetlen függvénnelse

ály (1863—1908), uralk.
tette a gyanúnak minden
ünnyszínggal kelletkezett
nszülöttek lázongása és
ztársasági párt zavargá-
pánzúgyekat. 1908. meg-

Thomas (1795—1883)).
agyító és filozófus. Mind
minő a megírás szépsége
ei, melyek közül a leg-
Ilosók és hősök tiszteld
Cromwell, Nagy Frigyes
ikona lett az edinburghi
angol író gyakorolt oly

went és a direktorium [illegible]
magától Napoleon számára unalmát. Fia:
2. Hippolyte (1801—1888). Az idősebbek korá-
mány tagja 1848. Fia: Mária Ferenc Sadi
(1837—1894). Francia közt. elnök (1887—
1894). Olasz anarchista gyilkolta meg. —
3. Nicolas Léonard Sadi (1796—1831). Francia
mérnökkari kapitány Réflexions sur la
puissance matrice du feu c. (1824) tanulmányá-
ban azt a munkaság a mechanikai hőelméket
második tételét tevő törvényt mondja ki,
hogy a hő csak akkor végez munkát, ha me-
legebb helyről hidegebbre jut. Ez, valamint
C. többi idevágó fontos megállapítása vet-
tette meg a thermodinamika
alapját.

Canusium. Római város és katonai tábor-
hely a Duna mellett Alsó-Ausztriában a
mai Petronell és Deutsch-Altenburg között,
mely Felső-Pannóniához tartozott.

Canolina, l. *Észak-C.* és *Dél-C.*

Canolina occidentalis. III. Károly 1731 márc.
21. kelt magyarországi rendelete, mely jó
félszázadra megszabta a magyarországi pro-
testánsok jogait. E szerint a protestáns hel-
lészek csak az ú. n. artikularis helyeken vé-
gezhettek hivatalos funkciókat, nem artiku-
laris helyeken a plébánosok végezték az
egyházi teendőket. A házassági ügyek a püs-
pökök joghatósága alá utaltattak, vegyes
házasságokat csak kath. pap előtt volt sza-
bad kötni. Hivatalbalépés alkalmával a pro-
testánsoknak is kath. minta szerint kellett
eskünniök. A protestánsok csak kis iskolákat
tarthattak, felsőbb intézetek állításához kü-
lön királyi engedélyt kellett szerezniök. Ezzel
szemben megengedtetett nekik, hogy kerü-
letenként szuperintendenseket választhas-
sanak.

Canp, *Petru* (1837—1919). Román állam-
férfi, több ízben miniszterelnök. A vil.-háb.-
ban az Oroszország elleni hadviselés mellett
izgatott.

Canpaccio (-accsó), *Vittore* Velencei festő,
halk. (1472—1526). Gentile Bellini és Anto-
nello törekvéseinek folytatója, kiváló táj-
kép- és interieurfestő.

Canpanus (kanpó), *Jean Baptiste* (1827—
1875). Francia szobrász, akinek életkedvétől
sugárzó rendkívüli művészetét kecses grá-

monteneggrói kikötő. 6000 l.

Catullus, l. *Lutatius.*

Catullus, *Caius Valerius* (87—54). A
nagyobbik római lírikus költő. Irt szem-
élyi jambikus, továbbá elegikus költemé-
ket, de legértékesebbek szerelmi dalai, m
ket Lesbiushoz intézett. Magyarra fordí
Csengeri János.

Cauchy (kassi), *Augustin-Louis* (17
1857). Francia mathematikus, az algebra,
nitézimális számítás,
differenciálegyenletek
elméletének kiváló fej-
lesztője, a véges cso-
portok és az analitikus
függvények elméletét
megalapítója. A
XIX. sz. kritizáló
mathematikájának (l.
Euler)), kitl. a határ-
értékek elméletének szi-
gorúbb alapokra való
felkeltésével, elsőrangú
képviselője.

Cauchy.

Caudium. Városka
volt Samniumban annak
Monteseuchio helyén.
C.-tól Ny.-ra, volt a
furculae Caudinae-nek
((C.-i villák)) nevezett
hegyszoros, amelyben a samniták vé
Gaius Pontius, a mondai szerint Kr. e.
ben a római hadseregett körülkanyarított
járom alatti elvonulásra ((C.-i ige)) kény
tette.

Causarum regalium fisci director. A m
kir. ügyeinek igazgatója, aki a királyt
ügyeiben képviselte a bíróságok előtt.

Cause célèbre ((fr. Róz szelebr)), különös
tűnő eset.

Causerie (fr. Rozri), cseveges; all
tárnát Rómgyed hangom megbeszélő tánca

Causeur (kozőr), Rómnyed, szellemes be

Causidique (kauzidyik), *Louis Eugène* (
—57). Ügbonnik, budgunyinisztter, ke
a munkások 1848-i felkelését Párizsb
Köztársasági elnökválasztásom a későbbi

Paczka Ferencné

szül

Beothy Izolt. Éva

Pesti Napló 1894-1062

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Paczka Ferencné

A kimeletlen és a halál,
Glorza és gond
Glorza és szerelem
Itju. Psyche
Felfelé (női akt)
Olasz nő, Eva, Női
akt c. graf. nuwei
a szép Mur.
graf. gyüst

Sümeg IV. 132

Paczka Kornelia

Olajf. Kostik

ónarcréje

a hepm. Murban

Római mozaik-padimentum

VI. 108

Paczka-Wagner Cornelia

Nadine, Nöi akt,
Maltzan grófnó és Pacz-
ka Margit c. művei
a Szépm. Muz.
graf. gyűjt.
Marielisa és Sibylla
u. olt.

Serleg, agyagból IV. 137.

Paczka Kornelia

wod

Mod. fest 1906.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnö

8. sorsz. Műhelyi minta

Paczka Kornelia

Środ

Mücsarnok 1898.139.l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Paczka Cornélia

Lista
2

Nemzeti Szalon Almanach

125.

..... *mühely.*

elyfőnökség!

.....év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

re ..... számu .....

biztam

..... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Pacrka Kornélia

Művészet 1902, 297 m
354, 366

– 1907. 70
– 1908. 1–43, 1–15, 204, 215
– 1911. 138, 141

Pacrka Ferencné
Wagner Cornélia

Magyar Művészet
1925. II. 36, 583
1926. 41
1927. 240

Paczka Ferencné

A leány és a fantázia
c. képe repr.

Képzőm. Társ. 1899 –
tar. nemzetk. kiáll.
Kat.

TÁRGYMUTATÓ

A SZŐNYEGEK ÖZV. GUNST LAJOSNÉ

KELETI SZŐNYEGEK ÉS HÍMZÉSEK

RAKTÁRÁBÓL VALÓK

(KOSSUTH LAJOS-U. 19. SZ. I. EM.)

Paczka Kornélia szobrász

Magyar Müvészet 1925.580-583.o.
Müvészetünk a külföldön.

Packa Kornélia festőművész, grafikus

Magyar Művészet, 1926

47-48.o.

A Nemzeti Salon.

Litografia: Tanulmány

Berlin

Pacska Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. sz. 21. l.

Algrafia: Maltzan gráfné
Berlín
Paczka Kornélia

Müvészet VII. évf. 1908 - 1-15. l. repr. 19. l.

Litográfia: Wagner Adolf arcképe
Berlin
Paczka Kornelia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. l.

Litográfia: Schwarzné arcképe
Berlin
Paczka Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. l.

Litográfia: Schulenburg grófnő képe
Berlin
Paczka Kornélia

Művészet VI. évf. 1908. 1-15. l.

Litográfia: Richter tanár arcképe
Berlin
Paczka Kornélia

Müvészet VII. évf. 1908. 1-15. l.

Algrafia: Pückler grófnó
Berlin
Paczka Kornélia

Művészet VII évf 1900. 1-15 l. repr. 29 l

Algrafia: Önarckép
Berlín
Paczka Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1–15. l. rep. 31. l.

Algrafia: Paczka Margit arcképe
~~Berlin~~
Paczka Kornélia

Művészet VII. évf 1908. 1-15 l. repr. 23 l.

Grafika

Fénymetszet

Paulussen "Nászmenet"

Pesti Napló, 41 éf. 189o II. 15

Litográfia: Münsterberg tanácsa arcképe

Berlin

Pacska Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15 l.

Litografia: Meitzen archéje
Berlin
Pacska Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. l.

Litográfia: Hermanné archépe

Berlin

Paczka Kornélia

Művészet VII. évf 1908. 1-15. l.

Litográfia : Görgey Artur arcképe
Berlin
Paczka Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1–15. l.

Algrafia: Arckép.
Berlin
Paczka Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1–15. l. repr. 16. l.

Algrafia: Akttanulmány
Berlín
Paczka Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. l. repr. 33 l.

Rap: Vázlatkőngo aktokkal.
Pacska Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. l. repr. 43 l.

Rajz: Tanulmányok az „Élet kútja" hoz.
Paczka Kornelia

Művészet VII. évf. 1908. 1–16 l.

Raj: Packa Margit arcképe
Packa Kornélia

Művészet VI. évf 1908. 1-15. sz. 25. l.

Raji: Női akt.

Berlin

Racska Kornélia

Művészet VII. évf. 1908. 1-15. sz. 27. l.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
17.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Nadine von Radowitz.

Rézkarc.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
16.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Plakett

Algrafia.

M Ű V É S Z E T
VII.évf. 1908.
19.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Maltzan grófné arcképe.

Algrafia.

MŰVÉSZET
VII.évf. 1908.
21.l.

Péczely
Béla

Paczka Kornélia:

Tanulmány /Női fej profilból/

Algrafia

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
23.l.

Péczely
Béla

P a c z.k a K o r n é l i a :

Paczka Margit arcképe.

Algrafia.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
25.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Paczka Margit arcképe

Ceruzarajz.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
27.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a

vázlatkönyvéből/Akt-tanulmány/

Szénrajz.

M Ű V É S Z É T
VII.évf.1908.
16.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Arckép.

Algrafia.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
33.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Akt-tanulmány

Algrafia

M Ú V É S Z E T
VII.évf.1908.
31.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Önarckép.

Algrafia

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
29.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Pückler grófné

Algrafia

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
42.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Kut-részlet/hármas akt-csoport/

Gipszmodell fényképe.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
41.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a :

Khaosz.

Dombormü egy kut számára.

MŰVÉSZET
VII.évf.1908.
40.l.

Péczely
Béla

Paczka Kornélia:

Vita beata.

Festmény, dombormüves keretben, a
kereten több figuralis jelenettel.

Photographische Gesellschaft, Berlin
fényképe.

MŰVÉSZET
VII.évf.1908.
37.l.

Péczely
Béla

Paczka Kornélia:

Tánc.

Falkép.

M Ű V É S Z E T
VII. évf. 1908.
36. l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a

Zene.

Falkép.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
43.l.

Péczely
Béla

P a c z k a K o r n é l i a

vázlatkönyvéből/Női aktok/

Ceruzarajz.

Péczely B éla.

P a c z k a K o r n é l i a :

De profundis.

Rézkarc/eredeti/készült a művésznő személyes felügyelete mellett.

Egész lapos melléklet.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
5.sz. 297.old.

[illegible]zámlák

Wasmuth.

017.

ágos bizottsága.

	száma:	191
A beadvány	kelte: febr. 6.	1917.
	beérkezése: febr. 14.	1917

Paczka Kornélia. grafikus

Pesti Hirlap. 1920. máj. 13.5

K. K. S. Grafikai kiadítás

MDK

Paczka Ferencné

Női akt, ered. alum.metszet

Gyermekarckép, " "

Mücsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

M.D.K.

Paczka Kornélia

Aluminium metszeteit, s valamennyi müvét nagyra értékeli Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikájában és külön kiemeli "Vita Beata" c. müvét.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

MDK

Paczka Cornélia
rajzai

Szégyenkezés
Hátrahajlás
Kigyóbüvölő
Előrebukás
Előrelépés
Alvó alak
Háttanulmány
Hátrahajlás

Ernst Muzeum kiáll. 41.sz. 1920.máj.

MDK

Paczka Cornélia
rajzai:
Fekvő alak
Támaszkodó alak
Hajló alak
Előrehajló alak
Mozgásmotivumok
Ébredés
Hátrahajlás
Ülő nő

Ernst Muzeum kiáll. 41.sz. 1920.máj.

MDK

Paczka Cornélia

Gyüjt.Kiáll.Nemzeti Szalon 1908.ápr.

Főv.Képt.

MDK

Paczka Cornélia

"Vasárnapi készülődés" c.festm.repr.

Képzőm.Társ.1901-2 téli kiáll.

MDK

Paczka Cornelia

Római Nemzetközi Kiáll.1911.229623l.o.

Paczka Cornélia

MDK

Olasz asszonyfej, szénrajz

Miesarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

MDK

Paczka Cornélia
rajzai

Térdeplés
Lábtartás
Hátrabukás
Három akt
Guggoló alak
Akt
Fekvő alak
Aktok

Ernst Múzeum kiáll. 41.sz. 1920.máj.

PACZKA CORNÉLIA

127 Magyar parasztudvar zivatar után. Olajf.Eladó.

mücsarnok 1905.tavaszi nemzetk.kiáll.kat. 36.oldal

MDK

Paczka Cornélia

Magyar Művészet 1926. 47.l.

MDK

Paczka Cornélia
rajzai

Kíváncsi
Ima
Térdeplés
Lábhajtás
Két akt
Előrezuhanás
Hajlás
Hátrahajlás

Ernst Muzeum kiáll. 41.sz. 1920.máj.

PACZKA CORNÉLIA

146. Varróleány./Szántó/. Olajf.

Műcsarnok, 1904. tav.kiáll.kat. 29.oldal

MDK

Paczka Cornélia

U. 1940.

Vas.Ujs.1908. 245.1.

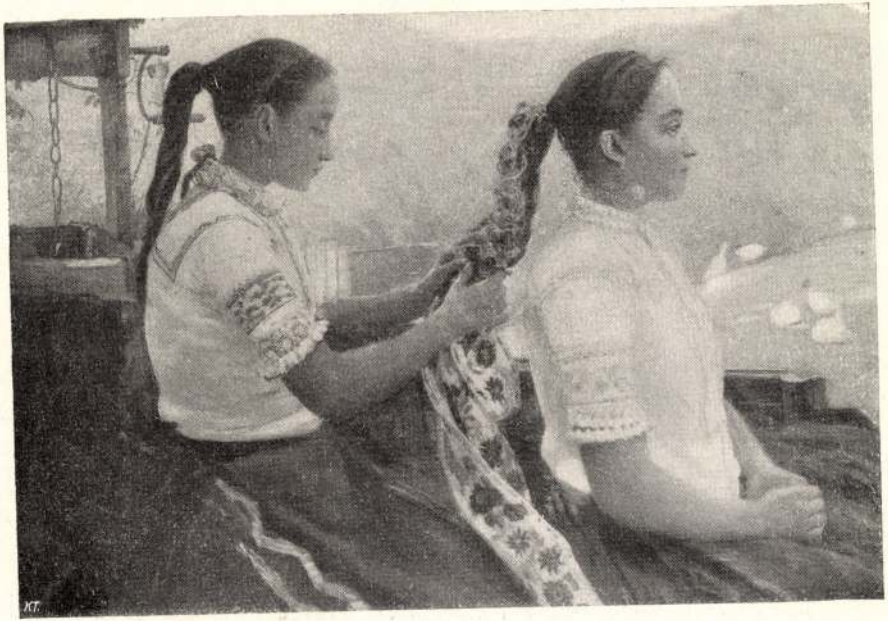

384. Paczka Cornélia: Vasárnapi készülődés.

99. Nagy Kálmán: „Világosnál.“

Paczka Kornélia

festő és zobrász.

A magyar Paczka Ferenc műveiből emlékkiállítás nyílt meg Berlinben, melyet a művész özvegye Paczka Kornélia rendezett.

Az emléktárlatban Paczka Kornélia a maga zobrai közül is kiállított néhányat, melyek között egy bronzkut is szerepelt. (emlétve).

Magyarság, 1926. márc. 24.

MDK

Packka /Wagner/ Kornélia

Psyche tanulm., alum.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

EA ..... ltsz. Gyűjtés hely

Paczka /Wagner/ Kornélia (1864-)

Psyche tanulmány.
Alumin.nyomat.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

M.D.K.

Paczka Kornélia és Ferenc

A két müvész a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitást, -irja a lap.

Szinház és Elet, Bp. 1908. május 3. VI. évf. 19. sz. 6. lap

Paczka Ferenc

PACZKA FERENCZ ÉS CORNÉLIA KIÁLLITÁSA

A NEMZETI SZALONBAN ▣ 1908

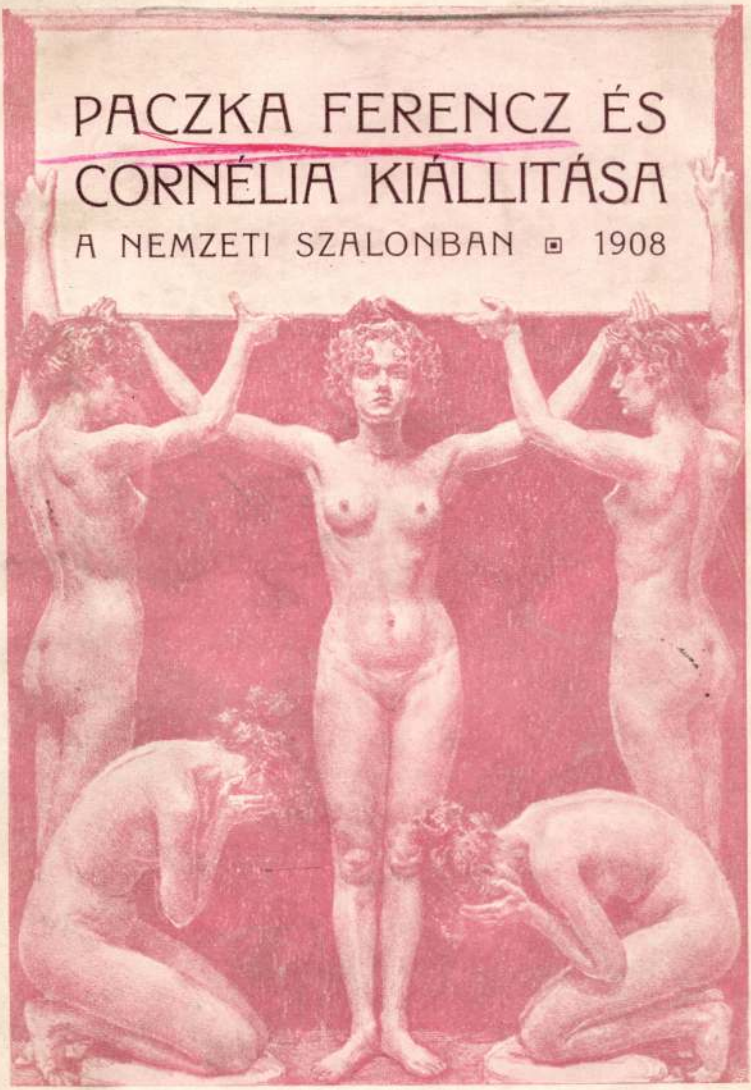

PACZKA FERENCZ
ÉS CORNÉLIA
KIÁLLITÁSÁNAK
KATALOGUSA

:: 1908 ::
ÁPRILIS

ÁRA 60 FILLÉR

Vörös Tamás
Budapest, 1908. ápr. 26.

LÉGRÁDY
TESTVÉREK
MŰINTÉZETE
BUDAPEST

A NEMZETI SZALON TISZTIKARA

ELNÖK:
Gróf Andrássy Gyula

ALELNÖKÖK:
Gróf Edelsheim Gyulay Lipót Szinyei Merse Pál

ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ:
Ernszt Lajos

MŰVÉSZETI IGAZGATÓ:
Kézdi Kovács László

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:
Gellért Jenő Hegedüs László Margitay Tihamér

TITKÁR:
Déry Béla

PÉNZTÁROS:
Weiser Kálmán

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

MŰTÁROS:
Rubovics Márk

Paczka Ferencz: Von Waldow und Reitzenstein Erzsike.

A

MŰTÁRGYAK

:: JEGYZÉKE ::

AZ ÁRAK KORONÁBAN ÉRTENDŐK

NAGYTEREM

PACZKA FERENCZ

1. Érő gabona (Tolnaszántó 1904) Olajfestmény ..... 600.—
2. Alvó leány. (Berlin 1905) Olajfestm. 800.—
3. Ruth. (Berlin 1907) Olajfestmény.. 2500.—
4. Kazlak. (Tolnaszántó 1907) Olajfestmény ..... 600.—

PACZKA CORNÉLIA

5. Konyhakert. (Tolnaszántó 1904) Olajfestmény ..... 600.—

PACZKA FERENCZ

6. Fiatal nyirfák és nyárfák. (Koppány 1904) Olajfestmény ..... 1000.—

PACZKA FERENCZ

7. Pamutgombolyitó gyermek. (Róma 1893) Olajfestmény ..... 1300.—

8. Uradalmi halászat gróf Maltzannál (Militsch 1891) Olajfestmény. Gróf Maltzan tulajdona.

PACZKA CORNÉLIA

9. Erdőrészlet. (Koppány 1907) Olajfestmény ..... 2000.—

10. Korán reggel. (Tolnaszántó 1907) Olajfestmény ..... 1000.—

PACZKA FERENCZ

11. Korán reggel a szérün. (Tolnaszántó 1907) Olajfestmény..... 3500.—

12. Emese álma. (Róma 1883) Olajfestmény. Az Állam tulajdona.

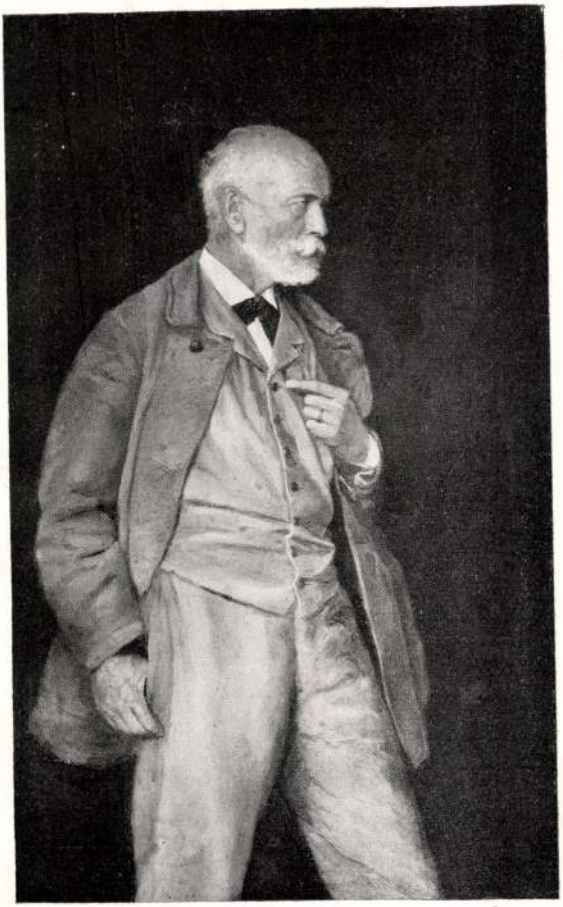

Paczka Ferencz : Görgey Arthur.

PACZKA FERENCZ

13. Emmaus felé. (Berlin 1908) Olajfestmény ..... 3000.—

14. Est a Sabini hegyekben (Berlin 1907—1908) Olajfestmény..... 3500.—

PACZKA CORNÉLIA

15. Parasztvirágok. (Tolnaszántó 1905) Olajfestmény ..... 600.—

PACZKA FERENCZ

16. Magdolna (Berlin 1903) Olajfestmény 1500.—

17. A tékozló fiu (Róma 1882) Olajfestmény. Özv. Saxlehner Andrásné tulajdona.

18. Guggoló asszony (Róma 1901) Olajfestmény ..... 1500.—

PACZKA CORNÉLIA

19. Szeptemberi eső fűzfákkal (Tolnaszántó 1907) Olajfestmény..... 900.—

PACZKA CORNÉLIA

20. Párás juniusi reggelen (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény..... 1600.—

PACZKA FERENCZ

21. Kazlak. (Tolnaszántó 1907) Olajfestm. 800.—

PACZKA CORNÉLIA

22. Zöld köcsög virágokkal. (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény..... 600.—

23. Parasztudvar. (Tolnaszántó 1902) Olajfestmény ..... 800.—

PACZKA FERENCZ

24. Vászonfehérités. (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény ..... 600.—

VÖRÖS TEREM

PACZKA FERENCZ

25. Szolnoki udvar. (Szolnok 1879) Olajfestmény. Balog Elemér tulajdona.

26. Sarasate Pablo. (Páris 1877) Olajfestmény ..... 2000.—

27. Gyermek a konyhakertben. (Szolnok 1879) Olajfestmény. Balog Elemér tulajdona.

28. Lázár feltámasztása. (Velencze 1880) Olajfestmény. Poór Antal esztergomi kanonok tulajdona.

29. Utonálló leány. (Berlin 1893) Olajfestmény ..... 600.—

30. Emerencia (Róma 1893) Olajfestm. Gróf Maltzan András tulajdona.

PACZKA CORNÉLIA

31. Dr. Wagner Friedrich. (Berlin 1900)
Olajfestmény ..... 800.—

PACZKA FERENCZ

32. Sarasate Pablo. (Páris 1877) Olajfestmény. Sarasate tulajdona.

33. Görgey Arthur. (Visegrád 1887) Olajfestmény. Szemere Miklós tulajdona.

34. Wagner Adolf tanár arczképe. (Berlin 1904) Olajfestmény. Wagner Adolf tulajd.

PACZKA CORNÉLIA

35. Sziléziai leány. (Militsch 1891) Olajfestmény ..... 1500.—

PACZKA FERENCZ

36. Öreg dobos. (Páris 1877) Olajfestm. Gerhardt Gusztáv tulajdona.

Paczka Ferencz: Paraszt leányok.

PACZKA FERENCZ

37. Von Waldow és Reitzenstein Erzsike arczképe. (Königswalde 1896) Olajfestmény. Von Waldow tulajdona.

38. Monmartrei hegedüs. (Páris 1876) Olajfestmény. Fritz v. Friedländerfuld tulajd.

PACZKA CORNÉLIA

39. Beszélgetők. (Berlin 1905) Olajfestm. 150.—

PACZKA FERENCZ

40. Jób. (Róma 1881) Olajfestmény.... 500.—

41. Sikátor (Cervera-di Róma 1892) Olajfestmény ..... 500.—

SZÜRKE TEREM

PACZKA CORNÉLIA

42. Sárga rózsák pohárban. (Tolnaszántó 1906) Olajfetmény..... 150.—

PACZKA FERENCZ

43. Jászay Mari arczképe. (Tolnaszántó 1902) Olajfestmény ..... 2000.—

PACZKA CORNÉLIA

44. Rózsák tálban. (Tolnaszántó 1905) Olajfestmény ..... 120.—

45. Pottensteini táj. (Pottenstein 1899) Olajfestmény ..... 600.—

PACZKA FERENCZ

46. Virágcsendélet. (Tolnaszántó 1902) Olajfestmény ..... 150.—

PACZKA CORNÉLIA

47. Paczka Margit arczképe. (Tolnaszántó 1904) Olajfestmény ..... 1500.—

48. Vörösruhás kislányok. (Tolnaszántó 1902) Olajfestmény ..... 100.—

PACZKA FERENCZ

49. Barátocska. (Berlin 1903) Olajfestm. 800.—

50. Sylti tengerpart. (Sylt 1904) Olajfest. 150.—

51. Szögyény-Marich Mariska arczképe. (Berlin 1903) Olajfestmény. Szögyény-Marich László tulajdona.

PACZKA CORNÉLIA

52. Jászay Mari arczképe. (Tolnaszántó 1902) Olajfestmény..... 2000.—

PACZKA FERENCZ

53. Görgey Arthur. (Visegrád 1899) Olajfestmény ..... 2000.—

PACZKA FERENCZ

54. Sylti táj házakkal. (Sylt 1904) Olajf. 100.—

PACZKA CORNÉLIA

55. Wagner Frida arczképe. (Berlin 1904) Olajfestmény. Dr. Wagner Adolf tanár birtoka.

56. Kazal esős időben. (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény ..... 100.—

PACZKA FERENCZ

57. Északnémet leány. (Berlin 1901) Olajf. 1000—

PACZKA CORNÉLIA

58. Önarczkép. (Tolnaszántó 1905) Olajf. 400.—

PACZKA FERENCZ

59. Udvar a Tátra tövében. (Nagyszalók) Olajfestmény ..... 600.—

60. Kosnyirás. (Tolnaszántó 1902) Olajf. 4000.—

Paczka Cornélia: Tanulmány.

KÉK TEREM

PACZKA CORNÉLIA

61. Paraszt leányka. (Tolnaszántó 1902) Olajfestmény ..... 200.—

62. Intim szomszédság. (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény ..... 800.—

63. Magdi. (Tolnaszántó 1900) Olajfestm. 120.—

64. Házaspár. (Tolnaszántó (1900) Olajf. 150.—

65. Vasárnapi készülődés. (Tolnaszántó 1901) Olajfestmény ..... 1800.—

PACZKA FERENCZ

66. Paraszt leányok. (Tolnaszántó 1905) Olajfestmény ..... 1500.—

PACZKA CORNÉLIA

67. Magyar leány magyar szobában (Tolnaszántó 1905) Olajf. A Dessau-i muzeum tulajdona.

PACZKA CORNÉLIA

68. Paraszt asszony leánynyal. (Tolnaszántó 1900) Olajfestmény ..... 200.—

PACZKA FERENCZ

69. Templomba menők. (Tolnaszántó 1903) Olajfestmény. A Dessau-i muzeum tulajdona.

70. Tolnaszántói tipusok. (Tolnaszántó 1900) Olajfestmény. Fernbach Péter tulajd.

71. Fiatal menyecske és leány. (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény ..... 500.—

72. Komámasszony látogatása. (Tolnaszántó 1906) Olajfestmény ..... 500.—

73. Terefere. (Tolnaszántó 1903) Olajfest. 2500.—

74. Paraszt leányok menyecskével. (Tolnaszántó 1905) Olajfestmény ..... 1200.—

PACZKA CORNÉLIA

75. Konyhacsendélet. (Tolnaszántó 1906)

Olajfestmény ..... 150.—

PACZKA FERENCZ

76. Paraszt leányok. (Tolnaszántó 1893)

Olajfestmény ..... 400.—

PACZKA CORNÉLIA

77. Legény kaszával. (Tolnaszántó 1901)

Olajfestmény ..... 800.—

PACZKA FERENCZ

78. Gyermek bölcsőben. (Tolnaszántó 1904) Olajfestmény ..... 200.—

SÁRGA TEREM

PACZKA CORNÉLIA

79. Majolikás leány. (Tolnaszántó 1900) Olajfestmény ..... 80.—

80. Falusi lány zöld tájképpel. (Tolnaszántó 1904) Olajfestmény ..... 400.—

81. Vörösruhás kisleányok. (Tolnaszántó 1900) Olajfestmény ..... 100.—

PACZKA FERENCZ

82. Falusi templom. (Tolnaszántó 1907) Olajfestmény ..... 1200.—

83. Sylti részlet. (Sylt 1904) Olajfestmény 80.—

84. Önarczkép parasztgyermekekkel. (Tolnaszántó 1905) Olajfestmény 2000.—

PACZKA CORNÉLIA

85. Aratáskor. (Tolnaszántó 1904) Olajf. 80.—

PACZKA FERENCZ

86. Kisértés. (Berlin 1901) Olajfestmény 400.—

PACZKA CORNÉLIA

87. Szegény lelkek. (Róma 1894) Olajfest. 4000.—

PACZKA FERENCZ

88. Tánczlegenda. (Berlin 1897) Olajfest. 5000.—

PACZKA CORNÉLIA

89. Leánylélek viziója. (Berlin 1907) Olajfestmény ..... 4000.—

PACZKA FERENCZ

90. Női akt almákkal (Berlin 1899) Olajf. 600.—

91. Esti hangulat Sylt-ből (1904) Olajfest. 120.—

92. Női akt kutyával (Berlin 1905) Olajf. 2500.—

PACZKA CORNÉLIA

93. Cséplés. (Tolnaszántó 1906) Olajfest. 200.—

PACZKA FERENCZ

94. Kaczérság. (Berlin 1903) Olajfestm. 1000.—

95. Tengerpart. (Sylt 1904) Olajfestmény 80.—

96. Tanulmány. (Bellegra 1894) Olajfest. 150.—

PACZKA CORNÉLIA

97. Virágcsendélet tájképpel. (Berlin 1905) Olajfestmény Magántulajdon.

PACZKA FERENCZ

98. Fonó menyecske. (Tolnaszántó 1907) Olajfestmény ..... 800.—

A LÉPCSŐHÁZBAN

PACZKA CORNÉLIA

99. Marghuerite infánsnő. (Másolat Velasquez után.) Olajfestmény ..... 1500.—

100. A gobelinszövők. (Másolat Velasquez után.) Olajfestmény..... 1000.—

FÖLDSZINT JOBBRA

PACZKA CORNÉLIA

101. A leány és a fantázia. Rézkarc III. stádium ..... 200.—

PACZKA FERENCZ

102. Kosnyirás. Rézkarc ..... 100.—

PACZKA CORNÉLIA

103. Vizió. Eredeti algrafia ..... 130.—

104. Esti hangulat a Sabini hegyekben. Eredeti rajz ..... 600.—

105. A vizió. Rézkarc ..... 200—

106. Magányosság. Rajz ..... 600.—

107. Az erőszakos és a halál. Eredeti algrafia ..... 120.—

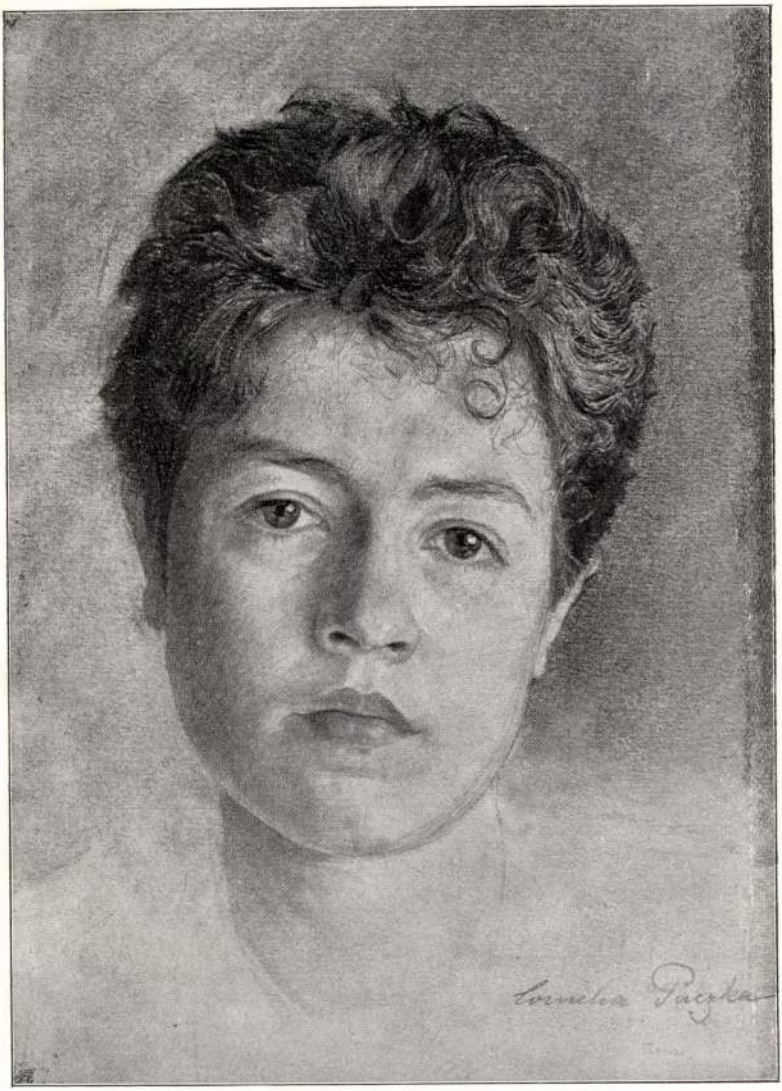

Paczka Cornélia: Paczka Margit arcképe

PACZKA CORNÉLIA

108. A leány és a fantázia. Rézkarc .... 220.—

109. A leány és a fantázia. Rézkarc II. stádium ..... 150.—

110. Megtévedt lélek viziója. (Róma, 1895) Olajfestmény ..... 6000.—

111. Poros vasárnap este. (Tolnaszántó, 1902) Olajfestmény ..... 2000.—

PACZKA FERENCZ

112. Bucsuzó ujoncok. (Tolnaszántó, 1901) Olajfestmény ..... 800.—

113. Falu előtt. (Tolnaszántó, 1902) Olajfestmény ..... 800.—

PACZKA CORNÉLIA

114. Augusztusi este. (Tolnaszántó, 1906) Olajfestmény ..... 1000.—

PACZKA FERENCZ

115. Fekvő akt. Olajf. (Berlin, 1890)
Thallóczy Lajos tulajd.

PACZKA CORNÉLIA

116. Nyárfa. (Tolnaszántó, 1907) Olajf. 1500.—

117. Oriola Mária grófnő arcképe. Ceruzarajz ..... Mag. tul.

PACZKA FERENCZ

118. Jockey. (Tata, 1899) Olajf. ..... 100.—

FÖLDSZINT BALRA

PACZKA CORNÉLIA

119. Akttanulmány a Chaoshoz. Rajz ..	220.—
120. Mozdulatok. Eredeti algrafia	35.—
121. Tanulmányfej. Eredeti rajz	120.—
122. Táncoló. Eredeti rajz	80.—
123. Tanulmányok a Chaoszhoz	250.—
124. Félakt a Chaoszhoz. Eredeti rajz ..	80.—
125. Félakt a Chaoszhoz. Eredeti rajz ...	50.—

PACZKA FERENCZ

126. Magyar lányok. Szénrajz	120.—

PACZKA CORNÉLIA

127. Plaketta. Eredeti algrafia	40.—
128. Leány. Eredeti rajz	100.—

PACZKA CORNÉLIA

129. Akttanulmány a Chaoszhoz. Eredeti rajz ..... 150.—

130. Akttanulmány a Chaoszhoz. Eredeti rajz ..... 150.—

131. Fej- és kartanulmány a Chaoszhoz. Eredeti rajz ..... 120.—

132. Tanulmányfej a Chaoszhoz. Eredeti rajz ..... 120.—

133. Akttanulmány a Chaoszhoz. Eredeti rajz ..... 100.—

134. Tanulmányfej. Eredeti rajz ..... 60.—

135. Tanulmányok a „Táncolóhoz". Eredeti rajz ..... 180.—

136. Profilfej. Eredeti rajz ..... 180.—

137. Tanulmányfej. Eredeti rajz ..... 150.—

138. Gróf Maltzan Elza arcképe. Aluminografia ..... Mag. tul.

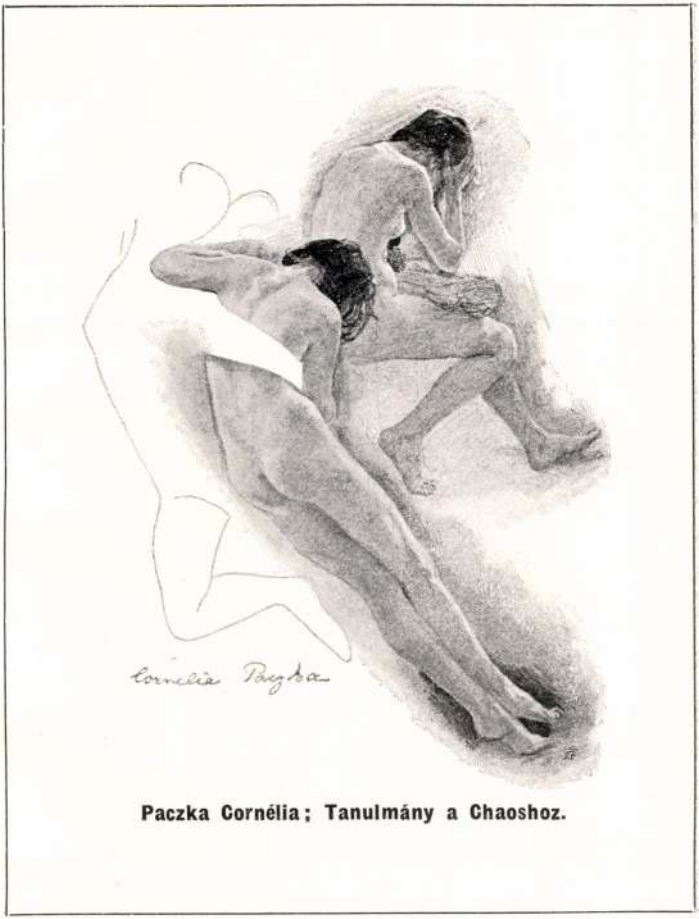

Paczka Cornélia; Tanulmány a Chaoshoz.

PACZKA CORNÉLIA

139. Pückler grófné. Eredeti algrafia .. 40.—
140. Madonna. Eredeti rajz ..... Mag. tul.
141. Tanulmányfej. Rajz ..... 350.—
142. Profilfej. Eredeti algrafia ..... 40.—
143. Felfelé. Eredeti algrafia ..... 100.—
144. A zene. Eredeti algrafia ..... 150.—

PACZKA FERENCZ

145. Alvó leány. Szines kőrajz ..... 80.—

PACZKA CORNÉLIA

146. Fiatal Psyche. Eredeti algrafia .... 100.—
147. Glória és szerelem. Ered. algrafia.. 50.—
148. Női akt. Eredeti algrafia ..... 40.—

PACZKA FERENCZ

149. Dante. Szines algrafia ..... 150.—

PACZKA CORNÉLIA

150. Tánc. Szines kőrajz	Mag. tul.
151. Gloria és a gond. Ered. algrafia ..	50.—
152. Női akt hátulról. Ered. algrafia ...	40.—
153. Éva. Eredeti algrafia	100.—
154. Münsterberg k. a. arcképe. Ered. kőrajz	35.—
155. Nevető akt. Eredeti kőrajz	50.—
156. Titine Wodschitzka grófnő arcképe. Eredeti rézkarc. Próbanyomat	80.—
157. Revertera Annie grófnő arcképe. Rézkarc II. stádium	65.—
158. Radowitz Nadine. Rézkarc. Próbanyomat	65.—
159. Leányfej. Rézkarc	45.—
160. Leány-félakt. Eredeti kőrajz	35.—
161. Revertera Annie grófnő arczképe. Rézkarcz. I. stádium	65.—

PACZKA CORNÉLIA

162. Hiuság. Eredeti rajz ..... 200.—

163. Ofélia. Eredeti rajz ..... 180.—

164. Chaos. Gipszrelief egy kuthoz .... Mag. tul.

165. Bronzrelief. ..... 400.—

166. Vita beata. (Berlin, 1902) Olajfestm. (A rámatervezet is a müvésznő munkája.) gróf Oriola Waldemár tulajdona.

167. Csüggedő. Bronzszobor ..... 3500.—

168. Radowitz M. E. grófnő arczképe. Eredeti rézkarcz ..... 85.—

169. Párka. Eredeti algrafia ..... Mag. tul.

170. Radowitz Nadine grófnő arczképe. Rézkarcz, Remarque-nyomat.... 80.—

171. Olasz asszonyfej. Eredeti rajz ..... 300.—

172. Richter tanár arczképe. Eredeti algrafia ..... 45.—

PACZKA CORNÉLIA

173. Hermann-Passini urnő arczképe. Eredeti algrafia ..... Mag. tul.

174. Dr. Meitzen tanár arczképe. Kőrajz .. 50.—

175. Önarczkép. Eredeti algrafia ..... 80.—

176. Dr. Münsterberg Emil arczképe. Eredeti kőrajz ..... 60.—

177. Olasz leány. Eredeti rajz. ..... 300.—

178. Görgey Arthur. Eredeti algrafia.. 60.—

179. Paczka Margit arczképe. Eredeti algrafia ..... 60.—

180. Waldow Erzsike arczképe. Eredeti algrafia ..... 50.—

181. Olasz leányfej. Eredeti rajz ..... 250.—

182. Illyr leány. Eredeti algrafia ..... 40.—

183. Zeidlitz urnő arczképe. Ered. rajz . Nem eladó.

184. Gróf Oriola Waldemár arczképe. Rajz ..... Mag. tul.

A NEMZETI SZALON HELYISÉGEIBEN LEVŐ SZŐNYEGEK STEIN VILMOS ÉS FIAI (V., ERZSÉBET-TÉR 16.) CÉG ÜZLETÉBŐL VALÓK

LÉGRÁDY TESTVÉREK MŰINTÉZETE BUDAPEST

AMŰ 1927. Febr. 27.

KRITIKA

KÉPZŐMŰVÉSZET

Irja: **Krivátsy Miklós.**

Paczka Ferenc és Paczkáné Wagner Kornélia kiállítása a Nemzeti Szalonban

Milyen szép és felemelő látvány volt ennek a művészpárnak harmonikus élete mindazok számára, akik közelről szemlélhettük az ő csendes és céltudatos művészi munkálkodásukat! Midőn Paczka Ferenc magyar festőművész és Wagner Kornélia a kezdő művésznő, a hires berlini nemzetgazdász leánya, a 90-es évek elején Rómában egymásra találtak és házasságot kötöttek, jól tudták, hogy mindegyiküknek a maga egyénisége szerint kell tovább folytatni művészi pályáját. A házasélet csupán azt a változást idézte elő életükben és munkásságukban, hogy ezután közös műteremben dolgoztak, de az alkotás szabadságában egyáltalán nem akarták egymást befolyásolni vagy korlátozni. És így is volt. A művészházastársaknál ritkán föllelhető, bensőséges harmóniában végezte ki-ki a maga művészi munkáját és biztos, nagy tudásra támaszkodva beleleheltek művükbe az ő egyéniségüknek megfelelő életfelfogásuk eredményét. A római tartózkodás gyönyörű szép éveiben Paczka Ferenc volt nemcsak az idősebb, hanem a művészileg kiforrottabb fél is. Mint egy magyar járásorvos fia Budapesten nevelkedett, de már 16 éves korában kikerült a müncheni akadémiára. Alapos tudását az ottani mesterektől szerezte, akik közül egész életén át hálásan emlékezett meg a hires rajzolóról Strachuberről. Két évvel később (1874-ben) Párisba ment, ahol csakhamar igen szép sikereket aratott. Hirnevét az akkori nagy kiállításokon alapozta meg és másokhoz hasonlóan, akik valamit elérni akartak, nagy vásznakat festett, amelyek meg is találták a maguk vevőközönségét, ámbár gyakran telítve voltak ama melancholikus hangulattal, amely ezt az életkort általában uralja. Természetesen ez az anyagi siker nagyon sokat jelentett a fiatal művész számára, mert hazulról nem igen számíthatott nagyobb anyagi támogatásra.

Párisi tartózkodása alatt művészileg egy kissé Munkácsy befolyása alá került, akinek akkor már európai hirneve volt és aki fiatal földijét a legbarátságosabban fogadta körébe. Kétségkívül Munkácsytól származnak a fekete szinek és az élénk kontrasztok, de ezek csakhamar eltűntek, midőn Paczka felismerte magában az ő sajátos egyéni szinező képességét.

A legtöbb műve ezen időből ismeretlen helyekre szétszóródott, néhányról, mint pl. a „Koldusok"-ról fényképek maradtak fenn, művészi képességeit azonban legjobban felismerhetjük az ezen időkben készített portrékon, pl. Sarasate Pablo hegedűművész portréján, amely egyike Paczka legjobb alkotásainak, aki művészetének javarészét éppen a portréfestés terén hozta a nyilvánosság elé.

1881-ben állami ösztöndíjjal, amelyhez később a Palazzo di Veneziában egy szép műterem is járult, Itáliába megy; először Velencében, majd pedig Rómában telepedett le. Tizenöt éven át volt az örök város második hazája, de ezen idő alatt gyakran tett nagyobb tanulmányútakat, a nyári hónapokat pedig rendszerint a hegyekben, főleg a Szabin-hegységben fekvő Cervarában és Magyarországon töltötte. Az élet Rómában akkor nagyon kellemes volt, főleg a művelt nemzetközi műpártoló közönséggel és az ugyancsak nemzetközi művészgárdával való érintkezés miatt. Itt ismerkedett meg Wagner Kornéliával, aki szintén Olaszországba ment, hogy művészi tanulmányait tökéletesítse. A művészpár szorgalmasan és komolyan dolgozott; sok és kiváló festmény maradt fenn ezen időből. Paczka legsajátszerűbb alkotásai bizonyára ama művei, amelyekben az alakot a tájképpel igyekezett összeolvasztani. A hegységeknek a tiszta levegőben kiemelkedő sajátságosan sivár sziklás magaslatai képezték a keretet kompozicióihoz. Mindenesetre valami idegenszerűséget kellett éreznie ezen déli, magaslati atmoszférának roppant nagy tisztaságában. Az ő legjobb egyéni tehetségét, a kolorisztikát nem tudta megfelelően érvényesíteni. Jellemző, hogy azon képeit, amelyekhez különösen ragaszkodott, hosszú éveken át tartotta vissza műtermében és tovább dolgozott rajtuk. Igaz, hogy ezek idővel sokkal szinesebbekké lettek, de igazán úgy, ahogyan szerette volna, sohasem fejezte be őket.

Midőn a művészpár fölismerte, hogy Róma a jelenkori művészet számára egy kissé félreesik, elhatározta, hogy állandó lakhelyét Berlinbe teszi át, a nyári hónapokat azonban évről-évre Magyarországon fogja tölteni. Tolnamegyében, Tolnaszántón csakhamar telket vásároltak és fölépítették barátságos kis villájukat, amely nemcsak üdülésre szolgált, hanem amelynek hatalmas műtermében egész nyáron át serényen folyt a munka.

Paczka Ferenc itt kezdte el festeni ama képeknek hosszú sorát, amelyek a magyar erdőt és mezőt, a magyar falut és embereket, a magyar paraszt társaséletét, örömét és bánatát hiven és becsületesen, színpompásan és mégis előkelően nyugodtan ábrázolják. Alig ivan a magyar népnek még egy másik festője, aki a falusi emberek életét olyan mélyen tudta megérteni és olyan mesterien ecsetelni, mint Paczka Ferenc. Jól ismerte ő a magyar paraszt typusát, embereinek lényét és karakterét szivük belsejéig és az ő szinező tehetségének is nagyon megfelelt a népviselet színdús pompája. Nagy tudásával a derült akácfaerdőknek, a ragyogó nyári égnek, a kiáltóan tarkaszínű népviseletnek színpompáját harmonikus akkordba tudta összehangolni, amely egészeu magyarosan hatott. A budapesti Nemzeti Szalon 1908 tavaszán műveiből gyűjteményes kiállítást rendezett, amikor 70 festményét mutatták be a nagyközönségnek, körülbelül mindazt amihez akkor könnyen hozzá lehetett férni.

A nyári üdülések alkalmával Tolnaszántón készült művei közül néhány itt Magyarországon azonnal magántulajdonba ment át és igy ezek a művészetek iránt érdeklő közönség előtt is ismeretlenek maradtak. Minthogy nagy gonddal és lelkiismeretességgel dolgozta ki minden egyes képét, évente nyári tuskulumában csak egy-két nagyobb szabású vásznat fejezett be teljesen és azon képeit, amelyek véleménye szerint még nem voltak egészen tökéletesek, magával vitte berlini műtermébe, ahol újra meg újra simított rajtuk. Paczka Ferencnek nincs olyan alkotása, amelyről ne lehetne leolvasni alkotójának gondos és pontos munkáját. A napi divatos jelszavak régen feledésbe mennek, de az ő műveinek erőteljes nyelve akkor is világosan fog szólani mindenkihez.

Paczka Ferenc nem volt közönséges műveltségű ember; behatóan tanulmányozta a művészetnek

egész történetét. Ismerte jól Európa mesterműveit és figyelemmel kisérte kora művészetét is a legszélsőségesebb irányzatokig. Nagy tudását árulják el csendéletei és portréi is, amelyek legpompásabb alkotásai közé tartoznak és amelyeken épen úgy rajta van az ő festői egyénisége és karaktere, mint paraszt-képein. Már a „Halász" című kis képe, amelyet körülbelül 1878-ban valószínűleg egy magyarországi látogatása alkalmával festett, mutatja azt az irányt, amelyet Paczka természetszerűleg követett, mihelyt plain air világításban dolgozott. Ama képeinél, amelyeket jellemez az interieur levegője — így tehát nagyszámú portré képeinél — az egész harmoniáját a téma karakteréből vezeti le. Leghiresebb ezek közül talán a Görgey tábornokról készített két képe. A tábornok éles eszét, természetes előkelőségét és közvetlen modorát a művész jól fogta föl és híven adta vissza. Az egész kép bizonyítja, hogy a realisztikus festészet képes az emberek ábrázolásában a legfinomabbat is visszaadni és tud monumentálisan hatni. Paczka egyébként a magyar arisztokrácia és társadalmi élet számos tagjáról is festett sikerült portrékat. Az eddig említetteken kívül festett több elbeszélő tárgyú képet is, amelyeknek témáját többnyire a Biblia idillikus részeiből merítette. Ezen kompoziciók megalkotásánál nem kellett mindíg visszanyúlnia ama emlékekhez és behatásokhoz, amelyeket egy még Rómából megtett északafrikai utazása alkalmával szerzett, hiszen Magyarországon is találhatott hasonló, patriarchálisan ható vidéki környezetet és hangulatot. Igy pl.: Az „Út Emmausba" című festményének háttere a hatalmas tölgyfával színeiben valamilyen magyar falusi tájképre emlékeztet bennünket.

Paczka szivesen festett csendéleteket is: virágokat, gyümölcsöket és színes vázákat. Az ilyen munkák télen készültek berlini műtermében, ahonnan minden nyáron örömmel sietett vissza magyar falusi otthonába, hogy itt felújult passzióval vesse vászonra a vidéki életet. Jól tudta, hogy ő nem alkotott műveivel inyencségeket az aesthetikusok számára, de ez nem is volt szándékában, mert ez keveset jelentett volna számára. Mások műveiben biztos és jó ítélőképességével azonnal meglátta azt, ami értékes és ezt irigység nélkül el is ismerte. De jól tudta, hogy az, amit ő alkotott, úgy festőileg mint emberileg alapos munka volt és ez a tudat őt teljesen kielégítette.

Azt a periódust, amelyhez Paczka munkásságának legnagyobb része tartozott, impressionisztikusnak mondjuk és ez az elnevezés valószínűleg még jó ideig meg fog maradni és joggal is, minthogy ezen irányzat főeszközeit, amelyeket fölhasznált, a tárgyról szerzett pillanatnyi behatások alkották — ami természetesen más művészeti-korokban is föllelhető — és csak a nyert impressziókat igyekezett visszaadni. Mégis az újabb időkben valamilyen előítéletet észlelhetünk ezen korszak számos művével szemben, főleg azért mintha ezen irányzattal együtt járna belső jelentőségtelenség, vázlatszerűség és bizonyos mértékben művészi felületesség. Semmisem helytelenebb mint ez. Egy előítéletmentes korszak el fogja ismerni, hogy egy festmény elkészítése mindíg egyformán nehéz munka, bármely irányzatnak hódol alkotója. Nagy alakok csoportját a szabadban természet után lefesteni, amint ezt Paczka nagyon sokszor megtette és ebből egy nagyszabású művet alkotni, igazi művészi feladat, amely erős akaratkoncentrációt követel. Paczka meg nagyon jól tudta, mi a különbség vázlat, tanulmány, aláfestés és egy teljesen befejezett festmény között. Ebben ő tudatosan a régi iskolához tartozott és most, midőn egész életének munkássága áll előttünk, bátran várhatjuk a jövő generációk ítéletét, amint ő maga is egész életében nyugodtan szemlélődött, várt és szorgalmasan dolgozott.

A nyugodt és derült életfelfogású Paczka Ferenc nejében, Wagner Kornéliában megértő élettársat talált. Az olyan házasságok, amelyben mindkét fél a művészetnek szenteli életét, rendszerint úgy végződnek, hogy az egyik fél a másik befolyása alá kerül. Náluk ez másképen volt. Wagner Kornélia csak nagynehezen tudta a konzervativ gondolkodású szülők beleegyezését kikényszeríteni arra, hogy művészi hivatásának élhessen. Ugyanis a jó házból való fiatal leányok nevelésében a főcél a házasság volt és szinte lealázónak tekintették, hogy saját maguk keressék meg kenyerüket. Még akkor is idegenkedéssel fogadták az efféle törekvéseket, ha a fiatal leányka valamely művészeti pályát választott élethivatásául. Wagner Kornélia belső kényszer hatása alatt keresztül tudta vinni akaratát. Berlinben végzett előkészítő tanulmányok után Stauffer-Bern Károly és Klinger Max társaságába került, Firenzében, később pedig Rómában. Hogy ez a társaság volt életének első fontos művészi állomása, ez nem a puszta véletlenen mult. A rajzoló plasztikus elem, amelyet egyaránt áthatott a gondolat és az érzés, mindhármuknak közös tulajdonsága volt; mindhárman ugyanígy dolgoztak a grafika, a plasztika és a festészet terén. Wagner Kornélia karcolatokkal kezdte művészi pályáját, amelyek a rajzolásban nyert alapos kiképzésre vallanak és fokonként a festészet terén végzett tanulmányokon keresztül eljutott a szobrászathoz, amelyben élete főművét megalkotta.

Hogy művészi pályája ily zavartalanul és szabadon tudott kifejlődni, ebben igen nagy érdeme volt férjének is, aki alkotó munkásságát a közös műteremben mindíg egyformán megértő érdeklődéssel kísérte. Paczkánénak szintén voltak jelentős korai sikerei. Rézkarc-gyűjtemények számára szivesen szerezték meg grafikai munkáit, karcolatait és algrofiáit, sőt megjelent tanulmányai után facsimilenyomásban egy füzet is, ami akkoriban ritkaság volt. Nagy előszeretettel készített portré-karcolatokat, különösen sikerültek voltak ragyogó női fejei. Általában embereket ábrázolni mindíg művészi üdülés volt számára. Azt a nagy kőnyomatot, amelyet atyjának a híres egyetemi tanárnak fejéről készített, Németországban igen jól ismerték. Ugyanezen fejről plakettet, később pedig márványból mellszobrot is faragott, amely utóbbit a berlini egyetemen helyeztek el. A magyar falun töltött hosszú nyári tartózkodások alatt gyakran nyúlt a festőecsethez is és férje mellett falusi typusok lefestésével próbálkozott; ez egyébként magától értetődő dolog volt. De itt is szivesebben készített ceruza, toll vagy szénrajzokat; ez volt az ő igazi eleme és természetes kifejezési formája.

Már a római tartózkodás első éveiben tisztában volt azzal, mi legyen az, amit művészetével megörökitsen. Osi érzések voltak ezek, amiknek formába öntéséért Wagner Kornélia küzdött, t. i. az ő témája „az asszony sorsa" volt, de ez a kérdés számára nem jelentette valamilyen pártnak programmkövetelését, az asszony nem mint puszta szociális lény, hanem mint a teremtés művének egyik főrésze érdekelte.

Már az első nagy karcolata, amely alakokban is bővelkedik a „Mária mater consolatrix“, ezen téma megvalósítása felé törekszik. Ez a minden tekintetben önálló munka technikailag is kiváló alkotás volt, de azért még csak kezdetnek mondható, hiszen ezen képben csak egy asszonyi typus, t. i. az anya mint vigasztaló volt ábrázolva és nem az asszonyi sors. A művésznő sok sok éven kereste az útat és módot, amelyen ezt az ideát, amely benne élt, megvalósíthassa. Számos tanulmánya látott napvilágot elkészítve a rajztechnika legkülönbözőbb eszközeivel és mindegyik ugyanazon témát tárgyazza! Jól tudta, hogy ezt a feladatot csak monumentálisan, ünnepiesen, az egészet átfogóan és mégis az egyes megjelenési formák typusait is felölelően lehet megoldani. Igy keletkezik a „Vita Beate“ és a hasonló tárgyú nagy kompoziciók egész sora; egy steglitzi villában készített két freskófestmény is ezek közé sorozható. De egyik sem elégíti ki a művésznőt, a hosszas előmunkálatoknak azonban megvan az az előnye, hogy a hatalmas téma sok magában véve zárt hangulatai bizonyos meghatározott csoportok közé tömörülnek, amelyek mindegyike a női átéléseknek meghatározott körét zárja magába. Végül Paczka Kornélia megtalálja a megoldást a szobrászatban. Már grafikái közül igen sok művét jellemzi az erős plaszticitás. Mint szobrásznő eleinte néhány kisebb skulpturát, később egy bronz figurát és több mellszobrot készített. Végül is összes lelki hatásait öt csoportba foglalta össze és ezeket, mint lapos reliefeket egy hatalmas kútpereme köré rendezte, úgy, hogy a reliefeket majdnem teljesen szabadon faragott csoportok választják el egymástól és mindegyik relief fölött még egy-egy lebegő női fejet láthatunk, amely az illető részlet tartalmát fejezi ki. Igy jött létre az asszonyi sors kútja. A közben való elhelyezés csak látszólag véletlen, mert ahhoz, amit az egész mű ábrázol, ez szükséges is és jelenti az időtlen történést. Magának a kútmotivumnak is van jelentősége, a víznek folytonos csobogása az élet folyamának örökös tovahullámzását jelképezi. De ezek a vonatkozások mind természetesek, éppen nem erőszakoltak, úgy, hogy az egész műnek éppenséggel nincs köze sem a puszta allegóriához, sem a merev szimbolizmushoz, sem a homályos misztikumhoz. Paczka Kornélia tiszta látású és éles gondolkodású északnémet fő, aki a valót meg tudja látni és aki képes a sok ezerféle történésnek egész nagyszerűségét fölfogni és vasakarattal formába önteni. Minden itt szereplő női alak egyénileg átélt typus; nem a cselekvéseik, hanem megjelenésük, arcuk és alakjuk képezi a történendőnek egész tartalmát.

Az összes reliefeket és az ezek között kiemelkedő csoportokat egy átfogó érzés fűzi össze egy szerves egésszé, amelyből szükségképen alakul ki az asszonyi sors typusa. Az egyes csoportok illetőleg alakok között könnyen felismerhető például a hatalmas Abudantia, akiben a művész a természet mérhetetlen és rejtelmes termékenységét ábrázolja, ugyancsak kiemelkednek: a bánat, a szomorkodók és a barátnők csoportja. A reliefek közül megemlítjük Magdolna alakját, a tehetetlen bánat jól sikerült ábrázolását és a chaost ábrázoló reliefet, amely mind között a legnagyszerűbb úgy érzés, mint kivitel dolgában. Ennek tárgya az egyén érzése, midőn egészen magányosnak és teljesen elveszettnek érzi magát a határtalan mindenségben. Az összes alakok, amelyek körüllebegik, idegen részvétlen árnyképek. Ezen lapos relief kivitele igazán mesteri. A legegyszerűbb, de roppant művészi eszközökkel adja vissza a végtelen tér és végtelen sok alak illusióját.

Minden egyes csoport alakjának megvan a maga jelentősége, amely a főalakkal szoros összefüggésben van és tőle el nem választható. Természetesen a legszebb részletek nagy bőségét látjuk szétszórva az egész művön — hiszen hosszú évek alkotása ez — de valamennyit láthatatlan szál fűzi össze. Az egész mű alaptónusa komoly, maga a hatalmas Abundantia, ahol a természet ősereje tör elénk a maga nagy féktelenségével, egyáltalában nem derüs. Egyedül csak az a fiatal női alak mondható annak, aki karjait ujjongva tárja ki, hogy az életet befogadja.

A komor alaphangulat dacára is a mű hatása fölemelő és a szemlélő a műtől oly magasztos érzéssel vesz búcsút, amely közvetlenül a látott alakokból sugárzik ki.

Paczka Kornélia remekművét az 1926-os berlini nagy művészeti kiállításon mutatta be először a nagyközönségnek és reméljük, hogy rövidesen valamely város nyilvános terén vagy parkjában fogjuk azt viszontláthatni, ahol tanulságai, amelyek akaratlanul is benne rejlenek, mindenesetre hatni fognak, mert ezen mesterműnek a jövő nemzedékek számára is van mondani valója.

Paczka Ferenc már nem érhette meg neje főművének teljes befejezését, mert 1925. április 20-án eltávozott az élők sorából. Az utolsó pillanatig, amig súlyos betegsége az ecsetet ki nem csavarta kezéből, a saját munkája és az élénk érdeklődés életpárja művészi tervei iránt életszükséglet volt számára. Neje, a drága halott legbecsesebb hagyatékának tartotta azt a feladatot, hogy nagy művét teljesen befejezze és nyilvánosságra hozza.

— — — — — — — — — — — — —

Eddig a német Unus Walternek Ovenden Sándor fordításában megjelent minden részletében találó írása Paczkáék művészetéről és életéről.

— — — — — — — — — — — — —

Mialatt csendes meghatottsággal járjuk a Nemzeti Szalon termeit, emlékezetünkben örök helyet kapnak Paczkáék következő művei:

Paczka Ferenc: „Gyermektemetés“, „Emaus felé“, „Templomjárás“, „Fekvő akt“, Fekvő akt szabadban“, „Két anya“, „Kis portré“, „Margit“, „Emese álma“, „Görgey Artur képmása“ „dr. Prohászka Ottokár“, „Dante“.

Wagner Kornéliától: „Női fej“ (vöröskréta), „Az anya“, „Női akt“ (algrafia), „Az ájuldozó és a halál“ (algrafia), „Nietsche“, „Emberfölötti“-je (algrafia), „Pipacsos“, „Tátrai reggeli hangulat“ és a pompás önarcképek.

Wagner Kornélia szoborműveit sajnos csak fotografiákban láthattuk a kiállításon.

.....

Kávéházak, vendéglők, ha félévre rendelik meg a lapot, az előfizetés, csak a harmadik lappéldány megjelenése után fizetendő.

...

Dohánytőzsdék ha lapunkból *öt* példányt eladnak, a hatodikat kiadóhivatalunktól ingyen kapják.

Belga képzőművészet a Műcsarnokban

Semmi esetre sem volna indokolt, hogy a belgák közismert, elmult nagyságairól véleményt mondjunk. A művészettörténet már megállapította ezeknek az elsőrangú embereknek megérdemelt helyét. — A mi szavunk csak igenlés és hódolat lehet. Arra kérünk mindenkit, nézzék meg ezeket a ritka műveket, melyeknek megtekintésére talán sohasem lesz alkalmuk. Szívják magukba az erőnek, látásnak, tudásnak és szépnek energiáit s távozzanak azzal a biztos érzéssel és tudattal, hogy a látásoktól, melyeket kaptak esztendőkre visszamenőleg gazdaggá tették lelki életüket.

Az olyan emberek, akik nyitott lélekkel tudnak igazi remekműveket befogadni, azok számára az élet is elviselhetőbb, indokoltabb és teljesebb. Mikor ezeket mondjuk, a mai kor szerencsétlen hajótöröttjeire gondolunk. Keressük meg a műveket, lépjünk eléjük hivő kitárt lélekkel és meg fogjuk tudni, hogy ha az élet minden részletében ocsmány, hazug és áruló is, egy területén mégis csak kárpótol mindenért. Három dolog van, amiért élni mégis csak érdemes. Egyik a munka, másik a szerelem, harmadik a művészet, melynek ligetében végtelenségig kalandozhat a lélek anélkül, hogy valaha is csalódnék vagy megcsömörlenék.

Ami számunkra különösebben aktuális, az a Belgák kiállításának gazdag „jelenkor" részlete.

A modern művészetnek makacs: szemet, fület befogó ellenségei vannak. Ezekbe az emberekbe beidegződött az a mindeddig domináló szabály, hogy a művészet szépet adjon. A modern dolgokat csúnyáknak és betegeseknek látják s ennek kijelentése után fület, szemet, befogva nem hajlandók a dolgok megkapására a legkisebb fáradságot sem szentelni. Nem tudhatják meg soha, hogy az emberi léleknek mennyi szépsége, mélysége és főként becsületes igazmondása, beismerése van ezekben a dolgokban.

Nagy baj, hogy az iskolákban a szép fogalmát egész lehetetlen módon tanítják:

„Szép az, ami érdek nélkül tetszik" stb. *Legszebb szép az őszintén beismert igazság.*

A csunya a groteszk vagy a túlzottan reális a szépnek hiányára hívja fel a figyelmet, tehát egyenesen rámutat arra. Egyenesen a széphez, az épületeshez vezet. Egy állati piszkos ember bemutatása sokkal inkább bemutatja azt, hogy milyennek nem szabad, mint a szép ember, hogy milyennek kell lenni. Vagy legalább is vannak emberek, akik ezen a módon eredményesebben figyelmeztethetők.

Különben pedig ha csak az kell, vannak a modern eredményeknek a szép fogalmát kielégítő eredményei is. Vegyük a szép fogalmának igazi meghatározását alapul.

Minden, ami ritmusában egységes, az szép.

A modern művészetek pompás lelki lehetőségek. Eddig a külsőn volt a fősúly. Most az a cél, lássuk mi van a dolgok mélyén. Mi van a dolgok mélyén a maguk meztelen, sokszor kiméletlen valóságában. Eddig meséltünk, szórakoztattunk. Ma már itt van a kinyilatkoztatások ideje. — Ma a profétálást csak úgy veszik komolyan, ha anyagon keresztül történik. Eddig megégették, bezárták, kínozták az úttörőket, — a művészetek területén szabadabban dolgozhatnak. Itt nem érintenek a jövő megmutatásával érdekeket, mint más téren. A kép, szobor nem valóság, hanem lerögzített gondolat. Nem lázító szó, melyért máglya jár.

Mindezeket cssk az nem látja, aki összeszorított foggal elhatározta, hogy nem fogja látni. Ezek a ma póstakocsisai a jövő gőzmozdonyaival szemben.

— — — — — — — — — — — —

Az elmondottak igazolására nagyszerű példák: Emile Gastemans, „Spanyol parasztok", Gustave van de Woestine „Hegedüse". — Mi mindenről beszél itt a bezárt ablak, virágcsokor, zárt ajtó s a muzsikus cilindere a kövezeten. Magáról a muzsikus mozdulatáról nem is beszélve, mely kinyilatkoztatóan kifejező.

Emile Gastemans másik képe: „Toledói forrás."

Albert Servaes: „Flamand parasztja." Egy egész élet történetét tárja elénk.

Robert Buyle: „Éva." Végre egy Éva, aki mond is valamit, még pedig mindent, amit egy „Évának" mondania kell. Hubert Malfait: „Parasztleány." Mintha a brutális, vaskos parasztság minden ismertetője egyesítve volna a képben.

Albert Servaes „Holt Krisztus", „Karmelita barát", „Flamand paraszt." Oscar de Clerck „Halászfej" (szobor).

Adolphe Wansart „Feleségem mellszobra", „Házasságtörő nő" (szobor).

Vagy Marcel Laforet stilus diadala: „A gyermek születése angyalokkal."

„Bernard Callie: „Őszi dal" (szobor).

S a 473—526 alatt jelzett nagyszerű építészeti eredmények.

Természetes, hogy az új művészetnek is vannak hatalmas tévedései, mint ahogy ez ugyanígy volt minden korok művészetével. Ez a szabály alóli üdvös kivétel, mely jó a szabály megerősítésére.

Komoly hálát érzünk és köszönetet mondunk belga barátainknak azért a sok jóért, melyet kiállításukkal nekünk adtak.

FÉNYKÉPFELVÉTELEK ESZKÖZLÉSÉT ÉS KLISÉK ELKÉSZITTETÉSÉT A SZERKESZTŐSÉG ÖNKÖLTSÉGI ÁRON VÁLLALJA.

Paczka Ferencné

nül. Wagner Kornélia.

Geboren am 9. August 1864 in Göttingen, war sie 1885/6 an der Berliner weiblichen Malerschule Schülerin Stauffer Bern's. Seit 1888 mehrere Jahre in Rom verbringend, lebte sie in Berlin und im Sommer in Tolna-Szántó. Anfänglich sich der Graphik widmend, wandte sie sich später auch der Malkunst und Bildhauerei zu. Frau P. wirkt in Berlin.

Eg. nüne Curva

Ihr Primagyerem 315 l.

Hadsereg.

Gyalogos.

A teljes felszerelésbe
met gyalogos kissé balra for
tett szuronyos puskáját fogj
tölgyleveles csákóval és gam
ti le figyelmünket. Felirata
a kép fölött: Die k.k.
és az alatt: Deutsche

Szines kny., mér. a v

Szn. 176-9
634-904-

MDK

Paczka müvészpár

kiáll.

Müvészet VII. 19o8, 215-16.

Paczka Ferencné

Wagner Kornélia

irod

Tábori Kornél: Magyar művésznők. Pesti Napló 1912 dec. 25. (Önarcképpel.)

U. 11.

1864 aug. 9. szül. Göttingenben, mint Wagner Adolf tanár második gyermeke. 24 éves korában Rómában befejezte „Maria mater consolatrix" című nagy vézkarcát. Az Mhez való önzes tanulmányokat a drezdai képtár vette meg. 1890. Rómában Paczka Ferenc feleség lett. 1895 óta Berlinben él, de a nyarat Magyarországon tölti.

Paczka Ferencné

Wagner Kornélia

Irod

Táborí Kornél: Magyar mű-
vésznők. Pesti Napló 1912
dec. 25. (Önarcképpel.)

N. 11.

1869 aug. 9. mül. Göttingenben,
mint Wagner Adolf hanyadi mo-
dik gyermeke. 24 éve Lorenz Ré-
mián lefejezte „Maria mater
consolatrix" cimi nagy vonkarát.
Az ellen való örzés kommuni-
nyolat a Csendes képhez vette nagy
1890. Rómában Paczka Ferenc fele-
sége lett. 1895 óta Berlinben él,
de a nyarat Magyarországon tölti

MDK

Paczka Cornélia (szül. 1864)

Női arckép. Jelz. lent balra: P. C. C. W. Algrafia. 42x35.

Vita Beata. Algrafia, 47.5x64.

Paczka Ferenc arcképe. Jelz.és dedikáció lent: P.G. Telepy Károly urnak Paczka Ferencné. Litográfia, 29x20.

Ernst Muzeum aukciói.XXXIV. 32, 33.lap

Ramat Hasharon 47100 P.O.B. 33 Israel Tel. 03-5405555

Fax 03-5405556

Mobile 050-5205555

Email: info@ramatvision.com

www.ramatvision.com

MDK

Paczka Kornélia

A Nemzeti Szalon koll.kiáll.-án mutatkozik be. Rajzai, algrafiái mind bevégzett tudásról beszélnek.

A "Chaos" és a "Megtévedt lélek viziója", ez a két főtémája izgatta müvészlelkét annyi pompás tanulmányra, melyeket még nehány dombormüvén is felhasznált.

1902-ben Jászay Mari-arck., akit férjével együtt festettek.Mindkét arck.jellemző.

Kézdi: Paczka - kiállitás.
Pesti Hirlap 1908.márc.25. 74.sz.

MDK

Paczka Cornélia
rajzai:

Fekvő akt
Előrehajlás
Alvás
Görnyedő alak
Hajló alak
Előrebukó alak
Pihenés
Feltámasztott láb

Ernst Muzeum kiáll. 41.sz. 1920.máj.

Paczka Kornélia

Vas. Ujs. 1901. 753. l.
(A műsorokból.)

Paczka Kornélia, a művész felesége is kellő érzékkel és hivatással foglalkozik a népélettel. Az asszonyi hiúság naiv képe az a két fiatal lány, szépen megfésülve, ünneplő ingvállba öltözve. Most jön az utolsó része a czifrálkodásnak. Még hiányzik a virágos, a nagyszerű pántlika a hajfonatból. Ezt göngyöli fel most az egyik lány a másiknak, úgy látszik, a nénjének; majd aztán az ő pántlikája is sorra kerül.

PACZKA FERENC

Koppányszántó Községi Tanács VB. Elnöke
Koppányszántó, Szabadság u.67. Telefon: 1.

116/1968

Tárgy: Paczka Ferenc és Wagner Kornélia festőművész házaspár működéséről adat közlés

Tisztelt Elvtárs!

Levélben való megkeresésére, melyben Paczka Ferenc és neje Wagner Kornélia itteni életéről és festőművészi működéséről érdeklődik, az alábbi adatokat sikerült megtudnom.

Paczka Ferenc és neje az 1900-as évek elején vett itt Koppányszántón egy régi parasztházat, melyet később felujitatott és kibővitetett, müteremmel egybekötve. Ezen épitkezést kb. 1908.-ban fejezte be.

Attól fogva minden nyáron évi 4-5 hónapot töltött Koppányszántón, ahol népviselet, népiszokások, csoportos jelenetek, lakások butorzatok és tájjellegü festészettel foglalkozott.

Jelenleg is van Koppányszántón több alkotása megörökitve. Van egy Szentháromságot jelképező mozaik kockákból /szines/ kirakott müemléke, van egy "Szeplőtelen fogantatás"-t jelképező olajfestménye a templomban.

A volt lakásán van egy komplett szobabutor, mely az Övé volt, Ő festette a bútorokat többféle alapszinnel és tulipános diszitéssel ugyancsak van a lakásfalán egy olajfestmény, mely az Utolsóitéletet jelképezi és van még egy a Hársasi erdő bejáratát megörökitett festménye.

Ezen festmények és butorok bármikor itt Koppányszántón megtekinthetők.

A lakását 1929-ben adta el felesége Wagner Kornélia Pupp Simon nevü dolgozó parasztnak. Az épület jelenleg jókarban van és a régi formájában azzal az eltéréssel, hogy a mütermet azóta istállóvá alakitotta át az uj gazdája. Jelenleg is az Ő gazdája családja lakik benne. A faluban több idősebb ember ismerte Őket, jómagam is. a feleségét.

Amennyiben a levelem nem lenne kielégitő, ugy akár levéllel, akár élőszóval bármikor szivesen állok rendelkezésére.

Koppányszántó, 1968. március 20.

Tanács VB. Tamási Járás Koppányszántó

Csordás Ferenc sk.
vb.elnök

Csordás Ferenc
VB-elnöknek,
Koppányszántó.

Köszönetet mondok a Paczka-házaspár ügyében adott szives felvilágositásáért, levelét eredetben a legilletékesebb helyre /Müvészettörténeti Dokumentációs Központ Budapest XIV., Dózsa Gy.u.41./ továbbitom, a magam részére másolatba veszem. -

Mihelyt pedig alkalmam lesz Koppányszántót utbaejteni, felkeresem Önt és megtekintem a müvész egykori házát és alkotásait.-
Szekszárd, 1968. március 2[illegible]

/Debulay Antal/

próbálkozott meg. A festmény sz. István királyunkat ábrázolja, amint oltár előtt térdelve felajánlja a koronázási jelvényekben symbolisált országot a bold. Szűznek, mint «Patrona Hungariæ»-nek. Sokszor és ritkán jól feldolgozott tárgy, mely kettős irányban adhat a festők genialitásának elegendő teret, t. i. a felfogás feladatának ügyes megoldásában és a byzanti styl fényének ragyogtató kifejezéséhez szükséges színezésben. Ha *Vastag* alkotását e szempontokból kiindulva tekintjük, sajnálattal, de be kell vallanunk az igazat, miszerint e kép először is, mint egyházi festmény nem állja ki a kritikát. Nem találtunk e festményen az egyházi vallásos ihletből egy szemernyit sem, mely sz. eszméket keltő hangulat gyanánt ömölnék el rajta s megkülönböztetné a profán tárgyú képekből. A felhők között ülő bold. Szűz és a körötte csoportosult angyalok megannyi kifejezéstelen mintegy papirosból kivagdalt alakok, jobbakat, sokszorosan jobbakat láttunk már több kisebb városi oltárképeken. Ezekhez járúl még a rajztani hibáktól nem ment alkotású felhők botránkoztató hatása, még hozzá az egyik angyal — hogy mi okból? épen nem értjük — össze is markolja e merev és tömörtestűeknek festett gomolyokat. Legrosszabb benyomást mégis sz. István király alakja tett reánk. A történeti traditiók és a művészi jogosultabb felfogás ellenére, kopaszfejű koldús-alakot öltöztetett itt a festő a ragyogó koronázási palástba, melynek szemkápráztatólag sikerült kiviteléből semmiesetre sem akarnók levonni a szerzőt megillető részt. Szerintünk tévedett a művész, midőn az aggastyán szent fejedelem alakját minden eszményítés nélkül, teljesen realisticus modorban festé; azon kor, melyben az első magyar király élt, styljének teljes mellőzésével. Nem akarunk ezen megjegyzésünk által utjába vágni a festő-művész szabad szellemének, s azt mintegy bizonyos stylhez nyűgözni. Épen nem. De Vastag a képet megrendelésre, még pedig egy *román stylben* épült kápolna főoltára számára készíté: úgy jelen esetben okvetetlen kellett volna reflectálnia a körülményekre s azok kellő számbavételével alkotni oda illőt. Ez — készséggel beismerjük — nagy dolog, sőt bizonyos fokban teljesen kivihetetlen oly művészre nézve, ki, mint kizárólagosan jeles arczképfestő és nem mint egyházi styl-festő ismeretes. A *Jobst-* és *Stornó*-féle stylszerű alkotások felelhetnek meg csak egy következetesen keresztűl vitt román stylü kápolna főoltárának képeül, s nem a modern realisticus irány követőinek — még ha egyházi festők volnának is azok — productumai. Igen sajnálnók, ha e modern felfogású képet csakugyan alkalmaznák az alcsuthi kápolnában s megzavarná az összhangot.

Hátra van még az őszi kiállítás aránylag legjobb képéről, *Feszty Árpád* «Golgotha» czimű festményéről (197. szám) megemlékeznünk.

Hangulatteljes alkotás, mesteri tájkép: de a hegyen álló nehány alak, a három kereszt mind elenyészni látszanak a szemlélő előtt, mert a tájfestésben kifejtett műgond ez utóbbiak róvására történt. Nézetünk szerint e képen, melyet mestere jellemzően »Golgotha» névvel jelölt, habár némi előny nyujtható is a tájfestésnek, még sem szabad oly annyira háttérbe szorítnia a cselekvést, mint szerző, jelen alkotásán történt. A megváltás magasztos eseménye a keresztfán, a mellette csoportosult alakok megannyi statistáknak tünnek föl, mely okból csak bizonyos engedékenység alapján lehet, a különben igen sikerült festményt az egyházi képek közé sorozni, s mint olyat tekintve, megitélni.

Az eddig mondottakból kitűnik, kogy az idei őszi kiállítás egyházi festményei nem felelnek meg várakozásunknak. De azért ily meddő tárlatok után sem esünk kétségbe az iránt, hogy a hazai egyházi műfestés emelésére irányuló magasztos törekvések meghozzák e téren is a kivánt szebb jövőt!

A LELKÉSZKEDŐ PAPSÁG KÖRÉBŐL.

XX. **Ft. Imecs F. Jákó** erdély-egyházmegyei áldozár t. főesperes és gymn. igazgató úr ő nagysága, az általunk, e folyóirat 140. lapján, rajzban bemutatott kehely mintájára egy példányt rendelt meg aranyozott bronzból, ezüst kupával és patenával. A kehely talpába belűl következő felírat lesz bevésve: CALIX · MEVS · INEBRIANS · (PS · XXII · 5 ·) IAC · PhILIPP · IMETS · DE · TVSNAD · ARChIDIAC · hON · DIR · GYMN · CSIKSOMLYO · 1880 · A napokban elkészülő kehely ára, a bevésendő felíratot is beleértve, 79 frt 4 kr.

XXI. **Nt. Beller Imre**, váczegyházmegyei áldozár, s. lelkész Hód-Mező-Vásárhelytt, szintén egy ily alakú kehelynek megrendelésére kért föl bennünket, mely 32 lat súlyú próba-ezüstből, tűzben aranyozva, a napokban kész is lesz. E kehely a buzgó s. lelkész úr kezdeményezésének köszönhető, amennyiben plébániájok egyik hivét megnyerte arra, hogy e nemes műízlésben alkotandó ötvösmű költségeit fedezze s így a hódmező-vásárhelyi plébánia-egyháznak paramentumait egy szép darabbal gyarapitsa. A kehely talpába, a megrendelő és adományozó kivánsága szerint, a következő magyar felírat lesz bevésve, stylizált betükkel:

✠ AZ · ISTEN · DICSŐSÉGÉRE · ÉS · FÉRJE · PÁL · PÁL · LELKÉNEK · NYUGALMÁÉRT · FELAJÁNLJA · ÖZVEGYE · BÁLINT · BORBÁLA · h · M · VÁSÁRhELY · 1880.

két sírban üvegedénykét is leltek, melyek tudományos megvizsgálás czéljából Rómába küldetvén, Garampi bibornok átirata szerint, a falaikon a vérnek semmi nyoma sem födöztetett föl, tehát nem voltak vérámpolnák.[1] Ezen keresztény sírok nagy száma fényesen igazolja mindenekelőtt azt, hogy a mai Pécs, hajdan Sopianæ, római coloniában már a IV. században virágzott a keresztény vallás; továbbá hogy itt egy egész őskeresztény cœmeterium volt, melyben aligha állott egyedül ezen katakombaszerü cubiculum, sőt ellenkezőleg, sok érdekes keresztény műemléknek kell még lappangnia e sírkamra környékén,[2] melyeket ma még oly kevéssé ismerünk, mint jövendő Bosiójukat!

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

XIX. **Egyházi festmények** az orsz. magyar képzőművészeti társulat őszi kiállításán. Folyóiratunkban tett igéretünkhöz képest, kötelességünknek tartjuk azon egyházi tárgyú festményekről megemlékeznünk, melyek az említett tárlaton közszemlére voltak kitéve. Mindenek előtt előre kell bocsájtanunk, hogy e festmények egyenkint és együttvéve, tekintve az általunk hangsúlyozott egyházias felfogást és műirányt, nem elégítettek ki bennünket. Vegyük sorban a képeket. Tehetséges fiatal festőnktől, *Paczka Ferencztől* két egyházi tárgyú festményt láttunk ott, a 3. számút, mely «*Magdolna*» néven szerepel a lajstromban és a 191. számút, «Lázár feltámadását» helyesebben «feltámasztatását.» A napi sajtó éles bonczkés alá vette e két képet. Ezt helyeseljük, de tulzó megjegyzéseit elejtve, részünkről kénytelenek vagyunk régi álláspontunkra helyezkedve, még szigorúbban itélni e művekről. Ami a «Magdolna» névvel jelölt képet illeti, határozottan téves felfogást árul el szerző, oly annyira, hogy festményéből senki sem olvashatja ki a bűnbánó Magdolná-t. A felborzolt dús növésű vörös haj, a mosolyt sugárzó vonások, nézetünk szerint épen nem képezik a bűnbánó «Magdolna» ismérveit. Ennél többet pedig hiában iparkodtunk rajta fölfedezni. Semmi egyházias ihlet, mely a sz. képeket jellemzi, egyetlen jellemző vonás sincs e képen, melyek után az egyházi festmények közé volna sorozható, s mint ilyen tárgyalandó. Sokkal helyesebben teszi vala

[1] U. o. «in quibus etsi, quod inesse mihi videatur ad latera materiæ, non esse Sanguinem judicarint ii quos consuluit cla. me. Card. Garampius.»

[2] Ugyanezen nézetét nyilvánítja *de Rossi* (id. mű, 152. lap.) «Conchiudo questo breve cenno intorno a sì importante monumento avertendo, che esso probabilmente, a mio avviso, non e solo.»

szerző, ha a kalauzban «tanúlmányfő» néven szerepelteti s nem kereszteli el annak, ami épen nem, Magdolnának. Ha mint tanúlmányfőt itéljük meg e festményt, úgy készséggel ismerjük el szerző genialitását, különösen a meglepő hajidomításban nyilvánuló bizonyos bravour-ját, de mint egyházi kép előtt, nem lehet helyeslőleg bólintanunk fejünkkel, hacsak nem azért, hogy a fiatal szerzőjét tévútra vezetve, ámítsuk.

A «Lázár feltámasztatása» című festményről, mint egyházi tárgyú műről, már többet mondhatunk. A conceptio, bár az apróbb tévedésektől nem ment, általán ügyesnek és meglepőnek tünik föl. Kár hogy szerző számos rajztani hibába és botlásokba esett, melyek jó részét gyors munkájának szeretjük felróni. Míg Lázár alakján gondos ecsetkezelést tapasztalunk: Krisztus urunk képéről, arczkifejezéséről, különösen pedig ruhájáról és annak szerencsétlen szinhangulatáról szivesen hallgatunk! E nagyszabású képnek valószinüleg az ártott legtöbbet, hogy szerzője rohamos sietséggel iparkodott befejezni művét. Itt eszünkbe jut, a mit Piloty-nak a m. n. muzeum képtárában levő «Nero»-jára oly találóan mondottak. A remekül festett mozaik padozaton levő alakokat rajztani hibáik miatt eltávolítva, kifogástalan művet nyerünk. Paczka «Lázár feltámasztatásával» így vagyunk. A sírjából kiszólított Lázár képét ha valaki kivágná s külön keretelné be, épen nem követne el barbárságot, sőt a kép előnyére czélzó cselekedetet! Még csak egyet. Több művésztől hallottuk a hely szinén, hogy Paczka jövője fölött kétségbe kell esni. Talán igazat adhatnánk e művek alapján is e gyorsan elterjedett véleménynek, ha egy kenyere javát megevett festő alkotásaival állnánk szemben. De egy fiatal, még teljesen ki nem forrt tehetséget brevi manu elitélni, alig helyeselhető, kivált jelen esetben, midőn a szóban levő ifjú festő nem egyszer adta tanujelét hivatottságának, sőt genialitásának. Ily elhamarkodott itéletek számtalanszor részesültek a később bekövetkezett tények által való meghazudtolásban. Ezt nem csak tiszta szívből óhajtjuk, de reméljük is Paczka Ferencz jövőjét illetőleg, mely természetszerű evolutióhoz szerző iparkodásán kívül legjobb segédkezet nyújthatnak a részrehajlatlan őszinte kritikák: íme az ok, mely bennünket is mindezek őszinte elmondására késztetett!

A kiállítási helyiség harmadik termében 64. szám alatt felállított képet már egészen más szempontból lehet, sőt kell is megitélnünk. Szerző nem tartozik a most fel-feltünedező ifjú erők soraihoz, sőt működése delén, elismerést kivívott eredményeket mutathat föl a műfestés egyik nem legkönnyebb ágában, az arczképfestésben. Értjük *Vastag György* érdemes festőnket, ki e képben az egyházi festés terén

Paczka Ferencz

Vas. Ujs. 1901. 753. l.

(A Műcsarnokból.)

Paczka Ferencz, mint életképfestő jelent meg. Először mint bibliai festőt, majd mint tájfestőt ismertük. Újabban úgy látszik, friss kedvet érez az életképek festéséhez. Tolnamegyei falusi alakokat, rendesen kaczkiás lányokat többször vett már ecsetjére. Most kiállított egyik képe ünneplőbe öltözött fiatal parasztlányt tüntet föl széles szoknyában, sima fejjel, fehér ingvállban, nyakán üveggyöngyökkel, hajfonatában széles nagy pántlikával. A kép czime: «Be szeretnék páva lenni.»

MDK

Paczka Ferenc

1902-ben Jászy Mari-arck.Feleségével együtt festették. A müvészpár érdekes vetélkedése, mindkét arcképe rendkivül jellemző.
A 185 mütárgyból álló koll.értéke, hogy a dunántuli, tolnai magyar népélet szépségeit feltárja.

Kézdi: Paczka-kiállitás.

Pesti Hirlap 1908.márc.25.74.sz.

Paczka Ferenc (Monor, 1856. jul. 31. -- Berlin, 1925. ápr. 20.): festő. Müvészi tanulmányait Münchenben és Párizsban folytatta. Ezután Simor János esztergomi érsek Rómában tanittatta, ahol § a pápa arcképét is megfestette. Később Berlinben telepedett le, de a mo.-i akadémikus festészettel mindvégig megtartotta kapcsolatait. Történeti kompozicióí közül legismertebb Emese álma c. képe. Vallásos tárgyu képeken kivül (A tékozló fiu) müvészetének legkiemelkedőbb eredményei dunántuli tájképei, népéletképei, melyeket finomabb, oldottabb festőiség jellemez. 1927-ben müveiből hagyatéki kiállitást rendeztek. -- Irod. Laban Ferenc: AP. müvészpár (Müvészet, 1908. 1-15); Lyka Károly: P.F. (Magy. Müv. 1925); Salácz G.: Görgey Artur levelei a Packa-müvészpárhoz (A Bécsi Magy. Tört. Int. Évk. 1931).

KSné

Paczka Ferenc (Monor, 1856. jul. 31. -- Berlin, 1925. ápr. 20.): festő. Művészi tanulmányait Münchenben és Párizsban folytatta. Ezután Simor János esztergomi érsek Rómában tanittatta, ahol § a pápa arcképét is megfestette. Később Berlinben telepedett le, de a mo.-i akadémikus festészettel mindvégig megtartotta kapcsolatait. Történeti kompozicióí közül legismertebb Emese álma c. képe. Vallásos tárgyu képeken kívül (A tékozló fiu) művészetének legkiemelkedőbb eredményei dunántuli tájképei, népéletképei, melyeket finomabb, oldottabb festőiség jellemez. 1927-ben műveiből hagyatéki kiállitást rendeztek. -- Irod. Laban Ferenc: AP. művészpár (Művészet, 1908. 1-15); Lyka Károly: P.F. (Magy. Műv. 1925); Salácz G.: Görgey Artur levelei a Packa-művészpárhoz (A Bécsi Magy. Tört. Int. Évk. 1931).

KSné.

Paczka Ferenc festő

Magyar Életrajzi Lexikon

NADINE VON RADOWITZ
PACZKA KORNÉLIA RÉZKARCA

nyitják, — hogy éppen a túlhatalmas képzelettel és kedéllyel teljes fiatalkori koncepciók azok, amelyeket még eddig nem sikerült a maga énjéről teljesen, összhangzatos és művészi módon lehámoznia. És miután ő maga így rámutat a „fődolog"-ra, arra a nagy és egyetlen célra, amely előtte lebeg és amelynek elérésére pihenés nélkül törekszik, ám kiséreljük meg, egyelőre akár az ő eszményképének a figyelmen kívül hagyásával is, azokat az étape-okat meglátni, amelyeken meredek útja közben áthaladt, úgyszintén azt a sok szépet és pompásat, ami úgy „mellékesen" az útszélen elhullott.

Paczka Kornélia még Rómában hozzálátott, hogy egy egységes rézkarc-sorozatot alkosson, amelybe az imént említett „Maria mater consolatrix" csak mint egy rész volt hivatva beleilleszkedni. Úgy tervezte, hogy ez a sorozat szimbolisztikus kifejezése legyen a nő lényének. Két, ebbe a sorozatba szánt és megkezdett nagy rézkarc („A leány és a képzelet", „A nő a chaosban") tönkrement. Miután a művésznő a rézkarcot nem győzte egészséggel, abbanhagyta. E helyett még nagyobb tervre szánta rá magát és elhatározta, hogy ezt a témát hat kolosszális festményben fogja megoldani. A festés teknikájában az ura által támogatva, ez a hatalmas megfestett szimfónia részben még Rómában, részben pedig az első berlini időszakban létre is jött, de befejezve nem lett. Eddig az egésznek csak egyes részletei kerültek a nyilvánosságra. Ezeknek a többször is megfestett képeknek egyes motivumait a művésznő ezenkívül már a nagy koncepcióból kisarjadzott önálló művekre is felhasználta. És mindezekhez a munkákhoz a részleges vázlatoknak és tanulmányoknak csodálatosan bőséges sokasága készült. És bárha le kell mondanom arról, hogy ennek a nagy sorozatnak a képeiről, amelyek eddig csak részben kerültek a nyilvánosságra és előttem is csak részben ismeretesek, ítéletet mondjak, mégis szabad tán kiemelnem azt a ragyogó rajzbeli erőt, mely a vázlatokból és a tervezetekből kisugárzik. A mozdulat-motivumok szinte végtelen sora bámulatba ejti az embert. A mindig másképen beállított csoportok mintha a képzelet kiapadhatatlan forrásából fakadnának. Emellett művészi törekvésének a központjában mindenkor a meztelen emberi test áll. Alig van még egy élő művésznő, aki, betekintést engedvén a rajzfüzeteibe, a legremekebbül megrajzolt aktoknak ilyen sokaságát mutathatná föl, amelyek hol krétával és szénnel nagy lapokra, hol kihegyezett ceruzával apró papirszeletekre odavetve : valóságos végtelen melódia az „Ember, az emberkék és az asszonykák" thémája fölött — lévén az utóbbiak, amint illik is, többségben. Ilyenkor látja csak az ember, hogy hányféle „állás", „fekvés" képzelhető és hogy az ember eddig még semmit se tudott.

A művésznő harmadszor is nekifogott ennek az egész lényét betöltő problemának a megoldásához, amikor egy óriási csészeformájú kutat tervezett, amelynek gazdag, plasztikus díszítésében akarta tisztultan kifejezésre juttatni azt, ami a képzeletében előtte lebegett. A szobrászat technikája úgylátszik semmi nehézséget sem okozott neki. Nem kellett küzdenie vele, mint a színnel. Persze egy mélyértelmű alkotásról van szó. És sok esz-

PARASZTLÁNYOK
PACZKA FERENC FESTMÉNYE

Művészet 1908.

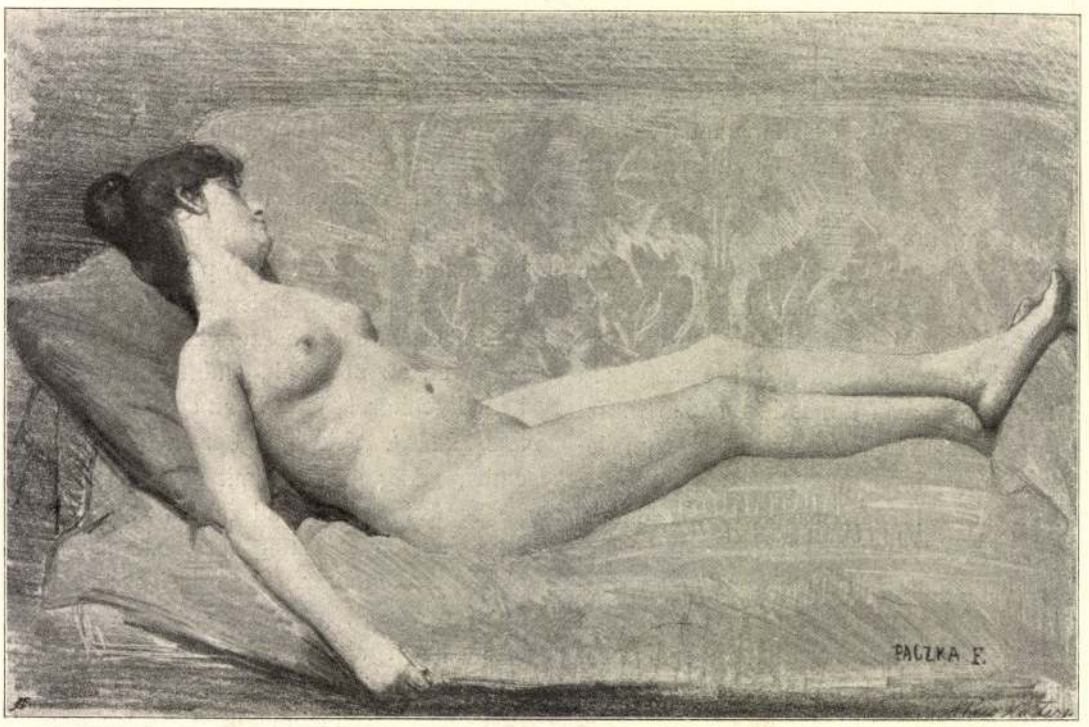

ALVÓ LEÁNY
PACZKA FERENC KŐRAJZA

tendő komoly munkájáról. A kút bronzban van gondolva. A minta gipszből van. És az alakokat — mint a kép mutatja — a művésznő a keménnyé vált gipszből akarja kifaragni. Ez, a kényelmes, agyagból való mintázással szemben, elragadó üdeséget, élességet és tökéletességet kölcsönöz neki. A hat dombormű közül, mely a kutat, annak a festett sorozatnak megfelelően, díszíteni hivatva lesz, az egyiket, mely részben már készen van és körülbelül egy méter széles lesz, a „Chaos"-t, képben is bemutatjuk olvasóinknak. Dante-szerű, látnoki fantáziával mutatja be ezen a művésznő előttünk ember-tömegek táncát, az emberi nemnek szemeink előtt felvonuló, szinte belátthatatlan vonulását: mint felhők gomolyognak a csoportok, szélvész kap bele a nagy kavarodásba, mint ködszalag vész bele a tömeg hullámzása a végtelenbe. Szinte álomszerű az egész, mintha egy egész világnak vágyakozása, epedése és sóhajtozása volna! Ez az összbenyomás. De az élesebben fürkésző szem legnagyobb meglepetésére, fölfedezi, hogy ez a látszólagos „Chaos" a legszabatosabban kidolgozott egyes tanulmányokból van összerakva, amelyek ott pihennek a művésznő mappájában, s amelyek közül egy ceruzarajzot olvasóinknak is bemutatunk. A motivumoknak szinte beláthatatlan gazdagsága tárul elénk. És én nem habozom kijelenteni, hogy ez a dombormű, mely persze megint csak egy része a nagy egésznek, előttem a legtökéletesebbnek látszik, amit csak a művésznő eddig alkotott. És elsősorban az indít engem erre az ítéletre, hogy itt elérve látom azt is, amit — mint fönnebb említettem — a művésznő mint fődolgot kíván szerepeltetni. Adja Isten, hogy ez a hatalmas alkotás necsak a minduntalan visszatérő gondoknak forrása legyen a művésznőre nézve, hanem egyúttal az erő forrása is, jobban mondva, az „Élet kútja", amelyben a képzelete és magasan szárnyaló elszántsága állandóan megifjodhassék.

Paczka Kornélia Berlinbe való visszatérésének első időszakában, Schwartz Károlyné úrnő megrendelésére, két „Zene" és „Tánc" című dekorativ falfestményt készített, mely a megrendelő villájának a zenetermébe volt

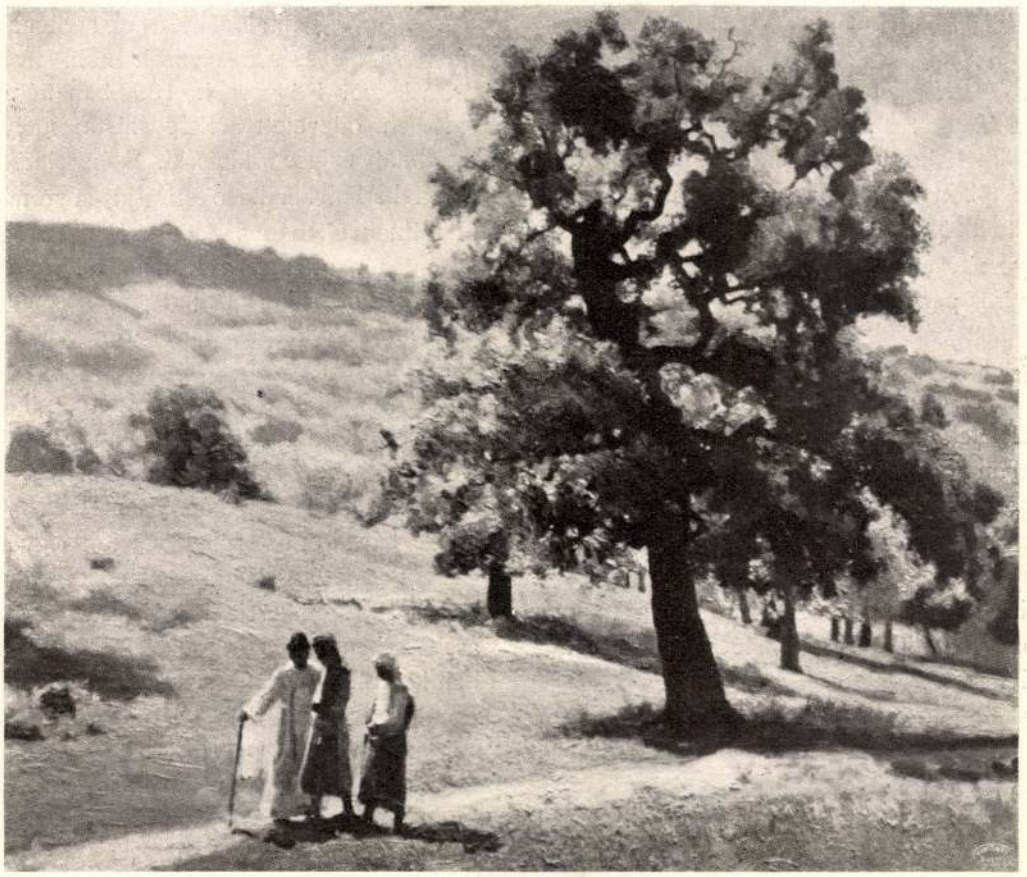

ÚTBAN EMMAUSZ FELÉ
PACZKA FERENC FESTMÉNYE

szánva. Ez a két festmény rendkívül tiszta, kedves és költői modorban, mint pendant van megoldva. Derült, átlátszó, de amellett erőteljes színei valami ünnepélyes vidám jelleget kölcsönöznek e két alkotásnak, mely mint a tavaszi levegő s mint az ifjanti jókedv hat az emberre. Egy, a nemes életöröm által felhangolt nemzedéknek zavartalan derültsége járja át ezt az alkotást. A táncképen, mint figyelő arcok, a megrendelő leánykáinak az arcképei is rajta vannak. Mindez valósággal férfias biztossággal van beállítva — ez éppen az igazi művészi tudás, mely nem kutatja a nemet — az érzés azonban, mely a művet áthatja, hamisittatlanul nőies, félreismerhetetlenül gyöngéd, asszonyias — és ez jól is van így! Paczka Kornélia távol áll attól, hogy, mint költő-, író-, festő- vagy agyagot gyúró társnői közül sokan, mint férfias egyéniség akarjon a világ előtt szerepelni. Érzésében teljesen nőies. Csak az alkotásban, amely csak egy lehet s amelynél nem a nem határoz, veszi fel a versenyt. Az a végtelen báj, amely művészi megjelenéséből kisugárzik, nagyrészt viselkedésének ebből a becsületességéből és természetességéből fakad.

A „Vita beata"-ban a művésznő — külsőleg tán Klinger nagy példáján felbuzdulva — megróbálta festői és szobrászi tehetségét kombinálni. Hogy a keret fafaragásához legjobban illő tónust megtalálja, magát a képet háromszor is átfestette. Ez a mű, mely teljes befejezése óta sehol sem volt kiállítva, Büdesheimban, az Oriola grófi pár tulajdona. A „Deutscher Kunstverein" számára a művésznő ezután egy algrafiát csinált. Egyébiránt a „Csüggedő" című bronzalak — melynek motivuma a fönnebb tárgyalt vázlatból van merítve — volt a művésznő első tulajdonképeni plasztikai munkája, amelyhez a „Vita beata" figu-

rálisan faragott kerete úgyszólván előtanulmányul szolgált.

Azóta, hogy Paczka Kornélia a nyarat rendesen Tolna-Szántón tölti, abban leli kedvét és örömét, hogy festői érzékét inkább abban az irányban fejlessze, amelybe őt az oldala mellett dolgozó ura vezette. Ő is a szántói menyecskéket és interieuröket festi (ezek közül egy piros parasztbútoros-kép Dessauban van), a kilátást villájuk pitvarából szép virágos- és konyhakertekre, és mint legsajátosabb különlegességét, csudálatosan őserejű felfogású virágcsendéleteket: parasztkorsókban és parasztfalakban illatozó s a pitvar párkányára állított virágokat, táj-háttérrel, teljesen fényben és levegőben fürdő virágokat. Plein-air tájképeket, pillanatnyi világítási hatásokkal. Egy olaszországi utazása alkalmával festette a magyar Szépművészeti Múzeumban lévő „Appenini táj" című képét.

Most pedig mindenekelőtt az arcképeire kell rátérnünk. Mesésen sikerült neki fivérének, dr. Wagner Frigyesnek 1900-ban készült és szélesen odavetett arcképvázlata, mely a fej tartalmát teljesen kimeríti. Szép sikert arattak a berlini kiállításokon ifjú sógornőjének, Margitnak életnagyságú arcképe, az ő szeretetreméltón sensitiv arcvonásaival és dús, de rövidre nyírott és amellett érdekesen fehéres hajával. Míg Jászai Mari arcképében, mely felfogásban nagyon is emlékeztet az urának fönnebb említett Jászai arcképére, mint utánérzésben, nem tudok zavartalan gyönyörűséget találni, annál jobban kielégített Kammererné kiválóan szép képmása.

De bármily sikerültek és jók legyenek is ezek a festett arcképek, a tehetség erejének a legerősebb gyökereit mégis csak a grafikus arcképeiben találom. Rajzolt, litografált, rézben karcolt és algrafikus arcképlapjain, a férfia-

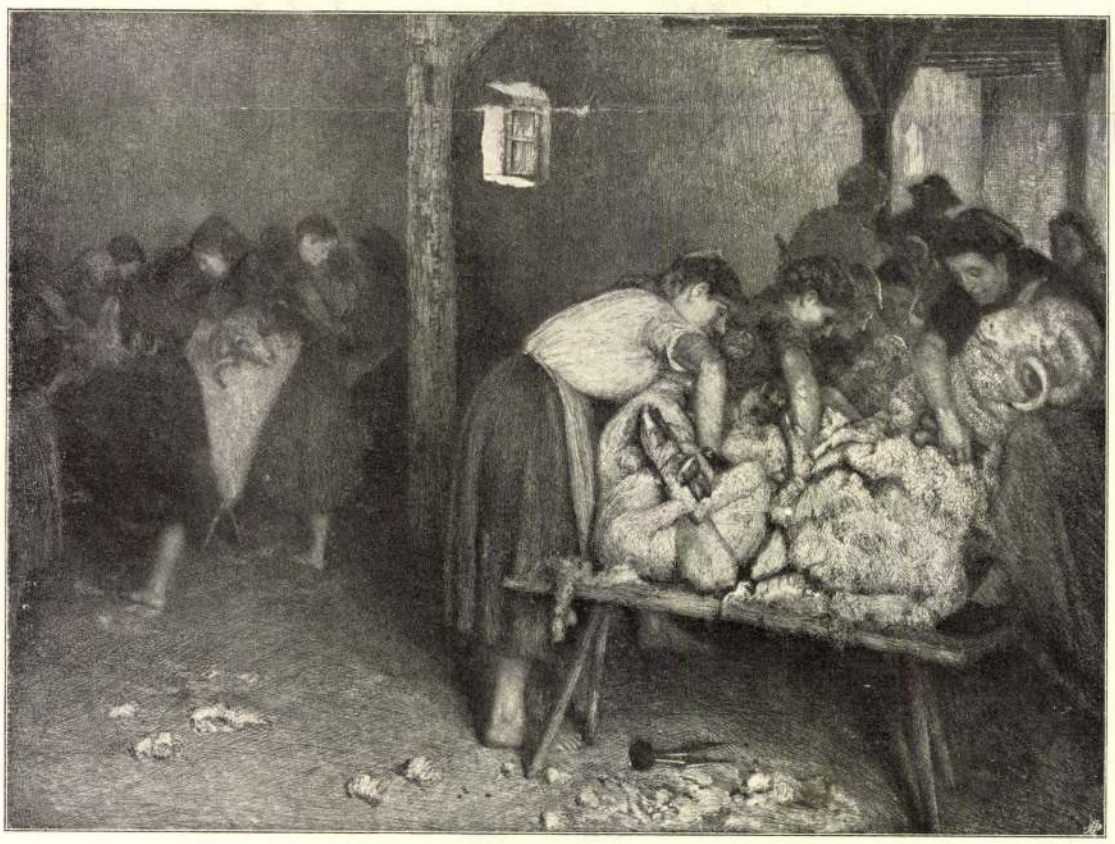

KOSNYÍRÁS
PACZKA FERENC RÉZKARCA

kat ábrázolókon úgy, mint különösen a nőket ábrázolókon, Paczka Kornélia valóságos mesternek bizonyul. A hasonlatosság eltalálásában való szinte hihetetlen biztossággal a legfinomabb érzésű felfogást egyesíti. Akár kecses ízlésről, akár érdesebb jellemzésről van szó, ezekből az elemekből, a legtisztább kivitellel párosulva, mely egyetlen vonásában sem árul el aggodalmaskodást, de viszont soha sem nélkülözi a legbecsületesebb törekvést, mindig olyan kép alakul össze, amelyben stílus van. A művésznő legsajátosabb egyéni stílusa. Ezekben a lapokban van fajbeliség. Teljesen eltekintve attól a finom, arisztokratikus fajbeliségtől és különösen női fajbeliségtől, amely a művésznőnek a megrendelők egyéniségében kínálkozott. A fényes sikereknek egész sorát jelzik a következő neveket viselő lapok: Radowitz Nadine kisasszony, Radowitz Elise Mária kisasszony, Revertera Anny grófnő, a kis Wodzicka grófnő, később Berlinben kezdődnek a kőrajzok és algrafiák, melyek az alkotás könnyedségének a fokozódásáról tesznek tanuságot: Maltzan grófné, Pückler grófné, Schulenburg grófné, Herrmann titkos tanácsosné, Schwartzné, Görgey, Richter tanár, Meitzen titkos tanácsos, Münsterberg városi tanácsos, a művésznő apja és Margit sógornője és sok más. Végre a művésznő algrafiában a saját maga arcképét is elkészítette, az ő sötét, derült, világító szemeivel.

LABAN FERDINÁND

VON WALDOW-REITZENSTEIN ERZSÉBET
PACZKA FERENC FESTMÉNYE

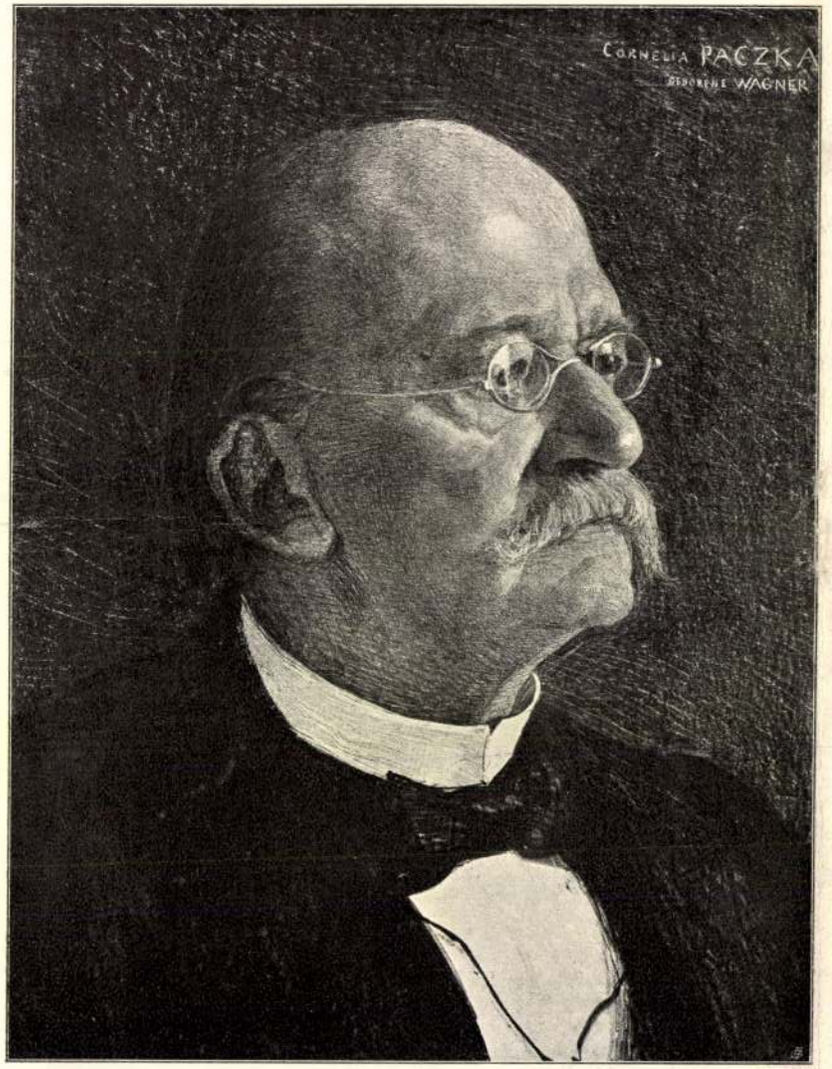

ARCKÉP
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

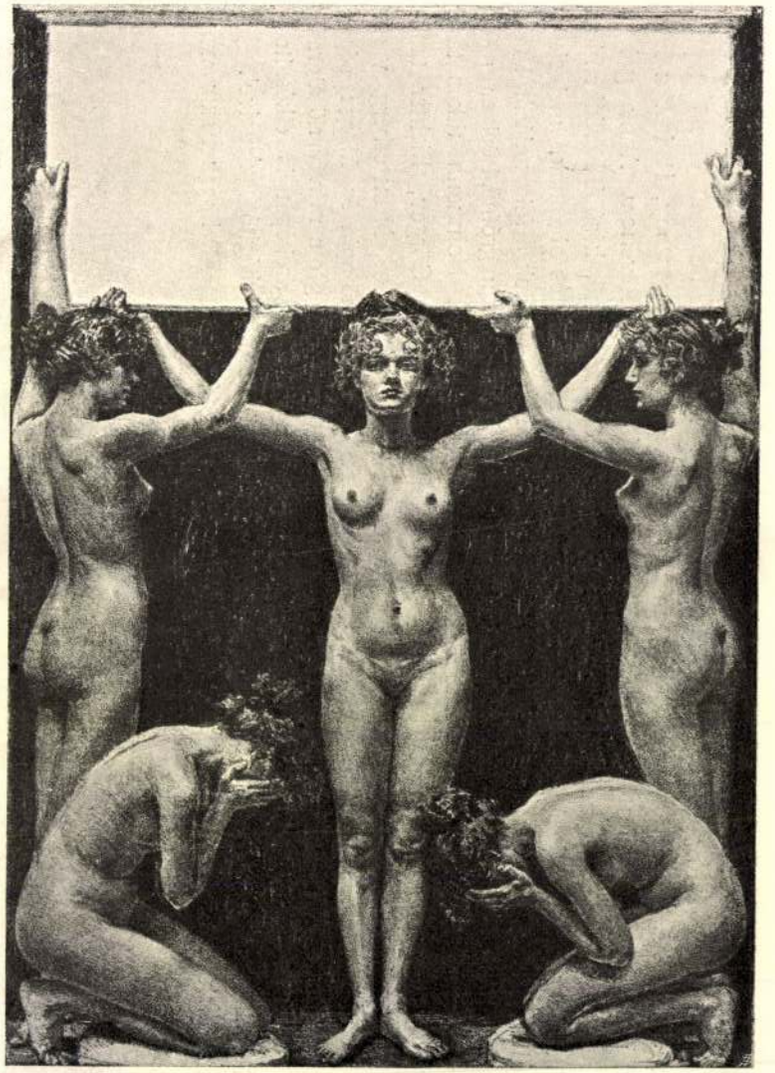

PLAKETT
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

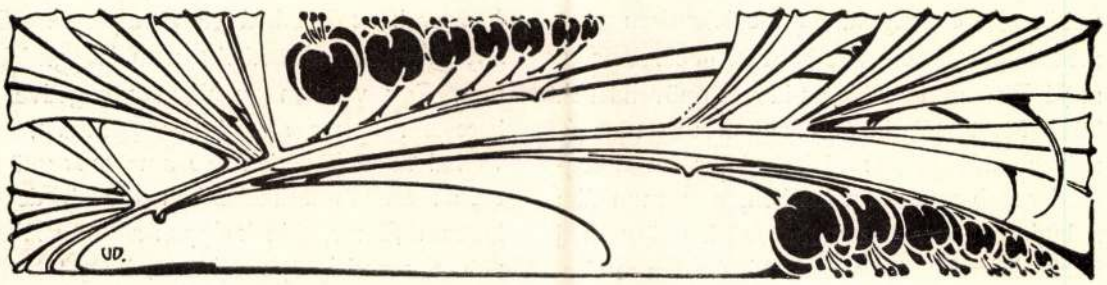

A PACZKA-MŰVÉSZPÁR

Most tizenkét esztendeje, hogy a Paczka-művészpárral megismerkedtem. De nem ám valami kalandos módon az Abruzzók közt, vagy holmi regényes körülmények közt a Svájcban, hanem egészen egyszerűen és prózaiasan a berlini West egyik társaságában. A sok tucat-ábrázat között, az úr és az asszony is, hamarosan magára vonta a figyelmemet egyszerű, természetes és rokonszenves lényével. És mikor kevéssel ezután alkalmam nyílt mindkettőjüket művészi nyilatkozataikból is megismerni, tisztában voltam vele, hogy az életben megint egyszer a szerencse kegyeltje voltam. Mint jellemek, az évek folyamán a legnagyobb tiszteletet váltották ki belőlem, mint művészek pedig öntudatos törekvésük, vasszorgalmuk, bár egymástól elütő, de egymást mégis oly pompásan kiegészítő gazdag talentumuk, de legelsősorban alkotásaik teljessége, sokoldalúsága, ragyogása és magas szinvonala révén, mindig újra meg újra mély benyomást tettek rám. Így azután készségesen és a legnagyobb örömmel engedtem annak a szeretetreméltó felszólításnak, amelyet e folyóirat szerkesztője intézett hozzám, hogy a két Paczkáról cikket írjak a magyar közönség számára. Engedtem, bár mind jobban és jobban tisztába jöttem vele, mennyire kétes vállalkozás az, még élő egyéniségekkel szemben valóban igazságosnak lenni akarni.

Előrebocsátom mindkettőjüknek legszükségesebb életrajzi adatait.

Paczka Ferenc tekintélyes budapesti polgárcsaládból származik. 1856 július 31-ikén született és Paczka Jakab monori körorvosnak és Schlick Karolinának volt a fia. Szülei, hogy számos gyermeküket neveltethessék, csakhamar beköltöztek Budapestre. Ferenc három esztendeig a kegyesrendiek gimnáziumába járt, majd a fővárosi reáliskolát látogatta. Ő maga örömmel gondol vissza azokra a boldog időkre, viszont az utóbbi intézetben ünnepélyes alkalmakkor ő róla is szivesen megemlékeznek. Első rendszeres oktatását Strohmayer Máté szabadkézi rajztanárnak köszönhette, aki Rahlnak volt a tanitványa. Ugyancsak ő volt az, aki őt a művészpályára ösztönözte. Az ő tanácsára egyezett bele az apa abba, hogy a fia, ki akkor még serdülő ifjú volt, a müncheni akadémiára beiratkozzék, miután mint alig tizenöt éves fiú, egy önállóan tervezett és festett asztallapra valamelyik szegedi kiállításon kitüntetést kapott. Tizenhatodik évében tehát, szűkös anyagi viszonyok közt és tört németséggel bevonult a müncheni antik-osztályba, ahol a derék, korrekt és szigorú Strähuber volt az úr. Egy, a túlságos megerőltetésből származó súlyos betegségen hamarosan átesvén, már a második évben megkapta a már alig remélt

Művészet 1908.

ösztöndíjat és még mindig meglehetősen gyermekes kinézése ellenére is bekerült előbb Seitz, majd Diez osztályába, az idősebb növendékek közé. Most pedig inkább átadom a szót magának a művésznek: „Diez akkoriban a legmodernebb volt Münchenben, s a munkáim a budapesti urak szemében, akik az ösztöndíj odaítélésére hivatva voltak, túlságosan modernneknek tűntek föl. Az anyagi támogatást megtagadták tőlem, édes apám pedig semmit se tehetett értem. Így tehát gyermekes naivságomban fölkerestem Munkácsyt, aki akkor Magyarországon járt s egy budapesti fogadóban lakott. Ő lenézett munkáimat olyan jóknak találta, hogy meghívott, menjek vele Párisba

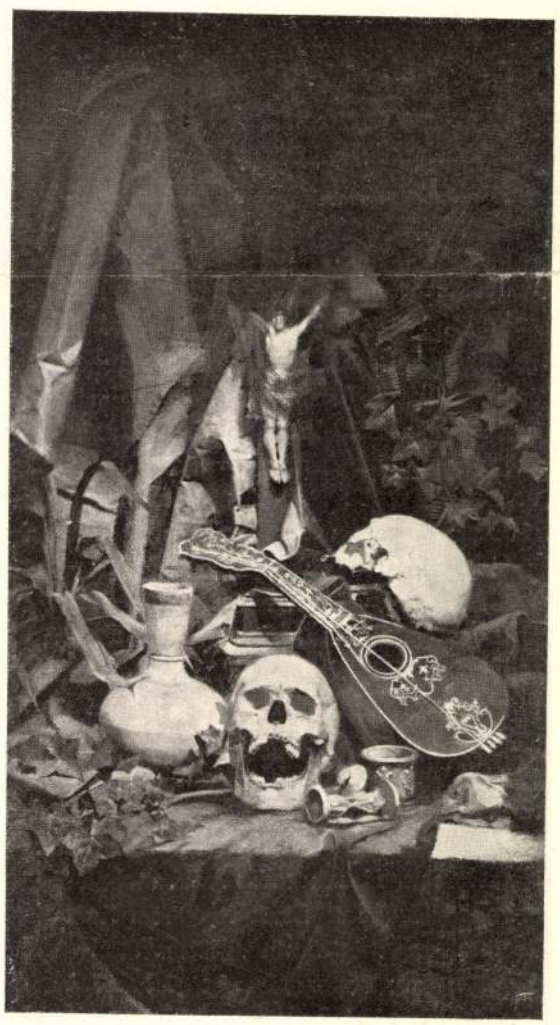

KOPONYÁK. 1876
PACZKA FERENC FESTMÉNYE

és legyek az ő tanítványa. Erre persze szűkös anyagi viszonyaim között nem is gondolhattam. Egy véletlen sugallatnak engedve, felkerestem Simor akkori hercegprimást, hogy valami munkát kérjek tőle, amelynek gyümölcséből azután Münchenben tovább dolgozhassam. Simor, akinek éppen akkor szüksége volt egy arcképre, megbízott, hogy fessem le őt teljes ornátusban — még pedig (Dankó kanonok javaslatára) anélkül, hogy nekem ülne, úgyszólván fejből: természetes, hogy a kép nem is lehetett volna más, mint amilyen lett. Nyolc hónapot töltöttem Esztergomban az általam nagyrabecsült és irántam a legjobb indulattal viseltetett egyházfejedelem mellett, folytonos munkában, azután pedig 1874 nyarán, nem éppen bőséges kincsekkel megrakodva, s egy Apponyi grófnak szóló ajánlólevéllel ellátva, elindultam Párisba. Munkácsy, sajnos, nem volt ott. Elmentem hát Zichy Mihályhoz, aki akkoriban Párisban lakott. Zichynek megtetszettem és rábírt, hogy nála dolgozzam. Ő, aki Waldmüllernek volt a tanítványa, mesterének a módszere szerint tanított engem. Egy koponyát kellett rajzolnom, a legrészletezőbb modorban. A körvonalat tetszés szerint bármely ponton elkezdhettem, de azután körös-körül minden vonást, minden görbületet olyan pontosan oda kellett raknom, hogy az utolsó vonás szabatosan belefolyjék a kiindulási pontba. Pokolian nehéz módszer! Festenem is szakasztott így kellett: a koponyát jól beállították, akkor ki kellett keresnem a legsötétebb árnyékot és odaraknom, körös-körül azonban mindent foltonkint megfestenem, de úgy, hogy másodszor ne nyúljak hozzá; mindent abból az első, legsötétebb foltból kellett lefokoznom. Mikor később egyszer Böcklinnel beszéltem, ő is ugyanazt a tanácsot adta, csak azt az egyet engedte meg, hogy mindjárt az elején a legvilágosabb foltot is felrakhassam. Így dolgoztam rövid ideig Zichynél, majd egyedül a Rue Duperré-n levő műtermemben. Miután fogytán volt a pénzem, egy kombinált koponya-csendéletbe fogtam bele. Ezt a kicsinyes, de a fiatalság lelkesedésével megfestett művet Cadar műkereskedőnél állítottam ki, aki 1000 frankért túl is adott rajta. Később ráakadtam Saint Germain ko-

mikusnál, akinek az ágya fölött lógott. Hálószobájának a többi képei is ehhez hasonló tárgyúak voltak. Új kedvvel fogtam hozzá egy másik vászonhoz, „A koldusok"-hoz, amelyen kilenc nagy alak volt egy templom fala előtt. A képet az 1876-ik évi Salon-ra el akartam készíteni, s így a kép, az idő rövidsége révén szabadabban és könnyebben sült el, voltak ugyan kvalitásai, de kissé csirizesnek hatott. Zichy hónapokon keresztül beteg volt, nem láthatta a képemet, s mire meggyógyult, a javarésze már készen volt, úgy hogy ennek a képnek a megfestésénél csak lényegtelenül befolyásolhatott. De azért azt hiszem, azt a keveset, ami a képben az ő modorára emlékeztet (a kép jobb oldalán), valamelyest mégis föl lehet ismerni. A „Koldusok"-at még a Salon megnyitása előtt eladtam Marsden angol műkereskedőnek 10,000 frankért. Mikor az óriási vásznat bevitettem a Szalonba, sokat beszéltek róla, de nem igen hitték, hogy a zsüri elfogadja. De azért mégis bejutott és szinte végtelen keresés után végtelen magasságban akadtam rá. A koponya-csendélet ellenben nagyon jó helyet kapott. Zichy azt hitte, hogy miután azt a modort, amely a természetet imádja — mint azt Waldmüllernél tapasztalta — elsajátíttatta velem, a hazug udvari-festő-modort is kell hogy megismerjem. De én azt nem akartam és nem is tudtam elsajátítani. De emellett fiatalos fejlődésemben soha pihenést nem engedett és más, már teljes férfias érettségükben dolgozó művészekkel szemben játszott engem, a tanítványt, ki. Szinte agyondolgoztam magamat és csaknem képtelenné váltam a munkára." Paczkának a párisi időből származó igazán jó alkotásai, mint A Montmartre hegedűsei (Hecht Jenőnél Párisban), Pablo de Sarasate két arcképe (az egyik Szarvadynál Párisban, a másik magánál a művésznél ugyanott) és mások, mind olyan időszakokban készültek, mikor Zichy nem volt ott s ő teljesen szabadon és önállóan dolgozhatott.

Néhány, ezekben a kezdő években készült jeles munkája Amerikába került. Egy, ugyancsak a legszigorúbb Waldmüller-szellemben festett koponya-csendélete Louis Ulbach francia író tulajdonában volt.

Paczkának Párisba utazása előtt még önkéntesnek kellett föleskünie, avval a kedvezménynyel, hogy önkéntesi évét tanulmányai befejezése után szolgálhatta le. A bosnyák okkupáció következtében behívták az ezredéhez Esztergomba. De annyira el volt gyengülve, hogy újra eleresztették és végleges elbocsáttatásáig, hat hónapon keresztül megint a jóságos és bölcs hercegprimás vendégszeretetét élvezte.

Paczkára nézve, aki ezalatt állandóan és megfeszített szorgalommal dolgozott, ekkor a jelentős utazások korszaka kezdődik, amelyek őt Veneziába, Madridba, sőt szint' Tangerbe, majd később hosszú évekre Rómába vezették. Időközben egy-egy rövid időre hazájába is visszatért. Vándoréveinek az elején egyszer egy nyarat Szolnokon töltött Pettenkofen mellett, akit még Párisból ismert, vagy amint ő maga mondja: „aki ott szívesen tűrte őt maga mellett". Az ebből az időből származó kisebbméretű képeit Palásthy Pál esztergomi kanonok szerezte meg. Esztergomban festett még egy különben meglehetősen gyenge Szent Erzsébet-et (mint gyermek), Veneziában pedig egy „Magdolna és Lázár" című képet. Madridban egy Ribera-féle öreg szent annyira megtetszett neki, hogy lemásolta (Esztergom) és ez a kép, „megfoghatatlan módon" — mint ő szokta sóhajtva mondani — első madridi tartózkodása alkalmával a Velazquez-benyomásokat egészen megzavarta. De annál szebb Velazquez-másolatot készített később. Különös szorgalmat fejtett ki Rómában, ahol a Palazzo di Veneziában kapott műtermet és ahol a most Esztergomban levő Rafael, Tiziano és egyéb másolatok mellett a „Tékozló fiú-"t, „Attila halálá"-t is megfestette és különösen sok arisztokrata-arcképet festett. 1889-ben festette a nagy amerikai maecenás, Mrs. Coldwell nagy arcképét a washingtoni katholikus egyetem számára s kevés híja, hogy ugyanakkor XIII. Leó pápa arcképét is meg nem festette az amerikaiak számára. Az, hogy a pápa ülni fog neki, legalább is már biztosítva volt a számára. Paczka Görgey-arcképe, mely egyike a művész legsikerültebb, legátérzettebb és legjellegzetesebb arcképeinek, akkor szintén ki volt állítva Rómában. Ennek híre ment és

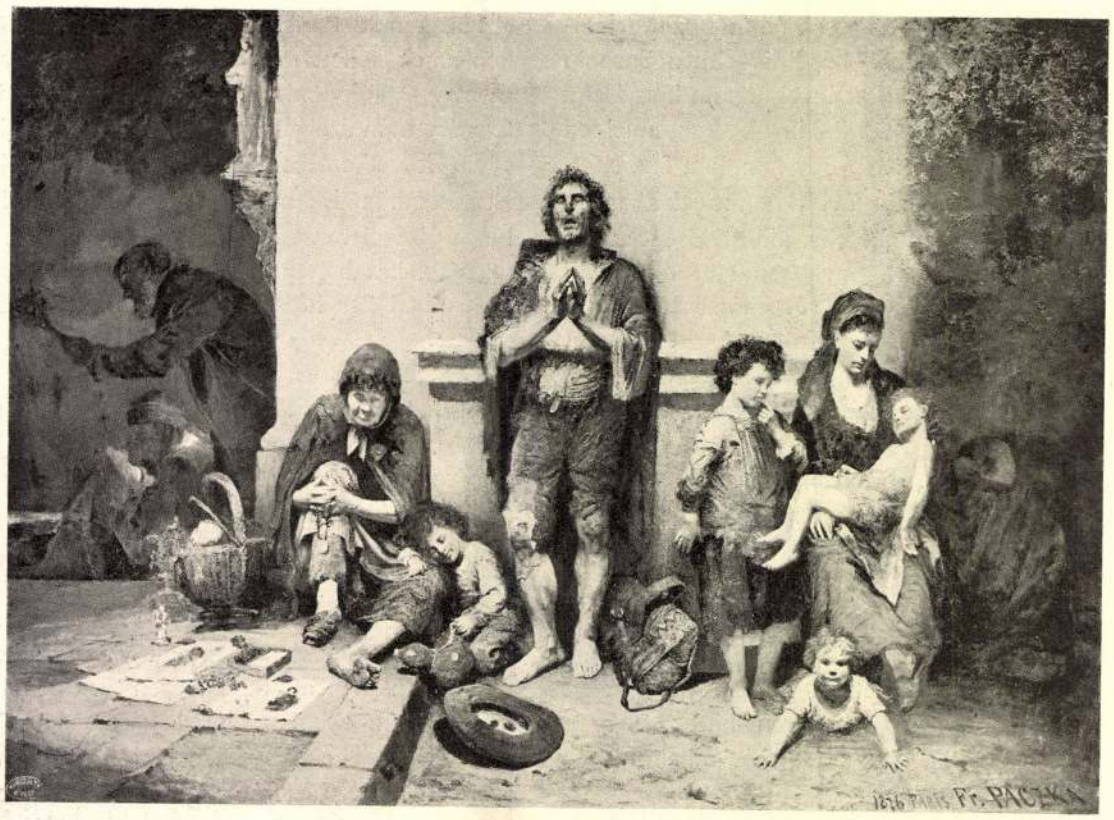

KOLDUSOK. 1876
PACZKA FERENC FESTMÉNYE

mérvadó helyen tudvalevőleg az ábrázolásnak éppen ezért a modoráért nem igen lelkesedtek. Hiszen még Lenbach műve is ugyanilyen okokból határozott nemtetszéssel találkozott ottan. Így azután az amerikaiak kénytelenek voltak egy gyakorlatiasabb gondolkozású és ennek a révén sok oldalról pártfogolt vetélytársnak édeskés fércmunkájával beérni, amelyért, bár ajándékba kapták, éppenséggel nem tudtak fölmelegedni. Ugyancsak az amerikaiak akkor a tengeren túlra is át akarták csábítani a művészt, de, mint ő maga mondja: „akkor épp oly kevés érzékem volt az ő nagy országuk iránt, akárcsak ma".

1888-ban Paczka hosszú időt töltött Szilézia, Maltzan gróf militschi kastélyában. Sok képe közül, melyek a kastély falait díszítik, említsünk fel egy számos alakkal ékes halászképet, továbbá a római tartózkodás utolsó idejében befejezett „Meretlein" című képet, (Keller Gottfried „Der grüne Heinrich" című regénye után). 1890-re esik Paczkának, feleségével, a szeretett és csodált művésznővel való házassága, aki ettől az időtől fogva élet- és munkatársává kellett hogy legyen. Néhány művet a művészpár közösen is festett, így a kalocsai érseki palotában lévő „Menekülés Egyiptomba" című, úgyszintén egy a primitiv művészek modorában készült „Angyali Üdvözlet"-et, mely a szántói templomba készült. A művészpár nagyon sajnálja, hogy ilyen, templomokba szánt, vallásos irányú megrendelésekben nem igen volt része. A nyarat a művészpár rendesen a Sabin-hegyek közt töltötte, ahol az Ádám és Éva" című festményhez, a „Bibliai táj"-hoz (Budapesti Szépművészeti Múzeum) és a „Klastrom nyári eső után"-hoz a tanulmányok és vázlatok egész serege készült.

Azok a megbízások, amelyeket Paczkáné kapott, azok a képek, amelyeket Paczkának Németországban kellett megfestenie, valamint

TÁNCLEGENDA
PACZKA FERENC FESTMÉNYE
PHOTOGRAPHISCHE GESELLSCHAFT, BERLIN, FÉNYKÉPE

az a csábító műterem, amelyben még ma is dolgoznak, arra indították őket, hogy Berlinben telepedjenek meg. Egyébiránt abban az elhatározásukban, hogy Rómát elhagyják, az a nagyon is érthető óhajtás is közreműködött, hogy a művészet legújabb fejlődésével szoros érintkezésben maradjanak. 1895 óta tehát Berlinben élnek. De hét év óta minden nyarat az ő szeretett Tolna-Szántójukon töltenek. Paczka festői munkássága Berlinben indult legpazarabb fejlődésnek. Az ottani, évenkint ismétlődő kiállítások nemcsak az ő erélyének, hanem sokoldalú tehetségének és érett tudásának a gyümölcseit mutatják be nekünk. Egyszersmind megismertetnek bennünket az ő fegyvertársnőjének ritka, sajátszerű és a sikerek által igazolt törekvéseivel is.

A művész berlini idejéből származó művei közül csak a legjellegezetesebbekből sorolok fel néhányat: a „Tánclegendá"-t (Keller Gottfried bájos, prózába írt költeménye után), a „Birkanyírás"-t, mely szinte duzzad a nyers erőtől, az üde „Három magyar parasztleány"-t a szoba szögletében, melyek mellé később a tolnaszántói menyecskék egész serege sorakozik egészen a „Két menyecské"-ig, amelyekben mindannyiban a téma kolorisztikus tekintetben is folyton fokozódó virtuozitással van megoldva; itt van a boszorkányszerű „Guggoló asszony", tűzvörös fátyolával. Továbbá a Velazquez-re emlékeztető, de amellett teljesen önállóan megkoncipiált gyerekarckép, mely a kis von Waldow és Reitzenstein Erzsébetet ábrázolja (boldog szülők, akik kedvencüket örök időkön át maguk előtt láthatják a bimbónyílás korszakából!) Sok más női arckép mellett Jászai Mari megragadó pathetikus és a konvenciótól oly messze eső arcképe; a férfi-képmások közül a mi tisztelt renaissance-kutatónk, dr. Fabriczy Kornél mélységes hatású, és a művész apósának, Wagner tanárnak a hasonlatosság tekintetében utólérhetetlen arcképe. Nem hagyhatjuk említés nélkül végre a szinte önálló képekként ható nagyszabású, sokszor életnagyságú, remek kivitelű és a lehető legizlésesebben beállított női aktokat sem.

Paczka Ferenc mint művész, festő, csak festő, ízről-ízre festő. És az ő festése egészséges, férfias, erőteljes és életörömmel teljes művészet. Ha olykor kivételesen az irónhoz nyúl, mint az itt reprodukált alvó leányaktban is, úgy színes kőnyomat lesz belőle: csak hozzá kell gondolni a hústónusokhoz és a barna hajhoz a pamlag frisses zöldjét és a párna sötétebb vörösesbarna színét. Az élet kemény iskolájában fölcseperedve, anélkül, hogy a szív optimizmusának gyerekes derültségét valaha is elvesztette volna, megelégedéssel nézhet vissza Paczka eddigi útjára — bárha nem is érett gyümölcscsé virágálmainak mindenike, ami egyébiránt minden embernél csak magától érthető. A XIX. században az európai festészet fejlődése olyan irányt vett, mely mind viharosabbra válva, olykor még a legünnepeltebb neveken is vasléptekkel és kérlelhetetlenül keresztülgázolt. Azok a nevek irányokat képviseltek. De voltaképpen az irányok azok, amelyek minden alkalommal vereséget szenvedtek és változtak, még pedig sokkal inkább, mint képviselőik akik, bár a történelem és kritika által a háttérbe szorítva, mégis csak ösmertek maradtak. De jaj a puszta párthíveknek, akik egyszerűen csak velük tartottak. Éjtszaka és feledés jutott nekik osztályrészül. Valóságosan a sors és a szerencse dolga, vajjon egy-egy tehetség hogyan, mikor és hol képes az általános fejlődésbe beleilleszkedni. Számításból, öntudatosan, tiszta tudattal erre tán senki se képes. „Azt hiszed, hogy tolsz, pedig tolatol" — ez a fejlődés alaptörvénye, bárha kissé gúnyosan is kifejezve. Zavarba jönnék, ha meg kellene mondanom, hogy Paczka melyik „irányhoz" csatlakozott pályájának mindjárt a kezdetén. Seitz és Dietz jó nevek, mindenekelőtt tanítómesterek voltak s az ő iskolájukban sok volt a jövő, mely még a mai napig is működik. Akkoriban ő mellettük gonosz tévutak is kínálkoztak. Páris úgy a multban, mint a jelenben is művészi dolgokban a világ magas iskolája. Zichy tanításának Paczka fejlődésében nem nagy a jelentősége. De ott állnak mögötte Waldmüllernek megbecsülhetetlen hagyományai. És Pettenkofen — ez már beszéd! Én azt hiszem, a legjobb Keletnek ezek az elemei voltak talán azok, amelyek Paczkánál természetes ellensúlyozói voltak annak, nehogy

— amint az oly sokszor megesik — testestől-lelkestől belevesszen a csábító Nyugatba. Ha ezekhez hozzászámítom a régi művészetnek utazásai alkalmával magábaszitt benyomásait, úgy azt hiszem, hozzávetőleg magam elé varázsolhatom, hogy ment végbe Paczka fejlődése és hogy tudott e fejlődés folyamán is ura maradni a maga saját lényének.

Ő mint művész is se nem érdes, sem pedig lágyan alkalmazkodó természet. Voltaképen sohase volt történelmi, de még kevésbbé adoma-festő. Nyilvánvaló, hogy alkotásaiban őt kezdettől fogva elsősorban a természet szemlélete és az ebbe való festői beleolvadás vezérelte. És ha egyik-másik alkotásában, mint a „Meretlein"-ban vagy a „Tánclegendá"-ban a képzeletet választotta kiindulási pontul, úgy ezzel csak még inkább festői érzékéről tett tanuságot, amennyiben azt a fonalat vette fel, amelyet számára egy igazi festő, aki azonban később puszta véletlenségből költővé lett, Keller Gottfried szőtt. Ellenben mindig gondosan óvakodott attól, hogy költői műveket illusztráljon. És így éppen ez a két kép legeslegjobb alkotásai közé tartozik.

Az ember szinte hajlandó volna azt állítani, hogy minden igazán festői tehetségű, vagyis a természethez alkalmazkodó ember elsősorban az arcképfestésre van hivatva. Paczkánál ez az állítás teljesen beválik. Természetes, hogy itt is figyelembe kell venni egyet és mást. A mult minden igazán nagy művészi korszakában úgy volt, hogy a megrendelők a festői kvalitásokon kívül még azt is feltételül tűzték a művész elé, hogy arcképeikről az ő becses személyük is fölismerhető legyen, vagy jobban mondva, az magától értendő volt. Ma persze másfajta arcképfestők is vannak. Köztük nagy és rendkívüli festők is, persze! Mindamellett, hogy ők az arckép hasonlatosságát mint quantité négligeable-t fogják föl (ami pedig sem Velazquezneк, sem Halsnak, akikre különös előszeretettel szoktak hivatkozni, soha eszük ágában se volt), vannak közöttük megdöbbentően kiváló alkotások. De hogy éppen arcképek volnának, ahhoz mégis csak sok kétség fér. Azt azonban tudom, hogy Paczka arcképei, úgy a férfi-, mint a női arcképek, festői szempontból derék alkotások és amellett az ember a hasonlatosságot is felismeri és ebben a fölismerésben örömét leli. Még ha nem ismeri is az ember az illetőket, mégis megvan az a biztos érzése: ilyeneknek kell lenniök. Paczka sohasem pózol az arcképeiben, amelyeken minden a maga természetes nyelvén beszél. Édeskevés divat van bennük; a legjobban: Görgeyében pedig teljességgel semmi. Ez a finom, vérbeli öreg fej, az a csodásan boltozott homlok, azok a cizelált vonások és az a tekintet, melyet nem egyhamar felejthet el az ember, legott elvesztenék minden hatásukat, ha őket a festő puszta levegő- és fényfogónak használná fel és „szín-szimfóniát" bitorolna belőle, de ennek a fejnek nincs is szüksége rá, hogy esetleg a Lenbach modorában körülteremtettéztessék és fokoztassék. Az a csöndes, egyszerű, intim, de amellett az egész embert áthatóan megfigyelő és teljes biztossággal megértő modor, amelyben Paczka alkotása ezt a férfiút előttünk ábrázolja, jól esik nekünk és azt mondjuk: ez aztán az arckép. Voltaképen olyan tiszta, mint a nap, hogy: egy arckép, mely az egész embert ábrázolja, mindig műalkotás, míg egy személyiségnek festői ábrázolása lehet ugyan művészi alkotás anélkül, hogy azért jó arcképnek vagy egyáltalában arcképnek kellene lennie.

A korszellem mindent átleng. És így természetes, hogy Paczka későbbi munkái egészen mások, mint a régebbiek, bárha mögöttük az alkotó ugyanazonosságát lehetetlen félreismerni. Egy koponya-csendélettel, egy memento mori tárggyal kezdte, és viruló természet, egy „Emauzba menet" az utolsó műve, mely a festőállványon van. Ez persze jókora út! E kép színes vázlatát képben is bemutatjuk olvasóinknak. A táj Tolna-Szántóról való. A hatalmas tölgy, egy jellegzetes egyéniség, egy benső és külső nagysággal ékes fa, tele zöldelő lombbal (de sokkal derűsebb, mint a fénykép), illatban és párázatban elpengő hegygerinc, kellemes napfényben csillogó levegő, széna és mezei virágok illata, három alakocska, a legszerencsésebb arányokban odarakva a tájba, három alakocska, mely igazán mozog: két szomorúan maga elé meredő tanítvány és Krisztus, akit nem ismertek fel,

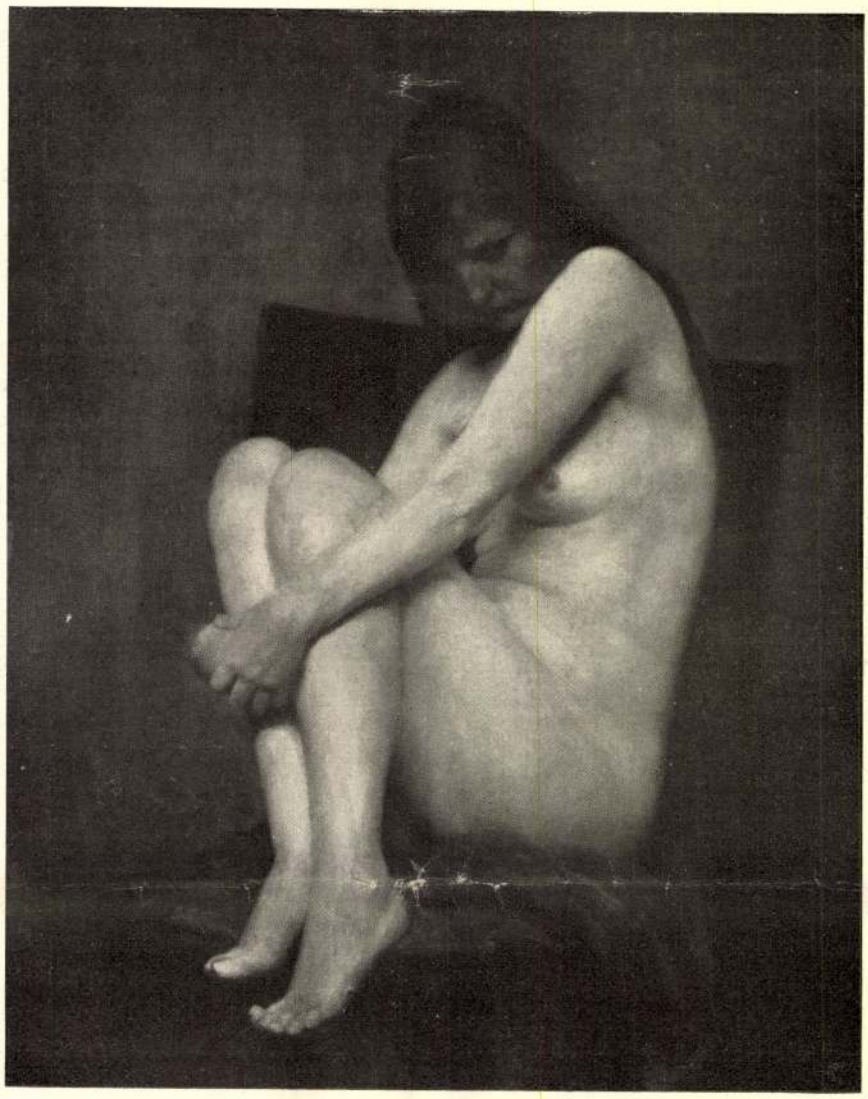

GUGGOLÓ ASSZONY
PACZKA FERENC FESTMÉNYE
HAUFSTÄNGL, MÜNCHEN, FÉNYKÉPE

jobb kezében bot, a fején kalap, a mint hozzájuk csatlakozik. Adja Isten, hogy a művésznek, aki oly elszántan és üdén áll a legmodernebb élet közepette, sikerüljön beletennie a képbe azt, amit a vázlat igér, — vagyis inkább amit ad.

Paczka, született Wagner Kornélia asszony, — hercegnők és művésznők nem titkolhatják el születési évüket, de nincs is szükségük rá — 1864 augusztus 9-ikén jött a világra Göttingen-ben, mely tudvalevőleg a legalaposabb és legmegfoghatatlanabb tudományosság székhelye. De az ő könnyed röptű psyché-je csakhamar a szellemi életnek és alkotásnak egészen más tájaira ragadta őt magával. Apja, dr. Wagner Adolf, a nagy szaktekintély, nagyra tartott nemzetgazda, 1870 óta a berlini egyetem rendes tanára. Anyját, aki Buse-leány volt, három éves korában elvesztette. Az a finom rajz-talentum, mely az anyának megmaradt arckép-rajzaiból nyilvánvalóan kisugárzik, olyan, mint a csíra, mely csak a leányában kellett, hogy kifejlődjék és virágot hozzon.

Fiatalkorában, anélkül, hogy rajzolni tanult volna, mindig a képzeletéből merített dolgokat, jobbára gyermekjeleneteket, képeskönyv-

KOMÁMASSZONY LÁTOGATÁSA
PACZKA FERENC FESTMÉNYE
DEUTSCHE VERLAGSANSTALT, STUTTGART, FÉNYKÉPE

tárgyakat és elvétve nagyobb kompozíciókhoz való tervezeteket rajzolgatott. 1885/86 telén a berlini festőnő-iskolában Stauffer-Bern Károly tanítványa volt Schmidt Käthe-vel (később Kollwitz) együtt. Paczka Kornélia és Kollwitz Käthe ma a legkiválóbb két modern német, és különösen berlini, grafikus tehetség hírében áll. De míg az utóbbi teljesen Liebermann nyomán fejlődött és állandóan — igaz hogy nagy tudással — a legdurvább proletárnyomorúság ábrázolásában merül ki, — még azután is, hogy ez a tárgy teljesen kiment a divatból, — addig Paczka Kornéliát tisztán talentumának a lényege vezette abba az irányba, amelyet legtalálóbban inkább Klinger Max, mit Böcklin nevével jellemezhetünk. Paczka Kornélia egyébiránt leplezetlenül beösmeri, hogy a Stauffer-féle iskolában, még teljességgel semmiféle valóságos művészi törekvésnek nem volt a tudatában. Schmidt Käthe ellenben már akkor teljesen tervszerűen dolgozott s a jövőt s annak követelményeit tisztán látta maga előtt. Mikor Paczka Kornélia kevéssel ezután egy ideig a müncheni Herterich-iskolában akarta magát tovább képezni, olyan nagynak tünt föl előtte a két iskola közt való ellentét, hogy teljességgel nem tudta magát beletalálni. 1888-ban Rómába ment, s ez volt az a hely, mely belőle az első önálló művészi megnyilatkozást kiváltotta. Ez a „Maria mater consolatrix“ című nagy rézkarc volt. Ennek a lapnak, mely annak idején mint valami meteor tünt föl a német művészetben, az elemeit, sőt modhatnám annak tudattalan koncepcióját a fiatal művésznő lelkében még a hazájából hozta magával, de azért Olaszország, az ő misztikusan hangulatos templomaival adta meg az utolsó lökést a tényleges megvalósításhoz. Sikere is persze teljes volt, bár nem lehetett félreösmerni, hogy itt inkább arról volt szó, hogy egy nagy, merész, hatalmas, de a mellett nőiesen finom alkotó képzelet elementáris erejű rohamban diadalmaskodott a grafikus

kifejezési modor eszközein, mintsem arról, hogy feladatát a mesterség szempontjából meg tudta oldani. És csakugyan, Paczka Kornelia minden útmutatás nélkül vette munkába ezt a nagyméretű lapot s főképpen Lalanne „Traité de la gravure à l'eau forte" című művéből tanulta meg a legszükségesebb teknikai tudnivalókat (l. Gronau Georg-nak a „Graphische Künste" című folyóirat XXI. évfolyamába a művésznőről írt tanulmányát a 104. oldalon). Németország legelső metszetgyűjteményei is megszerezték ezt a lapot, míg a hozzávaló, persze még kissé sajátszerű rajzvázlatok, melyek egy drezdai kiállításon voltak láthatók, az ottani állami gyűjteménybe jutottak be. Nagyon jól emlékszem még a napra, amikor az ottani igazgató a lapot ünnepélyes ábrázattal megmutatta nekem, aki Berlinből jöttem és akit tudatlanságom miatt ugyancsak megbámult. Mert bevallom, akkor hallottam először a művésznő nevét Lehrs Max ajkairól (l. ennek tanulmányát a „Pan" című folyóiratban, II. kötet, 55. oldal).

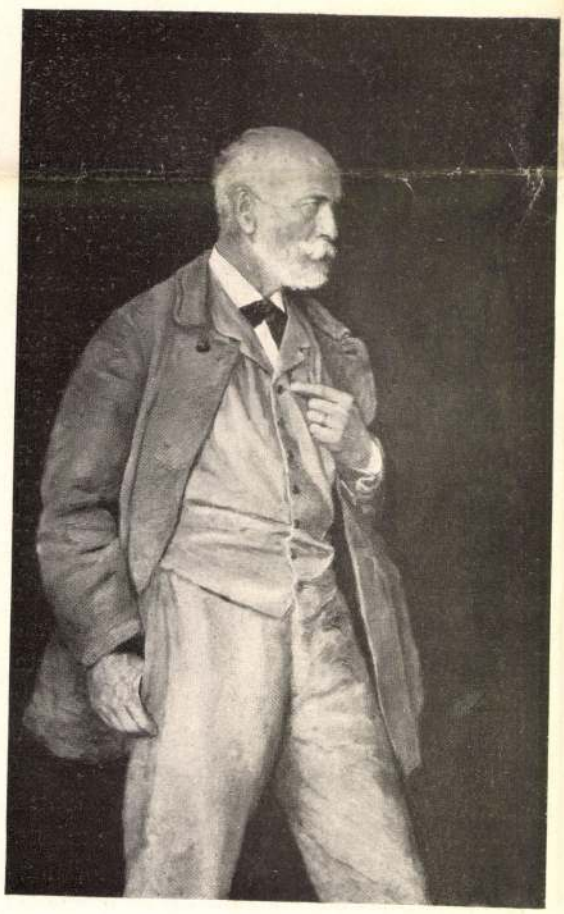

GÖRGEY ARTÚR
PACZKA FERENC FESTMÉNYE

1890-ben, amikor Wagner Kornelia ezt a rézkarcot befejezte, mint már említettük, Rómában férjhez ment Paczka Ferenchez.

Paczka Cornelia művészi pályája ettől fogva bár emelkedő vonalban, de nem egységes úton fejlődik. Eleinte inkább grafikával, később inkább festéssel foglalkozott, sőt az utóbbi években a plasztikával is megpróbálkozott. De azért törekvését és alkotását a maga egészében egy közös alaphajlandóság tartja össze. A grafika, a festés és a plasztika úgyszólván csak azok a szervek, amelyeknek a segítségével iparkodik művészi hatalmába keríteni azt a kincset, amely ifjúságától fogva szorongva és a napvilágra kívánkozva él a lelkében. „Én — mondja a művésznő szenvedélyes hangsúllyal magáról — erős (és nem gyöngécske) forma-tartalmat hordozok magamban és azért küzdök, hogy életet öntsek bele, amit majd rajzolással (grafikusan), majd festéssel (képben), majd plasztikusan próbálok meg; alapjában véve ez mindig ugyanaz: egy lelki forma-tartalom, egy nekem látható neme az igazságnak, de nem „gondolat-művészet", nem alakokba áttett szógondolat. Ezek kifejezési dolgok, kifejezése egy színről-színre látott igazságnak, amely után én minden irányban való végtelen nehézségek közt iparkodom, valami, ami bennem él, örök s amit nem elegendő tudásom ellenére is ki szeretnék hozni, ami bennem valami egységessé alakult, és amit mindig, mint az én legfőbb dolgomat érzek." Egy művésznő, aki azt tudja, amit Paczka Kornélia tud, aki különösen a rajz és a szobrászat terén az eszközöknek és mindannak, a mit a legtágabb értelemben technikának nevezünk, ura, még pedig annyira souverain módon ura, mint alig van még egy másik az élő művésznők közül, egy ilyen művésznő, amikor lelki titkának a zárait fel akarja pattantani előttünk, tán beszélhet „elégtelen tudásról" anélkül, hogy őt a félreértés veszedelme fenyegetné. Én azt hiszem — és ezt a szavai is mondják, az alkotásai is bizo-

TANULMÁNY
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

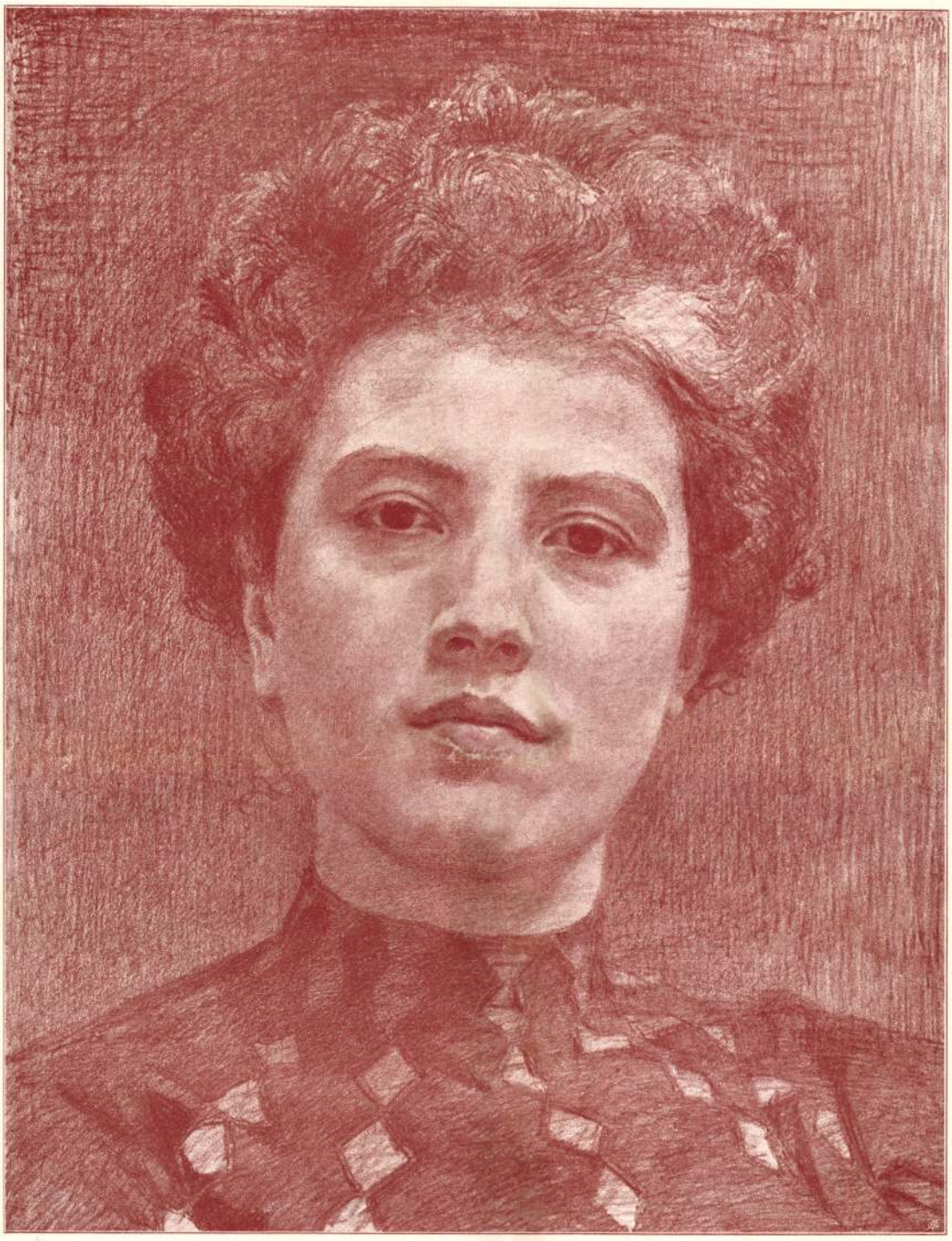

PACZKA MARGIT ARCKÉPE
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

Paszka Ferenc és Kornélia

II

MDK

Paczka Ferenc, festö

"Tánclegenda"
"Miasszonyunk bohóca"
Ihletöi: középkori legenda, a praerafaeliták és Burne Jones festészete.

Szalay Karola: A tánc a képzömüvészetben. -A P.P.Tud. Egyet. dolgozatai./Müv.tört. és Ker.Rég. Intézet. Bp.1941. 77.l.

Paczka Ferenc

szegények javára.

** **Esztergombúl** irják: Rendek József apát-kanonok hirtelen halála közszomorúságot idézett elő, mert hazafias, tudományos főpap volt, ki házában évenkint mindig tartott öt-hat szegény tanulót. Nagycsütörtökön még áldozott a templomban s este kilenckor már meghalt. A szegények áldozatkész gyámolitót s a művészet valódi műbarátot vesztett benne. Művészetet emlitve, emlitsük meg a fiatal Paczka Ferencet, ki elkészité pártfogója: Simor primás életnagyságú arcképét, teljes biborban állva, jobb kezével rátámaszkodva az asztalra, melyen érdemjelei vannak. Igen sikerült mű, (jobb, mint a mit a primás két év előtt egy bécsi tanárral készittetett),

s Haynald érsek is melegen dicsérte meg. Paczka valóban igen tehetséges ifjú. Ő Monoron született 1856-ban, öt reálosztályt végzett Pesten s aztán Münchenbe ment tanulni, ott két évet töltött, a másodikat állami segélylyel. Diez, Piloti és az elhunyt Kaulbach szép bizonyitványokat irtak alá képességéről. Most a primás küldi Párisba, hol Gerometta, vagy más hires mester mellé megy mindjárt ünnep után

Fővárosi Lapok

1875. 312, 313 l.
I. felev

PACZKA FERENC festőművész

Tolnai Népújság
1996. júl. 27.
10. oldal

Rejtett értékeink

Paczka Ferenc és Tolna megye

A múlt század második felének számos olyan alkotója akadt, akit inkább a *mester* megjelölés illet, semmint a *művész*. Mai szemmel nézve bíztató kezdetnek tűnik mindaz, amit megpróbáltak vászonra vinni, s ami – ha minket közelebbről érint – méltán érdemli meg emlékezetünket.

Paczka Ferenc 1856. július 31-én született Monoron. Húsz éves, amikor fölfigyel rá Simor János esztergomi érsek, s a tehetséges fiút Münchenbe, Diert és Seitz akadémikus iskolájába küldte. Innét a technikai alapképzés és kissé korszerűtlen, de fegyelmezett konstrukciós készség elsajátítása után Párizsba utazott Zichy Mihályhoz, aki – Kacziány Ödön szerint: „szívesen fogadta tanítványának. Paczka Ferenc, ki ekkor még csak rózsás színben látta a világot, nagy ambícióval, nagy szorgalommal kezdett dolgozni. A siker nyomon kísérte. Nagyobb képet állított ki a Szalonban, s műtermében a kezdett munkák sora várta a befejezést . . . A szakadatlan munka kimerítette, s a század nagy betegsége, az idegesség pihenést parancsolt. Elhagyta a Szajna parti metropolist s hazatért erőt, egészséget gyűjteni . . ."

Itthon Simor hercegprímás valóságos udvari festőjévé fogadta, de lehetővé tette számára, hogy az Esztergomban töltött idő mellett Rómát, Velencét és Madridot is látogassa. Így nyílott arra is lehetősége, hogy XIII. Leó pápa portréját is megfesse, de itáliai élményei ösztönözték a *Tékozló fiú és Szent Benedek* megformálására, valamint a magyar romantika fő irányát követve *Attila násza és Emese álma* című képe elkészítésére. Ennek ellenére párizsi élményei után egyre inkább vonzódott a köznapibb témák iránt. A Vasárnapi Újság 1886-ban még mint történelmi festőt buzdítja „a nagyobb stíl és nagyobb kompozíciók" elérésére, annak ellenére, hogy „a fiatal festő fölváltva érezhette a kritika dicséretét és élét". A korabeli kritikus a közhangulatot ábrázolta, amikor megjegyezte: „A történeti festészetben bizonyos türelmetlenséggel várjuk az eredményeket, éppen mert ez a legkevésbé művelt tér".

Ekkor következett be fordulat Paczka életében: feleségül vette Wagner Kornéliát és a századforduló táján az akkor Tolna megyéhez tartozó Szántó községben „építtetett magának és a feleségének téres műtermet s nyarait ezután Szántón töltötte" – ahogy Elek Artúr írja.

A cvikkeres, szakállas, de tarfejű festő nyugodt öntudattal néz ránk *Önarckép parasztgyermekekkel* című alkotásáról, másik képe, a *Terefere*, akár néprajzi tanulmánynak is beillik 1908-ban, amikor a Nemzeti Szalonban gyűjteményes kiállítást rendezett feleségével. „A tolnai táj tanulmányozása közben megnyílt szemének a levegő színessége és fokonként fölfedezte a természet színkeverésének csodálatos útjait-módjait. Attól fogva festett képei kevésbé tömör hatásúak voltak, a motívumot légiesebben, festőiebben fogta fel rajtok . . ." – írja a Nyugat kritikusa.

Művészetére megyénk akkori vezetése jó érzékkel figyelt föl. A Tolnamegyei Közlöny 1910. július 31-e tanúsága szerint „Tolnavármegye törvényhatósági bizottsága megbízta az alispánt, hogy Kossuth Lajos, hazánk megdicsőült nagy fiának és Wosinsky Mór elhunyt szekszárdi (címzetes) apátnak, hírneves archeológusnak arcképét festesse meg. Az arcképet Paczka Ferenc külföldön élő festőművész már megfestette, és azokat Szekszárdra hozta. Mind a két kép művészi kivitelű, Kossuth Lajos arcképét a vármegye közgyűlési termében, Wosinskyét pedig a múzeumban helyezik el". A múzeum művészettörténészének szíves közlése szerint ezenkívül megyénk több vezető tisztviselőjének képét is megfestették vele.

Alig telt el néhány újabb év, és Paczka Berlinben telepedett meg – mint később kiderült, élete végéig, 1925. április 20-ig. Két év múlva még felesége akaratából közös hagyatéki kiállításuk volt a Nemzeti Szalonban, de igaz Elek Artúr értékelése a Nyugatban: „. . . megmaradt magyarságát hangoztató magyarnak . . ., továbbra is szorgalmasan haza látogatott kiállításainkra, de egyre elhalóbb lett művei nyomán a visszhang. Mikor 1925-ban halála híre érkezett, tulajdonképpen már csak azok emlékeztek reá, akiknek hivatásuk az emlékezés".

Dr. Töttős Gábor

ner határokat

mutattuk be Váralján, egy mozgássérült tábor lakóinak.

Kanál és kanna a színpadon

A találkozó egyik érdekes színfoltja volt a Cine Roma együttes fellépése. Az öt budapesti fiatalembert többször is visszatapsolta a műértő közönség.

— *Mikor kezdtetek el foglalkozni a cigányzenével?*

— Fél éve dolgozunk együtt, van aki ebben a bandában kezdte a zenélést. Autentikus roma folklórt adunk elő, elsősorban Kalyi Jag és Andro Drom zeneszámokkal lépünk fel. Emellett saját szerzeményeink száma is fokozatosan gyarapodik. Spanyol gitár, kanál, kanna, szájbőgő és tambura egyaránt megszólal zeneszámainkban. A mi célunk, hogy minél nagyobb területen ismerjenek meg bennünket, és természetesen hangkazetta készítésén is gondolkodunk.

ú találkozó

lülmúlta. Úgy érzem, sikerült egy valódi találkozási lehetőséget nyújtanunk a fiataloknak. A Lehetőségek piacán például annyi információval találkozhattak, hogy közel egy órát el lehetett ott tölteni a bemutatkozók kérdezésével, megismerésével. Meglepett a sokszínűség, amit a fiatalok hoztak magukkal a különböző gyülekezetekből. A táborban mindenki megtalálta a maga helyét, és a testvéri kapcsolatokat.

— *Milyen tapasztalatokat szereztetek a rendezés során?*

— A fiatalokkal foglalkozóknak akár figyelmeztetésként is mondhatom, hogy igenis van mit csinálnunk, még egy evangélikus ifjúsági táborban is.

A váraljai összejövetel fegyelmi és erkölcsi probléma nélkül zajlik. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az ide érkező fiatalokat nem fenyegetik a kortársaikat veszélyeztető problémák.

Tábori Színek

Gryllus Dániel zeneszerző-előadóművész már szerda óta a helyszínen követi az eseményeket.

Gryllus bravúr

Felvetődött a gondolat, hogy jó lenne egy saját kis szerzeményt komponálni a Szélrózsa számára. A szövegválasztás Ady Endre: Az Istent kereső lárma című versére esett. És Gryllus Dániel szerdáról csütörtökre virradóra megkomponálta a dallamot, amelyet aznap érkező testvére, Vilmos is csak Váralján ismert meg, majd tíz perces próba után elő is adták a közönségnek.

Egyenrangú társak

A táborozó mozgássérültek közül Pernye Borbálát kérdeztük:

– A piliscsabai társasotthonban élek, tizenhárom sorstársammal együtt. Az otthont az egyház működteti. Mindegyikünknek különálló lakrésze van, amelyet igyekszünk magunk rendben tartani. Akinek ez nem áll módjában, az kérheti a dolgozók segítségét. Nagyon fontos, hogy tudjuk, mindig van valaki a háttérben, akire bármikor számíthatunk. Sokat vagyunk együtt, néha közösen étkezünk, vannak bibliaóráink, és járunk gyógytornára. Munkalehetőséget is szerzett számunkra dr. Gadó Pál, akinek nagyon sokat köszönhetünk.

A házigazda szemével

Molnár Zoltán, a váraljai ifjúsági tábor gondnoka így látja a rendezvényt:

— Ilyen nagy létszámú táborunk még soha nem volt. A szervezés nagyon frappáns, amit jelez, hogy jól megfér a tábor területén a nyolcszáz résztvevő. Egyedül a mosakodáshoz szükséges vizet kellett katonai zuhanyozóval megoldani, de ez várható volt, fel is készültek rá a házigazdák.

Az oldalt készítette: Bakó Jenő, Hangyál János és Máté Réka. Lapunk a váraljai önkormányzat jóvoltából eljut a találkozó résztvevőihez és minden váraljai polgárhoz.

l, Európán át

— Tulajdonkép-

Paczka Ferenc

Vas. Lap. 1886. 750, 751. l. (Allami a. tanulmányok)

Paczka Ferencz a történelmi festészetben mérte meg erejét. Első festményeivel már a nagyobb stil és a nagyobb kompozicziókra törekedett. Hamar figyelmet tudott kelteni. Egymásután megjelent művei azonban különböző fogadtatásban részesültek, s a fiatal festő, ki még csak most töltötte be harminczadik évét, fölváltva érezte a kritika dicséretét és élét. A történeti festészetben bizonyos türelmetlenséggel várjuk az eredményeket, épen mert ez a legkevésbbé művelt tér; egyszersmind ép oly nagy a követelés, mint a költészet legmagasabb fokán, a tragikai alkotásoknál. Csak keveseknek adatik meg azonban már kezdetben az ábrázolás, a stil egyforma ereje, a felfogás tartalmassága. Itt a tanulmányok biztosan lefoglalnak egy életrészt, s a művész csak pályájának második részén aratja diadalait. Paczka öntudattal és becsérzettel halad tovább.

Münchenben tanult, s egész fiatalon az életfentartás gondjaival is kellett küzdenie. Szerencséje volt, hogy Simor herczegprimás figyelmét magára vonta, s így kijuthatott 1875-ben Párisba, hol Zichy Mihály lett mestere és e kitünő vezetés mellett az ifju gyorsan fejlődött. Első nagyobb képe volt a templom tövében heverő koldusok csoportja, mindenik alakban egy-egy külön tipus. Ide haza a «*Montmartrei hegedüst*,[2]) egy viszontagságtól megtört öreg-ember

[2]) L. a «V. U.» 1879. évi 43. számában.

beszédes alakját láttuk először. Párisi tanulmányait a boszniai hadjáratkor kellett félbeszakitania, s katonai kötelezettsége haza hivta. Most bibliai tárgyakat dolgozott föl, Szent Erzsébetről, a halottaiból föltámadt Lázárról. Ezt már Velenczében festette. Később meglátogatta Spanyolországot, Rómát, a magyar alföldöt. Rómában a régi mesterek tanulmányozására adta magát. Itt festette «*Jób*»-ot, a «*Tékozló fiu*»t; itteni tanulmányainak eredménye «*Emese álma*» és «*Attila halála*», melyeken az örök város szoborművéinek plasztikája (például a «Tékozló fiu»-ban és Emese alakjában), a nagy mesterek forma- és szinhatása oly helyes irányban tartják Paczka képességeit, s mintegy fegyelmezik azokat. A modern festőktől a realisztikus irányt sajátította el, melyből a művészet ujabb követelményeit tudja kielégiteni. Nem megnyugodott és a megállapodás fokára ért tehetség. Epen abban a nagy igényü műfajban, melyben erejét fölvetette, tart legtovább a forrongás, leghosszabb a kibontakozás utja; ámde legmaradandóbb az alkotás is. Paczka életképességgel, kitartással, formaérzékkel és szinező erővel vivja az emelkedés magaslatait.

Legutolsó festményén, mely most van kiállítva («*Nurciai Benedek*»), fölhasználta mind e jó tulajdonait. Egy legendát vitt a vászonra és élénk szinekbe. Tárgya azonban nem populáris, s a nézőnek ismernie kell a legendát. Szent Benedek, egy patricius-család ivadéka, megutálván Róma erkölcsi fertőjét, a vadonban keresett menedéket. A kegyes életü férfiu az aszczetai életben a tövisek és csalánok közt választott magának pihenő ágyat. A kisértetek azonban nem hagyták nyugodni; megjelentek előtte csábos női alakok képében s a sziklák ormaira szállva, onnan szórják felé mosolyaikat és az erdő virágait. Realisztikusan festve, nem közönséges előadói képességgel van jelenetezve a vizió, a szent ember izgatottsága és a kisértők csábos csoportja. A kiállitásnak egyik legnagyobb és legszingazdagabb képe.

Paczka mind e művek mellett is sokat foglalkoztatta tehetségét. Festett arczképeket, karakterisztikus alakokat, kecses női képeket.

Történelmi festészetünk komolyan számit Paczka ecsetére, folytonos tanulására, és erős ambiczijára.

Tájképfestőink közül a régibbek uralják a tért már hosszabb idők óta. Ligeti és kortársai mellé később Mészöly Géza csatlakozott, s vezérgárdául maradtak. E népszerü genre sok művelőt talál, de eredetiséggel, a természet igazságával épen nincs mindenki megáldva, a ki tájképeket fest. A mostani kiállitáson is aránylag a tájképfestészetben maradtak a legnagyobb hézagok. A régi jók nyomdokaiban ujak kevesen lépegetnek, s a működvelői szinvonalon túl itt nincs nagyobb emelkedés.

LITÁSA.

Régen porladó, jó drámairók ismerik ezt a levelet, mely a drámákban rendesen megérkezik. Csakhogy ott a lakodalom előtt szokott jönni, s nem ugy mint én nálam, megfordítva.

A levél természetesen névtelen volt s igy szólott:

«Simándy Albert urat egy jó barátja figyelmezteti azokra a gyalázásokra, melyekkel Fellegi

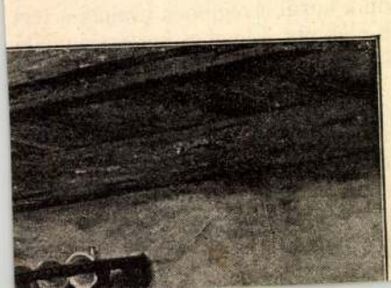

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

Paczka Ferenc

PACZKÁÉK

A hitves akarata volt, hogy Paczka Ferenc mindazzal, amit nem rövid életében (1856—1925) alkotott, mégegyszer megjelenjék a közönség előtt. Az a közönség, mely most a Nemzeti Szalonban képei előtt elvonul, már nem az, amely az Andrássy-uti régi, majd pedig a városligeti új Műcsarnok termeiben megcsodálta alkotásait. Az ő hajdani közönségéből már csak kevesen járnak kiállításra képet nézni. Akik a holt művésznek erre a búcsúztatójára eljöttek, megélénkült emlékeiket összevethették a valósággal.

Paczka Ferenc a mult század hetvenes éveinek a végén tünt föl. Nagy vásznakat, rajtuk történeti meg bibliai kompozíciókat festett. A «Tékozló fiú», az «Emese álma», az «Attila násza», a «Szent Benedek» megannyi izgalmas eseménye volt a Műcsarnoknak, megannyi «clou» (ahogy akkor volt divatos mondani), melyekkel a kritika részletesen és nagy elismeréssel foglalkozott, a közönség vagy az állam pedig megvásárolta őket. Bizonyos exotikus ízt adott Paczka minden megjelenésének az a híre, hogy külföldön él, Párizsban, Rómában, Berlinben, az utóbbi városban meg is telepedett, — mégis megmaradt magyarságát hangoztató magyarnak. Évtizedekkel ezelőtt Tolnaszántón építtetett magának és a feleségének téres műtermet s nyarait ezután Szántón töltötte. A pusztai élet, meg a kor megváltozott iránya is, fokonként eltérítette kedves témáitól: abbanhagyta a históriai és bibliai komponálást, legfeljebb arcképet festett még, azontúl pedig az egész nyár a tájfestésé és a paraszti genre-é lett. Kétféle határozott stilust jelentett érdeklődésének ez az irányváltozása. Az egyik gondos, sőt kemény hatású rajzon alapuló színező festés volt, olyan festés, melynek a szín nem önkéntelen járulék, hanem külső elhatározásból származó eseménye. Ennek a korának legjellemzőbb és egyben legsikerültebb alkotása az «Emese álma» című kompozició volt. A regét nem éppen könnyen megérthető módon érzékeltette meg ezen a festményén. A felhajtott oldalú sátor, benne Emese cigányszínű aktja s mellette a turulmadár, egyenként, vagy úgy, ahogyan Paczka összerakta őket, alig árul el valamit abból, amit ki akarna fejezni. Ami a képből hiányzik: az a fantázia, az elképzelésnek az az ereje, mely a láthatatlant és a megfoghatatlant is érzékelhetővé, legalább is megsejthetővé teszi. Kitünő az akt rajza, de színbeli varázsa egyáltalán nincsen a képnek, hatása azért száraz és unalmat keltő.

Paczka másik stilusa a természettel való közelebbi viszonyából fejlődött ki. A tolnai táj tanulmányozása közben megnyílt szemének a levegő színessége és fokonként fölfedezte a természet színkeverésének csodálatos útjait-módjait. Attól fogva festett képei kevésbé tömör hatásúak voltak, a motivumot légiesebben — festőibben fogta fel rajtok. Persze, kissé elkésett fölfedezésével. Mert akkor már nála jóval tehetségesebb fiatalok vonultak föl a szemhatáron, kik kevesebb keresgélés után és sokkal biztosabb érzékkel találták meg azt, amit Paczka kissé elnehézkesedett kezével keresett. A művész továbbra is szorgalmasan hazalátogatott kiállításainkra, de egyre elhalóbb lett művei nyomán a visszhang. Mikor 1925-ben halála híre érkezett, tulajdonképpen már csak azok emlékeztek reá, akiknek hivatásuk az emlékezés.

Férjének munkáival együtt a maga műveit is kiállította Paczka özvegye. Hosszú házaséletük során mindig is így szokták, s férj és feleség mint művész és művész szépen megfért egymás mellett. Ami annál ritkább eset, mert kettejük között voltaképpen a nő volt a tehetségesebbik, legalább is az, aki egyenletesebben alkotott és hanyatlást sohasem mutatott. Wagner Cornélia még a férjénél is rajzosabb látású és érzésű művész. Igazi hazája nem is a festés, hanem a grafika. Nőknél kivételes sokoldalusággal és technikai érdeklődéssel próbálgatta ki a grafikának minden lehetőségét, sőt új eljárásokat is kieszelt. Az aluminiumra maratás — az algrafia — az ő találmánya. Érdeklődése mindig az emberi aktban összpontosult. Kitünő arcképeket készített, de igazi szenvedélye a komponálás volt. A komponálás a színek olyan értelme szerint, ahogyan Böcklin, vagy inkbb ahogy a Böcklin-epigonok — Klinger, Greiner és mások — gyakorolták. Elvont gondolatmeneteket kísérelt meg szimbolikusan megérzékesiteni. De nem ezek a munkái a legszerencsésebb alkotásai. Az aktokkal való

Nyugat 1927. maj. 16.

dik képben — ez a darab legjobb része — még vonzalmat is árul el leendő áldozata iránt, s mikor a gyilkos mű beteljesült, célja el van érve, nincs tovább, szolgájával agyonlöveti magát. Ez a motívum fölemeli a darabot a majdnem-tragédiáig. Végül is az egész meglehetős egyenletlen benyomást tesz, magasrendű dolgoktól olcsó moziérdekességekig terjed a belső stílusa. A dikcióról azonban csak jót lehet mondani: egyszerű, tömör, semmi fölöslegeset nem mondanak benne s mindent találóan és röviden mondanak. Ezt is alighanem a moziból hozta a szerző: mennél kevesebb szót, annál jobb. Mintha mai zavaros, izgatott és sietős korunk tükörképéből mutatna valamit.

Az alakok élesen külön vannak választva egymástól. Pahlen gróf alakja elsősorban, ő mindig kiemelkedik a többiek közül, mindig azt mondja és csinálja, amit kell, nincs hamis hangja. *Ódry* Árpád kemény, egyszerű szavakkal, árnyalatokban is teljesen híven játssza, folyton érezzük benne az elszántság fölényét. A cár groteszk figurája *Csortos* Gyula játékában elevenedik meg. Van benne valami nérói vonás, gonosz, kegyetlen, csaknem idióta, de a gyötrődése, halálfélelme, gyanakvása és vak bizalma Pahlenben emberivé, csaknem részvétre méltóvá teszi. Ebben az alakban mutat a szerző legtöbbet emberalkotó képességéből s Csortos az író színvonalán dolgozik, maszkban, mozgásban, beszédben teljesen híven megcsinálja az alakot, élővé teszi az író kigondolását. Ennek a két színésznek a munkája mint kiválóan intelligens produkció is magasan kiemelkedik. *Simonyi* Mária Ostermann bárónő kissé téveteg alakját amennyire csak lehet, összefogja s tehetségének jórészt sikerül eltakarni a darabban nyíló legnagyobb rést. Azokban a jelenetekben, melyekben ideges nyugtalanságát kell kihozni, pályája legjobb szerepeiig ér. *Törzs* Jenő a cárevics kissé halvány és konvencionális alakjának próbál színt adni. A kisebb szereplők közül *Dávid* Mihály emelkedik ki nagyon értelmes játékával.

A rendezés Martin *Karlheinz* berlini rendező műve, csakugyan nagyon komoly munka. A színhelyek berendezése, a csoportok és mozgások beállítása és vezetése mindig hatásos, a darabban nagyon fontos világítási és színeffektusok finom részletmunkával vannak kidolgozva. A nagy bravur azonban a cárgyilkosság jeleneteinek az elrendezése. Itt jön működésbe a forgószinpad, — amíg a berendezések a cselekvény szerint változnak —, közben dobot pergető bundás katonák vonulnak végig dobogva a színen s ez a mozgás és zaj félelmes keretet ad a gyilkosság szörnyű jeleneteinek. Itt a rendező valami eleven dolgot adott hozzá a darabhoz s a technika hathatósan támogatja a drámát. A két tömegjelenet, amint az összeesküvők berontanak a lépcsőn át a cár szobájába, szintén nagyon hathatósan van elrendezve. Színészileg és technikailag egyaránt nagy és sikeres erőfeszítése ez a színháznak.

Kosztolányi Dezső fordítása mindig találóan adja a színészek szájába a szavakat.

Schöpflin Aladár

szabad komponálgatásnak az emlékezetnek olyan formá- és mozdulattelt- sége a föltétele, mely az örökös model- resandítást fölöslegessé teszi. Paczká- né, miként Klinger és Greiner is, csu- pán beállított modellel tudott kom- ponálni. Ha mégis az emlékezetére bízta magát, rajza bizonytalanná lett. Legértékesebb grafikai munkái mégis csak az arcképei. A formai változatos- ság iránt érzékeny szeme és jellemző képessége azokba életet és meggyőző erőt tudott vinni.

Elek Artúr

FILM-FIGYELŐ

A FILMSZKECCS

A filmszkeccs, vagy ahogyan régeb- ben nevezték: a kinemaszkeccs, a há- borúelőtti években népszerű mozi- műfaj volt. A Royal Apollo kiérde- mesült elődjében, a mai Corvin Áru- ház helyén állott Apollo Moziban egyre-másra kerültek bemutatóra a kinemaszkeccsek, amelyek külföldön, Amerikát leszámítva, szintén nagyon divatosak voltak. Pedig már akkor is mindeki, akinek csak egy kis mű- vészi és stílusérzéke volt, átlátta, hogy a kinemaszkeccs művészietlen, stílus- talan összekavarása filmnek és szín- padnak, ostoba torzszülött, amelyre nincs szükség, amelynek sem jogo- sultsága, sem értelme nincsen.

Azóta már örömmel hihettük, hogy a filmszkeccs meghalt, a multté lett és az emlékkuriozumok múzeumába ke- rült, valami hozzá méltó helyre, a hat- lábú borjú mellé. Most azonban nagy meglepetésünkre és még nagyobb utálatunkra azt kell tapasztalnunk, hogy ez a sehús-sehal műfaj feltá- madt halottaiból, hogy segítsen leron- tani azt a kis művészi ízlést is, amely a közönségben valahogyan mégis csak kifejlődött.

Az elmúlt hetekben a pesti mozik- ban egymást érték a filmszkeccsek. Jött először a Forumban a »Mulató Páris«, amely tulajdonképpen nem készült szkeccsnek, mert csak Pesten keverték össze színpadi számokkal. Sajnos, nagy sikere volt, heteken át prolongálták és így, amint előre vár- tuk és rettegtük, rövidesen követték a többiek: a »Kutyamosó« másodhe- tes mozikban, a «Terike» és «Lesz maga juszt is az enyém!» az Ufában.

Hogy milyen eredménnyel és mi- lyen szerencsével, az más helyre tar- tozik, bizonyos azonban, hogy a film- szkeccs bevallottan művészietlen és opportunista szándékból születik meg: együtt akarja adni a tömegnek azt, ami vonzó a színházból és filmjáték- ból, a színészek személyes varázsát, az élő beszédet, éneket és táncot, a film szabadságát és minden miliőt elénk idéző illuziószerűségét. A film- szkeccs szerzője azonban rosszhi- szemű, mert minden esetben tudatá- val van annak, hogy az egyesítéssel komoly, művészetszámba menő ered- ményt nem adhat, legjobb lehetőség szerint is csak valami felszínes mulat- tató darabot. Mindenki, aki figyelő szemmel végignéz egy filmszkeccset, érzi, hogy a film és színpad mennyire összegyúrhatatlan, ellentmondó ele- mek, a művészi hatásokat váró lélek mennyire képtelen azokat egymásban feloldani, mert azok minden erőfeszí- tésre is elkülönült rétegekben lebeg- nek, mint az olaj és a víz. A film- szkeccset vagy úgy szemléljük, mint filmet, amelyben színpadi betétek vannak vagy mint színdarabot film- betétekkel, de semmiesetre sem úgy, mint egyetlen drámai egységet.

Pedig hiszen, ha elvi álláspontból akarjuk megítélni a filmszkeccs prob- lémáját, akkor is azt kell monda- nunk, hogy a film is, színpad is a realitás konkrét elemeivel dolgozó drámai művészetek. Igen közeli roko- nok tehát és így egyesítésüknek sok- kal símábban kellene sikerülni, mint például a zene és a színpad egyesíté- sének az opera műfajában. Az ope- rát, bár nagyon érezzük stílusellent- mondásait és képtelenségeit, min- denki elfogadja és jogosultnak tartja, nincs ellenben számbavehető művészi ítéletű ember, aki a filmszkeccset első pillanattól kezdve ne tartotta volna nevetséges ostobaságnak.

Mivel magyarázható a filmszkeccs

stílustalansága és hatástalansága? Nem adunk kellő feleletet erre a kérdésre, ha egyszerűen csak a kétféleségre hivatkozunk. A filmszkeccs nem egyesíti a színpadot és a filmet, hanem felváltva adja. A szkeccs alapgondolata az volna, hogy ezek a részek segítsék, kiegészítsék egymás hatását. Ehelyett azt érezzük, hogy agyonütik egymást. Ha külön-külön hinnénk is a filmnek vagy hinnénk a színpadnak, nem hihetünk nekik egymás mellett. Egyszerűen azért, mert meghazudtolják egymást.

Ha csak színdarabot látunk, elfelejtjük, hogy a színtér nem reális, mert a színpad csak helyettesít, a fantáziában oda hoz egy színteret a világ egy más pontjáról és éppenúgy elfelejtjük azt is, hogy ez a színtér kasirozva van, hamisítva, nem szoba, hanem csak a szoba látszatát kelti. A film nem kasiroz, hanem valóságot ad, de ezt a valóságot nem háromdimenziós testiségben, mint a színpad a maga hamisított valóságát, hanem a kép csalóka illúziójában. A film nem a valóság, hanem csak fotografált reprodukciója: ezt elfelejtettük a filmnek, a közös szereplőkkel, egy mesében játszott színpadi rész azonban eszünkbe juttatja ezt a csalást, mint ahogyan a filmrész is rámutat a színpad színtércsalására. Veszekedő konkurrensek módjára egymást csunyán leleplezik. Nemcsak az anyaggal és térrel való csalásaikat, hanem éppenúgy azokat is, amelyeket az időhatás tekintetében elkövetnek.

A filmjáték esztétikája és dramaturgiája című könyvemben volt alkalmam részletes elemzéssel rámutatni arra, hogy az álteret és álanyagot adó színpad reálisabb hatást vált ki, mint a valódi teret és valódi anyagot megmutató film. Mély oka ennek ott rejlik, hogy a színpad története mindig presentívum, mindig jelen, a film története ellenben megjelenésének emlékképszerűsége miatt mindig perfectum, múltban való befejezettség. Ha a filmnek el is tudjuk felejteni ezt a gyenge realitású emlékképszerűségét a filmelőadáson, egészen bizonyos, hogy nem tudjuk ezt megtenni a filmszkeccsnél, mert ott a színpad szomszédsága ezt élesen előtérbe tolja. Ezen a ponton a leleplezés tehát már nem kölcsönös: a film az, amelyik a rövidebbet húzza.

A filmszkeccsnek ezeken az alapdisszonanciáin kívül van még néhány apróbb hazugsága is, néhány kellemetlen ellentmondása, amelyek rejtettek, azonban a szkeccselőadás zavart és zavaró hatásából könnyen kielemezhetők. A filmrész folytonos képugrásaival, szintérváltoztatásaival és cselekményrész-átugrásaival koncentrálja, kivonatolja a történést, a nézőben az időnek az érzetét tehát elváltoztatja, absztrahálja. A színpadot egy-egy részlet téregysége idő-egységhez is köti, a színdarabrészlet lefolyási ideje tehát egybeesik a valóságos időtartammal. Akármilyen jó tehát a színpadi rész a filmszkeccsben, a film pergésével szemben megállásnak, vontatottságnak hat. Mindezeken kívül: a film elfeledtette velünk a monokrómiát, a szintelenséget, a mellé rakott színpadi rész azonban bántóan figyelmeztet erre bennünket. Éppenúgy elfeledtük és megbocsátottuk a filmnek azt is, hogy néma. A közbeiktatott színpad durván leleplezi ezt is: a szereplő az imént még beszélt és most két perccel később már — mintha nem is ő volna, mintha nem is lenne jelen — felírás idézi azt, amit mondani szeretne, de nem tud.

És ha ezekre a hatásellentmondásokra, a filmszkeccs lélektani képtelenségeire, művészietlen stíluszagvyaságaira nem is gondolunk, akkor csak jusson eszünkbe az, hogy benne a film lemond nagyobb elterjedhetőségéről, egyszerűen azért, mert hozzá van láncolva egy színésztrupphoz. A filmszkeccsnek ezáltal kicsi lesz a közönsége, következésképpen előállítójának nem lesz módja arra, hogy a filmrészt jelentősebb anyagi bázissal támassza alá. És csakugyan: a filmszkeccsek filmrészei primitív, elmaradt tákolmányok.

Hogy a filmszkeccsek mégis újra felbukkantak, annak gazdasági okokban lappanghat magyarázata. A mozi-közönség leszokik a drágább színházról, maradnak azonban olyan lelki szükségletei, amelyeket csak a színpad tud kielégíteni. A színész személyes jelenléte is olyan vonzóerő, amit a film a legnagyobb nevekkel sem tud pótolni. Úgy látszik, egy eleven Szokolay a tömegnek még mindig nagyobb szenzáció, mint egy vetített Olive Borden. A filmszkeccs ezeket a kívánalmakat is kielégíti. Mindenesetre azon-

MDK

Paczka Ferenc (szül.1856)

400 frtos második társulati-díjat kapott, 1886-ban, "Szent Benedek kisértése" c. olajfm.-ért.

Szm KT 50-125.1.

Paczka Ferenc.
festő

* **Paczka Ferenc hagyatéka.** Berlinben emlékkiállitás nyilt meg *Paczka* Ferencnek, az ismert magyar festőnek hátrahagyott müveiből. A kiállitást a müvész özvegye: Paczka Kornélia rendezte, aki leánya Wagner Adolfnak, a berlini egyetem egykori hirneves nemzetgazdászának és maga is jó hirnévnek örvend, mint festő és szobrász. A kiállitáson különösen a friss szinekben ragyogó magyar tájképek és parasztábrázolások vonzották a nagyszámban megjelent közönséget, amelynek soraiban ott volt a berlini magyar követség is, élén a követtel, továbbá a berlini magyar kolónia. Az emléktárlaton Paczka Kornélia a maga szobrai közül is kiállitott néhányat. Ezek közül különösen egy nagyszabásu bronzkut keltett feltünést.

Magyarság, 1926. márc. 24.

Paczka Ferencné Wagner Kornélia

Grafikai munkái a modern vonalmüvészetnek valóságos remekei. Végül a kritika összehasonlítja a házaspár müvészetét: "Paczkában több a tudás, de Kornéliában, több a müvészi érzés és a finomság, Paczka nagyobb erejü, Kornélia artisztikusabb, Paczka csak lett modernné, Kornélia már modernnek született."
Egyikük sem befolyásolja a másikat, mindkét fél müvészete megtartotta egyéniségét, mind ketten "megmaradtak erős embereknek."

A HÉT, Bp. 1908. márc. 29. XIX. évf.
13. sz. 207. lap.

Paczka Ferenc_né, Wagner Kornélia

A Paczka házaspárról a kritika megjegyzi, hogy amikor ők idejönnek német otthonukból, akkor külföldre jönnek és nem a hazájukba. Nekik a bajor felföld a "hazai táj." Paczkáné, a német származásu Kornélia Tolnai-Szántói genre-it megkülönböztetni, a tiszta magyar Ferenczytől sem lehet. Igen nagyra értékeli "Virágcsendélet tájképpel" c. müvét. Impresszionista tájkép ez és a kiállitás legszebb darabja.

A HÉT, Bp. 1908. márc. 29. XIX. évf. 13. sz. 207. lap.

Paczka Ferenc

A müvészt "a nagyszerü rajztudás, a kompozició mesteri volta, a jellemzés ereje, aktjának anatomiai tökéletessége, a müvész egyéniségének hajthatatlanságát dokumentálja, mely az egyszer elért eredményeket nem löki el a legmodernebb szin és fényproblémák kedvéért sem, hanem él velük a plein air fürdőjében is.
A kritika szerint: amikor Paczkáék idejönnek, akkor külföldre jönnek német otthonukból és nem a hazájukba.
A HÉT, Bp. 19o8. márc. 29. XIX. évf.
13. sz. 2o7. lap.

Paczka Ferencz

1879. január

Szent Erzsébet-e meget a művész Esztergomban, a hercegprimási palotában fest, már jól előre haladt. Az ifju festő tavaszkor vissza megy Párisba.

Kép zőművészeti szemle 1879. 14. l.

1879. szeka fehérvári kiállításon: Rosz hírek.

u. o. 1879. 79 l.

Reviczky Péter: Olaj festmények szeka fehérvári kiállításon.

11

24090 Község[illegible]omda Budapest

Paczka Ferenc, festőm.
1856-1925

MDK

Párizsi utja után Szolnokra is elvetődött, hová Pettenkofennel való ismeretsége vonzotta, de itt nem találta fel önmagát. Rajta csakis Tolna, Szántó s az odavaló népviselet tarka szinhatása segithetett.

dr.Lázár Béla: Magyar müvészek Szolnokon.
Szolnok a müvészetben. c. Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szerkesztésében/ a 25 éves jub.alkalmából. 1927.szept.
19 -24.1.

A Nemzeti Szalon kiállitása

Néhai *Paczka* Ferenc festőművész pályafutása és művészi munkája nem ismeretlen a kiállításokat látogató nagyközönség előtt. A mult századvégi művészgárda egyik tehetséges képviselője, akinek munkásságán eleinte *Munkácsy* Mihály hatása érzik. *Paczka* fejlődő tehetsége azonban, ha nem is szabadul meg teljesen ezektől a behatásoktól, de rövidesen értékes és nagy készültségü piktor szépen ivelő pályájának adta meg a művészi irányitáshoz szükséges lendítő erőt. Naturalistának indult és impresszionista festő lett. Hosszabb külföldi tartózkodása idejéből származnak érdekes kompozicioi, de ezeknek hatása még nem teljes. Paczka már itt is kiforrt festőnek mutatkozik, akinek biztos, nyugodt ecsetkezelése, müérzéke és témamegoldásai már itt is sikert biztositanak képeinek, de még valahogy hiányt érzünk. Ezt a rést művészi palettájának szinelési koloritja tölti be későbbi képein, melyeken legnagyobbrészt a magyar vidék és paraszt életét rögziti meg. Ez a milió, annak szinpompás dekorációja megfelelő keretet ad Paczka művészetének, amely itt már kulminál. Formanyelve letisztult, uj vagy fejlődésszerü mozzanat ezután nem igen vehető észre további munkásságán. Nagy tájképei, csendéletei, figurális kompozicioi, kisebb portréi mind egy kulturált és gondosan dolgozó festő munkájának eredményei.

Felesége, *Wagner* Kornélia elhunyt férje hagyatékának kiállításával kapcsolatban mutatja be munkásságát. Ő nem annyira mint festő, hanem mint grafikus mutatkozik igen jó erőnek. Karcolatokkal kezdte, grafikus, majd festő lett s mint szobrász aratta legnagyobb művészi sikerét. Ő rajztehetségével vonja magára a figyelmünket. Művészete, csekugy mint elhunyt férjéé akadémikus jellegü, zártkörü, már megállapodott forma nyelvvel.

Végeredményben mindkét kiállitás megrendezése igen ügyes ötlet volt a Nemzeti Szalon vezetőségétől. Ha nem is két, talán pikturában nagy jelentőségü faktor, de mindenesetre becsületes és tehetséges művész munkáját ismerhetjük meg ismételten.

A kiállitás ünnepélyes verniszázsa csütörtökön délelőtt lesz a Nemzeti Szalonban.

K. Gy.

Nemzeti Ujság
1927. V. 5.

*** A Paczka-kiállitás megnyitása.** A Nemzeti Szalon összes termeiben ma nyilt meg *Paczka* Ferenc néhai jeles festőművészünk hagyatékának és *Paczkáné* Wágner Cornélia szobrászmüvésznő gyüjteményes kiállitása. A közönség nagy érdeklődést tanusitott a kiállitás iránt, mert a megnyitás napján igen nagy számu és előkelő látogató jelent meg. A kultuszminisztérium képviseletében *Rónay* Zoltán miniszteri tanácsos tekintette meg a kiállitást, azonkivül ott vol *Petrovics* Elek, a Szépmüvészeti Muzeum igazgatója, *Battenberg* Lajos gróf és *Horváth* Károly államtitkárok és a müvészeti körökben jól ismert előkelő pártfogói a képzőmüvészetnek. A kiállitás két hétig marad nyitva és naponta 9-től 2-ig tekinthető meg.

Magyarság
1927. V. 6.

*** A Paczka müvészpár kiállitásának sikere.** *Paczka* Ferenc a közelmultban Berlinben elhunyt kiváló magyar mester és özvegye, *Wágner* Kornélia, grafikus és szobrászmüvésznőnek a Nemzeti Szalonban lévő kiállitása iránt az érdeklődés állandóan fokozódik. A Nemzeti Szalon termeiben nap-nap után a legelőkelőbb társaság ad találkozót és elutazásuk előtt megtekintették az Oszlóból érkezett norvég ujságirók is. A kiállitás május hó 22-ig marad nyitva.

Magyarság
1927. V. 12

Mi hiányzik a Paczka-kiállitásról?

Hol van Görgey arcképe?

A Nemzeti Szalon tárlatán a korán elhunyt *Paczka* Ferencnek egész munkásságát felölelő hagyatékát találjuk olyan kiállításban, amely méltóan reprezentálja ezt a sokoldalu, kiváló festőnket. A portrétista Paczka is ott van ezen a tárlaton egypár igen sikerült arcképpel. A *Görgey-arckép*, amely a Szépmüvészeti Muzeum tulajdona, ennek a tárlatnak kétségkivül legérdekesebb darabja, csak az a hibája, hogy *nem az eredeti Görgey-kép*, amint azt a tárlatot ismertető hirlapi közlemények tévesen megállapitották, a bemutatott kép az eredetinek csupán *másolata*, értem alatta a szónak egész jelentőségét kifejező fogalmát. Paczka Ferenc 1887-ben, *Szemere* Miklós, a hires mügyüjtő megbizásából festette meg Görgey Artur tábornok képmását, amihez az agg hadvezér visegrádi magányában napokon keresztül állt modellt. A kitünően sikerült életnagyságu képet Szemere Miklós, a hires római *Berardival* müvészi kivitelü, egy darabból faragott sulyos tölgyfakeretbe foglaltatta és az 1888-iki képzőmüvészeti tárlaton kiállitatta. Nevezetes, hogy a kiállitott képet üveg alá tették, mert csak igy vélték megvédeni az esetleges inzultusoktól, amelyek, tekintve az akkoriban divó Görgey-gyülöletet, valószinünek látszottak. Ez a Görgey Arturt ábrázoló, *eredeti* Paczka-kép ma is *Szemere Miklós hagyatékában van*, örököse, *Szemere István tulajdonában*, Pestszentlőrincen. Hogy Paczkának ez a kiváló alkotása máig sem került a Szépmüvészeti Muzeum birtokába, annak az a magyarázata, hogy az egyébként áldozatkész Szemere Miklós, aki Paczka Ferencnek barátja és mentora is volt, részint a müvész alkotásához való ragaszkodásból és az egykori hadvezér iránt táplált tiszteletéből, nem akart az eredeti müalkotástól még életében megválni. Igy aztán a Berlinben élő Paczka Ferenc *maga készitett* az eredeti Görgey-képről egy másolatot a Szépmüvészeti Muzeum számára 1916 nyarán. Ez a másolat van tehát a Szépmüvészeti Muzeum birtokában és ezt állitotta ki a Nemzeti Szalon a Paczka-tárlaton. Magától értetődik, hogy ez a másolat már korántsem olyan, aminő az eredeti, mert a müvész már nem tudta ugy visszaadni azt később, ahogyan egykor, *harminc évvel előbb* az élő hadvezért megfestette. Tehát aki Görgey tábornok *felejthetetlen fejét, kemény tekintetét, éles eszét és*

Rendkivül gondosan kidolgozott képek, friss, ragyogó szinek, karakteres magyar paraszt arcok és alakok. Akácfaerdői, hegyi kékje, a tarka népviseletek pompája ott ragyog képein, melyek közül különösen Cséplése, Gyermektemetése, Körteszürete, Buzaföldje és Nyárfás tájképe a legjellegzetesebbek.

Ebben az időben festi arcképeit is [illegible]

"Károsy Józsefhatása a statisztika tanulmányozásában" címü tanulmányért a Polluk Heinyomtatásban is mejelent terjedelmes kötetért.

A szervezet és polgári peres eljárás története a mohácsi vésztől 1848-ig" címü, időközben

pesti egyetemi tanár "A magyar birósági jutalmat pedig (800 pengő) Winkler János

Egyik korabbi összes ülés határozatából a Gorova-jutalmat (200 pengő) Horváth Barna dr., a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba beosztott közalapi-tányi kir. ügyész kapta "Az erkölcsi norma természete" cimü

Alozóbai munkájáért; a jogi monográfiát

Magyarország
1927. V. 5.

Paczka Ferenc és Paczka Kornélia kiállitása

— A Nemzeti Szalon tárlata —

A *Paczka* müvészházaspár munkásságának és értékes alkotásainak egész sorával és éppen a legjellegzetesebb képeivel, karcaival találkozhatunk a *Nemzeti Szalon* legujabb tárlatán.

A két éve elhunyt müvész hagyatéka és a Szépmüvészeti Muzeum és magánosok birtokából kiegészitett képsorozat a maga teljességében mutatja *Paczka* Ferenc fejlődését és értékes munkásságát. Mint magyar járásorvos fia, korán került a müncheni akadémiára, később Párisba, ahol Munkácsy befolyása alatt áll fekete szineivel és erős, hangsulyozott kontrasztjaival. Ebből az időből való a mostani tárlaton Sarasate arcképe. Később Velencében, majd Rómában telepedik le és tizenöt évig itten dolgozik. Itt ismerkedik meg feleségével, *Wagner* Kornéliával is, aki nemcsak hitvese, hanem egyéni és erős talentumu müvésztársává válik. Közös müteremben dolgoznak, egymástól függetlenül, mind a ketten nagyon szép és tartalmas eredménnyel. A nyári hónapokat rendszerint Magyarországon töltötték, a tolnamegyei Szántón, itt alkotta *Paczka* Ferenc legsajátszerübb és legszebb müveit, amelyekben az alakokat a szebbnélszebb magyar tájképekkel olvasztotta össze.

előkelő tartását — mint a tárlatot ismertető közlemény irja — csodálni akarja, annak az eredeti képet kell látnia.

Egyébként Paczka Ferenc nemcsak mint zsánerfestő, vagy portretista és a magyar népélet ezernyi pittoreszk változatosságának hangulatos meglátója alkotott maradandót a magyar festészet számára, de egy különleges müvészetnek is olyan képviselője volt, aminő a franciáknak Fragonard.

A magyar felsőbb urikörök társaséletének vérbeli festője volt. Ezek között és velük együtt élte napjait magyarországi tartózkodása idején, de később is, hogy otthonát Berlinbe helyezte át, ahonnan hazájába minden nyáron ellátogatott megpihenni. Ez a pihenő a legszorgosabb munkát és a legtermékenyebb időszakot jelentette a müvész életében. Nemcsak sok portrét, de az arisztokrácia társaséletének sok intim jelenetét hangulatosan, meleg szivvel festette meg. Egyik ilyen vonatkozásu, nagyméretü vászna, amely a Nemzeti Szalón tárlatáról szintén hiányzik, a *Casinó-kép*, az 1880-as évekbeli arisztokratatársaságnak jeunesse d'or-ját, vidám, éjjeli mulatozásának keretében örökiti meg. A Nemzeti Kaszinóbeli *libaterem* (a falon függő Pállik-féle hires libakép után, amely egykor a walesi herceg tulajdona volt, nevezték igy el) a helyszine ennek a dáridónak, melynek kedves, intim hangulata felejthetetlenül hat a szemlélőre. *Teleki* József, *Andrássy* Tivadar, *Keglevich* Gyula, *Károlyi* László, *Szemere* Miklós és a müvész, *Paczka* Ferenc, azonkivül *Berkes*, *Dajna* Bandi, *Pintér* Jóska, az akkori urivilág kedvelt cigányai, olyan meghitten mulatozó együttesben vannak a képen, aminőt csakis a magától adódó alkalom hozhat igy össze és amit csakis az ebben a miliőben élő müvész tudott igy meglátni és megfesteni, saját élményeként. A kép tulajdonosa, *Szemere* Miklós, a képen szereplő alakok érzékenységét megbántani nem akarta, amikor elállt attól a szándékától, hogy azt kiállitsa.

Kár az, hogy Paczka Ferencet, a magyar urikörök társaséletének festőjét, erről a müvészi oldaláról a nagyközönség kevésbé ismeri. Pedig, amint a Kaszinó-kép, ugy a többi, ma még ismeretlenül, magántulajdonban rejtőzködő, ilyen Paczka-kép mutatná meg legjobban a társaságbeli életet finom artisztikummal festő azt a Paczka Ferencet, akit a Nemzeti Szalón tárlatán nem lehet föltalálni.

Ujvárossy Fedor

Magyarság
1927. V. 13.

* **A Paczka-kiállitás a Nemzeti Szalonban.** A Paczka-művészpár kiállitását a müszerető közönség nagy érdeklődéssel látogatja, a vásárlások is igen szépen megindultak. A *Nemzeti Szalon* nagy programja következtében már vasárnap kénytelen a kiállitást bezárni, mely után a müveket visszaszállitják Berlinbe.

Magyarság
1927. V. 18.

** **Adományok a Szépmüvészeti Muzeumnak.** Paczka Ferenc, a Berlinben élő kiváló magyar festőmüvész, aki a multban is számos jelét adta hazájához való hüségének, legujabban öt arcképfestményével ajándékozta meg a Szépmüvészeti Muzeumhoz tartozó Magyar Történelmi Képcsarnokot. A képek egyike sajátkezü ismétlése a müvész Görgey Arturt ábrázoló hires festményének, a többi kép Jászai Marit, özv. Ráth Györgynét, Prohászka Ottokár püspököt és Jankovich Béla volt kultuszminisztert ábrázolja. A nagyértékü ajándékért Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter meleg köszönetét fejezte ki a müvésznek, aki jelenleg nagybetegen fekszik berlini otthonában.

Az Újság
1925. V. 18.

— **Paczka Ferenc müvészi hagyatéka.** A Nemzeti Szalon hatalmas agilitással rendezett kiállitásai során most az ultra-művészet köréből visszatekint az akadémikus régiókba: bemutatja a Berlinben elhunyt *Paczka Ferenc* hátrahagyott müveit s egyuttal *Paczkáné Wagner Cornélia*, a művész feleségének grafikai munkáit. Paczka Ferenc ama magyar mesterek közé tartozott, akik életük java részét a külföldön élik le s mint a magyar művészet „külföldi követei" tesznek szolgálatot a magyar művészetnek. Paczka művészpályáján 15 évet olasz földön, Velencében és Rómában töltött, majd itt Wagner Cornéliával, a hires német nemzetgazdász leányával egybekelve, Berlinbe tette át lakóhelyét. A művészpár ezidőtájt szerezte Tolna-Szántón nyaralóját, ahova évente hazatért pár hónapi falusi levegőre. Ez a magyar időzés Paczka művészetében élénk magyaros alkotásokban nyilatkozik meg. Az ő történelmi, bibliikus és portrait-festményei mellett ezek tükrözik vissza legszinesebben magyar érzésvilágát. A most bemutatott kollekcióban a Szépmüvészeti Muzeum gyüjteményéből viszontlátjuk a mester „*Emese álma*" c. hires nagy vásznát és legjobb képmásait: Görgey Arthur kitünően jellemzett portraitját, Prohászka Ottokár szép képmását és Pablo Sarasate, a hires hegedümüvész ifjukori arcképét, melyet Paczka páratlan egyszerüséggel örökitett meg. Tolnamegyei magyar népéletképei közül a „Templomjárás", a „Gyermektemetés", a „Körteszüret", a „Bucsuzkodók" és néhány szép tájhangulata hiven demonstrálja, mennyi szeretettel mélyedt el a plein-air szinekbe. Egész sereg kisebb tanulmánya és grafikai lapjai közül a „Dante" (szines algrafia), a „Kosnyirás" (rézkarc) s néhány aktja a legérdekesebb. *Paczkáné Wagner Cornélia* kollekciójából elsősorban Jászai Mari hatalmas olajfestésü ülőképmása válik ki; azután a művésznő kitünő kőrerajzolt képmásai (Prof. Meitzen, Sarah Beer, Wagner Adolf), Revertera grófnőről rajzolt rézkarca s néhány algrafia-képmása. Páratlanul finom női aktjai közül az „Éva" s néhány fiatal leány-akt, a keleti táncosnők és több szimbolikus kompoziciója, végül egész sereg mesteri tájképrajza és tanulmánya hirdeti a művésznő vérbeli rajztudását. Ujabban a szobrászatra is áttért és reliefjeivel nagy sikert ért el, ezeket — sajnos — nem láthatjuk. A család harmadik tagja: özv. *Szalacz Józsefné* Paczka Anna, egy remekbe készült szines selyemfestést mutat be Botticelli „Prima vera"-járól. *(k. k. l.)*

Pesti Hirlap
1927. V. 5.

— **Paczka Ferenc és Paczka Ferencné kiállítása a Nemzeti Szalónban.** Kegyeletes kötelességnek tett eleget a Nemzeti Szalón azzal, hogy külföldről hazahozatta *Paczka* Ferencnek, a Németországban elhunyt kiváló festőművészünknek hagyatékát és kiegészítve itthon elszórt munkáival, a nagyközönség elé hozta. Paczka annak az átmeneti kornak tipikus festője, amely még nem szakított teljesen a teátrális műterem-pikturával, de már észrevette, hogy a szabad természetben eddig tudomásul nem vett színek vibrálnak. A kiállítást ebből a szempontból nagyon jól rendezték. Izelítőt kapunk a nagy gonddal beállított történeti munkákból, egy-két portré tanuság amellett, hogy becsületesen törekedett Paczka tisztán és őszintén látni, de azután, amikor betelt a naturalizmus gyönyörűségeivel, néhány pasztellfinom vásznán már új színeket keresett. Felesége, *Paczkáné* Wagner Cornelia férje révén tartotta és tartja a rokonságot velünk. Rajzkultúrája nagyon fejlett, elismerést érdemel. Különösen finom grafikája állítja meg a nézőt.

Az Est.
1927. V. 5.

Paczka Ferenc
festő

43

* **Paczka Ferenc hagyatéki kiállitása.** A tavaszi müvészeti idénynek egyik érdekessége *Paczka* Ferencnek, a mult évben Berlinben elhunyt kiváló magyar zsánerfestőnek hagyatéki kiállitása lesz, mely a nagy mesternek egész munkásságát fogja bemutatni. A *Nemzeti Szalon* igazgatósága felkéri azokat a mübarátokat, akiknek birtokában Paczka Ferencnek müvei vannak, jelentsék be azokat a Nemzeti Szalonban mielőbb, hogy a kiállitás alkalmából készülő monografikus tárgymutatóba felvehetők legyenek.

Magyarság
1927. II. 13.

— **A Nemzeti Szalon kiállitása.** Május 5-én, csütörtökön délelőtt 10 órakor a Nemzeti Szalonban ünnepies tárlatmegnyitás lesz, amelyen Paczka Ferenc festőművész hagyatéka és Paczkáné Wagner Cornélia szobrászmüvésznő müveiből rendezett gyüjteményes kiállitás kerül bemutatásra.

Pesti Hirlap
1927. V. 4.

Képzőművészet.

Paczka-kiállitás.

A Nemzeti Szalon kollektiv-kiállitásainak sorozatában most egy igen érdekes művészpár: *Paczka* Ferenc és felesége *Wágner* Cornélia mutatkozik be.

Paczka Cornélia Wágner német nemzetgazdász leánya s kétségkivül ez az oka annak, hogy a Paczka-pár az év kétharmadrészét Berlinben tölti, de nyaranta el-el látogatnak Magyarországba, különösen Tolnamegyébe, ugy, hogy művészetükben is demonstrálják azt a magyar-német szövetséget, melyet házasságukkal pecsételtek meg.

Ritka művészpár dicsekedhetik olyan szerencsével, mint ők. Mindkettőt homlokon csókolta a muzsa s művészetük szülötteiben bámulatosan sok a közös vonás.

A nagyszerü rajztudás és a rendkivül finomult izlés az, ami egyéniségüket első sorban *értékessé* teszi. Különösen fontos ez a mai korban, mikor az ultra-apostolok azt verik a művészifjak fejébe, hogy a rajztudás és izlés nélkül odakent szin- és piszokfoltokból áll az igazi művészet.

A mesteri rajz és izlés mellett *érdekessé* teszi művészetüket a sok mondani való, az a nagy lelki müveltség, mely képzeletük világát benépesiti és amely szivüket és szemüket fogékonynyá teszi arra, hogy a mindennapi életben is annyi szépet lássanak.

A finomabb és beszédesebb művészlélek közülük Cornélia, a férfiasabb és nagyratörőbb Ferenc.

Paczka Cornélia már évekkel ezelőtt óriási feltünést keltett nálunk gyönyörü rajzaival és grafikai müveivel. Ez a kisebb méret az, mely fantáziájának szabad szárnyalását nem bénitja meg. Rajzai, algrafiái mind bevégzett tudásról beszélnek. A „Chaos“ és a „Megtévedt lélek viziója“, ez a két föthémája izgatta művészlelkét annyi pompás tanulmányra, melyeket még nehány domborművén is felhasznált. A művésznő olajfestésü genre- és csendélet-képein már nem áll azon a klasszikus magaslaton.

Paczka Ferenc első sorban mint a nagyobb szabásu kompoziciók embere érdekel bennünket, ámbátor a nagy vásznak kora egyelőre lejárt. Müvészünk itt bemutatott nagyobb vásznai is leginkább a 80-as évek elejéről valók, amikor Rómában élt. E időtájt festette „Emese álma“ cimü történelmi vásznát, mely az állam tulajdona, a „Tékozló fiu“-t, a „Lázár feltámasztását“, a „Jób“-ot. A portrait-festészet terén is már korán aratott sikert. Harminc évvel ezelőtt készült Párizsban Sarasate Pablo portraitja, husz évvel ezelőtt festette le Visegrádon Gör-

Sötét legjobb védekezése a világos lépéseinek utánzásában találandó, vagyis most szintén 7. . . . Hc6—e7-tel kellene folytatni.

8. c2—c3	Fb4—c5
9. He2—g3	Hf6—e8

Sötét nyilván f7—f5-öt akarja megjátszani, amit azonban később mégis elmulaszt.

10. h2—h3	h7—h6
11. d3—d4	Fc5—b6
12. f1—e1	Kg8—h7

Világos már sokkal jobban áll és sötétnek nehéz jó lépést találni. 12. . . . f7—f5 most már nem megy, mivel 13. e4×f5, Fc8×f5. 14. Fb5×c6, b7×c6. 15. d4×e5 stb. világosnak gyalognyeréssel jár. A tett lépés kezdete egy oly manövernek, mely teljesen céltalan, sőt rossznak bizonyul.

13. Fc1—e3	Bf8—g8

Hogy e lépéssel sötét mit akart, az teljesen megfoghatatlan; ha esetleg a g-gyaloggal szándekozna előrenyomulni, — ami különben nagyon kockázatos vállalat, — ugy ezt megtehette volna e bástyalépés nélkül is.

14. Hf3—g5†	. . .

Világos ezzel halomra dönti sötét eddigi lépéseit; a vezére tempóval jön támadólag játékba, ellenben sötétnek vissza kell lépni királyával, valamint a bástyával is.

14. . . .	Kh7—h8

Nincs más, különben azonnal matt.

15. Vd1—h5	Bg8—f8
16. Fb5×c6	b7×c6
17. Hg5—f3	He8—f6

Sötétnek már vesztett játéka van.

18. Vh5—h4	Kh8—g8

Valmivel jobb volt 18. . . . Bf8—e8.

19. Hg3—h5!	Bf8—e8

20. Hh5×g7! sötét föladja.

20. . . . Kg8×g7-re nyer. 21. Fc3×h†6 stb.

A párizsi milliós szédelgés.

Humbertek óta, akik évek előtt több száz milliót harácsoltak össze, nem történt olyan nagyarányu szélhámosság a világon, mint amelynek hirét hétfőn sürgönyözte meg párizsi tudósitónk. Az ujabb részletek, amelyeket kedden kaptunk, szinte megdöbbentő adatokat szolgáltatnak arra nézve, hogy az emberek nem okulnak a tapasztalásokon és hogy egy ügyes gazember milyen könnyen ki tudja őket fosztani.

Rochette bankár, aki hétfő óta a párizsi rendőrség foglya, igazi „self made man.“ A még csak harminckét éves ember nemrég még pincér volt és miután vagyona legnagyobb részét szélhámos pénzemberek utján elvesztette, szintén gründerolásra adta magát. Egész sereg vállalatot alapitott. Alapitási tőkéinek névértéke több mint hétszenöt millió frank. Nem kevesebb, mint ötvennyolc fiókja és ügynöksége volt Párizsban és a vidéken, ahol papirjait elhelyezték. Már hetek előtt följelentették, de csak hétfőn szolgáltatott a vizs-

Zemplényi Tivadar : Virágárus leány.

Füredi Rikhárd : Madách Imre szobra.

Vizvári köszönettel mellőzte Miklósi szinigazgató gavalléros ajánlatát. S Vizvári Gyula nagyon jól tudta, hogy mit tesz. Tudta, hogy neki nem szabad tehetségét parodisztikus figurákra, tartalmatlan mókákra elpazarolni. Hivatottságának teljes tudatával lépett a Nemzeti Szinház szinpadára, hol a siker, ha nem hullott is egyszerre az ölébe, de nem is várakoztatta sokáig.

Vizvári szerződtetésének ideje összeesik a polgári drámának térfoglalásával a Nemzeti Szinház játékrendjén. Az új korszak új és nem közönséges erőt kivánó feladatokat rótt az új emberre. A franczia szinpadi irodalom csodás termékenységet mutatott, s a Nemzeti Szinház játékrendje mindent felölelt, a mi szinpadi szempontból érdekes és értékes volt.

Megtörtént, nem is ritkán, hogy Vizvárinak egy héten klasszikus görög drámában, Shakspere-i tragédiában, franczia szinműben és magyar népszinműben kellett szerepet játszani: «Lear séges érdemeket szerzett, s hogy a Nemzeti Szinháznak *Somló* Sándor személyében olyan igazgatója van, ki méltó utóda annak a szinigazgatónak, a ki Vizvári tehetségét megszerezte a nemzeti szinművészet magasabb rendű czéljainak.

De lehetetlen volna Vizvári szinpadi művészetét méltatni, a nélkül, hogy Pry Pál-t szóba ne hozzuk. Az angol nehézkes humornak ez az érdekes alkotása nálunk talán még több kaczagást fakasztott, mint hazájában, Angliában, pedig ott az alak maga kétségtelenül tipikusabb, mint a magyar földön. A «Pry Pál»-hoz Vizvárinak sok dicsősége füződik. Páratlan kabinetalakká formálta a kotnyelességnek e mintaalakját. Befejezettebb komikai alkotást lényegben és formában a mai nemzedék aligha látott a magyar szinpadon. S ha Vizvári soha mást nem játszott volna, mint csak Pry Pált, akkor is a legnagyobb szabású komikusok sorában kellene őt emlegetnünk.

Zöldi Márton.

A TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

Benczúr mesternek nem kis érdeme, hogy iskolájában a magasabb művészeti genreek művelésére előszeretettel buzdítja a tehetségesebb növendékeket. A történeti és vallásos festészet terén egyaránt próbálkoznak ezek a fiatal képirók és nem egyszer olyan eredménynyel, hogy a kiállítások ismertebb szereplői közt is sikerrel megállják a helyüket. Ezek közé tartozik *Komáromi-Kacz* Endre, kinek «Krisztus a gyermekek közt» czimű képe nemcsak elismerésre érdemes szorgalom, de egyúttal helyes fölfogás s a jellemzésben már számottevő gyakorlottság terméke. Virágos réten, apró gyermekek közt látjuk az Üdvözítőt, a mint azok beszédét nagy figyelemmel hallgatják s azon buzgólkodnak, hogy hozzá minél közelébb férkőzhessenek. A festmény naiv közvetlenségével tesz hatást a szemlélőre.

Szintén a gyermekvilágból veszi tárgyát a már

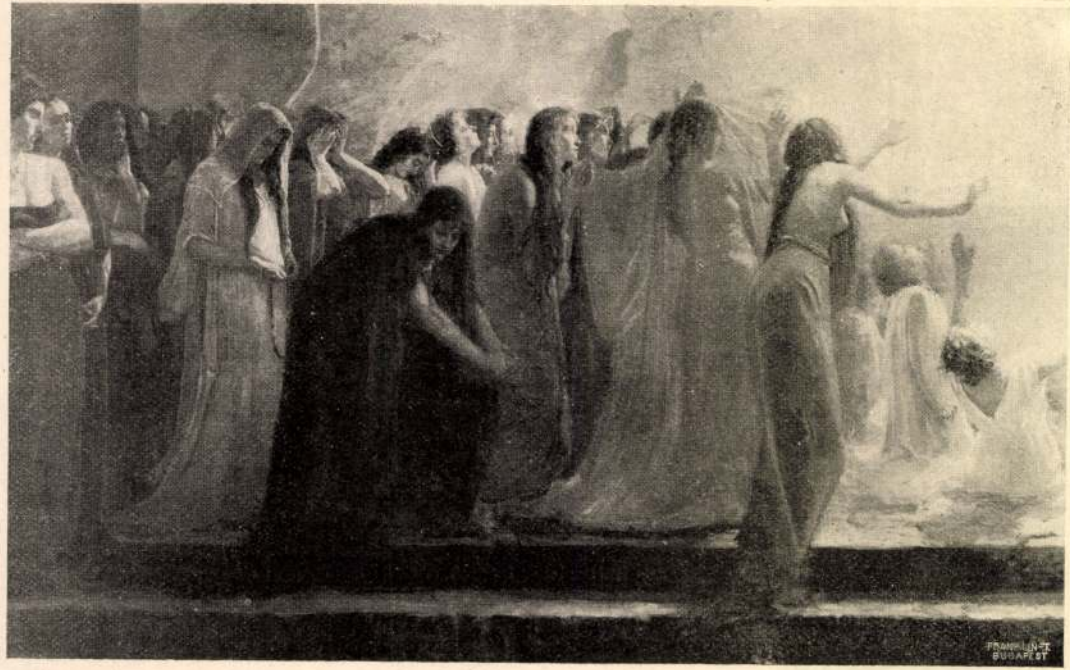

Paczka Kornélia : Szegény lelkek.

teremteni. Ezt csak a lélek képes elővarázsolni, a művészi lélek.

Vizvári neve néhány hónap alatt megerősödött a köztudatban. Szokatlanúl sokat beszéltek és irtak róla. Mindez nem kerülte el az éberszemű szinigazgató, Szigligeti Ede figyelmét. Megnézte Vizvárit és hamar kész volt a döntéssel: szerződtetni kell.

Ajánlatot tett Vizvárinak s Vizvári elfogadta az ajánlatot. Ennek az ajánlatnak a pénzügyi része fölötte érdekes. A Nemzeti Szinháznak akkori anyagi körülményei nagyon korlátoltak voltak. Szigligeti Edének valósággal erőlködnie kellett, hogy Vizvárinak kétezer forint fizetést ajánlhasson.

Mikor Miklósi Gyula, az István-téri szinház igazgatója a szerződési ajánlatról hirt vett, mint maga haláláig emlegette, sötét kétségbeesés vett erőt rajta. Érezte, tudta, hogy Vizvári távozásával az ő szinháza vonzó erejének java értékét veszíti el. Kisérletet tett, hogy küzd a fenyegető sorscsapás ellen. Így szólt Vizvárihoz: «Uram, nem tudom, mennyi fizetést ajánlott önnek a Nemzeti Szinház. Nem is kérdem, de én háromszor annyit fizetek önnek, ha úgy kivánja, három évre előre.»

Vas. Ujó. 1905. 281. l.

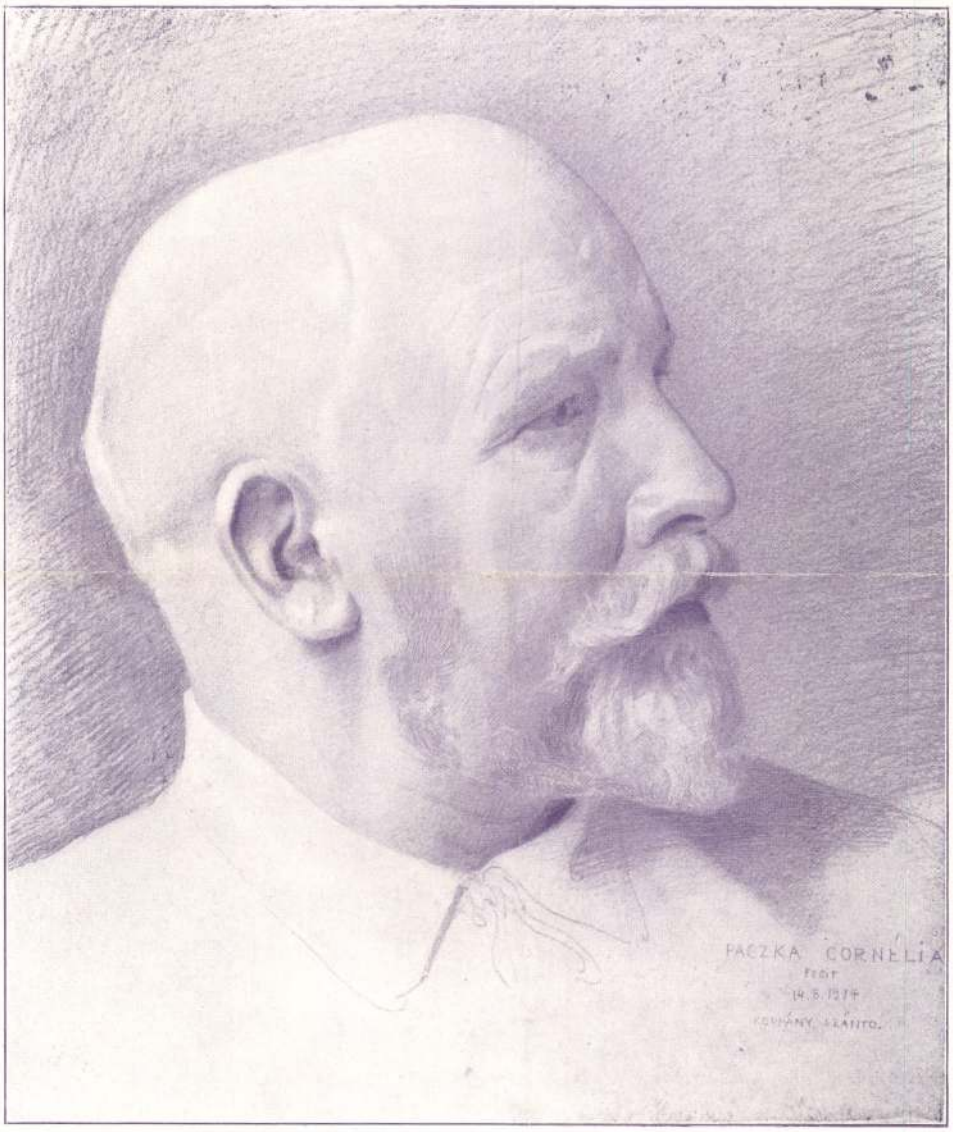

PACZKA FERENC

PACZKA CORNÉLIA

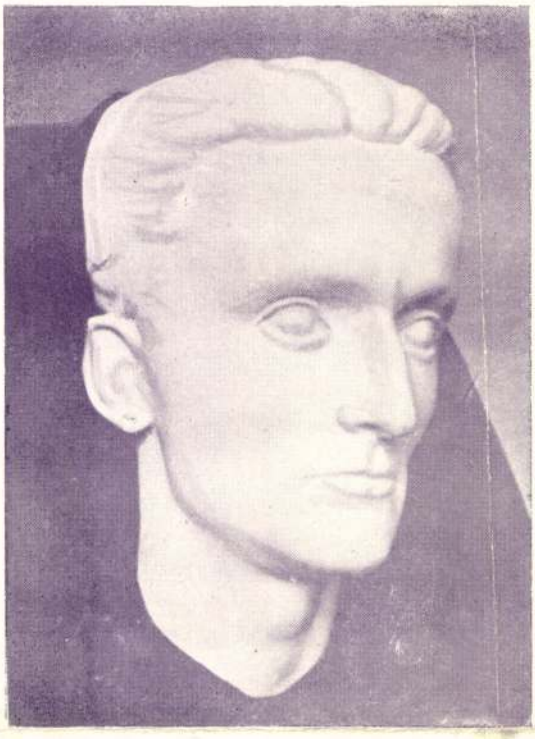

ÖNPORTRÉ (1922.)

PORTRÉ (1926.)

KRIVÁTSY MIKLÓS

Paczka Ferencné

313. Paczka Ferenczné. a müvésznő arczképe.

KMT. 1898/99. évi kiáll.

146. Knopp Imre. irénke.

munka, mely régen érzett hézagot pótol s büszkeségére szolgálhatna bármely nemzet irodalmának is. Végül megemlítjük még, hogy a munka szerkesztése az Akadémia költségén történt, míg a kiadás tetemes költségeit a Franklin-Társulat vállalta magára.

Az «Olcsó Könyvtár»-ban, a Franklin-Társulat eme népszerű vállalatában, közelebb ismét nehány füzet jelent meg. Nevezetesen: «*Buda halála*»; Shakspere «*Szent-Iványéji álom*»-ja, Arany János remek fordításában; Sophokles «*Ajas*»-a, Csiky Gergely fordításában és jegyzeteivel, végre a hires finn iró, Aho János «*Ujabb forgácsok*» című beszély-gyűjteménye. Az «Olcsó könyvtár»-t tudvalevőleg *Gyulai* Pál szerkeszti szigoru kritikával és nagy gonddal, a Franklin-Társulat pedig nagy szolgálatot tesz a közönségnek azzal, hogy az irodalom kiváló alkotásait könnyen hozzáférhetővé teszi.

Kendi Imre házassága. Regény, irta *Werner* Gyula. Kendi Imre szerelmének és házasságának történetét olvassuk a regényben; élénk színekkel van rajzolva a klubélet, mely Kendi Imrét is magával ragadja, mígnem ifjú neje megérteti vele, hogy az igazi boldogság otthon, a csendes családi körben van. A két kötetre terjedő regényt az Athenaeum adta ki. Ára vászonkötésben 2 korona.

Néhány szó a szőlőművelési egyesületek alapitásáról. Ilyen czimü füzetet adott ki Szegszárdon *Lukács* Emil, melyben azt fejtegeti: mennyi haszonnal járna a szőlőműveléssel foglalkozókra a jól szervezett egyesületek alakítása.

Szerkesztőváltozás. A *Kis Ujság* politikai napilap felelős szerkesztését dr. *Kovács* Dénes hirlapiró, beli pajkosság, szeszély, háborgó indulat, szenvedés. Réjane egy este bemutathatja művészetének sokoldalúságát. Az egész darab úgy szólva ebből az egy szerepből áll s a franczia társaságból még csak *Dubasc*-nak jutott figyelemreméltó szerep. Érdekesebb volt november 21-én «*A vörös talár*» előadása a fővárosi közönségre, mert ez a franczia színmű a Nemzeti Szinháznak ép most egyik legvonzóbb darabja, s Yanetta szerepében Márkus Emilia gyönyörködteti a közönséget. Jeles művésznőnk szintén ott volt az előadáson, tapsolt a franczia művésznőnek, ki valóban kitünő volt. A szinház közönsége azonban a magyar Yanettát is nagy figyelemben részesítette, mikor Réjane asszonyt hosszas és zajos tapsokkal tűntette ki. November 22-ikére *Sapho* előadása volt kitűzve. Ezt Daudet ismert regénye után dramatizálta Belot, ki Réjane számára külön átdolgozást is készített.

Nemzeti Szinház. November 21-ikén Herczeg Ferencz «*A dolovai nábob leánya*» előadásakor vendégszereplés volt. *Polgár* Ilona kisasszony játszotta Szentirmayné szerepét. Alakja szép, hangja érczes, felfogása értelmes. A kezdő látszik játékában, de a tehetség is. Két év óta tanúl a szinpad számára, s eddig egyik szini iskola vizsgálatán játszott, egyszer pedig a Várszinházban lépett föl a «Kaméliás hölgy»-ben.

Népszinház. November 15-én a népszinházban franczia operette első előadása volt. Zenéjét *Planquette* szerzette, a ki a fővárosi közönség kedvelt ismerőse, a «Kornevillei harangok» és a «Rip van Winkle» szerzője. «*Teréz kapitány*» az operette czíme. Szövegét a szintén jól ismert *Bisson* irta, abból a már nem valami új anyagból, mely a franczia népnek a hadsereghez való szeretetét és a ka

Paczka Kornélia: Vasárnapi készülődés.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Paczka Kornélia: Nadine

Kappel Emiliának megdobbant a szive és az arca kigyulladt. A célzás olyan világos volt, hogy nem lehetett félre érteni. Egy pillanatig megint úgy érezte, hogy most haragudni illenék a sértett méltóság nevében, de csak édes zsibbadtságot érzett, kellemes szédülést, ami ismeretlen volt előtte addig teljesen.

Megénekelve lenni! Dalra ihletni a költőt, aki ezrek és százezrek számára zengi panaszát szivének ideáljáról. Múzsának lenni, akire ezrek és százezrek kiváncsiak, akik a dalok lángjánál melegedtek mind, egytől-egyig. Nem! A büszke hölgy szívében nem lehetett találni se haragból, se neheztelésből egy szemernyit sem. Sőt valami melegség kezdett ébredezni benne a költő iránt. Nem szerelem volt ez! Ó nem! Egészen más, ami talán még szebb annál és olyan keveseknek jut osztályrészül.

Kappel Emilia úgy érezte, hogy ragyogó fényözönbe vezető kapu tárult ki számára abban a pillanatban és koszorus haju Múzsák hajolnak meg előtte biztatón:

— Tessék besétálni az irodalomtörténetbe!

Nem mert szólni senkinek. Az anyjának vagy Eliz tantnak éppen nem, Kätchennek még kevésbbé. Azok meg se értenék, Kätchen pedig — mulatna rajta, szemben kifigurázná, titokban pedig irigyelné.

Megőrizte a drága titkot, amely édes boldogsággal és büszkeséggel töltötte el s bár — jól nevelt és illedelmes hajadon lévén — ezentul sem volt a költő számára egy pillantása sem, most már jól esett neki, hogy az minden előadáson ott áll a páholyok alatt és nézi őt.

És remegő türelmetlenséggel várta a Divatlap új számát, a melytől új verset remélt.

Akkor aztán történt valami, a mire nem számíthatott senki és ami egyszerre végét szakította az egész dolognak.

Úgy esett, hogy egy tavaszi délelőtt az inas látogatót jelentett be a Kappel-házban. A nevét nem tudta, csak annyit mondott, hogy egy különös öltözetü úr beszélni kíván a hölgyekkel.

Kappelné meg a leánya bementek a vizitszobába s a következő pillanatban az inas bebocsátotta — Petőfi Sándort.

A költő most is szokott öltözetében volt, mind-

Ujdök 1922, XXVIII. 40 sz.

össze a fokosát hagyta kinn az előszobában meg a mentéjét. Kappelné félreismerhetetlen csodálkozással nézett rá, míg Emilie úgy érezte, hogy most mindjárt le fog szakadni a tető és kívánta is, hogy bár úgy lenne. Sejtelme sem lehetett ugyan róla, hogy mi készül, de tudta, hogy valami borzasztóság.

— Kihez van szerencsém? — kérdezte Kappelné németül, mire a látogató kissé magyaros hangsúllyal, de szintén németül felelt:

— Nevem Petőfi Sándor! Úgy hiszem, ez a név elég bemutatkozásnak.

A jó német asszony, aki egyáltalán nem emlékezett rá, hogy valaha hallotta volna ezt a nevet, zavarba jött.

— Igazán restellem, — szólott — de, pardon, nem tudom... — és tanácstalanul tekintett a leányára, aki ekkorára már összeszedte magát és hogy anyját kimentse kinos helyzetéből, közbevágott:

— Van szerencsém hiréből ismerni Petőfi urat! — mondta és rózsásra vált arccal hozzátette: — Meg szép költeményeiből is.

Azzal helyet mutatott neki és maga is leült. Petőfinek megcsillant a szeme a leány utolsó szavaira, mert bármilyen gőgös volt is, ha bírálták, gyermekesen tudott örülni minden elismerésnek, amit őszintének érzett.

Kappelné csodálkozva nézett a leányára, mintha tőle várná ennek a különös vizitnek a magyarázatát. De hogy sem a látogató, sem Emilie nem folytatta a megkezdett társalgást, végre is ő szólalt meg:

— Minek köszönhetjük a szerencsét, hogy uraságod felkeresett bennünket? — kérdezte egyenesen a tárgyra térve.

— Óhajtanék kedves leányával megismerkedni! — válaszolta a költő s egy kis szünetet tartott Emiliára pillantva, aztán hirtelen hozzátette: — És lehetőleg kinyerve hajlamát, őt nőül venni.

Most ijedt csönd támadt a szobában. Anya és leánya kinos zavarban meredtek egy pillanatig a költőre, aztán egymásra. Kappelnénak az volt az első gondolata, hogy ez az ember csak őrült lehet, aki így, minden előzmény és bevezetés nélkül feljön az utcáról és meg meri kérni a hires és gazdag Kappel bankár leányát. Egy ilyen ágról szakadt maskara!

— Mégis vad emberek ezek a magyarok! — ötlött az eszébe és ebben a percben érzett először egy kis lelkifurdalást és sajnálkozást, amiért nem tanulta meg a nyelvüket, bár huszonöt év óta lakott az országukban. Talán akkor jobban megismerhette volna őket és meg tudta volna óvni a leányát az ilyen, benszülöttek közt úgylátszik divatozó népszokásoktól.

Hogy Emilie mit gondolt és mit érzett ezalatt? Ki tudná azt? A fejét lehajtotta, hogy arcát elrejtse és olvasni ne lehessen rajta. Lehetetlen, hogy a költő ebben a pillanatban meg ne sajnálta volna szegényket rossz tréfájáért, ámbár lehet az is, hogy ő abban a percben komolyan gondolta, amit mondott, egészen.

Mikor a leány végre fölemelte a fejét, az arca még sokkal pirosabb volt, mint az imént. De a hangja remegés nélkül csengett, amint megszólalt, egyszerre magyarra fordítva a beszédet. Talán azért, hogy az anyja ne értse, mit mond? Vagy talán, hogy tudtára adja a költőnek, hogy ura annak a nyelvnek, melyen az dalol, és tisztában van vele, hogy kivel áll szemben.

— Bármilyen megtisztelve érzem is magam Petőfi úr látogatása által, — szólott — mégis atyám tudta és beleegyezése nélkül nem fogadhatunk senkit. Kérem önt, szíveskedjék őt felkeresni bürójában és vele közölni... — óhajtását.

Mialatt beszélt, arcáról eloszlott a pir, most sápadt volt, de büszkén kiegyenesedett s ha szavaiban nem is, benne volt az elutasítás a tartásában.

A költő kezet csókolt az elképedéstől még mindig szótlan asszonynak, majd várt egy csöppet, hogy Emilie talán kezet nyujt neki, de hogy ez nem történt meg, összeütötte a bokáját, sarkantyuja végigpengett a szobán az ajtóig s a következő pillanatban a két hölgy egyedül maradt.

Kappelné csak ekkor tért magához.

— Wer war denn das? Was war denn das? — kérdezte felháborodva.

Emilia pedig leborult az asztalra és elkezdett keservesen zokogni.

Ezalatt lenn a földszinti büróban a költő Kappel úr után tudakozódott.

— Beljebb tessék! — mondták neki szobáról-szobára. Végre elérkezett az utolsóba, ahol arra a kérdésre:

— Kappel bankár urat keresem! — egy borotvált képü éltes úriember állott föl a helyiséget kettéválasztó üvegfal mögött és aranybojtos házisapkáját megemelve németül kérdezte:

— Mivel szolgálhatok?

— Petőfi Sándor vagyok.

— Nincs szerencsém az urat ismerni, — válaszolt a bankár nyájas mosollyal, mintha bókot mondana.

— Magyar költő vagyok.

— Pardon... Én nem igen olvasok magyarul, költeményeket éppen nem. Bocsásson meg kérem. De minek tulajdonítsam ezt a kiváló szerencsét, hogy itt tisztelhetem?

— Uram! Én azzal az elhatározással jöttem önhöz, hogy leányával megismerkedjem és hajlamát kinyerve, nőül kérjem őt. A hölgyeknek imént elő is adtam szándékomat, de ide utasíttatám, hogy ebben csak ön határozhat. Most ime tudja, miért vagyok itt, kérem szives válaszát.

Az öreg úr zavartan dörzsölte állát, mielőtt felelt volna s bár közben a nyájas mosoly egy percre sem tünt el arcáról, látszott rajta, hogy nagyon kényelmetlenül érzi magát:

— Uram, — kezdte rövid gondolkodás után — én minden müvelt és tisztességes fiatalembert szivesen látok házamnál, s így önnel sem tennék kivételt. De megkivánom, hogy mindegyik, ki küszöbömet átlépi, valamely ismerősöm által legyen bemutatva. Így ezt uram, öntől is legyen szabad követelnem. A többi aztán Isten kezében van. Erről most többet nem beszélhetünk.

— Uram, — felelte Petőfi — én mindent ott szoktam kezdeni, ahol más végzi.

Megbiccentette a fejét, sarkon fordult és elment, büszkén pengetve végig sarkantyúját valamennyi irodahelyiségen. A magas irópultokra görnyedő száraz irnokok, lúdtollal a fülük mellett, csodálkozva sandítottak utána a pápaszemük fölött.

LÁSZLÓ ÉS FEKETE
BUDAPEST, IV., KORONAHERCEG-UTCA 14—16.
KÜLÖNLEGES NŐI- ÉS FÉRFIKELMÉK ÉS SELYMEK ÁRUHÁZA ::: BEVÁSÁRLÁSI TELEP: LONDON, PÁRIS, LYON

Ezen próba-vonatok szokatlan nagy gyorsasága miatt különös óvóintézkedéseket kellett a vonalon elrendelni. Az osztálymérnökök és az azokhoz beosztott mérnökök a próba-vonatok közlekedése előtt behatóan megvizsgálták a pályatestet s a talált hiányokat helyreállíttatták, a pályafelvigyázókat pedig különös figyelemre utasították.

Képünk a 701. számú mozdonyt teljes gőzben, nehány perczczel Pozsonyból való elindúlása előtt, mutatja be. Közli: *Ferentzy Gedeon* m. á. v. mérnök.

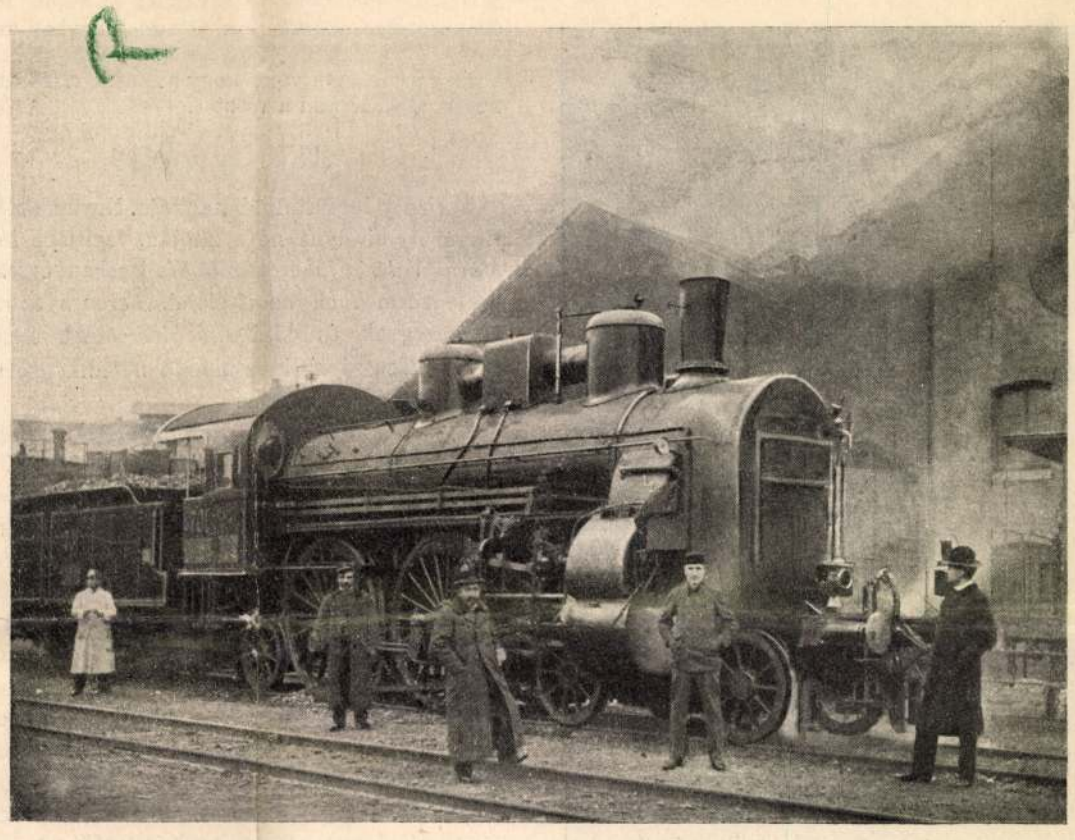

A GŐZMOZDONY, MELYLYEL AZ ÓRÁNKÉNT SZÁZ KILOMÉTER SEBESSÉGŰ PRÓBAUTAT TETTÉK.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyarországi latinság szótára. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából szerkesztette *Bartal* Antal, a Magyar Tud. Akadémia rendes tagja. Kiadja a *Franklin Társulat*. Általánosan tudva van, hogy mily nagy szerepe volt a latin nyelvnek századokon át hazánkban, ezen idő alatt azonban rendkívűli módon elszaporodtak a magyarországi latinban az úgynevezett konyhaszavak s már 1787-ben mondja a «Magyar Múzsa»: «Minthogy a magyar deákságban sok idegen és más nemzeteknél nem ugyanazon értelemben vétetett deák szók uralkodnak, könnyű átlátni, hogy a magyarok deákságát sem más nemzetek, sem a mi tulajdon maradékaink nem fogják megérteni, mihelyt a tudománybeli és törvényes dolgoknak folytatására, a deák nyelv helyébe más vétetik». Idők folytán jelent is meg több kisebb-nagyobb munkálat, melyek ezen konyha-latin szavak magyarázatával foglalkoztak, de ezek mind csak szórványos töredékek. Végre a Magyar Tudományos Akadémia egy nagy, lehetőleg teljes szótár összeállításával Bartal Antalt bizta meg, ki mindjárt hozzáfogott a kutatás, szógyűjtés és feldolgozás nehéz munkájához. Nevezett ki az Akadémia egy hat tagból álló bizottságot is, mely a szótár szerkesztésére vonatkozó utasításokat megállapította. Ezek szerint minden a klasszikus nyelvtől eltérő latin szó felveendő volt, melyet magyarországi szerző valaha használt, vagy akár idegen író is, ha műve a magyar viszonyokra vonatkozott; a fölvett szónak ki kellett mutatni etymologiai eredetét s latin aequivalenssel megmagyarázni; a helyet, a hol az illető szó előfordúl, meg kellett jelölni. Ilyen utasítások mellett folyt a munka, míg a 35 ezeret meghaladó szógyűjtemény a kellő magyarázatokkal ellátva sajtó alá került. Igen nehéz munkájában segítségére voltak a tudós szerzőnek, tisztán az ügy iránti buzgóságból *Hegedüs* István, *Tagányi* Károly, *Veress* Ignácz, továbbá *Ballagi* Aladár, *Hellebrant* Árpád és Pater *Schreiber* János. A szótár nagy negyedrét alakban jelent meg 752, három hasábra osztott oldalon, igen díszes kiállításban; ára 50 korona. Tudományos irodalmunkra nézve nagy nyereség ez a hatalmas munka, mely régen érzett hézagot pótol s büszkeségére szolgálhatna bármely nemzet irodalmának is. Végűl megemlítjük még, hogy a munka szerkesztése az Akadémia költségén történt, míg a kiadás tetemes költségeit a Franklin-Társulat vállalta magára.

Az «Olcsó Könyvtár»-ban, a Franklin-Társulat eme népszerű vállalatában, közelebb ismét nehány füzet jelent meg. Nevezetesen: «*Buda halála*»; Shakspere «*Szent-Iványéji álom*»-ja, Arany János remek fordításában; Sophokles «*Ajas*»-a, Csiky Gergely fordításában és jegyzeteivel, végre a hires finn iró, Aho János «*Ujabb forgácsok*» című beszély-gyűjteménye. Az «Olcsó könyvtár»-t tudvalevőleg *Gyulai* Pál szerkeszti szigoru kritikával és nagy gonddal, a Franklin-Társulat pedig nagy szolgálatot tesz a közönségnek azzal, hogy az irodalom kiváló alkotásait könnyen hozzáférhetővé teszi.

Kendi Imre házassága. Regény, irta *Werner* Gyula. Kendi Imre szerelmének és házasságának történetét olvassuk a regényben; élénk színekkel van rajzolva a klubélet, mely Kendi Imrét is magával ragadja, mígnem ifjú neje megérteti vele, hogy az igazi boldogság otthon, a csendes családi körben van. A két kötetre terjedő regényt az Athenaeum adta ki. Ára vászonkötésben 2 korona.

Néhány szó a szőlőművelési egyesületek alapitásáról. Ilyen czimű füzetet adott ki Szegszárdon *Lukács* Emil, melyben azt fejtegeti: mennyi haszonnal járna a szőlőműveléssel foglalkozókra a jól szervezett egyesületek alakítása.

Szerkesztőváltozás. A *Kis Ujság* politikai napilap felelős szerkesztését dr. *Kovács* Dénes hirlapiró, a magyar sajtónak egyik régi, kipróbált munkása vette át.

Mathematikai és természettudományi értesítő. Szerkeszti *Kőnig* Gyula. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia; XIX. kötet, negyedik füzet. A füzetben három szerzőtől találunk dolgozatot: *Klein* Gyula a keresztes virág alkatáról, *Staub* Móricz az ősvilági Cinnamonum-genusról, *Schuller* Alajos a fémek potential különbségéről értekezik.

Előfizetési felhivás. *Farkas* Emil, kitől a nyáron mi is közöltünk egy műfordítást, előfizetést hirdet «Heine és egyéb műfordítások» című kötetére, melyben Heinétől, Björnsontól, Ibsentől, Bartrina Gabiroltól közöl fordított költeményeket. A kötet ára két korona, díszkötésben négy korona, mely összeg Budapest, VI. ker., Kmetty-utcza 2. sz. alá küldendő a szerző nevére.

Lampérth Géza ez uton is kéri mindazokat, a kiknél még előfizetési ive van újabb költeményeire, hogy azt még abban az esetben is, ha a gyűjtés nem járt volna eredménynyel, hozzá (Budapest, VIII. Múzeum-utcza 9.) mihamarabb visszajuttatni sziveskedjenek.

Vígszinház. A főváros elég változatos szinházi eseményei közé tartozik *Réjane* asszonynak, a híres franczia művésznőnek és társulatának szereplése a Vígszinházban. November 20-án lépett fel először a franczia társaság s Berton és Sauson «*Zaza*» czímű darabját adta, melynek főszerepét, a könnyűvérű, de mély szerelemre gerjedő orfeumi énekesnőt, a szerzők Réjane számára irták. Van ebben a szerepben pajkosság, szeszély, háborgó indulat, szenvedés. Réjane egy este bemutathatja művészetének sokoldalúságát. Az egész darab úgy szólva ebből az egy szerepből áll s a franczia társaságból még csak *Dubasc*-nak jutott figyelemreméltó szerep. Érdekesebb volt november 21-én «*A vörös talár*» előadása a fővárosi közönségre, mert ez a franczia színmű a Nemzeti Szinháznak ép most egyik legvonzóbb darabja, s Yanetta szerepében Márkus Emilia gyönyörködteti a közönséget. Jeles művésznőnk szintén ott volt az előadáson, tapsolt a franczia művésznőnek, ki valóban kitünő volt. A szinház közönsége azonban a magyar Yanettát is nagy figyelemben részesítette, mikor Réjane asszonyt hosszas és zajos tapsokkal tűntette ki. November 22-ikére *Sapho* előadása volt kitűzve. Ezt Daudet ismert regénye után dramatizálta Belot, ki Réjane számára külön átdolgozást is készített.

Nemzeti Szinház. November 21-ikén Herczeg Ferencz «*A dolovai nábob leánya*» előadásakor vendégszereplés volt. *Polgár* Ilona kisasszony játszotta Szentirmayné szerepét. Alakja szép, hangja érczes, felfogása értelmes. A kezdő látszik játékában, de a tehetség is. Két év óta tanúl a szinpad számára, s eddig egyik szini iskola vizsgálatán játszott, egyszer pedig a Várszinházban lépett föl a «Kaméliás hölgy»-ben.

Népszinház. November 15-én a népszinházban franczia operette első előadása volt. Zenéjét *Planquette* szerzette, a ki a fővárosi közönség kedvelt ismerőse, a «Kornevillei harangok» és a «Rip van Winkle» szerzője. «*Teréz kapitány*» az operette czíme. Szövegét a szintén jól ismert *Bisson* irta, abból a már nem valami új anyagból, mely a franczia népnek a hadsereghez való szeretetét és a katonai félszegség iránt való gúnyolódását jellemzi. A szöveg nem túlságosan ügyes, de elég mulatságos. Planquette zenéjében pedig annyi a kedves rész, mely az operettet a téli szinházi időre életrevalóvá teszi. A darabban az a szinpadi történet ismétlődik, mikor egy lányt a körűlmények oda kényszerítenek, hogy katonaruhát öltsön magára. Bellegarde kapitány ugyanis egy hónapos szobafogságát arra használja föl, hogy megszökik mulatni. Keresik azonban a kapitányt s ekkor a kapitány szerelmese, Teréz kisasszony jelentkezik a kapitány ruhájában. Átöltözik a nénije is, hogy a kapitány-kisasszony őre legyen, s így kellő felügyelet alatt megy végbe Teréz kapitány kalandja a táborban. Itt olyan bonyodalmak fordúlnak elő, hogy a két átöltözött nőt a haditörvényszék halálra itéli. A bohózatokban azonban semmi sem komoly s ebből is csak mulatságos helyzetek támadnak, mígnem szépen kisimúl minden. Teréz kapitány ismét egy jó szerepe *Küry* Klárának, kinek a vidámságból, elmésségből oly bő adomány jutott. *Kovács* Mihály egy nagybácsi komikus szerepében okozott sok derűltséget. A többi szereplőket is szívesen fogadta a közönség az ujdonsággal együtt.

Az iparművészeti karácsonyi kiállítás november 16-ikán nyilt meg az iparművészeti múzeum udvari nagy csarnokában, nem közönséges érdeklődés mellett. A magyar iparművészeti társulat rendezte, hogy ismét szem elé tárja, mennyi szép, izléses és kifogástalan tárgyat, csecsebecsét szolgáltat a hazai műipar a lakások berendezéséhez, földiszítéséhez. Iparosaink, gyáraink (üveg, porczellán, majolika) pedig azt is megmutatják, hogy az egyéni izlésre és nemzeti formákra törekszenek.

Legtöbb a szobaberendezés, külön fülkékben, a hol tökéletesen berendezett szobák láthatók. De van sok ötvös-munka, szövés, himzés, és mindenféle dísztárgy. Feltünő szép fazekas-munkákat is lehet látni. *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter ugyanis még a tavaszon azzal bizta meg *Horti* Pál és *Gróh* István iparművészeti tanárokat, hogy a gömöri, beregi, máramarosi és tolnai fazekasipart tanulmányozzák, ezeket az iparosokat oktassák, hogy igy iparukban a műizlést fejlesztve, termékeiknek kelendőséget biztosítsanak. *Horti* Pál ebből a végből a nyáron bejárta Tolnát, Bereget és Máramarosszigetet, *Gróh* pedig Rozsnyót és Sárospatakot és kiküldetésüknek eredményét most mutatják be egy külön nagy és gazdag csoportban. A bemutatott fazekastermékekben meglátszik már a rajz és forma fejlettsége és ez is biztositja kelendőségét az egyébként olcsó és igen tetszetős tárgyaknak. Ugyancsak ezuttal jelennek meg a nyilvánosság előtt a székelyudvarhelyi és ungvári állami agyagipari szakiskolák is külön csoportos kiállításban. A kiállítókra több kitüntetés vár. A közoktatásügyi miniszter nagy aranyérmet ajánlott föl: utána a kereskedelmi miniszter 2000 koronás állami nagydíja, és három érme következik; van ezenkívül 500 és 300 koronás díj tervekre és 200 korona a kiállítás sikeres előmozdítására. Az iparművészeti társulat ez újabb derék munkájának bemutatására megjelent e hó 16-ikán délután a kormány részéről *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter, ki hosszan időzött a kiállításon, figyelmesen megnézte és nagy érdeklődéssel

Fényes Adolf: A napszámos.

kérdezősködött. A kiállítás izléses rendezése *Györgyi* Kálmán titkár, *Czakó* Elemér, *Faragó* Ödön, *Horti* Pál és *Kriesch* Aladár iparművészeti tanárok érdeme.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia november 18-iki ülésén, melyen báró Eötvös Loránd elnökölt, szaktudományi előadásokat tartottak. *Klug* Nándor a hasnyálmirigy fehérjeemésztését illetőleg tett vizsgálatairól adott jelentést, *Kürschák* József előterjesztette *Stäckel* Pál kültag részéről «Vizsgálatok az abszolut geometria köréből Bolyai János hátrahagyott irataiban» című értekezését, melyet Kürschák magyarra fordított. *Klug* Nándor beterjesztette ezután *Szili* Adolf egyetemi nyilvános rendkívüli tanárnak «Az emberi szemlátóideg a szembe való betérésének morphografiája» című művének első kötetét, mely 24 táblán 89 képet és a hozzá tartozó leirásokat tartalmazza. Bemutatta továbbá dr. *Kertész* József orvosnak «A kloroform hatásáról» című művét, melyben bebizonyította, hogy a kloroformnak magára a szívre, annak működését gyöngítő hatása van. Ezután *Lenhossék* Mihály terjesztette elő *Szily* Aurél orvostanhallgató részéről. «A musculus sphincter iridis s a szivárványhártya hátulsó rétegeinek fejlődéséről» irt tanulmányt. Végül dr. *Hollós* Lászlónak «Uj gasteromycha fajok Magyarországból» című növénytani munkáját mutatta be *Mágocsy-Dietz* Sándor.

A földrajzi társaság november 14-iki ülésén dr. *Erődy* Béla elnök ismertette a magyar királyi államnyomda kiadásában megjelenő megyei térképeket, melyek a pénzügyminiszterium megbizásából a legújabb adatok lelkiismeretes fölhasználásával készülnek. A térképek föltüntetik a földmivelési állapotokat, a közigazgatást, a közlekedést, népesedést, a nemzeti emlékeket, szobrokat, csatatereket. A térképek egyik sarkán a megyei székhelyek nagyobb méretben külön is megvannak. Eddig Pestmegye és Esztergommegye térképe jelent meg. — *Horti* Henrik tartott azután előadást a nemzetközi fokmérésekről. Fejtegette a fokmérés czélját és történeti fejlődését. Most a nemzetközi földrajzi társaság vezetése alatt az egész föld felületének háromszögelését végzik. — Az előadások nagy figyelemben részesültek.

A néprajzi társaság november 21-iki ülésén, melyen *Munkácsi* Bernát elnökölt, dr. *Katona* Lajos tartott előadást «Tarlózások a gyöngyösi könyvtárban» czímmel. Az előadó az elmult nyáron a gyöngyösi Ferencz-rendiek könyvtárában kutatván, régi nyomtatványok tábláin és lapjain nehány néprajzi szempontból is érdekes meseföljegyzést, babonát és ráolvasást talált a XVI. és XVII. századból. Ez emlékek részint latin, részint magyar nyelvűek. Utána dr. *Krausz* Sámuel az «Átoktáblákról» értekezett. Mintegy 50 évvel ezelőtt találták Rómában az első átoktáblákat, azóta százával kerültek elő a sírokból Rómában, Galliában, Németországban, de különösen sok a régi Karthagó területén. Sajátságos felfogás alapján ónt választottak iróanyagul, melyet levélmódra összehajtva a sirokba tettek, hogy az alvilági szellemek végrehajtsák az átkot, melyet ellenségeikre szórtak. Ez átkozás nagyban uralkodott a czirkuszjátékok hőseinél, a kocsihajtóknál, a kiknek érdekében volt, hogy a másik czirkuszpártnak kocsisa legyen a vesztes.

MI UJSÁG?

A király legfiatalabb unokája. November 19-én, Erzsébet királyné neve napján, legifjabb leánya, *Mária Valéria* főherczegnő Wallseeban egészséges leánygyermeknek adott életet. *Ferencz Szalvátor* főherczegnek és királyunk leányának 1890-ben kötött házasságából ez már a hetedik gyermeke, három fiu és négy leány.

A király ajándéka Kolozsvárnak. Prágában hires egy Szent György-szobor, a melyet két Kolozsvári nevű szobrász készített a XIV-ik században és így egyike legrégibb műemlékeinknek. Sok más műemlékünkhöz hasonlatosan ezt is csak külföldön láthatta eddig a magyar ember, de most végre királyunk a szobor hű mását Kolozsvárnak ajándékozta. A királyi ajándék a héten érkezett Kolozsvárra.

A Hunyadiak gyula-fehérvári siremlékei. A gyulafehérvári ódon székesegyházban három Hunyadinak van siremléke: Hunyadi János kormányzóé, a szentimrei csatában elesett fivéreé, kit szintén Jánosnak neveztek és Hunyadi Lászlóé. A sirokat a háborukban feldúlták s később az egyház déli mellékhajójának falához támasztva állították fel. A műemlékek országos bizottságának kérelmére gróf Majláth gyula-fehérvári püspök megengedte, hogy a siremlékekről másolatokat készítsenek gipszből. Az emlékek közül Hunyadi fivéreé még elég ép s a rajta levő felirás nem enged kétséget az iránt, hogy kinek tetemeit takarta. Vannak azonban, kik kétségbe vonják, hogy a nándorfehérvári hősnek és szerencsétlen fiának tulajdonított emlékek csakugyan az ő siremlékök. Nemsokára fel fognak érkezni Budapestre a másolatok és azok megvizsgálása el fogja dönteni a kérdést.

Vörösmarty sirja. November 19-ikén volt Vörösmarty halálának évfordulója. A *Fejérvármegyei Kör* testületileg megkoszorúzta megyéje nagy szülöttjének, a kerepesi úti temetőben levő sirját. A virággal diszített sir előtt *Kiss* István egyetemi hallgató, a kör elnöke mondott beszédet. A «Szózat» elénekelésével ért véget az ünnep.

A Vörösmarty-szobor. A Vörösmarty-szoborbizottság felszólítást intézett huszonegy magyar szobrászhoz, hogy készítsenek egy-egy szobormintát Vörösmartyról és bocsássák a bizottság bírálata alá. A szoborminta beadásának napja 1902 május 15.

A bizottság minden beadott mintát díjaz. Ha egy művész egynél több tervet készítene, a bizottság jelöli ki díjazásra érdemes művét. A díjazásra három csoportot állít föl a bizottság; az elsőbe öt mintát, a másodikba is ötöt rendel; a többi marad a harmadikban egészen tízig. Az első csoport díja 1000 korona, a másodiké 600, a harmadiké 400 korona. Föl nem szólított művészeknek a kitűzött határidőre beadott szobormintája is besoroztatik a pályázók közé s amennyiben a csoportok be nem teltek, minden további eljárás nélkül is díjban részesül. A bizottság a főváros által föltételesen fölajánlott Gizella-tért jelöli ki a Vörösmarty-szobor helyének. A szobor minden költségére, kivitelére, előállítására, fölállítására és a művész díjazására összesen 180,000 korona áll rendelkezésre.

Kate Greenaway-ről, a mult héten elhunyt festőnőről megemlékeztünk, legutóbbi számunk «Halálozás» rovatában. Mai számunkban közöljük a jeles művésznőnek, a gyermekvilág hivatott ábrázolójának arczképét.

Babér-ágak a Műcsarnokban. A budapesti egyetemi ifjuság egy része Szemere-asztaltársaságot alakított, Szemere Miklós képviselő nevéről, ki több czikkben és röpiratban tárgyalta az ifjuság testi és szellemi nevelésének ügyét, s a magyar ifjuság teendőit. A társaság küldöttsége november 17-ikén, vasárnap délelőtt megjelent a Műcsarnokban, és az igazgatóságtól engedelmet kért rá, hogy néhány festő képét megkoszorúzza. Az igazgatóság vonakodott e kérésnek eleget tenni, mire az ifjak irásban adták be kérelmöket s abban kifejtették, hogy czéljuk nem kritika, sem tüntetés, ők a koszorúval csak elismerésüket akarják kifejezni azok iránt a festők iránt, a kik a magyar nemzeti irányt szolgálják. Az igazgatóság erre megadta az engedelmet, mire az ifjak eltávoztak. Később nagy számmal újra megjelentek és tizenkét fehér-sárga (Szemereszinek) selyemszalagos babérágat hoztak magukkal s azokat elhelyezték *Bosznai*, *Spányi*, *Ujvári*, *Grünwald* Béla, *Pállya* Czelesztin, *Vágó* Pál, *Ligeti* Miklós, *Damkó* István, *Peske* Géza, *Telepi* Károly, *Ferenczy* Károly képeire, illetőleg szobraira. Az eset meglehetős föltünést keltett a műcsarnok látogatói és azok közt a művészek közt, a kik véletlenül a kiállítási termekben voltak.

Sokan tüntetést láttak az ifjuság ebben a fellépésében s felhozták ellene, hogy magántársaságok látható kritikát nem gyakorolhatnak egy művészi egyesület kiállításán. A képzőművészeti társulat igazgatóságától követelték is a babérágak eltávolítását. Az igazgatósági ülésen *Bihari* Sándor festőművész elitélte az ifjuság tüntetését, dr. *Wágner* Géza igazgatósági tag azt ajánlotta, hogy a babért adják ki az illető művészeknek, de ne hagyják ott a képeken. *Zala* György szobrász és *Dudits* Andor festőművész az ifjuság érdeklődését védték. Végre *Benkő* Kálmán igazgató szavazata úgy döntötte el a kérdést, hogy a babérágak ott maradjanak. A hírlapok egy része ingerülten szólt az eseményről, mert szerintük abban is az egyetemen többször tapasztalható antiszemita irány jelentkezett. Az igazgatósági határozatban több művész nem nyugszik meg s rendkívüli közgyűlést akar összehívni.

November 20-ikán az ifjuság pálmájával megkülönböztetett művészek közül nyolczan levelet irtak a Szemere-társaság elnökének, s abban ezeket

Paczka Kornélia: Vasárnapi készülődés.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLITÁSÁBÓL.

Paczka Kornélia

Szalon Ujság 1908. 6. 17

(Kéz kiállítás.)

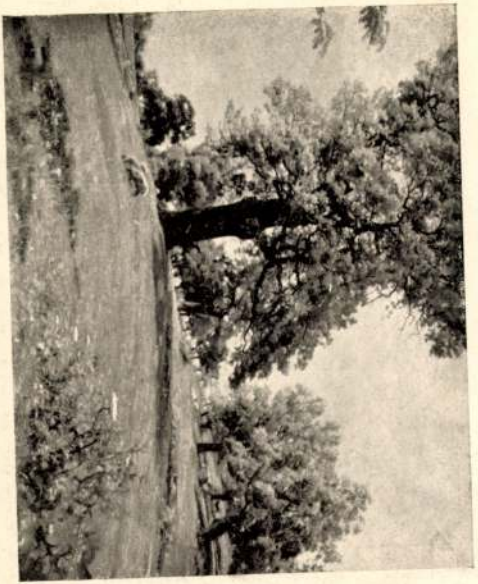

Paczka Kornélia kiállításáról: Erdőrészlet.

Abbazia. Pensio «Vier Jahreszeiten.» Egész éven át nyitva. Modern kényelem, telefon a házban. Sürgönyczim: Jahreszeiten Abbazia.

*

Abbazia. Bristol szálloda. Előkelő, minden kényelemmel berendezett modern szálloda. A magyarok találkozóhelye. Egész éven át nyitva. Tulajdonos Rudovics Vilmos.

*

Abbazia. Hausner pensió. Gyönyörű fekvéssel, 40 modernül berendezett szoba, magyar és német konyha, magyarok találkozóhelye. Tulajdonos **Braun & Lederer.**

*

Abbazia. Kroutil A. Első mű- és kereskedelmi kertészete. Pálma- és babértenyésztés. Virágpavillon Reichstrasse, szemben a postafeljáróval. Csokrok, koszoruk és diszítések a legszebb kivitelben.

*

Arco, Grand Hotel des Palmes. Modern kényelemmel berendezve, villamos világítás, lift, központi fütés, pensió. Elő- és utóidényben engedmény. Nagy pálmakert.

*

Arco, Szt Pankratius Szanatorium. Gyógyintézet tüdő- és gégebetegek részére. Legmodernebb berendezés. Kitünő gyógyeredmények. Idény szeptembertől májusig.

*

Brassó. Drexler-kávéház utóda. Idegenek találkozóhelye. Összes bel- és külföldi lapok. Jó kiszolgálás. Kitünő italok.

*

Bécs. Hotel Meissl és Schadn. I., Kärnthnerstrasse 16. és Neuer Markt 2. Előkelő, elsőrangú ház. Lift, telefon, für-

FÉNY!

Díjtalan f

Magyar Benoid

Arad Telefon 561. Budapes

Eau de Cologne Johan
Jülichsplatz Kölnben.
C. Köller, Bécs, VI/1.

Fiume. Európa kávéh
Kitünő italok, az össze
kiszolgálás. Matcovich

Fiume. Gambrinus-buff
kozója. Kőbányai polgá
kiszolgálás.

Fiume. Hotel Lloyd. El
lemmel berendezve. Ki
kiszolgálás, mérsékelt á

Fiume. S. Georgevic. El
választéka. Fő-utcza, L

Fiume. Wurzer Albano.
szám 70. Nagy választé

Paczka Ferenc
Vas. Ujs. 1887. 796. l.

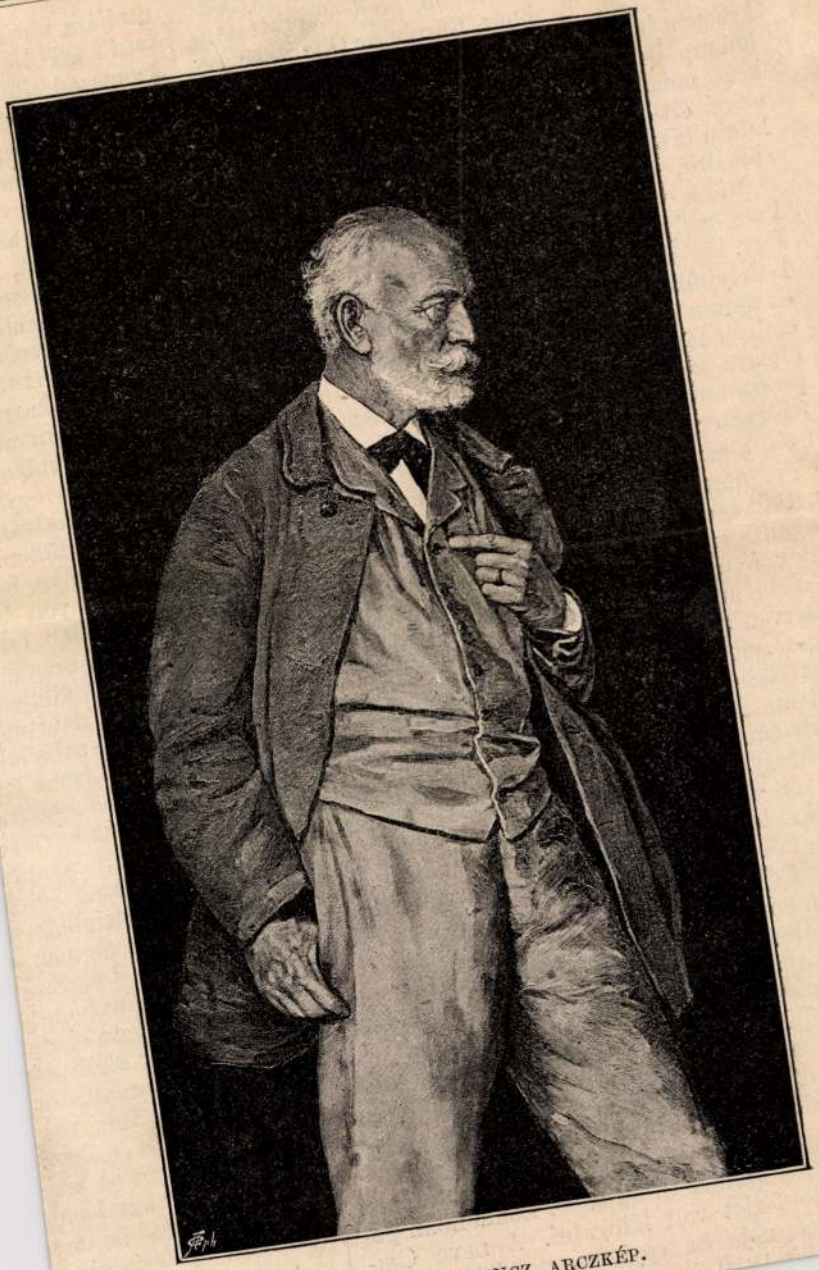

PACZKA FERENCZ. ARCZKÉP.

173-4

Kovács

... nyugalmat lejtegete, rámutatva az üldö-
zőiért a keresztfán is imádkozó üdvözitőre, majd
áttérvén a bünbánat egyetemes emberi köteles-
ségére, előkészíté hallgatóit az urvacsorában való
részvételre. Ebben már a nem protestánsok nem
tartván illendőnek osztozni, hamar vége lett a
szertásnak, s a pap, kiről tudtuk, hogy hazánkfia
és a Magyar t. Akadémia tagja, néma kézszorítás-
sal vőn bucsut a merőben ismeretlenektől, jó
emléket hagyva köztünk. Nagyon sajnáltuk, hogy
e nap bekövetkeztéről jó előre nem volt hirünk.
Egy kis egyházi énekkel, ha időnk van rá elké-
szülni, emelhettük volna a szertartás díszét.

Mintha szintén eme várakozásteljes idő vala-
melyik napján más két látogatásnak is hallottuk
volna hirét. Két uri hölgyről hallottunk, kik
megfordultak tanyánkon, nem egyszerre, talán
nem is egy évben, de zárt ajtók óráiban, s igy
csak azok látták őket, kiket a látogatók fogadá-
sára rendelt szobába hozzájok levezettek.

Az egyik uri hölgy Londonból visszatérőben
tette meg a kerülőt Olmütznek. Londonban pe-
dig ott élő férjét volt látogatni. A neve Csa-
nády Lujza, neje az egykor nagyhirű Beőthy
Ödönnek, kit 1840 óta az egész ország ismert.

... csak
mint látszott, nem épe
szerint abban állapodá
kölcsönösen kitanítjuk
melyeket a kiszabadula
a bennmaradottnak érd
lyes theázás és csendes
elbeszélgettünk egymás
gyertyaoltásig, azután
részve folytattuk sötét
míg szóbeli ideiglenes
tettük. Álom azonban a
a töprengést, s észreve
alszik, koronkint fennsz
kozást, míg végre elszen

Bár keveset aludtunk
találtuk hosszunak, s a
betévedt hozzánk, nag
irásba foglaltuk, a szem
illetők lakhelyét is, kike
személyesen, vagy legalá
ben fogott volna bajtárs
részletesen értesíteni.

A reggeli órák azut
multak. A porkoláb a sz
ugyan s beadta a kis

68. PACZKA FERENC : Vizió. — Vision.

igazi öntudat, amely tudja, hogy *mije* van. Egyes rapszodikus kiállitások nem tárják fel azokat a kincseket, amelyeket a szegénynek vélt magyarság idők folyamán meg tudott szerezni és meg tudott tartani. E sétáink célja épen az, hogy megmutassuk azokat a harmoniába hangolt művészeti kincseket, melyek egy-egy lelkes amatőr egyéniségének kiegészitő részét alkotják. A folyó évben már kilenc ily sétát rendeztünk, a jövő esztendőben pedig fokozott buzgalommal folytatjuk e tevékenységünket.

Tehát kiállitásaink és művészeti sétáink voltak az akadályai annak, hogy közönségünk ily hosszu időn át meg volt fosztva kedves aukcióitól.

A Gyüjtő 1913. 9-10 f.

7. ROSA BONHEUR: Études. — Tanulmányok.

Ez alkalommal azonban oly pompás dolgokat nyujtunk, amilyenben eddig még alig részeltettük tagtársainkat. A látogató érdeklődését mindenekelőtt egy csodás *Lotz*-vászon köti le. Bacchus diadalmenetét ábrázolja a kép, amely a mester művészetének minden vidámságát és minden monumentalitását magában foglalja. E képet heliogravür-reprodukcióban mutatjuk be olvasóinknak. Közelében *Moroni*-nak, a cinquecento e kiváló mesterének egy megkapó férfi-portréja, *Munkácsy* Mihálynak két remek alkotása, *Markó* Károlynak, *Bonheur* Rózának egy-egy kiváló műve. Egy külön termet foglal el *Hegedüs László hagyatéki kiállitása*. Itt ismét együtt láthatja a közönség azt, amit a szinnek és a vonalnak ez az egyképen kiváló mestere legjobb műveinek itélt. A hatalmas vásznak aljában szerényen huzódik meg egy mappa, mely a művésznek 200 friss, ötletes, erőtől duzzadó rajzát tartalmazza. E rajzok minden korlátozás nélkül kerülnek az aukció második napján eladásra. Előre gratulálunk mindenkinek, aki egyet-kettőt hazavisz magának belőle.

Hosszu sor lenne felsorolni mindenkit, aki valamely kiváló alkotással szerepel e kiállitásunkon. Emlitsük még meg *Paczka* Ferencnek egy pompás aktját, *Walter Crane*-nek szép portrétanulmányát és végül *Rassenfosse* Armandnak, a világszerte kedvelt liège-i mesternek felülmulhatatlan báju pasztell-gyüjteményét.

8 Paczka Ferenc: Béka király.

48 Katona Nándor: Hegyszoros.

140. Innocent Ferencz: A mese.

Paczka Ferenc

416. Paczka Ferencz. Dante

Képzőm. Társ. 1899 —
1900 téli kiáll

Egy leány halálára

Írta KÜRTHY GYÖRGY

Illatoznak a tavaszi buja virágok és a nagy sűrűkből madárénekek hallatszanak ki.

És még érzem illatját egy nagy csomó, szeszélyesen összeletépkedett virágnak, amit Helina adott nékem.

És most hallom: ő a ravatalon fekszik.

*

Apró, kis fehér leány volt Helina. Fehér bőrét fehérebbre, szőke haját sárgábbra befestette és ha kiült a langyos, vöröspárás estvébe: boldog is volt talán virágai között és hallgatván szerelmes énekeit minden állatoknak.

Jöttek azután ódon nagy házukba fiatal urak. Nyalkák és kedvesek. És kérték a kezét fehér Helinának. (Mert gazdagon nősülni: jó.)

Nevetett erre ő csak. És letépett egy hosszu lilaszínü nőszirom-virágot . . . Nem ment egyikőjükhöz sem.

A kedves fiatalok elmentek, meg mások helyükbe is eljöttek. Így tartott ez sokáig.

Nevetett csak fehér Helina és fehér festékjén piciny arcának a jókedv piros rózsái kifakadtak. Erre beszaladt a házba; és komolykodva még egy réteg fehér szert kent magára, ifju és mosolygó lényére.

Mért? mert Helina nem szeretett. Helina halottszívü vala.

Mert mese az: hogy az asszonynépnek azért a pipere: a férfiak szívét hogy meghódítsák. Mese ez, mondom.

Öncél, vagy tán betegség; nem tudom.

*

Folytak a napok. És minden testvérei már a főkötő gömbölyüsége alól kukucskáltak rája huncutkodva.

— Jösz te Helina közibénk: asszonynak! . . .

Nem, nem. Helina nem ment.

Kiült vöröspárázatos estvéibe a dobogó tavasznak és elhallgatván minden szerelmetes dalát a világnak: nevetett csak.

Virágokat szedett és illatjukba kábultan — boldog is volt ilyenkor talán?

*

Szeszélyesen összeleszaggatott egy nagy csomó buja és kevertillatu virágot akkor is, aztán mind nékem adta, mikor így szólt:

— Legyen maga boldog, fiatal jegyese a szerelemnek . . .

Az érzéki estve erős színeiben nem láttam: nevet-e vagy sír hozzá? De láttam: arcának fehérsége nem a festéké, arcának pirossága nem a jókedvé.

Tán hogy gondolta magában: miértis mások hogy szeretni tudnak?! — Vagy semmitse gondolt, csak hallgatta tovább a tavaszi dalokat . . .

*

Odaadtam egy halottszivü leány virágjait az én menyasszonyomnak. Talizmánúl — ellenszerül, gondoltam.

. . . És máma, — az esküvés után, — hogy jövök a zöldillatu nagy kerteken keresztül, ahol boldog bakák és kacérkodó leányok épp úgy örülnek a tavasznak, mint más: mint a kisfizetéses tanító, vagy a prücsök, — ím hallom: meghalt a fehér, kicsiny Helina . . . letépett egy nagy csomó kevert és nagyon búja illatu virágot és addig szítta a lelküket, míg az övé el nem távozott.

Meghalt — mivel nem szeretett!

A fotografusnál

Mindenféle hasznos utmutatás

Kevés, civilizált körülmények közepett élő ember mondhatja magáról, hogy még nem nézett farkasszemet a fényképező masinával. Jóllehet a törvényhozás csupán egyetlen esetet állapított meg, mikor a fotográfia muszájszámba megy, a legtöbb ember magában érzi annak szükségét, hogy vonásait az utókor számára megörökítse és nem várja be, míg rendőri asszisztenciával végzik rajta ezt a műtétet. Annyit tud mindegyik, hogy ilyen esetben illik nyájas arcot vágni, kivéve azt az egy esetet, mikor a rendőrségnél fotografálják, de hogyan kell máskülönben viselkedni, azzal nagyon kevesen vannak tisztában, sokszor még maga a fényképész sem, s ezért helyénvaló lesz néhány gyakorlati útmutatás.

Az első kérdés, hogy tisztába jőjjünk magának a fényképnek a formájával. Legszokásosabb a következő három formátum: a mellkép, a térdkép és az egész alakot ábrázoló fénykép. Legcélszerübb a mellkép-forma, mivel ott a fej a legnagyobb és a fényképnél mégis elsősorban az a döntő, hogy milyen az emberi arc és hogyan sikerül a jellemző vonások hű visszaadása?

Az egész alakot ábrázoló fényképnél nagyon kell ügyelni arra, ha vajjon előnyös-e a testalkat. Különösen a hosszu lábak okoznak sok galibát és alkalmasak arra, hogy aránytalanságuknál fogva elcsufitsák, nevetségessé tegyék azt, aki épp az ellenkezőt várja a képmásától. Nőknél kisebb a veszedelem, mivel a szoknya eltakarja a kifogásolható hosszúságu lábakat, de férfiaknál annál szembeötlőbb. Miért is az utóbbiaknak azt tanácsoljuk, hogy csak akkor fényképeztessék le magukat álló helyzetben, ha egészen biztosak arról, hogy testük a plasztika szabályai szerint van megalkotva, máskülönben sokkal előnyösebb rájuk nézve az ülő helyzetben való fölvétel.

Nagy fontosságu másodsorban, különösen a hölgyek szempontjából, a készülődés. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy nem akadnak az urak sorában is olyanok, akik grand toilettet csinálnak, mielőtt kiszolgáltatják magukat a fényképező masinának. Ismerünk egynéhány olyant, aki felölti a frakkot és a fehér nyakkendőt, elmegy a fodrászhoz, a bajuszkötőt fölrakja és jó ideig elpepecsel a szépítőszerekkel, de a dolog természete mégis úgy hozza magával, hogy elsősorban a nők fordítanak kiváló gondot külsejükre, mikor elmennek a fotográfushoz.

A legelső, mire ebből a szempontból kiváló figyelmet kell fordítanunk, a haj elrendezése. Itt az a körülmény döntő, ha vajjon a saját magunknak gyönyörűségére készül-e a fölvétel, vagy pedig azzal a célzattal, hogy más valakit boldogítsunk vele. Ha csak saját kedvtelésünket követjük, lehet a frizura akármilyen szokatlan, föltéve, hogy illik annak, aki viseli. De ha emlék akar lenni, kerülni kell minden idegenszerűséget, mert máskülönben úgy hat, mintha az illető álöltözetet viselne.

Sok hölgy pudert használ fotografálás előtt, hogy az arcnak bizonyos, kellemetlen színváltozásait elpalástolja. Különösen azok élnek ezzel az elővigyázattal, kiknek arcán a szeplő nagyon is dominál. Azzal mentegetik eljárásukat, hogy elég baj a szeplő a valóságban, minek még az arcképen is. Nagyon is megbocsátható ez a szempont, de azért a közönséges puder használata mégsem ajánlható ilyen esetben. Ha maguk nem tudják, mit tegyenek, kérjék ki mindenesetre a fotográfus tanácsát, mert kevés úgynevezett hajpor felel meg a fotografálás céljainak. Ha csak egy kicsit is sárgába hajlik a puder színe, a fényképen feketét mutat az a rész, melyen alkalmazták. Jobb annál egy nedves kendőző szer, mely úgy készül, hogy az ugynevezett blanc fix porát vízzel vékony kenőcscsé kavarjuk, egy kis kölni vizet hozzá vegyítünk, továbbá a meszesszínü sápadtság elhárítására egy kis finom pirosítót. Az egészet az arcra dörzsöljük,

megszáradni hagyjuk, aztán pedig puha selyemkendővel eltávolítjuk a fölösleget. A tiszta karmin használata nem ajánlható, mivel az is feketét mutat a fotografián.

A ruházat kérdése nagyon bonyadalmas és általános szabályokat igazán nehéz fölállítani részére. Elsősorban természetesen az a kérdés mérvadó, hogy mi illik az illetőnek és mi nem. De ez egymagában korántsem intézi el a kérdést, mert a fényképészeti lemez érzékenysége méginkább mérvadó. A szinek ott egészen másként hatnak, mint az emberi szemre. A túlságosan erős pirosszín, a narancsszín és a rikító sárga a lemezen feketét mutatnak, a világoskék és világos ibolyaszín ellenben fehéret. Az ellentétes színek ellensúlyozzák egymást, úgy hogy a nagyon fehérből és nagyon feketéből szürke lesz. Azok a kosztümök tehát, melyeknek hatása a nagyon is erős, vagy pedig a nagyon is gyenge színellentétekben rejlik, nem alkalmasak arra, hogy a fényképezésnél viseljék. Legjobb hatásuak az úgynevezett neutrális színek. A tiszta fehérnél jobb a krémszín, a sima fehér szöveteknél előnyösebb a könnyü, hullámos, nevezetesen a csipkével borított.

A legtöbb ember, mikor fényképezteti magát, abban a hitben él, hogy az új ruha és az új fehérnemü nagyon elősegítik a fotografáló készülék működését. Nem is említve, hogy az illető hiuságát legyezgeti, ha egészen új, divatos viseletben örökítheti meg vonásait. Az utóbbiaknak lehet, hogy illik, de a fotográfiának sehogy sincs előnyére. Az új öltözet, különösen az új férfiviselet, nélkülözi a könnyüséget, mereven hat, mert nem simul eléggé a testhez. Az egészen új ing hófehér színe pedig a fotográfián szürkésen mészszínüvé válik. Legajánlatosabb tehát a már viselt ruhának használata és az olyan fehérnemüé, mely legalább félnapig van használatban.

PACZKA FERENC: Medvézés

Így elkészülve vegyük elő a „benső“ embert. Iparkodjunk, hogy lehetőleg nyugodtak legyünk, mikor elmegyünk a fényképészhez, kerüljünk minden izgalmat, óvakodjunk mindentől, ami túlságosan gyorsítaná a vérlüktetést. Lassan menjünk el odáig s ha a fotográfusnál hosszabb ideig kell várakoznunk, ne türelmetlenkedjünk, hanem nézzük azalatt az ottlevő képeket vagy töltsük az időt olvasással. Mert a jó fényképnek első föltétele a tökéletes lelki egyensúly és a kedély harmonikus nyugalma.

Mivel a legritkább ember nem annyira művész, hogy önmagától meg tudja itélni, mely helyzet felel meg leginkább a plasztika követelményeinek, kövessük a fényképész utasításait, kinek ebben a tekintetben a gyakorlat megadja a szükséges tudást. Ha ő ajánlja az úgynevezett fejtámasztót, ne tiltakozzunk ellene, mintha anélkül sokkal biztosabb volna a magatartásunk. Ez csak önámítás és onnan származik, hogy csupán a támaszkodás alkalmával vesszük észre testünk önkénytelen mozgolódását, mely azután a támaszkodás nélkül sokkal erősebb és zavaróbb volna. Mikor pedig a fényképész által jelzett irányba nézünk, ne akarjuk elnyomni a szemek természetes és el nem fojtható rezgését, mivelhogy az erőlködés miatt nézésünk merev lesz. Nyájasabban is nézhetünk a szokottnál, mert a magunkra erőszakolt nyugalom úgyis komolyabb kifejezést ad arcunknak. Akinek pedig nehezére esik egy kis tárgyra, például egy zsebórára egyfolytában irányítani tekintetét, az nagyobb tárgyat is választhat szempontnak, de akkor sem tulságosan nagyot, hanem csupán olyat, melyen megpihen a szem, anélkül, hogy elkalandoznék. Ha elkészült a fölvétel, nincs annak sem célja, sem, haszna, hogy a fényképészt kérdésekkel ostromoljuk: sikerült-e a fölvétel? Ha nem sikerült, a fényképész úgyis más fölvételt készít, ha pedig olyan hiba van benne, melyet a lemez nem árul el, előbb úgy sem vehető észre, mint mikor már elkészült az első lenyomat.

A kész kép megitélésénél csaknem kivétel nélkül az a sajátság észlelhető, hogy az illető, ki a fotográfusnak ült, — nincs vele megelégedve. A legtöbb ember kevésbbé ismeri a saját vonásait, mint azokét, kikkel naponta érintkezik. Minden ember csakis a tükörből ismeri arcát, amely pedig csak elölről mutatja a vonásokat. Ha több tükröt használ, teljes világításban látja az arcát ugyan, de baj az, hogy ez a világítás idegenszerü kifejezést ad vonásainak. Legjobb tehát, ha a fénykép megítélését másokra hagyjuk, leginkább olyanokra, kik nemcsak bizonyos ünnepi alkalommal láttak és megfigyeltek bennünket, hanem a mindennapi életben is.

Egészen más a helyzet, mikor otthon csináltatunk magunkról pillanatnyi fölvételt. Ilyenkor nemcsak elesik az a bizonyos szorongó érzés, mely a hosszabb készülődéssel együtt jár, de a milieu hatása is hozzájárul a kép sikeréhez. A magatartás rendesen könnyebb és szabadabb lesz, az arckifejezés természetes, a póz ki van zárva. Azért is, akinek csak módjában van, a saját otthonában vétesse le magát. Mert ha az műteremben készülő fényképnek megvan is kétségtelenül az az előnye, hogy jobban beállítják és a világítás is megfelelőbb, az az ember, ki a jellembeli hűséget és természetességet kivánja fotográfiájától, jobban jár, ha megszokott környezetében fényképezteti le magát.

I—c

Uj Idők 1901. VII. 30.

57. HOECKER PAUL. NAPLEMENTE

56. Paczka Ferencz. Tánczlegenda.

Műcsarnok 1898. Tav-
neuvreth - Kőáll -

K Paczka Ferenc

30 Paczka Ferenc: Falusi idill.

Képzőmüv. Társ. 1916/17
Déli Kiáll. Cat.

68 Koszkol Jenő: Könyvtár a pesti papneveldében.

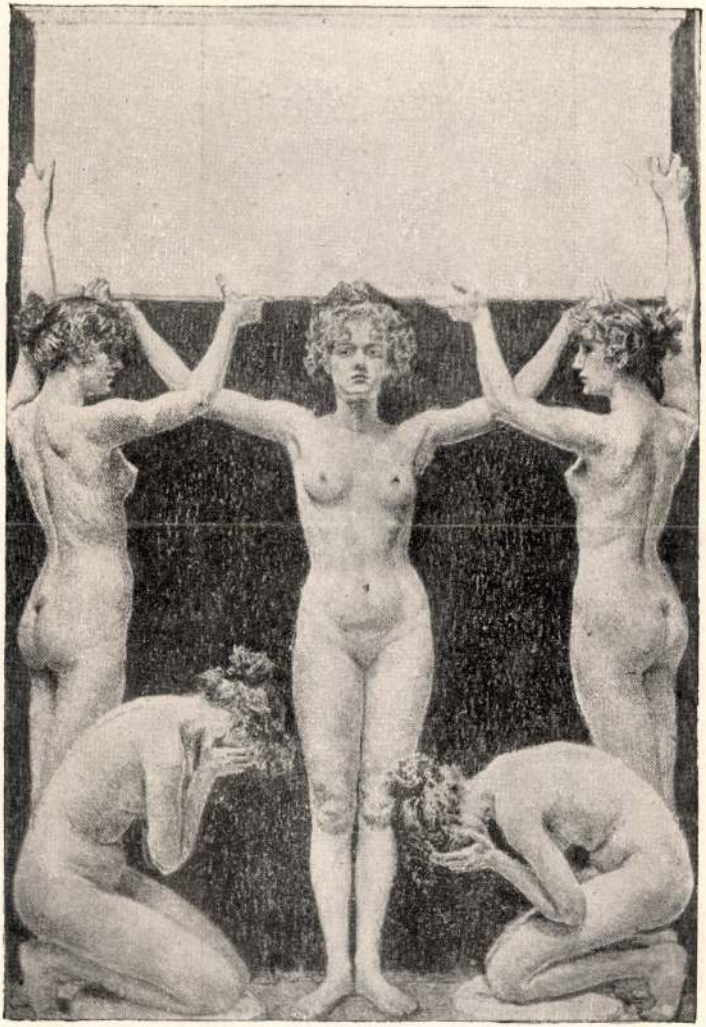

630. PACZKA FERENCZNÉ. PLAQUETTE.

KMTais. 1898. tav. Eiall

548. Leempoels Jef. «chacun veut ériger sa folie en sagesse.»

PACZKA FERENCZ. TANULMÁNY A «SZENT BENEDEK» CZIMŰ KÉPHEZ.

Kiállítás. 1886. őszi kiáll
II. szoba.

Paczka Ferenc

Paczka Ferenc

Vas. Ujó 1915. 685. l.

Paczka Ferencz: Paraszt lányok.

HÁBORÚS HULLÁMOK.

— [illegible] a ki fut —

Mikor az égyük megfordültek a határokon, a világ két legboldogabb embere Párisban szorongatta egymás kezét. Két ember, a ki úgy érezte, hogy életének legnagyobb, legvonzóbb álma megvalósult. A kik úgy várták a háborút, mint a szerelmes lovag a vár tövében szivének királynőjét, régóta, forró türelmetlenségben és szinte félőrülten a hosszú várakozás tikkasztó kinjától. Végre: jött. A tüzjel fénye meglobbant az ablakban. A két szerelmes végigremegett a boldogságtól. Az egyik, a fanatikusabb és lángolóbb nem tudta megállani, hogy a boldogságát bele ne ordítsa a minden szélén föllobogó éjszakába:

— Ez az én háborúm! libegte az öröm, a gőg és a gyönyör extázisában Szergej *Izvolszkij*. Oroszország párisi nagykövete. Lerobant abba a kávéházba, a melyben a pokoli izgalmak e lángoló pillanatában a francziai újságírók táborostak: azt mondta sugárzó arczczal:

— Ez az én háborúm!

A másik boldog: Théophile *Delcassé*, a francziai köztársaság külügyminisztere, nem volt az [illegible] kiáradó. Diplomata köte-

Lázár Béla

Gauguin

I.

1888-ban Bretagne egy félreeső kis falujában, az Aven mentén, gránitsziklák között egy szélmalmokkal körülhintett festői vidéken, Pont-Avenben festőkolónia alakult ki. Tömzsi hegyek kacskaringós profiljai zárták körül a látóhatárt, melyben régi idők szent emlékei, hatalmas mészkövek kiemelkedő tömegei szeszélyes arabeszkjátékot teremtettek. Komor hangulatok ültek a jellegzetes földformációra, a sziklás parti talajra, melyet itt-ott megtört egy-egy darab sárgásbarna síkság, míg a kopár hegyeket a komor felhőkön áttörő napsugár zöld, sárga, violaszínű, vagy vörösesbarna színekre ötvényezte.

Micsoda más színjáték, mint amelyet Páris környékén szemlélhettek!

Az izzó napsugár, amely feloldja a vonalakat, megtöri a színeket; a reflexek ezrei, melyek körülölelik a silhuetteket, felbontva minden formát; az atmoszférikus egységek, melyek anyagtalanná teszik az anyagot, melyet átölelnek, mindez Bretagne egének komor hatásai közt nem jelentkezett sehol.

A fiatal festők, első sorban Gauguin (sz. 1848-ban) kezdték belátni, hogy a vakító napsugár igazságai mellett más igazságok is jogosak. Kétely hozta őket ide, vagy itt ébredtek fel kételyeik a vakító napfény tanulmányozásából kifejlett igazságokban, — mindegy, — Bretagne-ban újjáébredt viziójuk, s új igazságokat ismertek fel.

Színeket láttak és nemcsak levegőt, a hegyes táj nagy vonalhatásokat mutatott, melyeket reflexek nem bontottak fel, anyagkülönbségeket észleltek, melyeket a vibráló napsugár nem tört át és át, nagy egységekbe omlott előttük a táj, melyekből új érzéseket olvashattak ki. A derűs, mosolygó, kacagó hangulatokat, melyeket a napfényborította sík vidéken mestereik, Monet, Pissarro, Sisley környezetében éreztek, komoly, egyszerű, nyugodalmas hangulatok békés egyszerűsége váltotta fel.

Közelebb érezték magukat a természethez, noha nem merültek el myopszemekkel benyomásaik felbontásába és részletezésébe, mert csak a nagy, az egységes, a nyugodalmas masszák vonzották őket. Nem a futó, illanó, pillanatonként változó atmoszféra játékát kutatták, mert itt, a felhős vidék egységes világításában nem volt sehol látható a sík vidék csodálatosan gazdag fényjátéka. Ehhez nem is kellett az a virtuozitás, amelyet az egymást űző impressziók gyors visszaadása követel. Míg annakelőtte az ecsetvonás jellegzetességének megőrzésével nem törődve, csak a levegő vibráló játékának minél hirtelenebb megrögzítésére törekedtek, — a neoimpresszionisták a cél elérésére már a színeknek a vásznon pontokban való lerakásával próbálkoztak meg, a szem recehártyájára bízva azok összekeverését — itt, e nyugodt világításban, a tárgyak színeinek szépsége, maga a szín jutott jogaihoz.

A szín jogát legszenvedelmesebben Gauguin hangoztatta, egész elméletet építve reá.

Mindezideig a napsugaras plein-air, az atmoszférikus hatások festője volt ő is. Már kora ifjúságában teleszívta magát bizarr fényhatásokkal, Peruban, az Atlanti-óceánon tett kóborlásain, mint matrózinas, mint tengerészkatona, s mikor Párisba visszatér, hogy felhagyva a tengerészélettel, kereskedő legyen, színálmai egyre üldözik, s a börzemanőverek izgalmai mellett festmények szemléletébe merül, sőt később festeni is kezd.

Színemlékezetének erősségét ő maga többször hangsúlyozta, j'ai une remarquable mémoire des yeux, — írja egyik levelében, — főleg ifjúkori emlékei, Délamerika kikötőinek csodás fényjátéka, az ott látott bizarr, az inkák korából maradt fafaragványok kitörölhetetlen nyomokat hagytak lelkében. A művész viziójának kialakulására különben is az ifjúkori emlékek elhatározó befolyással vannak. Mikor később Gauguin a délövi szigetekre került, a forró égöv napjának csodálatos fényjátéka nem lepte meg. Mindez a déja vu hatását tette reá.

Az impresszionistákhoz is a fényhatás hangsúlyozása vonzotta. Már 1875-ben kiállít ugyan a Szalonban, (egy gyermekfejet), de ez csak azt bizonyítja, hogy kézügyessége korán mutatkozik. Valójában tizenöt évvel később lép csak fel az impresszionisták kiállításán, a kikhez mestere, Pissarro vezette. Gauguin dán nőt vett el, a kinek családját a dán eredetű Pissarro ismerte. Pissarro elhatározó befolyással volt

ZENE. FALKÉP
PACZKA KORNÉLIA FESTMÉNYE

festészete első korára, a mester és a tanítvány benső viszonya fejlődik ki közöttük s Gauguin egyre jobban érezte, hogy hosszas hányattatásai között végre megtalálta életfeladatát. A kiállításokon észrevették, egy akt-tanulmányát Huysmans szinte túlzott elismerésben részesíti, ő maga küzdelmekre edzettnek érezve magát, 1883 január elsején elhagyja a börzét, mely pedig pazar életmódot biztosított számára, hogy aztán egészen a festészetnek élhessen.

Következtek a küzdelmes évek. Rouen, Kopenhága, Páris voltak az első állomások, de nincs sehol maradása. Az impresszionizmus mesterei is élet-halál küzdelmet folytatnak a megélhetésért, s a tanítvány sorsa még keservesebb. Vagyonát felélte, családjától el kellett szakadnia, a nyomor réme kisérti, mialatt ifjúkori színálmai üldözik. Az élet talán olcsóbb a koloniákban, gondolja, s pénzzé téve mindenét, egy Martiniqueba menő hajóra véteti fel magát s kivándorol.

A délövi nap gyilkos sugarait ezer apró tónusra bontania, mint azt Pissarro iskolájában megszokta, nem sikerült. Itt leküzdhetetlen feladatok előtt állott. A fényjáték pazar színgazdagságát, a vegetáció buja színpompáját

MARGITAY TIHAMÉR: Párbaj után.

SKUTETZKY DÖME: Áhítatosság.

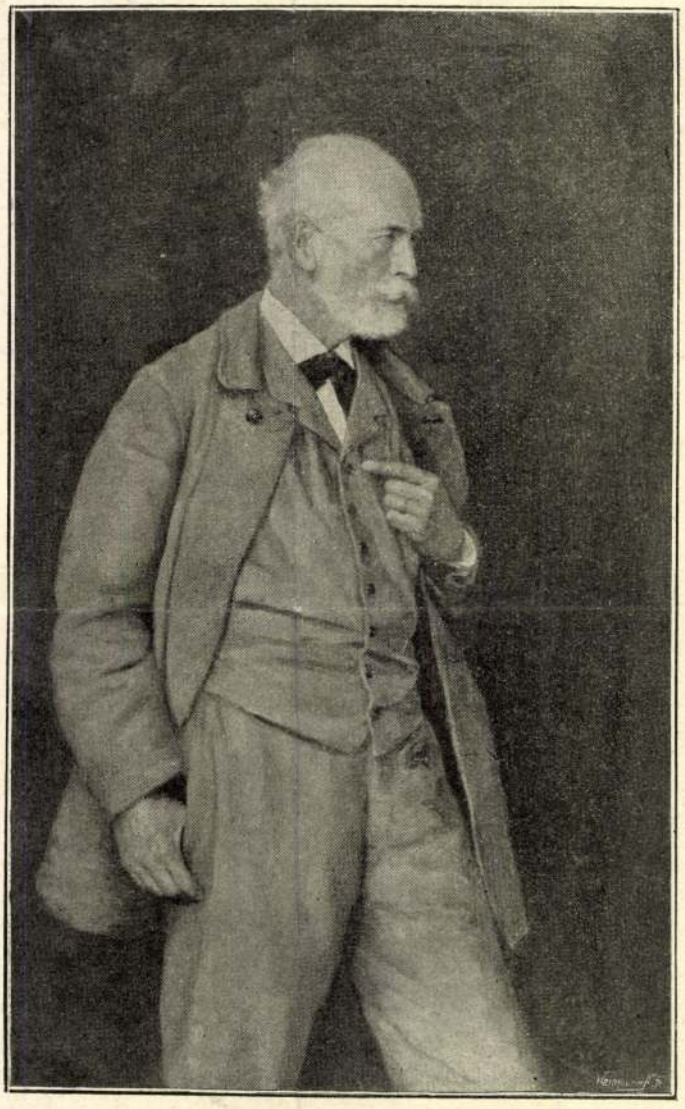

PACZKA FERENCZ: Görgey Arthúr tábornok arczképe.

Közleményei, Az O. M. Képz. Társ-
1894-re.

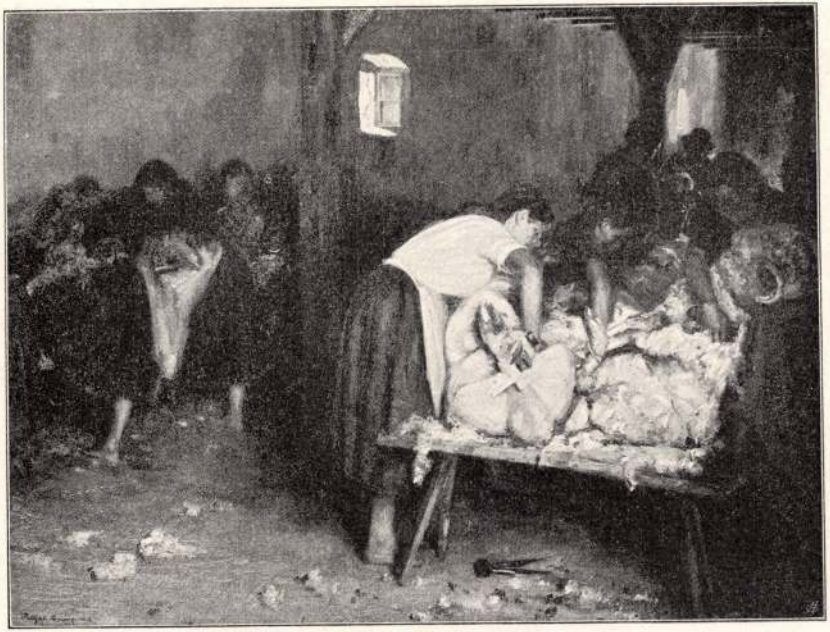

2. Paczka Ferenc: Kosnyírás.

Paczka Ferenc

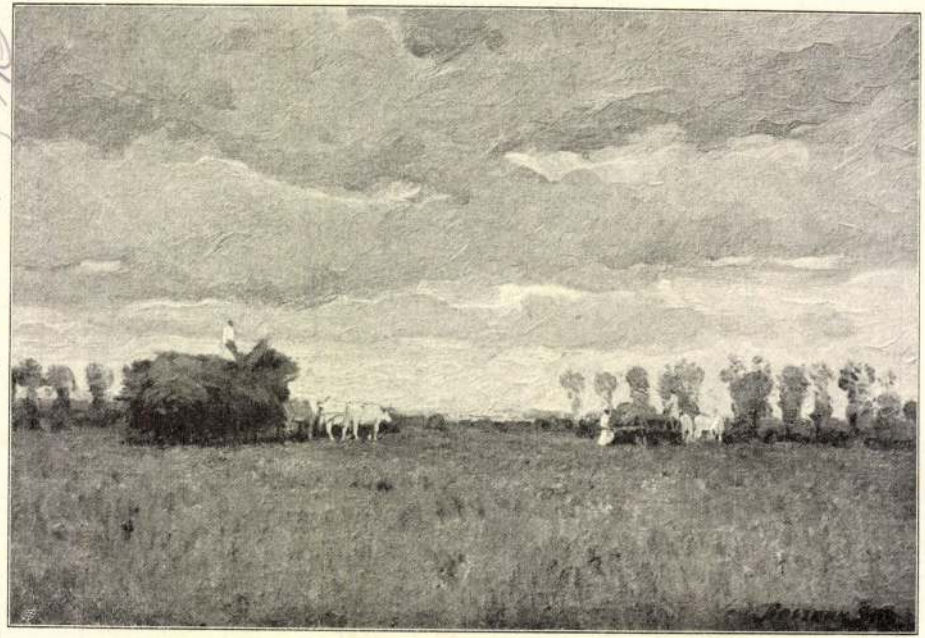

87. Bosznay István: Mezőn.

Paczka Ferenc

239. Paczka Ferencz: Vasárnapon.

Műcsarnok 1902. tav.
nemzeth. kiáll.

212. Vaszary János: Részes aratók.

24. Paczka Ferenc: Tolna-szántói typusok és viseletük.

128. Margó Ede: A beteg leány agoniája.

ebben igaza is volna. Ő maga is érzi, hogy aljasság volt nem tiltakozni a szegény leányka tévedése ellen. De az első pilanatban maga sem vette komolyan a dolgot. Vasúti kaland. Egy órai élmény. Férfi-komiszság, amelybe az alkalom sodorta. Akkor még biztosra vette, hogy a kiszállásnál nevetve bevallja neki a frivol kis tréfát; de mire Pestre értek, úgy érezte, hogy még nincs ereje abbahagyni ezt a lelki flörtöt. És másnap és harmadnap már megremegett arra a gondolatra, hogy elveszítse őt. Egy hét mulva pedig már nem volt ereje...

És így ment ez tovább.

De most vége van. Mindörökre vége. Most már nincs jóvátétel és kiengesztelődés. Bea bizonyára meggyűlölte őt, sőt, még akkor sem bocsáthat meg neki, ha még tovább is szereti. A nagyon fiatal lelkek nem bocsátják meg a hazugságot és a becstelenséget. A fiatal lelkek kegyetlenek és engesztelhetetlenek, még magukkal szemben is, mert tele vannak az igazság és szépség szeretetével és... és mert tele vannak életerővel, amely a multat elfelejti és határtalannak látja a jövőt.

Tehát vége.

De mit kell most cselekednie?

Rettenetesen fájt a szíve és csordultig volt a lelke önutálattal és életuntsággal. Tegnap még azt hitte, hogy majd ott lenn, Nápolyban, az esküvő előtt megvallja neki az igazat. Igen. Elmondja, hogy ő, Szenttamásy György, sohasem írt könyvet s azt is csak a rokonaitól hallotta, hogy a családnak egy tönkrement, elszegényedett, majdnem elzüllött ágából egy hasonló nevű atyafi némi híresség re tett szert az írásaival. De ő — bevallja — soha életében nem érdeklődött a szépirodalom iránt. Csak a vasúti utazás után vette meg a másik Szenttamásy regényeit, amelyeket sebtében elolvasott ugyan, de — azt is bevallja — nem találta éppen elragadónak. Nem. Ő nem író és nem szerzője a Halott, aki él című regénynek. Ő nem lángész és nem próféta, nem költő és nem bálványszobor ő csak egy szerelmes és bűnbánó férfiú, aki Gianone Bea nélkül nem tud élni... nos, akar-e a feleségem lenni?

Ezt képzelte tegnap, de ma már belátja, hogy ez lehetetlenség.

Kár.

Irtózatos szerencsétlenség.

De hiába. Vége.

Csakhogy . . . óh Istenem . . . ilyen szörnyű helyzetben mit tesz az ember?

Semmit. Ha eddig a sors és Bea intézte a dolgot, intézze tovább is.

És Szenttamásy György négy napig nem hagyta el a szobáját. Várt. Az első nap maga is csodálkozott, hogy ilyen könnyen bírja. A második nap már nyugtalankodott. Délután kiugrott az ágyból és felöltözködött, hogy felkeresi Beát. De meggondolta. Nem. Nincs ereje annak a szegény, megcsúfolt leánykának a szemébe nézni. Harmadnap már tombolt a vágytól, a dühtől és a kétségbeeséstől. Bea nem jelentkezik. Mit tesz ez? Megútálta, meggyűlölte, sőt ami sokkal több, már elfelejtette.

Hirtelen eszébe jutott a beteg rokon.

Úristen, hátha?...

Elküldte az inasát a Rókus-kórházba, hogy tudakozódjék a beteg író állapota felől? Az inas hírül hozta, hogy a Szenttamásy György nevű ápolt három nap óta agonizál. Az orvosok azt mondják, hogy ilyen esetben ritka a gyógyulás. Elenyésző percent.

— És? — kérdezte izgalomtól reszketve az inast — és? . . .

— Egyebet nem mondtak.

— Ki kezeli a beteget?

— Doktor Wurm . . . a másik nevét elfelejtettem.

Felhívta a Rókust. Wurm doktort kérette.

Amíg az orvost keresték, hirtelen elhatározta, hogy kerülő úton . . . hogy először adni fogja az érdeklődő és aggodó rokont.. hogy a tulajdonképpen való szándékát... eh, ostobaság... nem leszek gyáva és különben is a nyugalmam, az életem függ a dologtól . . .

— Halló, itt doktor Wurm.

— Itt Szenttamásy kamarás.

— Parancsoljon, méltóságos uram.

— Az unokatestvérem, Szenttamásy György . . .

— Ah, igen. Szegény betegünkről nem sok jót mondhatok . . . Azt hiszem, a méltóságos asszony...

— Kicsoda?

— Egy hölgy, ha nem csalódom, a méltóságos asszony . . .

— Ott volt? — kérdezte Szenttamásy lihegve és ájuldozva az izgalomtól.

— Igen . . .

— Köszönöm. Mit tehetnék az érdekében?

— Hát bizony kérem, valami szanatórium . . . külföld . . . leszoktatási kura, alapos regenerálás, négy-öthónapi pihenés, persze . . . roppant költség . . .

— Nem tesz semmit. Holnap meglátogatom és akkor megbeszéljük a továbbiakat.

A negyedik nap levelet kapott Beától.

. . . Három napig vártam. Azt hittem, valaki meg fogja magyarázni nekem, hogy itt csoda történt; hogy az egészet álmodtam, vagy hogy az egész világ megbolondult vagy összeesküdött ellenem, vagy hogy én vesztettem el az eszemet. De nem. Maga megcsalt és megalázott és elhagyott. Hát jó. Most elmegyek. Csak azt akartam magával tudatni, hogy megvetem és kinevetem és hogy már jól vagyok, elfelejtettem ezt a gyalázatos álmot, felébredtem, megvigasztalódtam és keresem az életet, amely bizonyára szép és tiszta, ha sok gyáva és szennyes ember él is a világon.

Ez volt az egész.

György kiugrott az ágyból. Feljajdult és a fejéhez kapott.

— Hiszen én alávaló gazember vagyok! — ezt ordította magánkívül az első dührohamban.

Úgy érezte, hogy ezt nem lehet túlélni. Bea megveti és kineveti és gyáva és szennyes embernek nevezi őt... és — a legborzasztóbb az, hogy igaza van.

Nem tudja meddig, öt percig vagy két óráig-e, de mozdulatlanul ült az ágya szélén. Felöltözetlen.

Aztán felhívta Bea telefónszámát.

Sokáig senki sem jelentkezett. A harmadik, negyedik ostrom után egy női hang közölte vele, hogy Gianone kisasszony az éjjel elutazott. Nem tudja, hová.

Felöltözött, elment a villába. Beszélt a penzió tulajdonosával. Bea csakugyan elment, de nem mondta meg, hova.

György a Rókusba hajtatott.

Nem tudott egyébre gondolni, minthogy vagy főbelövi magát, vagy visszaszerzi a becsületét. De hogyan? A becsülete Bea kezében van és Bea megveti és kineveti őt... Mit keres hát itt a kórházban? Nem tudja, de érezte, hogy látnia kell azt az embert, aki ott fetreng az ágyon, nyomorban és szenvedésben, vagy aki talán már meg is halt, de aki ezerszer tisztább, gazdagabb, boldogabb és elevenebb, mint ő. Igen, ő az, aki él és én vagyok a halott. Én. Ő talán már meghalt, de most kezd élni dicsőségben és szépségben és örökkévalóságban. Én pedig meghaltam. Én vagyok az a halott, aki él.

A halott, aki él... Ez a pár szó lüktetett, zúgott és kopácsolt a fejében, mint harangok nyelve, amely az agyához ütődik és kong és borzasztó fájdalmat

Paczka Ferenc emlékkiállításából. Két anya

ez, még ha halálos lesz is, jobb, mint az a hazug és gyalázatos boldogság, amelyet az élettől lopott. Ő maga már naponta huszszor elhatározta, hogy Beát felvilágosítja; de annyira félt a következményektől, hogy mindig elhalasztotta. Ott volt a baj, hogy Bea, ez a gyönyörű, üde, gyermekes, élettől duzzadó szerelmes kis leány egy ponton határozottan beteg volt: Bea elsősorban az írót szerette. Vagy legalább is folyton azt hangsúlyozta. Ha ez őszinte volt: akkor neki nincs mit keresnie Bea szívében tovább. Vagy Bea már nem a költőt, hanem a férfit szereti a vőlegényében? Ez sem lehetetlen. De makacsul fenntartja, hogy ő egy négyéves rajongás égi szerelmét folytatja csak, mert ezzel akarja igazolni a maga gyors és könnyed meghódolását. Ez sincs minden logika és valószinűség nélkül. A gyermekek lelke szégyenli a szenvedélyt s azt romantikus magaslatra kivánja emelni rendkivüli és hősies lelki motivumokkal. Ez egy neme a csalásnak és képmutatásnak; de a szeméremnek és odaadásnak nem ez-e a legszebb és legszentebb és legmeghatóbb önámítása? Ez a mártírok és szentek és a szerelmes szűzek magasztos és szemérmes csalása, amikor elégnek a mágyán.

Viszont az is gyakori, hogy a túlságosan fiatal lélek visszaborzad attól, aki rászedte az ő gyengéd hiszékenységét. Nem lenne csoda, ha Bea, megtudván a durva és lelkiismeretlen játékot, amit vele űztek, meggyűlölné a csábító férfit. És lélektanilag

Paczka Ferencné

514. Paczka Ferenczné: A leány és a fantázia.

256. Ferenczy Károly: Férfi arczkép.

Paczka Ferencné

"Rajzaiban a plajbásszal ugy tud bánni", - hogy a kritikus azt tanácsolja a Közoktatási kormányzatnak, szerződtesse rajztanárnak,- "aki a fényhatások remek ábrázolására tudta birni, a maga szürke fényével zavaró közönséges ónt."
Viharos: "A tavaszi kiállitás" c. beszámolója a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1894. ápr. 22.
V. évf. 16. sz. 252-253. lap.

Paczka Kornélia

"Magyar grafikusok" cimmel Kun Imre emlékezik meg arról, hogy a grafikai kiállitások sorát az Ernst Muzeum nyitotta meg az egy év előtt rendezett kiállitással. Itt a magyar müvészek mellett, külföldi grafikusok is bemutatták müveiket.
A magyarok közül részt vett: Paczka Kornélia, Magyar Mannheimer Gusztáv, Pólya Tibor, Hermann Lipót és Hatvany Ferenc.

A HÉT, Bp. 1921. május 15.
XXXII. évf. 13. sz. 221. lap.

Paczka Kornélia

"Tavasz Apennini egységben" c. képe szerepel a tárlaton. "Meleg napsugárba mártott sárgás-zöld palást takarja be a lejtőket. Aranyba játszik minden, a levegő az árnyékban is reszket a melegtől,-irja Voinovich Géza: Tavaszi tárlat c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Paczka Ferencné

Kalmár Elza müvészeket, mint hors concours-okat emliti, akik közül Paczkáné, mint grafikus, Kalmár Elza, mint szobrász, "a legerősebb férfiakkal is egy szinvonalon állanak," - irja Tövis: "Müvésznők" cimmel a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson szereplő müvek alkotóiról.
A tárlatot a Magyar Képzőművésznők Egyesülete rendezte. A cimlapon br. Lipthay Béláné arcképét Paczka Ferencné festette. Repr.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 25. XX. évf.
17. sz. 290-291. lap.

Paczka Kornélia

A Váci-utcai MÜVÉSZHÁZ-ban január 12.-én nyitották meg a Magyar Grafikusok Egyesületének kiállitását, melyről Erdey Aladár ir, felsorolja a tárlaton szereplő müvészeket és ismerteti munkásságukat: Rauscher Lajos, Olgyay Viktor, Székely Árpád, Aranyossy Ákos, Conrád Gyula Paczka Kornélia, Lévy Róbert, Nagy Sándor, Erdőssy Béla, Székely Andor, Baranszky László, Körösfői Aladár, Glatz Oszkár.

Paczka Kornélia: Férfi arcképét birálja a kritika. Arányai olyanok, melyeket a grafika nem tür meg.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 30. II. évf. 5. sz. 158-159. lap.

A NEMZETI SZALON 376-IK KIÁLLITÁSA

PACZKA FERENCZ

MŰVÉSZETI HAGYATÉKA ÉS

PACZKÁNÉ WAGNER CORNÉLIA

MŰVEI

1927 MÁJUS HÓ

Paczka Ferenc
festő

A NEMZETI SZALON 376-IK KIÁLLITÁSA

PACZKA FERENCZ

MŰVÉSZETI HAGYATÉKA ÉS

PACZKÁNÉ WAGNER CORNÉLIA

MŰVEI

1927 MÁJUS HÓ

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK: Horvai János

IGAZGATÖ: Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek: Edvi Illés Aladár, Katona Nándor, Kézdi Kovács László, Rubovics Márk, Vajda Zsigm.

Műpártolók: Bauman Márton, Gellér Jenő, Dr. Ilosvay Lajos (alelnöki teendőkkel megbizva)

MŰTÁROS: Kató Kálmán

TITKÁR: Bende János

ÜGYÉSZ: Dr. Képessy József

PÉNZTÁRNOK: Eckstein M. Miklós

TISZTELETBELI TAGOK:

† Benczúr Gyula
† Munkácsy Mihály
† Szinnyei Merse Pál
Eugen svéd királyi herceg

SOCIETAIREK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† Br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

KÜLFÖLDI SOCIETAIREK:

Epstein Jehuda (Osztrák)
Goltz A. D. „
Harta Felix „
Hofner Otto „
Karlinsky Stephan „
Krausz Wilhelm „
Liljefors Bruno (Svéd)
Lindberg Erik Svéd
Milles Carl „
Ranzoni Hans (Oszrák)
Schönthal Otto „
Schulzberg Anshelm (Svéd)
Skocylas Ladislav (Lengyel)
Wilhelmson Carl (Svéd)
Wyczolkowski Leo (Lengyel)

56
21
77

PACZKA FERENC és PACZKÁNÉ WAGNER KORNÉLIA

A „Westermenns Monatshefte" részére irta UNUS WALTER

Németből forditotta OVENDEN SANDOR.

Milyen szép és felemelő látvány volt ennek a művészpárnak harmonikus élete mindazok számára, akik közelről szemlélhettük az ő csendes és céltudatos művészi munkálkodásukat! Midőn Paczka Ferenc magyar festőművész és Wagner Kornélia a kezdő művésznő, a hires berlini nemzetgazdász leánya, a 90-es évek elején Rómában egymásra találtak és házasságot kötöttek, jól tudták, hogy mindegyiküknek a maga egyénisége szerint kell tovább folytatni művészi pályáját. A házasélet csupán azt a változást idézte elő életükben és munkásságukban, hogy ezután közös műteremben dolgoztak, de az alkotás szabadságában egyáltalán nem akarták egymást befolyásolni vagy korlátozni. És igy is volt. A művész-házastársaknál ritkán föllelhető, bensőséges harmóniában végezte ki-ki a maga művészi munkáját és biztos, nagy tudásra támaszkodva belelehelték művükbe az ő egyéniségüknek megfelelő életfelfogásuk eredményét. A római tartózkodás gyönyörü szép éveiben Paczka Ferenc volt nem csak az idősebb, hanem a művészileg kiforrottabb fél is. Mint egy magyar járásorvos fia Budapesten nevelkedett, de már 16 éves korában kikerült a müncheni akadémiára. Alapos tudását az itteni mesterektől szerezte, akik közül egész életén át hálásan emlékezett meg a hires rajzolóról Strachuberről. Két évvel később (1874-ben) Párisba ment, ahol csakhamar igen szép sikereket aratott. Hirnevét az akkori nagy kiállitásokon alapozta meg és másokhoz hasonlóan, akik valamit elérni akartak, nagy vásznakat festett, amelyek meg is találták a maguk vevőközönségét, ámbár gyakran telitve voltak ama melancholikus hangulattal, amely ezt az életkort általában uralja. Természetesen ez az anyagi siker nagyon sokat jelentett a fiatal művész számára, mert hazulról nem igen számithatott nagyobb anyagi támogatásra.

Párisi tartózkodása alatt művészileg egy kissé Munkácsy befolyása alá került, akinek akkor már európai hirneve volt és aki fiatal földijét a legbarátságosabban fogadta körébe. Kétségkivül Munkácsytól származnak a fekete szinek és az élénk kontrasztok, de ezek csakhamar eltüntek, midőn Paczka felismerte magában az ő sajátos egyéni szinező képességét.

A legtöbb műve ezen időből ismeretlen helyekre szétszóródott, néhányról, mint pl. a „Koldusok"-ról fényképek maradtak fenn, művészi képességeit azonban legjobban felismerhetjük az ezen időkben készitett portréken, pl. Sarasate Pablo hegedümüvész portréján, amely egyike Paczka legjobb alkotásainak, aki művészetének java részét épen a portréfestés terén hozta a nyilvánosság elé.

1881-ben állami ösztöndijjal, amelyhez később a Palazzo di Veneziában egy szép műterem is járult, Itáliába megy; először Velencében, majd pedig Rómában telepedett le. Tizenöt éven át volt az örök város második hazája, de ezen idő alatt gyakran tett nagyobb tanulmányutakat, a nyári hónapokat pedig

rendszerint a hegyekben, főleg a Szabin-hegységben fekvő Cervarában és Magyarországon töltötte. Az élet Rómában akkor nagyon kellemes volt, főleg a művelt nemzetközi műpártoló közönséggel és az ugyancsak nemzetközi művészgárdával való érintkezés miatt. Itt ismerkedett meg Wagner Kornéliával, aki szintén Olaszországba ment, hogy művészi tanulmányait tökéletesitse. A művészpár szorgalmasan és komolyan dolgozott; sok és kiváló festmény maradt fenn ezen időből. Paczka legsajátszerűbb alkotásai bizonyára ama művei, amelyekben az alakot a tájképpel igyekezett összeolvasztani. A hegységeknek a tiszta levegőben kiemelkedő sajátságosan sivár sziklás magaslatai képezték a keretet kompozicióihoz. Mindenesetre valami idegenszerüséget kellett éreznie ezen deli, magaslati atmosferának roppant nagy tisztaságában. Az ő legjobb egyéni tehetségét, a kolorisztikát nem tudta megfelelően érvényesiteni. Jellemző, hogy azon képeit, amelyikhez különösen ragaszkodott, hosszú éveken át tartotta vissza műtermében és tovább dolgozott rajtuk. Igaz, hogy ezek idővel sokkal szinesebbekké lettek, de igazán úgy, ahogyan szerette volna, sohasem fejezte be őket.

Midőn a művészpár fölismerte, hogy Róma a jelenkori művészet számára egy kissé félreesik, elhatározta, hogy állandó lakhelyét Berlinbe teszi át, a nyári hónapokat azonban évről-évre Magyarországon fogja tölteni. Tolnamegyében, Tolna-Szántón csakhamar telket vásároltak és fölépitették barátságos kis villájukat, amely nemcsak üdülésre szolgált, hanem amelynek hatalmas műtermében egész nyáron át serényen folyt a munka.

Paczka Ferenc itt kezdte el festeni ama képeknek hosszú sorát, amelyek a magyar erdőt és mezőt, a magyar falut és embereket, a magyar paraszt társaséletét, örömét és bánatát hiven és becsületesen, szinpompásan és mégis előkelően nyugodtan ábrázolják. Alig van a magyar népnek még egy másik festője, aki a falusi emberek életét olyan mélyen tudta megérteni és olyan mesterien ecsetelni, mint Paczka Ferenc. Jól ismerte ő a magyar paraszt typusát, embereinek lényét és karakterét szivük belsejéig és az ő szinező tehetségének is nagyon megfelelt a népviselet szindús pompája. Nagy tudásával a derült akácfaerdőknek, a ragyogó nyári égnek, a kiáltóan tarkaszinü népviseletnek szinpompáját harmonikus akkordba tudta összehangolni, amely egészen magyarosan hatott. A budapesti Nemzeti Szalón 1908 tavaszán müveiből gyüjteményes kiállitást rendezett, amikor 70 festményét mutatták be a nagyközönségnek, körülbelül mindazt amihez akkor könnyen hozzá lehetett férni.

A nyári üdülések alkalmával Tolnaszántón készült művei közül néhány itt Magyarországon azonnal magántulajdonba ment át és igy ezek a művészetek iránt érdeklő közönség előtt is ismeretlenek maradtak. Minthogy nagy gonddal és lelkiismeretességgel dolgozta ki minden egyes képét, évente nyári tuskulumában csak egy-két nagyobb szabású vásznat fejezett be teljesen és azon képeit, amelyek véleménye szerint még nem voltak egészen tökéletesek, magával vitte berlini műtermébe, ahol ujra meg ujra simitott rajtuk. Paczka Ferencnek nincs olyan alkotása, amelyről ne lehetne leolvasni alkotójának gondos és pontos munkáját. A napi divatos jelszavak régen feledésbe mennek, de az ő müveinek erőteljes nyelve akkor is világosan fog szóllani mindenkihez.

Paczka Ferenc nem volt közönséges műveltségü ember; behatóan tanulmányozta a művészetnek egész történetét. Ismerte jól Európa mesterműveit és figyelemmel kisérte kora művészetét is a legszélsőségesebb irányzatokig. Nagy tudását árulják el csendéletei és portréi is, amelyek legpompásabb alkotásai közé tartoznak és amelyeken épen úgy rajta van az ő festői egyénisége és karaktere, mint paraszt-képein. Már a „Halász" cimű kis képe, amelyet körülbelül 1878-ban valószinüleg egy magyarországi látogatása alkalmával festett, mutatja azt az irányt, amelyet Paczka természetszerüleg követett, mihelyt plain air világitásban dolgozott. Ama képeinél, amelyeket jellemez az interieur levegője — igy tehát nagyszámu portré képeinél — az egész harmoniáját a téma karakteréből vezeti le. Leghiresebb ezek közül talán a Görgey tábornokról készitett két képe, amelyek közül az egyiket itt bemutatjuk (készült 1887-ben, Visegrádon). A tábornok éles eszét, természetes előkelőségét és közvetlen modorát a művész jól fogta föl és hiven adta vissza. Az egész kép bizonyitja, hogy a realisztikus festészet képes az emberek ábrázolásában a legfinomabbat is visszaadni és tud monumentálisan hatni. Paczka egyébként a magyar arisztokrácia és társadalmi élet számos tagjáról is festett sikerült portrékat. Az eddig emlitetteken kivül festett több elbeszélő tárgyu képet is, amelyeknek témáját többnyire a Biblia idillikus részeiből meritette. Ezen kompoziciók megalkotásánál nem kellett mindig visszanyúlnia ama emlékekhez és behatásokhoz, amelyeket egy még Rómából megtett északafrikai utazása alkalmával szerzett, hiszen Magyarországon is találhatott hasonló, patriarchálisan ható vidéki környezetet és hangulatot. Igy pl.: Az „Út Emmausba" cimü festményének háttere a hatalmas tölgyfával szineiben valamilyen magyar falusi tájképre emlékeztet bennünket.

Paczka szivesen festett csendéleteket is: virágokat, gyümölcsöket és szines vázákat. Az ilyen munkák télen készültek berlini műtermében, ahonnan minden nyáron örömmel sietett vissza magyar falusi otthonába, hogy itt fölujult passzióval vesse vászonra a vidéki életet. Jól tudta, hogy ő nem alkotott müveivel inyencségeket az aesthetikusok számára, de ez nem is volt szándékában, mert ez keveset jelentett volna számára. Mások müveiben biztos és jó itélőképességével azonnal meglátta azt, ami értékes és ezt irigység nélkül el is ismerte. De jól tudta, hogy az, amit ő alkotott, úgy festőileg mint emberileg alapos munka volt és ez a tudat őt teljesen kielégitette.

Azt a periódust, amelyhez Paczka munkásságának legnagyobb része tartozott, impressionisztikusnak mondjuk és ez az elnevezés valószinüleg még jó ideig meg fog maradni és joggal is, minthogy ezen irányzat főeszközeit, amelyeket fölhasznált, a tárgyról szerzett pillanatnyi behatások alkották — ami természetesen más művészeti-korokban is föllelhető — és csak a nyert impressiókat igyekezett visszaadni. Mégis az ujabb időkben valamilyen előitéletet észlelhetünk ezen korszak számos művével szemben, főleg azért mintha ezen irányzattal együtt járna belső jelentőségtelenség, vázlatszerüség és bizonyos mértékben művészi felületesség. Semmisem helytelenebb mint ez. Egy előitéletmentes korszak el fogja ismerni, hogy egy festmény elkészitése mindig egyformán nehéz munka, bármely irányzatnak hódol alkotója. Nagy alakok csoportját a szabadban természet után lefesteni, amint ezt Paczka nagyon sokszor megtette, és ebből egy nagyszabású

művet alkotni, ez igazi művészi feladat, amely erős akaratkoncentrációt követel. Paczka még nagyon jól tudta, mi a különbség vázlat, tanulmány, aláfestés és egy teljesen befejezett festmény között. Ebben ő tudatosan a régi iskolához tartozott és most, mindőn egész életének munkássága áll előttünk, bátran várhatjuk a jövő generációk ítéletét, amint ő maga is egész életében nyugodtan szemlélődött, várt és szorgalmasan dolgozott.

A nyugodt és derült életfelfogásu Paczka Ferenc nejében, Wagner Kornéliában megértő élettársat talált. Az olyan házasságok, amelyben mindkét fél a művészetnek szenteli életét, rendszerint úgy végződnek, hogy az egyik fél a másiknak a befolyása alá kerül. Náluk ez másképen volt. Wagner Kornélia csak nagynehezen tudta a konzervativ gondolkodásu szülők beleegyezését kikényszeriteni arra, hogy művészi hivatásának élhessen. Ugyanis a jó házból való fiatal lányok nevelésében a főcél a házasság volt és szinte lealázónak tekintették, hogy saját maguk keressék meg kenyerüket. Még akkor is idegenkedéssel fogadták az efféle törekvéseket, ha a fiatal leányka valamely művészeti pályát választott élethivatásául. Wagner Kornélia belső kényszer hatása alatt keresztül tudta vinni akaratát. Berlinben végzett előkészitő tanulmányok után Stauffer-Bern Károly és Klinger Max társaságába került, Firenzében, később pedig Rómában. Hogy ez a társaság volt életének első fontos művészi állomása, ez nem a puszta véletlenen mult. A rajzoló plasztikus elem, amelyet egyaránt áthatott a gondolat és az érzés, mindhármuknak közös tulajdonsága volt; mindhárman ugyanigy dolgoztak, a grafika, a plasztika és a festészet terén. Wagner Kornélia karcolatokkal kezdte művészi pályáját, amelyek a rajzolásban nyert alapos kiképzésre vallanak és fokonként a festészet terén végzett tanulmányokon keresztül eljutott a szobrászathoz, amelyben élete főművét megalkotta.

Hogy művészi pályája ily zavartalanúl és szabadon tudott kifejlődni, ebben igen nagy érdeme volt férjének is, aki alkotó munkásságát a közös műteremben mindig egyformán megértő érdeklődéssel kisérte. Paczkánénak szintén voltak jelentős korai sikerei. Rézkarc-gyüjtemények számára szivesen szerezték meg grafikai munkáit, karcolatait és algrofiáit, sőt megjelent tanulmányai után facsimile-nyomásban egy füzet is, ami akkoriban ritkaság volt. Nagy előszeretettel készitett portré-karcolatokat, különösen sikerültek voltak ragyogó női fejei. Általában embereket ábrázolni mindig művészi üdülés volt számára. Azt a nagy könyomatot, amelyet atyjának a hires egyetemi tanárnak fejéről készitett, Németországban igen jól ismerték. Ugyanezen fejről plakettet, később pedig márványból mellszobrot is faragott, amely utóbbit a berlini egyetemen helyezték el. A magyar falun töltött hosszú nyári tartózkodások alatt gyakran nyúlt a festőecsethez is és férje mellett falusi typusok lefestésével próbálkozott; ez egyébként magától értetődő dolog volt. De itt is szivesebben készitett ceruza, toll vagy szénrajzokat; ez volt az ő igazi eleme és természetes kifejezési formája.

Már a római tartózkodás első éveibei tisztában volt azzal, mi legyen az, amit művészetével megörökitsen. Ősi érzések voltak ezek, amiknek formába öntéséért Wagner Kornélia küzdött, t. i. az ő témája „az asszony sorsa" volt, de ez a kérdés számára nem jelentette valamilyen pártnak programmkövetelését,

az asszony nem mint puszta szociális lény, hanem mint a teremtés művének egyik fő része érdekelte.

Már az első nagy karcolata, amely alakokban is bővelkedik a „Mária mater consolatrix", ezen téma megvalósitása felé törekszik. Ez a minden tekintetben önálló munka technikailag is kiváló alkotás volt, de azért még csak kezdetnek mondható, hiszen ezen képben csak egy asszonyi typus, t. i. az anya mint vigasztaló volt ábrázolva és nem az asszonyi sors. A művésznő sok sok éven kereste az utat és módot, amelyen ezt az ideát, amely benne élt, megvalósithassa. Számos tanulmánya látott napvilágot elkészitve a rajztechnika legkülönbözőbb eszközeivel és mindegyik ugyanazon témát tárgyazza! Jól tudta, hogy ezt a feladatot csak monumentálisan, ünnepiesen, az egészet átfogóan és mégis az egyes megjelenési formák typusait is felölelően lehet megoldani. Igy keletkezik a „Vita Beate" és a hasonló tárgyú nagy compositiók egész sora; egy steglitzi villában készitett két freskófestmény is ezek közé sorozható. De egyik sem elégiti ki a művésznőt, a hosszas előmunkálatoknak azonban megvan az az előnye, hogy a hatalmas téma sok magában véve zárt hangulatai bizonyos meghatározott csoportok közé tömörülnek, amelyek mindegyike a női átéléseknek meghatározott körét zárja magába. Végül Paczka Kornália megtalálja a megoldást a szobrászatban. Már grafikái közül igen sok művét jellemzi az erős plaszticitás. Mint szobrásznő eleinte néhány kisebb skulpturát, később egy bronz figurát és több mellszobrot készitett. Végül is összes lelki hatásait öt csoportba foglalta össze és ezeket, mint lapos reliefeket egy hatalmas kut pereme köré rendezte, úgy, hogy a reliefeket majdnem teljesen szabadon faragott csoportok választják el egymástól és mindegyik relief fölött még egy-egy lebegő női fejet láthatunk, amely az illető részlet tartalmát fejezi ki. Igy jött létre az asszonyi sors kútja. A közben való elhelyezés csak látszólag véletlen, mert ahhoz, amit az egész mű ábrázol, ez szükséges is és jelenti az időtlen történést. Magának a kút-motivumnak is van jelentősége, a viznek folytonos csobogása az élet folyamának örökös tovahullámzását jelképezi. De ezek a vonatkozások mind természetesek, éppen nem erőszakoltak, úgy hogy az egész műnek éppenséggel nincs köze sem a puszta allegóriához, sem a merev szimbolizmushoz, sem a homályos misztikumhoz. Paczka Kornélia tiszta látású és éles gondolkodásu északnémet fő, aki a valót megtudja látni és aki képes a sok ezerféle történésnek egész nagyszerüségét fölfogni és vasakarattal formába önteni. Minden itt szereplő női alak egyénileg átélt typus; nem a cselekvéseik, hanem megjelenésük, arcuk és alakjuk képezi a történendőnek egész tartalmát.

Az összes reliefeket és az ezek között kiemelkedő csoportokat egy átfogó érzés füzi össze egy szerves egésszé, amelyből szükségképen alakul ki az asszonyi sors typusa. Az egyes csoportok illetőleg alakok között könnyen felismerhető például a hatalmas Abudantia, akiben a művész a természet mérhetetlen és rejtelmes termékenységét ábrázolja, ugyancsak kiemelkednek a bánat, a szomorkodók és a barátnők csoportja. A reliefek közül megemlitjük Magdolna alakját, a tehetetlen bánat jól sikerült ábrázolását és a chaost ábrázoló reliefet, amely mind között a legnagyszerübb úgy érzés, mint kivitel dolgában. Ennek tárgya az egyén érzése, midőn egészen magá-

nyosnak és teljesen elveszettnek érzi magát a határtalan mindenségben. Az összes alakok, amelyek körüllebegik, idegen részvétlen árnyképek. Ezen lapos relief kivitele igazán mesteri. A legegyszerűbb, de roppant művészi eszközökkel adja vissza a végtelen tér és végtelen sok alak illusióját.

Minden egyes csoport minden alakjának megvan a maga jelentősége, amely a főalakkal szoros összefüggésben van és tőle el nem választható. Természetesen a legszebb részletek nagy bőségét látjuk szétszórva az egész művön — hiszen hosszú évek alkotása ez — de valamennyit láthatatlan szál fűzi össze. Az egész mű alaptónusa komoly, maga a hatalmas Abundantia, ahol a természet ősereje tör elénk a maga nagy féktelenségével, egyáltalában nem derüs. Egyedül csak az a fiatal női alak mondható annak, aki karjait ujjongva tárja ki, hogy az életet befogadja.

A komor alaphangulat dacára is a mű hatása fölemelő és a szemlélő a műtől oly magasztos érzéssel vesz bucsut, amely közvetlenül a látott alakokból sugárzik ki.

Paczka Kornélia remekművét az 1926-os berlini nagy művészeti kiállításon mutatta be először a nagyközönségnek és reméljük, hogy rövidesen valamely város nyilvános terén vagy parkjában fogjuk azt viszontláthatni, ahol tanulságai, amelyek akaratlanul is benne rejlenek, mindenesetre hatni fognak, mert ezen mesterműnek a jövő nemzedékek számára is van mondani valója.

Paczka Ferenc neje főművének teljes befejezését már nem érhette meg, mert 1925. április 20-án eltávozott az élők sorából. Az utolsó pillanatig, amig súlyos betegsége az ecsetet ki nem csavarta kezéből, a saját munkája és az élénk érdeklődés életpárja művészi tervei iránt életszükséglet volt számára. Neje a drága halott legbecsesebb hagyatékának tartotta azt a feladatot, hogy nagy művét teljesen befejezze és nyilvánosságra hozza.

A kiállitott műtárgyak jegyzéke

PACZKA FERENC MŰVEI

Olajfestmények:

1	Cséplés korán reggel (Szántó)	4000.—
2	Gyermektemetés (Szántó)	2500.—
3	Emaus felé (Szántó)	3000.—
4	Vadorzó (Szántó)	1000.—
5	Körteszüret (Szántó)	2500.—
6	Templomjárás (Szántó)	2500.—
7	Tájkép nyárfákkal, (Szántó)	1000.—
8	Sakuntala, (Szántó)	1500.—
9	Csendélet poharakkal, (Berlin)	2500.—
10	Csendélet almákkal	1500.—
11	Koldulóbarát	1500.—
12	Erdőszéle, (Szántó)	1500.—
13	Az elveszett fiu, (Szántó)	2000.—
14	Terefere, (Szántó)	1000.—
15	Reggeli tanulmány, (Szántó)	1000.—
16	Félakt, (Berlin)	1500.—
17	Bucsuszkodók. (Szántó)	1500.—
18	Leányakt. (Berlin)	2500.—
19	Tájkép fűzfákkal	800.—
20	Falusi templom. (Szántó)	1500.—
21	Épitészet. (Cervara di Roma)	800.—
22	Szántói parasztleány	1000.—
23	Ruth a mezőkön	2000.—
24	Fekvő akt. (Berlin)	2000.—
25	Fekvő akt szabadban. (Berlin)	1500.—
26	Varró leány vörös székben. (Szántó)	1500.—
27	Tanulmány Szt. Benedekhez	1000.—
28	Hiob. (Szántó)	1500.—
29	Menekülés Egyptomba. Szántói tanulmány	1000.—
30	Emaus felé. Szántói tanulmány	1500.—

31	Olasz zárda	1000.—
32	Reggeli tanulmány cséplésnél. (Szántó)	1000.—
33	Szántói buzaföldek	1000.—
34	Tájkép. (Pottenstein)	350.—
35	Tengerpart Sylternél	450.—
36	Két anya. (Berlin)	650.—
37	Tulipán csendélet	350.—
38	Kis portrait. Paczka Ferencné, (Szántó)	mgtul.
39	Özvegy piros kendővel. Cervara di Rómából	450.-
40	Pihenés. (Szántó)	2500.—
41	Vöröshaju tanulmány egy Berlinben levő képhez	650.—
42	Önarckép. (Szántó)	
43	Öreg Cervarolin. (Olaszország)	
44	Kereszténynők	600.—
45	Margit. (Cervara)	1500.—
46	Parasztleány sárgában. (Szántó)	650.—
47	Tanulmány	650.—
48	A halász	
49	Vörösszőke	350.—
50	Kis fejecske Olaszországban	250.—
51	Öreg Olevano	250.—
52	Fiatalkori arckép, Paczka Ferencné. (Cervara)	
53	Keleti tenger sárga hangulatban	250.—
54	Tanulmány napsütésben. (Szántó)	250.—
55	Szántói leány, past.	250.—
56	Vadmacska. Leány Bellegráról	200.—
57	Sylti tanulmány	150.—
58	Rebekka a kutnál. (Szántó)	650.—
59	Rebekka a kutnál, tanulmány	650.—
60	Ádám. Tanulmány	250.—
61	Jassay I. urhölgy arcképe Paczka Cornéliától. (Szántó)	2500.—
62	Margit a Sabiner hegységben	1000.—
63	Szt. Benedek barlangja Subiacoban. fa	
64	Fűzfa (ráma nélkül)	250.—
65	Kettős arckép	350.—
66	A koppányi erdőrészlet	150.—

67	Buzaföld	150.—
68	Gyümölcsfák	150.—
69	Napsütötte erdőtisztás	150.—
70	Részlet a ház mögött	150.—
71	Sziklás táj	150.—
72	Völgyrészlet napsütésben	150.—
73	Dombos vidék I.	150.—
74	Dombos vidék II.	150.—
75	Dombos vidék III.	150.—
76	Uccarészlet Lovranából I.	150.—
77	Uccarészlet Lovranából II.	150.—
78	Sylti részlet	150.—
79	Sylti partrészlet csónakkal	150.—
80	Esti hangulat Syltben	150.—
81	Rálátás a tengerre. Sylt	150.—
82	Partrészlet Syltnél	150.—
83	Sylti Dunék	150.—
84	Hullámverés csolnakkal. Sylt	150.—
85	A tenger Syltnél	150.—
86	Sylti hullámok	150.—
87	Sylti tenger	150.—
88	Szőke parasztleány	200.—
89	Árnyékban	200.—
90	Női képmás szabadban	170.—
91	Bánat	160.—
92	A zongoránál	200.—
93	Legények és lányok	180.—
94	Női profil	200.—
95	Szőke haju nő	200.—
96	Kettős tanulmányfej	200.—
97	Mohamedán férfifej I.	180.—
98	Mohamedán férfifej II.	180.—
99	Leányfej szabadban	180.—
100	Dekoltált hölgy	200.—
101	Leányportrait	200.—
102	A páva	200.—
103—144-ig	akt tanulmányok	à 120.—
145	Erdőrészlet ceruzarajz	100.—

146 Alakstudiumok, olajf. 200.—
147 Beszélgetõ asszonyok, szénrajz 200.—
148 Ülő parasztasszony, szénrajz 200.—
149 Tolna-Szántói leányok, szénrajz 200.—
150 Tolna-Szántói leányfejek, szénrajz 200.—
151 Vázlat a tékozló fiuból, tussrajz 200.—
152 Afrikai részlet, tussrajz 200.—
152a Emese álma, olajf. A Szépműv. Múzeum tul.
152b Görgey Arthur képmása. Olajf. A Szépműv. Múzeum tulajdona
152c Dr. Prohászka Ottókár püspök képmása, olajf. a Szépműv. Múzeum tulajdona.
152d Pablo Sarasate hegedűművész ifjukori arcképe olajf. A Szépműv. Múzeum tulajdona.
153 Dante, szines algrafia Eladó
153a Dante, eredeti algrafia „
153b Fekvő akt, szines algrafia „
153c Fekvő akt. eredeti algrafia „
153d Krisztus fej, szines algrafia „
153e Krisztus fej, eredeti algrafia „
153f Kosnyirás, rézkarc „
153g Alma csendélet, szines algrafia „
153h Öreg ember képmása, szénr. Mgt.

PACZKÁNÉ WAGNER CORNÉLIA MŰVEI

154 Kukoricamorzsolás holdvilágnál szin. tollr. 200.—
155 Vöröshaju, szines tollrajz 200.—
156 Cigányasszony és gyerek tanulm., sz. tollr. 200.—
157 Idős hölgy képmása, szin. tollrajz 200.—
158 Fiatal leány arcképe, tollrajz 200.—
159 Falu széle kereszttel I. tollrajz 200.—
160 Falu széle kereszttel II. tollrajz 200.—
161 Dombos tájék 200.—
162 A falu látképe 200.—
163 Holdvilágos tájkép. (Szántó) 200.—
164 Szeretkezés a chaosz ciklusból, tollrajz 200.—
165 22 darab cigányasszony typusok, tollr. 200.—

166	4 darab kis gyerek tanulmányok, tollr.	200.—
167	Parasztcsalád vacsoránál, tollrajz	200.—
168	Cséplés, tollrajz	200.—
169	Orosz foglyok vasárnapja, tollrajz	200.—
170	Orosz foglyok Magyarországon, tollr.	200.—
171	Tájkép jegenyékkel, tollrajz	200.—
172	Fák északi szélben d. u., tollr.	200.—
173	Fák északi szélben, d. e., tollr.	200.—
174	Mákvirágok, tollrajz	200.—
175	Virágzó gyümölcsfák, tollr.	200.—
176	Tájkép repülő lúddal, tollr.	200.—
177	Falu részlet, tollr.	200.—
178	Falu, tollr.	200.—
179	Mély út, tollr.	200.—
180	Boronálás I., tollr.	200.—
181	Viharos nap, tollr.	200.—
182	Erdő széle gyerekekkel, tollr.	200.—
183	Fiatal körtefe, tollr.	200.—
184	Erdő tanulmány, tollr.	200.—
185	Alvó gyerekek, tollr.	200.—
186	3 darab tájkép tanulmány, tollr.	200.—
187	7 darab Tanulmányok disznóöléshez	200.—
188	Szénagyüjtés, tollr.	200.—
189	Ökrös fogat, tollr.	200.—
190	Ökrök szénásszekérrel, tollr.	200.—
191	Bánatos asszony, tollr.	200.—
192	Női képmás I. tollr.	200.—
193	Női képmás II. tollr.	200.—
194	Ricordó, tollr.	200.—
195	Anya és gyerek tanulmányok, tussr.	200.—
196	Magdolna, ceruzar.	200.—
197	A szent Család, ceruzar.	200.—
198	Az egyik Párka, ceruzar.	200.—
199	Tolnaszántói menyecske, ceruzar.	200.—
200	Hat darab Cséplési tanulmányok, cer.	200.—
201	Három darab Aratásutáni vidék, cer.	200.—
202	Földszakadásos tájék I., ceruzar.	200.—
203	Földszakadásos tájék II., ceruzar.	200.—

204	Hét darab Tájrészlet, ceruzar.	200.—
205	Disznóolak, ceruzar.	200.—
206	Szénagyüjtés, szénr.	200.—
207	Két darab Nőifej tanulmány, szénr.	200.—
208	Nőifej tanulmány, vöröskrétarajz	200.—
209	Nyolc drb tanulmányok a Chaoszhoz cer.	200.—
210	Tanulmányfej, profil cer.	200.—
211	Tanulmányfej profil, cer.	200.—
212	Falusi leány, cer.	200.—
213	I. Tanulmány „A leány és a fantasia" c. képhez, cer.	200.—
214	Tanulmány, cer.	200.—
215	Női akt, cer.	200.—
216	Ophélia, cer.	200.—
217	II. Tanulmány „A leány és a fantasia" c. képhez, ceruzarajz	200.—
218	Női fej. cer.	200.—
219	Leányfej, cer.	200.—
220	Leányfej kendővel, cer.	200.—
221	Juliska, cer.	200.—
222	Az anya, cer.	200.—
223	Sziléziai leány, cer.	200.—
224	Szembenéző nőiarc, cer.	200.—
226	Parasztleány, cer.	200.—
227	Elmélázva, rézk. hidegtü	200.—
228	Ülő női akt, rézkarc	200.—
229	Akt, rézkarc	200.—
230	Lótanulmány, rézkarc	200.—
231	„Csonka Erzsi" női fej tanulmány, tollr.	200.—
232a	Két leányfej, tollrajz	200.—
232	Nyolc drb Keleti táncos jelenetek sz. tollr.	200.—
233	Két drb Keleti táncosnő, szines rézk.	200.—
234	Olasz anya gyermekével, szines litogr.	200.—
235	Kapáló leány, tollr.	40.—
236	Mezei munka, tollr.	40.—
237	Krumpli szedés, tollr.	40.—
238	Térdelő nő, tollr.	40.—
239	Napsütötte falurészlet, tollr.	40.—

240	Napraforgó és munkásnők, tollr.	40.—
241	Virágzó gyümölcsfák, tollr.	40.—
242	Szénásszekér ökrökkel, toll.	40.—
243	Ülő parasztlány, tollr.	40.—
244	Ülő cigányasszony kisgyerekkel, tollr.	40.—
245	Falu részlet, tollr.	40.—
246	Szénagyüjtés, tollr.	40.—
247	Cigányasszony gyermekével, tollr.	40.—
248	Falusi házrészlet tollr.	40.—
249	Falusi ház, tollr.	40.—
250	Rálátás a völgyre, tollr.	40.—
251	Tyukok a fán, tollr.	40.—
252	Alvó parasztlány, tollr.	40.—
253	Könyöklő öregasszony, tollr.	40.—
254	Ebéd után, tollr.	40.—
255	Tolnai leányfej, tollr.	40.—
256	Öt drb. Ökör tanulmányok tollr.	40.—
257	Kilenc drb. Tájkép tanulmányok	40.—
258	Szénagyüjtés ökrökkel, tollr.	40.—
259	Abrakoló ló, tollr.	40.—
260	Kőmüves a Kálváriánál, tollr.	40.—
261	Két drb. Kisgyerek tanulmányok, tollr.	40.—
262	Schrammli, tollr.	40.—
263	Kacsatanulmányok, tollr.	40.—
264	A dizősz, tollr.	40.—
265	Evő parasztleány, tollr.	40.—
266	Munkás és liba, tollr.	40.—
267	Tájrészlet a művésszel, tollr.	40.—
268	Két drb. Koncert tanulmányok, tollr.	40.—
269	A méhes, ceruzar.,	50.—
270	A ház eleje, cer.	50.—
271	Lepkék a virágon, cer.	40.—
272	Parasztlányka korsóval, cer.	40.—
273	Két drb. Csecsemőfej tanulmányok, cer.	40.—
274	Várakozás a vasutnál, cer.	40.—
275	Fekvő akt, cer.	40.—
276	Kilenc drb. Nőifej tanulmányok, cer.	40.—
277	Hat drb. Tájrészlet tanulmányok, cer.	40.—
278	Ülő cigányasszony, cer.	50.—

279	Paczka Ferencz, cer.	mgtul.
280	Olvasó férfi, cer.	mgtul.
281	Ülő nő kalappal, krétarajz	40.—
282	Öt darab. Munkásnő tanulmányok krétar.	50.—
283	Pap és ministráns, szines tollr.	80.—
284	Négy drb, Cigányasszony tanulmányok	60.—
285	Pihenő cigányasszonyok, szineskréta	50.—
286	Tizenegy drb. Tájrészletek, szines tollr.	60.—
287	Két drb. Virágzó gyümölcsfák keritéssel vizf.	70.—
288	Térdeplő munkásnő, tollr.	50.—
289	Ebédnél, tollrajz	50.—
290	Esti lámpafénynél, tussfestmény	300.—
291	Nedves föld, tollrajz	80.—
292	Esős idő, tollrajz	70.—
293	Falusi konyha, tollrajz	80.—
294	A dombovári vasuti vendéglőben, tollr.	70.—
295	Paraszt interieur	80.—
296	Imádkozó öregasszonyok, szines tollrajz	80.—
297	Fiatal anya és olasz táj, ceruzarajz	80.—
298	Aktok és női tanulmányok, ceruzarajz	100.—
299	Akt és női fej, ceruzarajz	100.—
300	Pihenés a mezőn, szines tollrajz	80.—
301	Annuska, szines tollrajz	80.—
302	Chaosz, tollrajz	200.—
303	Boronálás II., tollrajz	200.—
304	Radowitz Nadina, rézkarc	Eladó
305	Radowitz M. E. grófnő, rézkarc	„
306	Titine Wodschizka grófnő arcképe, eredeti rézkarc	„
307	Revertera Anni grófnő arcképe, rézkarc	„
308	Önarckép, eredeti algrafia	„
309	Paczka Margit arczképe, algrafia	„
310	Görgey Arthur, eredeti algrafia	„
311	Pückler grófné, eredeti algrafia	„
312	Bezerédy Pál	„
313	Wagner Adolf	„
314	Paczka Ferencz, algrafia	„
315	Női fej, eredeti algrafia	„

316	Gertrude. eredeti algrafia	Eladó
317	Éva, eredeti algrafia	„
318	Fiatal Psyche, eredeti algrafia	„
319	Glória és szerelem, eredeti algrafia	„
320	Glória és a gond, eredeti algrafia	„
321	Női akt, algrafia	„
322	Női akt hátulról, eredeti algrafia	„
323	A zene, eredeti algrafia	„
324	Vita Beata, eredeti algrafia	„
325	Az ájuldozó és a halál, algrafia,	„
326	Nietsche „Emberfölötti"-je, algrafia	„
327	Heimann Passini úrnő arcképe, algrafia	„
328	Falusi leány, algrafía	„
329	Felka, aquarell	„
330	Pipacsos, aquarell	„
331	Tátrai reggeli hangulat	„
332	Tátrai esti hangulat	„
333	Orosz táncosnő, szines algr.	„
334	Iriobide	„
335	Akttanulmány (3 drb)	„
336	Önarckép. olajf. A Szépműv. Múzeum tul.	
337	Vera arcképe, pasztell	„

Özv. Salacz Józsefné Paczka Anna :

338 Botticelli Primaverája, tűfestés

Vásárlási tudnivalók.

A műtárgyak eladását kizárólag **Kató Kálmán** műtáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Az árak pengő értékben vannak feltüntetve.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

egyik ablakát díszítő üvegfestményű arczképének leleplezésével ünnepelte főnökét. De az ünneplés messze kihatott a palota falain túl s ezen érdemekben gazdag államférfi jelentőségének országos méltatásává emelkedett. Első sorban maga a király sietett táviratilag üdvözölni kedvelt miniszterét ezen örvendetes alkalomból, csatlakozott hozzá a magas állású és tekintélyes férfiak hosszú sora és bizonyára egyetért e megérdemelt ünnepléssel az országnak minden polgára, a ki képes megitélni azokat a valóban nagy szolgálatokat, melyeket Lukács László tiz éves pénzügyminisztersége alatt hazájának tett.

Nevezetes és ritkán előforduló ünnepség volt Lukács László jubileuma. Nemcsak nálunk, hanem az egész világon ritkaságszámba megy, hogy egy parlamentáris miniszter egyhuzamban tiz évet töltsön hivatalában. A parlamenti rendszer gyorsan szokta elhasználni az államférfiakat, de leggyorsabban elhasználja a pénzügyminisztereket, kiknek működési köre sok tekintetben hálátlanabb más miniszterekénél.

A pénzügyminiszteri tevékenység nem tartozik azok közé, melyek a népszerűség szerzését és megtartását előmozdítják. A pénzügyminiszter az a tagja a kabinetnek, a ki mindig csak kér, sőt követel s a kitől viszont legtöbben és legtöbbet kérnek s a ki e kérelmeknek nagy részét kénytelen megtagadni.

Nem egy pénzügyminiszter, a ki népszerű ember volt, mikor tárczáját elvállalta, néhány év alatt népszerűtlenné lesz, mint mondani szokás, lejárja magát. Lukács László, mikor ezelőtt tiz évvel a magyar pénzügyminiszterium élére meghivatott, nem tartozott az u. n. népszerű politikusok közé, mert hisz nemcsak hogy soha sem kereste, hanem szinte messziről kerülni látszott a népszerűséget s csakis a komoly munka embere volt. És ime tiz éves pénzügyminiszterség nemcsak el nem használta, hanem megizmosította tekintélyben, föl-

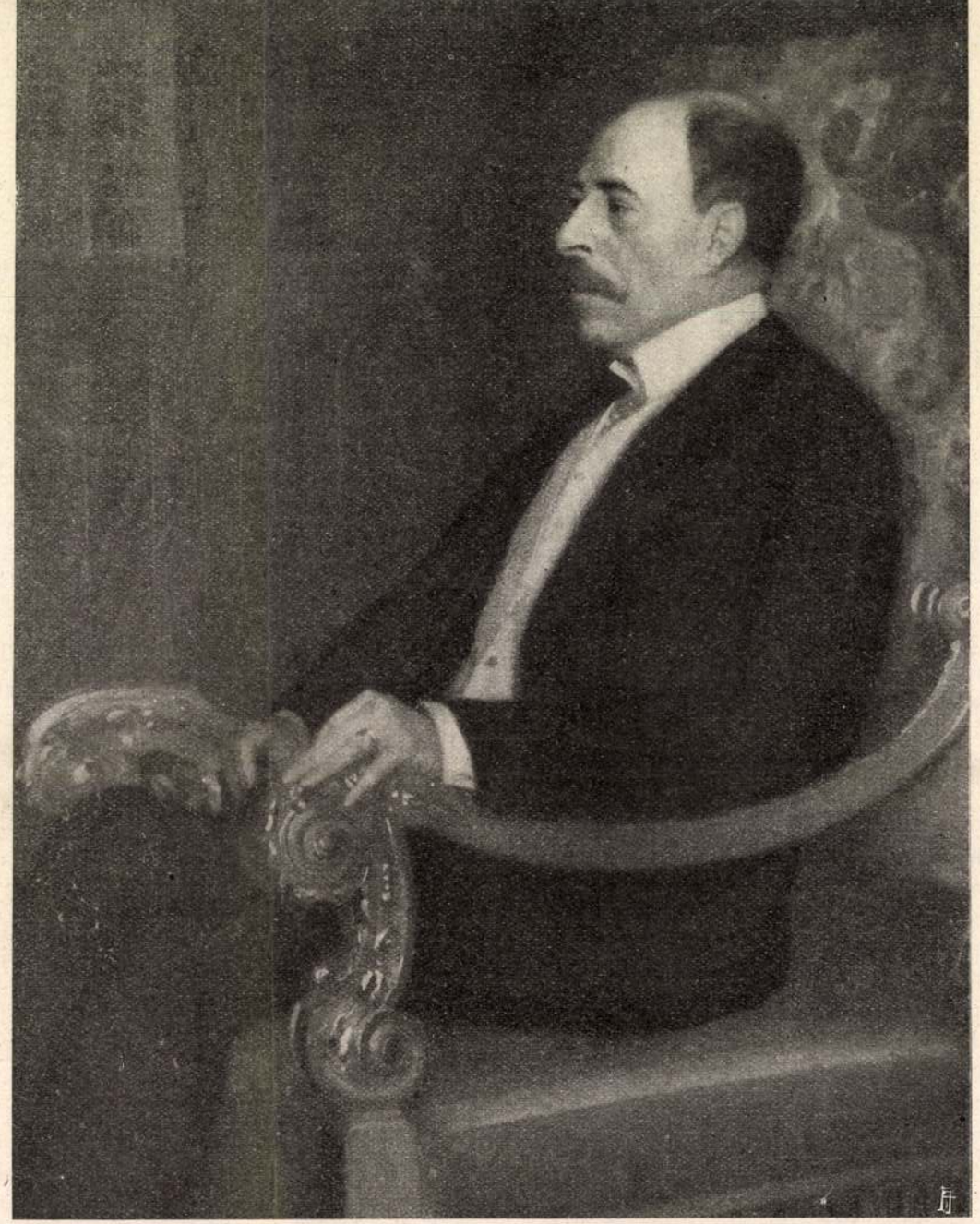

Paczka Ferencz festménye a pénzügyminiszterium új palotájának dísztermében.

LUKÁCS LÁSZLÓ.

Vas. Ujs. 1905. 49. l.

Pap Henrik rajza.

A LUKÁCS LÁSZLÓ PÉNZÜGYMINISZTERNEK ÁTNYUJTOTT ÜDVÖZLŐ ALBUM ELSŐ LAPJA.

tanácsosi állásáról, azóta is sokszor olvastuk róla, hogy gyengélkedik. És ime ezt a gyenge testalkatu embert a tiz éves miniszterség nemcsak meg nem törte, hanem mintha a másokat felemésztő sok munka és gond őt megedzette, megifjította volna, ma ép erőben, egészségben ülheti meg miniszterségének tiz éves fordulóját.

Ez a bámulatos szivósság, kitartás és a nyugodt energiának valóban szokatlan mértéke jellemzi Lukács László egész egyéniségét. Ezekben a tulajdonokban gyökereznek politikai és miniszteri pályájának nem közönséges sikerei.

Hogy azokat a sikereket, a melyeket mint miniszter elért, megérthessük és méltathassuk, vissza kell pillantanunk pályája azon részére is, mely miniszterségét megelőzte. Már mint fiatal képviselő föltünt különösen pénzügyi és közgazdasági kérdésekben való szakavatottságával. Másokat lángoló feltünési vágy emészt, ő szinte kerülni látszott minden feltünést. Csak dolgozott és ismét dolgozott s daczára annak, — vagy talán épen azért, — Tisza Kálmán, mikor a pénzügyi tárczát kezelte, az államtitkárrá kinevezett Wekerle helyébe meghivta miniszteri tanácsosnak a pénzügyminiszteriumba s a magyar állami hitelműveletek egyik legszerencsésebbikének, a regáleváltságnak lebonyolítását bizta rá.

De Lukács László nem maradt soká miniszteri tanácsos. Úgy érezte, hogy az irodai munka nem tesz jót egészségének. Ismét képviselő lett s mint a pénzügyi és zárszámadási bizottság előadója, folyton a pénzügyi kérdésekkel foglalkozott a parlamentben is. Tekintélye gyorsan nőtt s 1893-ban Wekerle államtitkárnak hívta meg maga mellé a pénzügyminiszteriumba. Két évvel később pedig, mikor a Wekerle-miniszterium visszalépett, Wekerle egész befolyását felhasználta, hogy utódjául Lukács Lászlót nevezzék ki.

Tisza Kálmán pénzügyminisztersége — Wekerle államtitkársága mellett — a magyar államháztartásban két évtizedes válságos korszak után, az egyensúly helyreállítására vezetett. A magyar pénzügyeknek fényes korszaka nyilt meg ezzel, mely Wekerle pénzügyminisztersége alatt érte el tetőpontját. A közvetett adóforrások sikeres megnyitása, támogatva a közgazdasági fellendülés s a tőkekamat alászállása által, oly helyzetet teremtett, hogy daczára az állami kiadások nagy emelésének, évről-évre óriási feleslegekkel zárultak állami zárszámadásaink. Az 1902. évi nagy konverzió a magyar államhitel megszilárdulásának fényes bizonyítéka volt.

Egy ily korszak után jutott osztályrészül Lukács Lászlónak az a feladat, hogy mint miniszter folytassa azt a munkát, melynek eddig is, sőt, mint említettük, rövid időre már 1887-ben is, részese volt. A feladat nemcsak azért volt nehéz, mert egy fényes korszak örökségét vette át az utód, oly korszakét, melyet felülmúlni nehéz volt, hanem nehéz volt főleg azért, mivel a viszonyok minden mélyebb megfigyelője biztosra vette, — s kellett hogy biztosra vegye, — hogy a nagy fellendülésre kimaradhatatlanul be kell következni bizonyos visszahatásnak. A jövedelmek rohamos emelkedése az eddigi ütemben nem lehetett állandó, a kiadásokban pedig megvolt a további emelkedésre való erős hajlam. E mellett küszöbön állott az Ausztriával való kiegyezés roppant nehézségű feladata. Ausztriában féktelen izgatás indult meg a magyar kvóta emelése és a kiegyezésnek Magyarország hátrányára való módosítása tárgyában. A láthatá- a katonaiakat is beleértve, egy évig sem szünetelt s midőn a tisztviselői fizetések fölemelésével egyszerre előbb soha elő nem fordult fokozást ért el.

Nehéz próbát állott ki Magyarország közgazdasági és pénzügyi ereje ebben a korszakban. S hogy ezt kiállotta, abban nagy része van Lukács László szerencsés kezének, minden kisérletezést mellőző, gondos és kitartó pénzügyi politikájának. Valóban szerencse, hogy e nagy képességű államférfiú a király határozott óhajtása folytán a Bánffy-miniszterium bukása után a Széll-miniszteriumban is megtartotta tárczáját.

E miniszterium utolsó korszakában pedig, midőn a már Bánffyt megbuktatott obstrukczió kiújulásával a közgazdasági bajokhoz a legkomolyabb politikai bajok is járultak, midőn az anarkhikussá fajult parlamenti helyzet következtében kétszer jutott exlexbe az ország, a Gondviselés szerencsés végzését kellett látnunk abban, hogy ily erős eszű és kezű kormányos állott a magyar pénzügyek kormányrúdjánál. A parlamenti kormányrendszer minden eresztékében recsegett, az exlex állapot 50 millió korona kárt okozott az államkincstárnak és a magyar államhitel ezt a nyomasztó helyzetet jóformán meg sem érezte, a magyar állampapirok árfolyamcsökkenése a legválságosabb napokon sem tett ki számbavehető százalékot. Hogy ebben része van Lukács Lászlónak, annak a férfiunak, a kinek kipróbált bölcs pénzügyi kormányzatában a pénzvilág a pénzügyi rend fentartásának becses biztosítékát látja, ki merné ezt kétségbe vonni? Azért őszinték és szivből jövők s mindenek felett dúsan kiérdemlettek azok a jókivánatok, melyekkel Lukács László pénzügyminisztert tiz éves minisztersége alkalmából maga a király s a jeles és kiváló férfiak fényes sora elhalmozta.

Halász Imre.

Paczka Ferenc

PACZKA FERENCZ. Az első áldozáshoz készülő leányka a sabini hegyekből.

Műcsarnok 1894/95. télik.

Paczka Fsenc

PACZKA FERENCZ ÉS CORNÉLIA. ESTE VAN.

Paczka Fęcuc

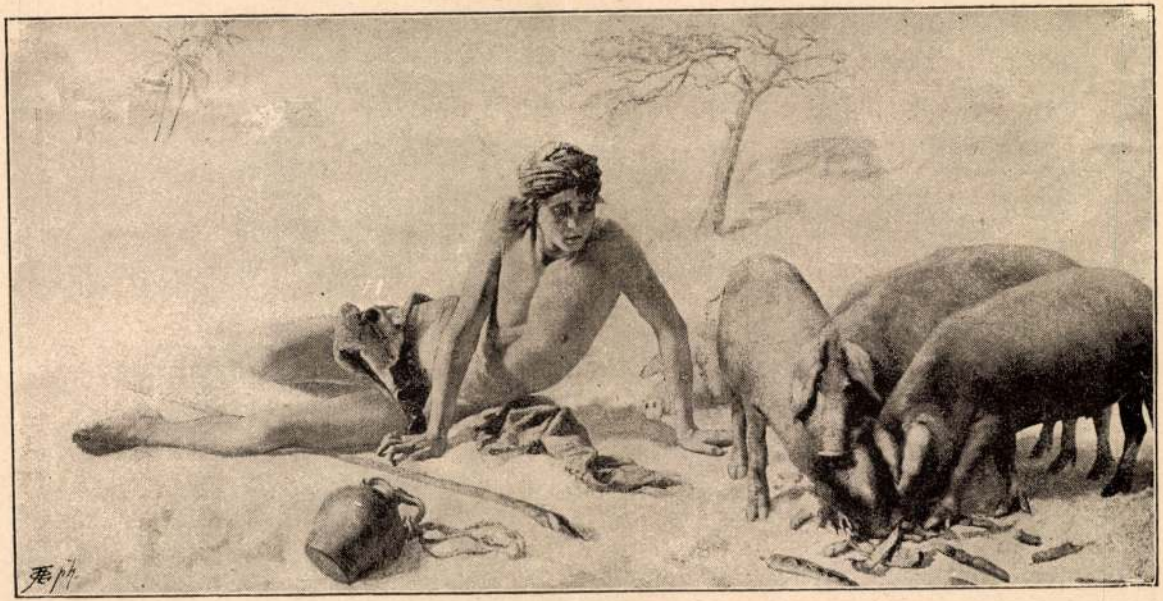

91. Paczka Ferencz. a tékozló fiu.

1885. orsz. kiáll. Lat.

Paczka Ferenc

49. Aggházy Gyula, mosónők.

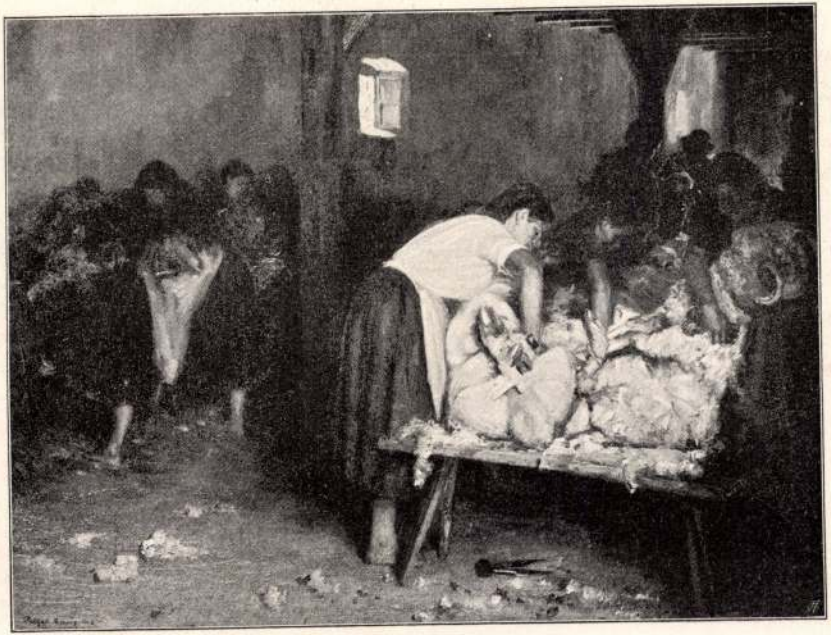

2. Paczka Ferenc: Kosnyirás.

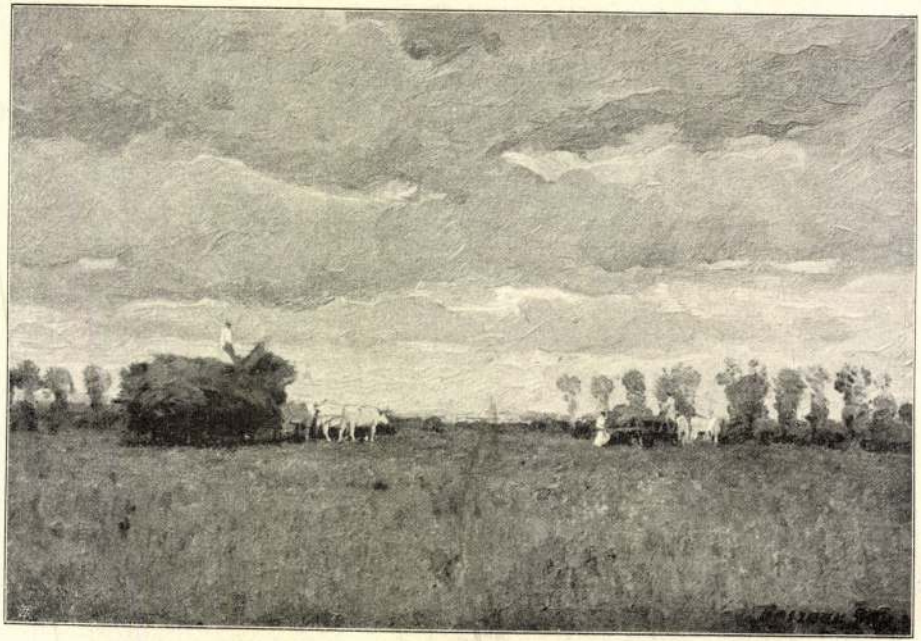

87. Bosznay István: Mezön.

PACZKA FERENCZ

Paczka Ferenc
Var. Ujs. 1886. 753. P.

ábornokok az
ez utazva, a
itől bizonyos
tak; mert az
sztrák és ma-
elyezte, hogy
arancsnokok-
ndnek, mikor
ükség. De az
köknek még
ben jártak a
gbizottjai, mi-

agyar határt

jában nehány lovas tiszt pezsgőzés közben a fegyveres intervenczió létrejöttéről vagy elmaradásáról vitatkozván, végre ketten közülök pro és kontra nagy összegben fogadtak. Másnap reggel a czár parancsára mindketten utban voltak a Kaukázus felé, hová különféle ezredekhez lettek áthelyezve. Több efféle esetek fordulván elő, utóbb senki sem mert a tárgyról beszélni s a napilapok kivételével a magyarországi expedicziót s annak fázisait alig ismerte valaki.

«Mint mindenütt, ugy nálunk is az idealisták szomoru hadából szép számu kontingens lévén együtt, közülök többen keresték a pánszláv eszmének fonalát a sárosmegyei tótok közt; de mily nagy volt meglepetésük midőn

PAUL CÉZANNE

Packa Ferencné, Wagner Cornélia

festő és grafikus

XX. sz.

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373-374. l.

Packa Ferenc és felesége kiállítása a

nemzeti Szalonban.

Egyházi ruházat, a né-
mesfehérvári casula,

Religio, 1905. 11. 12.
82.–84. o.

Némethy Gyula: A mise-
ruha eredete.

Paczka Ferencné

grafikus

Budapesti Szemle, 1898. XCV.

106.–120. l. Ébner László: A képrőműv.

Társ. Tavassi Tárlata.

Packa Ferencné Wagner Cornélia

költő

Budapesti Szemle, 1908.

CXXXIV. 447.–454. l. Ereky Aladár:

Ujabb művészeti mozgalmak.

Paczka Ferencné, Wagner Kornélia

grafikus

Magyar Iparművészet, 1901

6. sz. 267 o.

különfélék.

Paczka Ferencné grafikus

Budapesti Szemle, 1913

(CLV) 154. - 157. l. D: kiállítások.

Grafika – XIX/XX. sz. – Aluminium-metszet

Packa Ferencné Wagner Cornélia:
„Fiatal Psyché" – „Éva" – „Önarckép" –
„Packa Margit arcképe" – „A párka" –
„Nevető akt" – „Fiatal lány mellképe" –

Revue de Hongrie

1908. I. sz. 373–374. l.
Packa Ferenc és felesége kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Grafika, XIX/XX.a. — Rajz

Packa ferencné, Wagner Cornélia rajzai

„Madonna" — „Zeidblitzné arcképe" —

„Tanulmányfej"

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373–374. l.

Packa ferenc és felesége kiállítása a

nemzeti Szalonban.

(Packa Ferencné) XX. sz.

Wagner Cornélia, festő és grafikus

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373–374. l.

Packa Ferencné és felesége kiállítása a
nemzeti Szalonban.

Packa Ferencné, Wagner Cornélia

festő és grafikus XX. s.

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373–374. l.

Packa Ferenc és felesége kiállítása a

Nemzeti Szalonban.

Paczka Ferenc

Paczka Ferenc: Attila halála. (Városháza)

Gangel.

Premontrei templom.

Paczka Ferenc

168. Packa Ferencz: Gyermekarczkép.

Képrm. Társ. 1899-
fav, nemzetk. kiáll

203. Karlovszky Bertalan: Női arczkép.

6. Paczka Ferenc: „De szeretnék páva lenni.“

86. Poll Hugó : Úrnapja.

MALTZAN GRÓFNÉ ARCKÉPE
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

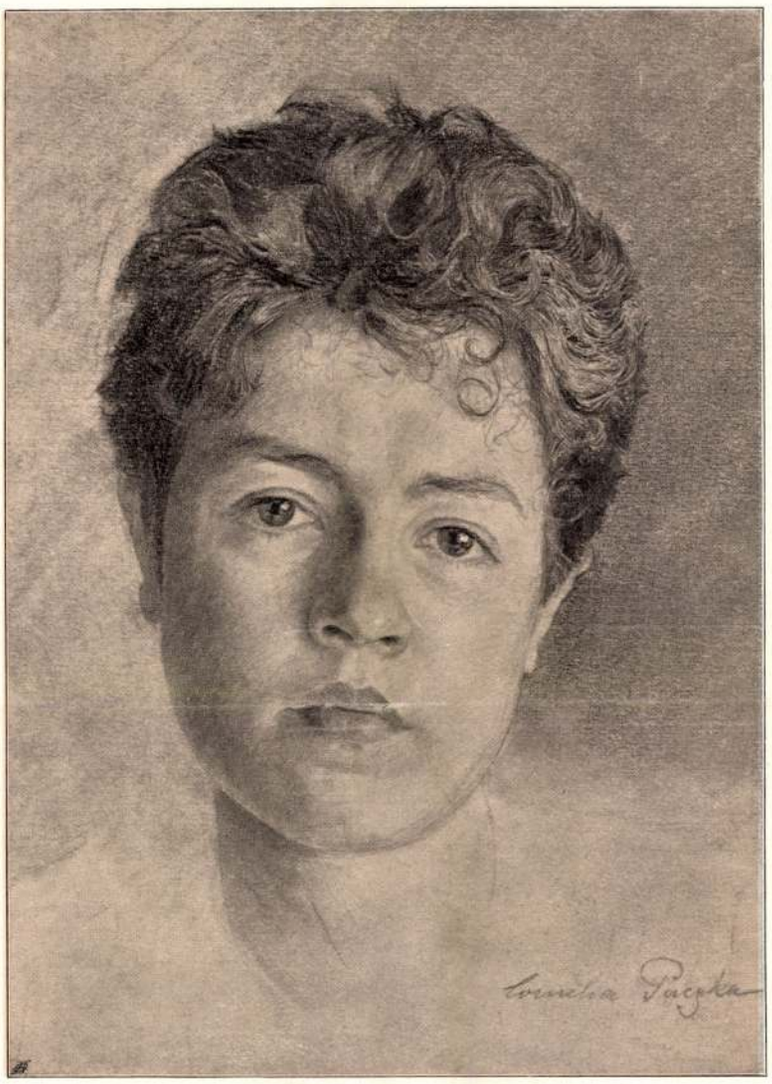

PACZKA MARGIT ARCKÉPE
PACZKA KORNÉLIA CERUZARAJZA

Művészet 1908.

PÜCKLER GRÓFNÉ
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

ÖNARCKÉP
PACZKA KORNÉLIA ALGRAFIÁJA

TÁNC. FALKÉP
PACZKA KORNÉLIA FESTMÉNYE

csak nagy energiával folytatott küzdelem után éreztethette volna át, de ebben a klima gyilkos heve megakadályozta. Sietve visszatér, kiállítja a Boulevard Montmartre egy kis képkereskedőjénél ott festett dolgait, egypár képet el is ad, a mi az éhhaláltól megmenti.

Így került Pont-Avenbe. A nagy, magányos, komor vidék szemlélete a martinique-i színfanfárok után hatalmasan hatott képzeletére. Az ellentét kiemelte a problémát, s elvezette a megoldáshoz: részletekre bontás helyett keresnie kell a nagy egységet, elemzés helyett az egységes hatást, halmozás helyett az egyszerűsítést, s mint a primitiv mesterek, együgyű szívvel kell közelednie a hatalmas természet elé. Így meg fogja kapni a forma igazságát, a színek szépségét, a nagy szemekkel látott természet leegyszerűsített, dekoratív hatásokra épített visszaadásában.

Mozgalmas élet alakult ki körülötte. A fiatal festők, az impresszionista elvek egyedül üdvözítő igazságával érkezve Pont-Avenbe, merőben ellentétes teóriákat hallottak itt Gauguin ajkáról. Hatalmas viták keletkeztek. A körülöttük elterülő táj azonban Gauguinnek adott igazat.

Széles gesztusokkal kisérte előadását. Villogó szemekkel beszélt rövid, kiélezett mondatokban, a maga lelki élményeit, Pont-Aven tanulságait bizonygatva. Hatalmas sasorra végtelen energiára vallott. Ezt a nagy átélést kész volt akár az életével megfizetni!

Mindjobban elszakadt multjától. „Az impresszionisták — irta egy agitáló cikkében — vizsgálják egyenkint a tónust, hogy aztán az előre preparált igaz színt, azt, amelyiket csak egypár pillanatig láttak, felrakják vásznukra, — pedig a túlzás bűntett. Mert ki igazolhatja a szín igazságát, ez óra, e perc színének igazságát, melynél senki se volt jelen, még talán a festő sem, ki már elfeledte a megelőző pillanat színét. E sok igaz színtömeg élet nélkül való, fagyos. Bután és tudatosan hazug." Ezzel szemben a részlethalmozás helyett az öntudatos egységkeresést követeli. „Mert a természet előtt képzeletünk teremti a képet. A mi a modern művészetet inferiorissá teszi, a mindent visszaadni akarás vágya. Az ensemble eltűnik, megfullad a sok részletben. Unalom a következése." Mi segít ezen? Az impresszionisták künn a szabadban dolgoztak, a természet után, tónust tónusra, színt színre, a látott benyomások alapján rakván fel vásznukra, keresve a perc, a pillanat igazságait. Gauguin a nagy egységet, az egyszerűsítést hirdette, s ehhez elég az emlékezet után való festés. „Alkotástok a tiétek lett, érzéstek, értelmetek és lelketek a műbarát szemét túléli!" „Vászna előtt a művész nem rabszolga, sem a multnak, sem a jelennek, sem a természetnek, de a szomszédjának sem." Csakis igy lehet a dekorativ egységet, a harmonikus egybehangolást megteremteni. Nem a gyors, elillanó hatásokat, hanem a természet nagy nyugodalmát kell keresni, „a lélek békéjét, a természet csöndjét, a mélységesen mély érzelmeket. Kerüljük tehát a mozgásban ábrázolt testtartásokat. Alakjaink nyugodtak legyenek".*

Íme, mint építi ki fokozatosan, de tudatosan az impresszionizmussal szemben a maga művészi elveit. Mindez talán csak részben, kiinduló pontként tulajdonitható bretagnei benyomásainak, kiformálásában a primitiv olaszok, Botticelli, Luini főleg, de közvetlenebbül Puvis de Chavannes és a japánok, színben pedig Cézanne hatottak rá. Mindezeket az elemeket tisztán kiolvashatjuk műveiből, de biztos tudomásunk van arról is, hogy velök foglalkozott, sőt rajzban és eredetiben ott állottak lakásának falain állandóan, magába szíva a belőlük kiolvasható tanulságokat. Puvis és Cézanne, az előbbi a vonalvezetésben, a nagy nyugodalmas kompozíciók megteremtésében, az utóbbi a monumentális színegyszerűsítésekben lettek mesterei.

Az impresszionista multat eltemette.

II.

Gros báró — beszéli Gauguin — aki atyai szeretettel volt Delacroix iránt, megtekintette annak már-már kész Massacre de Scio c. képét. Egy rajzhibán megütközve, igy szólt Delacroix-hoz:

— Hogy tudott ily elragadó részletek mellett egy en face szemet hagyni a profilból látott racon?

— Valóban, igen szerencsétlen vagyok, — sóhajtott Delacroix — már hányszor megcsináltam szabályszerűen, de mindig rosszul hat. Próbálja meg, önnek talán jobban sikerül.

És átnyujtotta néki ecsetét.

— Hitemre, — kiáltott fel az öreg mester, hosszas kisérletezés után — önnek igaza van. És levakarta, a mit csinált.

A rajz kérdésével Gauguin is sokat foglalkozott. Abból az iskolából került ki, a hol színekkel rajzoltak. Sem Manet, sem Pissarro nem volt a formulák, a hideg vonalak embere, keresték a színekből kialakuló formákat, s azok viszonylatait egymással, az atmoszférikus befolyásolások közepett. Ilykép deformációknak tetsző alakzatok keletkeztek, melyek ellenkezhettek az akadémikus formulákkal, de megfeleltek az őszintén ábrázolt benyomásoknak.

Gauguin nem tapadt az impressziók kicsinyes megőrzéséhez, a lelkében élő hatalmas összhatás, a belső kép monumentális ereje izgatta, s e szubjektiv hatás érdekében feláldozta az objektiv igazságot. Az úgynevezett rajzhibákkal kezdett nem törődni, de nem szegénységből, hanem ellenkezőleg, gazdagságból, szuverén erejének tudatában, mert „a mes-

* Rotonchamp: Paul Gauguin. Paris. Druet kiad. 1907.

terek ereje — hirdeti — nem abban áll, hogy nincsenek hibáik. Még a hibáik is más fajtájúak, mint a köznapi mesteremberek tudatlanságai... Savoir dessiner n'est pas dessiner bien". Tudatos elrajzolásokkal kompozícióinak naivságát, érzése egyszerűségét akarta megőrizni s ez lévén a lelke előtt lebegő cél, ez egyszerűsítéssel vonalvezetésének most együgyű bájt, majd végtelen egyszerűséget, de mindig valami archaikus ízt akart adni. Egyik kompozíciójáról szólván, írja: „Egy fölötte nagy alak — ilyennek rajzolva — tudatosan és a perspektiva ellenére — ül a földön, felemeli karját" stb. A hatást keresi, s annak föláldozza a materiális igazságot is, minden habozás nélkül. Ez a törekvés Puvis közelébe helyezi, a mi művészetének minden korszakában kiérezhető — ki a Pont-Avenba festett Misère humaine, még inkább a hageni Folkwang-múzeum Munka a tengerparton c. kompozícióján s megtaláljuk még nemesebb egyszerűséggel, tahiti korszakának főművén, a Nave, nave, Mahana gyöngéd vonalritmusában egyaránt.

A finom impresszionista művészből ilykép lett a Schuffenecker-család mestere, ahol a maga teljes egyéni voltában nyilatkozik meg groteszk iránti hajlama is, a nagy, leegyszerűsített színfoltok naiv arabeszkjátékának megteremtésében. A férfi monstruózus lábával, a nő igen hosszú kezével kifejezésbeli céljai voltak, eszközei ezek a groteszk hatásnak, amelybe pókhálófinomságú bensőséggel teljes megérzések is belejátszódnak. Így olvad össze nála a Sárga Krisztus hatalmas bretagnei hátterében, a sárgára mázolt faszobor előtt térdeplő parasztasszonyok közönyös áhitatában, az ügyetlenül kifaragott Üdvözítő iszonyú bánatot kifejező tekintetében: az érzések egész áradata, melyet a vizió groteszk balkezessége szinte monumentálissá fokoz.

E hajlamában a groteszkre mintha ifjúkori, pérui emlékek kísértenének, ezt látszik megerősíteni hirtelen felébredt fafaragó vágya, az ekkor készült Soyez amoureuses vous serez heureuses c. fafaragvány, érzéki vágyban vonagló alakjaival, egyszerű formáival, primitiv vonalaival, melyeket a sárga, kék és piros színek bizarr vadsága kiemel.

Mialatt körülötte szürke ólombarna tónusegységbe takarva állott a nagy formákba jegecedett bretagnei táj, lelkében tüzet kaptak, színt öltöttek a tónusok. Úgy lehet, ez is ifjúkori színemlékei hatása alatt „Keresd a harmóniákat s ne az ellentéteket", — írja — de a harmóniákat ő nem az ólom szürkére akarja felépíteni. A természet nem köti őt színben sem. Nem Puvis leheletlágyságú tónusegységei vonzzák és Cézanne gobelinre emlékeztető színszimfoniáit is csak a bennük rejlő tanulság kedvéért figyeli meg. Megérti, hogy az anyag színének megőrzése mellett mint foglalta össze színfolt-egységeit az aix-i mester, a szélesen ötvényezett fäiance ragyogóan kékessárga harmóniáiba. Megérti, hogy a színeknek erős hangsúlyozásával mennyi mindent akar nélkülözhetővé tenni, perspektivát nem egyszer, rajzot gyakran, mert „minél jobban harmonizálódnak a színek, — mondotta Cézanne — a rajz annál szabatosabbá válik". (Idézi Bernard a L'Occident 1904. 32. számában.) Gauguin is, mint mestere, a színharmóniák megteremtésére koncentrálja erejét, de viziója elütő. Nem a zöld-kékessárga-fehér egybecsengése, — Gauguin harmóniáiból tüzetesebb színek hangzanak ki, melyek nem hűek, nem Bretagne színvilágából merítettek, de benne éltek Gauguin lelkében, lappangva, titkon, soha nem látott tájakból megálmodva. A vizió veleszületik a művészszel. Azt nem adhatja néki semmiféle iskola. S viszi magával, mint a csiga a házát, s minden idegen neszre, minden zavaró külső hatásra hozzámenekül.

Gauguin bretagnei harmóniái magukban foglalják már az egész embert. Ez időben ismerkedik meg Van Goghgal, de e két rokon lélek idegen maradt egymásra mindvégig. Rokonná tette őket a művészet fanatikus szeretete, s elválasztotta őket egymástól érzésük és képzeletük különbözősége. Rokonok voltak a színimádásban, de idegenek természetlátásuk ellentétes voltáért. Az egyik a természetből kikereste magának a szenvedelmesen égő, tűzhalálban vonagló, tűzcsóvák fényében ragyogó színeket. A hollandi tónusfestőből a délvidéki nap színeinek misztikus rajongója lett. A kék, a sárga, a smaragd, a vörös és zöld szimbolumokká váltak képzeletében. Vad szenvedelemmel merül

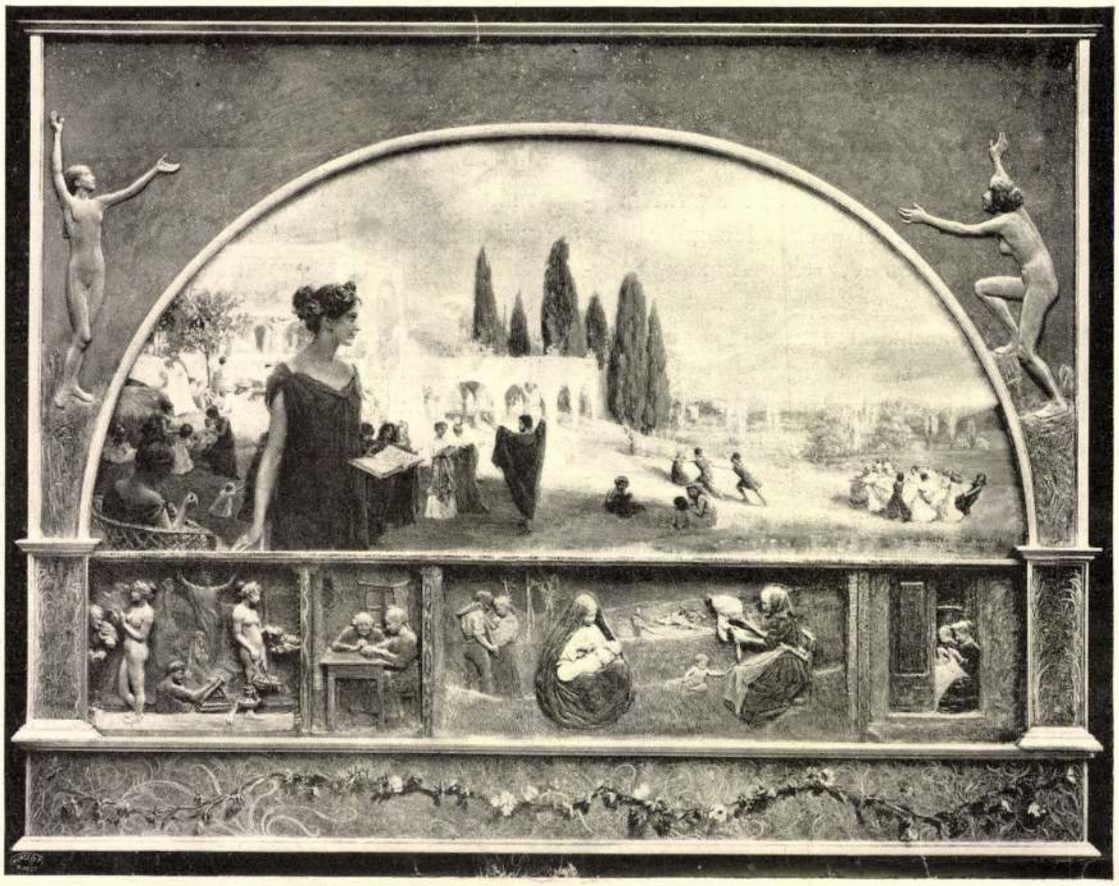

VITA BEATA
PACZKA KORNÉLIA FESTMÉNYE
PHOTOGRAPHISCHE GESELLSCHAFT, BERLIN, FÉNYKÉPE

el eleinte a színek reflexjátékába, majd (japán hatás alatt) ezeket mellőzve, a színek belső tüzét fokozza, szinte lázas szenvedelemmel. A pillanatnak él s a természet előtt állva, képzeletében átalakulnak a színek, hatalmas tűzijátékká fokozódva és ő emberfölötti munkát végez, hogy a képzeletében látott színfanfárt vásznára átírhassa. Szinte látjuk őt dolgozni! Szabálytalan ecsetvonásokat, durván, pastózusan ken fel vásznára, kezével, késsel, ecsetnyéllel, vad gyorsasággal, brutális egyenetlenséggel, miközben a vászon egyes helye üresen marad, más helyen ujjnyi vastagsággal tapad a festék, míg csak a fáradtságtól össze nem esik. Az ösztöne vezeti, a szenvedélye űzi, a belső képei késztetik.

Minő más ember Gauguin. Őt is érzései vezetik, de uralkodik benne a muzikális érzés, az, amely harmóniákba fogja a legtüzesebb színeket is. Nem logikusan, hanem énigmatiquement kapcsolja össze színeit, inkább szuggesztív hatásokat keresve, semmint leíró, bemutató, konstatáló: naturalisztikusokat. Itt, a színek összekapcsolásában is szuverén úrnak érezte magát, kinek nem kell magát a természethez kötni, csak érzéseihez, azon igyekezve, hogy ezeket megközelíthesse. De érezte azt is, hogy mily nehéz a szavakkal meg nem foghatót, a színekkel ki nem fejezhetőt, ahol a legfinomabb árnyalatkülönbség egész világokot jelent, idegen szemmel közölni. „Mennyi misztérium ennyi fényben" — mondotta Mallarmé Gauguin egyik képe láttán. Valóban, más Gauguin színszimbolizmusa, mint a Van Goghé; — utóbbi pozitivabb még akkor is, ha lázas képzelete színparoxizmusba hajtja, — előbbi felmentve érezi magát minden naturalisztikus igazságtól, csak a dekorativ igazságot keresi: azt, ami

KHAOSZ. DOMBORMŰ EGY KÚT SZÁMÁRA
PACZKA KORNÉLIA MŰVE

együtt s nem önmagában igaz, ami emeli, segíti, kiegészíti egymást; nagy egységeket teremt, ahol semmi sem él külön életet; csak egy érzéke ellenőrzi, a dekorativ érzéke, amelyet sért minden, ami kiríi a harmóniából, s mely elfogad mindent, ami, ha felbontja, színezi, részletezi is a tömegeket és a tónusokat, ha ellentétbe kerül is a naturalisztikus igazsággal, de egymáshoz való viszonylataiban összefüggő, tökéletesen harmónikus, egységes.

Bretagne tompán szürke színeit hasztalan keressük a Misère humaine zöld, piros és sárga harmóniáiban; kék fasudarakat sem találunk Arles környékén, semmiféle világításban sem, de e harmóniákban érzés van, e színek álomvilágba engednek betekinteni, álomvilágba, mely Gauguiné, aki magával ragad ideáljai, képzelete, álmai közé, harmóniáinak gyöngéd összhangjával. A művészetben senkit sem győzünk meg logikai érvekkel, — a művészetben egy csak az igaz biró: az átélt érzés, annak ereje, közvetlensége, igazsága.

III.

A pontaveni évek szenvedelmes kisérletezések közt teltek el. Gauguin teleszívta lelkét hatalmas benyomásokkal, de álomképei és a természet-környezet közt egyre nagyobb ellentéteket érezett. Olyan természetet keresett tehát, ahol a hatalmas vonalakhoz tüzes színek társultak. Ezt Arlesben sem találta meg, ahová Van Gogh hívta, egyre nyugtalanabb lesz, vágyai sarkalják keresni az ismeretlen tartományt, mely színálmainak megfeleljen. „Mikor Arlesbe megérkeztem, Van Gogh még keresett, j'étais un homme fait," — írta magáról. Tudta, hogy mit akar, belső hangok szólottak hozzá és ő követte azok parancsoló szózatát. Pierre Loti kis regénye (Le mariage de Loti), melyet ismert, vagy egy, a francia kolóniákat népszerűsítő füzet hívta fel a figyelmét Tahitira? De bizonyára nem a maori regevilág, nem a vadnép gyermekies mozdulatainak szűzi szépsége, nem az exotikus tárgy utáni sóvárgás vezette. Gauguin művészetében csekély szerepe van az irodalmi tárgynak,

őt elsősorban dekorativ célok vezetik, inkább zenei hatások, melyek érzéséhez közelebb állanak. A kulturától sem csömörlött meg, csak vágyott a magányba, hogy feldolgozza, rendezze, kifejezze zürzavaros érzéseit. Nem gyűlölte ő a modern civilizációt sem, környezetet sem keresett ötleteihez, — mindez sokkal felületesebb ok, semhogy megmagyarázzon egy életre szóló elhatározást. Gauguin belső kényszer hatása alatt állott. Színálmait kellett kifejeznie. Kész vizióval, befejezett művészi felfogással indult a nagy útra, a hol megtalálta — önmagát.

A nagy, a végtelen magányban, melynek csendjét nem zavarta semmi, itt csak a forró, lihegő, ezer szint játszó napsugár viaskodott a hatalmas őserdők sűrűjével, mialatt a levegőben finom illatokat leheltek a talaj illatozó növényei, melyet a délövi nap által túlhevített narancs illata dominált. Illatos párák mindenütt. Noa-noa . . .

A háttérben, a tiszta levegőégben, a vulkánikus hegyek éles profiljai rajzolódtak ki, körösközül a végtelen kék tenger, melyből Oroenának, a tahiti hegyek óriásának komor süvege sötétlik elő. A föld színeket játszik, lehetetlen színeket, a százféle színű növényzet összhatásaként. Fönn az égbolt harangalakúan domborul, a sárgáskék minden árnyalatában ragyogva. Tűzszínek égtek . . .

Itt álmodott Gauguin színmeséket. A bennszülöttek legendáinál exotikusabbak voltak a sárgák, kékek és pirosak színárnyalatai, melyeket régóta ismert, ott éltek azok képzeletében, felülmúlni a valóság itt sem tudta őket. A legkiáltóbb színeket látta egyenkint és a legfinomabb harmóniákba olvadottakat. Van-e élesebb szín a sárgánál? Velazquez még nem igen ismeri, csak Vermeernél éled fel először érzéki erejében. Ki felejti el azt az idegingerlő hatást, amelylyel drezdai képén a szépleány kabát-

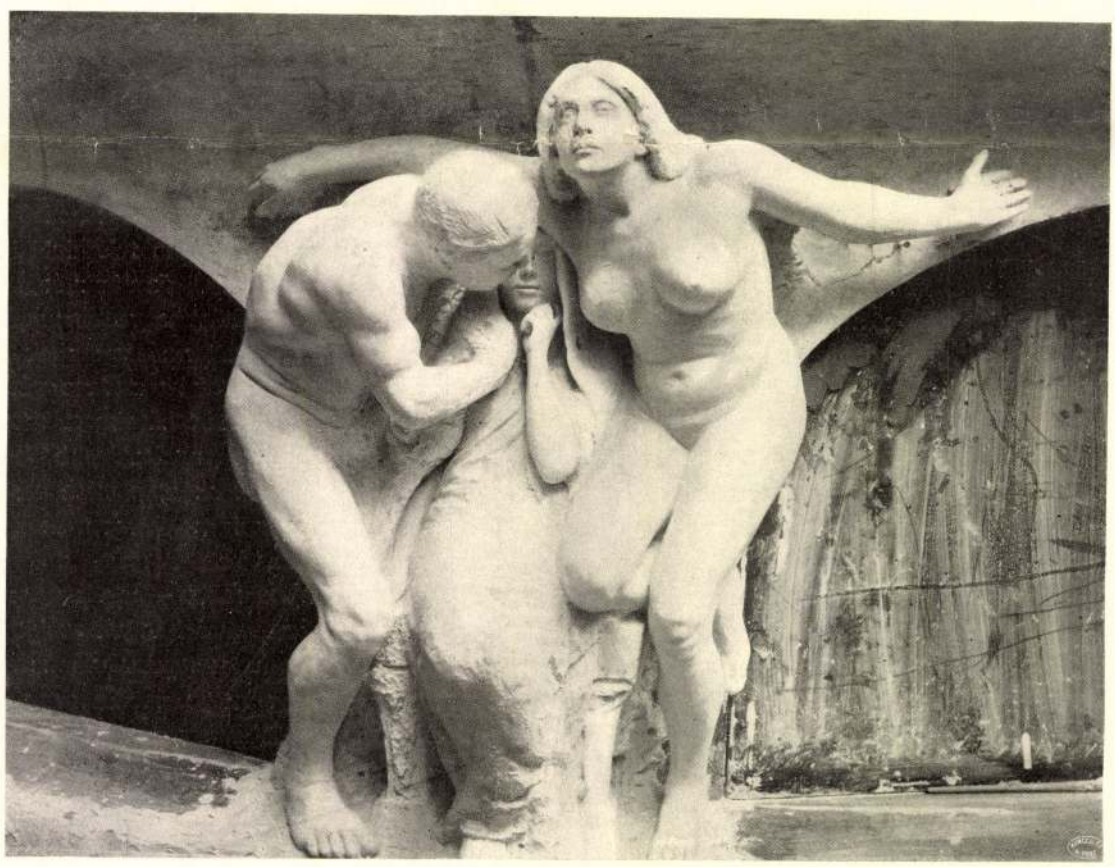

KÚT-RÉSZLET
PACZKA KORNÉLIA SZOBORMŰVE

kájának intenziv citromsárgája égeti idegeinket? Van Gogh is keresi, de komplementer színekkel enyhíti. Gauguin sárgája, különösen háttereiben, olvasztott aranyként omlik, néha olyan, mint nemes ékkövek csillogása, a kék és zöld összefoglalására. Sárga a háttér egyik gyönyörű harmóniájában, ahol a fiatal tahiti legény áll a karosszékben ülő tahiti leány mögött, s a tüzes sárga testek csillogása, mint finom pára olvad bele a kékkel ötvényezett narancssárga háttérbe. Sárga ég villog ki egyik nyugodt vonalritmusával elragadó erdőbelsejéből, ahol az ülő, álló, guggoló alakok ruháinak tarka-barka színe a sárga alaptónussal egybe van fogva, finom, halk, sordinon játszott melódiákat váltva ki lelkünkből.

Ez a muzikális hatás lebegett Gauguin előtt, ezt tartja legtöbbre, együtt érezve Walter Paterrel, aki szerint minden művész végső eredményként a zenére törekszik. Szem-zene: ez Gauguin célja. A tahiti élet, a maori regék, s új társainak őseredeti mozdulatai, e mozdulatok bája új arabeszkek megteremtésére vezeti, de színei adva vannak, s belső képeit, a maga színálmait festi tovább.

Egyre vágyva a sikerre, két évi tahitii tartózkodás után hazajön, hátha elérkezett az ő ideje? De a kilencvenes években az impresszionista művészet alighogy sikerhez jutott, ízlésváltozásra nem maradt idő. Újra elárverezi holmiját, visszamegy. De már energiavesztetten. Lehangoltan indul útra, s most már Tahiti sem vidítja fel. Évek telnek, a siker egyre késik, félni kezd önmagától, azt hiszi, hanyatlik, betegsége is elkeseríti, s ideges kapkodással helyet cserél, a szomszéd szigetre megy, Dominique-ba, de ott sem találja fel nyugalmát. Összeütközik a hatósággal és éppen akkor hal meg (1903 május 8-án), mikor három havi börtönre és ezer frankra ítélték el.

Halála után művei hatni kezdettek. Mindtöbben érzik meg azt, ami benne egyéni, de azt is, ami benne elvi, ami új mesgyét jelöl ki a festészet fejlődésében, ami egyelőre alsó áramlatként hat, hogy majdan a felszinre kerülve, új csirázások, új sarjadzások előidézőjévé váljék. Mert ne higyjük, hogy a halottak meghaltak . . .

DR. LÁZÁR BÉLA

PACZKA KORNÉLIA
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

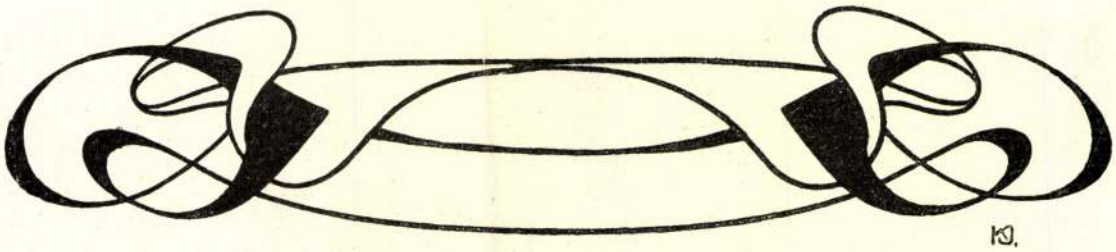

KIÁLLÍTÁSI BAJOK

Miről hajdan nagy búsan szólt a kritika, hogy tudniillik felette csekély adagban méretik a művészet a publikumnak, ma már visszájára fordult. Valljuk be, az esőért imádkozók árvizet kaptak. Fáradtan ballag a művészeti irodalom egy műtárlatból a másikba, s bágyadtan keres akár csak egy csipetnyi szenzációt is a műbarát azokban az egymást nyomon követő kiállításokban, amelyek a Duna és a Rákos közt egymás letromfolásán mesterkednek. Mégis, ha csak ennyiből állana a dolog, ki bánná? Az irodalom, ha fáradt, pihentesse a tollát: nem kell minden kiállításról írnia. Mert a festők tulajdonképpen nem azért festik képeiket, hogy azoknak kalkulusokat osszon a toll. A műbarát pedig, ha nem talmi, nagyon szívós szervezetű, kibír az többet is. Nincs tehát ok az aggodalomra. Folytassuk.

Mégis, mintha művészetünk élő gépezetében egyre több holt pont akadályozná a lendülést. Legyen szabad néhányra rámutatnunk.

Kikerülhetetlen folyománya a mai társadalmi állapotoknak — s nemcsak nálunk, de egész Európában — hogy a művészet piaci árúvá lett. Akik rendszeresen foglalkoznak szociológiával, könnyen támogathatják teoretice is azt a megfigyelést, hogy amióta a polgári osztályé lett a hatalom, vagyon és műveltség: e sok millió főből álló mecénás a vásár és versenykínálat egy új faját teremtette meg: a kiállítást. Amióta milliók vesznek képet (a szobrászatban kissé másként állunk), azóta hatalmasan megsokasodtak a termelők: van művészeti központ, — amelyben 10,000-ig megy alkalmilag a képzőművészettel foglalkozók száma. A milliónyi mecénás nem találkozhatik a százezrekre menő festővel, szobrászszal a régi módon, a műhelyben. Termelő és fogyasztó azonban tudott magának kapcsolatot teremteni. Lehet, hogy az első igazi műtárlat nem kereste tudatosan ezt a célt, de hogy a kiállítások legalább idővel bevallottan is e törekvést szolgálják, azt tagadni többé nem lehet.

Meglett tehát a nagy piac, képek, apró szobrok, grafikai művek, dekorativ munkák kirakóvására. Szakszerű díszszel rendezték azt a művészek, a sokfejű modern mecénás pedig végigsétál a sokadalmon s kiki megszerezheti magának a dús váiasztékban azt, ami ízlésének megfelel, vagy amire társadalmi ambiciói kötelezik.

Nemcsak számban, hanem terjedelemben is ijesztő arányokat kezdtek ölteni ezek a műtárlatok. Van már olyan is, amely hetvennyolcvan teremben kínál több ezerre menő képet. A kiállítások kezdtek szörnyen fárasztókká lenni, a publikum lankadtan rótta végig a teremsort, egy kicsit szokásból, egy kicsit, mert hátha akad valami szenzáció is.

A kiállítások rendezői, akiknek finom szimatja mindig számot ad az ezerfejű mecénásnak, a közönségnek hangulatáról, most

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Paczka Ferenc

Uj szó, Bratislava

1021 27. IX. 1973

ze dne

DANTE — Paczka Ferenc színes litográfiája 1899-ből. A művésznek ez az alkotása megtekinthető a prágai Óvárosi tanácsháza kiállítótermében, ahol a napokban nyílt meg a „Szecesszió a magyar grafikában" c. kiállítás. A kiállítást a CSSZK Művelődésügyi Minisztériuma és a prágai Fővárosi Galéria rendezte. (sm)

veszély a két nagyhatalom — az USA és a Szovjetunió — közös kétoldalú megegyezéséből származik, ugyanis a két nagyhatalom közötti egyezségek „a kisebb országok érdekeit veszélyeztetik." Ez az alapjában hamis tézis arról tanúskodik, hogy Peking a szovjet—amerikai viszony megítélésénél figyelmen kívül hagyja a két nagyhatalom társadalmi rendszeréből adódó alapvető különbségeket. Peking tehát a biztonságot és együttműködést illető kérdésekben merően ellentétes nézeteket vall, mint a szocialista államok. Kínai politikusok megnyilatkozásai is minden kétséget kizáróan ezt bizonyítják. ENSZ-fórumokon igyekeznek szabotálni a Békevilágtanács felhívását a fegyverkezési hajsza fékezésére és akadályokat gördítenek a nemzetközi enyhülést célzó határozatok megvalósítása elé. Nagyhatalmi hegemonisztikus törek-

tan nyilatkoznak
lansági értekezlet

Pekingi politika
megrögzöttebben
ázsiai biztonsági r
hozása ellen tiltak
retes az SZKP jav
ló jellegű rendszer megteremtését Ázsiában. A javaslat bejelentése óta Kínából szüntelenül áradnak az olyan bíráló megjegyzések, amelyek egyértelműen „Kína-ellenesnek" tartják a Szovjetunió kezdeményezését. Sőt, elfogultabb kínai politikusok „Kína köré vont gyűrűnek" minősítik az ázsiai biztonsági rendszer tervezetét. A *France-Presse* értesülései szerint *Csou En-laj* ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy „A Szovjetunió a felvetett ázsiai biztonsági rendszer gondolatával igyekszik ideológiai nyomást gyakorolni Kínára". Arról azonban megfeledkeznek Pekingben, hogy a Szovjetunió a teljes egyenjogúság és egyen-

Nem hajlandók elismerni, hogy a jelen időszak objektív törvényszerűsége a nemzetközi kapcsolatoknak a kölcsönös együttműködés és biztonság felé irányuló fejlődése. A Szovjetunió által felvetett ázsiai biztonsági rendszer gondolata azonban kedvező visszhangra talált Ázsia más, békét és biztonságot kívánó népeinél. E biztonsági rendszer létrehozása lényegében az ázsiai országok közötti kapcsolatok normalizálását jelentené a kölcsönösség és biztonság alapján, melyről Pekingben egyelőre hallani sem akarnak.

V. PAVLOVSZKIJ (APN)

Paczka Ferenc

K

Mincs
Cód
2

Mincsarnok. 1900. 10 d.

IRODA

— **Magyar művészek Berlinben.** Megírtuk egyik múlt számunkban, hogy a berlini *Keller* és *Reiner* cég februárban elsőrangu magyar művészek műveiből kollektiv kiállítást rendez, mely iránt már most kiváló érdeklődés mutatkozik a berlini körökben. A már említetteken kívül a cég még meghivta *Sommsich* József grófot, *Packa* Ferencet és feleségét *Packa* Kornéliát, valamint *Ziegler* Károlyt. Mind a négyen kész örömmel igérték meg a kiálitáson való részvételüket.

a fontosabb olasz nyilvános és magángyüjteményekben, valamint templomokban található

lombardiai, genovai, toscanai, umbriai, római és nápolyi iskola, az alpeseken túli iskolákból a német, franczia, holland van benne képviselve.

A gyüjteményt a képtár vezetője, Malaguzzi rendezte. Ugyanő adta ki e sorok fölött olvasható czímmel a válogatott lapok kritikai leirását. A 94 rajzot tárgyaló katalogus mintaszerű módszerrel készült. A beosztás iskolák szerint s ezeken belül időrendben történt. Az egyes lapok leirásának sémája a következő: A mester vagy iskola megnevezése, a kor megjelölésével (mesternél az élettartam, iskolánál a század). A tárgy szabatos, rövid leirása. A lap és a rajzoló szerszám anyaga és szine. Méret. A meghatározás kritikai megokolása. Az előbbi tulajdonos, vagy tulajdonosok megnevezése (a lap külső története). Esetleges bibliografia, kiterjeszkedve a szakfolyóiratokra is. Esetleges fényképfelvételek fölsorolása, az illető fényképész katalógus-számának megjelölésével. A meghatározások erős itéletről s az analógiák széleskörű ismeretéről tanuskodnak. Alig néhány esetben támadtak kételyeink. A Morelli-gyüjteményből származó három Ráfael-rajz a Morelli és a Frizzoni

Paczka Ferenc

* **(Május 16-án nyilik meg a képzőművészeti társulat tárlata.)** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmányának ülésén *Lukács* György elnök meleg hangon parentálta el *Apponyi* Sándor grófot, a nagy mecenást, *Paczka* Ferenc festőművészt, Berlinben elhunyt jeles hazánkfiát. A tavaszi tárlat megnyitásának napjául a választmány *május hó 16-át* állapitotta meg. Ennek keretében kerül bemutatásra *László* Fülöp képeinek sorozata és *Pentelei Molnár* János emlékkiállitása is. A választmány sajnálattal vette tudomásul, hogy Kohner Adolf báró, aki hét éven keresztül volt a társulat igazgatója, teendői miátt tovább nem vállalhatja ezt a tisztséget és meleg köszönettel és elismeréssel adózott a távozó igazgatónak. A társulat igazgatói állására *Wertheimer* Edét választották meg.

Magyarság
1925 V. 8

2808

rojtos keleti szőnyegből készült

52. Paczka Ferencz.

(Sz. Monoron 1856. julius 31-én.)

Emese álma.

és bal lábát maga alá huzta

A nyitott sátorban, fehér lepedővel letakart medvebőrön, nyugvó helyzetben van Ögyek neje: a balra fordult fekete hajú és aranykarika-fülbevalót viselő Emese ábrázolva, ki álmából épen felébredt. Jobb kezét, melyen arany-karpereczeket hord lelógó érmekkel, védőleg tartja feje felé; baljával, a melyet hátra tett, a párnát karolja át, s bal lábát maga alá huzva tartja. Mellette, a sátor csúcsán ülő s szárnyaival csapkodva menekülő Turulnak egy kihullott tolla fekszik. A sátor piros keleti szőnyeg fehér csikokkal és rojttal. A háttér a Volga-menti vidéket tünteti fel, hol jobbra még egy tábori-sátor köti le figyelmünket. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Paczka Roma.*«

Vászon, méretei 300 : 206·5 cm. — hy lelt sz. 455. —

1896: II. 52. — 1897: II. 52. — 1898: II. 52.

Bischitz Mór hagyománya 1895-ben. — Ltsza 455. — átvétetett 1895. május 5-én.

718

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: II. 52. -- 1901: II. 52. -- 1903: II. 52. -- 1904: II. 52.
— 1905: II. 52.

— 1905. átvételi jegyzék 166. — Száma az Orsz. Képsárban a sz. nban 1816 és a leltárban 2808. —

hy lelt. 455.

Bischitz Mór hg. 1895. máj 2.

3812. Paczka Ferencz.

Sz. Monoron 1856 július 31-én.

Guggoló asszony.

A balrafordultan és guggolva ábrázolt barna hajú nő egy széles támlájú széken ül, a melyre zöld párnát tettek. Felhúzott térdeit egymásra tett kezeivel karolta át, miközben fejét előrehajtja és oldalt tekint. Arczát és haját lelógó piros fátyol takarja, a melynek végét a székre tette. Jelzése alól jobbra: »*Paczka F.*«.

Vászon, méretei 112·5 : 94·5 cm. — Lelt. sz. 3812. — Vétetett az 1908 április 25-iki 47157 sz. engedély szerint 1200 K-án (770–908). — Elszámoltatott 1908 július 5-én (1099–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 szvsz. határozat (911–911).

III
576 (3812)
643 (394).

III : 516.

Marosvásárhely
Vét 1908

kitünik, hogy a husvéti ünnepeknél a német nép, habár öntudatlanul, még mindig Ostara istennőre emlékezik vissza.

S. L.

A hétről.

⊙ „Borotva-élén tánczolunk“ — ez alatt a czim alatt közölt nemrég egy nagy politikai hirlap czikkeket a helyzetről. No most igazán igy áll a dolog. Egy pillanattal sem tudhatjuk előre, hogy mit hoz a következő pillanat, — de azt látjuk, kogy a közel jövő nagy eseményekkel terhes.

Miniszterein Bécsben időzése továbbra nyult az előre kijelölt időnél, mely a mult keddre volt határozva. Lett biz abból szerencsésen szombat is, — a mikor haza jönnek ugyan miniszterein, de csak az ünnep két napjára, s jövő kedden ujra Bécsben lesznek, ott folytatandók az alkudozásokat, a hol most félbeszakadtak. És ez a hosszu, várakozásteljes idő eredménytelenül telt el. Örökösök voltak a tanácskozások, értekezések, megbeszélések, tárgyalások, magyar miniszterek külön, osztrákok külön, majd ismét vegyest, majd pedig a közös külügyér bevonásával, majd felhivott szakértőkkel, mindenféle kigondolható alakban. De a pourparler-k és a konferenciák csak nem eredményezték a várt sikert, a bécsi táviratok folyvást csak a merevséget hangsulyozták, melylyel ugy az egyik, mint a másik fél eredeti álláspontjához ragaszkodik. A hét közepén kezdtek csak szállingózni némi közeledési hirek. „Az osztrákok engednek a restituczió kérdésében“ — ez volt az eddig följegyezhető összes eredmény, de ez is csak föltételes és attól függő, hogy a többi kérdésben is létre jő az egyetértés. Husvéti piros tojást tehát bizony nem igen hoznak Magyarországnak miniszterei a nagybőjti napok után, melyeken át egyik félnek sem sikerült a másikat kibőjtölnie.

De nemcsak az alku kérdése tartja izgatottságban a kedélyeket, — most meg már háborus hirekkel is tele van a levegő. „Összevesztünk Oroszországgal, a lázongó délszláv tartományok voltak az Éris alma,“ — e hir merült fel legelőször a bécsi lapokban s ugy megijesztette a börzét, hogy menten hanyatthomlok szállott alá az értékpapirok árkelete. Ha a börze megijed, no van akkor rémletesnél rémletesebb kombináczió. Oroszországgal összetűzünk, ezt Törökország se nézi nyugodtan, mert neki az orosz örök ellensége. A török tehát szövetségesünk lesz. De akkor a török ellen harczoló délszláv tartományok eo ipso ellenünk támadnak. Németország szövetségesünk lesz e háboruban, — akkor pedig Francziaország támadja meg Németországot, mert még nem felejtette el se Sedant, se az elvesztett két tartományt. Kapja magát erre Anglia, a mely haragszik Francziaországra Egyiptom miatt, Oroszországra pedig ázsiai terjeszkedése miatt, ő is bele keveredik a háboruba. Lesz hát itt olyan háboru, a milyen nem volt a népvándorlás óta, stb. stb. Ilyen szép tavaszi hirekkel látta el a világot a bécsi tőzsde, s hogy azok sok helyütt hitelre találtak, az nem is csoda, épen a legkalandosabb hireknek akadván a legtöbb elhivője.

De mi boldog budapestiek nem ijedtünk meg valami nagyon. Egy az, hogy figyelmünket nagyon is igénybe veszi a két Tisza, — az egyik Bécsben, a másik Szegeden és az alföld ártérein; de másfelől nem is igen akartunk hallgatni a még csak képzeletben, távolról dörgő ágyuszóra, mikor itt közvetlenül közelünkben hallhattuk a világ most élő legnagyobb énekesnőjének, Pattinak bübájos szavát, melynek ezüst csengéseért nem tartottuk drágának az aranyat.

Ilyen volt nagy-hetünk. Szegénységünk nem volt akadály abban, hogy drága élvezetet szerezzünk magunknak, — az a husvéti bárány-türelem, melylyel a bécsi alkudozások felé néztünk, daczára a nyiló tavasznak, még se termett rózsát.

Rózsát terem-e vagy töviset? a jövő héten megtudhatjuk — talán.

Irodalom és művészet.

— **A Franklin-társulat kiadásában** megjelenő olcsó irodalmi vállalatokból ismét több füzet jelent meg és küldetett be szerkesztőségünkhöz. Legelső helyen kell ezek között emlitenünk az „*Olcsó könyvtár*“-t, melyből most ismét négy szám került ki a sajtó alól. *Kölcsey* Ferencz válogatott szónoki művei tizenöt ivre terjedő gyüjtemény, s a férjgyilkos nő védelmére mondott szónoklattól egész a Kölcsey Kálmánhoz irott Parainesis-ig terjed, s ára csak 60 kr. — „Egy igaz ember,“ beszély, irta Jósika Miklós, melynek ára 20 kr. — „A szegény nemes“, beszély irta *Conscience* Henrik, francziából forditotta *Greguss* Ágost, ára 40 kr., s végre „A műbirálatról“ tanköltemény, irta *Pope* Sándor, angolból forditotta *Lukács* Móricz; ára 20 kr. E négy művel az „Olcsó könyvtár“ már husz számig haladt s valóságos kis könyvtárt szerez válogatott művekből, és olcsó árért, a ki egyenként megszerezgeti. — A *Bernstein* német műve után *Nagy* István által forditott népszerü természettudományi munka „*A természet könyve*“ a most megjelent 20. és 21. füzetekkel teljesen be van fejezve. A természettudományok ujabb vivmányai iránt érdeklődő közönség népszerü előadásban ismerkedik meg e munkából ugyszólván az egész világegyetem természettanával. E munka egy-egy füzetének ára 50 kr. — Ismét más gyüjtemény a „*Közhasznu családi könyvtár*“, melyben a következő munkák jelentek meg: „A divat szélsőségei“, müveltség- és erkölcstörténeti kutfők nyomán irta K. *Beniczky* Irma. — „Házasodjunk,“ irta dr. *Sikor* József. — „Gyakorlati széptan, tekintettel a házi életre“, irta K. *Beniczky* Irma. E vállalatnak szintén külön kapható mindenik kötete s ára egyenként 40 kr.

— **Nevezetes franczia regény** jelent meg a héten a Franklin-társulat kiadásában. Czime „*Ifj. Fromont és id. Risler.*“ Regény a párisi életből; a franczia akadémia által jutalmazott pályamű; irta *Daudet* Alfonz. Francziából forditotta *Nagy* István. Ára 2 frt. E munka, mint a párisi élet és erkölcsök hű rajza, s mint kiválóan érdekfeszitő olvasmány, egyike volt a franczia irodalom nevezetesebb eseményeinek az utóbbi pár év alatt. A nagy közönség előtt a kelendőség, az irói és tudományos világ előtt a franczia akadémia jutalma tesz bizonyságot arról, hogy e mű olyan olvasmány, melyet érdekes is, érdemes is elolvasni.

— **Ugyancsak a Franklin-társulat kiadásában** jelentek meg a következő jeles szakmunkák:

„*A kereskedelmi törvény magyarázata.* Irta *Schnierer* Gyula jogtudor, köz- és váltóügyvéd, kereskedelmi miniszteri tanácsos, a kereskedelmi törvény tárgyalására egybehivott értekezlet volt szakelőadója“. Második rész. A teljes munkának ára 2 frt 80 kr.

„*Az osztrák-magyar birodalom hadseregének szervezete.*“ A honvédelmi miniszterium által elfogadott tan- és kézikönyv. Irta *Sztráva* Miklós honvédszázados. Második füzet: Honvédség. Ára 2 frt.

„*Ár-átszámitási táblázatok* a méter-rendszer- és a régi mérték-rendszerek szerinti használtabb hossz-, tér- és ürmértékekre, továbbá a kalmár- és a gyógyszertári sulyokra nézve.“ Kiszámitotta s magyarázatokkal és példákkal ellátta *Herzog* Ödön főmérnök a magyar kir. államvasutaknál. Ára 60 kr.

— **„A történelem előtti idők**, megvilágitva a régi maradványok s az ujabbkori vadnépek életmódja és szokásai által.“ Irta *Sir John Lubbock*. Forditotta *Öreg* János, a forditást átvizsgálta *Pulszky* Ferencz. (1-ső kötet) 3 műlappal és 198 ábrával. E czim alatt jelent meg a természettudományi társulat könyvkiadó vállalatából az 1875. évi könyvilletmény 2-ik kötete. Lubbock könyve az őstörténelmi irodalomnak egyik legjobb terméke, s valódi nyereségnek tarthatjuk, hogy azt a természettudományi társulat könyvkiadó vállalata jeles forditásban a magyar közönség számára is hozzá férhetővé tette. Olvasó közönségünk e müvet annál szivesebben fogadhatja, mert egy részről a legelső ilynemü nagyobb munka, mely a magyar irodalomban megjelent, másrészről pedig az idén Budapesten tartandó anthropologiai és őstörténelmi kongressus küszöbén megbecsülhetetlen szolgálatot teend mindazoknak, kik a kongressuson előfordulható tárgyak és kérdések felől némi tájékozást akarnak szerezni maguknak. A mű második kötete szeptember 4-én, a kongressus megnyitásának napján fog megjelenni.

— **Vajda János „Ujabb költemények“** czimü versgyüjteménye, melyet a költészetkedvelő közönség figyelmébe ismételve ajánlhatunk, a Franklin-társulat nyomdájában sajtó alatt van, s e hó 24-én, okvetlen meg fog jelenni. Az igen diszes kiállitásu könyv könyvárusi uton alig, vagy csak jóval magasabb áron lesz kapható. A szerző annálfogva az előfizetést e hó végéig 1 frtjával elfogadja, megjegyezvén azonban, hogy a mű végéhez csatolandó névsorba csupán azok neveit veheti fel, kik az előfizetést vagy megrendelést f. hó 20-áig hozzá (Budapest, belváros, országut 29 sz.) beküldik.

— **„Edith története“ czimü regény** jelent meg Prém József fiatal irótól (ki közelebb a „Veszprém“ czimü vidéki lap szerkesztője lett) az Athenaeum kiadásában. Második regénye ez a szerzőnek, melyben a szorgalom és törekvés, hogy első művét meghaladja, kétségtelenül szembetünik. Cselekvénye azonban még ennek is laza s alakjai nem eléggé kidomborodók, de ezt némileg pótolja gondos előadása, s az egész művön végig vonuló idealismus. A regény először a „Pesti Napló“ tárczájában jelent meg s külön kiadásának ára 1 frt. 50 kr.

— **Az „Otthon“** czimü szépirodalmi folyóirat áprilisi füzete megjelent; közleményei közt van egy eredeti rajz, a „Hajnal“ Endrődy Sándortól, egy olasz elbeszélés „A fehér rózsa,“ dal Ongarotól, s egy amerikai „Lopott novella“ Aldrichtől.

— **Budapest főváros statisztikai közleményeiből** megjelent a XI és XII-ik füzet. Az előbbi tartalmazza: „Pest város halandóságát 1872 és 1873-ban és annak okait,“ irta Kőrösi József, ára 2 ft, 50 kr; az utóbbi „Az 1873-iki és 74-iki budapesti épitkezések“-et, irta Kőrösi József, ára 70 kr.

— **Egy fiatal képiró felől** igen elismerő módon nyilatkozik Párisból Zichy Mihály, egyik levelében, melyet a képzőművészeti társulat titkárához irt. *Paczka Ferencz* a neve a 19 éves ifjunak, kit a herczegprimás vett pártfogása alá, s most Párisban tanul. A templom ajtajánál sorban ülő tiz koldust festett, mely határozott tehetségre mutat, szép benne az öszhangzat s kezdőtől sokat igérő munka. Igaz ugyan — irja Zichy, — hogy az ötezer frankra becsült képet kénytelen volt ezer frankért eladni, de tehetségét elismerték. Szegényes műhelyét meglátogatta Dumas Sándor is, felkarolta egy emberséges műkereskedő: Cadart, s a gazdag Hecht és Röder barátságukba fogadták. Igy aztán Marsden angol képkereskedő, ki Munkácsytól is vett képeket, huszezer frankért alkudott meg vele egy képre, Röder pedig Hollandiába vitte, mint a hol sok szépet láthat.

— **Patti Adél vendégszereplése** valóságos művészi esemény volt a legutóbbi napokban. A világhirű művésznő most már a harmadik nagyhéten jelent meg egymásután a magyar fővárosban, de két izben csak a hangverseny-termekben hallatta frissen csengő hangját és csattogó trilláit. Ezuttal a Bécsben szereplő olasz opera-társulat egy részével rándult le s a népszinházban két dalmüi előadásra gyüjtötte össze a közönség ama sokak által irigyelt részét, mely jó eleve gondoskodván, ott helyet kaphatott. Egy-egy páholy 50—60 frt, egy ülőhely a földszinten 10 frt, a karzat 1 frt volt, hanem azért kétszer akkora szinház is szük lett volna. Patti Adelinát érdemes is meghallgatni. Művészetét oly természeti adományok emelik, melyek ily pazarul csak keveseknek jutnak. Hangjának tömör csengése már magában meglepő, s ehez járul a hang rendkivüli hajlékonysága, kifogyhatatlan bősége és lankadatlan ereje. A mélyhang, a középhang, a felsőhang

**

mind egyformán erős, és kellemesen alkalmazkodik az éneklés minden változatához. Nincs vetélytársa jelenleg senki, kinek énekében oly szingazdagság, kinek előadásában annyi könnyüdség volna, s ki a virtuózitásban annyi elegantia mellett a tartalmas előadást is szerencsésen egyesitené. Patti lyrai énekesnő, de van kellő melegsége a drámai szerepekre is. Bármit mondanak azonban föltétlen magasztalói, e csodálatos hang a mélyebb szenvedélyek tolmácsolásakor nem forr keresztül, mert a benső melegségben kevésbbé volt pazar hozzá a természet, mint más oly sok kiváló adományban. Első fölléptekor „*Lucia*“-ban lehetett ezt észrevenni, s ki-kitünt a „*Sevillai borbély*“ Rozinája szerelmi ömlengéseiben is. Hanem annyi kitünő tulajdonnal oly művésznő, mint Patti, mindig egyensulyban tudja tartani művészi lénye összes érvényesülését. Két föllépte április 10 és 12-ikére esett, s a népszinház a főváros legválogatottabb közönségével telt meg. Donizettinek annyira ismert s már nem is szeretett „Luciá“-ja édeskés dallamai hangzottak föl az első estén, fölfrissülve Patti ajkain, mely az őrülési jelenetben a hangok legszeszélyesb arabeskjeit szőttefonta egybe. Az egész előadás hatása azonban jóval kisebb volt, mint a második vendégszerepléskor, mikor olasz vendégeink művészete mellett Rossini vidoran enyelgő, pajzán kedélyü szelleme is megjelent. Patti Rozinája kitünő alakitás; élénk, csintalan és bájos. Tapsok szakitották meg minduntalan játékát és énekét, s a zeneleczke alatt előadott Arditiféle „Keringő“ és Eckert-féle „Viszhang“ (noha egyik sem valami jeles műtermék) után alig akart véget érni a tapsvihar. Első föllépteкor is kapott egy babérkoszorut, de most egymást érte a sok koszoru és pompás ibolya-bokréta. Mig „Luciát“ jelentékeny kihagyásokkal adták elő, mert a bassista szerepre gyöngeszerü énekesük volt, addig a „Sevillai borbély“-ban oly részleteket mutattak be, melyek eddig ismeretlenek voltak előttünk. A nagyhirü énekesnő mellett a „Luciában“ *Nicolini* erőteljesen csengő tenorja, s művészies előadása tünt föl. *Padilla* baritonista szintén a müvészek javából való, de hangja némely részéből hiányzik már az egyenletes erő. A „Sevillai borbély“-ban a Figaro fürgesége is nehézkesen esett neki. A második előadáskor hallottuk a párisiak hires tenoristáját, *Capoult* is (Almaviva), kinek hangjában noha sok megtörtség van, de előadásban most is művész. *Zucchini* jó humorral ábrázolta a vén Bartolot, s humorából juttathatott volna a don Bazilio ábrázolójának is, a különben erős bassus hangu *Jametnek*, kiről sajnáljuk, hogy „Luciá“-ban nem ő énekelte a nevelőt. Az olaszok mellett a népszinház tagjai közül kis szerepekben segédkeztek: Sziklai Emilia, Darai Karolina és Kápolnai, tördelve az olasz szót. A kar magyarul énekelt, s elég jól viselte magát, ugyszintén a zenekar is, mely gyorsan betanulta a ráeső részt. Patti és társai már visszatértek Bécsbe. Az első előadáskor a népszinház 10,746 frtot jövedelmezett, a második előadáskor nehány százzal még többet. Ez összeg Merelli impressariot illeti, ki egy-egy előadás után Rákosi népszinházi igazgatónak a rendes napi költségeken kivül 1200 frtot fizetett. Patti két föllépteért 10,00 frankot, Nicolini egyért 2500 frankot kapott. Az olasz társulat többi tagjai aránylag csekély fizetést húznak.

— **A nemzeti szinházban** Perotti tenorista folytatja vendégszerepléseit, a közönség jó fogadtatása mellett. E hó 11-én pedig „Hunyadi Lászlót“ adták elő, hogy az olasz művészek magyar operát is hallhassanak. Meg is jelentek ezek (Patti Adelina férjével, De Caux marquisval együtt) s érdekkel kisérték az előadás folyamát, melyben leginkább Benza Ida drámai szereplése és Ellinger hatalmas hangja tünt ki. — Az operánál jövő hóban ismét *Donadio* k. a. fog vendégszerepelni.

— **A népszinház** igazgatósága szerződtette *Tamássit*, kinek hiánya élénken érezhető volt a népszinművekben. E hó 16-ikán lép föl először „A tündérlak“-ban.

Közintézetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia** e hó 10-kén tartott összes ülésében elhatározta, hogy Deák emlékét 877 január 28-án, a nagy hazafi halálának évfordulója napján fogja megünnepelni, az emlékbeszédet *Csengery* Antal tartja, s egy alkalmi dics-költeményre *száz* darab arany pályadij tüzetik ki, melynek beküldési határideje 1876 okt. 17-ike; e jutalom a viszonylag legjobb műnek mindenesetre kiadatik. Az idei közgyülés programmját is megállapitották a következőleg: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári jelentés. 3. Emlékbeszéd Toldy Ferencz felett, *Gyulai* Páltól. 4. „Mátyás király könyvtára“, értekezés *Römer* Flóristól. 5. Elnöki zárszó. Megemlitjük még az összes ülés tárgyaiból, hogy az akadémia 200 db aranynyal fogja megjutalmazni legközelébb azon mathematikai munkát, mely a legutóbbi években e szakmában megjelent magyar munkák közt a legjobb. Ezután az első osztály ülése következett, melyen *Szarvas* Gábor fejtegette a különbséget a nyelvtudomány két felekezete, aneologok és orthologok közt különösen azt, hogy nem helyes szó az, melynek akár tője, akár képzője kérdés alá jöhet s hogy egy-két hasonlóság még nem törvényesithet szókat, szóképzéseket. Elmondta, hogy a szók változását, fejlődését, jelentőségét a régi nyelv és tájszólások tanulmányozása által lehet kideriteni. Idézett magyar szavakat, melyek a latin, görög, német és szláv nyelvekből kerültek a magyarba. Azt állitotta föl elvül, hogy csak teljesen tiszta, világos tőbül lehet és szabad uj szókat képezni. Igen sok (alkalmasint tulságosan is sok) oly szavunkat hozta föl, melyek idegen, főkép pedig szláv nyelvből valók. A *huszár* szót is idegennek, és pedig az olasz *corsar*-nak tartja. A szó-alakulás fokainak kimutatására szerinte a tájnyelv és a régi nyelv emlékei az eszközök. E szó „*kedd*“ ismeretlen értelmü volna, ha a göcseji tájszó nem kettődnek mondaná ma is, a mi a hét ketted napját jelenti. Az „*esztendő*“ régi nyelvemlékeinkben igy fordul elő: „ezten idő“ (dies anniversarius) s többször olvassuk: „eszten nap“, a miből az látszik, hogy az „eszten“ külön szó. A „*társ*“ szó szláv eredetü. Több helyen előfordul e kifejezés „társzekér“, „tárház“ s a „tár“ régi szótárakban „teher“, „élelem“, „kincs“ stb. szókkal van értelmezve. Az ó-szláv nyelvben „tovar“, „tavar“ = teher. E kettőt t. i. a tovart és tehert Szarvas ugyanazon szónak állitja. A „társ“ szó „továros“ alakban jött át hozzánk s a változás magyarázatául felemliti a regestrum = lajstrom, pulger = polgár, huldol = hódol, gyilkos = gyolkos (dolch) stb kölcsönzött szók alakváltozásait. Az „*utcza*“ a szláv „ulitz“-ból való, s egy régi iratban csakugyan „ulcza“ gyanánt is van irva.

— **Az akadémiai kör** vasárnap tartotta rendes évi közgyülését *Csengery* Antal elnöklete alatt. *Arany* László igazgató felolvasta évi jelentését, melyből kitünik, hogy a mult évi bevétel 6600 frtot tett, s a tagok száma jelenleg 209. Az akadémia iránti tartozásból ismét nagyobb összeget róttak le. A választmány a tavalyi maradt, kivéve, hogy Toldy Ferencz helyére Majláth Györgyöt választák meg. Jegyzőül pedig a nagyon elfoglalt Rákosi Jenő helyére Deák Farkast.

— **A szent László-társulat** május 18-án d. e. 10 órakor tartja évi közgyülését a budapesti papnövelde földszinti nagy termében.

Egyház és iskola.

— **Perger János kassai püspök** 170,000 frtot hagyományozott az egyházmegyének: 50,000 frtot plébánosok és káplánok részére, 10,000 frtot elaggott papok nyugdijalapjára, 20,000 frtot Kassa, Bártfa, S.-A.-Ujhely és S.-Patak női zárdáinak, 10,000 frtot Eperjesen létesitendő leány-tanodára, 4000 frtot a kassai kath. praeparandiának stb.

— **Deák emlékére** Hunyadmegye bizottmányi gyülése négyezer frtnyi alapitványt tett a dévai reáliskola javára.

Mi ujság?

— **A királyi párt** májusra Budapestre várják s a várpalotában már hozzá is fogtak az udvar elfogadásához szükséges előkészületekhez. Az udvar most nagy személyzettel érkezik le, s a delegácziók ülése alatt a budai várban marad.

— **Adakozások.** A király a sárosmegyei Zboró községnek, hol e hó 7-én 262 lakház, több emberélet és házi állat lett a lángok martaléka, 500 frtnyi segélyt küldött; a *gödöllői* történelmi és régészeti muzeum egyesületének pedig 300 frtot ajándékozott. — *Bonnaz* csanádi püspök *ötezer* frttal járult a makói árvizveszély elleni műveletek költségeihez. *Kovács* Zsigmond pécsi püspök ujolag is ajándékozott az árvizkárosultak javára, ezúttal a baranyamegyei szerencsétleneknek *ezer* forintot.

— **Az árvizkárosultak** javára a bécsi előkelő körök e hó 22-én és 23-án előadást rendeznek a vig opera házában. Nagy élőcsoportozatokat mutatnak be, s a jövedelmet a magyar és ausztriai károsultak közt osztják meg.

— **Műkincsek és történelmi emlékek kiállitása.** Az árvizkárosultak segélyezésére május első napján érdekes kiállitás nyilik meg az akadémia palotájában levő országos képtár termeiben. Gr. *Zichy* Ferenczné urhölgy elnöklete alatt alakult meg a bizottság, mely most fölszólitást intéz mindazokhoz, kiknek birtokában műtárgyak és régiségek vannak, hogy ezeket kiállitás végett legyenek szivesek átengedni, s következő czim alatt április 20-ig beküldeni: a magyarországi iparműkincs és történeti emlékkiállitás átvételi bizottságának, Budapesten, a m. k. tud. akademia palotájában. Kiállitásra alkalmas tárgyak: mindennemü *ékszerek*, *boglárok*, *billikomok*, *diszfegyverek*, *diszszekrények*, *órák*, *csipkék*, *himzések*, *zászlók* stb., melyek akár műbecsök, akár történelmi értékök következtében figyelmet gerjeszthetnek; továbbá történeti nevezetességü egyének hiteles arczképei, sévresi, meisseni, bécsi vagy egyéb külföldi porczellánok. A tárgyak átvételére, Trefort Ágoston vall. és közokt. m. kir. miniszter elnöklete alatt Römer Flóris, továbbá Szapáry Gyula, Szapáry István, Khuen Hederváry Károly, Dessewffy Aurel grófok és Radvánszky Béla báróból egy külön albizottság alakult, mely a tárgyak biztossága s minden kártól való megóvása felett őrködni van hivatva. A kiállitás két vagy három hétig tart, s kétségtelen, hogy a magánosak birtokában levő műtárgyak e bemutatása nagy érdekü lesz.

— **A margitszigeti hid** ugyan már át adva a forgalomnak, de az árviz miatt az ünnepélyes megnyitás elmaradt. Az ünnepélyről pedig nem akarnak lemondani, s e hó 30-án meg is tartják.

— **Széchenyi halálának** évfordulója e hó 8-án volt, s gyászmisével ülték meg a belvárosi plebánia templomban. Néhai Török János intézkedett végrendeletileg, hogy 40 frt évi kamatjából e nap gyászmise mondassék minden évben, s arra a tud. akadémia is meghivassék. A meghivás azonban mind tavaly, mind pedig az idén elmaradt.

— **Latin gyász-vers Deák halálára, Zágrábból.** Deák Ferencz halála a testvér Horvátországban is fájdalmas visszhangot ébresztett. A horvátok részvétének, a többi közt, egy évtizedek óta köztök lakó s ott már egészen meghonosult hazánkfia, dr. *Molnár* Antal nyugalmazott zágrábi jogtanár és királyi tanácsos, egy sikerült latin ódában adott kifejezést, mely a latin classicitás mezében valódi hazafias érzelmeket fejez ki. Ez óda a horvát körökben nagy elismeréssel találkozván, azt a horvát bán saját költségén kinyomatta s belőle nehány diszpéldányt a királynak is felajánlott. Az ősz szerző, lapunknak régi barátja s hű olvasója, nekünk is szives volt egy példányt küldeni művéből. Levelében, melylyel azt kisérte, melegen emlékszik meg Deákról, kinek személyes ismeretségével, sőt barátságával is dicsekedhetett. A tiszteletet érdemlő agg férfiu, ki a horvát-magyar békesség megtestesült képviselője, a Száva partján is megőrizte magyar szivét; meg kegyeletét a haza érdekei, jogai s nemzetisége iránt.

— **Jókai Mór** jelenleg Olaszország északi részeiben utazik. Készülő regénye „Egy az isten“ némely részének szinhelye Lombardia lesz, e végből a helyszinét is kivánta ismerni, s vagy két hétig marad ott. Uj szinművet is fog irni: „A vaskezü királyné“ czimmel; ez a királyné a Róbert Károly neje, kinek négy ujját vágta le Zách Feliczián.

— **Hoffmann Pál** egyetemi tanárt a párisi „Societé de legislation comparée“ levelező tagjává választá az elhunyt Horn Ede helyébe. *Kvassay Jenőt*, lapunk munkatársát, ki nem régiben a kormány egyik pályázatán 600 frt jutalmat nyert rétmivelési munkájával, a bécsi cs. kir. földtani intézet, mely-

Packa Ferenc

Packáné

K

Lrod

Packa Ferenc művészeti hagyatéka és Packáné Wagner Cornélia művei. Nyílt 1927 május. Nemzeti Salon.

A katalogusba Ernst Walter ner a Westermanns Monatshefte-ben megjelent cikkének fordítása a Packa-párról.

P. Ferenc † 1925 ápr 20.

A cikk tele van adatokkal.

Karperecrek aranyból, La Tène korból

VI. 36.

MDK

Paczka Ferenc

1877.Páris
/55/ Rossz hirek. /Salon 1877/ 2500 frank
/230/ Csendélet
/240/ Házi tüz mellett. 1500 frank
/256/ Sarasate Pablo. Szarvady tulajdona Páris
/294/ A montmartrei hegedüs. Hecht M.tulaj."
/303/ Barát. 6000 frank.

1877.-ki téli kiállitás.

Táblakép. Tolnamegyei tipusok. Paczka.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép.Utban Emausz felé.Paczka.

Magyar Müvészet 1925.2.sz.34-36.o.
Paczka. F erenc.

Táblakép. Tékozló fiu. Paczka

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép Pablo Sarasate képmása.
Paczka

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép.Parasztlányok.Paczka.

Magyar Müvészet 1925.2.sz.34-36.o.
Paczka Ferenc.

Táblakép. Jászai Mari arcképe. Paczka.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka.

Táblakép. Komámasszony látogatása.
P aczka.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép. Koldusok. /1876/ Paczka.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép. Koponyacsendélet./Paczka/

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Plasztika.K ut.Paczka.

Magyar Müvészet 1925.580-583.o.
Müvészetünk a külföldön.

Táblakép. Guggoló nő. Paczka.

Magyar Müvészet 1925 12. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép Görgey képmása.Paczka.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Festészet, XIX/XX. sz. – Önálló táblakép

Packa ferenc: „Görgey Arthur" –
„Emese álma" – „Gyapjúnyírók" –
Tolna-Szántó vidéki festményel és tanul-
mányok.

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373-374. l.
Packa ferenc és felesége kiállítása a
Nemzeti Szalonban.

Táblakép. Attila nászéjszakája. Paczka.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

önálló táblakép, Paczka Je-
reme „Ave Maria" c. képe.

Kat. Szem. le. 1894. 110.-119.o.

p.: Képkiállitásunk... etc.

Táblakép. Szent Benedek kisértése.
Paczka

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Plasztika.Wagner Adolf arcképe.Paczka.

Magyar Müvészet 1925.58o-583.o.
Müvészetünk a külföldön.

Táblakép. Emese álma. Paczka.

Magyar Művészet 1925, 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Táblakép. Emese álma. Paczka

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Gerő Odön: Az akt-kiállitás.

Festészet. XIX. sz. Táblakép. „Emese álma." (Paczka)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9-11.

Radó Antal: Festészetünk a kiállitáson

Táblakép. „Szent Erzsébet," Paczka

Pesti Hirlap. 1879. márc. 29.

Paczka Ferenc „Szent Erzsébete"...

Simor János herceg-primás, mugártoló, gyűjtő

Pesti Hétlap. 1925. ápr. 22. 9

Paczka Ferenc festőművész meghalt

II.társulati díj.

Magyar Művészet 1925.2.sz.34-36.o.
Paczka Ferenc.

Egyházfestészet díj.

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 35-36. o.
Paczka Ferenc.

Primási Képtár, Esztergom

Pesti Hirlap. 1879. márc. 29.

Paczka Ferenc „Szent Erzsébete"....

Paczka Ferenc

Paczka Ferencz, Rómában élő hazánkfia, egy leánykát festett le a sabini hegyekből, ki épen áldozáshoz készül. Kezében gyertyával s imakönyvével áll a templom fala mellett, mögötte rózsató látszik nyíló rózsával. Gondos tanulmányra valló mű.

Vas. Ujs. 1894. 823. l.
(A kiállításról.)

P3

Zsigmond
Ferretti Izsák

(3)

21

56. akta

Paczka Ferenc

Tizenhét éves korában 1873-ban vettek fel a müncheni festő-akadémiába Piloty müncheni mester ajánlatára. Az akadémiát mindössze másfél évig látogatta, ~~[illegible]~~ Sokat betegeskedett s ösztöndíját is elveszítetette, úgy, hogy saját erejéből kellett megélnie. Sok küzdelem után végre rámosolygott a szerencse. Simor hercegprímás, akinek arcképét megfestette, pártfogásába vette. Most már eljuthatott Párisba is ahol Zichy Mihály szeretettel fogadta műtennébe. Itt festette meg kaponyákat ábrázoló csendéletét melyelső eladott képe volt. St-Germain szinművész vette meg öt ezer frankon. – Második képe „A koldusok", már 10-ezer frankon kelt el. Betegsége miatt most egy ideig nem dolgozhatott. Gyógyulása után festette Simor hercegprímás számára „Szent Erzsébet" c. képét

1. Egy ideig itthon, majd Marsecóba és Spanyolországba utdult, 1882-ben pedig Rómába ment. Rómába festette „Jób", „Emese álma", „Tékozló fiú" c. képeit.

Pesten állította ki „Szent Benedek" c. képét és Görgey portréját.

Gerő Ödön, Londen Elek

Modern magyar festőművészek. Budapest é. n.

112. l.

Érsek-lipvár.

~~Svár osmma~~

Billag
bástyájától, a
viszonozzál. Ez
mincsen felvon
kürtösöllel, c
valamint
terben ~~[illegible]~~ [illegible]
lvy crapasol
„NEY..
Kézmerőjef, m

Paczka Ferenc

305 **Edvi** Illés Aladár. Részlet egy erdélyi oláh faluból. Vízfestmény. 200 frt.

306 **Edvi Illés** Aladár. A gyümölcsösben. Vízfestmény. 100 frt.

307 **Edvi Illés** Aladár. Utcza Portofinoban vízfestmény. 100 frt.

308 **Edvi Illés** Aladár. Tanulmány Olaszországból. Vízfestmény. 200 frt.

309 **Edvi Illés** Aladár. A portifinoi templom. Vízfestmény. 100 frt.

310 **Edvi Illés** Aladár. Részlet Capri szigetéről. Vízfestmény. 50 frt

311 **Paczka** Ferencz. A tenger. Eredeti aluminium metszet. 30 frt.

312 **Paczka** Ferenczné szül. Wagner Cornélia. Férfi arczkép. (Prof. Dr R.). Eredeti aluminium metszet. 50 márka.

* 313 **Paczka** Ferenczné szül. Wagner Cornélia. A művésznő saját arczképe Eredeti aluminium metszet. 50 márka.

314 **Paczka** Ferenczné. szül. Wagner Cornélia Női Arczkép. (M. Sch.). Eredeti aluminium metszet. 50 márka.

315 **Paczka** Ferenczné szül. Wagner Cornélia Női akt. Eredeti aluminium metszet. 45 márka.

316 **Paczka** Ferenczné szül. Wagner Cornélia. Gyermek arczkép. (W. E.). Eredeti aluminium metszet. 45 márka,

KMT 1898/99. téli Enál.

287 **Gerhardt** Alajosné özv. Tanulmányfej. Vízfestmény. 40 frt.

288 **Márkus** Imre. Férfi-arczkép. rajz. 30 frt.

289 **Szlányi** Lajos. Szolnoki híd. Vízfestmény. 50 frt.

290 **Szlányi** Lajos. Tájkép-részlet. Vízfestmény. 50 frt.

291 **Szlányi** Lajos. Füzes. Vízfestmény. 50 frt

292 **Szlányi** Lajos. Árok-részlet. Vízfestmény. 100 frt.

293 **Háry** Gyula. Halászbárkák Voloscán. Vízfestmény. 50 frt.

294 **Háry** Gyula. A Monte Maggiore Fiume felől. Vízfestmény. 50 frt.

295 **Háry** Gyula. Fiumei kikötő. Vízfestmény. 160 frt.

296 **Háry** Gyula. Szent szűz szobra Abbaziában. Vízfestmény. 100 frt.

297 **Háry** Gyula. Nádsíp. Vízfestmény. 350 frt.

298 **Beck** Ö. Fülöp. Egy német író arczképe. Dombormű. Magántulajdon.

299 **Beck** Ö. Fülöp Dr. Kovács József emlékére vert érem lenyomata. Magántulajdon.

300 **Oskó** Lajos. Női arczkép. Vízfestmény elefántcsonton. Magántulajdon.

301 **Edvi** Illés Aladár. Calambbúgos kapu. Vízfestmény. 60 frt.

302 **Edvi** Illés Aladár. A ravelloi St. Giovanni del Toro. Vízfestmény. 100 frt.

303 **Edvi** Illés Aladár. Jegenye és fűzfák. Olajfestmény. 100 frt.

304 **Edvi** Illés Aladár, Tanulmány. Vízfestmény. 80 frt.

Paczka Ferenc

158 **László Fülöp** Reischach Margit bárónő. Olajfestmény. Magántulajdon.

* 159 **László Fülöp**. Ratibor Viktor herczegnő. Olajfestmény. Magántulajdon.

160 **László Fülöp**. Ratibor Egon herczegnő. Olajfestmény. Magántulajdon.

161 **László Fülöp**. Ratibor herczeg, Olajfestmény. Magántulajdon.

162 **Keleti Gusztáv**. A fehér Körös Kis-Jenőnél. Olajfestmény. 500 frt.

* 163 **Kernstock Károly**. Arczkép. Olajf. Magántulajdon.

164 **Tolnay Ákos**. Alkonyat. Olajfestmény. Magántulajdon.

165 **Fadrusz Jánosné**. Gyermekarczkép. Pastell. — 100 frt.

166 **Friese Richárd**. Ordító oroszlán. Olajf. 500 frt.

167 **Schramm-Zittau Rudolf**. Kutyák a rókakotoréknál. Olajfestmény. 1000 frt

* 168 **Paczka Ferencz**. Gyermekarczkép. (Waldow Reitzenstein Erzsébet). Olajf. Magántulajdon.

169 **Paczka Ferencz**. Szepesi udvar a Tátra tövében. Olajfestmény. 500 frt.

170 **Paczka Ferencz**. Tavasz. Olajfestmény. 1100 frt.

VII. TEREM.

171 **Hessmert, Carl**. Kora tavaszi reggel. Olajf. 700 frt.

172 **Stadler Tóni**. Németalföldi esti tájkép. Olajfestmény. 710 frt.

173 **Bruck Miksa**. Romok. Olajfestmény. 350 frt.

* 174 **Bruck Miksa**. Holdvilágos est. Olajf. 700 frt.

175 **Erdtelt, Alois**. Gyermekfej. Olajf. 800 frt,

176 **Erdtelt, Alois**. Felavatás előtt. Olajf. 2000 frt.

* 177 **Erdtelt, Alois**. Arczképtanulmány. Olajf. 1000 frt.

Képrm. Tais. 1899.

178 **Goldschmidt, Susanne.** Női arczkép. Olajfestmény. 600 frt.

179 **Thein Miksa.** Női arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.

180 **Thein Miksa.** Iris. Olajfestmény. Magántulajdon.

181 **Thein Miksa.** Edith. Olajfestmény. Magántulajdon.

182 **Bourgonnier Claude.** Anyaság. Olajfestmény 1500 frt

183 **Straka Josef.** Játszó gyermekek. Olajf. 600 frt.

184 **Rippl Rónai József.** Cremnitz franczia író képe. Pastell. 300 frt.

185 **Rippl Rónai József.** Édes anyám arczképe. Pastell. Magántulajdon.

186 **Rippl Rónai József.** Munkásnő. Pastell. 200 frt.

187 **Rippl Rónai József** Két asszony egy szobában (párisi interieur). Pastell. 400 frt

* 188 **Rippl Rónai József.** Konti József arczképe. Pastell. Magántulajdon.

189 **Rippl Rónai József.** Vuillard franczia festő arczképe. Pastell. 600 frt.

190 **Rippl Rónai József.** Özv Herzogné asszonyság képe. Pastell. Magántulajdon.

191 **Rippl Rónai József.** Keszthelyi Ernő arczképe. Pastell. Magántulajdon.

192 **Rippl Rónai József.** Szőke kis leány. Pastell 300 frt.

193 **Rippl Rónai József.** Jernyei völgy Sárosban. Pastell. 250 frt.

194 **Rippl Rónai József.** Jernyei-utcza éjjel. Pastell. 300 frt.

195 **Rippl Rónai József.** Egy darab föld Magyarországból. Pastell. 250 frt.

196 **Rippl Rónai József.** Sárosi mezők. Pastell. 200 frt.

197 **Chrétien René.** Két palaczk ó és jó bor. Olajf. 400 frt.

198 **Chrétien René.** Csendélet. Olajfestmény. 500 frt.

199 **Kacziány Ödön.** Hangulat római emlékkel. Olajf. 300 frt.

Paczka Ferenc

553 **Markó Ernő**. Tornác. Olajf. Eladó.
554 **Vörös Ernő**. Déli harangszó. Olajf. Eladó.
555 **Mányai József**. Balatonlellei táj. Olajf. Eladó.
556 **Benkő Ilona**. Báró Groedel Paula arcképe. Olajf. Magánt.
557 **Szepesi Kuszka Jenő**. A Batizfalvi-tó partja. Olajf. Eladó.
558 **Uferbach Jenő**. Madonna. Olajf. Eladó.
559 **Heyer Arthur**. Bőgő szarvas. Olajf. Eladó.
560 **Vikár János**. Önarckép. Olajf. Eladó.
561 **Konek Ida**. Elfeledett tárgyak. Olajf. Eladó.
562 **gyügyei Nagy Zsiga**. Judás. Olajf. Eladó.
563 **Rubovics Márk**. Út a megyeri szigeten. Olajf. Eladó.
564 **Gerster Károly**. Csendélet. Olajf.
565 **Benczúr Béla**. Virágos lejtő. Olajf. Eladó.
566 **Papp Sándor**. Gyöngyök. Olajf. Eladó.
567 **Fejér Sándor**. Máriavölgyi részlet. Olajf. Eladó.
568 **Markó Ernő**. Falusi ház. Olajf. Eladó.
569 **Ingomár Ferenc**. Kis leány, reggeli ima. Olajf. Eladó.
570 **Fejér Sándor**. Mátyás király Boszniában, Jajczeből a török kivonul. Olajf. Eladó.
571 **Báró Splény Ernestin**. Őszi rózsák. Olajf. Eladó.
572 **Tolnay Ákos**. Falusi házak. Olajf. Eladó.
573 **Paczka Ferenc**. Dr. Prohászka Ottokár megyés püspök arcképe. Olajf. Eladó, de csak előleges megegyezés után.
574 **Löschinger Hugó**. Fekete tehén. (Tanulmány.) Olajf. Eladó.
575 **Benczúr Béla**. Letarolt erdő alkonyatkor. Olajf. Eladó.
576 **Peske Géza**. Jegyzőék udvara. Olajf. Eladó.

Képrőm. Tars. 1910/11. tel.

Kiáll. Egy.

577 **Lengyel-Reinfuss Ede.** Lovas arckép. Olajf. Magánt.

578 **Kató Kálmán.** Régi udvar Tabánban. Olajf. Eladó.

579 **Kümmerle Pál.** Incselkedő modell. Olajf. Eladó.

580 **Ingomár Ferenc.** Kis leány cseresznyével. Olajf. Eladó.

581 **Löschinger Hugó.** Fekete ló napon. Olajf. Eladó.

582 **Gerster Károly.** Öreg gazda. Olajf. Eladó.

583 **Krutsay Ferenc.** Arckép. (L. S. úr arcképe.) Olajf. Magánt.

584 **Rottmann Mozart.** Fiatal rabbi. Olajf. Eladó.

585 **Rottmann Mozart.** Arckép. Olajf. Magánt.

XVI. TEREM.

586 **Vesztróczy Manó.** A vörösberényi református templom. Olajf. Eladó.

587 **Nagy Lázár.** Nádas. Olajf. Eladó.

588 **Déry Béla.** Dogana. Olajf. Eladó.

589 **Kárpáty Rezső.** Quarnerói tengerpart Olajf. Eladó.

590 **Halász-Hradil Elemér.** Részlet a szolnoki piacról. Olajf. Eladó.

591 **Wollemann Viktor.** Vasárnap délután Czernigowban. Olajf. Eladó.

592 **Halász-Hradil Elemér.** Csendes falucska. Olajf. Eladó.

593 **Romek Árpád.** Csendélet. Olajf. Eladó.

594 **Nagy Lázár.** Holdas éj a Dunán. Olajf. Eladó.

595 **Csermely János.** A vendég. Olajf. Eladó.

596 **Bednár János.** Est Páris fölött. Olajf. Eladó.

597 **Kóbor G. Henrik.** Holdas este. Olajf. Eladó.

Paczka Ferenc

Vas. Ujs. 1884. 741. l.

A műcsarnok őszi kiállitása e hó 9-ikén nyilt meg közel négyszáz darab műtárgygyal, melyeknek felét magyar művészek állitották ki. Minden terem falai telvék. A változatosság is nagy. Hazai művészeink friss erővel jelentek meg, s még soha sem festettek ennyiféle tárgyat, mint most. Képviselnek minden genre-t. Látszik, hogy többféle pályamű van kitüzve, s hogy a közönség növekedő érdeklődésének hatása mutatkozik. A magyar müvek számban, érdekességben és hatásban sem maradnak a külföldiek mellett, pedig ezek legujabban a lengyel festőkkel erősödtek. Fiatal festők, biztató tehetségek először jelentkezőn, vagy örvendetesen fejlődők, nagy számmal vannak most is. Az öregebbek tisztes csapatja sem hiányzik. A kiállitáson már az első napokon történtek vásárlások. Gr. Andrássy Manó megvásárolta Paczka Ferencz nagy történeti képét, Attila nászéjét.

Paczka Ferenc

Esztergamban február 4-dikén lesz a kereskedő ifjak egyletének táncvigalma, melyre Paczka fiatal képiró, (ki most a bibornok primás arcképét festi), krétarajzban egy Merkurt készit minden dij nélkül. Általában ez önképző s betegsegélyző egylet iránt élénk érdekeltség nyilvánúl. Van már vagy száztiz tagja, s Simor primás 50 frtot, Káncz és Szabó püspökök tiz-tiz ftot, Rendek kanonok ötöt, Paunátz kanonok kettőt adtak az egylet berendezési költségeihez, Mayer István praelatus pedig 25 frttal alapitó tag lett. — Hátsze-

Fővárosi Lapok

1875. 109. l.

COR

RASSEGNA ITAL

Direzione e amministrazio

MÜNCHEN

őrizze a nagy fejedelem emlékét és szolgáljon buzdításul a hálás utókornak.

A városháza II. emeleti dísztermének főfalát *Paczka Ferenc „Attila halálá"-t* ábrázoló festménye foglalja el. A nagyértékű művet gróf Andrássy Géza Rómában vásárolta a mestertől s a betléri kastély halljában helyezte el, később pedig Rozsnyó városának ajándékozta. A dísztermet ékesítő művet a rajta ábrázolt akt miatt kisvárosi álszeméremből deszkafedéllel borították be és ezt csak a város műértő közönségének sürgetésére távolították el. A terem áthevített, párás, dohányfüstös levegője a festményt évek folyamán erősen megviselte, beszennyezte és a festékréteg több helyen összerepedezett. 1925-ben Tichy Kálmán rozsnyói festőművész a városi tanács megbízásából tökéletesen restaurálta, úgy, hogy ma művészi értékeinek teljes birtokában gyönyörködtet.

Paczka Ferenc (1856—1925) alig volt 17 éves, mikor rajztanára, Strohmayer Máté (Rahl tanítványa) ösztönzésére a müncheni festészeti akadémiára megy. Gyönge próbarajza nem sok jóval bíztat, Piloty azonban pártfogásába veszi és így mégis felveszik. Az antik osztályban Sträuhuber, majd Seitz és Dietz vezeti első tanulmányait. Betegsége és szűkös anyagi körülményei hazájába való visszatérésre késztetik. Az akkor Pesten tartózkodó Munkácsy Párizsba hívja, de rossz anyagi helyzete miatt nem utazhat el. Tudásszomja és ébredező művészi becsvágya azonban nem hagyja nyugodni. Megnyeri Simor János hercegprímás pártfogását és 1874-ben elindul Párizsba. Munkácsyt nem találja itt, így Zichy Mihályhoz megy, aki tanítványául fogadja. Waldmüller módszere szerint tanítja, vagyis nagy súlyt helyez a rajz pontosságára, a vonalak folyamatosságára és a folthatásokra. Tehetsége erősen fejlődik és a „Koldusok" című képén már levetkőzi a túlságosan részletező modort, felszabadul, könnyedébb lesz. Zichy udvari festői stílusa iránt nem mutat fogékonyságot. Ifjúkorának jelentősebb művei akkor készülnek, mikor Zichy távol van és így a mester egyéniségének kényszerítő bilincsei alól felszabadul. Párizsból betegen tér haza. Esztergomban festi első vallásos képét, „Szt. Erzsébet"-et, mely azonban csak a gyakorlott kéz, de nem a vallásos ihlet terméke. Megkezdődnek számára a vándorévek. Velencei benyomásai alatt készül a „Lázár", hol a realisztikus eszközök mellől hiányzik az átélés melegsége. Az ihletet ezután az Alföldön, Szolnokon keresi, itt

Gangel

Pettenkofen buzdítja. Madridban Velasquez és Ribera műveit tanulmányozza és másolja (egy Ribera-másolata az esztergomi prímási képtárban függ). A teljes megnyugvást és művészi kifejlést azonban számára is Róma hozza meg.

1882-ben érkezik Rómába. Simor prímás itt is támogatja. Megfesti számára XIII. Leó arcképét (Esztergom, Prímási palota). A Palazzo di Veneziában kap műtermet és ifjú erejének újult lendületével fog hozzá a legnagyobbak tanulmányozásához. Ráfael és Ticián másolatokat készít. Önálló római művei közül az első kettő bibliai tárgyú („Jób", „Tékozló fiú"). Majd a magyar mondavilág ihleti meg alkotó fanáziáját. „Emese álmá"-ban a beszédes naturalizmus kel küzdelemre a müncheni akademizmussal. Ugyanezt látjuk „Attila halálá"-n is.

A képfelület nagysága 8 négyzetméter. Attilának, a hunok királyának tragikus halálát ábrázolja, mely a hagyomány szerint nászéjtszakáján, orrvérzés következtében állott be. A kép középterében balról-jobbra ferdén helyezi el a széles kerevetet, mely fölé dús redőzetű függöny borul. Prémek, párnák között a kereveten keresztben elnyúlva, szétvetett karokkal fekszik a halott király. A vér bemocskolja arcát és csupasz felsőtestét. Jobbról a kerevet mellett fiatal felesége, Ildikó áll, fátyolba burkolódzva. Rémületében jobbjával a hajába kap, ég felé emelt balkarja eltakarja arcát. Balról a kerevet mellett füstölő áll, a földön díszes tálon boroskancsó. Ott fekszik a halott fokosa. A padlózatot perzsaszőnyeg borítja. A kép szerkezetében és kidolgozásában akadémikus ugyan, de erős realizmusa eltér a müncheni előírástól, épúgy, mint élénk, tüzes színezése. A pogány pompájú környezet mély tónusaiból, a bíbor komor tüzéből, a bronz csillogásából hatásosan emelkedik ki a két alak: a halott király sápadt teteme és a szép királyasszony sugárzó, ifjú teste. Ebben a két alakban megtaláljuk Paczka tanulmányainak leszűrt eredményét. Attila fején érezzük az alapos tanulmányok eredményét. A behorpadt hasfal, a mell bordáinak domborodása, az ernyedten alácsüngő karok megfestése, mind pontos akt tanulmányozásról tanúskodnak. Ez a naturalisztikus felfogás jellemzi Ildikó aktját is, mely a kép legsikerültebb részlete. A vonalak ritmikusan, harmonikusan követik a heves mozdulatokat. A lágyan megmintázott testben érezzük az irtózat lüktetését. Az opálosan kék fátyol lazán omló redői kiemelik a hús-szín frisseségét. Jól megfigyelt anyagszerűség jellemzi a prémek, függönyök megfesté-

sét. A kép baloldala szinte minden művészi lendületet nélkülöz. A háttér fehér függönyének, a kerevet párnáinak néphímzéses szegélydíszítésével, a kancsók magyaros formáival igyekszik népi hangulatot vinni a képbe. Itt még csak ezek a motívumok utalnak Paczkának a nép iránt érzett szeretetére, mely későbbi dunántúli népélet-képeiben nyilatkozott meg teljes mértékben.

„Attila halála" Paczka Ferenc művészi pályájának egyik jelentős állomása és XIX. századi történeti festészetünknek értékes alkotása. Megérdemli azt a művészi gondoskodást, melyet Rozsnyó városa fordít reá, hogy megóvja a pusztulástól.

A polgárság házait gazdagon díszítette kovácsolt vasajtókkal, díszes ablakrácsokkal, ajtózárakkal. Ezek közül azonban ma már alig találkozunk néhánnyal. A Berzétei-utcában két egyszerű munkájú, nemes vonalú kosaras ablakrács hirdeti a multat. Ilyen látható egy a múzeumban is. — Legszebb kapuja a főtéren álló *Máriássy* kamaraházé (Szontagh, majd Flütsch, jelenleg Lisszauer tulajdon). Domború vasdíszekkel kivert, vassal borított kapu; díszei bányászmotívumokat mutatnak. A Markóféle bőrgyár oldalán régi lámpavas emlékeztet a letűnt időkre. Az evangélikus templomban két vas-zárat őriznek. Egyiknek közepén P. L. I. felírás olvasható és az évszám: 1724. A másik készítője Johannes Zimmerman 1786. Ezt 1857-ben a felírás szerint Maxim Leszih renoválta.

Ugyancsak a vasművesség kiváló alkotásai lehettek az öntöttvasból készült víztartó-medencék, az ú. n. kaszt-ok (a német Kasten szóból ered). Ezek, mint már a XVI. század első felében a vízvezeték közkútjai nagy számmal voltak a városban. A főtéren néggyel találkozunk még századunk elején is. Bokrokkal körülvéve hangulatos képet nyujtottak. Az utolsó az 1920-as években pusztult el.

Míg azonban a város belsejében művészi értékű épületek után kutatunk, nem feledkezhetünk meg Rozsnyó érdekes külvárosairól sem. Mély fedelű, dupla ereszes, tető-orom buzogányos kis házak állanak csendesen a „Tarack"-téren, a „Pallag"-on, a „Bellapart"-on, a Jólészi-utca tímárnegyedében, a váraljai parton. A késő barok ízlés maradványai. Hangulatos és jellegzetes az a kép, mely a Csucsomi Nagy-utcában a Fő-tér felé pillantva szemünk elé tárul. A házak mindig egy-egy fokkal egymás mögé húzódnak, északi falaikon sorban 8—10 apró ab-

lakot, ú. n „kukundli"-t számolhatunk meg, amelyek, mint kíváncsi szemek kukucskálnak észak felé.

El kell látogatnunk a temetőbe is, hol néhány érdekes kő és vas síremlék hirdeti, kik éltek, örültek, szenvedtek egykor az ősi falak között. Talán a legszebb egy néhai városbíró és feleségének sírkeresztje. A kereszt egyik oldalán a Megváltó képe, alatta a felírás: *„Hic Jacet Dominus Johannes Colinasi Judex et Mercator Rosnaviensis. Natus A. D. 1733., obiit 1768."* Másik oldalon a Madonna domborművű képe, alatta: *„Et consors Ejus: Fides, Spes, Charitas, Colinási nata a Puteo. Aetatis suae 66, obiit 1808."* Pompás gótikus faragású sírkő Meggthony özvegyének, született dobai Székely Emíliának emlékét hirdeti. A szepesi eredetű család neve megtalálható a városi múzeum 1664-ből kelt és Lipót császár által kibocsátott nemesi oklevélen, melyet *„Andreas Székely de Doba Juratus notarius Sedual Comitatis scepusiensis"* látott el iktató záradékkal. Puritán egyszerűségével kap meg az a négy ujjnyi vastag, tömör, öntöttvas síremlék, amelynek homlokzatát címer és sugárzó napkorong díszíti. Felirata: *„Tekintetes Nemes Nzetes és vitézlő zabari Szontagh József, több tettes megyék táblabírájának síremléke. 1779—1831."*

A felsoroltakon kívül még sok ősi, szépen faragott, régi magyarságú felirattal ellátott síremlék dacol az elmúlással. Mindegyikük azt hirdeti, hogy Rozsnyó polgárai nemcsak kint a városban, de itt a zöld-lombú fák alatt is híven őrzik őseik emlékét, amely ép úgy él a vastagfalú, boltíves házakban, mint az egyszerű sírkeresztekben.

Paczka Ferenc

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1877. nov. (és decz.) kiáll.: Rosz hirek. – Csendélet. – Tűzi tűz mellett. – Sarasate Pablo, Szarvady tulajdona Párisban. – A montmarteri hegedüs, Hecht M. tulajdona Párisban. – Barát.

1880. őszi kiáll.: Magdolna, olajf. – Dr. Palásthy arcrépe, olajf. – Vén halászpár Dieppe-ből, olajf. – A falusi bíró előtt, olajf. – Lázár feltámadása, olajf., 3500 ft.

1880. őszi kiáll. II. sor.: Trombitáló szerzetes, olajf., 600 frank. – Jézus Lázár sirjánál, olajf., Poór Antal kanonok tulajd.

1881. őszi kiáll. II. sor.: Szenthárom ság, olajf., pályamű.

1882. őszi kiáll. II. sor.: Jób és barátai, olajf. – A tékozló fiú mint disznópásztor, olajf.

1883. őszi kiáll. II. sor.: Pancratius martyr, olajf., 300 ft. – Ennese, Ábrós anyjának pálma, olajf., 3000 ft.

1884. tavaszi kiáll.: Férfi arcrép, olajf. – Trefort Ágoston vall.- és közokt. miniszter arcrépe, olajf. – Női arcrép, olajf. – A tékozló fiú, tollrajz. – Pauler Tivadar m. kir. igazságügyminister arcrépe, olajf., a budapesti tudományegyetem tulajd. – Női arcrép, olajf.

1884. őszi kiáll.: Attila és Ildikónak naszéje, olajf., 4000 ft.

Paczka Ferenc

1885. januári kiáll.: Női arczkép, olajf.

1885. nemzetk. kiáll.: Kutya – képmás, olajf.

1885. orsz. ált. kiáll.: A tékorló fiú, olajf., 3000 frt.– Emese álma, olajf., Bischitz Mór tulajd.— Mignon, olajf., 2500 frt.

1886. őszi kiáll. II. sor.: Tanulmány Nursiai Benedekhez, olajf.— Női tanulmányfej, olajf.— Női tanulmányfej, olajf. — Szent Benedek kísértése, olajf.

1887. őszi kiáll. II. sor.: Arczkép, olajf.

Paczkó Ferenc
szedő

mDK

Az ő betűivel indult meg az <u>első</u>
magyar rendes hirlap
Magyar Merkurius" ennmel, 1788 okt 8 án
" Kétzer Lebenkint jelent meg

id. Szinyei S.A magyar hirlapirodalom 1892 ben
Gratkai Szemle 1892. 2 z. 21 o.

* 57 HOECKER Paul, Prof. Naplemente. Olajfestmény. 4000 frt.

58 VOLKMANN, Hans von. Nyári est (a Kyll völgyben Gerolstein mellett). Olajfestmény. 2000 frt.

* 59 FRENZEL Oskar. Udvarlás. Olajf. 1800 frt.

* 60 ZÜGEL Heinrich. Nehéz munka. Olajf. 10,000 frt.

61 FRENZEL Oskar. Tehenek a tőzegföldeken. Olajf. 900 forint.

IV. TEREM.

62 TELTSCH Ede. Arczkép. Márvány mellszobor. Magántulajdon.

63 FÜHRER Richard. Wulf Ede képmása. Gypszszobormű. Magántulajdon.

64 FÜHRER Richard. Tomory Pál kalocsai érsek. Gypszszobormű. 300 frt.

65 FÜHRER Richard. Mellszobor. Gypszszobormű. Magántulajdon.

66 KISS György. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Bronzozott gypszszobormű. Bronzban 800 frt.

67 DOBROWSKA Valeria. Mellszobor. Magánt.

68 RAUSCH Béla. Arczkép. Szobormű. Magántulajdon.

69 SALZMANN Géza. Kutyatanulmány. Bronzszobrocska 160 frt.

* 70 DU BOIS, Paul Maurice. Csend. Szobormű. Bronzból 6000 frt. Márványból 7000 frt.

* 71 TÓTH István. Emese álma. Gypszszobormű. 3000 frt.

* 72 LUKÁCSY Lajos Éva. Szobormű. Magántulajdon.

73 Van der STAPPEN CHARLES. Mosónők. Dombormű. 800 frt.

Paisrka Franc

Paczka Ferenc

„Jósai Mari" olaj, 120 x 154 cm.

Magyar, sínész portréh 2. Cenner Mihály: Fest mények, szobrok, dombormüvek a XIX század. Budapest, 1966. katalógus, 32 l.

P a c z k a Ferenc festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
366.
"Modern etching"

Paczka festő

Magyar Müvészet 1925.232-233.o.
Müvészetünk a külföldön.

Esztergom. Paczka

Pesti Hirlap. 1881. jún. 26. 4.

Paczka Ferenc fiatalkora.

Esztergom. Paczka

Pesti Hirlap. 1881. aug. 18. 3.

Muvészi hirek

Érsekujvár. Paczka

Pesti Hirlap. 1881. aug. 18. 3.

Müvészi hírek

Pacha Ferenc és felesége kiállítása

Nemzeti Szalon, 1908.

Revue de Hongrie

1908. I. année, 373–374. l.

Pacha Ferenc és felesége kiállítása a N. Sz.-ben.

Paczka Ferenc müvészeti hagyatékának
kiáll.

Magyar Müvészet 1925.288.o.
Kiállitások.

Paczka Ferenc festö

Pesti Hirlap. 1880. jun. 20.

Kaas Ivor: Magyar festök

Packa Ferencné, Wagner Kornélia

grafikus

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

8. sz. 359. o. – fotóiratok.

Paczka Ferencné grafikus

Népszava XXXVIII.évf.1910
jan.11.
8 sz. 4-5 lap.

Tárlatok.

P a c z k a Kornélia szobrász,
grafikus

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
366.
"Modern etching"

Paczka Ferenc festö.

Müvészet.1905.420.l.

Paska Ferenc.

Művészet. 1907. 269-71. l.

Paczka Ferenc festőművész.

8 órai Ujság.
1929. V. 5., 5.
(: Kritika. :)

Packa Ferenc grafikus.

Műbarát.1921.I.371.l.

Pacska Ferenc festő

Magyar Művészet 1927

240.0.
kiállítások.

Paczka Ferenc és Kornélia

K

A Paczka-művészpár gyűjteményes kiállítását ismertették napilapok márc. 25., hetilapok márc. 29.

1908

(Művészet 1908. 215 l.)

Művészpár. (Paczka Ferenc és P. Cornélia.) Irta Lengyel Géza. Nyugat, I. évf., 7. sz.

u. o.

Szászvár h. n. VIII. 161.

M.D.K.

Paczka Ferenc

A fiatal festőművész Simor János bibornok-hercegprimás költségén Rómában folytatja tanulmányait. „A tékozló" c. festményét most hazaküldte, amely szép haladásról tanuskodik,-irja az Irodalom és Művészet c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. nov. 19.
8. sz. 127. lap

M.D.K.

Paczka Ferenc

Jászai portréját birálva, /a művész munkáját nem tartja jónak/
Lázár Béla: "Mütárlatok" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 19o2. dec. hó, XXXVIII.kötet
257-266. lap

M.D.K.

Paczka Ferenc

Simor János hercegprimás megbizásából Rómában a Vatikán képtárának több főbb müvét másolja. Az első Rafael: "Transfiguráczió"-ja kiválóan sikerült, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat közli.

Képes Családi Lapok. Bp. 1883. jan. 21.
17. sz. 271. lap

X. TEREM.

147 **Kacziány Ödön.** Pityókásan. Olajf. Eladó.
148 **Paczka Ferenc.** Magdolna. Olajf. Eladó.
149 **Paczka Ferenc.** Szőgyény-Marich Manyó arcképe. Olajf. Magántulajdon.
*150 **Paczka Ferenc.** Terefere. (Szántói leányok.) Olajf. Eladó.
151 **Paczka Ferenc.** Dr. Fabriczy Kornél arcképe. Olajfestmény. Eladó.
152 **Kacziány Ödön.** Holdkelte. Olajfestm. Eladó.
153 **Baditz Ottó.** Játszó gyermek. Olajf. Eladó.
154 **Knopp Imre.** Női arckép. Olajf. Magántulajdon.
*155 **Hegedüs László.** Emmaus felé. Olajf. Eladó.
156 **Knopp Imre.** Mimi. Gyermekarckép. Olajf. Magánt.
157 **Lotz Károly.** Arckép. Olajf. Heinz Hugó tulajdona.
158 **Balló Ede.** Báró Fejérváry Géza arcképe. Olajf. A magy. honvéd. miniszterium tulajdona.
159 **Balló Ede** Tanulmány egy leányarcképhez. Olajf. Bezerédj Viktor tulajdona.
*160 **Zemplényi Tivadar.** Nagypénteken. Olajf. Eladó.
*161 **Balló Ede.** Bittó István arcképe. Olajfestm. Bekövetkezett halála miatt befejezetlen. Magántulajdon.
162 **Balló Ede.** Női arcképtanulmány. Olajf. Magánt.
163 **Balló Ede.** Lukács Antal arcképe. Olajf. Magánt.
*164 **K. Spányi Béla.** Alkony. Olajf. Eladó.
*165 **Spányik Cornél.** Arcképcsoport. Olajf. Magánt.
166 **K. Spányi Béla.** Árokpart-részlet. Olajf. Eladó.

Paczka Ferenc

IX. TEREM.

124 **Paczka Ferenc**. Távozó ujoncok (Tolna Szántó). Olajfesmény. Eladó.

125 **Paczka Ferenc**. A falu előtt (Szántó). Olajf. Eladó.

126 **Czigány Dezső**. A veréb. Olajfestmény. Eladó.

127 **Borúth Andor**. Cigányok. Olajfestmény. Eladó.

128 **Borúth Andor**. Utcai énekes. Olajfestmény. Eladó.

*129 **Borúth Andor**. Arckép. Olajfestmény. Magánt.

130 **Both Menyhért**. Dr. Székely Ferenc koronaügyész arcképe. A budapesti kir. főügyészség tulajdona.

131 **Papp Sándor**. Nyugalom. Olajfestmény. Eladó.

132 **Papp Sándor**. Késő est. Olajfestmény. Eladó.

133 **Márk Lajos**. Sch. L.-né úrnő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

134 **Márk Lajos**. K. úr arcképe. Olajf. Magántulajdon.

135 **Márk Lajos**. T. H. úr arcképe. Olf. Magántulajdon.

136 **Márk Lajos**. P. M. Dr. orsz.-gy. képviselő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

137 **Márk Lajos**. Dr. p. H. M.-né úrnő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

138 **Papp Sándor**. Beszélő baba. Olajfestmény. Eladó.

139 **Tölgyessy Arthur**. Homokbuckák. Olajf. Eladó.

140 **Tölgyessy Arthur**. A tó partján. Olajf. Eladó.

141 **Tölgyessy Arthur**. Nyár. Olajfesmény. Eladó.

142 **Tölgyessy Arthur**. Kél a Hold. Olajfestm. Eladó.

*143 **Tölgyessy Arthur**. Zivatar után. Olajfestm. Eladó.

144 **Tölgyessy Arthur**. Őszi eső. Olajfestmény. Eladó.

145 **Paczka Ferenc**. Magyar tájkép. (Somogymegye határa). Olajfestmény. Eladó.

146 **Paczka Cornelia**. Varróleány (Szántó). Olf. Eladó.

fordítás

Műcsarnok 1904. tav. Kiáll.

Ernst Museum kiáll. 41. 47.

1920. máj

ELSŐ TEREM.

Paczka Cornélia rajzai.

1.	Fekvő alak	1200.—
2.	Támaszkodó alak	1200.—
3.	Hajló alak	1400.—
4.	Előrehajló alak	1200.—
5.	Mozgásmotivumok	1400.—
6.	Ébredés	1200.—
7.	Hátrahajlás	1200.—
8.	Ülő nő	1800.—
9.	Fekvő akt	1400.—
10.	Előrehajlás	1400.—
11.	Alvás	1400.—
12.	Görnyedő alak	1400.—
13.	Hajló alak	1400.—
14.	Előrebukó alak	1800.—
15.	Pihenés	1400.—
16.	Feltámasztott láb	800.—
17.	Szégyenkezés	1200.—
18.	Hátrahajlás	800.—
19.	Kigyóbűvölő	1800.—
20.	Előrebukás	800.—
21.	Előrelépés	1400.—
22.	Alvó alak	800.—
23.	Háttanulmány	1400.—
24.	Hátrahajlás	800.—
25.	Kiváncsi	1400.—
26.	Ima	800.—

blémája izgatta és a női test vakmerő állásait, hajlásait, rövidüléseit kereste egy bámulatosan ügyes modelljének izgalmas pózaiban. *Magyar-Mannheimer* Gusztáv csodás rajzbiztonságának ragyogó példáit kapjuk, műhelytitkokat, melyek fölényes tudásának alapjait mutatják be, csakis erre a rajztudásra lehetett azt a széles formaalakitó festői látást felépiteni, mely a művész festői alakitásának jellemzője. A három fiatal művész közül *Herman* Lipót sokoldalú tehetsége bontakozik ki előttünk igen gazdagon. Hogy ösmeri ez a festő a női testet, hogy játszik alakjaival, mikor egybekapcsolja, összeköti, egységbe állitja kompozicióiban őket. *Hatvany* Ferenc báró festői látását igazolják rajzai, *Pólya* Tibor pedig játszi könnyedséggel veti papirra meglátásait. Mindhárman a rajzművészet egy-egy tipikus példája, az egyszerüség és szinességre törekvés jellemző jegyük.

Kiegészitik kiállitásunkat *Dóczi* Pál és neje gobelinjei, akik a francia gobelineken és az ősi perui textilművészeti mintákon iskolázott tudással, páratlan anyagszerüséggel stilizálják, a szövésmegkivánta lapos formákban, gazdag ornamentális fantáziájukat igazoló műveiket. Befejezik pedig kiállitásunkat *Ligeti* Miklós szines terrakottái. A művész immár évek óta kisérletezik a keremia terén, most a görög tanagra tanulmányozása alapján egészen ujszerü technikával készült kompozicióit mutatja be, melyek monumentális ereje és egyszerü szines előadása meg fogják lepni még művészete barátait is.

Dr. Lázár Béla.

27. Térdeplés . . . . . 1400.—
28. Lábhajtás . . . . . 800.—
29. Két akt . . . . . 1400.—
30. Előrezuhanás . . . . . 800.—
31. Hajlás . . . . . 1400.—
32. Hátrahajlás . . . . . 800.—
33. Térdeplés . . . . . 1400.—
34. Lábtartás . . . . . 800.—
35. Hátrabukás . . . . . 1200.—
36. Három akt . . . . . 1200.—
37. Guggoló alak . . . . . 1400.—
38. Akt . . . . . 1200.—
39. Fekvő alak . . . . . 1200.—
40. Aktok . . . . . 1400.—

MÁSODIK TEREM.

Klimt Gusztáv és Schiele Egon rajzai.

KLIMT GUSZTÁV

41. Női alak . . . . . 2300.—
42. Szégyenkezés. Magántulajdon
43. Álló nő . . . . . 2300.—
44. Akt (kettős lap) . . . . . 2600.—

45. Nő harisnyában . . . . . 2300.—
46. Ülő nő . . . . . 2300.—
47. Ruhatanulmány . . . . . 2300.—

SCHIELE EGON

48. Férfiarcképek (kettős lap) . . . . . 1300.—
49. Gyermekarckép . . . . . 800.—

KLIMT GUSZTÁV

50. Ruhatanulmány . . . . . 2300.—

SCHIELE EGON

51. Ülő alak (tullapon férfiarckép) . . . . 1000.—
52. Női alak (kettős lap) . . . . . 1100.—

KLIMT GUSZTÁV

53. Női akt . . . . . 2300.—
54. Álló nő . . . . . 2300.—
55. Álló nő . . . . . 2300.—
56. Fáradt nő . . . . . 2300.—

SCHIELE EGON

57. Női fej . . . . . 800.—
58. Akt . . . . . 800.—

KLIMT GUSZTÁV

59. Fekvő nő . . . . . 2200.—
60. Álarcos hölgy . . . . . 2500.—

SCHIELE EGON

61. Gyermekaktok (kettős lap) . . . . . 1400.—

előbb említett vállalat egyik oszloposával, a kinek számos munkáját közli. A színes ablakokról írt cikkely s a rendes rovatok egészítik ki a füzet tartalmát, mely ezúttal kevesebb szöveget hoz, mint az eddigiek, de annál több illusztrációt tartalmaz. – Az augusztusi füzet a nemrégiben alapított krefeldi múzeumot ismerteti. Ennek vezetősége nem annyira a múzeum régiségeinek szaporítását tűzte ki célul magának, mintsem inkább a gyorsan váltakozó modern iparművészeti kiállításoknak a rendezését. Legutóbb egy igen sikerült bútorkiállítást rendezett. – Három müncheni építésznek, *Dülfer, Helbig* és *Haiger,* továbbá Otto *Eckmann* újabbi műveinek ismertetésével foglalkozó magvas cikkelyen kívül még sok érdekes illusztrációt tartalmaz a füzet, a melyek jó része a krefeldi múzeumi bútorkiállítás kiválóbb tárgyai nyomán készültek. A szeptemberi füzet kritikai ismertetést közöl az idei müncheni nemzetközi kiállítás iparművészeti részéről. Ebből megtudjuk, hogy most már nyolc terem is alig képes magába foglalni az iparművészeti alkotásokat, holott tavaly csak két szoba állott rendelkezésökre. A nyolc terem közül ötből modern-stilű intérieuröket alakítottak, ezeken kívül van egy gótikus oszlopcsarnok, egy renaissance udvarrészlet és egy ó-római terem. Utóbbiakban a kő-arhitekturát szurrogatumokból, festett deszkákból, ponyvákból csinálták, a mi semmiesetre sem lehet méltó keretje egy műkiállításnak. – A második cikkely, a bécsi jubileumi kiállítás épületeiről szólva, örömmel konstatálja, hogy az építészek végre belátják, hogy rosz vicceket csináltak, a mikor az eddigi kiállításokon bevakolt gerendákból görög templomokat építettek gépek s egyéb ipari cikkek számára, vagy a nevelés eszközeit utánzott középkori házakban helyezték el. Már nem ámítják a közönséget, hanem ügyesen ki tudják fejezni az épület rendeltetését külső alakjában, s a mi a fő, művésziesen fel tudják használni a rendelkezésükre álló anyagot a maga mivoltában s nem szorulnak arra, hogy silány szurrogatumokkal utánozzanak nemes építő anyagot. A főbb kiállítási épületek ismertetése után a cikkiró reméli, hogy az osztrák díszítő művészet a párisi kiállításon előkelő helyet fog elfoglalni. – H. Muthesius az idei londoni iparművészeti kiállításokat ismerteti. Cikkelye végén nagy elismeréssel szól arról a tanítási módról, a melyet a South Kensington múzeummal kapcsolatos iskolákban követnek, s a melynek Anglia a vezető szerepet köszöni a modern iparművészetben. Ma már egy egész nemzedék fejleszti és értékesíti azokata magokat, a melyeket a jeles múzeum vetett. Ott a tanítás fősúlyát a természeti formák stilizálására fektetik, az élő növény foglalja el azt a helyet, a mit még sokfelé, a gipszöntvények s fali minták foglalnak el. Ott szép szerivel nyugalmazták már a akantuszt, pedig nálunk ez az alfája és omegája a rajztanításnak. Végre Mutherius arra a következtetésre jut, hogy nálunk az iparművészet föllendülését leggyorsabban és legbiztosabban úgy fogjuk elősegíteni, ha a South Kensington múzeum bevált példáját

Abt S. rajza.

ciók között különösen szépek azok, melyek E. *Liliévre*-nek lapos relieffel diszített bronz- és ezüst-edényeit ábrázolják. — A június havában Párisban rendezett női iparművészeti kiállításról A. *Valabrégue* számol be s konstatálja, hogy a nők a leglelkesebb hívei az új művészeti irányzatnak, továbbá, hogy mindinkább szaporodik ama dilettánsoknak száma, kik a diszítő-művészet terén foglalatoskodnak. A kiállítást egyébként igen sikerűltnek tartja. Gustave *Geffroy* a stilus, hagyomány és a természet egymás közötti viszonyáról ír, végre *Lignereux* cikkelyéből, melyben a művészi bőrmunkákról s a különböző bőrtechnikákról ír, megtudjuk, hogy a művészi iparnak ezt az ágát a franciák eddig egészen elhanyagolták. Igy a chikagói kiállításon egyetlen egy domborított francia bőrmunka nem volt látható. A németeknek e téren kivívott sikerei arra birták a franciákat, hogy most megfeszített erővel pótolják a mulasztást. Természetesen a tevékeny Union centrale des arts décoratifs hathatósan előmozdítja ezt a törekvést s a szóban levő füzetben öt pályadíjat ír ki művészi bőrmunkákra, a melyre a női iparművészeti iskolák növendékei pályázhatnak. S ezzel a jeles társulat mintegy hivogatja a művészettel foglalkozó nőket az eddig parlagon maradt terrénumra. A füzethez mellékelt művészi nyomású képek között kiemeljük *Puvis de Chavannes* szent Genovéfáját, mely a Panthéon falát diszíti.

Berliner Architekturwelt címmel nemrégiben új havi folyóirat indúlt meg, mely az építőművészet mellett a képzőművészetnek másik két ágával s a művészi iparral is foglalkozik. Az új lapot a berlini Wasmuth kiadó-cég adja ki s a mint az eddig megjelent hat füzetből látható, nem kimél sem gondot, sem anyagi áldozatot, hogy a fokozottabb igényeket is kielégítse. Előfizetési ára egy évre 12 forint. A füzeeket lapozgatva, két magyar művész nevére bukkantunk. Az egyik Paczka Ferencné (Wagner Kornélia), kinek mindenfelé nagy feltünést keltő aluminiografikus képeit rokonszenves cikkely ismerteti. A másik Hirschler Mór, Berlinben élő hazánkfia, a jeles bútortervező, kit a M. Iparművészeti Társulat kiállításai s a Mintalapok-ban megjelent számos tervei révén ismer a magyar közönség. A Hirschler bútorai nyomán közölt illusztrációkat a kiadók szives előzékenysége folytán e füzetünkben közölhetjük.

A Dekorative Kunst júliusi füzete a müncheni *Vereinigte Werkstätten für Kunst im Handwerk* nevű, újabban megalakúlt vállalatot s az abban közreműködő művészeket ismerteti. A füzetet sok illusztráció díszíti, mely mindannyi az egyesült műhelyekben készült műipari tárgyakat ábrázol. Ezekből látható, hogy a vállalat jó úton halad, tartózkodik a túlzásoktól s szem előtt tartja a gyakorlati élet követelményeit, a mennyiben a fősúlyt *olcsó* tárgyak előállítására fekteti. — Egy további cikk tüzetesen foglalkozik Hermann *Obrist*-tel, az

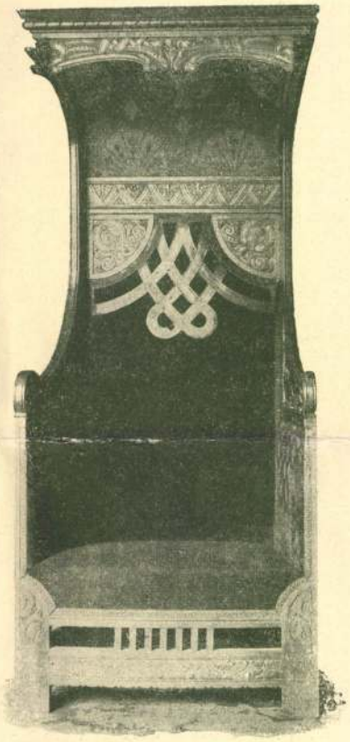

A Berl. Architekturwelt-ből. Terv. Hirschler M.
KAROSSZÉK.

iparművészetnek. A szerkesztőség élén Szterényi József min. osztálytanácsos áll.

A Studio júliusi füzetének első cikkelye Bertram *Priestmann* kiváló festőművészt és annak több művét ismerteti. A füzet tartalmából kiemeljük még a darmstadti főherczegi palota számára készült bútorok ismertetését, továbbá a Tanagra szobrocskákról írt tanúlmányt M. B. *Huish*-től, G. *Sauter* cikkelyét a londoni International society of painters, sculptors and gravers-ről, végre a rendes rovatokban beszámol az angol s a külföldi nevezetesebb iparművészeti mozgalmakról. — Az augusztusi füzetben L. *Baldny* ismerteti James *Clark* műveit, J. *Romilly* Allen a kelták plasztikájáról ír s egy sorozat ősrégi sírkövet mutat be. P. J. *Billinghurst,* Gerald *Moira* és Lynn *Jenkinks* jeles illusztrátoroktól számos művet közöl a füzet, a mely az iskolákban *két kézzel* való rajzoltatásnak is szentel külön cikket. Végre a rendes rovatok következnek.

Art et Décoration hatodik és hetedik füzete az idei párisi szalon iparművészetét és szoborműveit ismerteti. Ezekről más helyen szólunk s ezért itt csak kiemeljük, hogy a cikk is elismeri, hogy a franciák immár biztos talajon fejlesztik művészi iparukat, melyen, annak minden modernitása dacára mindinkább kidomborodik a francia jelleg. Kár, hogy a használhatóság követelményeit gyakran figyelmen kívül hagyják. Ebben van még mit tanulniok az angoloktól. — A nyolcadik füzet a bécsi secessionisták és a jubileumi műkiállításon levő iparművészeti tárgyakat ismerteti. A továbbiakban Gustave Soulier a *Glatigny*-féle kerámiai művekről ír, a melyek eddig alig ismeretesek a nagy világ előtt, de a mint a cikkely illusztrációiból látható, rendkívül nagy művészi becscsel bírnak s csakhamar előkelő poziciót vívnak ki maguknak. Végre Octave Maus, Van der Stappen szobrász műveit méltatja s kiválóbb alkotásait képben mutatja be.

A Revue des Arts Décoratifs júliusi füzetében L. de *Fourcaud* folytatja az idei Szalon iparművészeti tárgyainak ismertetését. A cikkelyhez tartozó illusztrá-

A Berl. Architekturwelt-ből.

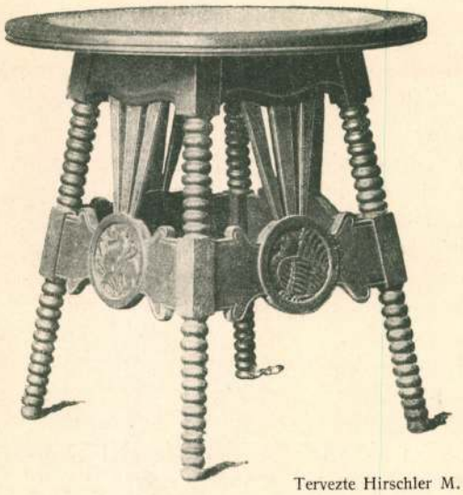

Tervezte Hirschler M.

SZÉK ÉS ASZTALKA

Paczka Ferencné

Helbing Ferenc rajza.

FOLYÓIRATOK.

Mintalapok iparosok és ipar- iskolák számára. A kereskedelemügyi m. kir. minister kiadásában évnegyedenkint megjelenő nagybecsű műből ujabban a IV. évfolyamnak második és harmadik füzeteit küldték szét. A *faipari* füzetek jobbára, külön a Mintalapok számára tervezett bútorok rajzát (a hozzá tartozó természetnagyságú részletrajzokkal együtt) közlik, s e mellett a hazai asztalos ipar kiválóbb újabb termékeit is mutatják be. Örvendetes, hogy jelesb bútor-tervezőink ma már nem érik be a külföldi minták egyszerű utánzásával, hanem oda törekszenek, hogy tervezeteikuek újszerűségük mellett bizonyos magyaros jelleget is adjanak. A *vasipari* füzetek hazánk egyes vidékeiről gyűjtött s eddig még nem ismertetett régibb, művészi becsű vasműveket közlik, de ezek mellett a magyar vasművességnek alkotásait is ismertetik és pedig részben detail-rajzaikkal együtt. *A szövő- és nőipari* füzetek lapjain túlnyomóan szinesen reprodukált eredeti terveket látunk s pedig nevesebb tervezőinktől. Ezeken kívül hű fényképfölvételeket közölnek régibb s a különböző múzeumokban őrzött remek himzésekről és szövésekről.

A Mintalapok a maguk nemében páratlanul állnak a szakirodalomban nemcsak olcsóságuk miatt (egy-egy füzet ára három korona) hanem gondosan és szakértelemmel összeállított tartalmuk s a legkényesebb igényeket kielégítő külső kiállításuk miatt is, ezért mindenfelé becsülést szereznek a magyar

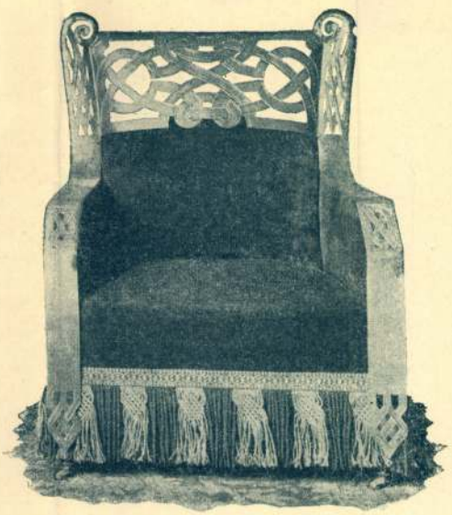

A Berl. Architekturwelt-ből. Tervezte Hirschler M.
KAROSSZÉK.

74 **Molnár József.** Háborgó Balaton. Olajfestmény. — Der sturmbewegte Plattensee. — Le lac de Balaton pendant l'orage. — 1500 frt.

75 **Feledi Tivadar.** Keresztény martyr. Olajfestmény. — Christlicher Martyrer. — Martyre chrétien. — 600 frt.

76 **Telepy Károly.** Részlet a magas Tátrából. Olajfestmény. — Partie aus der Hohen Tátra. — Partie de la Haute-Tátra. — 800 frt.

77 **Angeli Henrik.** Női arczkép. Olajfestmény. — Portrait. — Báró Springer Gusztáv tulajdona.

78 **Mészöly Géza.** A Balaton öble az akarattyai partokkal. Olajfestmény. — Die Bucht des Plattensees mit dem Ufer von Akarattya. — La baie du lac de Balaton avec les côtes d'Akarattya. — 2500 frt.

79 **Vágó Pál.** A gyik. Olajfestmény. — Die Eidechse. — Le lézard. — 650 frt.

80 **Kegyes József.** Pipára gyujtó magyar pór. Olajfestmény. — Bauer, seine Pfeife anzündend. — Paysan, allumant sa pipe. — 200 frt.

81 **Margitay Tihamér.** Didó kétségbeesése Aeneas távozta után. Olajfestmény. — Dido in Verzweiflung nach der Abfahrt des Aeneas. — Le désespoire de Didon après le départ d'Aenée. — 2000 frt.

82 **Markó András.** Rómavidéki táj. Olajfestmény. — Landschaft bei Rom. — Paysage aux environs de Rome. — 2500 frank.

83 **Feledi Tivadar.** Lövéshez szoktatás. Olajfest. — Pferde-Abrichtung. — Dressure de chevaux. — 1200 frt.

84 **Tilgner Victor.** Lovag Becker Mór mellszobra. Gipsz. — Portrait des Ritters Moriz von Becker. Gypsbüste. — Portrait du Chevalier Maurice de Becker. Buste, plâtre. — Magántulajdon.

85 **Strobl Alajos.** Férfi arczkép. Terracotta mellszobor. — Portrait. Terracotta-Büste. — Portrait. Buste, terre-cuite.

IV. Terem.

86 **Hollósy Simon.** Tengeri-hántás. Olajfestmény. — Beim Mais-Auskörnen. — En égrénant le maïs. — 3000 frt.

87 **Kimnach László.** Gyermek-arczkép. Olajfestmény. — Kinderportrait. — Portrait d'enfants. — Br. Nyáry Béla tulajdona.

88 **Roskovics Ignácz.** Extra passio. Olajfestmény. — Eigenartige Vergnügung. — Passion singulière. — 1000 frt.

89 **Frecskay László.** Bécsi szépség. Bronz-medaillon. — Wiener Schönheit. Bronz-Médaillon. — Beauté de Vienne. Medaillon, bronze.

90 **Valentiny János.** A haldokló czigány. Olajfestmény. — Der sterbende Zigeuner. — Le zigan mourant. — 4000 frt.

91 **Paczka Ferencz.** A tékozló fiú. Olajfestmény. — Der verlorene Sohn. — L'enfant prodigue. — 3000 frt.

92 **Feszty Árpád.** Bányaszerencsétlenség. Olajf. — Grubenunglück. — Catastrophe de mine. — 3000 frt.

93 **Baditz Ottó.** Szeged 1879. Olajfestmény. — Aus der Zeit der Überschwemmung von Szegedin. 1879. — Souvenir de l'inondation de Szeged en 1879. — Eladó.

Paczka Ferenc

1885. om. Eiall. Eot

94 **Temple János.** Jókai Mór arczképe. Olajfestmény. — Portrait von Moriz Jókai. — Portrait de M. Maurice Jókai.

95 **Greguss Imre.** Női arczkép. Olajfestmény. — Frauenportrait. — Portrait de dame. — Magántulajdon.

96 **Vajda Zsigmond.** Meglepetés. Olajfestmény. — Überraschung. — Surprise. — 800 frt.

97 **Roskovics Ignácz.** Szt. Lélek eljövetele. Olajfestmény. — Die Ankunft des heil. Geistes. — La descente du Saint-Esprit. — A porvai római kath. templom tulajdona.

98 **Spányi Béla.** Őszi vetés. Olajfestmény. — Herbst-Saat. — Semailles de l'automne. — 3000 frt.

99 **Horovitz Lipót.** Majevszki ügyész arczképe. Olajfestmény. — Portrait des Staatsanwaltes Majevski. — Portrait du procureur général M. Majevski. — Magántulajdon.

100 **Grosz Béla.** A kártyavető nő. Olajfestmény. — Die Kartenauslegerin. — La diseuse de bonne fortune. — 400 frt.

101 **Temple János.** Női arczkép. Olajfestmény. — Frauenportrait. — Portrait de dame. — Magántulajdon.

102 **Paczka Ferencz.** Emese álma. Olajfestmény. Bischitz Mór tulajdona.

A kép tárgya a magyar ősmondából van meritve. A turul-madár (mintegy a mythosvilág egy fensőbb lényének megtestesülése) és az Ázsiában sátrak alatt vándorló magyar nomád-nép egyik nemes leány-sarjának frigyéből volt származandó Álmos, a honfoglaló hős. — Ennek jövendő nagy nemzeti hivatását álomképben szemléli a leendő anya. — Emesét az ébredés pillanatában, ihletett meglepetés hatása alatt, a menekülő turullal, kívánja feltüntetni a művész.

Der Traum der Emese.

Der Vorwurf des Bildes ist der ungarischen Volkssage entnommen, nach welcher Álmos, der Vaterlands-Eroberer seine Herkunft der Verbindung des Vogels «Turul» (gewissermassen eine Verkörperung eines höheren Wesens der mythischen Welt) und eines edlen weiblichen Sprösslings des in Asien unter Zelten ein Nomaden-Leben führenden magyarischen Volkes. — Im Traume erkennt die werdende Mutter die grosse nationale Mission des Álmos. — Der Maler stellt Emese im Augenblicke des Erwachens, unter der Wirkung einer weihevollen Überraschung, mit dem sich flüchtenden Turul dar.

Le rêve d'Emese.

Le sujet du tableau est puisé dans la légende populaire hongroise, suivant laquelle Álmos le conquérant de la patrie était rejeton de l'union de l'oiseau «Turul» (quasi incarnation d'un être supérieur du monde de mythes) et d'une fille noble du peuple nomade des Magyars, en migration et vivant sous les tentes en Asie. La mère future entrevoit dans son rêve la grande vocation nationale d'Álmos. L'artiste veut la représenter à son réveil, sous l'effet d'une surprise ineffable au moment où Turul se sauve.

103 **Skuteczky Döme.** Rögtönzött műterem. Olajfestm. — Ein ambulantes Atelier. — Un atelier ambulant. — 1500 frt.

104 **Kimnach László.** Gyerekcsoport az erdőben. Olajfestmény. — Kindergruppe im Walde. — Groupe d'enfants dans la forêt. — Eladó.

105 **Gyulai László.** Betlehemjárás. Olajfestm. — Am Christabend. — Les enfants-jésus. — 350 frt.

106 **Innocent Ferencz.** Női arczkép. Olajfestmény. — Damenportrait. — Portrait de dame. — Magántulajdon.

107 **Konek Ida.** Csendélet. Olajf. — Stilleben. — Nature morte. — 300 frt.

108 **Baditz Ottó.** Madonna. Olajfestm. — Madonnenbild. — Notre-dame. — 1500 frt.

109 **Tilgner Victor.** Női mellszobor. Színezett márvány. — Studienkopf. Colorirte Marmorbüste. — Tête d'étude. Buste, marbre colorié.

400 **Vaszary János.** «Kard és láncz.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

401 **Vaszary János.** «Jövendölés». Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

402 **Vaszary János.** «Mért nem születtem ezer év előtt». Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiad.

403 **Olgyay Viktor.** Tél. Rézkarcz. 50 frt.

404 **Olgyay Viktor.** Tél. Rézkarcz. 50 frt.

405 **Baranski Emil.** A zebegényi szűkvölgyből. Tollrajz. 60 frt.

406 **Olgyay Viktor.** Holdas éj Eredeti rézkarcz. 100 frt.

407 **Landsinger Zsigmond** Böcklin A. tanár arczképe. (Böcklin eredeti aláírásával.) Rézkarcz. 120 frt.

408 **Nagy Zsigmond.** Tanulmány. Rajz. 50 frt.

409 **Nagy Zsigmond.** Tanulmány. Rajz. 50 frt.

410 **Nagy Zsigmond.** Tanulmány. Rajz. 50 frt.

411 **Paczka Ferenczné, szül. Wagner Cornelia.** Isztriai leány. Dombornyomat 30 frt.

412 **Paczka Ferenczné, szül. Wagner Cornelia.** Dr. Herrmanné, szül. Passini Mária arczképe. Eredeti algraphia. 30 frt.

413 **Paczka Ferenczné, szül. Wagner Cornelia** Isztriai leány. Eredeti algraphia. 30 frt.

414 **Paczka Ferenczné, szül. Wagner Cornelia.** Kammerer Ernő országgyűlési képviselő arczképe. Eredeti algraphia. 30 frt.

415 **Paczka Ferenczné, szül. Wagner Cornelia** Görgei Arthur (83 éves korában). Eredeti algraphia. 30 frt.

416 **Paczka Ferencz.** Dante. Ered. szin. algraphia. 40 frt.

XI. TEREM.

417 **Boemm Ritta.** A szorgalmas. Olajfestm. 200 frt.

418 **Balla Frigyes.** Nagymama. Olajfestmény. 50 frt.

419 **Mérő István.** Kertek alatt. Olajfestmény. 100 frt.

420 † **Györök Leo.** Arbe. Olajfestmény. 200 frt.

421 **Aggházy Gyula.** Leánykérő. Olajfestm. 2500 frt.

422 **Ujházy Ferencz.** Csendélet. Olajfestm. 450 frt

423 **Gergely (Grünwald) Imre.** Esős idő. Olajfestmény. 250 frt.

424 **Gross Béla.** Tavasz. Olajfestmény. 400 frt.

425 **Keményffi Jenő.** Gyermekarczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.

426 **Veress Zoltán.** Oláh táncz. Vízfestmény. 600 frt.

427 **Gross Béla.** Érdekes hír. Olajfestmény. 600 frt.

428 **Gross Béla.** Szegénység és hűség. Olajf. 600 frt.

429 **Papp Sándor.** Utczarészlet. Olajfestmény. 100 frt.

430 **Bosznay István.** Ujszászi részlet. Olajf. 150 frt.

431 **Pongrácz Károly.** Vihar előtt. Olajfestm. 350 frt.

432 **Kotányi Hilda.** H. szobrász arczképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

433 **Tahi Antal.** A Kis-Duna Bogdánynál. Olajfestmény. 350 frt.

434 **Tahi Antal.** Behordáskor. Olajfestmény. 350 frt.

435 **Udvary Géza.** Vénus-áldozat. Olajf. 300 frt.

436 **Fábián Béla** Nyári alkony. Olajfestmény. Eladó.

437 **Bosznay István.** Naplemente eső után. Olajfestmény. 200 frt.

438 **Bruck Miksa.** Erdőrészlet. Olajfestmény. 500 frt.

439 **Glatter Ármin.** Arczkép. Olajf. Magántulajdon.

440 **Krausz Vilmos Vikto** .Férfi arczkép. Olajf. Magánt

441 **Gergely (Grünwald) Imre.** Riska. Olajf. 250 frt.

442 **Telepy Károly.** Alkonyat. Olajfestmény. 160 frt.

443 **Telepy Károly.** Szénégetés. Olajfestm. 350 frt

444 **Telepy Károly.** A tiszolczi völgyből. Olajf 300 frt.

445 **Telepy Károly.** A tiszolczi várhegy. Olajfestm. 300 frt.

446 **Brodszky Sándor.** Apáczák szigete Chiem taván. Bajorhonban. Olajfestmény. 600 frt.

447 **Telepy Károly.** Erdő belseje. Olajfestm. 100 frt

448 **Brodszky Sándor** Zivatar előtt. Olajf. 250 frt.

449 **Brodszky Sándor.** Margitszigeti részlet. Olajfestmény. 200 frt.

450 **Brodszky Sándor.** Szt.-Margit zárdájának romjaiból. Olajfestmény. 200 frt.

611 RONNER Henriette. Rakonczátlan fiatalság. Olajf. 1500 forint.

612 NEOGRÁDY Antal. Hyeroglifák. Vízfestm. 600 frt.

613 NEOGRÁDY Antal. A hajtás vége. Vízf. 600 frt.

614 TEGYEY Lajos. Vasuti tanulmányok. Egyenkint 60 forint.

615 KOSZKOL Jenő. Csendélet. Vízfestmény. 400 frt.

616 KOSZKOL Jenő. Csendélet. Vízf. 250 frt.

617 KOSZKOL Jenő. Chioggiai halászbárkák. Vízfestm. 200 frt.

618 CAMBON Glauco. Coquette. Pastell. 250 frt.

619 HERRMANN Hans. Dordrecht. Vízf. 900 frt.

620 PACKA Ferenczné, szül. Wagner Kornélia. Glória és gond. Eredeti aluminium metszet. 60 márka.

621 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Gloria és szerelem. Eredeti aluminium metszet. 60 márka.

622 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Packa Margit arczképe. Eredeti aluminium metszet. 45 márka.

623 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Anya gyermekével. Eredeti aluminium metszet. A bécsi Sokszorosító Műegylet tulajdona.

624 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Fiatal psyche. Eredeti aluminium metszet. 100 márka.

625 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Éva. Eredeti aluminium metszet. 100 márka.

626 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Felfelé (női akt). Eredeti aluminium metszet. 75 márka.

627 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Olasz nő (profil fej). Eredeti aluminium metszet. 35 márka.

628 PACKA Ferenczné született Wagner Kornélia.

Műcsarnok 1898. évi nemzetk. kiáll.

Gróf Maltzan Adrienne arczképe. Eredeti aluminium metszet. Gróf Maltzan tulajdona.

629 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Női akt (hátulról kisebb formatum). Eredeti aluminium metszet. 40 márka.

* 630 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. Plaquette. Eredeti aluminium metszet. 30 márka.

631 PACKA Ferenczné szül. Wagner Kornélia. A Kíméletlen és a Halál. Eredeti aluminium metszet. 200 márka.

632 TERRIS JOHN R. S. W. Őszi tájkép. Vízf. 250 frt.

633 TERRIS JOHN R. S. W. Edinburghi tájkép. Vízf. 500 forint.

* 634 TERRIS JOHN R. S. W. Viharos naplemente. Vízf. 250 forint.

635 STEIN János. Tanulmányfő. Pastell. Magánt.

636 BOEMM Klára. Fasor. (Egy Olgyay-féle rézmetszet után.) Faégetés. 80 frt.

637 STEIN János. Tanulmány. Pastell. Magántulajdon.

638 TERRIS JOHN R. S. W. Angol birkamajor. Vízf. 540 forint.

MDK

ō. Paczkó Józefa

nyomdatulajdonos

nyomdája 1829-ben a belvárosban a Dunasoron volt felállítva. Ujlete ekkor zünt meg.

Firtinger Károly: Budapest nyomdái Grafikai Szemle 1894. évf 1 sz 4 l.

PACKH János, esztergomi prímási építész

Johann P., Primatial-Architekt in Gran építi az esztergomi bazilikát, amit Pyrker egri érsek és Török csanádi püspök megszemlélt. (1829, 1029 l)

—

P., Architect in Gran, nem volt Esztergomban, mikor a bajor trónörökös 1835 május 21.-én megnézte az épülő bazilikát. Ezért Bauer építérvezető vezette a vendéget. (1835, 546 l)

—

Johann Bapt. von Pack építette az esztergomi Ez. Anna templomot, kupolája már elkészült. Rudnay prímás ./.

a kereszt megáldása napján kolerát kapott és nemsokára meghalt. A további építkezés költségeit V. Ferdinánd ~~[illegible]~~ fizette. Rachh a külsővel teljesen elkészült 1837-ben, felszentelték julius 27.-én. Belsége még nincs készen. (1837, 513-514, 615 l)

—

J. Baptist von P., Jordánszky Elek kanonok költségén az esztergomi Tamáshegyen „Kreuzweg und Calvarienberg"-et állított. (1837, 923 l)

—

Johann Bapt. P., 1838 szeptember 13.-án az esztergomi bazilika szentélyének zárókövét behelyezte. — Jordánszky Elek kanonok költségén felállította a tamáshegyi

(Packh) – 2

kálvária stációit, a szobrász Schrott bécsi mester volt.
(1838, 748 l)

megölték Esztergomban 1839 október 8.-án (1839, 810–811, 821, 832, 901 l)

P., Architekt in Gran, fejszével meggyilkolták. A gyilkos feleségét, Packhné Krotky Máriát is vádolta, de az nem bűnös. (1841, 228 l)

—

J. P., Architect gyilkosát, Ribe Istvánt halálraítélték, de az 1841-december 10.-én a börtönben tüdővészben meghalt. Packh felesége, ki ült is, ártatlannak bizonyult. (1842, 31 l)

—

Pressburger Zeitung

(Genthon)

Festészet. XIX/XX. sz. Önálló tárlatok.

Pacha Ferencné Wagner Cornélia képei
(Tolna-baranyai vidéki tájak)

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 373–374. l.

Pacha Ferenc és felesége kiállítása
a Nemzeti Szalonban.

Pacró Márton építész

Tér és Forma 1939 182-183.

Debreceni ref. diakonissza intézet.

Paczky Ferenc

Jubiláris művészeti kiállitá-
son neve szerepelt.

PH.932.IX.18.

MDK

Paczky Ferenc

A szolnoki művésztelep. P.H. 1928 évi nagy naptára.
76.l.

MDK

Paczó Márton, ép. mérn.
sz. 1884.

Debrecen, Hatvani-u. 1.

A Kamar uj tagjai.
MMÉE Közl. 1925. XI. 1. 238. l.

P

S.D.X.

Pacrolt György, kőműves

Neve 1614-ben szerepel
a kassai anyakönyvben.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 80.old.

M.D.K.

Paczó Márton épitész

A debreceni rk. Svetits leánynevelőintézet tervp.docséretet kapott.

Magyar Épitőművészet 1929. 2.sz. 27.l.

MDK

Paczolay Imre

Mucsi A.: Kiáll. Esztergomban. SzM. 1955.
231.1.

MDK.

Paczolay Imre

Részvétele fotókiállitáson

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1965 máj.12.

Kedves Imre

Köszönöm a fotóidat. Nagyon jók lettek. Majd írok.

Szeretettel

Kovács Péter

Budapest, 1965. máj. 12.

M.D.K.

Paczona Ferne,csapóm.

A veszprémi capócéh cseréPkorsója.Feliratá :Paczona Ferne.1733.L.7.kép.Veszprémi Bakony Múz.Lsz.C-2, Függelék,8.193.o.

Nagybákay -éter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1966.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

PACZYG, Georg epitom

(Batthyány primás főmérnöke)

1654

Ars 1997/1-3. 224.

az emeleten

dombormű,ez
i, egy ökör s
nál fogja az
XVII. sz. A
t oromfala is

ört; udvari
meg, utóbbi

Pacsai Imre

Szavas

Elszórt házak, pt., 19 x 16

Szines lány, akv. 17 x 25

Országos diák képzőművészeti kiállítás. Hódmezővásárhely 1965.

Kat. bev. Oron László

13

Pacsai János

napszámos

M.d.K.

1949-ben a Tokaji Dolgozók Képzőművész Iskolájának hallgatója volt.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 417.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI I

Bp. 1965.

PÁCSER ATTILA

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt PÁCSER ATTILA képzőművész kiállításának megnyitójára 1997. augusztus 7-én (csütörtök) 17–19 óráig a Budapest Galéria Kiállítóházába (Budapest III., Lajos utca 158.)

A kiállítás megtekinthető 1997. szeptember 7-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

PÁCSER ATTILA

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt PÁCSER ATTILA képzőművész kiállításának megnyitójára 1997. augusztus 7-én (csütörtök) 17–19 óráig a Budapest Galéria Kiállítóházába (Budapest III., Lajos utca 158.)

A kiállítás megtekinthető 1997. szeptember 7-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

PACSIKA RUDOLF KIÁLLÍTÁSA

Óbudai Társaskör Galéria - Budapest, III. Kiskorona u. 7. Megnyitó: 1997. szeptember 9-én 19 órakor. Megtekinthető: 1997. október 5-ig, hétköznap 14-18, hétvégén 10-18 óráig, hétfőn zárva. Nemzeti Kulturális Alap, Fővárosi Képzőművészeti Alap.

MDK

Pacsha Ferenc, festöm.

Bucsuzkodás. Repr.

A Belvárosi Reáliskola jubiláris kiállitásáról.
Képzömüvészet. 1932. 54.sz.

MDK

M.D.K.

Pacska /Valószinüleg sajtóhiba és Paczka festőművészről van szó./

"Tavasz" c. képét emliti meg Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikájában.

Gyermekarcképeit kiemeli fenti kritika.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

MDK.

T.Pacsó Mária

Szocialista Müvészetért kiállitási hire 1967 szept.

MDK

Pacsu, festő

Szendy K.: Bpest. székesf.közig.évk.1942.

Bp.1943.98.l.

~~Csánky Dezső~~

tovább

~~Hány Gyula~~

Pacsu, festő

Tikáts Adolf

l.

Szendy K. Bpest

szérsf. körig. evk.

1942. Bp. 1943.

98. l.

llitatni kegyeskedjenek a
egyeskedjék.
most már oly anyagi helyzetben,
lállitathassuk, a templom
aluban sinus egysem, elég
gyháznak már czelőtt
ni.
tatása nagy anyagi gondolat járt,
yunk képesek, viszont a
esetleges kár elé hitenni nem
a a villámhárító felállitását.
kéri és köszöni,
mély tisztelettel
Nagyméltóságod
alázatos szolgája
Perjessy Károly
ref. lelkész

CSAI
TUS EGYHÁZ
ZI HIVATALA

Padányi Gulyás Jenő ~~MDK~~

Dunamenti nyaralóház

Dunamenti nyaralóház részletei

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

Padányi

(Gulyás Jenő

építész

lásd

Padányi Gulyás

Jenő alatt

TésF. 1929, 3. sz.

99-102

(Az unitárius Missióshár

kápolnája, képekkel

és alapr.)

(tervezte Gotthardt Jsiga

és fenti)

Meissen porcellán III. 219

Gulyás Jenő

épitész

l. Padányi Gulyás Jenő

Méhes E. és Cu: Az üszítárius misszió-egyház kápolna-építése. MMÉE közl. 1930. febr. 2.

A

müemlékek nagyságos
Országos Bizottságának
Budapesten

Tiszteletteljes kérése

Gulyás Jenő

Tóth Imre

— **Épitési pályázat az uj budapesti református gimnáziumra.** A budapesti református egyházmegye, mint ismeretes, évek előkészitő munkája után nekilátott a Lónyay-utcai gimnázium uj otthona megteremtésének. A beérkezett számos pályaterv közül *Gulyás Jenő* és *Tóth Imre* épitészek tervét fogadta el az egyházmegyei közgyülés. A két épitészmérnök az egyházmegyei bizottság felkérésére s *Hültl Dezső* és *Vargha László* műegyetemi tanárok szakvéleményének értékesitésével most uj megoldást készitenek. Az egyházmegyei bizottság már kiirta az épitési pályázatot, kijelölte a meghivandó vállalkozókat s az árajánlatok beadásának határidejéül **október 17-ikét állapitotta meg.**

ez Padányi Gulyás J

Pesti Hirlap 1938. szept. 30.

Mrs. Mary Jane

Folk Dance

Feb. Meeting 1918 Sept. 5